

mtatkki

Hungarian Academy of Sciences
Centre for Social Sciences
Institute for Minority Studies

A PDF fájlok elektronikusan kereshetőek.

A dokumentum használatával elfogadom az
[Europeana felhasználói szabályzatát](#).

A MAROSVÁSÁRHELYI
MAGYAR NYELVŰ
ORVOS ÉS
GYÓGYSZERÉSZKÉPZÉS
50 ÉVE

Budapest

A MAROSVÁSÁRHELYI
MAGYAR NYELVŰ ORVOS- ÉS GYÓGYSZERÉSZKÉPZÉS
50 ÉVE
Adatok, emlékezések

A Magyarságkutatás könyvtára

•XVIII•

Alapító szerkesztő

JUHÁSZ GYULA

Sorozatszerkesztő

DIÓSZEGI LÁSZLÓ
FEJŐS ZOLTÁN

**A MAROSVÁSÁRHELYI
MAGYAR NYELVŰ
ORVOS- ÉS GYÓGYSZERÉSZKÉPZÉS
50 ÉVE**

Adatok, emlékezések

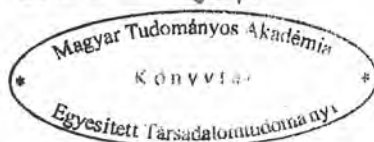
5298

Szerkesztette:

Barabás Béla
Péter Mihály és Péter H. Mária

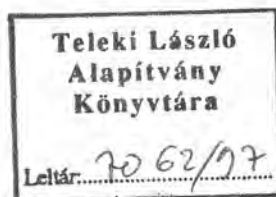
A kötet az OKTK Magyarságkutatás
főirány 685. számú kutatási pályázat keretében készült
és az ILLYÉS KÖZALAPÍTVÁNY, valamint
CIBA HUNGÁRIA KFT. ZYMA SM DIVIZIÓ
támogatásával jelent meg.

Leltári szám: 8371

Helyszám: 40.622

ISBN 963 04 6176 5
ISSN 0865 3925

Tartalomjegyzék

Előszó — Sütő András író	7
Fogalmak tisztázása — Rövidítések	9
Visszapillantás — önvizsgálat — prof. dr. Csörgör Lajos	11
Előzmények és adatok a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem történetéhez — prof. dr. Puskás György	27
A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet (Egyetem) fontosabb tisztségeit betöltő személyek	38
A PREKLINIKAI tanszékek rövid története	41
Anatómiai Tanszék dr. Maros Tibor	41
Biokémiai Tanszék — dr. Bukaresti László, dr. Kovács Endre	50
Biofizikai Tanszék — Filep Győző	53
Biológiai Tanszék — Bedő Sándor, Sebe Béla	55
Élettani és Kórélettani Tanszék — dr. Szabó István	60
Szövet-tani Tanszék — dr. Lakatos Veér Mária, dr. Maros Tibor	65
Mikrobiológiai Tanszék — dr. László János	71
Sejtbiológiai Tanszék — dr. Lakatos Veér Mária	75
Parazitológiai Tanszék — dr. Fazakas Béla	77
Kórbonctani Tanszék — Fazakas András monográfiája alapján összeállította Jung János és Egyed-Zs. Imre	80
Gyógyszertani Tanszék — dr. Feszt György	84
Közegészségtani Tanszék — dr. Bedő Károly, dr. Szöllösi Árpád	90
Munkaegészségtan és Foglalkozási Betegségek Tanszéke — dr. Dienes Sándor	96
Társadalomorvostani Tanszék — dr. Farkas Evelyn	99
Járványtani Tanszék — dr. Kiss Ervin	103
Igazságügyi Orvostani Tanszék — dr. Molnár Vince	105
Orvos- és Gyógyszerésztörténeti Tanszék — dr. Orbán János	108
Társadalomtudományi Tanszék — Kovács Dániel, Jakóczy Tibor	110
Román és Idegen Nyelvek Tanszéke — Mészáros Ilona, Pascu Anna	113
Testnevelési Tanszék — dr. Dienes Sándor, Borbély Attila, Zöldes József	115
A KLINIKAI tanszékek rövid története	121
Az I. majd a III. számú Belgyógyászati Klinika — dr. Dóczy Pál	121
II. Belgyógyászati Klinika — dr. Horváth Endre, dr. Ferencz László	133
A marosvásárhelyi kórház története — dr. Magyarósi György	139
Klinikai Biokémiai — Immunpatológiai Tanszék — dr. Módy Jenő	143

Endokrinológiai Klinika — dr. Kun Imre	146
Fizioterápiai Klinika — dr. Rákosalvy Zoltán	150
Tüdőklinika — dr. Jozefovics Ferenc	152
Röntgen Klinika — dr. Darvas István	159
A Röntgen Klinika Izotóplaboratóriuma — dr. Pupp Antal	164
Fertőző Betegségek Klinikája — dr. Bakos Paula, dr. Kasza László, dr. Székely Pál	165
Bőr- és Nemigyógyászati Klinika — dr. Nüszl László	169
Gyermekegyógyászati Klinika — dr. Pap Zoltán	173
Ideggyógyászati, Elmegyógyászati és Idegsebészeti Klinikák — dr. Komjátszegi Sándor, dr. Gáspár István	177
Sebészeti Klinika — dr. Nagy Ferenc	184
Ortopédiai-traumatológiai Klinika — dr. Nagy Örs	190
Urológiai Klinika — dr. Bakos János, dr. Balogh Ernő, dr. Gross Frigyes, dr. Mártha Ivor	192
Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika — dr. Borbáth Andor, dr. Nagy Levente	196
Fül-Orr-Gégeklinika — dr. Mülfay László	199
Szemészeti Klinika — dr. Fodor Ferenc	202
A Fogorvosi Kar — dr. Bocskay István	209
A Gyógyszerészeti Kar — dr. Péter H. Mária	217
Botanikus és Gyógynövénykert — dr. Rácz Gábor	236
Orvosi Szemle — Revista Medicală — dr. Rácz Gábor	239
A Marosvásárhelyi Egyetem Barátainak Köre — dr. Péter H. Mária	241
Az egyetemi könyvtár — dr. Puskás György	243
A menza és a diákkotthonok — dr. Péter Mihály	247
Kulturális és művelődési tevékenység — dr. Péter Mihály	253
Az egyetem vonzáskörzetében létrejött intézmények	267
A Román Akadémia Marosvásárhelyi Kutatóállomása — dr. Feszt Tibor	267
Közegészségügyi Intézet — dr. Bedő Károly	273
A középkáderképzés — dr. Péter Mihály	275
Adatok a MOGYI végzőseinek kihelyezéséről* (1972–1989) — dr. Péter Mihály	285
A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet (Egyetem) magyar anyanyelvű és magyarul oktató román nemzetiségű tanszemélyzetének kiadványai — dr. Péter Mihály és dr. Péter H. Mária	319
Az abszolvensek névsora — dr. Péter Mihály és dr. Péter H. Mária	361
A kötet szerzői	464
Magyar, román, német és angol nyelvű összefoglaló	466

Előszó

Örömhír 1945 májusában.

Gyászhir 1959 nyarán.

Kegyeleti emlékezés 1995-ben.

Anyanyelvi oktatásunk háború utáni történetének három fordulata szabja meg e könyv mondandóját.

*Fél évszázad múlt el azóta, hogy királyi rendelet virágvasárnapi hangulatú örömujjongást keltett az erdélyi magyarság körében. Boldogságunk leírhatatlan volt, amikor a 407-es számú törvényrendelet szövegét olvastuk, miszerint: „**Kolozsvárt 1945. június 1-jei hatállyal magyar előadási nyelvű állami tudományegyetem létesül...**” A felsorolt diszciplínák közt pedig ott szerepelt a természettudomány és az orvostudomány is.*

A párizsi békeszerződés aláírására készülődő román kormány az ország nemzetiségei iránt nagykeblű volt és előrelátó. Jól tudta, hogy a Szövetséges Nagyhatalmak a romániai magyarság jogainak biztosítását is számon kérik majd; vitt is aztán magával olyan Nemzetiségi Statútumot, hogy általános elégedettséget keltett vele.

Így jött létre a Marosvásárhelyi Orvostudományi és Gyógyszerészeti Felsőoktatási Intézet is — magyar előadási nyelvű főiskolaként.

Hire-neve a Groza-kormány nemzetközi becsületét növelte, míg úgy kívánták azt nemzeti fogantatású államérdekek. Napja később lehanyatlott s vele a romániai magyarok reménysége is, amelyet újból Szauluszokká lett köpönyegforgató Pauluszok törtek meg fokozatosan.

A kedvező békekötéshez szükséges engedmények visszavonásának gyásznapjává lett 1959. július 2-ika, mikor az önálló Bolyai Egyetemet egyesítették a román tanítási nyelvű Babeş Egyetemmel. Tragikus fordulat volt ez, ugyanis a testvéri, tudományos összefogás, egyesülés cégére alatt ekkor vette kezdetét a magyar főiskolai oktatás fől számolása Romániában. Rövid időre szabott jogaink végveszélybe kerültek — és hiába vetette vonat elé magát Szabadi László; hiába szenvedtek börtönöveket diákok, papok, tanárok és nemzetiségi politikusok.

Mérges pók násza volt az az egyesülés.

Társát a „fekete özvegny” köztudomásúlag fölfalja.

A véres fordulat karácsonyán már csak maradványai voltak a hajdani magyar intézetnek Marosvásárhelyt is.

Am újabb virágvasárnapi ujjongásban ígéretes jövődő elé vomult bátran a város egyetemi ifjúsága. Az önkény omlásának idején voltak hetek, napok, órák, mikor álomkaszabolta gyermekeinket a szabadságharcosok hitével és erejével töltötte el az anyanyelvi oktatás reménye, új lehetősége.

És kapták megfélemlítő válaszként 90 márciusának magyarellenes programját.

Fél évszázad múlt el azóta, hogy a Hivatalos Közlöny útján örömhírt trombitált világga egy kérészetű politikai tolerancia.

Élet és halál kapuin átjutottunk el most a kegyeleti emlékezés jubileumához. Súlyos veszteségek számbavételével fordulunk újból a jövő felé, amelyről bizonyosan csak azt tudjuk, hogy nem tűri a lakatlanságot. Be kell tehát népesítenünk azt megvalósítható álmainkkal.

Ezért született s várja olvasóit ez a könyv is, melynek sikert kíván

Marosvásárhely, 1995. július 31-én

Sütő András

Fogalmak tisztázása

Mivel a felsőoktatásban dolgozók rangfokozatai, valamint a tudományos fokozatok országoként különbözhetnek, a téves értelmezések elkerülésére a Romániában használatosakat röviden pontosítjuk.

Az oktatói fokozatok lentről felfelé a következők: *gyakornok* (preparator), néhány évig létezett a laboratóriumi főnöki cím (șef de laborator), amit aztán végleg töröltek, egy ideig megszüntették a gyakornoki fokozatot is, helyette bevezették 2—3 éves időtartammal a gyakorló vagy próbaidős tanársegédi (asistent stagiar) tisztséget; *tanársegéd* (asistent) *adjunktus* (șef de lucrări), illetve a társadalomtudományi, a nyelv- és a testnevelési tanszékeken lektor (lector); *egyetemi előadótanár* (conferențiar); és *egyetemi tanár*, illetve professzor (profesor universitar).

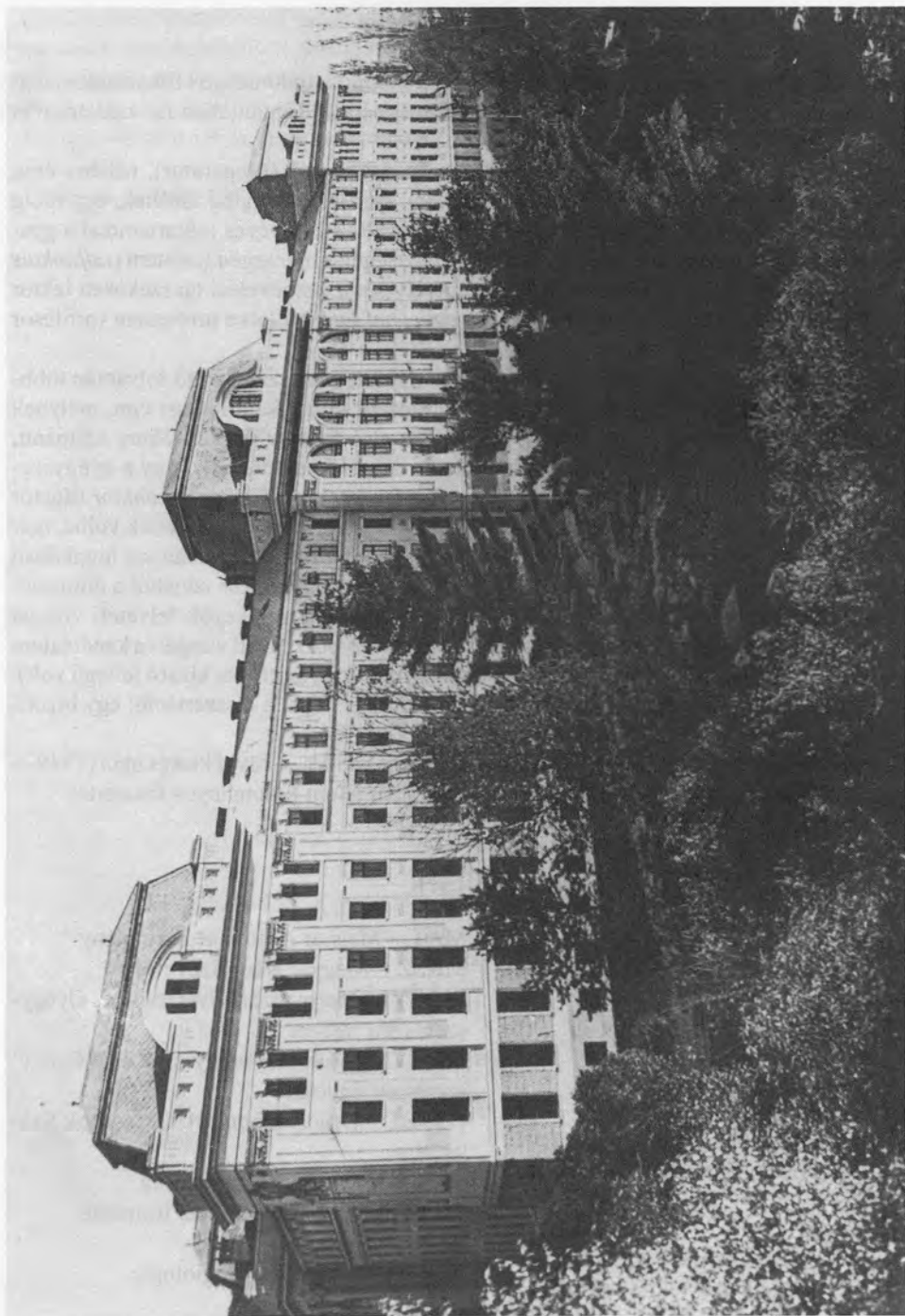
A tudományos fokozatoknál már bonyolultabb a helyzet, mert ezek az idő folyamán többször változtak. A szóban forgó periódus folyamán először volt a kandidátusi cím, melynek felső fokozata a *tudományok doktora* volt. Később az alsó fokozat doktori címre változott, például az orvostudomány doktora (titlul științific de doctor în medicină), vagy a gyógyszerész doktor (titlul științific doctor farmacist). Ennek a felső fokozata a *docens doktor* (doctor docent științific) volt. A felső fokozatot, anélkül, hogy hivatalosan megszüntették volna, már több éve nem adományozzák. Ezt a címet főleg hivatalból adták a tudományos munkában elért különleges eredmények elismeréséért. Az alsó fokozat megszerzése céljából a minisztérium professzorokat jelölt ki a doktorandusok irányítására. A jelentkezők felvételi vizsgát tesznek, utána egy fő tárgyból, egy melléktárgyból és egy nyelvből szóbeli vizsgát (a kandidatura idején még marxizmusból és orosz nyelvből is kellett vizsgáznia, az előbbi kizáró jellegű volt). Ezt követően két vagy három referátumot kell bemutatni, és végül a disszertációt egy bizottság előtt megvédeni.

Az orvosi és fogorvosi kar abszolvensei automatikusan kapják — rövid kiesés után (1949—1968) ismét — az orvos doktori címet, ami azonban nem jelent tudományos fokozatot.

Rövidítések

adj. = adjunktus
Áll. Tud. Kiadó = Állami Tudományos
Könyvkiadó
Buc = București
Buk = Bukarest
C.R. = Crucea Rosie (Vörös Kereszt)
Ed. Acad = Editura Academici
Ed. Med = Editura Medicală
Ed. Did. și Ped = Editura Didactică și
Pedagogică
gy = gyakornok
IMSZ = Ifjú Munkás Szövetség
IMF = Institutul de Medicină și Farmacie

MAT = Magyar Autonóm Tartomány
MNSZ = Magyar Népi Szövetség
MOGYI = Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógy-
szerészeti Intézet
MOGYE = Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógy-
szerészeti Egyetem
OTTSZ = Orvostudományi Társaságok Szö-
vetsége
RNK = Román Népköztársaság
RSR = Republica Socialistă România
tsg = tanársegéd
SFA = Soc. Français Angiologie.

A marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyászerészeti Egyetem központi épülete

dr. Csörgör Lajos

A magyar anyanyelvű orvostudományi és gyógyszerészeti oktatás öt évtizedes múltjának, munkájának történetét veheti kezébe az olvasó. Az új otthon kényszerű keresésének nehézségei után Marosvásárhelyen egyetem és város rövid idő alatt egymásra talált, és a hatvanas évek idejére a nehéz, de folyamatos fejlődés során elismert eredmények születtek az oktatás, betegellátás és a tudományos kutatás minden területén. Az intézetek, klinikák volt vagy jelenlegi vezetői, munkatársai és minden más, az egyetem vonzáskörébe tartozó intézmény vezetői vagy megbízottai hitelesen irták meg — a jövő történései számára nagy értékű forrásként — az elmúlt ötven év személyesen átélt vagy a fiatalabb szereplők által a munkatársaktól hallott, még meg nem hamisított kezdeti nehézségek legyőzését, majd az intézet céltudatos, hazug jelszavakkal történt sorvasztását, a teljes megsemmisítést tűzve ki célul.

Tisztelet, elismerés és szívből jövő hála azoknak, akik az elmúlt fél évszázad történetének nagy értékű megörökítését elhatározták, és szinte példátlan munkával meg is valósították, ma pedig mindnyájunk részére lehetővé teszik megismerését. Hála és elismerés mindazoknak is, akik az elmúlt ötven év során itt oktatók, tanítványok szellemi és fizikai alkalmazottak voltak, és önzetlenül, nehéz körülmények között mindent megtettek, hogy az akkor még székely fővárosnak nevezett Marosvásárhely valóban az erdélyi magyarság egyik kultúrközpontja legyen; egyetemi központ nemcsak nevében, de emberséget, megértést, együttérzést sugárzó szellemében is. Mindezek után külön is szeretnék megemlékezni három olyan személyről, akiknek kiemelkedően fontos, meghatározó szerepük volt a könyv előkészítésében és megjelenésében.

Barabás Béla, a Teleki László Alapítvány történész munkatársa az egyik olyan személy, akinek biztatása, lelkesítése és széles körű szakmai segítsége nagyban hozzájárult az előkészítéshez, a folytatáshoz, a munka befejezéséhez, és tette lehetővé anyagilag a könyv megjelenését. Reméljük, hogy a jövőben is számíthatunk önzetlen támogatására.

Péter Mihály és Péter H. Mária személyét nem kell bemutatnom azoknak, akik valamilyen formában ötven év folyamán megismerhették. Csak elismeréssel és megbecsüléssel gondolhatok arra, hogy a kérésre, unszólásra és kötelességteljesítésre hivatkozva mennyit kellett fá-

radozniuk azért, hogy a több mint 63 résztvevő idejében megírja a rá eső beszámolót. Külön feladat volt az évfolyamok végzettjeinek felsorolása és ennyi különböző írás összehangolása. Hetek munkáját kérhette a lektorálás, hogy végre a könyv nyomdakész állapotba kerüljön. Mindez a munka magáért beszél, én a magam és minden résztvevő részéről csak megköszönni tudom.

Ez a könyv nemcsak ígéret, hanem megingathatatlan hit, hogy a történelem mindig kineveli azokat az önzetlen személyeket, akik tudnak és akarnak harcolni azért, hogy önálló iskolarendszer megteremtésével magyarságunk megmaradását biztosítsák, önálló iskolahálózatot teremtve csángóink és szórvány magyarságunk részére az egyetemig.

Ha ma Kelet-Európában emberhez méltó, egymást tisztelő megértés, egymásra utalt testvériség uralkodna, akkor maradéktalan, felszabadult öröm volna az alapítás ötvenedik évfordulójára megjelenő gazdag, vasok kötet. De ma az örömteli találkozás és ünneplés mellett ugyanolyan fontos vagy még fontosabb kötelességünk is van: meg kell vizsgálnunk, hogy megtettünk-e annak idején, 1944—45-ben mindent, ami képességünkéből, helyzetismeretünkéből tett és amit a történelem sokszor igazságtalan erői megengedtek. A jelen és a jövő érdekében kell vizsgálnunk, és számon kérni mindezt a múlttól — őszintén, kendőzetlenül.

Az Orvostudományi Kar Marosvásárhelyre történt költözéséig, az új otthon alapításáig még hosszú és nehéz volt az út, hiszen egy egyetem alapítása még békeidőben is hosszú előkészítést, szervezést, a személyek kiválasztásánál emberismeretet, egyszóval felelőséget és magas fokú szakismeretet igényel. Mi bizonytalan, ki nem számítható, háború utáni, minden erőfeszítést igénybe vevő időben szerveztünk korszerű iskolahálózatot.

De ne vágjak a történések elébe! Ma, 1995-ben, 92. évemben, a teljesség igénye nélkül csak vázolni próbálom a régi, még I. Ferenc József Tudományegyetem utolsó és az új egyetem szervezésének időszakát. Talán ismételné is fogom magam, főként ott, ahol tényeket és dokumentumokat említek, melyeknek a lényege nem, de megítélése változott az évtizedek folyamán. Viszont előkerülhet még olyan dokumentum is, amely majd megkönnyíti a történészek munkáját, azt hogy sok ma még hozzáférhetetlen törvény, titkos irat és fiókban heverő ismeretlen emlékirat alapján megírják a XVI. századba visszanyúló egyetemi oktatásnak mostani fejezetét is.

1944 elején, nyarán félrevezetett csodavárókon és elvetemült, minden emberségtől elszakadt nyilasokon kívül már egyszerű, politikával nem foglalkozó emberek előtt is világossá vált, hogy a fasiszta Németország a háborút meg nem nyerheti. Magyarország 1944. március 19-i megszállása, látszatönállóságának meghagyásával is, ellenszenvet váltott ki a társadalom különböző rétegeiben. Az erdélyi magyarság jövőjéért felelőséget érző, aggódó egyházi és közéleti vezetők tették fel maguknak és egymás között a kérdést: mi következik ez után, mi lesz Észak-Erdély jövője és benne a magyarság sorsa, hiszen a hadszíntér már Románia határához közeledett. Lázas szervezkedés indult meg a társadalom minden rétegében és ellenállás a jelen levő gestapó és az őket kiszolgáló kormány és közigazgatás ellen.

Ilyen kétség és reménykedés légkörében következett be az augusztus 23-i, sok mindent előre eldöntő fegyverszüneti egyezmény a Szovjetunió és Románia között, amely a román hadsereg zömét a német haderő ellen fordította, és elismerte Erdélynek vagy Erdély nagy részének Romániához való tartozását. A politikailag tisztábban látók előtt világos volt, hogy ez a fegyverszüneti szerződés az Erdélyi magyarság újabb kisebbségi sorsba való jutását jelenti vagy jelentheti a békeszerződéstől függően. Ebben a helyzetben indul meg az Erdélyi, de elsősorban

a Kolozsvári értelmiségiek és különböző szervezetek körében a felkészülés, az útkeresés a jövőre. Így megalakul szeptember 12-én az Erdélyi Magyar Tanács egyházfőkből, egyetemi tanárokból, írókból és a társadalom más vezető személyeiből, és gróf Teleki Géza útján memorandumot juttatott el a kormányzóhoz, kérve a céltalan háború azonnali befejezését. Ugyanezen a gyűlésen elhatározták, hogy memorandumot intéznek az egyetemi tanácshoz, vállaljon sorsközösséget az erdélyi magyarsággal, és ne távozzék el, ne tegyen eleget a kiűritési parancsnak. Ugyanezt a kérést intézte gróf Teleki Béla, az Erdélyi Gazdasági Egyesület elnöke is az egyetemi tanácshoz. Ugyanezekben a napokban a Munkásegység Front nevében Balogh Edgár, Jordáky Lajos és Timofi Gheorghe fordult az egyetem rektorához, Miskolczy Dezsőhöz, hogy az egyetem minden körülmények között maradjon a helyén, és a szakszervezet támogatását ígérték az egyetem részére. Utoljára hagytam, pedig a későbbiekben talán legfontosabb volt az Erdélyi Párt demokratikusan gondolkozó tagjai részéről az a törekvés, hogy kapcsolatba lépjenek a Béke Párt ismert tagjaival. Az addig önálló politikát és az erdélyi magyarságot hivatalosan egyedül képviselő Erdélyi Párt a múltban is demokratikusan gondolkodó néhány személye kapcsolatot keresett a Béke Párt ismert személyeivel. Az Erdélyi Párt részéről — emlékezetem szerint — gróf Teleki Béla, Mikó Imre, Vita Sándor, Szász István és Demeter Béla, a Béke Párt megbízottjaiként Balogh Edgár, Demeter János, Jordáky Lajos, Kovács Katona Jenő és e sorok írója vett részt a megbeszéléseken. Egyhangú volt a véleményünk abban, hogy kérni kell a kormányzótól az ostoba és céltalan háborúból való kilépést, lehetőleg azonnal. Az imént felsorolt személyekből alakult tízes tanács tagjai emellett egységesek voltak abban is, hogy az erdélyi magyarságnak joga és szüksége van önálló magyar egyetemre. A kormányzóhoz intézendő kérésünket gróf Teleki Béla tolmácsolta a kormányzónál, sajnos, sikertelenül. A hadszíntér közeledtével legalább azt kértük, hogy a magyar hadsereg tekintszen el Kolozsvár védelmétől. A kormányzó ezt a javaslatot elfogadta, és gróf Teleki Béla útján közölte ezt az erdélyi magyar hadsereg parancsnokával, Dálnoki Veres Lajossal. Az a kérésünk, sőt követelésünk, hogy Magyarország is kössön fegyverszüneti szerződést, és álljon a szovjet hadsereg oldalára, nem járt sikerrel.

Az egyetem ügyében — mint már említettem — a társadalom legkülönbözőbb rétegei az egyetem itt maradása mellett döntöttek, és kérték, hogy az egyetem tanácsa ne tegyen eleget a magyar kormány kiűritési és eltávozási parancsának. Az egyetemi tanács szeptember 15-én tartott gyűlésén a következők vettek részt: Miskolczy Dezső rektor, dr. Buza László prorektor, dr. Haynal Imre, dr. Kristóf György, dr. Balogh Ernő és Rajty Tivadar. A jegyzőkönyvet dr. Vinci Károly egyetemi tanácsi jegyző vezette.

„A rektor előterjeszti, hogy az erdélyi magyarságnak különböző foglalkozású és pártállású képviselői keresték fel, és arra kérték, hogy tolmácsolja az egyetemi tanács előtt az erdélyi magyarságnak azt a kérését, hogy az egyetem még ellenséges megszállás esetén se hagyja el Kolozsvárt, tartson ki az ősi székhelyen, mert Erdély magyarságának szüksége van arra a kulturális tőkére, melyet az egyetem képvisel.

Az egyetemi tanács örömmel veszi tudomásul a rektor előterjesztését. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletének végrehajtásaként kész a dologi értékek biztonságba helyezése után eltávozni a számára kijelölt felvevő területre. Fájdó szívvel távozna el Kolozsvárról, mert magát Erdély egyetemének tekinti, és látja azt a hivatást, mely rá Erdély földjén vár.

Örömmel értesült arról, hogy az egyetem Kolozsváron maradására és itteni működésének tovább folytatására Erdély magyarsága is súlyt helyez. Tisztában van azzal, hogy a maradás egyesekre nézve személyileg kockázattal jár, de a maga részéről készséggel vállalja ezt a kockázatot, és elhatározza, hogy Kolozsváron marad, mert tudja, hogy itt maradván fokozottabban tehet hivatásának eleget. Itt maradásával nem kíván szembehelezkedni a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletével. Bizonyosra veszi, hogy az Erdélyi magyarság kérésének és a tanácsstagok elszánt állásfoglalásának ismeretében a m. kir. kormány sem ragaszkodnék az egyetem távozásához. Több tárgy nem lévén az elnöklő rektor megköszöni a tagok megjelenését, és az ülést bezárja."

*

„Az egyetemi tanács határozatának nyilvánosságra kerülése után, az egyetem intézeteinek és klinikáinak tanársegéd személyzete, az egyetemi könyvtár tudományos tisztviselői, az Erdélyi Tudományos Intézet tagjai és a kolozsvári középiskolák, tudományos munkát is folytató tanárai megnyugvással vettük az egyetem rektori tanácsának szeptember hó 15-én tartott ülésének határozatát. Mi is kinyilvánítjuk azt az elhatározásunkat, hogy az egyetemmel együtt mindenképpen Kolozsváron maradunk, mert azt tartjuk, hogy Kolozsváron erdélyi magyar egyetemnek működni kell és erre meggyőződésünk szerint a lehetőség helytállásunk esetén minden körülmények között meg is van.” (következik 49 aláírás).

A szakszervezetek szeptember 18-án fejezik ki köszönetüket az egyetemi tanácsnak a következőkben: *„A munkásság örömmel és megnyugvással veszi tudomásul, hogy a helybeli magyar tudományegyetem a fejetlenség és felelőtlenesség napjaiban is helyén marad, vállalja azt a hivatást, amellyel az erdélyi magyarságnak és általában Erdély lakosságának tartozik”*

Amint az eddigiekből láttuk, a kolozsvári magyarság egyöntetű kívánságának az egyetem Kolozsváron való maradására vonatkozólag megvolt a látható eredménye, és ki tudja, hogy a lakosság köréből hány százan vagy ezren határoztak az itt maradás mellett, megismerve az egyetem döntését.

Az egyetemi tanács döntése történelmileg tekintve beletartozik abba az ellenállási mozgalomba, amely különböző területeken nyilvánult meg. A gyárakban munkásörtség alakult, és Bethlen Béla kormánybiztos tudtával még fegyverekhez is jutottak, hogy megvédjék a gyárak berendezését, mert a németek ezeket el kívánták szállítani. Városi őrség alakult a hidak és középületek megvédésére, ami ugyan nem járt teljes sikerrel, de mutatja a közhangulatot. A város pecsétjének segítségével visszatartották a SAS behívókat és igazolást adtak százak részére, hogy helyben marathatnak. A hatóságok tudtával kiszabadították a börtönben elzárt kommunistákat, akiket különben a Gestapó bizonyára nem hagyott volna hátra. Csak többek között említem meg Nemes József, Simó Gyula és Veres Pál nevét, de ennél sokkal többen voltak. Tudtunk arról, hogy a Gestapó sok olyan személy nevével és adatával rendelkezik, akik e szervezkedések mögött álltak, figyelmeztettünk is mindenkit, akit lehetett, az óvatosságra, sajnos, éppen Kovács Katona Jenő nem vette elég veszélyesnek a helyzetet, a Gestapó lakásáról vitte el és végezte ki. Ugyanez a sors érte Nagy József kolozsvári ismert újságírórt is.

Ilyen körülmények között remény és várákozás idején következett be a szovjet csapatok bevonulása Kolozsvárra 1944. október 11-én. A város katonai parancsnoka már másnap elrendelte, hogy minden üzem, gyár és kulturális intézmény, mint az egyetem, színház és minden iskola folytassa működését úgy, amint az a szovjet csapatok bevonulása előtt történt. És

mert helyén volt az egyetemi tanács, az egyetem a szovjet parancsnok által kiadott rendelet, tehát jogfolytonosság alapján folytathatta és folytatta is működését. Ez volt az egyetemi tanács szeptember 15-i határozatának, annak, hogy az egyetemmel együtt Kolozsváron marad, *első* sikere.

A szovjet hadsereg és a reguláris román hadsereg mögött garázdálkodó és kegyetlenségeket elkövető Maniu-gárdisták is megjelentek, és különböző, itt nem részletezhető kegyetlenségeket követtek el nemcsak a Székelyföldön, hanem a Kolozsvár közelében levő Egeresen is. Október 14-én Szebenből érkezett egyetemi emberek akarták birtokukba venni az egyetemet. A város szovjet parancsnoka erről tudomást szerezve egy óra haladékat adott arra, hogy a követelőző szebeni egyének és csapatok elhagyják Kolozsvár városát. Szeptember 18-án pedig az egyetemi tanács, egyházi és más vezető személyek jelenlétében jelentette ki a parancsnok, hogy kívánatos, sőt szükséges az egyetem működésének folytatása.

A Béke Párt eddig illegalitásban élő vezetői kapcsolatot létesítettek a szovjet városi parancsnokságával, amelynek részéről megbízatást is kaptak, hogy más, különböző demokratikus elemekkel új közigazgatást teremtsenek, mert a régi közigazgatás vezető emberei még idejében elmenekültek. Tekintetbe véve, hogy Kolozsvár egész Erdély fővárosa volt, az új közigazgatás vezetősége a következőkből állt: főpolgármester Tudor Bugnariu, helyettese pedig Demeter János, a megye főispánja Teofil Vescan volt bankigazgató, helyettese Csörgő Lajos, e sorok írója lett, nem kis meglepetésemre. Ezt a tényt velem Jakab Sándor, a Béke Párt addig illegalitásban élő észak-erdélyi vezetője tudatta.

És ezzel olyan új közigazgatási berendezkedés kezdődött, amely addig teljesen ismeretlen volt nekünk. Közigazgatásilag Magyarországhoz nem, Romániához még nem tartoztunk, teljesen a magunk erejére és szervezőképességére voltunk hagyatva, és magunknak kellett gondoskodnunk Kolozsvár élelmszerrel való ellátásáról és a közeledő tél miatt a fűtés lehetőségeiről is. Tisztázódott közben az, hogy a Béke Párt központi vezetősége nem szól bele tovább az észak-erdélyi életbe, ugyanakkor a Kommunisták Romániai Pártja (mert ekkor még ez volt a neve) a maga megbízottja útján állandó kapcsolatot teremtett az Észak-Erdélyben élő kommunisták és más demokratikus pártok képviselőivel. A Bukarestben megalakult Országos Demokrata Arcvonal Észak-Erdélyben is megteremtette a maga hálózatát, amelybe minden demokratikus párt, így a Magyar Népi Szövetség, az Ekések Frontja, a Szociáldemokrata Párt, a Román Demokrata Párt és kisebb pártok mind beletartoztak.

Történelmi idők voltak ezek a hónapok, de mi nem éreztük — vagy legalábbis én nem éreztem — ennek történelmi jellegét, tettük azt, amit a mindennapok követelményei diktáltak a közellátástól az élet folytatásához minden területen. A Szövetséges Ellenőrző Bizottság november 16-i határozata szerint a román közigazgatás egyelőre nem térhetett vissza.

A Bukarestben létrejött Országos Demokrata Arcvonalhoz hasonlóan Kolozsvár központtal is létrejött az ODA Észak-Erdélyi végrehajtó bizottsága. A legfontosabb kérdésekben ez a tanács hozott határozatokat. Közben visszatértek Észak-Erdélybe olyan régi, illegalitásban élő közéleti személyek, mint dr. Teofil Vescan és Pogăceanu Vasile. Ez utóbbi az idős Teofil Vescant váltotta fel a főispáni székben. Dr. Teofil Vescan a bukaresti ODA sugalmazására és megbízásából is az egyetem ügyeivel foglalkozott legtöbbit. Említettem már, hogy az egyetem megmaradásának jövője sohasem látott egységbe tömörítette a kolozsvári magyarság minden rétegét. Ez érthető is, ha meggondoljuk, hogy a lakosság zömének a klinikák jelentették az egyetemet, az értelmiségnek pedig „a magyar egyetem tovább működésének biztosítása az erdélyi magyar tudományos élet legalapvetőbb kérdése. Egyetem nélkül magasabb fokú

nemzeti műveltség elképzelhetetlen, a tudományos kutatás pedig elsorvadásra van ítélve.” Itt nem részletezhető nehézségek között teljes bizonytalanságban és főként teljes tájékozatlanságban teltek a hetek, a hónapok. Mi sem jellemzőbb erre talán, mint az, hogy 1945. február 11—12-én az ODA észak-erdélyi végrehajtó tanácsa ülésezett Kolozsváron, és azon minisztériumi elnevezés nélkül, de annak megfelelő hatáskörrel bizottságokat hozott létre, hogy Észak-Erdély területén megszervezze az élet folytatását. Ugyancsak e gyűlés február 12-én határozatot hozott, és bizottságot nevezett ki arra, hogy a jogfolytonosság alapján működő magyar egyetem mellett készítsen tervzetet román egyetem szervezésére is. Amint már előbb említettem, dr. Vescan Teofil a Bukaresti ODA megbízásából már eddig is foglalkozott az egyetem kérdésével. Szebenből kezdetben azzal az értesítéssel jött vissza, hogy a szebeni tanács hallani sem akar arról, hogy Kolozsváron önálló magyar egyetem működhessen.

Ilyen teljes határozatlanságban, ami a jövőt illette, hiszen sokan már arra gondoltak, hogy Észak-Erdély esetleg évekig önálló marad, tehát ebben a teljes tájékozatlanságban következett be március 6-án a Sztálin—Groza-féle táviratváltás, amely engedélyezte a román közigazgatás kiterjesztését Észak-Erdély egész területére, hangsúlyozva az ott élő nemzetiségek jogegyenlőségének elismerését. Ezt az egyenjogúságot — már itt jegyzem meg — március 11-én, mikor a kormány a királlyal együtt Kolozsvárra ünnepélyesen bevonult, Visinszkij szovjet nagykövet szintén hangsúlyozta a nagygyűlésen a király és a kormány jelenlétében.

Most ismét az egyetemi ügyekre térve, azzal kell kezdenem, hogy a Szebenbe menekült egyetem azonnal vissza akart térni Kolozsvárra, és a polgári pártok képviselői, a Nemzeti Paraszt Párt és a volt liberálisok lapjai politikai hajszát indítottak a Groza-kormány ellen, amiért ez azonnal nem valósulhatott meg. Éspedig nem valósulhatott meg véleményem szerint két ok miatt: a demokratikusnak feltüntetett Groza-kormány nem kezdhette a működését azzal, hogy megszünteti az erdélyi magyarság egyetemét, amely magyarság politikailag támogatta őt. A másik ok talán az volt, hogy ennek az egyetemnek a működését a szovjet katonai parancsnokság nemcsak engedélyezte a szeptember 18-án tartott, már említett gyűlésen, nemcsak kívánatosnak tartotta, hanem kötelezővé tette. Közben nem hivatalos megbeszélések kezdődtek a szebeni egyetem néhány demokrata professzora kolozsvári látogatásának alkalmával az egyetem mielőbbi visszatéréséről.

Április 16-án a kérdés sürgősségére és politikai voltára való tekintettel hivatalos megbeszélések kezdődtek a vármegyházán Potop Aurel nemzetnevelésügyi miniszter államtitkárával. Jelen voltak: Luka László, az ODA tanácsának főtitkára, dr. Balogh Ernő egyetemi tanár, dr. Csögör Lajos egyetemi tanár és Kolozs vármegye alispánja, Daicovicu Constantin egyetemi tanár, Jordáky Lajos egyetemi tanár és az Észak-Erdélyi ODA társelnöke, dr. Pásztai Géza, dr. Petrovici Emil, az I. Ferdinánd király Tudományegyetem rektora, dr. Prodan David, dr. Roșca Sándor és dr. Vescan Teofil, az Észak-Erdélyi ODA elnöke. Kétnapi tanácskozás után...

„A bizottság a következőket határozza és terjeszti fel törvényerőre való emelés céljából a magas kormányhoz:

1. A nagyszeben—temesvári ideiglenes székhellyel bíró Kolozsvári I. Ferdinánd király Tudományegyetem 1945. május 1-én összes karaival és intézeteivel visszatér kolozsvári színhelyére és visszafoglalja összes régi helyiségeit, beleértve a diákolthonokat is.

2. Ugyanettől az időponttól kezdve Kolozsvár színhellyel magyar előadási nyelvű állami tudományegyetem létesül ugyanazon jogokkal és kötelezettségekkel, mint az ország bármely más tudományegyeteme.

3. A Kolozsvári Magyar Tudományegyetem május 15-ig a vizsgákat május 25-ig befejezi úgy, hogy a visszatérő I. Ferdinánd király Tudományegyetemnek május 30-ig gyakorlatilag is helye lehessen és ezen időpontig a helyiségei szabadok legyenek...

4. A magyar előadási nyelvű tudományegyetem a következő karokkal fog rendelkezni: nyelv- és bölcsészettudományi kar, természettudományi kar, orvostudományi kar, jog- és közgazdaságtudományi kar...

Az I. Ferdinánd Tudományegyetem jog szerint átveszi 1940. augusztus 30-án Kolozsváron maradt egész leltárát. A magyar előadási nyelvű állami tudományegyetemnek joga van minden tárgyhoz és ingatlanhoz, melyet 1940. augusztus 30-tól a mai napig szerzett. A magyar előadási nyelvű állami tudományegyetem a volt Mária királynő Líceum épületében alapítatik meg. A magyar tudományegyetemen 1940—45 között nyert oklevelek és letett vizsgák érvényeseknek és egyenértékűeknek tekintetnek az ország más egyetemeinek és karainak megfelelő okleveleivel és vizsgáival. Ezek az intézkedések nem értelmezendők mereven, hanem mindkét egyetem kölcsönösen segíti egymást."

Átmeneti intézkedések után egy lényeges póthatározat szerint...

„Az új klinikák a Fürdő Gyógyászati Klinika kivételével a magyar előadási nyelvű állami tudományegyetem, a régi botanikus kert épületei pedig mindkét egyetem használatába bocsáttatnak a magyar előadási nyelvű állami tudományegyetem épületének berendezéséig... Az I. Ferdinánd király Tudományegyetem azon klinikái, amelyeknek székhelye az új klinikák épületében van, ezen idő tartamára a régi klinikák épületében nyernek elhelyezést a Fürdő Gyógyászati Klinika kivételével, amely régi helyét foglalja el."

Magától értetődik, hogy a bizottságnak a legkényesebb kérdéseket kellett megoldania. Ezeknek a kérdéseknek végleges megoldását nem lehet egyetlen előzetes tárgyalástól várni, éppen ezért Jordáky Lajos és dr. Teofil Vescan, az ODA észak-erdélyi vezetőségének két elnöke több oldalra kiterjedő konkrét javaslatot intézett az illetékes minisztériumhoz a magyar egyetem részére átadható épületekre vonatkozólag. Az elméleti intézetektől és klinikáktól kezdve kiterjed ez a felterjesztés minden részletkérdésre is, a dékáni hivatalok működésétől a diákinternátusokig, a botanikus kert és az egyetemi könyvtár közös használatától az egyetem minden részletének megszervezéséig. Ugyanebben a tárgykörben április 28-án az ODA küldöttsége nevében Demeter János, Nagy Géza és Venczel József még egy kiegészítő javaslatot juttatott el a minisztériumhoz az intézetek és klinikák elhelyezésére, konkrétan megjelölve az épületeket.

Ilyen, a szervezést kisegítő és javaslattevő munkák után jelent meg a hivatalos közlöny május 29-i számában a 406-os és 407-es rendelet, melyeket a király és Ștefan Voitec miniszter előző nap, 28-án írt alá. A 406-os rendelet szerint...

„a jelenleg Nagyszebenben székelő I. Ferdinánd király Tudományegyetem a hozzá tartozó intézetekkel ... 1945. július 1-jei hatállyal visszatér volt helyiségeibe, és elfoglalja mindazokat az épületeket, amelyekkel korábban rendelkezett."

A 407/1945. számú rendelet szerint...

„Kolozsvárt 1945. június 1-jei hatállyal magyar előadási nyelvű állami tudományegyetem létesül a következő tudománykarokkal: a.) irodalom és bölcsészet, b.) jog- és köz-

K ö r z v é n y

A folyó évi április 25-én a rektori fogadóteremben folytatott megbeszélések eredményeként szükségesnek mondattott ki, hogy az egyetemhez tartozó összes karok, intézetek, hivatalok stb. haladéktalanul készítsék el a következő leltárakat:

1./ Külön leltár készítendő azokról az ingóságokról, amelyeket az karok, hivatalok, intézetek kolozsvári működésük megkezdésekor, mint az innen eltávozott román egyetem tulajdonát képezőket vettek használatba.

2./ Külön leltár készítendő azokról az ingóságokról, amelyek a karok, intézetek, hivatalok Szegedről nyert dotációból beszerestek.

Hétfőn f. év június hó 16-án előreláthatólag megjelenik a román egyetemi átvételi bizottság, ennek alapján felkérem Cimet, hogy az előbb említett két leltárt hétfőre előkészítettül sziveskedjék hogy az átvétel, annak alapján zavartalanul megtörténhessék. Amennyiben szükséges, a személyzet külön munkaidőben berendelendő, hogy a leltárak a kitűzött időre elkészüljenek. Együttal arra is kérem Cimet, sziveskedjék kijelölni azokat az alkalmazottakat, aki a román átvételi bizottsággal a közvetlen kapcsolatot az átvétel alkalmával felveszik.

Figyelemmel az átadás - átvétellel kapcsolatos fontos érdekekre, kérem Cimet, hogy a szükséges előkészületeket a legnagyobb figyelemmel megtanai sziveskedjék.

Kolozsvár, 1945. június hó 16-án.

Dr. Csögör Lajos s.k.
az egyetem vezetője.

837/1945.gh.82.

Tekintetes

Szülészeti Klinika Vezetőjének,

H e l y b e n.

Dr. Csögör Lajos az egyetem vezetésével megbízott bizottság elnökének körzvényét tudomásulvétel és szigorú miheztartás végett tisztelettel megküldöm.

Kolozsvár, 1945. június hó 16.

A kiadvány hiteltel

Kolozsvár, 1945. június hó 16.

Dr. Turós János s.k.
Főigazgató h.

gazdaságtudomány, c.) természettudomány, d.) orvostudomány. Ezen tudományegyetem működése érdekében rendelkezésére bocsáttatik a Kolozsvári Regina Mária Leánygimnázium épülete, a szükségletekhez és lehetőségekhez mérten más épületek is bocsáthatók rendelkezésére... A kolozsvári Ferdinánd Tudományegyetem támogatni fogja a magyar előadási nyelvű tudományegyetemet, befogadja a természettudományi és orvostudományi kar hallgatóit, hogy laboratóriumi és klinikai gyakorlataikat az ő laboratóriumaikban és klinikáin végezzék."

Az új állami egyetem alapítása volt az 1944 őszen helyén maradt egyetemi tanács állásfoglalásának és sorsközösség-vállalásának második döntő eredménye. Erdély egész magyarsága hálával tartozik annak a három magyar állampolgárságú tanácstagnak, Miskolczi Dezsőnek, Buza Lászlónak és Haynal Imrének, akik sorsközösséget vállalva az erdélyi magyarsággal — jóllehet egyikük sem Erdély szülőltje volt — helyükön maradtak, és helyén tartották az egyetemet.

És ezzel valami megszűnt, és valami új kezdődött az egyetemi oktatás történetében. Megszűnt az 1872-ben alapított magyar nyelvű oktatás 1919-ben, majd folytatódott I. Ferenc József néven 1940-től 1944 őszéig. Akkor az egyetem — nevét Kolozsvári Magyar Egyetem névre változtatva — a szovjet hatóság engedélyével működött 1945. június 1-ig. És valami új kezdődött ettől kezdve, mégpedig az az örvendetes történelmi tény, hogy Erdély területén egyszerre két egyetem működött, a Szebenből visszatért román és az újonnan alapított magyar egyetem. A május 29-én megjelent 407-es törvény természetesen nem elégitette ki, sőt éles kritikai hangot váltott ki az erdélyi magyarság különböző rétegeiből. A 407-es számú rendelet törvény nem egyezett meg a Kolozsváron április 18-án kötött megállapodással. A rendelet törvény a magyar klinikai munka és a tudományos kutatás feltételeit nem biztosítja, végrehajtásához a kolozsvári megállapodás szellemében alkotott pótrendelet szükséges.

A Magyar Népi Szövetség az egyetemi törvények ügyében 1945. május 31-én nagygyűlést hívott egybe, amelyen megvitatták a rendelet törvény sérelmes pontjait. A gyűlésen Balogh Edgár, az MNSZ alelnöke elnökölt, és megnyitó beszédében kijelentette, hogy „a kolozsvári magyar tudományegyetemért vívott harc nagyjából mégis eredményre vezetett. A technikai nehézségeken, mint például a tanárok állampolgársága, az alkalmazottak fizetése, az épületek biztosítása stb., át kell verekednünk magunkat, és meg kell mutatnunk, hogy a demokratikus magyar egyetem ügyét minden jövőbeni viharon is átsegítjük. Erdély magyarsága az egyetemhez tűzön-vízen keresztül ragaszkodik. Csak akkor költözködünk ki a régi egyetemi épületeinkből, amikor zavartalan folytathatjuk a tanítást és tudományos kutatásainkat."

Ezután Demeter János alpolgármester rámutatott a kolozsvári magyar egyetem héthónapos vajúdó történetére, kiemelve, hogy az itt lévő demokrácia annak idején szükségesnek tartotta, hogy kezdeményezőként lépjen fel a kolozsvári magyar—román egyetem létrehozásában; levélben fordult a szebeni román egyetem vezetőségéhez, hogy az együttműködést minél gyorsabban teremtsék meg. Ott azonban dúlt a reakció, és csak azzal a feltétellel akartak idejönni, ha a magyar egyetem más vidékre költözik. Aktív sovinizmussal állunk szemben — mondotta Demeter János —, ez ellen a sovinizmus ellen velünk küzd és dolgozik a Groza-kormány.

Dr. Csögör Lajos az április 16—18-án lefolyt kolozsvári egyetemi tárgyalások eredményét ismertette. „Kolozsváron — mondotta — felállítják a magyar egyetemet, mindenkit besorolnak az alkalmazottak közül, de tény az, hogy megállapodásunk előnyei mellett helyzetünk

lényegileg elönytelen. A magyar egyetemnek nem elegendő a Regina Mária Leánygimnázium épülete. A törvény nem intézkedik arról, hogy az itt lévő magyar állampolgárságú egyetemi tanárok megkaphatják-e a román állampolgárságot. A reakciós feltételek elfogadásában tovább nem mehetünk. A nagygyűlés Groza Péter miniszterelnöknek, az igazságügyi miniszternek, valamint nemzetnevelésügyi miniszternek a fenti, nem részletezett sérelmek ügyében táviratokat küldött.

A MNSZ gyűlésén minden hozzászóló kifogásolta a törvényrendelet antidemokratikus jellegét, Nagy Géza, a tanügyi szervezet titkára és a Szociáldemokrata Párt vezetőségi tagja kifogásolta, hogy a népi szövetség által hozott határozat hangja nem eléggé öntudatos. A rendeltörvény az erdélyi magyarság körében súlyos csalódást keltett a táviratok szövege, és javasolta, hogy az ügy rendezésére egy újabb, utolsó delegációt küldjenek Bukarestbe. A javaslatot elfogadták.

Bruder Ferenc a Szociáldemokrata Párt nevében üdvözölte a nagygyűlést, és kijelentette, hogy a 407-es számú rendeltörvény sürgős módosítását követeli, mert az eltér az április 16—18-án megtartott egyeztető gyűlésen hozott határozatoktól. A Szociáldemokrata Párt szolidaritást vállal a magyar tudományegyetem személyzetével, a népi szövetséggel, és bizik abban, hogy a Groza-kormány követeléseinket sürgősen teljesíteni fogja.

A MNSZ határozataival Nagy Géza megjegyzése szerint utolsó delegátusként dr. Csögör Lajos utazott Bukarestbe. Ottani tárgyalásaim eredményeként beszámoltam Miskolczy Dezsőnek, az egyetemi tanács rektorának. Miskolczy Dezső június 3-án az egyetemi tanács ülésén készült jegyzőkönyv szerint erről a következőket mondta:

„Jelenti, hogy dr. Csögör Lajos, aki a Magyar Népi Szövetség május 31-i nagy gyűlésének határozatát Bukarestbe vitte, és ott e határozat alapján a magyar egyetem ügyében az illetékes tényezőkkel tárgyalásokat folytatott, visszaérkezett Kolozsvárra. Őt felkereste, tárgyalásainak eredményeként a következőket hozta tudomására: a 407/1945. rendeltörvény által 1945. június 1-i hatállyal létesített magyar előadási nyelvű állami tudományegyetem ügyeit a végleges megszervezésig egy háromtagú bizottság fogja vezetni, mely bizottságnak csak román állampolgárok lehetnek a tagjai, a Magyar Népi Szövetség már ki is jelölte a tagjait. A bizottság június 4-én reggel fogja a minisztertől a megerősítést megkapni, s az ügyek vezetését azonnal átveszi. A magyar egyetemen jelenleg szolgálatot teljesítő tanárok egyelőre folytathatják a működésüket és nem csak a román állampolgársággal rendelkezők, hanem a feltétlenül nélkülözhetetlen magyar állampolgárságú tanároknak is valamilyen formában leendő alkalmazása a magyar előadási nyelvű állami tudományegyetemen is biztosíthatónak látszik.

Az értekezlet e közlés alapján megállapítja, hogy az 1944 őszén Kolozsváron maradt magyar tudományegyetem tanácsának, rektorának és dékánjainak eddig gyakorolt hatásköre 1945. június 1-jén megszűnt.

Az értekezlet nem adja fel a reményt, hogy a kolozsvári magyar előadási nyelvű állami tudományegyetem vezetősége sikerrel fogja a szervezés munkáját elvégezni, megoldja az egyetem elhelyezésének és a tanárok kinevezésének ügyét, úgy hogy az új egyetem méltó legyen az erdélyi magyar kultúra évszázados hagyományaihoz, s kielégítse az erdélyi magyarságnak a magyar nyelvű felsőoktatáshoz fűződő, életbevágóan fontos érdekeit. Rendezni fogja továbbá az egyetemi alkalmazottak helyzetét is anélkül, hogy

keserű csalódást okozna azoknak, akik — bízva a magyar egyetem jövőjében és az elhangzott ígéretekben — teljes odaadással teljesítették eddig szolgálatukat.

Az egyetem összes alkalmazottait értesíti az értekezlet arról, hogy az egyetemi épületek június 4-re tervezett átadásának tárgyában az egyetem új vezetősége fogja a szükséges utasításokat kiadni.

Az elnök a következő felszólalást intézi a jelenlevőkhez:

Kedves Barátaim!

Most, hogy a Kolozsvári Magyar Egyetem küzdelmes életének új fejezete kezdődik, és a mi küldetésünk befejeződik, örömmel állapítom meg, hogy az Erdély magyarságával érzett sorsközösség tudatában vállalt munkánkat eredmény koronázza. Román törvény biztosítja Kolozsvárott Erdély magyar fiai számára a legfelsőbb tudományos kiképzést, önálló magyar nyelvű egyetem formájában.

Hálával vagyunk eltelve mindazok iránt, akik ennek a jelentős eredménynek a létrejöttében ösztönző, cselekvő szerepet vittek. Elismerés illeti mindazokat, akik bennünket segítettek, lelkesítettek, mellettünk kitartottak. Különös elismerést érzek az egyetem minden egyes alkalmazottja iránt, akik áldozatos munkájukkal a nélkülözéseket is vállalták a magyar egyetem gondolatának valósággá válása érdekében.

Hogy a Kolozsvári Magyar Egyetem törvénybe iktatott, nem utolsósorban az Egyetemi Tanács rendíthetetlen meggyőződésének és szívós kitartásának az eredménye. Megállapítom, hogy a tanács tagjai között mindig teljes egyhangúság uralkodott a magas sztos cél és a cél eléréséhez szükséges erkölcsi eszközök tekintetében. Mélységes hálával mondok köszönetet a tanács tagjainak az áldozatért, amelyet magukra vettek és a nem csüggedő lelkesedésért, amellyel munkánknak lendületet adtak.

Nehéz volna sorra venni egyenként, ki milyen formában vette ki részét ebből a munkából. Egyformán, mindenki a legjavát adta annak, ami neki adatott. Mégis valamennyiünk köszönetét kell kifejeznem Buza László kedves barátunk előtt, aki bölcs éleslátásával és kimeríthetetlen szaktudásával adott végleges formát azoknak a gondolatoknak és törekvéseknek, amelyek bennünk éltek és kifejezést kerestek. Köszönetet mondok Vinczi Károly tanácsjegyző úrnak, kedves barátunknak, aki fáradhatatlan buzgósággal végezte el hivatalával együtt a reá szakadó fokozott munkát.

Kedves Barátaim! Soha el nem oszló hála érzésével gondolok állandó támogatásokra, kitartó segítségetekre, amellyel a nehéz rektori tisztség súlyát megkönnyíteni igyekeztek.

Én most elkészönök tőletek.

Nem búcsúzokodok, mert tudom, hogy továbbra is együtt maradunk. Az Isten áldjon meg Benneteket!

A jelenlevők meghatottan fogadták az elnök szavait.

Dr. Buza László a jelenlevők nevében hálás köszönetet mond az elnök szavaiért, s megállapítja, hogy ha a tanácsnak az Erdélyi Magyar Egyetem további működéséért folytatott küzdelme eredményre vezetett, ez elsősorban Miskolczi Dezső rector magnificusnak az érdeme, aki rendkívül szerencsés egyéni emberismeretével és tapasztalataival, nem törődve egészségével sem, kitartóan dolgozott a cél megvalósítása érdekében. Mikor neki ezért a munkáért nemcsak a volt tanácstagok és az egész tanári kar, valamint az

egyetem összes alkalmazottainak nevében is, akiknek szívéhez az Erdélyi Magyar Egyetem ügye közel áll, hálás köszönetet mond, Isten áldását kéri az ő és hozzátartozói életére.

Miután a jelenlevők egymástól szívélyes búcsút vesznek, az elnök az értekezletet bezárja.

Kolozsvár, 1945. június 3.

Dr. Miskolczy Dezső s.k., elnök

Dr. Vinczi Károly s.k., egyetemi tanácsos.”

Miskolczy Dezsőnek, az egyetem rektorának a Bukarestben végzettekről beszámolva, jeleztem, hogy a Nemzetnevelésügyi Minisztérium háromtagú bizottságot nevez ki az egyetem ügyeinek további intézésére.

Az alábbiakban közlöm a Nemzetnevelésügyi Minisztérium 137—851/945. számú határozatát.

„Mi, a Nemzetnevelésügyi Minisztérium miniszteri államtitkára a kolozsvári magyar előadási nyelvű állami tudományegyetem működéséről szóló, a Monitorul Oficial (Hivatalos Közlöny) 1945. május 29-én a 119. lapon közölt 407. számú törvény kapcsán a következőket határozzuk:

1. Küldessenek ki Csöggör Lajos, Demeter János és Jancsó Elemér urak a helyiségeknek és a leltáraknak a Szebenbe menekült és most Kolozsvárra visszatérő Kolozsvári Egyetem részére való átadását lebonyolító bizottság megszervezése céljából. Ezen kívül ők fogják átvenni a Regina Mária Gimnázium épületét és a magyar előadási nyelvű állami tudományegyetem leltárát is, valamint ők foglalkoznak majd a kolozsvári magyar előadási nyelvű állami tudományegyetem valamennyi adminisztrációs ügyével addig, amíg az egyetemi tanács és a tanácsstag professzorok ki nem nevezetnek.

2. Végül meghatalmazzuk a felső oktatási igazgató urat a ma, 1945. június 4-én hozott jelen határozat végrehajtásával.

Bukarest, 1945 június 4.

Aurel Potop (miniszteri államtitkár)”

Az idézett felhatalmazás alapján június 5-én az I. Ferdinánd Király Egyetemnek Kolozsvár, Kogălniceanu u. 1. szám alatt az alábbi jegyzőkönyv szerint átadtuk az épületeket.

„Alulírottak, Emil Petrovici, az I. Ferdinánd Egyetem rektora, E. Speranția, a jogi kar dékánja, Constantin Daicoviciu, a bölcsészeti és filozófiai kar dékánja és M. Kernbach, az orvostudományi kar dékánja, jelen volt még Ioan A. Voțășescu úr, az egyetem főtitkára, valamennyi az I. Ferdinánd Király Egyetem képviselőjében és a Nemzetnevelésügyi Minisztérium küldötteként a Monitorul Oficial 1945. május 29-i számában megjelent 406-os törvényre vonatkozó 1641-es számú rendelet törvényt végrehajtandó megjelenünk a mai napon, 1945. június 5-én déli 12 órakor a kolozsvári egyetem rektori szobájában, ahol dr. Csöggör Lajos, dr. Demeter János és dr. Jancsó Elemér urak tartózkodtak, a Nemzetnevelésügyi Minisztérium 137—581 számú, 1945. június 4-i keltezésű rendeletében kinevezett hármas bizottság tagjai, akik a volt magyar egyetem volt tanácsa hatáskörének megszűnte után átmenetileg vezetni fogják a magyar állami egyetemet.

Emil Petrovici úr felolvassa a 406-os törvény szövegét, amely az I. Ferdinánd Király Egyetem Kolozsvárra, az egyetem valamennyi helyiségébe való visszatérésről rendelkezik 1945. június 1-jei hatállyal.

Felkéri a hármás bizottság tagjait, hogy adják át az egyetemet. Csögör Lajos, Demeter János és Jancsó Elemér urak kijelentik, hogy jogilag és egészében átadják, az I. Ferdinánd Király Egyetem képviselői kijelentik, hogy jogilag és egészében átveszik a kolozsvári egyetemet valamennyi karral, intézettel, klinikával, laboratóriummal, minden mellékintézményével és hozzá tartozó épülettel, s ezeknek az ingó és ingatlan leltárával egyetemben. A helyiségeknek és az ingó és ingatlan tartozékoknak az átvételét az I. Ferdinánd Király Egyetem küldöttei minden intézmény és helyiség esetében külön-külön, egyenként fogják megtenni, s e pillanattól kezdve ők látják majd el ezeknek a helyiségeknek és intézményeknek az őrizetét. Addig viszont az intézmények és értékek jelenlegi visszatartói felelnek a javak megfelelő megőrzéséért. Ennek következtében e jegyzőkönyv három példányban készült, ebből kettő az I. Ferdinánd Király Egyetem, egy pedig a magyar egyetem képviselőinek tulajdonában lesz.

Hármás bizottság: átadtuk, mi, a magyar egyetem képviselői:

Csögör Lajos

Demeter János

Jancsó Elemér

Átvettük: Az I. Ferdinánd Király Egyetem képviselői:

Emil Petrovici

Eugenia Speranția

Constantin Daicovicu

Victor Stanciu

Mihai Kernbach

Ioan Voțișescu"

Az egyetemi épületek jegyzőkönyvileg történt átadása alkalmával leszögeztük azt, hogy a klinikák az épületekből nem költözhetnek ki mindaddig, amíg számukra megfelelő új épületeket bocsát az állam rendelkezésünkre. Éppen ezért megállapodtunk a román egyetem vezetésével, hogy a klinikák kiköltözése és más vitás kérdések rendezése céljából Bukarestben június 10-én találkozunk a Nemzetnevelésügyi Minisztériumban. Erre a találkozóra a szebeni egyetem kilenctagú küldöttséggel érkezett: Petrovici Emil rektor vezetésével. A kilenctagú küldöttségben az egyetem minden szervezete képviselve volt, láthatólag Ștefănescu-Goangă ismert liberális politikus, volt rektor vezetésével. A magyar egyetemet a háromtagú bizottság részéről Csögör Lajoson és Demeter Jánoson kívül a Magyar Népi Szövetség részéről Bányai László képviselte. Venczel József és Nagy Géza mint az egyetem szervezésében eddig is részt vett szakemberek voltak jelen. A gyűlés megkezdésekor a mi részünkről Demeter János javaslatot olvasott fel a kérdések megoldására, amelyek nagyrészt a Potop államtitkárral április 16—17-én történt megállapodásokat tartalmazta. Mi azzal átmenetileg meg voltunk elégedve, mert a kérdések végleges rendezéséig biztosította a klinikák működését. A román küldöttség írásbeli javaslatainkat átvette, és a következő megbeszélésünkön Ștefănescu-Goangă, az egyetem szenátusának jelenlegi delegátusa és egyben az egyetemi szakszervezet elnöke a következőket szögezte le:

1. A jelenlegi kolozsvári épületek még egy egyetem részére sem elégségesek, azoknak a közös használata a Ferdinánd egyetem öngyilkosságát jelentené.

2. Nem lehet úgy alapítani az egyik egyetemet, hogy általa megsemmisítsük a másikat. Éppen ezért javasolja, hogy a magyar egyetem részéről a Jogi és Közgazdaság Tudományi Kar, valamint a Nyelvi és Filozófiai Kar kezdje meg tényleges működését, a másik két kart pedig csak lépésről lépésre kell megszervezni. Nevezzek ki azok tanárait, professzorait, a dékáni hivatalok kezdjék meg működésüket, és egyelőre elégedjenek meg a szervezés munkájával.

3. Nem ért egyet a klinika betegszobáinak megosztásával, illyenszerű működést lehetetlennek tart. A magyar egyetem hallgatói viszont hallgathatják a román egyetem előadásait. A román egyetem megad minden erkölcsi segítséget a magyar egyetemnek, de nem nélkülözhet egyetlen helyiséget sem. A román egyetem megbízottai részéről felszólalt még Kernbach orvoskari dékán, Tătaru professzor, a Klinikák Tanácsának igazgatója és Stanciu professzor, a Természettudományi Kar dékánja. Mind a hárman egyetértettek a Ștefănescu-Goangă professzor által mondottakkal.

Az eddig előadottakra a magyar bizottság részéről Demeter János válaszolt, megállapítva, hogy a román bizottság nem hajlandó egyetlen épület ideiglenes átadására sem, ugyanakkor nem tartja lehetségesnek a klinikák, laboratóriumok és intézetek közös használatát sem.

A két bizottság között megbeszélés kezdődik a kérdések megoldására amelyek összesen három napig 10-, 11-, 12-én tartottak. Petrovici rektor javaslatot terjeszt elő a magyar egyetem orvosi karának és klinikáinak elhelyezésére. A következő épületeket javasolja (felsorolom őket, bár ma már csak történelmi szempontból van ennek jelentősége):

1. A mentőállomás épülete,
2. Az anya és csecsemő védelmi intézet épülete,
3. A Kozmutza Szanatórium,
4. Az ortopédkórház,
5. A Pop Valer háza,
6. A leányinternátus,
7. A Park Szanatórium,
8. A Szamosfalván lévő javító intézet épületei.

A magyar egyetem megbízottai kifejtették, hogy az említett épületek a köztük lévő nagy távolság miatt alkalmatlanok az elméleti intézetek és klinikák elhelyezésére. Bányai László arra a történelmi felelősségre mutatott rá, amely mindnyájunkat terhel. Az egyetem megteremtésével példát mutathatunk a Duna-medencében élő más népek számára is. Csögör Lajos hozzászólásában kijelenti, hogy míg a Ferdinánd Egyetem részéről csupán az épületek kis részének átmeneti lemondásáról van szó, addig ugyanez, tehát az úgynevezett új klinika épülete a magyar egyetem orvosi karának létét vagy nemlétét jelenti. Kijelenti még, hogy a Potop államtitkárral történt megbeszélés alapján együtt kellene működni minden egyes klinikán, megosztva egyenlően a kórtermeket, ami az ő véleménye szerint is lehetetlenné tenné a klinikák működését, e helyett alkalmasabb volna az épületek megfelelő elosztása.

Amint említettem, a tárgyalások három napon keresztül tartottak, a román egyetemek részéről továbbra is abban a szellemben, melyet Ștefănescu-Goangă már ismertetett állásfoglalása javasolt. Sok részleges kérdésben jött létre megegyezés, de lényegileg semmi olyan, amely a magyar egyetem orvostudományi karának működését biztosította volna. A román egyetem tanácsa egyetlen kolozsvári épületét sem volt hajlandó még ideiglenesen sem a magyar egye-

tem használatára átadni. A Petrovici rektor által javasolt nyolc épület közül egy sem tartozott az egyetemi épületek közé. A magyar megbízottak törekvése, hogy az orvostudomány engedmények árán is, de Kolozsváron megfelelő épületekhez jusson, nem járt sikerrel.

Ebben a helyzetben vetődött fel, hogy az Orvostudományi Kar Marosvásárhelyre költözzék. Ezt a gondolatot különben Balogh Edgár már az MNSZ március 31-i gyűlésén is felvette. Az átköltözés gondolata megosztotta azt az egységet Kolozsvár lakosságának körében, amelyet a magyar egyetem megmentésének gondolata kialakított. Különböző gyanúsítások merültek fel, például némelyek Kolozsvár magyartalanítását emlegették, a szervezők azonban tisztában voltak azzal, hogy cselekedni kell az Orvostudományi Kar működésének biztosítása végett. Éppen ezért e sorok írója alispáni minőségében egy teherautót szerezve bizottságot küldött át Marosvásárhelyre, hogy az ottani lehetőségeket számba vegye. A bizottságban helyet foglaltak magyar állampolgárságú professzorok mellett műszaki szakemberek és mint az egyetem eddigi szervezőmunkájában is részt vevő legaktívabb személy, Venczel József, az Erdélyi Gazdasági Egyesület volt statisztikusa is. Az ő objektivitásában és megítélésében bízam leginkább, mert éleslátásával a legkörülményesebb kérdésben is mindenkor meg tudta látni a lényegyet, mindig az erdélyi összmagyarság érdekét tartva szem előtt. A bizottság Marosvásárhelyről visszatérve, Ludány György magyar állampolgárságú professzor „Cambridge, valóságos Cambridge” kiáltással kezdte beszámolóját. Nem térek itt ki az épületek felsorolására, hiszen az azóta itt dolgozók megismerhették azokat, de érthető hogy a volt Hadapródiskola impozáns, háromemeletes, gyönyörű parkban épült épülete ilyen benyomást keltett a látogatókban. Az egyetem szervező bizottsága ebben a kényszerű helyzetben, a volt Egyetemi Tanács tagjaival tanácskozva és velük teljesen egyetértve, úgy döntött, hogy az Orvostudományi Kar költözzék Marosvásárhelyre, és ott teremtsen új otthon a maga részére. Hogy a döntésünk, ha kényszerhatás alatt történt is, de helyes volt, azt az elmúlt öt évtized igazolja. Egy jelentéktelen kis töredéktől eltekintve a város vezetősége és lakossága örömmel fogadta az Orvostudományi Kart, és mindent megtett, hogy a város az odaköltözőknek valóban ne csak kényszerű elhelyezést, hanem valóságos otthon is jelentsen. 1945 nyarán már bizottságot küldünk át Vásárhelyre az új honalapításra. Dr. Dóczy Pál, dr. Pápai Zoltán és dr. Henter Kálmán adjunktusok voltak az első honfoglalók, velük együtt adminisztrációs személyzet is ment, és megkezdődött az épületek átvétele. Az egyetem keserves hónapok, sőt egy-két év eltelte után valóban új otthonra lelt, de addig, bizony, sok nehézséget kellett elszenvedni, de végül is sikerült az épületek átalakításával megfelelő oktatási és betegellátási helyzetet teremteni. Az egyetem átköltözésével — szerénység nélkül is meg kell állapítanom — nem csak az egyetem, hanem a város is nyert. A Szentgyörgyi István Szini Akadémia szintén Marosvásárhelyre költözött, a Kultúrpalota nagy termében, amely színházi előadások céljára alkalmatlan volt, olyan színvonalú társaság működött, amely a főváros bármely színházával vetekedhetett. Az egyetemi városi rangra emelt Marosvásárhely néhány év alatt Kolozsvár mellett az Erdélyi magyarság második kultúrcentrumává fejlődött. A Bolyai név, amely eddig egyedül hirdette Marosvásárhely nevét a külvilágnak, most a Bolyai Egyetem nevével is gazdagodott. A város lakossága mindent megtett a diákság megsegítésére. Megszervezték azt, hogy a diákság segítséget nyújtó családokhoz járhatott ebédelni, és az Egyetem Barátok Egyesülete mindent megtett az egyetem támogatására. Ma szinte érthetetlen az a lelkesedés, amely akkor a város lakosságát, az egyetem tanárait és tanítványait áthatotta, hogy a legnehezebb körülmények között is leküzdje az érthető nehézségeket. Százak és százak dolgoztak névtelenül,

önzetlenül ezen a téren. Nem sorolhatom fel, és természetesen nem is emlékszem százak és százak nevére, de négy nevet mégis meg akarok említeni, azokét, akik minden erkölcsi és anyagi támogatást megadtak ahhoz, hogy az egyetem csakugyan otthon érezze magát. Fekete Andor, Korparich Ede, Soós József és Veres Károly neve bizonyára az elsők között szerepelne. Groza Péter miniszterelnök, aki az egyetemet többször is meglátogatta, azt írta be az egyetem vendégkönyvébe, hogy „jó kezdet fél siker”, és azt szerette volna, ha a román és magyar egyetem közösen, egyidőben, ünnepélyesen nyissa meg működését. A kolozsvári román egyetem, arra való hivatkozással, hogy nincs felkészülve a megnyitásra, ezt a kérést nem támogatta. A Bolyai Tudományegyetem Kolozsváron és Marosvásárhelyen minden különösebb ünnepség nélkül 1946. február 9-én megnyitotta kapuit a magyar nyelvű egyetem oktatás számára, és ennek nagy jelentőségét megértve mindenki egy kicsit úgy érezte, hogy sikerület „a semmiből új világot teremteni”. Mai, sok szempontból reménytelen helyzetünkben, melyben a magyarság vergődik, optimista hídverőként azt kívánom, hogy újabb öt évtized múlva már új világ jellemezze a Duna-medence és Kelet-Európa népeinek együttélését.

Előzmények és adatok a marósvásárhelyi orvosi és gyógyszerészeti egyetem történetéhez

Dr. Puskás György

Az erdélyi felsőfokú oktatás kezdete a XVI. századig nyúlik vissza, az önálló fejedelemség megalakulásáig. Ennek különös lendületet adott a kibontakozó reformáció. Az első kézzelfogható próbálkozás János Zsigmond fejedelem kezdeményezésére indul meg. Az oktatás nyelve a kor szellemének megfelelően a XVI—XVIII. században a latin. A „diéta” már 1565-ben napirendre tűzi az egyetemi jellegű oktatás megszervezését. E kezdeményezés azonban a fejedelem korai halála miatt abbamaradt. Később, 1581-ben Báthory István fejedelem nevéhez fűződik a főiskola alapítása. Ez Kolozsváron szerveződik teológiai, filozófiai és jogi karral. A későbbi magas szintű oktatást Bethlen Gábor fejedelem szervezi, aki 1622-ben Gyulafehérváron megalapítja a *Collegium Academicumot*, de ez sem hosszú életű. Kolozsvár második egyeteme, főiskolája 1698-ban indul a jezsuiták szervezésében, de 1773-ban a pápa a jezsuita rendet feloszlatja, és az irányítás a piaristák kezébe kerül. Ekkor az intézménynek teológiai, filozófiai, jogi és első ízben orvosi fakultása is van, e tudományág akkori színvonalának és lehetőségeinek megfelelően. Ezt az intézményt azonban II. József 1786-ban megszünteti. Alacsonyabb szinten marad a jogi és a bölcséleti kar, viszont önálló intézménnyé alakul az orvosi-sebészeti fakultás. A külhonban tanult, majd Erdélybe visszatérő, orvoslást tanító mesterek közül meg kell említenünk Pápai Páriz Ferenc, Pataki Sámuel, Nyulas Ferenc, Mátyus István nevét, akik egyben nyelvművelők is, és lényegében lefektetik a későbbi magyar nyelvű oktatás alapjait. 1775-ben Mária Terézia rendeletével létesül a baba- és chirurgus-képző kolozsvári *Orvossebészeti Lyceum*.

A XV—XIX-ik században a tudományok művelésére különböző egyesületek alakulnak, hogy pótolják a gyakori megszakításokkal működő egyetemi jellegű oktatást. Így alakul meg többek között 1859-ben az Erdélyi Múzeum-Egyesület Kolozsvárott, alapítója gróf Mikó Imre, feladata a tudományok művelése és terjesztése.

A tulajdonképpeni modern egyetemi oktatás a XIX-ik század végén Kolozsváron születik meg, báró Eötvös József kezdeményezésére, az általa 1872-ben kiadott rendelkezés alapján. Az így létesült és néhány év alatt felépült egyetem 1881-től a *Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetem* címet viseli, amely a budapesti, illetve az 1769-ben Nagyszombatban létesült egyetem után a második egyeteme az akkori Magyarországnak. Megalakulásakor az egyetemnek már külön Orvosi Fakultása is van. Fokozatosan, de aránylag rövid idő alatt felépülnek az elméleti és klinikai egységeket befogadó épületek, melyek még ma is kiváló álla-

A koložvári Ferenc József Tudományegyetem Orvosi Kara 1940. Első sor: Horváth Béla (szemészet), Gyergyay Árpád (fül-, orr-, gégegyógyászat), vitéz Berde Károly (bőrgyógyászat, dékán), Miskolczy Dezső (ideg-, elmegyógyászat), Lőrincz Ferenc (közegészségtan); középső sor: vitéz Haynal Imre (belgyógyászat), Mihálik Péter (anatómia), Ludány György (élettan), Haranghi László (kórbonctan), Méhes Gyula (gyógyszertan), Koleszár László (ortopédia), vitéz Kibédi Vargha Lajos (bel-diagnosztika), Krompecher István (szövet-, fejlődéstan); hátsó sor: Forfota Erich (radiológia), Annau Ernő (biokémia), Ferencz Áron (egyetemi gyógyszertár), Mórítz Dénes (gyermekgyógyászat), Vásárhelyi János (kórélettan), Klimkó Dezső (sebészet), vitéz Páll Gábor (szülészeti-, nőgyógyászat), vitéz Novák Ernő (sebészeti műtéttan, urológia).

potban vannak, helyük a volt Trefort és Mikó utca közötti több hektáros terület, melyet a nagy erdélyi mecénás, gróf Mikó Imre ajándékozott az egyetemnek.

Az Orvosi Fakultás professzorai közül néhányat meg kell említenünk: Apáthy István, Genersich Antal, Högyes Endre, Purjesz Zsigmond, Buday Kálmán, Kenyeres Balázs, Elfer Aladár. Nagy személyiségek és tudósok, akik a fiatal egyetemet és orvosi fakultását európai hírűvé tették, szakmájukban maradandót alkottak, ami minket, utódokat is kötelez.

Sajnos, 1918-ban bekövetkezik a számunkra tragikus trianoni döntés, és Erdélyt Romániához csatolják, ezzel egyidőben megszűnik a magyar egyetem és a magyar nyelvű orvosi oktatás, és létesül az I. Ferdinánd román egyetem. De a sors kiszámíthatatlansága folytán 1940-ben Észak-Erdélyt visszacsatolják Magyarországhoz és újra indul a magyar nyelvű oktatás, de ez csak 4 évig tart, és lényegében újból megszűnik a magyar egyetem 1944-ben; utolsó rektora dr. Miskolczy Dezső, a neves ideggyógyász.

Következik egy átmeneti szakasz: 1944 vége és az 1945-ös év. Az anyaország professzorainak egy része Kolozsváron marad. A háborús körülményeknek megfelelően még folyik a magyar oktatás, de már készülődik vissza az 1940-ben Szebenbe telepített román egyetem. Ez a visszás és sok súrlódást okozó folyamat 1945 májusáig tart, amikor is a 407/1945. királyi dekrétummal megalakul a magyar oktatási nyelvű *Állami Egyetem*, mely 1945 decemberében a Bolyai Tudományegyetem nevet kapja. Improvizált épületekben működik. A sok gond közepette a legnehezebb helyzetben az Orvosi Fakultás működik. Erről röviden a következőkben számolok be:

A Szebenből visszatérő román Orvosi Fakultás az összes elméleti és klinikai épületeket magának követelte. Viszont ezek helyett számunkra semmiféle elfogadható ajánlatot nem tett, de erre Kolozsváron nem is volt lehetőség. Mi a megosztásra gondoltunk, de erről ők hallani sem akartak. Viszont elérték a legmagasabb állami fórumon azt, hogy a magyar Orvosi Fakultás költözzön át egy másik erdélyi városba. Így kezdődött meg az a kínos tárgyalás, hogy merre és hova. Felmerült Nagyvárad és Marosvásárhely, az előbbi nem fogadták el, mert határváros volt, így maradt Marosvásárhely. Marosvásárhelynek két előnye volt. Egyik az, hogy egy 35 000 lakosú, színmagyar város, és létezett a nagy városépítő polgármester, dr. Bernády György idejében épült Hadapródiskola, impozáns központi épülettel és melléképületeivel, melyek valóban alkalmasak voltak az elméleti tanszékek befogadására, de a klinikák elhelyezésére az akkori kisvárosnak (ma 160 000 lakosa van) nem volt megfelelő számú beteg ellátására alkalmas kórháza. Volt a 150 ágyas közkórház, közel az említett Hadapródiskolához, a Szentgyörgy utcai régi kis kórház 50 ágygal és a Czákó szanatórium (ma viszont csaknem 2000 kórházi ágyunk van). Tehát — visszatérve az imént vázoltakra — ezekbe az épületekbe kellett bezsúfolni az összes klinikai egységeket. Mindezek ellenére az akkori egyetemi vezetőség a kényszer hatása alatt úgy döntött, hogy átköltözünk Marosvásárhelyre. Kétségtelen kompromisszum, viszont egyetlen cél vezetett, az, hogy megmaradhassunk. A felmerülő súlyos nehézségek és gondok megoldásában és nem utolsósorban biztatásunkban és a reménykeltésben elvévülhetetlen érdemeket szerzett dr. Csögör Lajos professzor, akkor a Bolyai Egyetem rektora. Dr. Csögör Lajos professzor legfelsőbb kormány szinten elérte azt, hogy szerződéssel az anyaországi professzorok nagy része itt maradhasson és átköltözzön Marosvásárhelyre. Ezt a kockázattal járó és nehéz feladatot vállalták a következő anyaországi professzorok: Miskolczy Dezső, Haranghy László, Klimkó Dezső, Krompecher István, Környei István, Putnoky Gyula, Mosonyi János, Beöthy Konrád, Ludány György, Móritz Dénes, biz-

tosítva jelenlétükkel az erkölcsi és szakmai-tudományos feltételeket marosvásárhelyi működésünk megkezdéséhez.

A döntés tehát megszületett, és így 1945 októberében megkezdtük az átköltözést. Az eredeti megállapodás az volt, hogy az anyagi javakat: laboratóriumi felszereléseknek, klinikai osztályok berendezésének 50%-át hozhatjuk el. Sajnos, a román egyetem agresszív vezetői végül is mindezeknek kb. csak 25%-át adták át.

Az elméleti tanszékek valamivel kedvezőbb körülmények közé kerültek a főépületben, a klinikák viszont összezsúfolva, kis ágylétszámmal meghúzódtak a létező és már felsorolt kórházi egységekben. A tanszemélyzet, az adminisztratív és kiegészítő személyzet lakásviszonyai alig érték el a legelemibb szintet. Családonként egy szoba s esetleg egy fél konyha jutott, szemben a Kolozsváron hagyott polgári körülményeinkkel. A víz- és villanyszolgáltatás kihagyásokkal működött, és így igen gyakran gyertyákkal világítottunk, és a közeli forrásról hoztuk az ivóvizet. Tehát lényegében kényszerlakhelyre kerültünk mindnyájan, akik átjöttünk Marosvásárhelyre. Ez a helyzet nagyon lassan javult, és csak a 60-as évek folyamán rendeződtek valamelyest az említett mostoha körülmények. Élelmszerhiány is volt, időnként holland és dán segélyakciók révén jutottunk némi pótláshoz. Bár a város és vezetősége szívesen fogadott, segített is, úgy, ahogy tudott, ugyanígy a város lakossága, még a kommunista, de jó magyar Soós József polgármester is minden tőle telhetőt megtett, hogy elfogadhatóvá tegye ittlétünket.

A velünk együtt jövő diákságot előbb a főépületben zsúfoltuk össze, majd az Apolló nevű háromszintes főtéri épületben és a Minorita Rendházban. A szűkös menza ugyancsak a főépület földszintjén volt, a hadapródiskola egykori konyhahelyiségeiben. A hallgatók hosszú évekig igen sanyarú lakáskörülmények között éltek, míg az 1960-as évek elején felépült az első modern diákokthoz.

Így indult meg 1945. október végén 300 hallgatóval egyetemünk, előbb mint a Bolyai Egyetem fakultása, később, 1948-ban mint magyar oktatási nyelvű Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet a következő fakultásokkal: Általános Orvosi, Gyerekgyógyászati, Közegészségtani és Fogászati Karral. Ez utóbbi 1951-ben átmenetileg megszűnik, de 1960-ban újra indul. Ugyancsak megszűnt a Közegészségtani Kar, de folyamatosan létezett és működött a Gyógyszerészeti Kar.

Nagy változást jelentett az, hogy 1948-tól az anyaországi professzorok többsége eltávozott. Még itt maradt dr. Miskolczy Dezső, dr. Obál Ferenc, dr. Putnoky Gyula. E két utóbbi 1949-ben, illetve 1953-ban elhagyja az országot. A leghosszabb ideig dr. Miskolczy Dezső maradt: 1964-ig. Az anyaországi professzorok folyamatos távozásával helyüket a mai legidősebb generációhoz tartozók foglalják el, azok, akik 1945-ben adjunktusként jöttek át Kolozsvárról az elméleti és klinikai egységekkel egyidőben. Részleteiben a személyi és egyéb változásokról e kötetben szereplő tanszéki beszámolókból szerezhetünk alaposabb tájékozódást.

A felsorolt változások nem mentek simán, mivel a Román Kommunista Párt már átvette a hatalmat, kialakulóban van a pártállam, annak minden következményével. Megindul az osztályharc egyre kifejezettebben. Így következik be egyre határozottabban a „meggyőzés”, majd a kategorikus felszólítás, hogy oktató és főképpen vezető funkcióban lévő csak párttag lehet. Ennek egyenes következménye lett az, hogy 1947-ben meg kellett fizetni „a politikai belépti díjat”, ami azt jelentette, hogy be kellett iratkoznunk a pártba, mert figyelmeztettek, hogy az egyetem tovább csak abban az esetben működhet, ha az egyetemi oktatók párttagok és ideológiailag felkészült marxisták. Tehát meggyőződésünk ellenére eleget kellett tennünk ennek az utasításnak. Így a professzoroknak csaknem 95%-a beiratkozott a pártba, csak néhányan — a

véletlen folytán — maradtak pártonkívüliek. Így az oktatók többségének el kellett fogadnia az oktatás tartalmára vonatkozó ideológiai utasításokat és hirdetett felfogásokat, bár orvosi szakmánk sajátja folytán ideológiára nem volt és nincsen szükségünk. Az oktatók legnagyobb része a lehetőségekhez mérten ki is kerülte az ideológiai irányzatok beépítését előadásaiba és egyáltalán az oktatás menetébe. Ezt figyelemmel kísérték, és időnként megfelelő bírálatban is részesültünk, de szerencsére elbírható formában. A hallgatók szintjén is megindult az osztályharc szellemének megfelelő „kontraszelekció”, szerencsére anélkül, hogy ez az egyetemünknek nagyobb károkat vagy színvonalcsökkenést okozott volna.

Egyetemünk történetében 1962-től kezdve egyik legsúlyosabb problémánkká vált a megindult és egyre kifejezettebbé váló elrománosítás, illetve esetünkben az intézet magyar jellegének megváltoztatása. Pártutasításra a minisztérium elrendelte a kétnyelvű, magyar és román nyelvű oktatást, ugyannyira, hogy a magyar nyelvű oktatásban is két tantárgyat, a törvénytudományi orvostant és az egészségügyi szervezést román nyelven kellett előadni. Ugyancsak a gyakorlati oktatást is román nyelven kellett vezetni. Tehát bekövetkezett az az abszurditás, hogy a hallgató magyar nyelven hallgatta az előadást és román nyelven részesült gyakorlati kiképzésben. Ilyen nyakatekert megoldást csak a levantei, és az egyre kifejezettebbé váló román sovinizmus agyalhatott ki. De ez a változás egyben arra is ürügy volt, hogy a megüresedett állásokat románokkal töltsék be. Mi naivan (a professzorok többségére gondolok) vállaltuk azt, hogy román nyelven is megtartsuk az előadásokat a román csoportoknak, hiszen mindnyájan anyanyelvi szinten beszéltük a román nyelvet. Ezt egy évig elfogadták, majd kijelentették, hogy román nyelven csak román nemzetiségű oktatók adhatnak elő. Tehát világossá vált a fő cél, azaz, hogy fokozatosan — az alapítási dekrétummal ellentétben — a magyar egyetem vegyes, illetve végcélként román legyen. Így indult meg a többi orvosi egyetem másod- vagy harmadrendű oktatóinak hozzánk történő kinevezése versenyvizsga nélkül, ami egyben a színvonal csökkenésével is járt — tisztelet egynéhány kivételt képező román kollégának. A fent jelzett irányzat következményeit majd a statisztikai beszámolóban fogom pontosan számadatok alapján részletezni.

A mélyreható változások ellenére különösebb nyílt román sovinizta megnyilvánulásokra alig került sor, sem a hallgatók, sem az oktatók részéről, sőt egynéhány román kolléga az őszinte együttműködés óhaját is kifejezésre juttatta. A nyílt nemzetiségellenes pártpolitika jelei az egyetemen csak a 80-as években mutatkoztak, és igen kifejezetté váltak éppen a változás, azaz 1990 után. Amikor is világossá vált az, hogy a jelenlegi demokrácia nem más, mint neokommunista, nacionalista irányzat, amelynek olyan megnyilvánulásai is észlelhetők, amilyeneket még a diktatúra alatt sem észleltünk.

A következőkben az egyetem vezetéséről, illetve vezetőségéről fogok szólni.

Kronologikus sorrendben rektorok voltak: dr. Csögör Lajos 1945—1949, dr. Feszt György 1949—1951, dr. Székely Károly 1952., dr. Andrásófszky Tibor 1953—1964, dr. Csögör Lajos 1964—1967, dr. Puskás György 1967—1976, dr. László János 1976—1984, dr. Bancu Emilian 1984—1989, dr. Pascu Ion 1989 és jelenleg is.

Dr. Feszt György nehéz időszakban, az átköltözés idején, előbb mint dékán, majd mint rektor tevékenykedett. Kiváló szakemberként működött mint a röntgen tanszék vezetője, és látta el a dékáni, majd a rektori teendőket is.

Dr. Csögör Lajos lemondott a Bolyai Egyetem rektori tisztségéről, és átköltözött Marosvásárhelyre, mint a fogászati tanszék vezetője. Később az önállósult OGYI rektora lesz. Sajnos, rövid idő után letartóztatják. Egy koncepció per indul meg az akkori kolozsvári magyar vezetők ellen, államellenes, revizionista, titoista tevékenységgel vádolják, és belekeverik őket a

Rajk-perbe is. Így tartóztatják le Balogh Edgárt, Demeter Jánost, Venczel Józsefet, kolozsvári professzorokat és dr. Csögör Lajost is, mint a Bolyai Egyetem volt rektorát. Hat évet töltött nehéz börtönben. Végül elnöki kegyelemmel szabadult. Artatlanul szenvedett csak azért, mert magyar és jó magyar volt. Letartóztatása után a rektori tisztséget id. Feszt György veszi át, s azt 1952-ben bekövetkezett haláláig ellátja.

Dr. Székely Károly az 1952-es évben átmenetileg töltötte be a rektori funkciót.

Dr. Andrásföszky Tibort nevezik ki rektorra 1953-ban. Tehetséges és kiváló szakember, idegsebész, jó szervező. Talán az egyetlen magyar rektor, aki szívesen fogadta e megbízást. Sokat tett az egyetemért, a nehéz gazdasági körülmények közepette az egyetem gyarapodott anyagi javakban. Érdeme az első modern diákothron felépítése, több laboratórium felszerelésének a bővítése. De sajnós, túlteljesítette a párt románosítási politikáját, és több román oktatót verbuvált, mint amennyire szükség lett volna. Aránylag fiatalon fejezte be életét.

Dr. Csögör Lajos 1964-ben veszi át újból a rektori megbízatást. Annak ellenére, hogy átélte a hosszú és nehéz börtönöket, optimizmussal és sok bölcsességgel látott hozzá teendőinek elvégzéséhez. Sajnós, az egyre durvább pártpolitika politrukot is nevezett ki melléje román prorektor személyében, aki belső bizalmi embere volt az akkori nacionalista megyei első titkárnak. A fenti személy a dr. Csögör Lajos rektornak az intézet működésének javítására irányuló minden ténykedését sorozatosan megakadályozta, és napi súlyos stresszhelyzeteknek tette ki. Ezt dr. Csögör Lajos nehezen viselte el, és egy közbejött családi esemény miatt lemondott.

Dr. Puskás György 1967-ben veszi át a rektori megbízatást; előbb mint tudományos prorektor működött. Az, hogy két mandátumot mint rektor kibírtam, azt többek között annak tudhatom be, hogy olyan miniszterek alatt tevékenykedtem, mint Márza, Bălan és Malița akadémikusok, európai gondolkodású, művelt tudósok, akik számtalan problémánkban messze menő támogatást nyújtottak. Igen gyakran a pártutasítások ellenére segítettek magyar oktatószemélyzet kinevezésében is, az egyetem anyagi ügyeinek javításában, és csak egyetlen lényeges eseményt említek meg: Malița akadémikus segítségével sikerült megakadályozni a Fogászati Fakultás másodszori megszüntetését. Munkásságomnak egyetlen objektív eredményeként említem meg azt, hogy rektorságom végéig, amint azt a statisztikai adatok majd mutatni fogják, 1976-ig sikerült megtartani a több mint 50%-os arányú magyar oktatói létszámot és a több mint 60%-os magyar hallgatói arányszámot is.

Dr. László János 1976-ban veszi át a rektori teendőket; utolsó magyar rektora a marosvásárhelyi egyetemnek. A legnehezebb időben veszi át a vezetést, mert rektorsága alatt fejlődik ki teljes egészében a román- és pártnationalizmus. Ha az előbbi rektorok valamit is tehettek az egyetem magyar jellegének megtartásáért, ez már a 70-es évek végétől alig sikerült. Bárki mérlegelje azt, hogy mit lehetett és mit nem lehetett tenni az egyetem magyar jellegének megmentéséért, annak tudnia kell, hogy párdiktatúrában élünk, amely a legmagasabb fokot a 80-as években érte el, amikor a pártutasítást csak végrehajtani lehetett, de vitatni vagy változtatni rajta nem. Így az utóbbi két évtized egyetemi vezetősége és rektorai teljesen kiszolgáltatottak voltak a központi és helyi pártutasításoknak és pártirányzatnak.

Az egyetem vezetési és ügyviteli tevékenységéhez nagymértékben hozzájárult az adminisztratív és kisegítő személyzet, amelyből számosan 1945–46-ban szintén átköltöztek Kolozsvárról Marosvásárhelyre, és nyugdíjazásukig hűséggel és szakértelemmel szolgálták intézményünket. Írásom megszabott terjedelme nem teszi lehetővé, hogy mindenkit felsoroljak, de a legkiválóbb munkatársakat meg kell említenem. Így dr. Gönczy Kornélné főtitkár a 60-as

évek végéig a mindenkori rektorok kiváló adminisztratív szaktanácsadója volt. Megtalálta a rendelkezésekben mindazokat a lehetőségeket, amelyek az egyetem számára kedvezők és a törvényes keretekbe is beiktathatók voltak. Nemcsak tisztviselő volt, hanem igazi becsület és megértő támogatója az egyetem mindenkori rektorának. Csaknem hasonlóan kell szólanom Reil Máriáról, aki a prorektori hivatal vezetője volt, s aki mind a tanulmányi, mind a tudományos tevékenység pontos, szakszerű regisztrálója és értékelője volt. Messzemenő támogatója a tanszékvezetőknek a sokrétű problémában. Kitarzott hűséggel nyugdíjba vonulásáig. Ugyancsak meg kell említenem Sente Ibolya dékáni titkárt, a dékáni hivatal mindenesét, aki nagy gyakorlati érzékkel, becsülettel és tisztességgel végezte igen sokszor nehéz és terhes munkáját.

Mint kiváló pénzügyi szakembereket kell megemlítenem dr. Kovács István főkönyvelőt és Bálint Balázs adminisztratív igazgatót, akik a nehézkes és tekervényes pénzügyi helyzetekben mindig megtalálták a legálisnak tekinthető megoldásokat, melyek anyagi helyzetünket előnyösen befolyásolták és így néha a nagyon szerény anyagi juttatások ellenére lényegesen hozzájárultak az egyetem fejlesztéséhez.

A továbbiakban számadatok tükrében fogom bemutatni egyetemünk indulását, 5 évtizedes fejlődését és a kedvezőtlen változásokat is, végül röviden szólok a helyzetünket javító néhány javaslatról. Gondjaink mindig voltak, de egyetlen cél vezetett, hogy megmaradjon a magyar nyelvű orvosi oktatás Marosvásárhelyen. Állításaimat számadatok tükrében fogom bemutatni.

Megalakulásunk óta egyetemünkön 8028 orvos szerzett általános orvosi és gyógyszerészeti diplomát, ebből 4710, azaz 57,66% magyar nemzetiségű. A Fogászati Karon 990-en szereztek diplomát, ebből magyar 617, azaz 58,88%. Annak, hogy nem több magyar szerzett diplomát, magyarázata a volt és jelenlegi román nemzetiségi politika, amely előbb burkoltan, később nyíltan a legkülönbözőbb módszerek alkalmazásával akadályozta általában a magyar nemzetiségű értelmiség, szakemberek képzését. A gyógyszerészek nem szerepelnek statisztikámban, mert ezzel egy másik tanulmány foglalkozik. Így a közölt adatok az általános, a gyermekorvosi és a fogorvosi fakultáson végzettekre vonatkoznak, ez utóbbival szintén egy másik tanulmány foglalkozik.

Az 1951-es első marosvásárhelyi promóció és az 1994 között végzett orvosok számát és nemzetiségi összetételét a következő kiragadott statisztika tükrözi:

1951	végzettek száma	123	ebből magyar	123	100,00%
1954	„	130	„	126	99,05%
1959	„	139	„	138	99,55%
1960	„	143	„	119	83,50%
1981	„	279	„	148	53,64%
1985	„	223	„	119	53,36%
1990	„	196	„	86	43,80%
1991	„	171	„	62	36,25%
1992	„	270	„	51	18,80%
1993	„	158	„	32	20,25%
1994	„	167	„	22	13,17%

Jelenleg (1994/95-ös tanév) az *Általános Karon* (Gyermekegyógyászati Kar már nincsen) az I. évesek száma: 225, ebből magyar 72 (32%);

A *Fogorvosi Karon* az I. évesek száma: 40, ebből magyar 25 (62,50%);

A hallgatók összlétszáma:

Általános Kar: 1809, ebből magyar 379 (20,95%);

Fogorvosi Kar 201, ebből magyar 89 (44,27%).

A rendelkezésünkre álló adatokból azt is megállapíthatjuk, hogy az eltelt 50 év alatt az erdélyi-romániai magyar orvosoknak mintegy 90%-a végzett a marosvásárhelyi egyetemen.

Az egyetem indulásakor, amint már említettem, az oktatói testület élvonalát az anyaországból átmenetileg itt maradt professzorok alkották, de 1948-tól kezdve helyüket átvették a ma élő legidősebb generációhoz tartozó professzorok. Az oktatói kar kezdetben magyar volt, de a már említett politikai rendelkezések következtében az évtizedek folyamán változott ez a helyzet, amit az alábbi statisztika igazol:

Az oktatók nemzetiségi megoszlása 1948-tól:

1948	296	ebből magyar	290	97,90%
1960	249	„	240	96,30%
1966	303	„	162	53,40%
1992	265	„	84	31,70%
1993	221	„	68	30,76%
1994	241	„	71	29,46%

Az adatokból világosan kitűnik, hogy az 1962-ben pártutasításra kiadott minisztériumi rendelkezés a kétnyelvűség bevezetésével a magyar nemzetiségű oktatók számát tudatosan csökkentette. Sajnos, ez a folyamat még most sem állt meg. De a tárgyilagosság végett ehhez a következőket kell hozzáfűznöm. A román felsőoktatási szabályzatnak megfelelően az oktatók száma a hallgatók számától — függetlenül a nemzetiségünket sújtó rendelkezésektől —, a hallgatócsoportok számától függ. Mivel jelenleg a magyar hallgatók száma kicsi, ennek megfelelően újabb állásokat magyarok részére csak akkor lehet meghirdetni, ha a magyar hallgatók, illetve a magyar csoportok száma növekszik. Többek között ez is egyik magyarázata annak, hogy minden lehetőséget kihasználva küzdünk a magyar hallgatók létszámának növeléséért.

A fenti probléma megoldása elsősorban a felvételre nagyobb létszámban jelentkező és az első évre bejutott hallgatók számtól függ. Sajnos, ezt megzavarja néhány jelenség. Ezek egyike és talán a leglényegesebb az, hogy csaknem két évtizede megfelelő propagandával, központi irányítással elterjesztették azt, különösen a Kárpátokon túli területeken, hogy Orvosi Egyetemre Marosvásárhelyre kell jelentkezniük a román fiataloknak, mert oda minden közepesen felkészült, a többséghez tartozó diák bekerül. Így történhetett és történik meg ma is, hogy még egyetemi központok (Bukarest, Iași, Craiova) körzetéből is nagy számban jelentkeznek hozzánk román fiatalok. Hogy ezt érzékeltessem, egy feltételezett helyzetet mutatok be. Tegyük fel, hogy az elmúlt évek egyikében a felvételi létszám 200 volt az Általános Karra, erre jelentkezett 800—1000 román fiatal és 200—300 magyar. A következmény világos, a nagyobb számból többen kerülhetnek be, mint a kisebb számból. A hírveréshez még az is hozzá tartozott és hozzá tartozik, hogy a magyar nyelvű oktatás Marosvásárhelyen megszűnik, mert

az egyetemekre induló magyar fiatalokat a Magyar Állam fogadja be, ösztöndíjjal és felvételi nélkül. Sajnos, mindkét említett jelenségnek sokan fiataljaink közül hittek, s csak most, a legutóbbi időben jöttek rá arra, hogy a valóság egészen más.

A magyar nemzetiségű hallgatók létszámának csökkenését a következő statisztika szemlélteti:

1965—66-ban	a magyar hallgatók száma %-ban	91
1984—85-ben	„	50
1987—88-ban	„	35
1988—89-ben	„	29
1991—92-ben	„	23
1992—93-ban	„	21
1993—94-ben	„	23

A fenti adatokból következik az is, hogy — néhány esztendőre előretekintve — egyre kevesebb magyar orvos jut majd falvainkba és városainkba. Azonban hinni szeretném azt, hogy serkenteni fogja ifjaink itthoni tanulását az is, hogy most megszűnt az eddigi központi irányítással történő állásba való kihelyezés, tehát megszabadulnak attól a politikai manipulációtól, amelynek folytán a magyar végzetek csak a Kárpátokon túli területre kerülhettek vagy kerültek, viszont a magyar falvakba és városainkba a nyelvünket nem ismerő román orvosok.

Egy másik biztató jel a nagyobb számú magyar fiatalok jelentkezésére az orvosi egyetemre, hogy a különben számunkra általában elfogadhatatlan új tanügyi törvény a szakoktatás területén az orvos- és egészségügyi kéaderképzésben elismeri, illetve engedélyezi a magyar nyelven történő oktatást.

Nagy problémánk a hallgatók létszámának csökkenése mellett az, hogy kicsi és csökken az oktatók száma is. De amint említettem, ez a hallgatók létszámától is függ. Mégis megdöbbenő a mai helyzet, amennyiben a 35 professzorból 13 magyar, 87 tanársegédből 24 és 52 gyakornokból 11 magyar nemzetiségű. Klinikai tanszékvezetőinkből csak 2 magyar. Ennek a ténynek egyik magyarázata a sok közül az is, hogy kiváló oktatóinkból többen külföldre távoztak, olyanok, akiknek már minden feltételük adva volt ahhoz, hogy előadótanári, esetleg professzori funkciót tölthessenek be, és kinevezésük nem ütközött volna különösebb akadályba. Mindnyájuknak megvolt a megfelelő tudományos fokozatuk is.

Végül nagy gondot okoz és súlyos következményekkel jár az erdélyi magyarság és ezen belül a magyar orvosok kivándorlása. Egészen hivatalos statisztikai adataink nincsenek, de példaként említenék egy 1990-es hivatalos statisztikai adatot. Az említett évben a Romániából kivándoroltak összlétszáma 144.000, ebből 60% német, 30% magyar, a többi más nemzetiségű. Ez a szám az utóbbi két évben valamelyest csökkent, de a kivándorlás folyamatosan tart.

Ami az orvosokat illeti, a nehezen összegyűjtött adatok szerint, ha ezek nem is egészen pontosak, a kivándorolt magyar orvosok száma az utóbbi évtizedekben a következőképpen alakult:

Magyarországra	kivándorolt	1850 orvos,	ebből 1989-től 1229
Németországba	„	150	„
Svédországba	„	40	„
Más országokba	„	30	„
Összesen:		2090	

Egy másik, a valóságot megközelítő adat szerint, a Marosvásárhelyen és más egyetemeken végzett magyar orvosok 36,6%-a vándorolt ki az utóbbi évtizedekben Romániából.

Röviden megindokolom az orvoskivándorlás okait, amelyek részben azonosak a más kategóriákba tartozókéval is:

— a másodrendű állampolgár érzete, amely a jelenlegi körülmények között egyre több magyarban kialakul;

— a kisebbségeket hátrányosan érintő anyanyelvi, kulturális, közigazgatási problémák megoldatlansága, talán nem túlzok, ha azt mondom, hogy kifejezetten nemzetiségellenessége;

— az egyre fokozódó munkanélküliség, amely elsősorban a magyar lakosságot érinti;

— az orvosok esetében lényeges a szakmai továbbképzésük lehetőségeinek beszűkülése, a magasabb szakmai fokozat elnyerésének minimálisra csökkenése.

A felsorolt súlyos problémák megoldásának lehetőségei közül csak egynehányat sorolok fel:

— a nemzetiség egyéni és kollektív jogainak elismerése, amivel a jelenlegi hatalom érdemben nem foglalkozik, annak ellenére, hogy elfogadta az Európa Tanács 1201-es ajánlásait;

— az anyanyelv szabad használata, a teljes iskolahálózat kiépítése az elemitől az egyetemig anyanyelven, melyet tartalmaz a regionális és kisebbségi nyelvek chartája;

— a magyar nemzetiséghez tartozók százalékarányuknak megfelelő alkalmazása az állami hivatalokban, a gazdasági és kulturális egységekben és intézményekben, ami benne foglaltatik az ENSZ 1992-es nyilatkozatában;

— az említettek értelmében a törvényes rendelkezéssel létesített Bolyai Egyetem újraindítása és a Marosvásárhelyi Orvosi Egyetem magyar részlegének újbóli megszervezése.

E tanulmánynak kettős célja van:

— tájékoztatni a hazai, az anyaországi és a nyugati közvéleményt arról, hogy mi az igazság a magát „szociális demokráciának” nevező jelenlegi hatalommal kapcsolatban, mely az 1989-es fordulat óta és jelenleg is kormányoz;

— másodsorban „kiáltó szóként” kívánom tudomására hozni minden becsületesen gondolkodó hazai és külföldi magyarnak és nem magyarnak mai valóságunkat, azt, hogy veszélyben vagyunk, és hogy segítsen mindenki, aki ezt megteheti.

E tanulmányt kiegészítik a Genersich Alapítvány és az Erdélyi Múzeum-Egyesület közös kiadványa (1994., Budapest—Marosvásárhely), valamint a „Viharban” című, Miskolczi Dezsőnek szentelt kiadvány (1994., Marosvásárhely).

Küzdelmünket tovább folytatjuk idézve a nagy magyar drámaíró szavait:

EMBER KÜZDJ ÉS BÍZVA BÍZZÁL!

Miskolczi Dezső rektor, ideggyógyász professzor, akadémikus

Id. Feszt György rektor, a radiológia professzora

Ander Zoltán rektor, a törvényszéki orvostan professzora

Újváry Imre dékán, a bőrgyógyászat professzora

Gündisch Mihály dékán, a szövettan professzora

Balogh László dékán, a biofizika előadótanára

Kiss Árpád dékán, a gyógyszerészeti szervekémia előadótanára

A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet (Egyetem) fontosabb tisztségeit betöltő személyek

Rektorok

Csögör Lajos	1945—1949
Feszt György id.	1949—1952
Székely Károly	1952—1952
Andrásófszky Tibor	1953—1964
Csögör Lajos	1964—1967
Puskás György	1967—1976
László János	1976—1984
Bancu Gh. V. Emilian	1984—1989
Pascu Ion	1989—jelenleg is

Prorektorok

Merkler Dezső	1949—1950	Maros Tibor	1969—1974
Kelemen András	1950—1952	Bancu Gh. V. Emilian	1974—1984
Ander Zoltán	1952—1956	Simu George	1984—1986
Puskás György	1956—1967	Fazakas Béla	1991—jelenleg is
Pop D. Popa Ioan	1962—1974		

Általános orvoskari dékánok

Feszt György id.	1945—1949	Cojocar Aurel	1972—1981
Csizér Zoltán	1950—1953	Dudea Corneliu	1981—1984
Maros Tibor	1953—1956	Cotoi Simion	1984—1989
Újváry Imre	1956—1965	Simu George	1989—1990
Maros Tibor	1965—1968	Munteanu Ion	1990—1992
Popovicu Liviu	1968—1972	Sabău Marius	1992—jelenleg is

Közegészségügyi Kar dékánja

Săbădeanu Vasile 1949—1950

Fogorvosi Kar dékánjai

Gündisch Mihály	1950—1951	Fodor Ferenc	1976—1984
Újváry Imre	1965—1972	Bocskay István	1984—1986
Bocskay István	1972—1973	Bocskay István	1989—1990
Cristoloveanu Radu	1973—1976	Monea Alexandru	1990—jelenleg is

Gyermekgyógyászati Kar dékánjai

Puskás György	1951—1953	Újváry Imre	1955—1956
Rosenfeld Tibor	1953—1955		

Gyógyszerészeti Kar dékánjai

Balogh László	1950—1953	Rác Gábor	1962—1976
Kovács Endre	1953—1956	Ádám Lajos	1976—1984
Rác Gábor	1956—1958	Rác Gábor	1984—1986
Kiss Árpád	1958—1962	Csedő Károly	1990—jelenleg is

Általános Orvosi Kar prodékánjai

Veress Ferenc	1945—1949	Popoviciu Liviu	1967—1968
Gross Frigyes	1954—1955	László János	1968—1976
Török Ferenc	1955—1956	Olosz Egon	1976—1984
Gross Frigyes	1956—1957	Feszt György ifj.	1984—1986
Páll Gyula	1958—1959	Bocskay István	1986—1989
Wiener Ferenc	1961—1964	László József	1990—1992
Maros Tibor	1964—1965	Copotoiu Constantin	1992—jelenleg is

Intézeti (Egyetemi) főtitkárok

Kovács István (I.)	1949—1951	Gönczy Irén	1954—1968
Zakariás László	1950—1952	Șerban Gheorghe	1969 — jelenleg is
Kovács István (I.)	1952—1954		

Adminisztratív igazgatók

Bálint Balázs	1949—1952	Schmidt János	1967—1978
Sütő István	1949—1952	Oprea Vasile	1979—1984
Ady Ernő	1952—1954	Gabor Traian	1985—1989
Papp Ferenc	1954—1963	Dogaru Ludovic	1990—jelenleg is
Radu Ștefan	1964—1966		

Főkönyvelők

Geiger Ernő	1945—1953	Vereş Bibiana	1965—1980
Bálint Balázs	1953—1954	Biriş Gheorghe	1980—jelenleg is
Kovács István (II.)	1954—1965		

A rektori és prorektori hivatal titkárai

Reil Mária
Lőrincz Anikó,
Szilágyi Lajos — jelenleg is

A dékáni hivatalok titkárai

Általános	Gyerekgyógyászati	Fogorvosi	Gyógyszerészeti
Vitályos Iván	Libotean Iulia	Baba Viorica	Kulcsár Anna
Kovács István (I.)	Patakfalvi Judit	Săulean Victoria	Vécsei Erzsébet
Rotarides Lujza		— jelenleg is	Patakfalvi Judit
Gönczy Irén			Macarie Lidia
Lévy G. Pál			— jelenleg is
Kollár Sch. Magda			
Dikai Gyula			
Szente Ibolya			
— jelenleg is			

A preklinikai tanszékek rövid története

Anatómiai Tanszék

Dr. Maros Tibor

A Marosvárahelyi OGYE Anatómia Tanszék elődje, 1940 és 1945 között, a Kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem orvosi karán belül „Bonctani és Tájbonctani Intézet” név alatt működött Mihálik Péter professzor vezetésével. A második bécsi döntést követően a Nagyszebenbe távozó I. Ferdinánd Király Egyetem minden felszerelését és berendezését magával vitte; így az Anatómián is csak a csupasz falak és a beépített tumbák maradtak.

Mihálik professzor érdeme, hogy ezt az intézetet teljesen újjávarázsolta, gyönyörű bútorok, boncasztalok, az oktatást és tudományos munkát szolgáló egyéb kellékek beszerzésével működőképessé tette, és megteremtette a ma is létező gazdag színes faliábra-készletet. Ezeket a nagyméretű, színes és páratlanul szép faliábrákat Tóth József, a kolozsvári Unitárius Kollégium rajztanára készítette. A professzor idejének nagy részét a lényegyet kiemelő, tömör, de kevésbé gyakorlatias tankönyve (a Mihálik-féle anatómia) megírásának szentelte.

Mint a legtöbb elméleti intézetben, úgy az Anatómián is kevés, összesen két kinevezett „stabil” intézeti tagon (Dr. Szabó Endre adjunktus és Dr. Wein Dénes tanársegéd) kívül néhány szigorló, felsőéves hallgató és számos medikus-demonstrátor (ún. díjtalan gyakornok) képezte azt a fiatal garnitúrát, amelyre az intézet vezetője támaszkodott.

A felsőévesek közül a kissé ironikus, szókimondó, de jó humorú Krisár Aladár — a preparatív ténykedés megszállottja — maradandó értéket teremtett; a mai, múzeumban őrzött, nedves fejkészítmények jelentős része az ő munkájának eredménye.

Szentpétery József, a gyomor beidegzésének vizsgálatát előirányozó pályázat elvállalása révén került az Anatómiára, ahol a legilletékesebb témavezető (a neves neurohisztológus, Mihálik Péter) irányításával metodikai alapismereteket szerzett, de az oktatási munkában is tevékenyen részt vett. Szellemi sokoldalúsága, széles körű nyelvismerete, fejlett pedagógiai adottságai imponálónan hatottak a fiatalabbakra.

A hozzávetőleg 15 famulus közül csak hárman tartottak ki az Anatómia mellett (Égető Béla, Gross Frigyes, Maros Tibor), és 1944 nyárvégén, a professzor távozása után, a diákgyakornokok is szétszéledtek, s így a gazdátlaná vált intézetet csak a hűséges hullásaltiszt, Kovács Lajos bácsi őrizte.

Miután a front átvonult (1944. okt. 11-én), a korábbi fiatal garnitúrából teljes emberként csak Szentpétery József (akkor már szigorló orvos) és féllábbal még hárman: Égető Béla, Gross Frigyes és Maros Tibor (akkor még csak keresztféléves harmad-negyedéves orvostanhallga-

tók) képezték az Anatómia személyi állományát. „Minősített” oktató hiányában, az Egyetemi Tanács Dr. Kelemen Attilát bízta meg az anatómiai kurzusok megtartásával, aki klinikai orvosként dolgozott a szülészet-nőgyógyászatban, de azelőtt az Anatómián is tevékenykedett.

Ebben az időszakban (kb. 13 hónapig) még három rövidített féléven át folyt a magyar nyelvű orvostudományi Kéziratok Kéziratok. A faji diszkriminatív előírások, munkaszolgálat, katonai behívások miatt vagy más okból lemaradt fiatalokból összesereglett legnépesebb évfolyam anatómiai oktatását Maros Tibor vállalta egy rendkívüli pótfélév keretein belül, 1945 nyarán és őszén.

Az intézetet hivatalosan Környei István idegsebész tanár adta át I. G. Russu előadótanárnak (a későbbi tanszékvezető professzornak) 1945 decemberében. A bútorokkal és különféle vagyontárgyakkal (értékes műszerek és vegyszerek, tekintélyes mennyiségű „Kalapács” rajz-papirkészlet) felpakolt 10—12 teherkocsit 1946. január elején indították el Marosvásárhely felé. Lévéen mind 1940 utáni szerzemény, a gazdag hozomány a megállapodás értelmében a Bolyai Egyetem jogos tulajdonába került.

Az intézet elszállásolására az Egyetemi Tanács két lapos épületet jelölt ki a volt Hadapródiskola északi erdőperemén, a sportpálya és a lovarda felett, ahol azelőtt „lóismerettant” oktatnak a tisztjelölteknek. Néhány hónapon belül átadták a mai Igazságügyi Orvostani (korábban Kórbonctani) épület átalakított emeletét is a normálmorfológiai diszciplínák számára, melyeket először „Emberbonctani, Szövet- és Fejlődéstani Intézet” néven egyesítették. Az emeleti térség felét a Szövettan rendelkezésére bocsátották. A csak formailag fuzionált intézeten belül az anatómia megtartotta önállóságát, hivatalosan Környei István professzor patronálta.

Az adott körülmények között az elsőévesek rendszeres anatómiai előadásait dr. Szentpétery József (1945-től fogva tsg., majd adjunktus), a másodévesek ideg- és táj-anatómiai leckéit Maros Tibor (1946-ban még szigorló orvos, később díjas gyakornok és tsg.) tartotta.

Az intézet életében gyökeres változást hozott Krompecher István professzor visszatérése, aki 1944—47 között a Tihanyi Biológiai Kutatóintézet munkatársaként ténykedett. Mint Lenhossék Mihály tanítványát, a Pázmány Egyetem már 29 éves korában magántanárrá habilitálta a fejlődéstani szakterületén, és 1937-ben (alig 32 évesen) „Csontképződés” (Die Knochenbildung) című monográfiájának megjelenése után a már Európa-szerte elismert kutató egy évig vendégprofesszorként tevékenykedett Heidelbergben, Kurt Goertler mellett. 35. életévét betöltötte, amikor 1940-ben megbízták a Kolozsvári Tudományegyetem Szövet- és Fejlődéstani Tanszékének vezetésével. 1943-ban írta „Ízületképzés” című második monográfiáját (Puky Pál, Gündisch Mihály és Székely Károly társszerzők közreműködésével).

Nagy kár, hogy Krompecher István csak két évig állt az Anatómiai Intézet élén, de ez a rövid idő is elég volt ahhoz, hogy a modern szemlélet gyökeret verjen, és konkrét megvalósítások formájában képet öltson.

Bátorította és biztatta Maros Tibort, hogy „Táj-anatómia” című tankönyvét mielőbb befejezze és megjelentesse 1948-ban. Erről a több száz példányban Magyarországra is kikerült könyvről Szentágothai János akadémikus úgy fogalmaz az „Orvosok Lapja” 1948. évi 47. kötetének novemberi számában, hogy: „... ilyen pontos és minden részletre kiterjedő, a gyakorlati szempontokat mindenütt érvényesítő, mégis rövid táj-anatómiai leírás magyar nyelven eddig nem jelent meg”.

Gondoskodott utódokról is; az ő előterjesztésére nevezték ki előadótanárrá Szentpétery Józsefet és Maros Tibort 1949-ben. Ittléte alatt a régi intézeti tagok közül egyesek (Égető Béla, Gross Frigyes) klinikai szakágazatok felé orientálódtak, viszont 15 új medikus-demonst-

rátorral és frissen végzett orvossal bővült a személyzeti keret. Ezek közül Nébel László és Zakariás Zoltán tanársegédként, majd adjunktusként több mint tíz évig tevékenykedett az Anatómián. Előbbi 1960-ban Izraelbe emigrált, és később a Jeruzsálemi Hadassak-Egyetem Embryológiai Tanszékének vezetőjévé vált, az utóbbi — ezmester és kiváló mikrotechnikus — átváltott a Fül-, Orr-, Gégészetre.

A harmadik stabil ember, Lázár László, végleg itt maradt, és mint a tanszék egyik alappillére bőségesen kamatoztatta kiváló szobrászi tehetségét, rátermettségét és alapos idegészvettani tudását az intézet fejlesztésére. A többiek lassan elszivárogtak, főleg a manuális szakok felé, mert az anatómiai intézeti múlt mindig jó ajánlólevélnek bizonyult a klinikai állások betöltésére.

A többi diszciplínát (Rendszeres és tájanatómiát, Fejlődést, később Műtéttant, Sztomatológiai anatómiát, Gyógyszerészeti anatómiát és élettant) magába foglaló Anatómiai Intézet az ötvenes évek elején a központi épület jobb szárnyának földszintjén (a régi konyha, menza és egyetemi gyógyszertár helyén) és alagsorában kapott végleges otthont, ahol idővel országosan is elismert, rangos intézetté nőtte ki magát. A lovarda feletti épületek közül csak a maceráló és csontpreparáló műhely maradt továbbra is az Anatómia birtokában. Az új intézet megtervezése kollektív munka eredménye, amelyben Maros Tibor és Szentpétery József elképzelései messzemenően érvényesültek.

A vezetői teendők ellátásával az OGYI Tanácsa Maros Tibort bízta meg, aki ezt a funkciót 11 évig (1950—1961) mint előadótanár, majd folyamatosan (1961 után) még 28 évig mint tanszékvezető egyetemi tanár gyakorolta 1989. szeptember 15-ig, amikor nyugdíjba kényszerült, idő előtt egy évvel, azzal az indoklással, hogy „két gyermeke külföldön él”.

E sorok írója etikátlannak tartja, hogy őnmaga értékeli saját egyéniségét, esetleges érdemeit. Ehelyett hivatkozik Csögör Lajos professzor több évtizeddel később elhangzott szavaira, melyekben a Bolyai Egyetem alapítója és első rektora a következőképpen nyilatkozik róla: „Maros Tibor páratlan munkabírása és vasszorgalma, irigylésre méltó memóriája, sokoldalú tájékozottsága nem csak a morfológiai, hanem az orvostudomány számos más területén, kitűnő szelektáló és szintetizáló képessége, mindenféle karrierizmustól mentes, egészséges ambíciója, tenniakarása és segítőkészsége, sok más kiváló emberi tulajdonságaival együtt, garanciát jelentett, hogy az Anatómiai Intézet irányítására az Egyetemi Tanács a legilletékesebb személyiséget jelölte ki”.

Dinamikus, magyarázó jellegű előadásaim, melyeket sajátkezü rögtönzött vázlatokkal illesztérem a táblán, és a tárgyalt kérdést következetesen a klinikum igényeivel párosítottam, úgy érzem, színessé és vonzóvá tették az anatómia oktatását. Szerettem és talán tudtam is tanítani; előadásaim mindig telt ház előtt hangzottak el, metodikailag és tartalmilag a tanszemélyzet számára is új elemeket hoztak, sosem ismételt meg önmagamat.

Az intézet előtt két fő cél állt: az oktatás színvonalának megtartása és a tudományos kutatómunka elmélyítése.

A tanszék díszét és fénypontját az anatómiai múzeum képezte, amely több évtizeden át fokozatosan gazdagodott szebbnél szebb egyedi darabokkal. Bálint Jenő tsg. diófából kiformált faragványa („az agyidegek nyúltagy magvai” Braus szerint) a maga nemében páratlan művészi alkotás, mely szobrászati tálalok anyagát is képezte. Paul József szakkörös összeforrasztott drótokból egész sor élethű makettet szerkesztett az erekről, s ezek közül kimagaslóan értékesek a fej ereit szemléltető modelljei. Vofkori József tsg. számos minikészítménye a

Szarkiszov akadémikus látogatása a MOGYI Anatómiai tanszékén

Demonstráció az anatómiai múzeumban

magzati anatómia sajátos viszonyairól sok év kitaró és gondos munkájának eredménye. Lázár László előadótanár egyéni tervei és közvetlen szakmai eligazítása nyomán, Szabó Zoltán szobrász csaknem az egész fejlődéstant felölelő, izléses és tanulságos gipszmodell-sorozatot állított elő, amely igen hasznosnak bizonyult a bonyolult organogenezis illusztrálására. Hasonlóképpen Rácz Lajos adj. is, akit boncolási szenvedélye arra ösztönzött, hogy nem csak didaktikai, hanem tudományos célokat is szolgáló nedves preparátumokat készítsen a makroszkópos anatómia szokatlan variációiról.

Az intézet fejlesztését jelentősen előmozdította Szentpétery József előadótanár, kinek alapos tudása, sokoldalúsága, rendszeressége és igényessége, becsületos hozzáállása az újonnan megalakult fiatal munkacsoport erőfeszítéseivel nagyban hozzájárult az egyetem fennállításának első, csaknem két és fél évtizedében, amíg itt működött, majd 1969-ben Magyarországra települt. Hozzájárult az új fallibrák kivitelezéséhez (Siklodi Tibor festőművész munkái), más szemléltető eszközök (főképpen az akkor még igen hiányos dia-gyűjtemény) megteremtéséhez; a fogászati anatómiai oktatás beindításával, számos diplomamunka vezetésével, nem utolsósorban fogszovetani tanulmányaival értékeket teremtett egy speciális, eddig elhanyagolt területen.

Felfogásom szerint az orvosképzés szerkezetén belül az anatómiai oktatást a klinikai oktatás igényeinek kell alárendelni: részletkérdések és elvont teoretizálások a szakemberekre tartoznak és tudományos viták anyagát képezik. Az anatómus nem szakadhat el a klinikumtól, mert csak a vele való állandó kapcsolat fenntartásán keresztül képes realisan felmérni, hogy mi szükséges és mi felesleges a tények töménytelen halmazából. Magam is mindvégig félnormás sebészfőorvosként ténykedtem (nevemhez fűződik a jó hírnévnek örvendő mai Szív- és Érsebészeti Klinika alapítása), és munkatársaimat arra biztattam, hogy állásuk mellett valamilyen — lehetőleg manuális — klinikai ágazatból szakképesítést szerezzenek.

Hosszú esztendőik leforgása alatt végbement változásokról a következőkben áttekintő képet nyújtunk:

1946-tól különböző időpontokig: Maros Tibor tanszékvezető egyetemi tanár (1945—1989), Szentpétery József előadótanár (1945—1969), Lázár László előadótanár (1949—1992), Gross Frigyes adjunktus (1946—1949), Égető Béla tanársegéd (1946—1948).

1949 és 1960 között: Nébel László adjunktus (1949—1960), Zakariás Zoltán tanársegéd (1949—1957), Bod Sándor tanársegéd (1950—1957), Nagy Ferenc tanársegéd (1950—1956), Albon Tibor tanársegéd (1950—1959), Lukács József tanársegéd (1950—1957), M. Nagy Ilona gyakornok (1949—1952), Zoltán Imre gyakornok (1955—1957), Bíró Ferenc tanársegéd (1952—1963), Bálint Jenő tanársegéd (1952—1957), Szabó Árpád tanársegéd (1955—1959), Szép Albert gyakornok (1956—1957), Csipkés Tibor gyakornok (1955—1957), Gálffy József tanársegéd (1955—1957), Köble József gyakornok (1955—1957), Gáspár István tanársegéd (1955—1958).

1960 és 1970 között: Csíky Miklós tanársegéd (1958—1968), Kovács Ibolya kutató (1959—1968), Katonai Béla tanársegéd (1959—1965), Nagy Anna tanársegéd (1959—1964), Máthé Vilmos tanársegéd (1967—1969), Rettegi Károly tanársegéd (1962—1971), Főríka Margit tanársegéd (1962—1967), Truța Felícia tanársegéd (1966—1969), Ionescu Mihai előadótanár (1965—1972), utána professzor a Craiovai Orvosi Egyetemen, Poenaru Emil tanársegéd (1966—1971), Ungureanu Octavian tanársegéd (1963—1964) és Drașoveanu Constantin tanársegéd (1963—1964).

1970 és 1985 között: Votkori József tanársegéd (1967—1981), Bálint Ernő tanársegéd (1967—1975), Bakos János tanársegéd (1972—1974), Baghiu Mircea tanársegéd (1973—1974), Nagy István tanársegéd (1979—1985), Florea Constantin (1976—1980) és Hermann Marius tanársegéd (1971—1985), előadótanár Nagyszebenben (1990—1992).

1985 és 1994 között: László Gábor tanársegéd (1976—1990), Galajda Zoltán tanársegéd (1984—1990), Bőjtke Attila gyakornok (1991—1993), Orza Florin gyakornok (1991—1993).

A hetvenes évek közepén a személyzeti keret nemcsak a pénzügyi restriktció, hanem a normázott oktatás szigorú előírásai miatt beszűkült.

Időközben az egész kollektívát fájdalmasan sújtotta a derék és frissen behozott tanársegéd, Máthé Vilmos hirtelen halála, csakúgy mint Zoltán Imre, Marosné Nagy Ilona, Kovács Ibo-lya, Gálffy József és legutóbb Hermann Marius volt munkatársaink hasonló tragikus sorsa.

Az Anatómián szerzett ismeretek és tapasztalatok sok, kiválóan képzett klinikus (Csíky Miklós, Draşoveanu Constantin, Florea Constantin, Gáspár István, Nagy Ferenc, Rettegi Károly, Szabó Árpád) részére szilárd alapot teremtettek gyakorlati, kórházi munkájukhoz. Innen került ki Kelemen József, aki évekig tevékenykedett Miskolczy Dezső Akadémikus idegészvettani laboratóriumában, később a Csíkszeredai Megyei Kórház proszektúrájának élén nemcsak országos, hanem külföldi viszonylatban is elismert szaktekintéllyé vált, és Galajda Zoltán, az intézet legfiatalabb neveltje.

A szemléltető eszközök saját erőforrásainkból való megteremtése terén, a már említett munkatársakon kívül, kiemelt módon figyelemre méltó munkát végzett Sztojka László és később Kiss Katalin, akik a jegyzetek és a tudományos dolgozatok illusztrációs grafikai anyagát például szorgalommal és kiváló szaktudással készítették.

Kovács Lajos elhalálása után a csontpreparálás és csontvázfüzés technikai műveletei Csizmadia Gyurira hárultak, aki emellett az állatnútéteknél is mindig a legjobb hozzáállással segédkezett, Zsombori (Cseh) Reginával, aki a részabott teendőket lelkiismeretesen és odaadóan teljesítette. Csernyné (Rehon Nelly) a mindig szorgálatkész titkárnő találékonysága, hozzáértése és műveltsége sokat számított az adminisztratív feladatok operatív intézésében; ezt a munkakört később — két évtizeden át — Kis-Miki Anna látta el kitartó szorgalommal.

Az első népes famuluscsoportból két későbbi munkatársamat szeretném kiemelni, akik szorgalmukkal, igyekezetükkel és sokirányú érdeklődésükkel kitűntek a többiek közül. Az egyik, Csíky Miklós, eredetileg is klinikusnak készült, de több mint 10 évet működött az Anatómián. A másik, Seres-Sturm Lajos, már 1952-től fogva, ifjú szakkörösként, tevékenyen bekapcsolódott az intézet oktatási és tudományos munkájába. Végzés után visszatérést az intézethez elősegítettem és örömmel üdvözöltem. Ekképpen vált belőle hivatásos anatómus, közeli munkatársam, aki végigjárta az egyetemi ranglétra minden fokát, sorsát végleg az intézethez kötötte és — amint erre később még visszatérek — ő vette át tőlem a tanszékvezetői stafétabotot.

A kezdeti ínséges időkben, amikor alig akadt tankönyvek, sürgető feladattá vált az egyetemi jegyzet írása. Az Anatómiai tanszék vezetői és munkatársaik által írt nyomtatott és könyvnyomatos jegyzetek, tankönyvek, tankönyvfejezetek és monográfiák e kötet végén található jegyzékben vannak feltüntetve.

A tudományos munka terén nagy híve voltam az interdisciplinális kutatásoknak: sebészekkel, ortopédekkel, ideggógyászokkal, biokémikusokkal, széles körű kollaborációt folytattunk, tág teret nyitottam a kísérleti munkának, amely iránt különösképpen vonzódtam.

A kollektíva kiemelt figyelmet szentelt a májregeneráció komplex tanulmányozásának hypoxia, gyógyszerek és növényi kivonatok hatására; miképpen befolyásolja ezt a folyamatot

a központi idegrendszer sértése, és — fordítva — milyen válaszreakciók jönnek létre az agyban primaer májlaesiók esetén. E témához tartoznak a kísérleti májcirrhosis sajátos problémáira rávilágító részlettanulmányok (pl. az érhálózat átépülése, a reverzibilitás és irreverzibilitás, az „áepeutak”, a májszövet autolysis, sok más citológiai vonatkozású felmérés), melyeknek eredményeit a szerzők (Lakatos Ottó, Lázár László, Maros Tibor, Seres-Sturm Lajos, Seres-Sturm Magda, Vofkori József) külső munkatársak és szakkörösök bevonásával 79 dolgozatban és két akadémiai díjjal jutalmazott monográfiában ismertetnek. Ebből a témakörből merítették kandidátusi értekezéseik anyagát: Seres-Sturm Lajos, Lakatos Ottó, Seres-Sturm Magda és Bálint Ernő.

A második témakör felöleli azokat a tágabb értelemben vett neuroanatómiai kutatásokat, amelyek egyfelől a perifériás és vegetatív idegek mesterségesen kiváltott reakcióit, másfelől — Miskolczy Dezső akadémikus kezdeményezésére — a kísérletes allergiás encephalomyelitist (KAEM) vizsgálták kutyán, egy eredeti kísérleti modell kidolgozásával (Fórika Margit, Lázár László, Kovács Ibolya, Maros Tibor) egyes tehetséges szakkörösök (Kelemen József) hozzájárulásával. Ezek a vizsgálatok 36 publikáció tárgyát képezik; a velőhüvelyről írt téziseivel Lázár László kandidátusi címet szerzett, és sokirányú kollaborációs ténykedése révén idővel a romániai neuropathologusok élvonalába került. A kutyákon kiváltott KAEM klinikai jeleiről, a közp. idegrendszerben észlelt makro- és mikroszkópikus elváltozásokról negyven perces mozgófilm készült Lázár László irányításával, Kovács Ibolya kutató, Katyi Margit rajzoló, Oláh Piroska és Dóczy Lajos fototechnikusok fáradságot nem kímélő aktív közreműködésével, körülbelül két év leforgása alatt.

Kitartó és szívós munka árán Csíky Miklós tsg. figyelemreméltó eredményeket ért el az experimentális kardiológia területén; vizsgálatai túlnyomóan a kamrai fibrillatio okainak tisztázására irányultak (9 dolgozat); eredményeit kandidátusi értekezése összegezi. Munkássága más vonatkozásban is termékenyen hatott a klinikai kutatás fejlesztésére. Egy szűkebb munkacsoport (élén Maros Tiborral) kutyákon végzett intenzív kísérleti ténykedése, alaposan dokumentált irodalmi összefoglalói, háziilag előállított műszerrel (eszközök készítésével) Hannusz József, Szabó Lajos, Cergezán Béla, Pologea Cornel finomműszereszek közreműködésével (és emberi anyagon végzett anatómo-klinikai tanulmányaival (Rácz Lajos adjunktussal és Máté Vilmos tanársegéddel együtt) megalapozta az akkor már lassan kibontakozó szívsebészet munkáját, amely már 1963-ban több mint 100 operált szívbetegben szerzett tapasztalatokról számolhatott be, 14 publikált közleményben.

A hetvenes évek első felétől számítva az anatómusok zömének figyelme a vitális funkciójú szervek értani kérdéseire, esetenként a hozzájuk csatolt kötőszöveti képletek és ébrényi maradványok vizsgálatára koncentrálódik és új értelmezést nyernek a funkcionális szemlélet tükrében (23 publikáció). Egyidejűleg folytatódik az embriológiai és a makro-mikroszkópikus klasszikus vizsgálódás is a magzati thymusról (Gogolák Edit), az intrahepatikus epeutak hisztogeneziséről (Seres-Sturm Magda), az arc és szájüreg ereiről és idegeiről (Rácz Lajos), egyes agyi területek angioarchitektonikai alakulásáról (Lázár László), a Vater-papilláról (László Gábor), a vesetok funkcionális szerepéről (Galajda Zoltán), melyek további 15 dolgozatban fogalmazódnak meg és kerülnek a nyilvánosság elé.

Nehéz felmérni azoknak a munkáknak a számát, melyek más tanszékekkel és klinikákkal folytatott kollaboráció eredményeként láttak nyomdafestéket, az oda integrált anatómusok aktív segítségével.

A teljesség kedvéért meg kell említenünk Ionescu Mihai adj. számos orvostörténelmi közleményét és vesetranszplantációval kapcsolatos vizsgálatait, melyek szerencsésen egészítik ki a tanszék sokrétű munkáját.

Publikált közleményeink egy része hazai szaklapokban jelentős hányada külföldi kiadványokban látott napvilágot. Ezeket rendszeresen jegyzi a Cum. Index Med., nagy részét kivonatosan ismertetik az Excepta Med. és más referáló folyóiratok.

„Maros Tibor a közéleti szerepléstől távortartotta magát, munkájában találta meg élete értelmét — Csögör Lajos értékelése szerint — puritán, közvetlen, a szó valódi értelmében vett demokratikus és humanista világnézete miatt nemcsak munkatársai körében, hanem egyetemszerte népszerűségnek örvendett. Országos viszonylatban is szakmai tekintélynek tartották, a Morfológiai Társaság rendezvényein a marosvásárhelyi Anatómiai Tanszék jelenlétét mindig szívesen, nagy érdeklődéssel fogadták.” Első monográfiáját az Akadémiai „Victor Babeş” díjjal jutalmazta és ennek alapján a Legfelsőbb Diplomabizottság az orvostudományok doktorának nyilvánította 1966-ban. Rövidesen megszerzi az „érdemes egyetemi tanár” címet és az Orvostudományi Akadémia levelező tagjául választja 1972-ben. Közben (1955—1961 között) főkutatói, illetve osztályvezetői funkciót is betöltött a marosvásárhelyi Akadémiai Központnál, melyet abban az időben Miskolczy Dezső akadémikus-professzor vezetett.

45 éves koromban megszereztem a jogot, hogy kandidátusi értekezéseket vezessek, később az OGYI tudományos rektorhelyetteseként (1968—1973) több nagydoktori (doctor-docent) fokozat adományozásával felhatalmazott bizottságban szakvéleményezői vagy elnöki szerepkört teljesítettem. Közvetlen irányításom alatt készítette el és védte meg sikeresen kandidátusi téziseit Călușer Lucia (1971), Zakariás Zoltán (1972), Rác Lajos (1973), Vofkori József (1978), Seres-Sturm Magda (1979), Lakatos Ottó (1981), Ráskay Attila (1972), Biró András (1982), Mihancea Petru (1980), László Gábor (1984), Ciontoș Iosif (1990) és Badea Ioan Radu (1990). Mások is, akik azelőtt az Anatómia személyi állományába tartoztak, de a megvédés idején más munkahelyen dolgoztak: (Csiky Miklós (1971), Bálint Ernő (1981), illetve egyesek, akik eredetileg más tudományos vezetőnél felvételiztek (Hermann Marius (1984), Gogolák Edit (1979).

Ambár sosem tartoztam a rendszer kedveltjei közé és főképp a külföldön publikált közleményeim miatt velem szemben a helyi pártszervek nemegyszer a bizalmatlanság jeleit tanúsították, úgy érzem, hogy szakmai tekintélyemet mindvégig elismerték és értékelték az országos tudományos testületek: „Kiváló” rendfokozattal jutalmaztak, megválasztottak a „Romániai Tudósok Egyesülete” tagjául, majd alig három hónappal nyugalomba kényszerítem előtt (1989-ben) „Elismert Egyetemi Tanár” kitüntetést kaptam az Oktatásügyi Minisztériumtól.

Lévén úgy testileg, mint szellemileg teljes értékű ember, kényszernyugdíjazásom után érdemeim elismerése mellett újra alkalmaztak a Debreceni Orvostudományi Egyetem II. sz. Sebészeti Klinikáján (egyben Magyarország második Szívsebészeti Centruma), ahol — mostantól fogva már klinikusként — még öt évig tevékenykedtem. Ebben az időszakban ért a megtiszteltetés, hogy a Román Orvostudományi Akadémia tisztújító nagygyűlése (1990 márciusában) rendes tagjainak sorába fogadott. Ittlétem alatt is többször felkértek, mint szakértőt, pályamunkák, tanulmányi utak, ösztöndíjak elnyerésére benyújtott kérelmek elbírálására Románia, Magyarország, más országok tudományos fórumai.

Az 1989-es romániai decemberi események után nyíltan kifejeztem és hangoztattam szóban és írásban azt az akaratomat, hogy bármikor hazatérek Marosvásárhelyre, ha az egyetem vezetősége igényt tart a szolgálataimra. Nem rajtam múltott, hogy ez a szándékom nem valósulhatott meg, és most már csak nosztalgiával gondolok arra, hátha még sor kerül, hogy kívülálló „tanácsadóként” segítsen egykori munkatársaimat abban az intézetben, melynek falai életem legjavát (négy és fél évtized), emlékeit őrzik.

Az egyetem vezetősége Seres-Sturm Lajost nevezte ki tanszékvezető professzornak 1989-ben, aki 40 éven át tanítványom és legközelebbi munkatársam volt. Sokat szerepelt nemzetközi kongresszusokon, kapcsolatokat létesített számos ország jeles morfológusával, tagja a normálmorfológiai szakszótárat felügyelő és vizsgáló nemzetközi bizottságnak, több tudományos egyesületnek. A „Regenerarea ficatului” című monográfiát — melynek társszerzője — 1974-ben „Gh. Marinescu” díjjal jutalmazta az Akadémia.

Seres-Sturm Lajos megőrizte a múlt hagyatékát, a marosvásárhelyi anatómiai iskola funkcionális és aplikatív jellegét. Nagy lendülettel fogott hozzá az intézet további fejlesztéséhez, élesebben körülhatárolta a profilált diszciplínák feladatkörét, új állásokat szerzett, és az arra érdemesült régi intézeti tagokat versenyvizsgával előléptette.

1990-ben Rácz Lajos előlépett előadótanárrá, Lakatos Ottó, Seres-Sturm Magda és Gogolák Edit 1994-ben előadótanári címet nyert.

1992-ben Lázár László előadótanárt nyugdíjazták, annak ellenére, hogy professzori előléptetésre már két évvel korábban felterjesztették.

1990—1994 között 11 új taggal (gyakornokkal és tanársegéddel) gyarapszik a személyi állomány, és állandó jelleggel 8 diákgyakornok is tevékenykedik a tanszéken. A laboránsok közül Náska Judit lelkiismeretesen teljesíti az intézetre háruló összes adminisztrációs feladatot, és szakértelemmel kezeli a tanszék könyvvállományát.

Jelenlegi tanszemélyzet: Seres-Sturm Lajos (1958 óta) 1989-től tanszékvezető egyetemi tanár, Rácz Lajos (1962 óta) előadótanár (sztomatológiai anatómia), Lakatos Ottó (1967 óta) előadótanár, Seres-Sturm Magda (1968 óta) előadótanár (gyógyszerészeti anatómia és élettan), Gogolák Edit (1972 óta) előadótanár, Enciulescu Constantin (1984 óta) c. adjunktus, Brînzăniuc Antal Klára (1990 óta), Opriș Zeno (1991 óta), Pop Sorin (1991 óta), Butilcă Florin (1992 óta), Fülöp Eugen (1992 óta), Pávai Zoltán (1992 óta), Țilea Ioan (1992 óta), Fetea Dorin (1993 óta) és Lőrinczi Zoltán (1993 óta) tanársegédek.

Seres-Sturm professzor szervezte meg a *Nagyszebeni Egyetem* Orvosi Karán belül működő Anatómiai Tanszékét 1990-ben, melynek jelenleg is vezetője.

1990-ben megkapta a doktorátus-vezetés jogát; jelenleg 8 doktorándus készíti el értekezését az ő vezetése alatt, főképpen a klinikai-anatómiai témakörből. A „Romániai Anatómiai Társaság” első alelnöke. Mindezen sokrétű ténykedés mellett, mint ortopéd főorvos intenzív munkát fejt ki.

Állandó jelenléte az országos és határokon túli tudományos rendezvényeken öregbíti a marosvásárhelyi anatómiai iskola megérdemelt hírnevét, példát állít a fiatal nemzedék elé, hogy a hagyomány átörökítése nemcsak lelkiismereti kérdés, hanem illendő feladat, ha a tanítvány feltekint elődjéire, és magáénak vallja azok szellemi hagyatékát, az oktatás iránti elkötelezettségét, tudományos teljesítményét, erőforrásként a jelen és jövő küzdelmekhez.

*

Jelen tanulmány kivonat a dr. Maros Tibor egyetemi tanár, akadémikus által írt „Visszapillantás a Marosvásárhelyi Anatómiai Tanszék történelmére” című monográfiából, amely a szerző tulajdonában található.

Az Anatómiai Intézet orvosi személyzete

Biokémiai Tanszék

Dr. Bukaresti László, dr. Kovács Endre

A tanszék két különálló, de egymással mindig szoros kapcsolatot tartó, egy laboratórium-ban működő tanszékből alakult 1945-ben: Orvosi Kémiai és Biokémiai Tanszékből. Az Orvosi Kémiai Tanszék 1945-től 1948-ig Eperjessy Anna, a Biokémiai Tanszék 1945-től 1947-ig Stern Vilmos vezette. Az Orvosi Kémiai Tanszék 1948-ban átvette Kovács Endre előadó-tanár, a Biokémiai Tanszék 1947 és 1948 között szerződéses alapon Mosonyi János pro-

fesszor vezette. 1949-ben mindkét tanszék vezetője Kovács Endre lett. 1954-ben az Orvosi Kémiai Tanszék vezetésével Bukaresti László adjunktust bízta meg, aki 1949-től tagja a tanszéknek. 1964-ben az Orvosi Kémiai Tanszék megszűnt mint önálló egység, a biokémia átvette a tanszék tananyagának jelentős részét.

Az újra alakult Biokémiai Tanszék vezetője Kovács Endre lett, aki 1968-tól 1983-ig (nyugdíjaztatásáig) professzorként töltötte be e tisztséget. 1983-tól a tanszék vezetője Bukaresti László előadótanár, majd 1990-től professzor. A tanszék az Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem központi épületében működik fennállása óta.

A tanszék munkatársai: 1949-ig Kiss Árpád, Kertész Endre, Kiss György. 1949-től hosszabb ideig dolgoztak a tanszéken (megközelítő időrendi sorrendben): Kerekes Medárd, Csíki Ilona, Sikó Gabriella, László Attila, Hirschfeld János tanársegédek, Goina Eugenia előadótanár, Furda Pompilia tanársegéd, Fágărășan Maria adjunktus, Hobai Ștefan előadótanár.

Hosszabb-rövidebb ideig voltak a tanszék munkatársai, munkájukat folytatva különböző klinikai tanszékeken, más felsőoktatási intézetekben, kutató laboratóriumokban vagy más munkahelyeken, eredményesen alkalmazva a tanszéken szerzett ismereteiket (ugyancsak megközelítő időrendi sorrendben): Izsák Béla, Mármor Judit, Módy Jenő, Palencsár Antal, Szántay János, Terebesi András, Geréd László, Nacsádi Bertalan, Kröbl Pál, Zillmann Ist-

Orvosi biokémiai gyakorlat

ván, Blazsek Vladimir Sándor, Hantz András, Kiss István, Szurkos Árpád, Szabó Júlia, Major Márta, Páll Ella, Lőrincz János, Szabó Vilmos, Ábrahám Sándor, Geangalău Victoria, Pețeanu Emanuela, Iazigian Ana. A tanszék időleges személyzeti nehézségeit Olariu Maria, Oșan Alexandrina tanársegédként, Goina Teodor és Bota Virgil professzorok pedig előadóként enyhítették, valamennyien a Gyógyszerészeti Karról.

A tanszék eredményes munkájához nagymértékben hozzájárultak a laboránsok. Huzamosabb ideig dolgoztak: Gagyí Erzsébet, Józsa Sándor, Covileanscaia Roza és jelenleg is ott dolgozik Szabó István és Máthé Ágnes.

A tanszék jelenlegi tanszemélyzete: Dr. Bukaresti László tanszékvezető professzor, dr. Hobai Ștefan előadótanár, dr. Máthé János előadótanár, Dărăbuș Anca tanársegéd, Fazakas Zita tanársegéd, András Ibolya tanársegéd, Dobreanu Minodora gyakornok, Butilcă Silvana gyakornok.

A tanszék didaktikai koncepciója: A tanszék már az 50-es évek elejétől az orvosi gyakorlatban közvetlen hasznát szolgáló információk közlésén kívül céljává tűzte ki, hogy a modern orvosi szemlélet alapjainak kialakításához járuljon hozzá. Ennek érdekében a tanterv jelentős részét az anyagcserének és szabályozásának tárgyalása tette ki. A pillanatnyi gyakorlatban felhasználható és a tudomány jelen idejű ismeretrendszerébe közvetlenül illeszkedő eredményeken fölül a tanszék igyekezett a további fejlődés lehetséges irányaira rámutatva a diákok önképzését serkenteni. A laboratóriumi gyakorlatok útján a tanszék hozzásegíti a leendő orvosokat a klinikai laboratórium munkájának helyes értékeléséhez.

Kovács Endrének és munkatársainak főbb kutatási területei a következők voltak: Már az 50-es években a helyi lehetőségek kihasználásával Tiselius-Svensson rendszerű elektroforézis-készülékkel követték a szérumfehérjék változásai és a különböző belgyógyászati betegségek közötti összefüggéseket, a betegség kórismézése, a kezelés hatásosságának megítélése végett, és ezzel hozzájárultak a módszer klinikai laboratóriumi hasznos felhasználásának a körvonalazásához.

Idegbiokémiai vizsgálatokat folytattak a Román Tudományos Akadémia helyi fiókjának munkacsoportjával a kísérletes allergiás encefalomyelitiszben fellépő fehérjeelváltozások és enzimaktivitások módosulásának tisztázására.

A máj kísérletes toxikus károsodásával összefüggő fehérje-anyagszere zavarok vizsgálatára radioaktív jelzett molekulák segítségével számos szintetikus folyamat zavarára, a sejten belüli lokalizáció megbomlására, enzimaktivitások megváltozására hívta fel a figyelmet.

Bukaresti László és munkatársai a fehérjék polarografiás vizsgálatával, a savoldékony glikoproteinek polarografiás aktivitásának diagnosztikai jelentőségével foglalkoztak. Sikeresen alkalmazták a polarografiás módszert a hepato-celluláris és mechanikus icterusok elkülönítésére.

A véralvadással kapcsolatos vizsgálatokban adatokat szereztek a savoldékony glikoproteinek heparinellenes hatásáról.

A tanszék tanulmányozta a nyál egyes enzimeinek és más összetevőinek szerepét a fogsúvasodás és az ínybetegségek kialakulásában.

Éveken át bekapcsolódtak a Maros felső szakasza tisztasági fokának vizsgálatába.

Az utóbbi években vizsgálati módszert dolgoztak ki a szérum magnéziumtartalmának meghatározására, és foglalkoztak a magnézium biológiai szerepével (Hobai Ștefan és Máthé János).

Eredményeiket többek között az alábbi folyóiratokban közzölték: Revista Medicală—Orvosi Szemle, Medicină Internă, Stomatologia, Pediatria, Revue Roumaine de Medicine Interne, Zeitschrift für innere Medizin und ihre Grenzgebiete, Naturwissenschaften, Orvosi Hetilap, Acta Hepato-Splenologica, Biochimica Biophysica Acta, Analytical Biochemistry, Experientia stb.

A tanszék az évek folyamán számos magyar és román nyelvű elméleti és gyakorlati jegyzetet állított össze a hallgatók számára.

Biofizikai Tanszék

Filep Győző

A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézetben a Fizika Tanszék a megalakulástól, 1945-től kezdve létezik. 1960-tól a tantárgy jellegének megfelelően a tanszék az Orvosi Biofizika nevet viseli. Az Orvosi Karral párhuzamosan a Gyógyszerészeti Karon is indult fizikaoktatás, de — jöllehet a gyógyszerészeti fizika (ma gyógyszerészeti biofizika) mindig külön a gyógyszerészeti fakultás hatáskörébe tartozott — a két diszciplína tanszemélyzete gyakran részben közös volt.

A később alakult Fogorvosi Karon különálló fizikai, illetve biofizikai tanszék nem létezett, a tantárgy oktatása az Orvosi Karon működő diszciplína keretébe tartozott, illetve tartozik.

Az orvosi fizika első előadói, Felszeghy Ödön és Dezső Lóránd előadótanárok, az 1945 és 1948 közötti időszakban Kolozsvárról jártak az előadásokra. 1948-ban megszűnik a Kolozsvártól való függőség, és Balogh László lesz a tantárgy előadója, aki egészen 1962-ig a diszciplína, illetve a tanszék vezető, tisztét is ellátja. 1962 és 1965 között Szabó Endre a diszciplína vezetője, majd 1965-től, Szabó Endre távozása után, Nicolaescu Ioan kerül a diszciplína élére.

Az Orvosi Fizikai Tanszéken oktatott még: 1950 és 1952 között Konczwald László és Barra Károly gyakornok; 1951-52-ben Barabás Béla tanársegéd, aki a gyógyszerészeti fizika és a fizikai kémia oktatását vette át; 1951-től 1965-ig Szabó Endre tanársegéd, majd adjunktus; 1955 és 1957 között Lapohos János gyakornok; 1955 és 1957 között Rott Lajos tanársegéd; 1958 és 1965 között Filep Győző tanársegéd, majd adjunktus; 1958 és 1965 között Bachner Jenő tanársegéd, majd adjunktus, aki később gyógyszerészeti fizikát és matematikát oktatott.

A Gyógyszerészeti Fizika Tanszék munkatársai voltak: 1948—51 Horváth Attila, 1949—51 Kiss Zoltán, 1951—52 Szabó Endre, 1951—60 Balogh László, 1960—62 Kovács Ibolya, 1960—65 Szabó Endre, 1962—65 Filep Győző, 1965-től Barabás Béla és Bachner Jenő.

1962 után több új fiatal oktató kerül az Orvosi Fizikai Tanszékre: Nicolaescu Ioan, Olariu Mihai, Voloc Nicolae, Lazăr Dorin, Şerb Ana s mint vendégelőadó Kolozsvárról Telia Marius. Voloc Nicolae tragikus körülmények között elhunyt, Lazăr Dorin, Şerb Ana és Telia Marius rövid ideig maradt az intézet kötelékében. Utánuk került a tanszékre Oprişor Ioan. Így az Orvosi Biofizikai Tanszék jelenlegi összetétele: diszciplínavezető Nicolaescu Ioan előadótá-

nár, Oprişor Ioan adjunktus. Rájuk hárul az ugyancsak jelentős tanársegédi munka is. A Gyógyszerészeti Karon egyetlen előadótanár van, Olariu Mihai, aki diszciplinavezető is.

A magyar nyelvű előadásokat az Orvosi és Fogorvosi Karon 1974 és 1985 között Filep Győző tartotta (1961-től kutató, majd főkutató). Ugyancsak őt bízták meg 1990 után mindhárom fakultás magyar nyelvű előadásainak megtartásával. 1985 és 1990 között magyar nyelvű biofizika-oktatás nem folyt.

Orvos- és gyógyszerészhallgatók részére fizika jegyzeteket 1951 és 1958 között Balogh László, Barabás Béla, Szabó Endre, Rott Lajos adott ki, 1979-ben biofizika jegyzetet Filep Győző.

A tanszéken folyt tudományos tevékenység főbb irányvonalai között a következőket említhetjük: Fotoemulziók vizsgálata, lecitinszármazékok vizsgálata, redoxpotenciálok mérése, légköri ionizációs vizsgálatok és a legátfogóbb téma a székelyföldi édes- és ásványvizek, mofetták és szolfatarák radioaktivitásának mérése, amit később még különböző élelmiszerek radioaktivitásának vizsgálatára is kiterjesztettek. A tanszék tagjai eredményeiket több mint 70 dolgozatban közzétették.

Balogh László professzor fizikai gyakorlatot vezet (1965)

Biofizikai gyakorlat

Biológiai Tanszék

Bedő Sándor, Sebe Béla

Az orvosképzés régebbi programjában több egyetemen nem szerepelt tantárgyként a biológia. Az első világháború előtt tanítottak ugyan ásványtant, zoológiát, botanikát, mint természettudományi alaptárgyakat, de azután kivették ezeket a programból. Amikor a második világháború után preklinikai alaptárgyként felvették az általános biológiát, az új tárgy oktatásának egyetemünkön nem volt hagyománya, sem ismert szakembere, s arra sem volt pontos elképzelés, hogy mit soroljanak tartalmi körébe. Ennél még nehezebb lett a helyzet 1948 után, mert a Szovjetunióban akkor lezajlott hírhedt vita „A biológiai tudományok állásáról” (T. D. Liszenko) messze túlnötte a tudomány határait. Ideológiai, politikai kérdéssé avatták, s akik a micsurinizmus tételeit tagadni merték, azok ellen koncepciós pereket indítottak, s elismert tudósok, szakemberek kerültek száműzetésbe vagy koncentrációs táborokba. A tanügyi reform után, 1948 őszétől, a most már szovjet mintára szervezett orvosi oktatásban, a biológia nálunk is fontos szerepet kapott a dialektikus materialista természetszemlélet kialakításában és a marxista-leninista ideológia tudományos igazolásában.

Egyetemünkön az új tantárgy előadásait 1946-tól Haranghy László kórbonctanász, a mikrobiológia akkori professzora vállalta, aki két könyvecskéjében („A korszerű darwinizmus

üttörői” és „A legkisebb élőlények és az élet keletkezése”) állást foglalt a szovjet biológiai felfogás és a dialektikus materialista gondolkodásmód mellett. A biológia kezdetben csak tantárgy volt. Önálló laboratóriumi diszciplinává Székely Károlynak szovjet fogságból való hazatérése után vált. Őt 1948-ban előadótanárrá, majd 1952-ben professzorrá nevezték ki. Miután a központi épület egyéb funkciói alól felszabadult, a Biológiai Tanszék tágas és végleges otthont talált az épület második emeleti jobb hátsó szárnyában. Itt egy hat személynek munkahelyet nyújtó nagy, egy kis laboratórium, könyvtár, aquariumszoba, műtő steril fülkével, professzori szoba, fotólabor, állatistálló és mellékhelyiségek álltak rendelkezésre. Az intézet szép új berendezésével hamarosan egyfajta kirakatává vált az egyetemnek. Politikai vezetőknek, ide látogató külföldieknek, újságíróknak, más egyetemek tanárainak minden esetben megmutogatták, s itt zajlott le több protokolláris fogadás is.

Székely Károly szövettanászként indult. A Iași-i egyetemen Goldner professzornak (később a New York-i egyetem szövettanprofesszora) volt gyakornoka. Nevét a Székely—Goldner féle hármastestés hamar ismertté tette. A negyvenes években a kolozsvári egyetemen volt tanársegéd, ahol humán embriókon az izületek fejlődésével kapcsolatos munkái keltettek fel-tűnést tudományos körökben. Fialat kora ellenére ígéretes karriert sejtettek benne. Gyakorló orvosként nem dolgozott, viszont mint kutató szakmai ismeretei, igényessége, tudományos precizitása, sokoldalú érdeklődése és néhány szép közleménye kapcsán, az egyetemen, sőt országszerte ismertté vált. Elegáns, szép, közvetlen stílusú előadásai élményszerűek voltak, azokat hallgatói rendszeresen látogatták, szinte fölöslegesnek látszott az akkori kötelező jelenlét ellenőrzése. Mindezek mellett elfogadta a dialektikus materializmusra alapozott micsurinista biológia tanításait, s azok propagandistájaként a kívánalmaknak megfelelően népszerűsítette is. Talán mindezek elismeréseként, 1952-ben, Feszt György halála után, rövid időre az OGYI rektorává is kinevezték. E funkciójából kulákszarmazás vádjával váltották le. (Apja némi földbirtokkal is rendelkező tanító volt.) A pártból kizárták, de professzori állását megtarthatta. Az 1956-os események idején egy éjszaka álmából felkeltve vitték egy váratlanul szervezett diákgyűlésre, ahol kényszerűségből elmondott beszédével állítólag jelentősen hozzájárult a diákság forradalmi hangulatának lecsendesítéséhez. Ezután rehabilitálták, párttagságát visszakapta. Ennek ellenére politikai vonalon hangja teljesen elnémult, hite, meggyőződése a szovjet biológia eredményeivel szemben meggingott, korábbi mentorával, Márza akadémikussal való kapcsolatai is lassan felszámolódtak.

A tanszék első munkatársaival kapcsolatos ismereteink nem egészen pontosak. A később-ről ismert intézeti tagok jórészt még diákként kezdték el tevékenységüket. Kezdetben Farkas Ferencné látta el a tanársegédi teendőket. A hányatott sorsú Kovács Ibolya és Jakab Kálmán szintén tanársegédként 1950-51 körül került a tanszékre. Később Ábrahám Sándor és Wiener Ferenc egészítette ki a tanszék oktatószemélyzetét. Közben külön tárgyként a parazitológia oktatását is a biológiai tanszék feladatává tették. 1953-ban távozott Jakab Kálmán; gyakorló orvosként dolgozott tovább. 1954-ben került gyakornokként az intézethez Bedő Sándor (az 1954/55-ös tanévtől tanársegédnek nevezték ki), 1955-ben Babonits Magda, 1961-ben Sebe Béla — mindhárman biológusok. Említést kell tennünk itt Bardosan Erzsébet laboránsnőről is, aki több mint 30 éven át kitűnő gazdája volt a laboratóriumnak, gondoskodott a szükségletekről, sok kísérleti módszert elsajátított, és számos közleménynek volt névtelen munkatársa, aki szintén nemcsak rendben tartotta a laboratóriumokat, hanem a technikai munkákba is rendszeresen besegített.

A tanszemélyzet kiválogatásában az akkori koncepciónak megfelelően jelentős szempont volt a társadalmi-politikai hovatartozás, és csak Székely professzor igényességének tudható be, hogy némileg a felkészültség, a szakmai érdeklődés is párhuzamosan számításba jött, amit a későbbi pályafutások igazoltak. Ábrahám Sándort munkaszolgálatos múltja és diákkori harcos kommunista magatartása segítette. Wiener Ferenc a tartományi pártbizottság aktivistája, később az egyetemi pártbizottság nagy hatalmú vezetője volt. Bedő Sándor saját kérésére került a katedrára, de előző, a Tudomány és Kultúra Terjesztő Társaságnál betöltött tartományi titkári állásának megszűnte segítette hozzá. Babonits Magda az akkori tartományi néptanács elnöknek volt unokahúga. Sebe Béla sepsiszentgyörgyi tanári állásából került a marosvásárhelyi Városi I. M. SZ. Bizottsághoz aktivistának, majd innen sikerült az egyetemre laboratóriumi főnöki állásba jutnia.

Az országban zajló politikai élet, az állandóan módosuló pártszempontok, irányelvek természetesen mély nyomokat hagytak az OGYI életében is. Intézetünk tagjai Kovács Ibolya és Bedő Sándor kivételével valamennyien párttagok voltak. Először Ábrahám Sándort zárták ki a pártból, mert gyerekkorában egy cionista szervezethez tartozó csapatban futballozott. Ekkor ment át a Vendég Vince professzor által irányított víruskutató laboratóriumba kutatónak, majd ismét tanszemélyzeti tagként a Mikrobiológiai Intézetnek lett adjunktusa, végül a tömeges kivándorlás idején, 1970-ben Izraelbe települt, ahol a rehovoti állategészségügyi intézet virológiai részlegén professzori rangban dolgozott nyugdíjazásáig. Az egyetem ingadozó diáklétszáma, a szervezett diákcsoporthoz számának változása és a román nyelvű oktatás bevezetése — melynek kapcsán az oktatószemélyzetet nagymértékben cserélni kellett — jelentősen befolyásolták az intézet életét is. Kovács Ibolya, mivel oktatói normáját nem sikerült megtartani (1958-ban a parazitológiát önálló diszciplinává alakították), teljes normával az akadémiai fiókhöz ment át kutatónak. Ennek ellenére, nyugdíjazásáig és még azután is, hű maradt az intézethez, minden problémában mindenkinek segített, bár ezért még erkölcsi elismerést sem kapott. Ugyanekkor Babonits Magda (Wiener Ferencné) az új parazitológiai intézetben lett tanársegéd. 1965 őszén Sebe Bélát a mikrobiológiai katedrára helyezték át laboratóriumi főnöknek. 1964-ben vidéki körorvosi állásból jött az egyetemre Chioreanu Livia, aki kettős (biológusi és orvosi) diplomával „dicsekedhetett”. Előbb a kórélettani intézetbe, majd négy hónap múlva, 1965 tavaszán, a biológiai tanszékre helyezték. 1966-ban, a nagy kádercserék idején, jövőbeli bizonytalan helyzete miatt Bedő Sándor önként versenyvizsgázott a főbiológusi címért, és miután országos elsőként végzett, a marosvásárhelyi Vérgyűjtő és Vérkonzeráló Központhoz távozott. Wiener Ferenc adjunktus 1969-ben rokonai kapcsolatai révén és Székely Károly közbenjárására magánjellegű tanulmányútra Svédországba ment, ahonnan nem tért vissza. Ott a stockholmi Karolinska intézet munkatársa, majd professzora lett. Babonits Magda 1969-től helyettesítőként, majd kinevezve 1973 és 1976 között ismét a biológiai tanszékre került, ahonnan ő is Svédországba távozott.

Székely Károly tanszékvezető professzor 1977-ben történt nyugdíjazása után a biológiai tanszék Chioreanu Livia és Sebe Béla adjunktusokra bízta, akik ettől kezdve a román és magyar nyelvű előadásokat tartják, s a gyakorlatokat is maguk vezetik. Jelenleg is Chioreanu Livia, időközben (1994-ben) professzori rangra emelve, az intézet vezetője.

A Biológiai Tanszék legfőbb természetszerű feladatát, az oktatómunkát, fennállásának kezdetétől igyekezett a lehetőségek szerint a legjobban végezni. Az előadások, gyakorlatok mindig jól előkészítettek, érthetőek, vonzó tartalommal telítettek voltak. Még a legerősebb ideo-

lógiai harcok idején, amikor a Mendel—Morgan-i genetika idealista, reakciós beállítottságának bizonyítása volt a cél — amit igen éber ellenőriztek is —, igyekeztünk az objektivitás határain belül maradni, s ha nem is volt lehetőség egyes eredmények ismertetésére, a valószínűleg megfelelő tényeket hangsúlyoztuk; majd amint lehetett, áttértünk a modern genetika, a molekuláris biológia eredményeinek ismertetésére. Persze ez a viharos politikai változások közepette, Sztálin halála után is csak lassan valósult meg, s hosszú évekbe került a közben gyorsan fejlődő biológiai ismeretanyag beszerzése, átértékelése, s beiktatása az előadások, gyakorlatok anyagába. Annál is inkább nehéz volt ez, mert a politikai vezetés addigi koncepciójáról nem mondott le, s nemcsak a diákok, hanem a tanszemélyzet ideológiai képzését is irányította. A rendszeres ideológiai szemináriumokon való jó szereplés a legfontosabb dolognak látszott, s napokkal előtte mindenki arra készült, hogy a megbeszélést s az azzal járó kellemetlenségeket elkerülje. Ha a szakmai fejlődésnek, a szakirodalom követésének hasonló intenzitását követelték volna meg, bizonyos, hogy az egyetem első évtizedében régi, európai hírű szakemberei által kivívott országos, sőt nemzetközi tekintélyét nemcsak megtartotta, hanem fejleszthette is volna. Szólamokban persze nem volt hiány. A rendszeres havi tanszemélyzeti plenáris ülések fő témája mindig a didaktikai munka színvonalának emelése volt, s a jelentések is kötelező módon az oktató-nevelő munka minőségének javulását kellett tükrözzék.

Az 1950-es években úgyszólván minden intézetben szinte versenyszerű intenzív kutatómunka folyt. Az egyetemet alapító kiváló professzorgárda igyekezett azt elindítani, s alaposan képzett kutatókat nevelni. Persze a felszerelés, vegyszer és szakirodalom hiánya szinte leküzdhetetlen akadályokat képezett, mégis szinte nem volt olyan laboratórium, amelyben késő estig, sőt gyakran éjszaka is ne folyt volna a munka. A biológiai tanszék előbb embriológiával foglalkozott. Feltűnést keltettek a megtermékenyített emlős- (patkány-) petetenyészetek, melyek némelyike a morula stádiumáig is eljutott. Később évekig fő kutatási téma volt a különböző környezeti tényezők (fény, nedvesség, oxigén, hőmérséklet) hatása a csirkeembriók fejlődésére és a különböző körülmények között keltetett csirkék posztembrionális életére. A munkához szükséges tojásmennyiséget egy erre a célra létesített intézeti tyúkfarm szolgáltatatta, ahonnan saját tenyésztésű, azonos fajtájú tyúkoktól nyertük a feldolgozott tojások ezreit. Az embriókat megfelelő fejlődési szakaszokban makroszkóposan és mikroszkóposan is feldolgoztuk. Ennek a munkának mintegy mellékterméke volt az embriópép hatásának vizsgálata a sebgyógyulásra, ami Wiener Ferenc kandidátusi tézisének egy része volt, s egyben az intézet leghasznosabb munkája.

A klinikai kísérleti alkalmazás éveiben a liofilizált embriópép sok beteg rossz gyógyhajlamú sebeit gyógyította meg. Akkor nálunk még újdonságnak számított ezzel kapcsolatban a szövettani vizsgálatok hisztokémiai módszerekkel való kiegészítése, amit azután a biológiai laboratóriumban bevezettünk.

Amint a genetikai kutatómunka ideológiai gátlásai már nem kötöttek, intézetünkben sikerült — nálunk először — állati (egér) csontvelőből értékelhető kromoszómagamitúrákat fényképezni. Több dolgozatban foglalkoztunk az egér kariotípusának leírásával, majd Ehrlich ascites sejtjeinek marker kromoszómáit ismertettük. Ezekkel a kísérletekkel, majd az emberi vérből tenyésztett limfocitákból nyert humán kromoszómák vizsgálatával az intézet fő kutatási területe a genetikai vonalra került át.

Időközben, az 1960-as években világszerte divatossá vált algatenyésztéssel kapcsolatos kutatások is megindultak intézetünkben. Ennek eredményeiről három közleményben beszámoltunk.

moltunk az 1964. évi budapesti mikrobiológiai kongresszuson. Összegzőképpen, sajnos, azt kell megállapítanunk, hogy a többirányú kutatómunka — bár óriási adathalmazt termelt — az anyag végső, közlemény formájában való értékesítésének szempontjából szerény eredményeket mutatott fel. Volt olyan dolgozat is, amelyik teljesen nyomdakészen maradt az intézet valamelyik fiókjában és sok olyan, amelynek megírása, vagy csak a használt irodalom felsorolása maradt el. Ennek részint Székely professzor igényessége, másrészt a téma iránti érdeklődésének elvesztése volt az oka. Idővel a munkák nagy része természetesen elvesztette időszerűségét; megcsínálták mások, vagy érdektelenné váltak.

Az oktatáshoz hosszú éveken át semmiféle biológia tankönyv vagy jegyzet nem állt rendelkezésünkre. A hallgatók az előadásokon készített jegyzeteikből tanultak, esetleg átnéztek néhány ajánlott forrásanyagot is. Igen kockázatos vállalkozás lett volna az ideológiai harcok színterét képező tudomány anyagát jegyzet vagy könyv formájában közreadni, mikor nem volt előre látható, hogy holnap hogyan értékelnek ma még tudományosan „elfogadott” tetteket a hatalom képviselői. Kisebb vétségből is nagy baj származhatott. 1956-ban jelent meg az első litografált jegyzet „Általános biológia” címen, amely T. V. Vinogradova: A micsurini biológia alapjai c. könyvének helyi sokszorosítása volt. Ez veszélytelen tájékoztató volt a hallgatók számára. Székely professzor első jegyzete a parazitológiai oktatást szolgálta. Az 1954-ben megjelent „Zoológia, parazitológia, komparatív anatómia” első kiadását 1956-ban egy csaknem kétszeresére bővített második kiadás követte. Sajnos, a szépen induló jegyzetnek csak a protisztológiai része jelent meg; folytatása, miután a parazitológia önálló diszciplína lett, nem tartozott már a tanszék feladatához. 1963-ban jelent meg az orvosi fakultások számára az első egységes biológiai tankönyv román nyelven, az ország biológiai tanszékvezetőinek tollából; az Élet keletkezése c. fejezetet Székely Károly írta. A könyvet igen kedvezőtlenül értékelték, egységes tankönyv szerepét nem tölthette be.

1961-ben Wiener Ferenc átvette a fogorvosi kar részére tartott előadásokat. Az akkori teljes elméleti zűrzavarban új hangot ütöttek meg előadásai, s hozzájuk új jegyzetre volt szükség. Kísérleti jelleggel íródott ekkor az „Orvosi biológia” c. jegyzet (Wiener, Bedő), mintegy 170 oldalnyi terjedelemben, párhuzamosan román és magyar nyelven.

Ez volt az első próbálkozás a modern örökléstan ismertetésére, mely tartalmazza az örökléstan klasszikus törvényeit, a molekuláris biológia akkoriban megismert eredményeit, s a humán genetikát legfontosabb elemeit. Az előadásokkal nagyjából párhuzamosan készülő jegyzet nem volt még kiadásra érett, s egyelőre csak a pillanatnyi szükségleteknek megfelelő kis példányszámban (a diákok is sokszorosították), gépirásban készült. Kézírási címlapja nem tüntet fel sem szerzőt, sem a kiadás évére nem utal. 1976-ban megjelent az első orvosi biológia jegyzet, majd ezt követte a gyakorlati anyagot tartalmazó jegyzet is — mindkettő román nyelven. Az első (prof. dr. Székely Carol, Livia Chioreanu: Biologie medicală—Elemente de genetică) már megjelenése pillanatában elavultnak számított. Tartalmát az előadások sem követték, magyar változata nem készült. A gyakorlati anyagot bemutató jegyzet (Livia Chioreanu, Székely Carol: Indreptar de lucrări practice de biologie generală) 45 oldalon az akkori gyakorlatok anyagát tükrözte.

Miután Sebe Béla adjunktus átvette a biológia magyar nyelvű oktatását, első és legfontosabb feladatának tartotta egy új jegyzet megírását. Többéves munka eredménye az 1986-ban megjelent magyar nyelvű „Biológia — Genetika” jegyzet, mely az első valóban használható anyag a diákok részére. Mintegy 300 oldalnyi anyaga valóban korszerű orvosi biológiát (ge-

netikát) tartalmaz. Ezt követte az új gyakorlati jegyzet (*Genetica medicală lucrări practice — Livia Chioreanu és Sebe Béla munkája*). Végül 1991-ben Livia Chioreanu „*Curs de genetică medicală*” c. munkája zárja az eddig megjelent jegyzetek sorát.

Székely professzor már az 1950-es években megkapta a kandidátusi cím megszerzéséhez szükséges disszertációk tudományos irányításának jogát. Így nála szerezhették kandidátusi fokozatot Wiener Ferenc 1959-ben, majd Kovács Ibolya 1963-ban. Nála doktorált Puskás Katalin 1969-ben, Szabó Adorján Etelka 1971-ben, majd Livia Chioreanu is itt szerzett tudományos doktori fokozatot. Sajnos, az 1969-es egészségügyi átszervezés, a tömeges kivándorlás és más nehézségek megakadályozták, hogy a később jelentkező három doktorandus (Izsák Béla, Kolumbán Pál és Frincu Ioan) is befejezze disszertációját.

Élettani és Kórélettani Tanszék

Dr. Szabó István

A marosvásárhelyi orvosi fakultáson az élettani és kórélettani oktatás és tudományos munka 1945-1946-ban indult meg, s lényegében a kolozsvári egyetem Orvosi Élettani Intézetében végzett tevékenység folytatása volt, hiszen az átköltözés után ugyanaz a munkaközösség végezte ugyanabban a szellemben. E szerves kapcsolatnak megfelelően szükségesnek látjuk a kolozsvári intézet működésének rövid ismertetését.

A II. bécsi döntés után történt megnyitáskor a kolozsvári egyetem Orvosi Élettani Intézetének élére Ludány György professzort nevezték ki, tanársegéd pedig Obál Ferenc volt, akit 1943-ban adjunktussá léptettek elő. 1941 őszén lépett az intézet kötelékébe Sántha András és Szabó István mint díjas gyakornok, valamint Hadnagy Csaba, Kozma József és Dénes Lenke mint segélydíjas díjtalan gyakornok, mindannyian III. éves medikusok, akik a II. éven Ludány professzor élettani előadásait hallgatták és nála vizsgáztak. Részükre Ludány „intézeti iskolát” szervezett, melyen élettani és biokémiai metodikákat sajátítottak el, és betekintést nyertek a dokumentáció módszereibe és a kísérletes kutatómunka menetébe. A megfelelő módszerek elsajátítása után a gyakornokokat kísérletező csoportokba osztották be, s így a kitűnően szervezett továbbképzés eredményeként a fiatal intézeti tagok IV-V. éves korukban már mint közlemények társszerzői vettek részt tudományos üléseken. Hadnagy Csaba, Sántha András és Szabó István IV. éves medikusok már előadással szerepeltek a Magyar Élettani Társaságnak 1943-ban Szegeden, Szent-Györgyi Albert, akkori szegedi professzor által szervezett országos vándorgyűlésén. A tudományos feladatok mellett részt vettek az élettani gyakorlatok tartásában.

A kolozsvári egyetem Élettani Intézetének tudományos témái a lép vérraktár szerepe, a duodenumba jutott savas gyomortartalom hatása a bélboholymozgásra, az intesztinális felszívódás voltak. Az eredmények 37 dolgozat tárgyát képezik, melyek 1942 és 1945 között jelentek meg a *Zschr. Immunitätsforsch.*, az *EME Orvosi Értesítő* és a *Magyar Orvosi Archivum* című szakfolyóiratokban.

A marosvásárhelyi intézetben a kolozsvári témákat folytatták, kezdetben megfogyatkozott munkaegyüttessel, mostohább anyagi körülmények között. A marosvásárhelyi élettani és kór-élettani tanszékeket a főépület földszintjén, illetve II. emeletén helyezték el 1-2 helyiségben. Jelenlegi helyükre, a balszárny I. emeletére a negyvenes évek végén költöztek. Az élettani tanszék vezetője Ludány György professzor maradt. A tudományos munkában Ludány professzor irányítása alatt diákgyakornokok segítettek, mégpedig Farkas Ferenc és id. Incze Sándor, akiket 1946-ban neveztek ki gyakornokká, illetve externné.

A kór-élettan a kolozsvári egyetemen a magyar tanterv szerint a mikrobiológiával, vírustannal és parazitológiával együtt képezett egységes tantárgyat. A román rendszer szerint a kór-élettan külön tantárgyként szerepelt, ennek professzora lett Obál Ferenc. A kór-élettani kutatási témák a negyvenes években a fertőző betegségekkel kapcsolatos kérdések voltak. Kelemen László professzorral a fertőző betegségekben a mellékvesekéreg működését vizsgálták cukorterheléses módszerrel, in vitro kísérletekben pedig egyes baktériumtoxinoknak a foszforilációra kifejtett hatását tanulmányozták.

Ludány György és Obál Ferenc — mint szerződéssel dolgozó magyar állampolgárok — igyekeztek az általuk vezetett tanszékeken megfelelő utódokról gondoskodni. Így az 1945-46-ban ideiglenesen eltávozott vagy frontszolgálatot teljesítő, illetve hadifogságban levő in-

Ludány György, az élettan professzora

tézeti tagok közül adjunktusi állást tartottak fenn az egyetemen Sántha Andrásnak az élettanon, Szabó Istvánnak a kórélettanon, Hadnagy Csabának pedig a bakteriológián. Sántha nem tért vissza Vásárhelyre, Magyarországon maradt a honvéderorvosi kutatóintézetben, Szabó elfoglalta a kórélettani adjunktusi állást, Hadnagy kivált az egyetemi tanszemélyzeti keretből.

Ludány professzor kitűnő kísérleti kutató, jó előadó, nagyszerű nevelő volt, aki munkatár-
saival egész életükre meg tudta szeretetni a fiziológiai kísérleti munkát. Valóban, kolozsvári, marosvásárhelyi és budapesti tanítványainak többsége végig megmaradt az élettan művelése mellett, kivéve azokat, akiknek a változó körülmények ezt lehetetlenné tették.

Ludány professzor 1947-ben Budapestre távozott, ahol mint a kórtani intézet professzora folytatta oktató és tudományos tevékenységét, amit súlyos betegsége és korai halála szakított meg.

Ludány távozása után Obál vette át az élettan előadását az általános kar II. és III. évfolyamán, majd a fakultás vezetőségének határozata alapján Szabó István mint újonnan kinevezett előadótanár kapta ezt a feladatot, s folytatta 1968-tól mint professzor, 1981-ben történt nyugdíjazásáig.

1947 után az élettan és a kórtan a gyógyszerteranggal együtt ún. katedracsoportot alkotott, mely Obál professzor vezetése alatt állt. Az élettan és a kórélettan között ebben az időszakban szoros együttműködés alakult ki, a tudományos témák közesek voltak, a helyiségek és a közép-káderek szintén. Az általános és a fogorvosi karon a kórtant és gyógyszerterant, valamint a gyógyszerészetin a II. éven oktatott anatómia-élettan-kórélettant és a IV. éves gyógyszerhatástant Obál professzor adta elő.

1946 és 1950 között számos orvostanhallgató kérte felvételét az élettani és kórtani tanszékek laboratóriumába. Közülük néhányan egy-két évig dolgoztak kinevezéssel vagy anélkül, míg mások hosszabb ideig maradtak intézeti tagok, metodikákat tanultak meg, tudományos kísérletekben vettek részt, diplomadolgozatot készítettek.

Dézi Zoltánt 1946-ban nevezték ki gyakornokká. Később mint tanársegéd, majd mint adjunktus több kísérletsorozatban működött közre, szervezte az élettani gyakorlatokat, majd kilépve az intézetből a csikszeredai „Sanepid” igazgatójaként dolgozott korai elhunytáig.

Székely András, Kali István, Fall Sándor és Airizer László 1947-ben lépett az intézet kötelékébe. Székely a tetanusz és a diftériatoxinoknak az agyszövetre kifejtett hatását in vitro tanulmányozta.

Mózes Magdát kari határozattal 1945-ben az Anatómiai Tanszékre, majd 1946-ban az Élettani Tanszékre vették fel gyakornoknak. Később tanársegédi, majd adjunktusi kinevezést kapott a kórtani tanszéken. Ebben a minőségben szervezte a kórtani gyakorlatokat, előadásokat tartott, és kísérleteket végzett a baktériumtoxinok tárgyköréből.

Vass Jolán, Vertán Magda 1947-ben, Erdei Piroska, Lőrincz Pál, Bressel Géza, Szilágyi Domokos, Gyarmathy Erzsébet, Novák János 1948-ban, Bartha Gábor, Bors Márta 1950-ben lépett az intézetbe, néhány évig gyakornoki munkát végeztek mind az élettanon, mind a kórtanon, orvosi tanulmányaik befejezéséig.

Obál professzor 1953-ig vezette nagy bölcsességgel a hatalmas munkaegyüttest, ami tekintettel a nehéz társadalmi körülményekre egyáltalán nem volt könnyű dolog. Beosztottainak mind az egyetemi, mind a magánéletben sok hasznos tanáccsal szolgált. 1953-ban Budapestre távozott, majd pályázattal elnyerte a szegedi élettani katedrát, melynek nyugdíjazásáig igazgató professzora volt. Obál professzor mai napig ragaszkodik intézetünkhöz, a vendiák-

találkozókra eljön, ahol lehet, ott segít. Hasznosan tevékenykedik a két ország fiziológusainak kapcsolatán. Legutóbb közreműködött abban, hogy a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemen 1944-ben végzett orvosok a szegedi orvosi egyetemen (volt Ferenc József Tudományegyetem) részvételükkel ötvenéves jubileumi (arany) diplomában.

Obál professzor távozása után az élettan oktatását és a tanszék tudományos tevékenységét Szabó István ellenőrizte, a kórélettan-előadásokat Mózes Magda tartotta, míg a Gyógyszertani Tanszék vezetését Feszt György előadótanár vette át.

1961-ben neveztek ki az Élettani Tanszékre előadótanárnak Arsenescu Gheorghe bukaresti akadémiai kutatót, akit a következő tanévben megbíztak az élettan—kórtan—gyógyszertan tanszékcsoporthoz vezetésével; ezáltal Szabó István tanszékvezetői minősége automatikusan megszűnt. 1962-ben jött a tanszékre Sabău Marius a kórtanról mint gyakornok, majd tanársegéd, 1987-től adjunktus, 1991-től előadótanár és 1992-ben tanszékvezető professzor lett. Ebben az időben az előadásokat az általános karon románul és magyarul Szabó tartotta, 1962-ben viszont az egyetem vezetősége úgy intézkedett, hogy a román előadásokat az általános karon Arsenescu, a magyar tagozaton Módy adjunktus tartsa meg, Szabó pedig a fogorvosi karon oktasson. Ez a helyzet 1-2 évig tartott, majd Arsenescu maradt a román előadásokkal az általános karon, magyar nyelven Szabó adott elő, a fogorvosin pedig Módy.

1967-ben az Élettani Tanszék személyzete a következő volt: Arsenescu Gheorghe előadótanár, a tanszék vezetője Szabó István előadótanár, Kapusy Antal tanársegéd, Vass Jenő tanársegéd, László József tanársegéd, Lapohos Éva tanársegéd, Sabău Marius tanársegéd, Lukács Katalin gyakornok, Mutján Gabriella gyakornok, Tamburlini Șerban gyakornok. A 60-as években a tanszéken dolgozott még Módy Jenő adjunktus, Demeter András és Kovács Péter tanársegéd, valamint László Grigorievna Alla gyakornok.

Arsenescu professzornak 1987-ben bekövetkezett halála után tanszékvezető és tanszékcsoporthoz funkcióval Sabău Marius adjunktust bízták meg az általános kari román nyelvű előadások tartásával együtt, a magyar tagozaton pedig, mint beosztottai, doc. dr. Szabó István professzor és László József adjunktus adtak elő.

Szabó István 1991-ben történt nyugdíjazása után a magyar nyelvű élettani előadásokat az általános karon László József professzor, a fogorvosi karon mint óraadó Szabó tartja. Ugyanakkor román nyelven az élettant az általános kar két román csoportjának Sabău Marius és Totoianu Ion Gheorghe, a sztomatológiai fakultáson Totoianu adja elő. László József professzor a fentiek mellett az általános kar III. évén a magyar nyelvű kórélettan-előadásokat is tartja.

Az Élettani Tanszék tanszemélyzete az 1994-95. tanévben a következő: Sabău Marius professzor, tanszékvezető, László József professzor, Totoianu Ion Gheorghe előadótanár, Băga Tiberiu tanársegéd, Dobreanu Dan tanársegéd, Habor Adriana tanársegéd, Szilágyi Tibor tanársegéd és Bărbat Gheorghe biológus.

Az Élettani Tanszék az elmúlt fél évszázad alatt számos tudományos problémával foglalkozott. Kezdetben az idősebb tanársegédek és adjunktusok saját témákat is dolgoztak ki, melyek később doktori disszertációik tárgyát képezték. László József a zárt és nyílt vérkeringési rendszerekkel, Nemes István a véralvadási faktorokkal, Módy Jenő az antigén—antitest reakciókkal foglalkozott, Vass Jenő saját készítésű szív—tüdő preparátumon kísérletezett. Ezekből majdnem függetlenül a tanszék állandó témája szinte az egész öt évtized alatt az immunitás

különböző kérdéseihez kapcsolódott. Az 50-es években a szilikózis patogenézisének autoimmun elméletéhez szolgáltatott eredeti adatokat.

Arsenescu professzor kinevezése után a tanszemélyzet két kutatócsoportra oszlott. Arsenescu professzor munkacsoportjának tagjai Sabău Marius, Stefăniță Petru biológus, Totoianu Ion tanársegéd, Tamburlini Șerban gyakornok, Avrigeanu Veronica vegyész, Dobreanu Dan gyakornok, majd Arsenescu halála után a Sabău vezetése alatti kollektívában Bățaga Tiberiu tanársegéd és Habor Adriana voltak. Arsenescu professzor intézetünkben bevezette a monofázisos akciós és sértési áramok regisztrálását aspiratív elektródokkal, továbbá a transzmembrán-potenciálok vizsgálatát mikroelektródok alkalmazásával egész szíven, valamint kamraizom-fragmentumokon és izolált papilláris izmon. Kísérleteivel hozzájárult az EKG differenciális elméletének cáfolásához, és alátámasztotta a vektoriális értelmezést. A korrigált vektorkardiográfia híve volt, habár véleménye szerint egyik korrekciós rendszer sem tökéletes, leginkább pedig a Frank-féle rendszer közelíti meg a valóságot, amit utólag bizonyított az a tény, hogy ma mindenütt alkalmazzák a gyakorlatban.

Ebben a témakörben dolgozott Sabău Marius adjunktus Arsenescu professzor halála után; kollektívájának fontosabb kutatásai közül megemlíthjük: a patkányszív kísérletes túlterhelésének hatása a celluláris és subcelluláris károsodásra, hipotermia és cardioplegiás gyógyszerek hatása a papilláris izom elektromos és mechanikai megnyilvánulásaira.

A 60-as évek elején a Szabó professzor által szervezett kutatócsoport immunológiai metodikák alkalmazásával dolgozott ki fiziológiai témákat. Szabó István, Módy Jenő és László József a kísérletek irányítását, egybehangolását, az eredmények statisztikai értékelését végezte; Módy immunkémiai, immunoelektroforézises metodikákkal, Dandel Michael műtéti technikákkal (pl. nyirokerek preparálása, limfa gyűjtése), Iazigian Ana vegyész gél-szűréssel, liofilizálással, Lapohos Éva, Lukács Katalin, László Grigorievna Alla és Munt्यान Gabriella mikroszerológiai reakciókkal vett részt a munkában. Ezekkel a technikákkal főleg az autoimmun betegségek kórszarmazásában szerepet játszó szerv- és szövetspecifikus antigéneket (szívizom, petefészek-tüsző, sárgatest, tüdő, máj, nyálmirigy) és a megfelelő autoantitestek természetét tanulmányozták. A szilikózis veszélyének kitett bányászoknál egyes esetekben specifikus tüdőellenes antitestek jelenlétét mutatták ki a marosvásárhelyi és a kolozsvári tüdőklinikákkal és a bochumi (Németország) szilikózis kutatóintézetrel kollaborációban. Immunkémiai módszerekkel határozták meg a plazmafehérjék mennyiségét különböző testnedvekben (limfa, szinovia, tüszőnedv, hörgvialadék), és vizsgálták azok fiziológiai jelentőségét (pl. immunglobulinok, transzferrin, antitripszin).

Az Élettani Tanszék tudományos tevékenységéről nem nyújthatunk teljes képet Hadnagy Csaba főorvos munkásságának vázolója nélkül. Hadnagy a kolozsvári élettani intézetben kezdte gyakornokként tudományos pályafutását mint Ludány-tanítvány. Később Marosvásárhelyt a vértranszfúziós központot szervezte meg, és volt első igazgatója, majd a II. belklinika laboratóriumát vezette. Kurzív feladatai mellett igen széleskörű tudományos kollaborációt folytatott az élettani tanszékkel és más intézetekkel. Szabó Istvánnal, a hemolitikus sokk mechanizmusát és megelőzésének lehetőségeit vizsgálták, s e kísérletsorozatokat és klinikai megfigyelések eredményeit számos bel- és külföldi szakfolyóiratban publikálták, és egy monográfiában foglalták össze.

A Kórélettani Tanszék tagjai Obál professzor távozása után a következők voltak: Mózes Magda adjunktus, Nemes István adjunktus, Gersch Vera, Fórika György tanársegédek, Ber-

szán Magda kutató és Pálffy Olga gyakornok. Később még Cojocarua Aurel adjunktus és Mocanu Ioan kutató jött a tanszékre.

A román nyelvű előadásokat Cojocarua Aurel mint előadótanár, majd mint professzor tartotta 1990-ben történt nyugdíjazásáig. Ezután Şchiopu Alexandru tanársegéd, majd adjunktus volt a román nyelven előadó. Magyar nyelven az előadásokat Mózes Magda előadótanár, nyugdíjba vonulása után Berszán Magda, majd László József mint élettani adjunktus, előadótanár, illetve professzor tartja.

A Kóréletlani Tanszék tanszemélyzete az 1994-95-ös tanévben: Şchiopu Alexandru adjunktus, László Annamária tanársegéd, Macavei Ioan tanársegéd, Martin Adriana tanársegéd, Dulău Ioana gyakornok.

A Kóréletlani Tanszék 11 kötet jegyzetet jelentetett meg magyar nyelven, melyeket Obál Ferenc és/vagy Mózes Magda vezetésével a tanszék munkaegyüttese írt. Ezen munkák mellett Szabó István és László József nyomtatott könyv formájában jelentetett meg 3 kötetet, melyek didaktikai céllal készültek, és az élettan fejezeteit foglalják magukba. Tekintettel arra, hogy a könyvek szerkesztésének idején egyetemi tankönyvet magyar nyelven nem adtak ki, ezeket a munkákat népszerűsítő vagy tudományos kiadványoknak álcázva jelentették meg. Így pl. a szövegbe apró betűkkel szedve beillesztették a szerzők tudományos tevékenységének jelentősebb adatait.

László József mint adjunktus 1978 és 1990 között előadta a biokibernetika és az orvosi elektronika című tantárgyat. Ebből az anyagból egy fejezet megjelent az előbb említett könyvek egyikében. Ezt a tantárgyat egyedül a marosvásárhelyi orvosi egyetemen adták elő az országban.

Az élettan és a kóréletlani elsősorban experimentális tudomány, tanításuk gyakorlati jellegű kell legyen, ami nem képzelhető el megfelelően képzett kisegítő személyzet nélkül. Itt kell megemlítenünk Fülöp Klára laboránst, aki a tanszékek adminisztrálása mellett a tudományos dolgozatok és a didaktikai jegyzetek és könyvek szövegének gépelése terén nyújtott önzetlen segítséget, Sükösd Éva rajzoló pedig a szemléltető ábrák elkészítésével vett részt a tanszék munkájában. Hálás megemlékezés illeti Ravasz János és Jakab Ferenc laboránsok munkáját, akik szakszerű, pontos, lelkiismeretes munkájukkal járultak hozzá a gyakorlati oktatás és tudományos kísérletek eredményességéhez.

Szövetlani Tanszék

Dr. Lakatos Veér Mária, dr. Maros Tibor

A Szövetlani Tanszék 1940 és 1945 között a Kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem Orvosi Karán belül önálló intézetként működött. Vezetője Krompecher István, legközelebbi munkatársa és helyettese Gündisch Mihály adjunktus volt, továbbá Székely Károly első tanársegéd, akiknek már akkor hosszas szövetlani múltjuk volt.

Gündisch Mihály a nagy hírü Drăgoi professzor mellett tevékenykedett évekig Kolozsvárt, Székely Károly pedig Iaşi-ban Tupa professzor laboratóriumában szerezte meg alapismereteit.

it, és megkedvelte a szövettani munkát. A Goldner-féle hármásfestést ő dolgozta ki a Iași-ban eltöltött évei alatt; noha ezt a technikát világszerte Goldner névéhez kötik, aki később Amerikába emigrált. Székely Károly V. D. Márza professzorral is egy laboratóriumban dolgozott Iași-ban, innen származik kettőjük több évtizedes kapcsolata és együttműködése Marosvásárhelyen, amikor a Kolozsvári Bolyai Egyetem Orvosi Kara az 1945/1946-os tanévtől új székhelyén működött.

Ámbár Kolozsváron az említett két hivatásos szövettanász mellett még 5-6 felsőéves egyetemi hallgató is dolgozott, díjas vagy díjtalan gyakornoki beosztásban Krompecher István intézetében, ezek közül senki sem választotta ezt a szakmát élethivatásának.

A Marosvásárhelyre való átköltözés után, a Szövettant rövid ideig a mai Igazságügyi Orvostani Intézet emeleti helyiségeiben helyezték el, az Anatómiával együtt. Vezetője Gündisch Mihály előadótanár, Székely Károly pedig adjunktusi funkciót teljesít. Rövid ideig Mózes Magda is tagja a szövettani diszciplínának, azután átkerül a Kórélettanra. Időközben Székely Károly is megvált a Szövettantól, átveszi az orvosi biológia oktatását Haranghy László professzortól, aki a marosvásárhelyi egyetemi oktatás első éveiben ezt a tantárgyat is oktatta.

Az 50-es évek elején a Szövettan is új helyiségeket kapott, a központi épület II. emeletén, azokban a szobákban, ahol jelenleg is működik. Így a tárgyi feltételek javultak, de a személyi állomány biztosítása sürgető feladattá vált, ugyanis a fiatalok között kevesen akadtak, akik érdeklődést tanúsítottak a szövettan iránt.

A Szövettani Intézet bútorzatának jelentős része az Anatómia tulajdonát képezi, mert a kolozsvári hagyatékból alig hozhattak át valamit, mivel az intézet felszerelése majdnem mind 1940 előtti szerzemény volt.

Gündisch Mihály 1950. X. 1. és 1951. XII. 1. között dékáni szerepkört is teljesít, idejének jelentős részét az evvel kapcsolatos feladatok végzésére fordítja, így kevés ideje marad az intézet szakmai irányítására. Miskolczy Dezső professzor után, 1964-ben átvette a Marosvásárhelyi Akadémiai Kutatóközpont vezetését is 1969-ig.

Nagy tudású, kiválóan felkészült, művelt és rendkívül olvasott ember lévén minden téren, előadásai felkeltik a hallgatóság érdeklődését, mert a szakma jól körülhatárolt ismeretein kívül sok más érdekeset is hallhatnak a fiatalok a lexikális tudású érdekes személyiségtől. Azon felül, hogy a mikroszkóp sajátos világa amúgy is vonzó és érdekfeszítő távlatokat nyújt sokak számára, minden bizonnyal a professzor egyénisége is nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy felkeltse a tehetséges fiatalok figyelmét e tantárgy iránt.

A diákok számára írt elméleti és gyakorlati jegyzeteken kívül társszerzője volt egy egységes szövettan tankönyvnek is (Histologie vol. II. Editura Medicală București, 1955). Az általa írt fejezetek: A belső elválasztású mirigyek (Organele cu secreție internă, 204—217.) és A kiválasztó rendszer szövettana (Aparatul urinar, 393—417.). Mint tanszékvezető professzor, Gündisch Mihály az 1960—1979. évek között doktorátusi disszertációk irányítója is volt. 1969 és 1972 között egy ösztöndíjas doktoráns is dolgozott a tanszéken, Gogolák Oláh Edit, aki később tanársegéd, majd 1993-ban előadótanár lett az Anatómia tanszéken.

Gündisch Mihály kimondottan elméleti síkon mozgó, elraktározó típusú tudós volt. Szüntelenül olvasott, inkább saját ismereteit bővítette, és nem lévén elég rendszeres ember, sokszor elveszett a nem mindig lényeges részletkérdésekben. Az utolsó években nem végzett már laboratóriumi munkát. Legtöbbször visszavonult dolgozószobájába, néha egyik-másik munkatársát behívta, elbeszélgetett velük, olykor ötleteket is adott, de munkatársait többnyire hagyta

önállóan dolgozni, és főleg az oktatás kérdéseivel foglalkozott. Szeretett vizsgáztatni, a tétel elmondása után a diákok számos pótkérdéssel az egész szövegtanont átvezette, és időközönként egy-egy, túlzás nélkül „lehetetlennek” mondható kérdéssel zavarba hozta. Végtelen türelme miatt a szövegtanszigorlatok éjszakába nyúló vizsgák voltak. Szinte slágerkérdése volt, hogy a püpos tevének hány vörösvértestje van, vagy pedig mennyi vörösvértest szükséges egy futballpálya befedéséhez akkor, ha azokat lapjukra vagy élükre állítanánk stb. Ennek ellenére Gündisch Mihály rendkívül jóindulatú tanár volt, nemigen buktatott, de kiszámíthatatlanságával nemegyszer zavarba ejtette a szövegtanból jól felkészült diákokat is.

A magánéletben egyébként szellemes és jó humorú, kimondottan szórakoztató egyéniség volt. Öröm volt vele szót váltani, olykor ironikus volt, és mondanivalóját sokat sejtető megjegyzésekkel fűszerezte. Ettől eltekintve mind az intézetben, mind családján belül magányos életmódot folytatott; folyton olvasott, azt mondták róla, hogy olyan mint egy könyvtár, amelynek tárgymutatója elveszett. Am látszólagos izoláltságának ellenére (melyet ő „önvédelmi szabotázs”-nak nevezett) munkatársai becsülték benne a művelt és sokoldalú tudóst, akinek közelsége, pusztán jelenléte is a biztonság érzését keltette bennük. Gündisch Mihály sok élcelődés tárgyát képezte egyetemeszte, bogaras tudósoknak tartották, de alapjában véve a becsület és tiszteletre méltó, nem utolsósorban szerény értelmiségit testesítette meg, akire szeretettel gondolnak vissza volt tanítványai.

Mindemellett, Gündisch Mihályt magasan fejlett kritikai érzék jellemezte, melyhez túlzott igényesség és tökéletességre való törekvés társult. Ezek az önmagával szemben támasztott követelmények megnyilvánultak a tanszék munkájában is. Talán ezzel magyarázható a tanszék viszonylag kevés közleménye is. Ez megnyilvánult munkatársainak témaválasztásában és a témák kidolgozásában is. Mindig a kivitelezés nehézségeire mutatott rá, de még komplikáltabb, még kivitelezhetlenebb megoldásokat javasolt. Ennek ellenére a tanszék ebben az időben számos és jelentős dolgot közölt, mind belföldön, mind a külföldi szaklapokban. Számos nemzetközi értekezleten mutatták be eredményeiket, így pl. az I. Nemzetközi Hisztokémiai Kongresszuson, Párizsban, az Anatómusok és a Szövegtanászok Kongresszusán, Szófiában vagy az Európai Patológiai Kongresszuson, Varsóban, illetve Budapesten. Az Orvostudományi Társaságok marosvásárhelyi és országos ülésein a tanszék munkatársai és vezetője mindig rendszeresen részt vettek.

Tudományos munkáját hazai és külföldi viszonylatban is nagyra értékelték. A Langerhanszigetek planimetriás vizsgálatára, valamint a mellékvesekéreg rétegződésének változásaira vonatkozó kutatásait maga Möllendorf is idézi kézikönyvében (Stöhr—Möllendorf: Handbuch der allgemeine Histologie, Jena, 1955). Krompecher Istvánnal együtt a mesterséges ízületképzéssel is foglalkozott, de talán legjelentősebb a C. Rîmniceanu: Histologie c. tankönyvében említett úttörő szerepe a hisztokémiai vizsgálatok széles körű alkalmazásának szükségességéről, ami akkor újnak számított a hazai viszonylatban a szövegtan oktatásában.

Még 1946-ban került a szövegtanra Kemény György, majd később Feszt Tibor, Almási Zsuzsa, Todor Emil, Csathó Gyula, Gáspár Sándor, Roth György és mások is, akik vagy klinikai szakmákban helyezkedtek el, vagy ennek a tudományágzatnak a lekötelezettjei lettek, és később csak mikroanatómiával foglalkoztak. Így Feszt Tibor már diákkorában bejárt a szövegtanra, 1950 és 1958 között a tanszéken dolgozott mint gyakornok, laboratóriumvezető, majd tanársegéd, később azonban átvette az Akadémia Kutató Bázisa Szövegtani laboratórium-

mának vezetését. Jelentős közleményei voltak az enzim hisztokémia és a kísérleti neuroendokrinológia területén, mind a hazai, mind a külföldi szaklapokban.

Csathó Gyula 1946 és 1960 között dolgozott mint szövettanász, előbb tanársegéd, majd adjunktus, később átkerült a Szülészeti Klinikára rövid időre, majd a szászrégeni kórház hisztopatológusaként dolgozott élete végéig. Ugyancsak szövettanászként dolgozott még a tanszéken ebben az időben Róth György is (1950—1955), aki később átment az Idegsebészeti Klinikára.

Kemény György, aki 1950-ben szerzett orvosdoktori érdemdiplomát a marosvásárhelyi egyetemen, már mint diák bekapcsolódott a szövettani tanszék munkaegyüttesébe. 1949-ben gyakornokká, 1950-ben tanársegéddé, 1963-ban adjunktussá nevezték ki, 1969-ben, sikeres versenyvizsgálója nyomán a Szövettani Tanszék előadójának lett, ahol 1973-ig, haláláig dolgozott. 25 éves szakmai tevékenysége alatt előadásiban, tudományos munkájában megkövetelte a pontosságot, az alapos szakismereteket, a szorgalmat és a kitartást önmagától, kartársaitól és diákjaitól egyaránt. A didaktikai munka mellett igyekezett bevezetni a kutatásba az akkor nálunk még kevésbé ismert hisztokémiai módszereket, mint a PAS reakció, az alciánkéék festés, a Halle-féle kolloidális vasreakció stb. Foglalkozott a mukopolizaharidok elkülönítésével. A későbbiekben az ő irányításával fiatalabb munkatársai közül Lakatos Veér Mária sikeresen elsajátította a foszfátázok, a borostyánkősav-dehidrogenáz és egyes lipázok kimutatási módszereit is, fokozatosan bevezetve azokat a klinikai kutatásokba. Didaktikai és tudományos munkájában egyaránt szorgalmazta a hisztokémiai eljárások bevezetését a fogszövettani kutatásokban. A Szövettani Intézetben az ő irányításával elsőként dolgozták ki országos viszonylatban az EDTA-val való csont- és fogmésztelenítési eljárásokat, olyan módon, hogy megőrizhessék a szerves alkotórészek épségét. Számos szakköri és államvizsga-dolgozat bizonyítja szerényen azt a sok kitartó munkát, amellyel annak idején kidolgozták a szájcitológiai vizsgáló eljárásokat és festési módszereket, amelyeket ma már számos klinikai tanulmányban hasznosítani tudunk. Ilyen például az alkalikus foszfátáz kimutatása a gyermekkori leukémiák elkülönítésében, az egyes enterális biopsziás anyagok hisztokémiai feldolgozása az endoszkópia alkalmazásának kezdetén, a placenta hisztokémiai vizsgálata, a krónikus hepatitisz átmenete májcirrózisba stb. A csaknem száz, hazai és külföldi szaklapokban megjelent, illetve országos és nemzetközi kongresszusokon bemutatott dolgozatával Kemény György a román morfológiai iskola egyik jeles képviselőjeként vált ismertté. Mintegy 10 éven át folytatott áldozatos és szakavatott tevékenységet az Orvosi Szemle titkáráként. Különösen szívügye volt a fogászati szövettani oktatás sajátos arcélének kialakítása.

Törékeny fizikuma, a még fiatalon fokozatosan romló egészségi állapota sokszor hónapokig tartó kényszerpihenésre kárhoztatta, és végül 48 éves korában, fiatalon távozott el közülünk 1973. december 2-án Budapesten. Volt diákjai és munkatársai emlékezetében azonban megmaradt mint rendkívül szerény, széles körű szakismeretekkel és európai műveltséggel felvértezett, jövőbe tekintő tanár, orvos és ember.

A tanszék életében jelentős eseménynek számított az 1961-ben felszerelt első elektronmikroszkóp. A laboratórium megszervezése, valamint az elektronmikroszkópos szövettani módszerek kidolgozása Almási Zsuzsára hárult. Egyike a tanszék legrégebbi tagjainak. 1953 és 1978 között dolgozott a tanszéken, kellő tapasztalattal és szakismeretével nagymértékben hozzájárult az elektronmikroszkópos kutatások bevezetéséhez és alkalmazásához a máj és az epeutak megbetegedéseiben. Számos más tanszékkel (biokémia, vírustan, kórbonctan, ideg-

gyógyászat) együttműködve sok értékes dolgozat szerzője és társszerzője. Már 1969-ben adjunktus, később, 1973-tól pedig ő tartotta a magyar előadásokat. A diákság körében az ultrastruktúrák ismertetésére a tanszékvezetővel együtt számos, még ma is használatos eredeti elektronmikroszkópos felvételt készített, mely magas szintre emelte az 1965—1970. években didaktikai munkánk színvonalát. Almási Zsuzsa igen sokoldalú személyiség volt, aki nagy kutatói és oktatói tapasztalatai mellett kis közösségünk összetartó ereje is volt, 1978-ig, nyugdíjba vonulásáig.

Az elektronmikroszkópos kutatások mellett, illetve annak előtte munkássága az orvostudomány különböző területeit ölelte fel, különös tekintettel a sejtek, illetve a szövetek normális és patológiás körülmények közötti változások okaira. Több tanulmánya a kísérletes neuroendokrinológiával, a kiválasztó szervek (húgyhólyag) élettani és kóros szerkezetével, ultrastruktúrájával foglalkozott. A tudományok doktora fokozatot is a májpatológia, a nemhemolitikus krónikus családi sárgaság elektronmikroszkópos vizsgálatával szerezte meg 1972-ben. Vizsgálta neuroplegikus gyógyszerek hatását a szöveti foszfatázra, lipázra különböző hőmérsékleti viszonyok között, valamint a különböző károsító tényezők hatására létrejövő enzimváltozásokat és ezek gyógyszeres befolyásolhatóságát. Kutatásának másik területe a pajzsmirigy szerkezetbeli elváltozásának követése tuberkulosztatikus gyógyszerek alkalmazásának esetében.

Számos nemzeti és nemzetközi kongresszuson vett részt (Bukarest, Párizs, Szófia, Budapest). Közleményei hazai és külföldi szaklapokban jelentek meg (Orvosi Szemle, Morfologia normală și patologică, Studii și cercetări de Medicină internă, Revue des sciences médicales, Nature, Revue roumaine de médecine interne, Zeitschrift für die gesamte innere Medizin, Acta Morphologica Acad. Sci. Hungariae stb.).

Almási Zsuzsának életeleme volt a tanítás, oktatás. Született pedagógus volt, rendszeresége, logikája hozzásegítette hallgatóit a szövettani kép megértéséhez, jelentőségének értékeléséhez. Nagy műveltségével, szelíd modorával színessé, élvezetessé tudta tenni a szövettani előadásokat.

Több elméleti és gyakorlati jegyzet összeállításában vett részt: Szövettan (1956), Szövettani gyakorlatok (1956), Indrumător pentru lucrări practice (1975 és 1977).

Szövérfy Ágnes adjunktus, aki 1959 és 1990 között, nyugdíjazásáig dolgozott a tanszéken, a nyirokrendszer hisztológiai és hisztokémiai vizsgálatával foglalkozott. Doktorátusi dolgozatát szintén ebből a témakörből védte meg 1979-ben. Számos tudományos közlemény szerzője és társszerzője. 1974-től mint intenzív terápiás szakorvos a II. számú Ortopédiai Klinikán is dolgozott. Az 1979-es tanévtől kezdve egyedüli magyar anyanyelvű és magyar előadó a Szövettani tanszéken. Társszerzője és irányítója volt annak a kétkötetes magyar nyelvű könyvatos jegyzetnek, amelyet egy nagyobb kollektíva fordított a V. V. Papilian, Gh. Roșca: *Tratat elementar de histologie I—II*. kötete alapján (1977, 1978). E kétkötetes magyar nyelvű szövettani jegyzet képezi az alapját ma is a magyar diákok szövettani felkészülésének. Miután 1990-ben Szövérfy Ágnes adjunktus nyugdíjba vonult, a magyar nyelvű előadásokat mind az Általános Orvosi Karon, mind a Fogászati Karon, Roșca Gheorghe professzor vette át és tartja jelenleg is.

1961-ben mint diák, majd 1963-ig mint preklinikai intern dolgozott a szövettanon Lakatos Veér Mária. Három évi körorvosi munka után 1966-ban versenyvizsgával sikerült elnyernie a gyakornoki állást. Ugyancsak akkor került a tanszékre Andreicuț Silvia is, aki azonban már

harmadéves alorvos volt, és így joggal megpályázta a tanársegédi állást. Lakatos Mária már intern korában elsajátította a szövettani technikát és számos hisztokémiai módszert is, így már 1966-ban jelentkezhetett doktorándusnak, dolgozatainak nagy része a csonttörések gyógyulásával, az ektópiás csontképzéssel foglalkozik, de enzimhisztokémiai ismereteit kitűnően kamatoztatta az anatómiai tanszékkel való kollaborációban is. Már internsége idején bekapcsolódott az oktatásba az általános és fogászati karon egyaránt, de 1979-ben a Sejtbiológia Tanszék különvált a Szövettantól, és így oda került mint megbízott előadó.

Az 1963/64. tanévvel kezdve a román anyanyelvű diákok létszáma évről évre növekedett, és ezért a román nyelvű előadások megtartására 1972-től kezdve a Kolozsvárról áthelyezett Roșca Gheorghe adjunktust kérték fel, akit később előadótanárnak, majd professzornak neveztek ki.

1979-ben a diszciplinán három adjunktusi állást hirdettek meg, és így adjunktusi kinevezést kapott Szövényfi Ágnes, Roșca Stela és Andreicuț Silvia is.

A tanszék munkáját két kitűnő hisztotechnikus közreműködése is segítette. Itt dolgozott 1961 és 1990 között Jakóczi Edit, valamint 1961 és 1984 között Szabó István is; nekik köszönhető a tanszék didaktikai szemléltető anyagának előteremtése és megőrzése. Jakóczi Edit

Szövettani gyakorlat

1990-ben nyugdíjba vonult, Szabó István pedig jelenleg is dolgozik az egyetem korszövetteni laboratóriumában.

Jellemző volt a Szövetteni Tanszék munkájára a széles körű kollaboráció minden preklinikai és klinikai szakmával, mivel a hisztokémia bevezetése a kutatásban nagymértékben hozzájárult a tudományos dolgozatok színvonalának emeléséhez.

1990-től kezdve, a Szövetteni Tanszéken nincs sem magyar anyanyelvű oktató, sem előadó. A tanszékvezető Roșca Gheorghe egyetemi tanár a magyar előadásokat is vállalta. Borda Angela, Baubec Gliga Edda tanársegédek, továbbá Rotaru Simona és Gliga Camelia gyakoronok képezik jelenleg a tanszék oktató személyzetét.

Mikrobiológiai Tanszék

Dr. László János

A Mikrobiológiai Diszciplína megalapításakor a Bakteriológiai Intézet elnevezést viselte 1949-ig, majd ezután a diszciplínát Mikrobiológiai, Vírustani, Parazitológiai Tanszék néven illették. Jóllehet oktatási szempontból egységes tanszékként szerepelt, a parazitológiai tárgykör 1957-től kezdve önálló egységként végzi tevékenységét, főleg a tudományos és a klinikai munka szempontjából.

A Mikrobiológiai Diszciplínát 1945-ben az egyetem központi épületének földszintjén lévő néhány helyiségben helyezték el (a jelenlegi Gyógyszerészeti Kar helyén), majd 1947-ben az épület harmadik emeletére költözött, ahol jelenleg is működik. Tekintettel arra, hogy a diszciplína az oktatási feladatok mellett a kórházak (egyetemi klinikák) és az egészségügyi hálózathoz tartozó más egységek betegeinek bakteriológiai problémáit is ellátta, 1947-től, midőn Putnoky Gyula egyetemi tanár vette át az egység vezetését, jelentős mértékben átalakították, hogy mind az oktatásnak és a tudományos munkának, mind pedig az egészségügyi feladatoknak jobb feltételeket teremtsenek. Korszerű laboratóriumok létesültek: bakteriológiai, vírustani, parazitológiai, mikológiai, szerológiai, kémiai laboratóriumok, továbbá a felsorolt egységek kiegészítő laboratóriumai, mint például: táptalajkészítő egység, állatműtő, sterilizáló helyiségek. Ugyanekkor beépítették a diszciplína feletti padlásteret, ahol a sterilizálót, mosogató- és raktárhelyiséget helyezték el. Ugyanitt működött a Közegészségügyi Intézettel együtt egy készülékeket javító egység is. Az átalakítások következtében megoldódott a főbb laborok tehermentesítése. Erre azért is volt szükség, mivel a betegellátás és a szűrővizsgálatok miatt sokan megfordultak a tanszéken.

Az oktatási feladatok ellátására elkészült egy nagyobb gyakorlóterem, külön előadóterem, könyvtár és egy kisebb istálló, amelyben a gyakorlatokhoz szükséges kísérleti állatokat lehetett tartani.

A laboratóriumok felszerelésében — főleg a bútorzattal és egyes készülékekkel való ellátásban — nagy segítséget nyújtott az Egyetem Barátok Egyesülete, de jelentős beruházás történt a központi alapokból is.

Az 1949-es év elején létrejött Közegészségügyi Intézet — melynek vezetője szintén Putnoky Gyula professzor lett — önálló egységként működött és főleg közegészségügyi és járványügyi problémák megoldásán dolgozott, eleinte igénybe vette a Mikrobiológiai Tanszék egyes helyiségeit (kémiai, járványtani laboratóriumok). 1952-ben a Közegészségügyi Intézet végleg átkerült a központi épület jobb szárnyába, és újabb helyiségek kerültek a tanszék irányítása alá.

Átmenetileg a tanszéken kapott helyet az Egészségügyi Szervezési és az Orvostörténeti Tanszék, majd 1960 után csupán a Mikrobiológiai és a Járványtani Tanszék maradt az épület III. emeleti bal szárnyában. Közben, 1957-ben a tanszék keretén belül működő Vírustani Laboratórium az egyetem udvarán lévő 18-as sz. épület jobb szárnyába költözött, ahol 8 helyiségben a vírusdiagnosztikai és oktatási feladatokat látta el. Ennek vezetője László János adjunktus lett. Tulajdonképpen ekkor indult a víruskutatás is, mivel a feltételek megfelelőek voltak (szövet- és sejtenyésztési laboratórium, kísérletes istálló, kórszövet-tani laboratórium). Ugyancsak a 18. számú épületben működött később Vendég Vince professzor vezetésével a Vírus-

Elektronmikroszkópos laboratórium

kutató Laboratórium, melynek keretén belül a növényi, emberi és állati vírusok egyes teszt-növényeken (pl. dohánylevél) való tenyésztettségét, valamint az így nyert vírusok kórokozóképességét tanulmányozták. Vendég professzor vezetése alatt dolgozott az említett laboratóriumban Blazsek Vladimir főkutató (biokémikus), valamint Ábrahám Sándor főkutató, aki később a mikrobiológiai diszciplínára került át. Eredményeik közül megemlíthetők: növényi és egyes állati vírusok tisztítása, kristályosítása és kórokozóképességük variációjának igazolása kísérletes viszonyok között. Megjegyezni kívánjuk, hogy egyes növényi vírusoknak (a dohánylevél mozaik-vírusának) embrionális szövetekben való megtelepedését és szaporodását elektronmikroszkópos vizsgálatokkal igazolni lehetett.

A vírustani egység 1960 után visszakerült a Mikrobiológiai Tanszék mellé, ahol újabb laboratóriumokkal bővült. Ekkor létesült a padlástérben az állatkísérletek számára alkalmas három laboratórium is; ezek közül egy jelenleg is működik. Nagymértékben elősegítette mind az oktató, mind pedig a tudományos munkát egy termosztátszoba kialakítása, továbbá egy fényképezési laboratórium beindítása. 1970-től, midőn a Fogorvostani Kar mikrobiológiai oktatását Péter Mihály előadótanár veszi át, irányításával egy oktatási és tudományos tevékenységet segítő bakteriológiai laboratórium jött létre.

Jelentős lépés volt és minőségi szempontból is sokat lendített a Gyógyszerészeti Kar Mikrobiológiai Tanszékének tevékenységén annak irányítása Domokos Lajos előadótanár által, aki a gyógyszerészeti profilnak megfelelő oktatási tervet valósított meg.

Az orvosi szakirodalom tanulmányozását nagymértékben elősegítő tanszéki könyvtár részére megfelelő helyiséget lehetett szerezni, ahol a referáló ülések és a tanszéki megbeszélések is tarthatók.

Külön említést kell tennünk a tanszék irányítása alatt működő elektronmikroszkópiai laboratórium létrehozásáról (1960., vezetője Filep Győző fizikus, főkutató). Ez az egység lehetővé tette a sejttani, bakteriológiai, mikológiai, vírustani elektronmikroszkópos vizsgálatokat, s jelentős mértékben hozzájárult a tanszék tudományos kutatásaihoz.

A Mikrobiológiai Tanszék vezetői a következők voltak: 1945—1947 Haranghy László egyetemi tanár, őt követték: Putnoky Gyula professzor (1947—1953), Benedek József előadótanár (1953—1954), Boér László professzor (1954—1960), László János professzor (1960—1991), Péter Mihály professzor (1991-től és jelenleg is).

A Mikrobiológiai Diszciplína dolgozói 1945 és 1995 között: Putnoky Gyula professzor, Boér László professzor, Benedek József előadótanár, László János professzor, Péter Mihály professzor, Bíró József előadótanár, Domokos Lajos előadótanár, Ábrahám Sándor adjunktus, Kiss Ervin adjunktus, Tamás Gizella adjunktus, Szentkirályi Éva adjunktus, Píros Sanda adjunktus, Sebe Béla biológus-adjunktus, Both Júlia főbiológus, Sabău Monica előadótanár; tanársegédi beosztásban tevékenykedtek rövidebb-hosszabb ideig: Bán Zsuzsanna, Hoffmann Ede, Huszár Klára, Jancsó Rozália, Kerestély János, Kiss Ernő, Konrád Gyula, Szabó Zoltán, Zabulik László, Vajna Gábor, Fazakas Elek, Bálint Ernő, Lébi Ibolya, Kovács Beatrix, Bilca Doina. 1992-től gyakornoki, majd tanársegédi beosztásban működnek: Lőrinczi Lilla és Toma Felicia.

A diszciplína működését igen jelentős mértékben elősegítette a laboráns, illetve egészségügyi technikus személyzet. Ezek közül az alábbiak dolgoztak hosszabb ideig: Imre Irén, Kelemen Zsigmond, Pozsonyi Ágnes, Turóczy Sára, Újlaki Mihály, Soós Márta, Eröss Margit, Fülöp Judit, Péntek Károly (állatgondozó), Koncz Ilona, Sándor Katalin. A kísérletszemélyzet

tagjai közül az alábbiak: Nagy Rozália, Csiszér Mária, Siklódi Anna, Mátéffy Piroska, Opris Ilona, Kristály Mária, Radu Éva, Galambodi Hajnal.

A tanszék keretén belül tevékenykedett hosszabb ideig Sztójka László művészi rajzoló, aki igen szép didaktikai ábrákat készített. Az elektronmikroszkópiai laboratóriumban dolgozik laboránsként több mint húsz éve Nagy Katalin.

Az egység jelenlegi tanszemélyzete: 1991-től a diszciplína vezetője Péter Mihály professzor. Rajta kívül a tanszéken dolgoznak: László János konzultáns professzor, Domokos Lajos előadótanár, Piros Sanda adjunktus, Lőrinczi Lilla és Toma Felícia tanársegédek.

A tanszék az elmélet és a gyakorlat szoros egybekapcsolására törekedett. Ennek kezdeményezése Putnoky Gyula professzor nevéhez fűződik, és ezt az irányvonalat követték utódai is. Az elmúlt fél évszázad alatt különös gondot fordítottak a személyzet szakképzettségének fokozására, ezért a személyzet minden tagja — tanszemélyzet, laboráns, technikai személyzet — legalább egy félévet töltött minden laboratóriumban, miáltal elsajátította a fontosabb vizsgálati módszereket.

A tanszéki oktatási munka elmélyítését segítették elő a tapasztalatcserék idehaza és külföldön (ittthon a bukaresti I. Cantacuzino Intézetben, a Közegészségügyi Intézetben, a Vírustani Intézetben, Immunológiai Intézetben, Ftiziológiai Intézetben stb.; valamint egyes külföldi intézetekben: Budapesti Orvosi Egyetem, Moszkvai Orvosi Egyetem, Ivanovszkij Intézet, németországi egyetemek stb.). De jelentős szakmai erősítést eredményezett a hazai és külföldi konferenciákon, kongresszusokon való részvétel is.

Ami a főbb kutatási területeket illeti, néhányat megemlítünk. Már a tanszék indulásakor kiderült, hogy a legfontosabb az olyan témák kiválasztása, melyek a környezet általános közegészségügyi, járványügyi és diagnosztikai szükségleteihez igazodnak. Városunk és a szomszédos megyék általános közegészségügyi problémáinak a felméréseivel (a Közegészségügyi Intézet irányításával) az ivóvizek, a környezet bakteriológiai kérdéseinek tanulmányozásával különös gondot fordítottunk az egyes járványos betegségek (hastífusz, dizentéria, szifilisz stb.) elterjedésének felmérésére, diagnosztikájának megoldására. Ennek a munkának az eredménye készítette a tanszéket a csapadékos tífusz elleni oltóanyag kidolgozására. A főbb kutatási témák között szerepelt egyes kátrányféleségek rákkeltő hatásának vizsgálata (Putnoky—Kerestély), illetve a daganatok szűrletével végzett kísérletek (Hoffmann—László). Az utóbbi évtizedben e tanszék a gyakorlati onkológia területéről az onkobiogramok alkalmazásával a daganat-kemoterápiához nyújt támogatást (László—Filep). Érdekesnek tűnnek a daganatsejtek felületi antigénjeinek megváltoztatására végzett kísérletek, melyek részben lehetővé teszik a szervezet részéről kialakuló sejtes immunválasz erősítését.

A diszciplína kutatási eredményei között kiemelkedők az urogenitális rendszer kóroktani problémáit tanulmányozó vizsgálatok (Péter Mihály és munkatársai), illetve a sarjadzó gombák és bélbaktériumok kölcsönhatását, valamint e gombák életlehetőségeit tanulmányozó kísérletek (Péter Mihály). Részletes vizsgálatokat végzett az előbbi szerző a száj mikroflórájának biocenózis típusokba való osztályozását illetően.

Nagyszámú tudományos közlés látott napvilágot az enterobaktériumok által okozott fertőzések korszerű diagnosztikájával kapcsolatban. Az elért eredmények mind itthon, mind pedig külföldön úttörők (Domokos Lajos).

Mind elméleti, mind pedig gyakorlati szempontból jelentősek azok a kutatások, melyek a felületi vizek mikrobiológiai szennyezettségével kapcsolatosak (Péter Mihály, Domokos Lajos, Piros Sanda).

A vírustani kutatások 1957-ben indultak, s e tárgykör számos kérdését (poliomelitisz, hepatitisz, enterovírusok, adenovírusok, rotavírusok, fág—sejt kölcsönhatás) tanulmányozták.

A legtöbb dolgozat és eredmény a hepatitiszvírusokkal kapcsolatos. Így beszámoltunk a vírusok tenyésztettségéről, a szervezet részéről kialakuló immunválaszról, a szíriai hőrcsőgökre való átvitelről, egyes hepatitiszvírusok defektív tulajdonságairól, növényi kivonatok vírusellenes hatásáról, a B hepatitiszvírus tenyésztéséről. 1965-ben a tanszék munkaegyüttese bemutatott egy kísérletes oltóanyagot, mely állatkísérletben védőhatásának bizonyult. A diszciplína több tagja (László János, Péter Mihály, Filep Győző, Kasza László, Piros Sanda) több mint 30 évig dolgozott a fenti problémakörben.

Érdekesnek bizonyultak az egyes bakteriofágoknak humán sejttenyészetekre történő átvihetőségével kapcsolatos vizsgálatok, melyek során igazolni lehetett a fágoknak emberi sejtekben való szaporodási készségét is (László János).

A bakteriológia keretén belül évtizedeken át tudományos vizsgálatok célját képezték a tuberkulózis kórokozóival kapcsolatos kísérletek, mint: újabb tenyésztési eljárások kidolgozása, az allergia és az immunitás viszonya kísérletes gümőkórban, az antibiotikumokkal szembeni érzékenység tanulmányozása, az atipikus mikobaktériumok által okozott megbetegedések kapcsán izolált törzsek tanulmányozása, a mikobaktériumok L formái, az urogenitális tuberkulózis bakteriológiai kórjelzése stb. A felsorolt témákban a tanszék legtöbb dolgozója (László János, Szentkirályi Éva, Péter Mihály, Both Júlia, Piros Sanda, Filep Győző) részt vett.

Az elmúlt időszak alatt a diszciplína egyes dolgozói számos magyar és román nyelvű jegyzet, könyv, illetve könyvfejezet megírásában vettek részt.

A diszciplína keretén belül doktorátusvezetői jogot kapott 1970-ben László János professzor. Ez idő alatt 5-en szereztek meg irányítása mellett a doktori tudományos címet.

A tanszék volt és jelenlegi dolgozói mellett átmenetileg néhány évig munkatársaink voltak, s az egyetemi tanulmányaik befejezése után mind az oktatási, mind pedig a tudományos munkában részt vettek intern beosztásban: Tinkl Zsuzsánna, Paál Györgyi, Kádár Imre. Szakorvosi képesítésük megszerzése után az egészségügyi hálózatban mint mikrobiológusok dolgoznak jelenleg is.

Sejtbiológiai Tanszék

Dr. Lakatos Veér Mária

Megalakulását 1979 szeptemberétől számítjuk, amikor a sejtbológia mint önálló tantárgy teljesen különvált a Szövetani Tanszéktől. A diszciplína vezetését Andreicuț Silvia adjunktus vette át, aki román nyelven, Lakatos Veér Mária pedig magyar nyelven tartotta a heti

kétórás előadásokat. A heti 2 órás gyakorlatokat mindketten vállalták, mivel összesen két ember képezte a diszciplína egész személyzetét.

Működésünket az egyetem központi épületének második emeletén a 267. és 268. sz. terem bebútorozásával, mikroszkópok beszerzésével és a minimális didaktikai anyag előállításával kezdtük, mivel a Szövetteni Tanszék részéről nem kaptunk semmiféle támogatást. Az Ideg- és Elmeegógyászati Klinikáról átutalt hazai gyártmányú kutató mikroszkóppal, valamint az Élettan és Kórélettan Tanszékről kapott néhány mikroszkóppal megkezdtük a féléves sejtbiológiai oktatást. Az elméleti, de főleg a gyakorlati oktatáshoz szükséges ábrákat, diapozitíveket, szövet- és sejtbiológiai metszeteket az évek során fokozatosan készítettük el, és lehetőleg mellőztük az olyan anyagok bemutatását, melyek nem emberi eredetűek voltak. Így 1982-ig sikerült minden diáknak önálló munkaasztalt előkészíteni és az egyéni mikroszkópzás lehetőségeit megteremteni. Az egyetem akkori vezetősége ez irányú törekvéseinket messzemenően támogatta.

Kezdetben, 1979-ben még nem volt országosan egységes tanterv a sejtbiológiai oktatásra, ezért mi a Bukaresti Orvosi Egyetem által javasolt tematika szerint 1982-ben összeállítottuk és kiadtuk a sejtbiológiai jegyzetet román, majd 1984-ben magyar nyelven. A következő évben a tanszék munkaközössége megjelentette román nyelven a gyakorlati útmutatónk is. Ebben az időszakban az oktató személyzetnek vállalnia kellett az intenzív felkészülést biofizikából és biokémiából is, ahhoz, hogy helyesen értelmezze a sejtleletani folyamatokat.

A sejtbiológiai oktatás keretein belül jelenleg is heti két óra előadást tartunk, párhuzamosan román és magyar nyelven, de a gyakorlati oktatást megalakulásunk óta csak román nyelven tartjuk az orvosi kar I. éves és 1992 óta a fogorvosi kar I. éves hallgatóinak is. A félév folyamán a diákok elsajátítják a szükséges alapismereteket, és annak végén gyakorlati és írásbeli elméleti vizsgán, a fogorvoshallgatók pedig szóbeli vizsgán kapnak minősítést. A sejt ultrastruktúráján, vegyi összetételén kívül a sejtbiológiai ismeretekbe belefoglaltunk olyan életjelenségeket is, mint a differenciálódás, a növekedés, az öregedés és az izomösszehúzódás molekuláris alapjai, a sejtmozgás, a receptorszerkezet és kinetika, a membránszerkezet és membránbetegségek stb.

Andreicuț Silvia 1990-ben előadótanári, Lakatos Veér Mária pedig adjunktusi kinevezést kapott. Egy évvel később, 1991-ben a tanszék egy gyakornokot kapott, Tilinca Mariana személyében, aki részt vesz a gyakorlati oktatásban, de a magyar nyelvet nem ismeri.

A tanszék minden tagja, kórházi vonalon is, szerzett képesítést. Andreicuț Silvia már 1966-ban mint harmadéves laboratóriumi alorvos pályázta meg a tanársegédi állást a szövettanon, később szakorvosi vizsgát tett, és jelenleg is a Marosvásárhelyi Megyei Kórház Központi Laboratóriumában dolgozik. Lakatos Veér Mária mint intenzív terápiás szakorvos dolgozik 1974 óta a városi II. számú Szülészeti és Nőgyógyászati Klinikán. Közvetlenül az 1989-es változások után sokan kaptak főorvosi címet is, mert doktorátusi munkájuk tematikája megfelelt valamilyen klinikai szakmai képesítésnek, a szigorúan preklinikai témával foglalkozó doktorandusok azonban már nem kaphattak ilyen kedvezményt. Tilinca Mariana gyakornok már szabadon választhatta meg az alorvosi szakot, így jelenleg a II. számú Belgyógyászati Klinikán dolgozik heti 21 órát a szakvizsga időpontjáig.

A Sejtbiológiai Tanszék tudományos munkája az évek során (1979—1994) főleg az arterioszklerózis, a congenitális myopathiák, arthrosisok, valamint egyes hematológiai kórképek tanulmányozására szorítkozott. Ennek oka elsősorban az, hogy kis diszciplína lévén

mindig valamilyen nagyobb tanszék vagy klinika kutatási programjába kellett beilleszkednünk. Számos tudományos megfigyelést közöltünk az arthrosisok immunológiai vonatkozásairól, az anémiák citokémiai alapjairól (Andreicuț Silvia), a temporo-mandibuláris ízület degeneratív elváltozásairól, szájcitológiai vizsgálatok alkalmazásáról, az oszteoklasztok eredetéről (Lakatos Veér Mária).

A tanszék gyakorlatához tartozik az elsőéves hallgatók bevonása a sejtbiológiai metodikai kör munkájába, ahol évente 1-2 végzős diákunk is elkészítheti államvizsga-dolgozatát.

Megalakulása óta alapító tagjai vagyunk az Országos Sejtbiológiai és Sejtpatológiai Társaságnak, mely 1988-ban csatlakozott a hasonló nevű európai társasághoz (ECBO). Részt vettünk e tudományos társaság vezetőségében is, Andreicuț Silvia mint alelnöke a marosvásárhelyi fióknak, Lakatos Veér Mária pedig mint tanácsadó az országos vezetőségben, melynek jelenleg is tagja.

Már 1985-ben a tanszék tagjai megszervezték az Országos Sejtbiológiai és Sejtpatológiai Szimpóziumot Marosvásárhelyen, elsők között kezdeményezve az országos együttműködést a növény- és állategészségügyben dolgozó sejtbiológusokkal. Tudományos összejöveteleinket azóta is évente más és más egyetemi központban tartjuk, dolgozatainkat pedig közöljük a társaság által eleinte havonta, jelenleg pedig évente megjelentetett közlönyben (Buletinul Societății Naționale de Biologie Celulară).

Az 1994/95. tanévtől Andreicuț Silvia professzori kinevezést kapott, Lakatos Veér Mária adjunktusnőt pedig korhatár miatt nyugdíjazták, de óradíjasként a továbbiakban is vállalta a magyar nyelvű sejtbiológiai előadások megtartását az orvosi és fogorvosi karon.

Parazitológiai Tanszék

Dr. Fazakas Béla

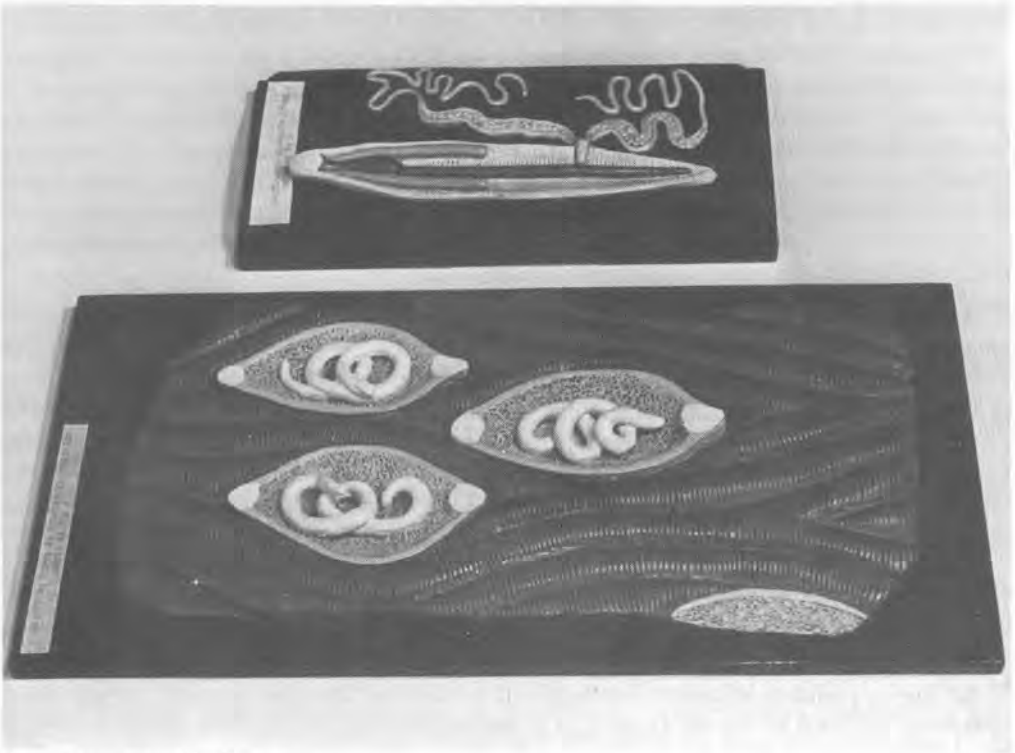
A Parazitológiai Diszciplína, mint önálló egység 1957-ben alakult. A központi épület 3. emeletén működik alakulása óta. Hozzá tartozik a klinikai parazitológiai osztály is, amelyet 1959 decemberében a Marosvásárhelyi Fertőző Betegségek Klinikája mellett hoztak létre. 1952-ig a Mikrobiológiai Tanszéken belül működött mint Parazitológiai Laboratórium, majd 1952 és 1957 között a biológiai tanszékhez tartozott, és 1957-től vált önálló tanszékké. A tanszék vezetői 1945 és 1947 között Haranghy László, majd 1947 és 1957 között Putnoky Gyula, 1952-től 1957-ig Székely Károly és 1957-től napjainkig Fazakas Béla professzorok voltak. Utóbbi szervezte meg és vezeti a klinikai parazitológiai osztályt is.

A tanszék munkatársai voltak: Zabulik László (1945—1952), Péntek Júlia (1945—1952), Inczeffly Zsolt (1952—1956), Kocsis Zsófia (1952—1956), Pápai Béla (1954—1958) orvosok, Babonits Magda (1952—1976) biológus és Zöldes László Margit, laboránsnő (1960—1994).

Az egység jelenlegi dolgozói: Fazakas Béla professzor, diszciplínavezető, Hajdú Enikő gyakornok 1992-től és László Annamária technikus 1995-től.

A klinikai parazitológiai osztály több mint 35 éves működése alatt igen sok beteget kezelt, és ezzel kapcsolatban hatalmas mennyiségű tapasztalat gyűlt fel, amit mind az előadásokon, mind a gyakorlatokon hasznosíthatott. Ezért az előadásokon és a gyakorlatokon a hangsúlyt nem a leíró parazitológiára fektettük, hanem a fertőzött betegre. A morfológiai és biológiai fejezetekből annyit adtunk elő, amennyire szükség volt a patogenezis és a klinikai fejezet megértéséhez. A legfőbb hangsúlyt a patogenetikai folyamatokra helyeztük, azaz a paraziták káros hatását taglaltuk és a gazdaszervezet válaszreakcióit ezekre. Hangsúlyoztuk, hogy mi zajlik le a fertőzött szervezetben a fertőzés pillanatától mindaddig, amíg az oki és patogenetikai kezelés nem fejt ki hatását. Létrehoztunk egy egyedülálló parazitológiai múzeumot, ahol makroszkópos és mikroszkópos készítményekkel könnyítettük meg a morfológiai részek elsajátítását. Számos szemléltető ábra és színes diapozitív egészíti ki a gyűjteményünket. Minden gyakorlaton minden diáknak elegendő mikroszkópos készítmény állt rendelkezésére, hogy megfelelően elsajátítsa azt a minimális morfológiai részt, amely lehetővé teszi a helyes körjelzést. A tanszék felszerelése két éve számítógéppel egészült ki.

1952 és 1957 között kutatási célunk az volt, hogy Marosvásárhelyen, valamint Maros, Hargita és Kovászna megye területén olyan jellegű szűrővizsgálatokat végezzünk, amelyek lehetővé teszik e terület parazitológiai faunájának a megismerését. Ezért Marosvásárhelyen

Parazitológiai szemléltető anyag

óvodákban, napközi otthonokban, iskolákban és két lakónegyedben (a November 7. és a Tudor negyedben) a tömbházak lakóinál végeztünk szűrővizsgálatokat. Ezenkívül tíz környező falu teljes lakosságát átszűrtük. Ugyanilyen szűrővizsgálatokat végeztünk a volt Magyar Autonóm Tartomány területén is. Így több mint 120 000 személy parazitológiai vizsgálata alapján megállapítottuk a fertőzési arányszámot és a parazitológiai térképet. Megtudtuk tehát, hogy működési területünkön milyen parazitafajok és ezek milyen arányban fordulnak elő. Ezután került sor a Marosvásárhelyi Fertőző Betegségek Klinikáján belül egy Klinikai Parazitológiai Osztály megszervezésére, ahol egy parazitológiai laboratórium, ambulancia és fektetőrésztleg működik. Ennek az osztálynak a betegfelvevő területe csaknem egész Erdélyt magába foglalja.

Vizsgálataink alapján megállapítottuk, hogy a három megye területén (Maros, Hargita és Kovászna) 25 és 57% között ingadozik a fertőzési arányszám.

56 faluban az iskolás gyermekek szűrése 57,7%-os fertőzést mutatott. Marosvásárhelyen a megvizsgált óvodások és napközi otthonban levő gyermekek 23—45%-ánál találtunk különböző élősködéket, míg a városi iskolásaink körében ez az arányszám 41 és 70% között ingadozott. A marosvásárhelyi lakónegyedekben 18—27% átlagos fertőzöttséget találtunk.

A fertőzött egyének többségének különböző subjektív és objektív klinikai leletei vannak. Ezek a betegek — a megfelelő domináns tünetcsoportok szerint — más és más szakrendelőben (bőrgyógyászat, belgyógyászat, ideggyógyászat, gyermekgyógyászat) keresnek orvoslást, ahol anélkül, hogy tisztáznák a valódi kórokozót, tüneti kezelést kapnak. Ez ideig-óráig enyhít a beteg panaszain, de ismételt kezelni kell, hiszen mellőzték az oki kezelést. Ez a megállapítás vezetett oda, hogy megszervezzük a klinikai osztályt. Három kórtermünk van, összesen 16 ágygal. Ide tartozik még egy felvételi iroda, egy kezelő, egy tálaló és a mellékhelyiségek. Van egy járóbeteg-rendelő is és egy parazitológiai laboratórium.

A klinikai osztályunk főbb feladatait a következőkben jelöltük meg: a betegek szakorvosi ellátása, a tudományos munkánk, valamint az egyetemi oktatás alapját képezze, és járuljon hozzá a módszertani feladatok ellátásához.

A laboratóriumi és a klinikai módszerekkel biztosan körjelzett betegeknel esetenként döntöttünk arról, hogy járóbetegként, vagy bent fekvő betegként kezeljük.

A járóbeteg-rendelőben kezeltük főleg az ascariidosisos, oxiuriasisos, vagy az ascariidosisos és oxiuriasisos vegyes fertőzésben szenvedő betegeket, azokat, akiknél enyhe klinikai tüneteket észleltünk, és akiknél a szokásos kezelésnek semmi ellenjavallata nem volt. A trichuriasisban szenvedőket csak akkor utaltuk be, ha az élősködő jelenléte klinikai panaszokat okozott. Minden esetben indokoltnak találtuk a felvételt súlyos vegyes fertőzés esetén, taeniosisban, himenolepidosisban, strongiloidosisban, trichinellosisban, fasciolosisban, giardiosisban. A gyógyszer-túlérzékeny betegeket is bent kezeltük.

Az elmúlt 30 évben 131 620 beteg részesült járóbeteg-kezelésben, és 18 750 beteget bent fekvő betegként kezeltünk.

A bent fekvő betegek megoszlása a következő volt: 8250 giardiosis, 4255 hengerféreg-fertőzés, 2960 vegyes fertőzés és 2098, laposférgek okozta fertőzés. A ritkább parazitózisok közé tartozott a strongiloidosis, trichinellosis, toxoplasmosis, fasciolosis, amőbás vérhas, chilomastix-fertőzés, hidatidosis, trichostrongylosis és malária.

Fazakas Béla professzor könyvek, tankönyvek, könyvfejezetek és könyvnyomatos jegyzetek írásában vett részt. 1992-től van doktorátusvezetési joga: eddig négy személy végzi a doktorátust irányítása alatt.

Kétévenként országos parazitológiai tudományos ülésszakot szerveztünk Marosvásárhelyen, és rendszeresen részt vettünk a hazai és Magyarországi parazitológiai ülésszakokon.

1992-ben Fazakas professzor a Magyar Tudományos Akadémia mellett működő „Societas Hungaricae Parasitologorum” tiszteletbeli tagjává választotta.

Kórbonctani Tanszék

*Fazekas András monográfiája alapján összeállította
Jung János és Egyed-Zs. Imre*

Miután a Kolozsvári Bolyai Egyetem orvosi kara Marosvásárhelyre átköltözött, 1945 decemberében a Kórbonctani Tanszék is megkezdte munkáját. Míg az áttelepített orvosi kar elméleti intézeteit a volt Hadapródiskolában, az egyetem központi épületében helyezték el, addig a kórbonctani és törvényszéki orvostani intézetek a főépület mögötti egyemeletes épületben kezdték meg tevékenységüket. Kezdetben csak a földszinti helyiségek egy része volt használható, mert az egész épületet át kellett alakítani. Az átépítési munkálatok 1946 elején megkezdődtek, és az év végére nagyjából befejeződtek. Elsősorban a földszinten kellett egy nagyobb és egy kisebb bonctermet, valamint egy előadótermet kialakítani.

Három éven keresztül a két intézet egységes vezetés alatt működött, majd az 1948-as tanügyi reformot követően, miután Marosvásárhelyen megalakult az önálló Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet, a kórbonctan különvált a Törvényszéki Orvosi Tanszéktől. A laboratóriumok, a gyakorlóterem, a múzeum és a többi helyiség befejezése után, 1948-ban a Kórbonctani Intézet végleg az épület emeleti részébe költözött, míg a Törvényszéki Orvosi Intézet a földszintet foglalta el.

Ilyen körülmények között végezte munkáját 38 éven keresztül a Kórbonctani Intézet, amelyen belül szoros együttműködésben tevékenykedett a Kórbonctani Tanszék és a Megyei Klinikai Kórház kórbonctani osztálya. Az 1983-as év nyarára felépült az új, 1200 ágyas klinikai kórház épülete. A 11 szintes épület keleti szárnyának földszintjén kapott új otthont a Kórbonctani Tanszék és a Megyei Klinikai Kórház patológiai osztálya. Az átköltözés 1983 őszén történt. A régi épületben a Törvényszéki Orvosi Intézet foglalt el több helyiséget, de ugyanitt működik a Városi Klinikai Kórház patológiai osztálya is.

Az új kórházba átköltözött Kórbonctani Intézetben egy nagyobb és egy kisebb amfiteátrumszerű boncterem, egy kórszövettani gyakorló, egy makroszkópos preparátumok bemutatására alkalmas helyiség és számos laboratórium van. Az elméleti előadásokat az épület első emeletén levő amfiteátrumokban tartják.

Az eltelt csaknem ötven évben (1945—1994) a Kórbonctani Intézetnek öt vezetője volt, akik nem csak a tanszéket, hanem a klinikai kórbonctani munkát is irányították. Az intézet

első vezetője Beöthy Konrád (1945. dec. 13.—1946. aug. 31.). Őt követte Haranghy László (1946. szept. 1.—1952. május 31.), Putnoky Gyula (1952. szept. 1.—1953. aug. 31.), Gyergyay Ferenc (1953. szept. 1.—1977. aug. 31.) és Simu George (1978. március 15-től, jelenleg is).

A továbbiakban, időrendi sorrend szerint ismertetjük a tanszék munkatársainak névsorát, feltüntetve az intézetben eltöltött időszakot is:

Beöthy Konrád (1945—1946), Gyergyay Ferenc (1945—1977), Lőrincz Béla (1945—1948), Botskor Zoltán (1946—1947), Balogh Ödön (1946), Szigeti Gyula (1946—1949), Fazekas András (1946—1952), Haranghy László (1946—1952), Tréger Tibor (1946—1951), Monoki István (1946—1957), Antalffy András (1947—1976), Komjátszegi Sándor (1947—1949), Salamon Tibor (1947—1954), Sándor István (1948—1954), Róna László (1948—1953), Schuller László (1949—1952), Weintraub László (1949—1950), Elekes (Róna) Magda (1950—1955), Fazakas Lázár (1950—1960), Putnoky Gyula (1952—1953), Csató Gyula (1953—1963), Fodor Ferenc (1953—1959), Rácz Lajos (1954—1960), Nagy László (1955—1959), Vincze Lajos (1956—1976), Tuka (Pap) Piroska (1957—1963), Pupp Antal (1958—1961), Nüszl László (1960—1965), Lakatos Ottó (1960—1963), Veress Pál (1960—1964), László Dénes (1961—1963), Pálffy Béla (1961—1963), Jung János (1963-tól, jelenleg is), Pop Augustin (1964—1974), Neagoie (Cojocar) Iris (1965—1970), Gábos István (1976—1981), Simu George (1978-tól, jelenleg is), Vojth László (1979—1988), Prisăcaru (Sin) Anca (1991-től, jelenleg is), Szilágyi László (1991—1992), Bojița (Pușcașiu) Elena (1991-től, jelenleg is), Egyed-Zsigmond Imre (1992-től, jelenleg is), Turcu Mihai Lazăr (1992-től, jelenleg is), Stolnicu Simona (1993-től, jelenleg is).

Hosszú időn keresztül szinte hagyomány volt, hogy a klinikai szakokra készülő orvosok kórbontani vagy más elméleti előtanulmányokat végezzenek. Ezért az oktatók nagy része miután internként, gyakornokként, illetve tanársegédként rövidebb-hosszabb ideig tanszékünkön dolgozott, más munkahelyre távozott. Az 50 év alatt az intézetvezető egyetemi tanárok mellett csak három oktató nyert adjunktusi, illetve előadótanári kinevezést: Antalffy András (1965 és 1970 között adjunktus, 1970 és 1976 között előadótanár), Vincze Lajos (1971 és 1976 között adjunktus) és Jung János (1978 és 1990 között adjunktus, 1990-től előadótanár). Antalffy András a fogorvosi karon, Vincze Lajos pedig a gyermekgyógyászati karon adott elő magyar és román nyelven.

A tanszék munkáját jelentősen segítették: Pethi András asszisztens, Hidy József rajzoló, Domahidi Albert és Bakó Mária laboránsok, Böszörményi Berta fényképész és jelenleg Ormenișan Olimpia laboráns.

Az 1994/95-ös tanévben a tanszék személyi állománya a következő: Simu George egyetemi tanár, Jung János egyetemi előadótanár, Egyed-Zsigmond Imre, Prisăcaru (Sin) Anca, Turcu Mihai Lazăr és Bojița (Pușcașiu) Elena egyetemi tanársegédek, valamint Stolnicu Simona gyakornok.

A magyar nyelvű előadásokat az általános és fogorvosi karon 1977 óta Jung János, időszakosan pedig Egyed-Zsigmond Imre tartja. Román nyelven 1978 óta Simu George ad elő, az utóbbi két évben pedig Egyed-Zsigmond Imre és Sin Anca is bekapcsolódott a román nyelvű elméleti oktatásba.

A kórbontant (patológiát) két szemeszteren keresztül, heti 2—2 órában adjuk elő a harmadéves általánosok és a másodéves fogorvosok hallgatónak. Az első szemeszterben, az általános kórbontant keretében, az alapkórfolyamatok ismertetését mindig kiegészítjük az újabb

molekuláris-biológiai vizsgálatok eredményeivel, miáltal a hallgatók korszerű patológiai szemléletének megalapozásához járulunk hozzá. A második szemeszterben, a részletes kórbonctan ismertetése során, nagy gondot fordítunk a hallgatók klinikó-patológiai szemléletének kialakítására, a fogorvosi karon pedig több előadást szentelünk a szájpatológiának. Az elméleti anyag elsajátítását saját kiadású jegyzetek és az előadásokon vetített diaképek segítik elő. A gyakorlati oktatás célja a gyakoribb kórfolyamatok makroszkópos és mikroszkópos elváltozásainak megismerése. Az első félévben bonctermi órák váltakoznak kórszövettani gyakorlatokkal, míg a második félévben ez kiegészül a makroszkópos szervpreparátumok bemutatásával. Az ismeretek ellenőrzése év végi szigorlaton történik, de általános kórbonctanból az első félév végén a hallgatók részleges (parciális) vizsgára is jelentkezhetnek.

1981-től a Marosvásárhelyi Akadémiai Kutató Központ patológus kutatócsoportot hozott létre a kórbonctani intézeten belül, amelynek tagjai: Egyed-Zsigmond Imre (1981—1992), Matei Dumitru Bucur (1981-től, jelenleg is), Milutin Doina (1993-tól, jelenleg is) és Nemeş (Moldovan) Eugenia (1994-től, jelenleg is).

A Megyei Klinikai Kórház patológiai osztályának állandó munkatársai voltak: Schuller László (1952—1990), Fazekas András (1959—1989), Tuka (Pap) Piroska (1963—1977), Prisăcaru (Sin) Anca (1983—1990). Jelenleg, 1991 óta, Morar (Hajdú) Cristina-Hortensia az osztály egyedüli szakorvosa. Rövid ideig az osztály munkatársaiként dolgoztak: Vincze Lajos (1976—1977) és Vojth László (1988—1990).

1971-ben a patológiai osztály keretében citológiai szűrővizsgálatokat végző laboratórium is létesült biológus munkatársakkal: Boér Károly (1971—1976), Sava (Varga) Tudora (1973—1990), Bartoc (Sălăgeanu) Ileana (1973-tól, jelenleg is).

1983-ban, miután a Kórbonctani Intézet az új kórház épületébe költözött, megalakult a Városi Klinikai Kórház önálló patológiai osztálya (2. sz. Kórbonctan), amelyet 1990-ig Schuller László vezetett. 1986-tól munkatársa lett Todoran (Caraşca) Carmen, 1994-től pedig Stauder Ana-Maria.

Intézetünkben, mint egyetemi kórbonctani központban, alorvosként meghatározott ideig (nem állandó alkalmazottként) szakképzésben részesültek: Csörgő Tibor (1960—1961), Török Zoltán (1960—1961), Hecser László (1973—1977), Bakó Sándor (1982—1985), Todoran (Caraşca) Carmen (1984—1986), Tóth (Hajdú) Mária (1984—1987), Cepoi (Borda) Angela (1988—1991), Szilágyi László (1988—1991), Turcu Mihai Lazăr (1988—1992), Vahidi Ardeszír (1991-től, jelenleg is), Bota (Chişu) Alexandra (1991—1994), Nemeş (Moldovan) Eugenia (1991—1994), Stauder Ana-Maria (1992—1994), Pávai Zoltán (1992-től, jelenleg is), Monoranu Camelia (1992-től, jelenleg is), Fehér István (1993—1994), Maniu Anca (1993—1994), Iacob Codrin (1993—1994).

A klinikai patológiai munkát másodállásban (fél munkaidővel) a következő orvosok segítették: Tréger Tibor (1956), Komjátszegi Sándor (1958—1959), Lázár László (1961—1991), Kelemen József (1962—1974), Almási (Feszt) Zsuzsa (1962—1977), Laurenţiu (Becuş) Mirela (1964—1973), Csató Gyula (1965—1982), Szővérffy Ágnes (1965—1969), Rácz Lajos (1967), Malatinszky (Gyergyay) Éva (1970—1977), Verdeş (Roşca) Stela (1975—1986), Cepoi (Borda) Angela (1991-től, jelenleg is), Pávai Zoltán (1992-től, jelenleg is).

Megalakulásától 1989. december 31-ig a Kórbonctani Intézetben összesen 25 851 boncolást és 438 212 kórszövettani vizsgálatot végeztek.

Intézetünkben az oktatás és klinikai patológiai munka mellett mindig jelentős tudományos kutatás is folyt. A főbb kutatási területek és témakörök az alábbiakban foglalhatók össze:

1. A daganatpatológia területén végzett vizsgálatok: a melanin daganatkeltő hatása; rák-előző elváltozások; tengerimalac-daganatok (Haranghy); vizsgálatok a kísérletes rákkutatás területéről (Putnoky); a neuroendokrin rendszer befolyása a daganatokra (Gyergyay); a daganatsejtek mitosis-aktivitásának vizsgálata vitaminok, hormonok és egyéb anyagok hatására (Gyergyay és munkatársai); orrdaganatok (Antalfy); bőrdaganatok (Schuller); multiplex daganatok (Fodor); száj-, maxilla-, epehólyag-daganatok (Jung); malignus limfomák patológiája (Simu); a daganatos áttétképződés kérdései és citodiagnosztikai eljárások (Vincze); prognosztikai tényezők összefüggése a túléléssel emlőkarcinomával műtött nőkben (Fazekas) stb.

2. A neuropatológia területén végzett vizsgálatok: kísérletes encephalopathiák; a központi idegrendszer anoxiás elváltozásai; cryptococcus és tbc okozta meningoencephalitisek (Gyergyay és munkatársai); új módszer a Negri-testek kimutatására (Komjátszegi); új módszerek a neurohisztológiai technikában (Kelemen).

3. A keringés és légzés patológiája területén végzett vizsgálatok: cardio-pulmonaris eredetű hipoxia hatása a véralvadásra (Antalfy); a tüdő essentiális haemosiderosisának patogenézise (Gyergyay); szívmyxomák (Pálffy); az ischaemiás cardiopathia patogenézise (Jung); veleszületett szívhibák patológiája, kisvérkőri hypertonia (Egyed); felnőttek szíveredetű halála (Hecser).

4. Egyéb területeken végzett vizsgálatok: az idült hepatitiszek patológiája, májelváltozások az epeutak kórfolyamataiban, veleszületett májcirrózisok (Gyergyay, Róna, Nagy); prostataelváltozások idült hepatopathiákban (Pop); kísérletes Masugi-nephritis (Pupp); a fizioiógias regeneráció neuro-endokrin szabályozása (Malatinszky); kollagén-betegségek patológiája (Monoki); a szervezet reaktivitásának szerepe a tuberkulózis kialakulásában (Sándor); a petefészkek mesonephrogen daganatai, a méhszáj pseudotumorális regenerációs folyamatai, a bőrtuberkulózis patológiája, a szülés szövödményei (Gyergyay, Jung és munkatársai) stb.

Az 1945 és 1994 között az intézet munkatársai által írt vagy szerkesztett könyvek, illetve könyvfejezetek a kötet megfelelő jegyzékeiben található meg. Ezekon kívül Simu professzor még szerzője (1978) és társszerzője (1977) egy-egy monográfiának.

A különjegyzékben nem szereplő egyetemi jegyzetek:

Jung János: Fejezetek az általános pathológiából: nedvkeringési zavarok. Sokszorosított kézirat, Marosvásárhely, 1993.

Egyed-Zs. Imre: Patologia în scheme. vol. I.: Tulburări de circulații, vol. II.: Tulburări de metabolism. Sokszorosított kézirat, Marosvásárhely, 1994.

Egyed-Zs. Imre: Patologijai vázlatok. I. füzet: A nedvkeringés zavarai. Sokszorosított kézirat, Marosvásárhely, 1994.

Intézetünkben doktorandusok tudományos irányítására megbízást kaptak: Gyergyay Ferenc (1969-től) és Simu George (1990-től).

Gyergyay Ferenc irányítása alatt Pop Augustin (1974) és Török Zoltán (1975) védtek meg doktori disszertációjukat.

Simu George II doktorandus munkáját irányítja, közülük Egyed-Zsigmond Imre nyerte el 1993-ban az orvostudományok doktora fokozatot.

Gyógyszertani Tanszék

Dr. Feszt György

A Bolyai Egyetem Orvostudományi Karának Marosvásárhelyre költözésekor a Gyógyszertani Tanszék elhelyezésére a központi épület bal szárnyának II. emeletén a homlokzati traktust jelölte ki a vezetőség, de ezt a területet a tanszék nem foglalhatta el. Kezdetben, az átalakítások elhúzódása és az épületben lakó tanszemélyzeti tagok kiköltözésének késése miatt, a tanszék évekig egyetlen helyiségben működött és gyakorlatai a biokémiai, majd az élettani gyakorlóteremben folytak. 1950 őszén végül több helyiséggel (laboratórium, állatszoba, gyakorlóterem) bővült a tanszék, azonban az eredetileg kijelölt alapterület egészének később sem juthatott birtokába. Többszöri átrendezés után, ezen a területen kapott helyet az időközben létesült Gyógyszerészeti Kar egységei közül a fizikai-kémiai diszciplína és a gyógyszerhatástani diszciplína. Az utóbbi az 50-es években a gyógyszerertani tanszék keretében jött létre, majd fokozatosan különült el; 1969-ben történt leltári és területi különválása teljesen a tanszékünk terhére valósult meg. Egységünk jelenleg is szűk helyen, hat helyiségben működik.

A Gyógyszertani Tanszék munkája mostoha tárgyi feltételek között indult abban a tekintetben is, hogy Kolozsvárról igen kevés laboratóriumi eszköz jutott át Vásárhelyre, s az áthozott bútorzat jelentős részét más, hamarabb berendezkedett egyetemi egységek vették igénybe. Így 1949-től jóformán alapjaiból kellett tanszékünket felszerelni. Az 50-es években sikerült megszerezni a laboratóriumi alapfelszerelést, az állatkísérletes laboratórium működéséhez feltétlenül szükséges eszközöket, műszereket, készülékeket, amelyek a gyakorlati oktatás és a tudományos kutatómunka elemi igényeit kielégíthették. A következő évtizedben tovább gyarapodott laboratóriumi felszerelésünk és mellette a didaktikai szemléltető anyagok gyűjteménye. Sajnos, költségvetési támogatás hiányában, az utóbbi két évtizedben szükségessé vált fejlesztése és korszerűsítése felszerelésünknek, kiegészítése modern technikai eszközökkel nem sikerült a kívánt mértékben.

A Gyógyszertani Tanszék első vezetője az 1945-ben kinevezett Stern Vilmos orvosdoktor, egyetemi tanár volt, aki addig egy kolozsvári gyógyszergyár (Egger L.—Ufarom) igazgatójaként működött. Az Orvostudományi Kar Marosvásárhelyre települése után is Kolozsvárról járt át megtartani előadásait és vizsgáztatni. A gyógyszerertan mellett ő vezette a biokémiai tanszéket is. Az országból történt távozása után, 1947-ben, a belgyógyászat akkori professzora, Láng István kapott megbízást a gyógyszerertani oktatás ellátására és a tanszék vezetésére. Az ő repatriálása után, 1948 nyarától 1949 őszi, Kelemen László, akkor egyetemi előadó-tanár és a Fertőző Betegségek Klinikájának vezetője látta el ezt a munkakört. Ezekben az években a klinikus professzorok mellett a laboratóriumi munkák irányításában részt vett Mosonyi János biokémikus professzor is.

1949 ősztől Obál Ferencet a Kórélet-tani Tanszéken betöltött professzori állása mellett, nevezték ki a gyógyszerertan élére is. Az ő irányítása alatt, az általa vezetett Élettan—Kórélet-tan—Gyógyszertan tanszékcsoport keretében lendült neki diszciplínánk fejlődése, jobb elhelyezése és felszerelése a legszükségesebb laboratóriumi eszközökkel; megkezdődött az oktatási anyag kiadása jegyzet alakjában, és kezdett kibontakozni a tudományos kutatómunka. Valamennyiünk fejlődését jelentősen előmozdította a három rokon diszciplína szoros együtt-

működése: a tanszemélyzet részvétele — ésszerű sorrendben és mértékben — egymás gyakorlatain, beosztásuk a laboratóriumi munkákba és tudományos kollaborációkba. Mint széles látókörű, sokoldalúan képzett egyetemi oktató, invenciózus és termékeny tudományos kutató, gyakorlatias, operatív szervező, Obál professzor nagy munkabírással és töretlen munkakedvvel tevékenykedett a három funkcionális diszciplína talpra állításáért, valamint a kolozsvári, bukaresti, Iași-i testvérintézetekkel kiépülő kapcsolataink megalapozásáért. Emlékezetes marad agilis tevékenysége a 40-es évek végén a Diákvédő Hivatal élén is.

1953 őszén, Obál professzor Magyarországra való visszatérése után, tőle vette át ifj. Feszt György adjunktusi státuszban a gyógyszeres diszciplína vezetését, amit napjainkig ellát, 1964-től egyetemi előadótanári beosztásban, majd 1972-től professzorként. Feszt György 1949 márciustól — kétéves klinikai externista szolgálat után — lett gyakornok a gyógyszeres tanon, majd 1950 júliusától tanársegéd. 1956 és 1958 között 1/2 normás munkatársa volt a Román Akadémia Miskolczy Dezső professzor vezette marosvásárhelyi kutatóállomásának is. 1963-ban nyerte el az orvostudományok doktora fokozatot, 1966-tól pedig a funkcionális vizsgálómódszerek főorvosa címét. 1969-től a romániai Orvostudományi Társaságok Szövetsége keretében alakult Farmakológiai és Terápiás Szakcsoport Maros megyei elnöke és az O. T. T. SZ. megyei vezetőségének tagja lett, 1990-től a Romániai Farmakológiai és Terápiás Társaság egyik országos alelnöke. Társ szerzője a *Farmacologie c. egyetemi tankönyvnek* (Editura Didactică și Pedagogică, Bukarest, 1964), munkatársa volt az 1950 és 1955 között kiadott három gyógyszeres tanon jegyzetnek, szerzője a *Kóreltani jegyzet II. kötetében a Vérkeringés kóreltana* című fejezetnek. A gyógyszeres tanon teljes anyagát felölelő kétkötetes tankönyvpótló jegyzetét román és magyar nyelven publikálta (1979, 1983). Munkatársaival együtt kiadta román nyelven a gyógyszeres tanon gyakorlatok vezérfonalát (1966), majd ennek lényegesen bővített változatát (1988). 1953-tól napjainkig előadja az orvosi gyógyszeres tanon (1963-tól román nyelven is), míg a Fogorvosi Karon tartott előadásait 1971 óta munkatársai vették át. A 70-es évek közepétől klinikai farmakológiai előadást is tart felsőbb éves orvostanhallgatóknak. 1953 és 1963 között a gyógyszeres tanon is oktatta a Gyógyszeresztan Karon, s ezt 1992-től újból előadja. Tevékenyen részt vett az orvos- és főleg a gyógyszeresztan-továbbképzésben. Sokoldalú képzettségének és széles körű tapasztalatainak birtokában igyekezett mindig korszerű színvonalon ellátni feladatait az oktatás és a tudományos kutatás terén. Körültekintő, szakszerű és lelkiismeretes vezetése alatt a tanszék elnyerte a hallgatók és a szakörök elismerését; ennek jeleként 1983-ban „Kiváló Egyetemi Tanár” címmel tüntették ki. 1990-ben doktorátusvezetési jogot kapott farmakológiából és jelenleg négy doktorjelölt képzését irányítja.

A gyógyszeresztan tanszemélyzetnek a 40-es évek második felében működő tagjai közül Körössy Gabriella 1949-ben Sepsiszentgyörgyre távozott. Kiss György 1946-tól volt gyakornok majd tanársegéd a gyógyszeres tanon; 1949 őszén a marosvásárhelyi Vértároló és Transzfúziós Központ munkatársa lett, majd hosszabb időn át — nyugalmazásáig — igazgatóként vezette ezt az intézményt. Kelemen (szül. Roszkopf) Ágnes, aki végzés után előbb a Szülészeti-Nőgyógyászati Klinikán dolgozott, 1947-től 1973-ig volt tanszékünk munkatársa. Több-szörös hosszas betegséggel megszakított pályafutása során gyakornok, laboratóriumi főnök, tanársegéd beosztásban dolgozott, 1971-től a gyógyszeresztan megbízott előadója volt a Fogorvosi Karon. Nőorvosi képzése mellett megszerezte a funkcionális vizsgálóeljárások szakvességét (1966), majd pályája végén az orvostudományok doktora címet. Nagy technikai jártasságú laboratóriumi kutató, kiváló gyakorlatvezető, jó pedagógiai érzékkel megáldott és ta-

pasztalt egyetemi oktató volt, aki maradandó hatású nevelőmunkát végzett hallgatói körében. Társ szerzője volt a Gyógyszertani jegyzet 1950 és 1955 közötti kiadásainak, valamint az 1966-os gyakorlati jegyzetnek.

1950-től gyakornoki beosztásban működtek a tanszéken: Nagy Dénes és Györffy Gábor felsőéves orvostanhallgatók (akik főleg az oktatásban vettek részt), majd Bors Márta, aki ezt megelőzően az élettanon dolgozott, majd tüdőgyógyász klinikus lett. Ez idő tájban részt vett a gyakorlati oktatásban Szilágyi Domokos, a kórélettani tanszék munkatársa is. Fall Sándor, néhány éves kórélettani gyakornokság után, 1953-tól lett tanársegéd tanszékünkön; jól felkészült oktató és rátermett kutató volt, társszerzője az 1954–55-ben megjelent jegyzetnek; az 50-es évek második felében belgyógyászként folytatta pályafutását. Bérczi András 1955-től dolgozott gyakornokként, majd tanársegédként diszciplínánkon; innen a Szülészeti-Nőgyógyászati Klinikára ment át, e szakmában szerzett doktori címet. 1957 és 1960 között Szépréthy Nóra töltött be gyakornoki, majd laboratóriumfőnöki állást tanszékünkön. Csedő Károly gyógyszerész, akkor a farmakognóziái tanszék tanársegéde, 1957-től 1961 őszéig részidőben dolgozott tanszékünkön, ahol a gyógyszerészeti hallgatók farmakodinámiai gyakorlatait vezette. Ebben a beosztásban követte őt Rácz (szül. Kotilla) Erzsébet, aki a Farmakognóziáról tanársegédként teljes normával tanszékünkhöz jött át. 1963 őszén, miután gyógyszerészdoktori fokozatot szerzett, adjunktusként vette át Feszt Györgytől a gyógyszerhatástan előadását és a fokozatos önálló farmakodinámiai diszciplína vezetését, és azt igen tevékenyen látta el nyugdíjazásáig.

1960-tól gyakornokként, majd laboratóriumfőnökként dolgozott a tanszéken Bérczi (szül. Miklós) Ildikó; egyetemi pályafutása Szatmárra költözése miatt ért véget 1963-ban. Utána Schmidt-Mohan Carol lett a tanszék gyakornoka, aki innen a Balneológiai Klinikára ment át. Az annak idején létezett preklinikai internista státuszban 1960 és 1965 között eredményes munkát végeztek tanszékünkön: Farkas Antal, Vofkori József, Bordás Imre fiatal orvosok. 1963-ban laboratóriumfőnökként került a tanszékre Pálffy Béla, 1964 és 1967 között tanársegédi beosztásban dolgozott. Kiválóan képzett orvos és elismert egyetemi oktató volt, társszerzője az 1966-os gyakorlati jegyzetnek; pályáját belgyógyászként folytatta, megszerezve az orvostudományok doktora fokozatot. Szintén 1963-ban jött a tanszékre Főrika (szül. Musulin) Margit. Miután néhány évet töltött az anatómián, több mint két évtizeden át dolgozott a gyógyszerteranon mint gyakornok, laboratóriumfőnök, 1968-tól pedig mint tanársegéd. 1973-tól előadói megbízást kapott gyógyszerteranból a Fogorvosi Karon; az 1988-ban megjelent gyakorlati jegyzet társszerzője. A funkcionális vizsgálóeljárások szakorvosa címet 1966-ban szerezte meg, az orvostudományok doktora fokozatot 1979-ben. Alaposan felkészült, a kísérletes kutatásban jártas, hozzáértő szakember, jó pedagógus és igényes oktató volt. A 80-as évek közepén a Megyei Sportorvosi Rendelőintézethez ment át, ahol részmunkaidőben már korábban is vezette a laboratóriumot; onnan vonult nyugállományba.

Kun Imre Zoltán két év klinikai internátusi szolgálat után lett tanszékünk munkatársa: 1968-tól gyakorló tanársegéd, 1972-től tanársegéd, 1978-tól adjunktus. Ebben a beosztásban adta elő a Fogászati Karon a gyógyszerterant 1987-ig; társszerzője az 1988-as gyakorlati jegyzetnek. Széles körű ismeretekkel rendelkező, alaposan felkészült szakember, ambiciózus és eredményes tudományos kutató, lelkiismeretes is igényes oktató volt. 1977-ben megszerezte az orvostudományok doktora fokozatot, majd a „klinikai integrálás” keretében 1980-ban endokrinológus szakorvosi, 1990-ben pedig főorvosi címet. 1988 óta endokrinológusként dol-

gozik, ezen a klinikán egyetemi adjunktus 1990-től, de óradíjas előadóként újból részt vesz a gyógyszereseti oktatásban is. Lupşa (szül. Şulea) Romanța-Iridenta szintén klinikai internista szolgálat után került tanszékünkre, itt 1977-ben gyakorló tanársegéd, 1978-tól tanársegéd, 1990-ben adjunktus lett. Jól képzett orvos, igényes pedagógus és tapasztalt egyetemi oktató; 1988–89-ben a Fogorvosi Karon, 1990 és 1994 között pedig az Általános Orvosi Karon kapott előadási megbízást gyógyszereseti tárgyból; az 1988-as gyakorlati jegyzet társszerzője. A kötelező „klinikai integráció” keretében onkológus-kemoterapeuta szakorvosságot (1980), majd főorvosságot (1990) szerzett. 1994 őszén teljes normával az onkológiai diszciplína és klinika vezetője lett.

1989 őszén, a Gyógyszereseti Karról helyezték át tanszékünkre Monea (szül. Țira) Marioara egyetemi adjunktus gyógyszerészdoktor. Addig, farmakognóziás és fitoterápiás szakképzettség, kutatómunkája és oktatói beosztása mellett, már évek óta előadta román nyelven a toxikológiát, továbbá tartott gyógyszerész-deontológiai és könyveléstani előadásokat. Áthelyezése után bekapcsolódott a farmakológiai gyakorlatok vezetésébe, és korábbi feladatai közül — a toxikológia előadását megtartva — átvette a Fogorvosi Karon a gyógyszereseti román nyelvű előadásait. Előadótanári kinevezése után, 1994 őszétől részt vesz az orvoskari farmakológia előadásában is. 1990 és 1992 között, Magyarországra való távozásáig gyakornokként dolgozott tanszékünkön Böjte (szül. Szabó) Irén. 1993 óta Brassai Attila Miklós tölt be tanársegédi állást a tanszéken. A jelenlegi tanszemélyzet tehát: Feszt György professzor, Monea Marioara előadótanár, Brassai Attila tanársegéd.

Megjegyzendő, hogy költségvetési megtakarítás céljából a szűk személyzeti keretből is gyakran hagytak betöltetlenül állásokat; ezek terhére óradíjjal vezettek gyakorlatokat különböző időszakokban Fráncu Ioan és Bérczes Judit akadémiai státusú kutatóorvosok; Ádám (szül. Mátyás) Sára gyógyszerészdoktor, jelenleg pedig Dogaru (szül. Mărgineanu) T. Maria gyógyszerészdoktor.

A tanszemélyzet oktató és kutató munkájában, valamint az adminisztratív-ellátási munkakörben értékes segítőtársaink voltak a tanszék laboránsai: Hegedűs Imre (1952-ig), Ács Ferenc (1952—1965), Kiss Emil (1963 óta), Kalló (szül. László) Olga (1990—1993), Florea Sándor (1994 óta).

Tanszékünk alapvető oktatási feladata az orvostanhallgatók gyógyszereseti képzése: megismertetni a farmakológiai jelenségeket, a szervezet és a gyógyszer kölcsönös kapcsolatának különféle vonatkozásait, a gyakorlat számára fontos gyógyszereket. Ezért az előadások taglalják a gyógyszerhatások élettani, biokémiai, molekuláris biológiai mechanizmusát, a farmakokinetikai folyamatokat, a különböző szerek terápiás alkalmazását, nemkívánatos és toxikus hatásait; ismertetik a hatástani csoportokba sorolt gyógyszerek legfontosabb képviselőit és ezek készítményeit. A gyakorlatok anyagában a gyógyszerrendelés megtanítása, gyógyszerhatástani bemutatások és egyéni kísérletek végzése, valamint „multiple choice test” típusú ismeretlenörzés szerepel. Didaktikai koncepciónk: a gyógyszereseti ismereteket exakt módon, az élettudományok összefüggéseiben megvilágítani; ezzel kapcsolatban megalapozni az ésszerű gyógyszeres terápia művelését; egy olyan farmakológiai szemléletet és ismeretrendszert kialakítani a hallgatóban, amely képessé teszi a további haladás követésére és az újabb adatok racionális értékelésére a fiatal orvost.

Tanszékünkön az 1950-től kibontakozó és a 60-as években fellendült tudományos kutatómunka az alábbi fontosabb témaköröket foglalta át:

1. A gyógyszerek hőháztartást befolyásoló hatására kiépített feltételes reflexek vizsgálatát Obál professzor kezdeményezte, majd Feszt György és Kelemen Ágnes folytatta, elsősorban az adrenerg és kolínerg neurotranszmisszióra ható szerek irányában (1953—1963). Az eredmények kibernetikai szemléletű elemzése megmutatta a szerek hatáshelyének, az idegi mechanizmusok részvételének és az idegrendszer kiigazító, ellenregulációs működésének a jelentőségét a feltételes válaszreakció alakulásában; ugyanakkor hozzájárult a humorális ágensekre kiépülő feltételes reflexek vitatott kérdéseinek a megvilágításához.

2. A testhőmérséklet és a gázanyagcsere szabályozására irányuló gyógyszerhatások vizsgálatának keretében Feszt György és munkatársai neuroleptikumok, antidepresszívumok, központi izgatószerek, neurotranszmitterek és antagonistáik hatásait tanulmányozták. Kimutatták, hogy a klorpromazin hősüllyesztő hatása a környezet hőfokától függ, és meghatározták viszonyát a gázanyagcsere csökkenéséhez (1957—58). Megállapították, hogy a kolínerg agonista szerek ugyan csökkenthetők, de nikotinszerű mechanizmussal fokozzák a gázanyagcserét, ami hexametoniummal fékezhető (1964). Rámutattak, hogy a klorpromazin típusú neuroleptikumok gátolják az amfetamin hőemelő és anyagcsere-fokozó hatását, de erősítik az analeptikumok hőcsökkentő és anyagcsere-emelő effektusát, míg a reszerpin az utóbbi szerek okozta hősüllyedést és anyagcserecsökkentést egyaránt facilitálja (1958, 1965). Az imipramin — hatásmechanizmusa alapján értelmezhető — kétirányú hatását bizonyítottuk: egyrészt potenciálja a noradrenalin okozta anyagcserefokozódást, másrészt csökkenti az amfetamin és a tiramin anyagcsere-fokozó hatását, valamint mérsékli az analeptikumok okozta hősüllyedést (1967, 1970). Utóbb a dopaminerg szerekre nézve igazoltuk, hogy centrális mechanizmus útján csökkentik a testhőmérsékletet, de fokozzák az alpanyagcserét, akár csak az adrenerg izgalom (1981, 1985). További adataink szerint a beta-blokkoló propranolol, amellet hogy mérsékli az amfetamin okozta anyagcsere-emelkedést, szupraadditíve erősíti a morfin és a lázcsillapítók hőmérsékletcsökkentő hatását (1985, 1994).

3. A neuropszichotrop gyógyszerek hatásainak vizsgálata különböző szervi működésekre és kórfolyamatokra hosszú időn át foglalkoztatta a tanszék munkatársait. 1957 és 1960 között — a szövettanról Feszt Tiborral együttműködve — hisztokémiai módszerrel kimutattuk, hogy a klorpromazin és az ún. hibernációs keverék enyhíti a májban a lehűtés, égési shock, formalinstress okozta szöveti enzimaktivitás-változásokat, de nem csökkenti direkt szövetkárosító behatás (pl. kloroform) esetén. Blazsek Vladimírral együtt (1975) a fenobarbitál okozta enzimindukció folyamán a májhisztionok változásait tanulmányoztuk. 1968 és 1973 között Feszt György és munkatársai az imipramin hatását vizsgálták különböző kórfolyamat modelleken. Kísérletes koronária-elégtelenség és szívütemzavarok esetében azt észlelték, hogy a szer enyhíti a koszorúérgörcs okozta szívizomhipoxia EKG-jeleit, csökkenti a centrogén eredetű aritmiát, de súlyosbítja az elváltozásokat, ha azokat a szívizom anyagcsere-fokozódása, illetve szimpatomimetikumok váltják ki. Leírták, hogy az imipramin csökkenti az analeptikumok légzőközpont-izgató és vérnyomásemelő hatását, de nem gátolja, sőt fokozza a görcskeltő effektusokat. Megállapították, hogy az imipramin kvantitatíve különböző szinergista befolyást gyakorol az egyes szimpatomimetikumok bronchusgörcsoldó hatására. Kun Imre Zoltán és munkatársai különböző beta-adrenerg szerek méhmotilitásra kifejtett hatását hasonlították össze *in vitro* kísérletben (1975, 1979). Feszt György, Kelemen Ágnes és munkatársai a klordiazepoxid- és az antikolínerg-előkezelés differenciált hatását mutatták ki a kísérletes gyomorfekély különböző modelljeire (1979).

A pszichofarmakonok toxikus mellékhatásai vizsgálatának keretében, 1971 és 1973 között Fórika Margit, Feszt György és munkatársaik kimutatták, hogy reszperin-előkezelés vagy uretán-narkózis csökkenti az imipramin okozta szívütemzavarokat. 1976 és 1979 között Fórika Margit és munkatársai behatóan elemezték a triciklikus antidepresszívumok kardiotoxikus hatását. Részletesen leírták az imipramin okozta bioelektromos és kontraktilitási zavarokat, kimutatták az elektrolit-anyagcsere változásának szerepét a pathomechanizmus folyamatában; leírták a Na- és K-eloszlás, a hiperkalémia, a sejtmembrán permeabilitás fokozódás jelentőségét, a vörös vértetek ozmotikus rezisztenciájának a csökkenését. Vizsgálták a K-Mg-aszpartát, Na-bikarbonát, fizosztigmin befolyását a szív működési zavarokra.

4. A fájdalomcsillapítás farmakológiájának a kérdései az utóbbi években kerültek érdeklődésünk előterébe. Feszt György, Lupşa Romanța-Iridenta és munkatársaik széleskörűen tanulmányozták különböző pszichofarmakonok antinociceptív hatását és a hatás mechanizmusát (1987, 1990); vizsgálták a nootrop szerek, dopaminerg és adrenerg agonisták és antagonisták együttes hatását különböző fájdalomcsillapítókkal, további kalcium-csatorna blokkoló szerek befolyását az analgetikumok és antidepresszívumok antinociceptív hatására (1991, 1992).

5. A neuroendokrin rendszerre irányuló gyógyszerhatások számos vonatkozását tanulmányozták a tanszék munkatársai. Az 50-es évek elején a szövettan bevonásával kimutattuk a mellékvesekéreg szerepét a nem fajlagos ingerterápia (pirogének, kén stb.) hatásmechanizmusában, és részt vettünk a káliumterhelés kortizonszerű hatásának vizsgálatában. Utóbb Feszt György, Feszt Tibor, Kelemen Ágnes és munkatársaik több kísérletsorozatban tanulmányozták a tbc-ellenes kemoterapeutikumok, elsősorban az izoniazid hatását a pajzsmirigy szerkezetére, működésére és anyagcserefokozó effektusára, valamint e hatások idegrendszeri mechanizmusát (1960, 1962). Leírtuk, hogy a kísérletes golyva regressziójának a befolyásolása érzékeny jele a pajzsmirigyre irányuló gyógyszerhatásoknak (1964). Lényeges különbségeket mutattunk ki a reszperinnek és a kis trunkvillánsoknak pajzsmirigyműködést fékező hatásában (1961, 1962). Behatóan tanulmányoztuk fenolglükozida tartalmú növények (*Pirus communis*, *Vaccinium vitis idaea*) befolyását a mirigy szöveti képre, jódkötő képességére és anyagcserefokozó hatására (1965, 1967), valamint igazoltuk ezeknek a növényi kivonatoknak gonadotrop hormont inaktíváló hatását (1965, 1967).

A szexuálhormonokkal kapcsolatban Borbáth Andorral sikeres kísérletet végeztünk feltételes reflexes ösztusz kiváltására tüszőhormon-adagolás alapján (1958). Kun Imre Zoltán és munkatársai a 70-es évektől folytatott kísérletsorozataikban, számos neuropszichotrop gyógyszer (neuroleptikumok, neurotranszmitterek, ezek szintézisét befolyásoló szerek és antagonisták stb.) alkalmazva, kimutatták a centrális adrenerg mechanizmusok serkentő szerepét a hipofízis gonadotropin szekréciójában, az opioid és dopaminerg mechanizmusok befolyását, valamint alátámasztották dopamin-agonisták alkalmazhatóságát a prolaktin túltermelésével járó állapotok kezelésében (1975, 1977, 1978, 1984, 1985, 1991).

6. Hazai gyógynövények és népgyógyászati termékek hatásainak kísérletes vizsgálata terén is említésre méltó eredményeket értek el a tanszék munkatársai. Így, Feszt György, Rácz-Kotilla Erzsébet és munkatársaik különböző növényi drogok (*Hibiscus trionum*, *Stipites Cerasorum*, *Semen Citrulli*, *Stigmata Maydis*, *Betula pendula* stb.) vizelethajtó és Na-kiürítést fokozó hatását, valamint némelyek veseköoldó effektusát írták le (1962, 1964, 1966, 1967). Kelemen Ágnes és Feszt György más növények (*Cichorium intybus*, *Calendula officinalis*, *Melilotus officinalis*, *Capsicum annum*) ephajtó hatásának értékelésére végeztek kísérlete-

ket (1963, 1972). Említésre méltó továbbá egyes flavonozid tartalmú termékek (*Corylus avellana*-levél, *Stipites Cerasorum*) gyulladáscsökkentő hatásának kísérletes igazolása (Feszt György és munkatársai, 1977, 1980), valamint egy vadgesztenye- (*Aesculus hippocastanum*) kivonatot tartalmazó készítmény szív- és érrendszeri hatásainak vizsgálata (Kelemen Ágnes és munkatársai, 1969, 1970), emellett a reumaellenes készítményekben alkalmazott *Helleborus*-kivonatok tartós helyi érzéstelenítő hatásának a felismerése (Feszt György és munkatársai, 1980). *Monea Marioara* és munkatársai különböző növények (*Centaurea*-fajok, *Filipendula ulmaria*, *Echinacea*-fajok stb.) antibiotikus hatását és gyulladásgátló effektusát mutatták ki. Mindezek az adatok hozzájárultak több növényi eredetű nyersanyag terápiás értékesítéséhez.

Közegészségtani Tanszék

Dr. Bedő Károly, dr. Szöllösi Árpád

A Közegészségtani Tanszék működését már Kolozsváron megkezdte, amit az ott letett szigorlatok is igazolnak Haranghy László professzor aláírásával, 1945. december 17-i keltezésel. E tanszék működésének folytatólagosságát a ma is még meglévő tanmeneti nyilvántartás és vizsganaplók is bizonyítják.

Haranghy László után tanszékvezető tanárok: Putnoky Gyula (1946. III.—1948. IX. 30.), Horváth Miklós, nyugdíjba vonulásáig (1968. X. 1.), majd Steinmetz József 1971. II. 1-ig. Ekkor Bedő Károlyt bízták meg e feladattal, melyet nyugdíjaztatásáig látott el (1991. X. 1.), amikor a vezetőség Ureche Ramona tanárnőnek adta át a tanszék vezetését.

Említést érdemel, hogy Metz István előadótanár az 1948/1949. tanévben szintén volt tanszékvezető. Rövid ideig Miskolczy Dezső (1948. VI.) és Obál Ferenc (1946. XII—1947. III.) is vizsgáztattott.

A tanszéket az egyetem központi épületének III. emeletén, a bal, majd a jobb szárnyán helyezték el, és a mai napig is ott működik.

A kezdeti nehézségeket még át sem vészelte a tanszék, amikor az 1948-as „tanügyi reform” előírásainak megfelelően megalakult a Közegészségtani Kar, ami gyökeres változást hozott tartamilag és tartalmilag mind a tantervek terjedelmének, mind a személyzet számának növelésében. A kar keretében megalakult a közegészségtani tanszékcsoporthoz, amely az általános, továbbá a település-, iskola-, táplálkozás-, munkaegészségtan, valamint az egészségügyi szervezés tanszékeit (diszciplínáit) foglalta magába. E tanszéki beosztásnak megfelelően az előadásokat a következő tanszemélyzet tartotta: általános és településhigiénét Putnoky Gyula 1949 októberéig, amikor Horváth Miklós vette át az előadásokat, és azokat nyugdíjba vonulásáig tartotta, majd Steinmetz József 1971-ig, azóta Bedő Károly és Dienes Sándor tartja a ma már csökkentett számú előadásokat magyar nyelven. Az iskola-egészségtani előadásokat Putnoky Gyula kezdte meg, Boeru Iosif folytatta 1951-ig, ezt követően Vilhelem András 1955-tel bezárólag, aki könyvomatot jegyzetet szerkesztett, és értékes gyakorlati anyagot gyűjtött. Ezt a tevékenységet Bedő Károly folytatta nyugdíjaztatásáig. A munkaegészségtant

Haranghy László vezette be (e tanszék működését a továbbiakban Dienes Sándor ismerteti). A táplálkozástant Szabó István előadótanár adta elő a tanszék önállósodásáig, amittől kezdve Bedő Károly mindkét nyelven 1971-ig; jelenleg románul Ureche Ramona, magyarul Bedő Károly (mint óraadó nyugdíjas). Az egészségügyi szervezési tanszék előadója 1953-ig Horváth Miklós, utána Kolunbán Mózes 1964-ig, amikor Farkas Imre János kapott erre megbízást, és 1991-ig, nyugdíjazásáig végezte e munkát.

A tanszékcsoporthoz megszervezésének idején hat tanársegédi állást töltöttek be az 1949-ben végzett orvosokkal, név szerint: Bedő Károllyal, Forvith Józseffel, Herskovits Alfréddel, Horváth Pállal, Kopetznyi Lászlóval a közegészségtanon, Balogh Andrásal a járványtanon. Ekkor a tanszéken gyakornokoskodott Steinmetz József is. A következőkben gyarapodott a létszám, internekkel és gyakornokokkal: Komlós Györggyel, Hirschfeld Jánossal, Haltek Zoltánnal, Halász Jánossal, Magyarosi Györggyel, Charap Györggyel, Szegő Viktóriával, Varga Ibolyával, akiknek java része az 1949-ben alapított Közegészségügyi Intézet orvosi karát képezte.

Az oktatómunka sikeréhez a tanszék laboránsai is nagymértékben hozzájárultak, sorrendben: Kelemen László, Rozsonczy Irén, Kosztán János, Csiki Katalin, Boda Anna, jelenleg Bokor Ilona és Kosztán Jolán.

Aránylag rövid idő alatt alakult ki a tanszék előadói törzscsoportja, amely szaktudását az autodidakta módszer mellett más tanszékek, intézetek, kutatólaboratóriumok látogatása, tapasztalatcsere révén gyarapította. Mindezt a sikeresen letett szak-, főorvosi, valamint az orvosdoktori cím elnyeréséhez szükséges vizsgák eredménye is tükrözte. Orvosdoktori disszertációjukat az akkori hazai tekintélyes szakprofesszoroknál védtek meg: Steinmetz József Iaşiban D. Cornelonnál, Bedő Károly I. Gonţeanál, és Dienes Sándor G. Cadariunál Bukarestben. Gyarapította szaktudásukat a hazai intézetek megismerése után a külföldi tanulmányutak tapasztalata. Franciaországban Steinmetz József; Nyugat-Németországban Fodor György, Bedő Károly, Dienes Sándor és Ureche Ramona 1—3 hónapon át tanulmányozta az ottani intézetek tudományos tevékenységét, munkamódszereit a DAAD-tól (Deutsche Akademische Austauschdienst) kapott ösztöndíjjal.

Külföldi intézetekkel való kapcsolatok felvétele levelezés által az 1950-es években megindult. E kapcsolatok jó része személyekhez kötődött. Ezek révén értékes dolgozatok különnyomatait, összefoglalók másolatait kapta meg a tanszék az Országos Széchényi Könyvtártól, az Országos Élelmezés- és Táplálkozástani Intézettől (Nikodémusz I. révén), a Centre d'Recherche Foch párizsi intézettől (H. G. Pontanel által). E vonatkozásban külön kiemeljük a Nobel-díjas Szentgyörgyi Albert személyesen írott sorait Bedő Károlynak.

Személyes kapcsolatok kiépítése külföldi testvérintézetek tanszékeivel 1960-ban indult, amikor Bedő Károly és Dienes Sándor a moszkvai és leningrádi egyetemet látogatta meg, ezt követően a budapesti tanszéket, az Élelmezéskutató Intézetet, valamint az Országos Egészségügyi Kutató Intézetet. Szélesebb körű ismeretséget jelentett a Rómában rendezett V. Nemzetközi Közegészségügyi és Megelőző Orvosi Kongresszus, melyen Bedő Károly, Dienes Sándor, Fodor György, Losonczy Ibolya, Steinmetz József és Szöllösi Árpád vett részt előadásokkal. E kiépített kapcsolatok gyümölcsözők voltak az intézet további fejlődésére, a dokumentáció gyarapítására, a modern irányzatok meghonosítására, az akkor uralkodó kényszerfeltételek és körülmények közepette.

A szerzett tapasztalatok, a megfelelő szakirodalom felhasználása, a tanszék fiatal tagjait hozzásegítették a tökéletesebb szakosodáshoz és a kisdiszciplinák önállósodásához. A klasszikus

közegészségtan alapjaira, melyet még Fodor József és Riegler Gusztáv rakott le Kolozsvárt, valamint Darányi Gyula Budapesten, a marosvásárhelyi tanszék igyekezett a modern szemléletek téglácskáit reáépíteni az objektív egyéni meglátásokkal együtt. E törekvés nem sikerülhetett teljesen, hiszen a marxista-leninista elvek erőszakolt alkalmazása korlátok közé szorította e tantárgy oktatási kereteit is.

Az intézet hőskorában csupán néhány gépelt jegyzet állt a diákok rendelkezésére, mely nagyrészt a Darányi-könyvből kiollózott részletekből tevődött össze. Az akkor kiadott bővített tanterv alapján Horváth Miklós adta elő részletesebben és enyhén eltérő stílusban az általános és a település-egészségtant. Ő szerkesztette még az első könyvatos jegyzetet 1951-ben, mely iránymutatóul szolgált e tantárgy jövőbeli oktatására. Ezután bontakozott ki évről évre egy sajátos szellemű oktatás, melyet joggal nevezhetünk Horváth Miklós iskolájának. Az elméleti oktatással párhuzamosan a gyakorlati képzésben is jellegzetesebb keretet alakított ki, nevezetesen a bevezetett teregyakorlataival. Horváth Miklós 1957-ben elnyerte a professzori címet. Ezután még határozottabban ösztönözte a fiatalabb oktatókat önálló szakmai eszmekörük kialakítására. Ezt bizonyítja az 1957-ben megjelentetett könyvatos jegyzet is, melyben már Steinmetz József és Bedő Károly önálló fejezetekkel szerepel. Tanszékvezetői minőségét is felhasználva Horváth Miklós állandóan serkentette nemcsak fiatalabb munkatársait, hanem a hallgatókat is arra, hogy képzésük ne korlátozódjon egy szűk körű szakmára csupán, hanem szélesedjen ki a történelem, irodalom, művészet területére is, önneveléssel fejlesszék a társaságbeli, a beteg és az orvos közti kapcsolatok módozatait, a megfelelő megjelenés, öltözködés, kollegiális magatartás etikáját.

Nagy jelentőséget tulajdonított a diákszakkörök megszervezésének és azok folyamatos működésének, amit az is igazol, hogy a legnagyobb számú államvizsga-dolgozatot itt írták. A laboratóriumi munkát igénylő kutatás fejlesztése is szívügye volt. A kezdeti szakaszban hiányos és csekély számú felszereléssel, vegyszerrel csak szerény eredményeket mutathatott fel a tanszék, azonban az 1960-as évektől a közölt tudományos dolgozatok száma és értéke már számottevő. Külön kiemelhető a levegő szennyeződésének vizsgálatára, a kis lakótelepek vízellátására irányuló módszerek kidolgozása.

Az általános közegészségtani tanszék tanársegédje 1959-től Fodor György volt, aki az általános, a gyermekgyógyászaton, később a fogorvosi karon is tartotta a gyakorlatokat. 1969-ben védte meg orvosdoktori disszertációját, ezt követően adjunktusi kinevezést nyert, majd a fogászati karon ő tartotta az előadásokat is. Tudományos kutatásának fő témái az algák tápértékének meghatározása és annak értékesítése, továbbá az E-vitamin szerepének tisztázása volt. 1973-ban elhagyta a tanszéket, Németországban telepedett le.

A táplálkozás-egészségtan önállósulásával a tanszékvezetéssel és az előadások tartásával Bedő Károlyt bízták meg. Adjunktusi kinevezését az 1957-es tanév kezdetén kapta, az előadótanárit versenyvizsgával nyerte el 1971-ben, ezt követően tanszékcsoport-vezetéssel bízzák meg. 1976-ban — versenyvizsga letétele után — nyilvános rendes tanárként vezeti a tanszéket és tartja az előadásokat nyugdíjaztatásáig. Az előadások és gyakorlatok tartása mellett a szemléltető anyagot is gyűjtötte, és idejének nagy részét a tudományos kutató munkának szentelte, alapul véve az állatokon végzett kísérleteket.

Didaktikai tevékenységét nagyban elősegítette az 1959-ben szerkesztett, Kolozsvárt nyomtatott Élelmiszer-egészségtan című könyvatos jegyzete, mely e tantárgyból országosan elsőként jelent meg. E tananyag a táplálkozás-egészségtan oktatásának tárgykörét, céljait öleli

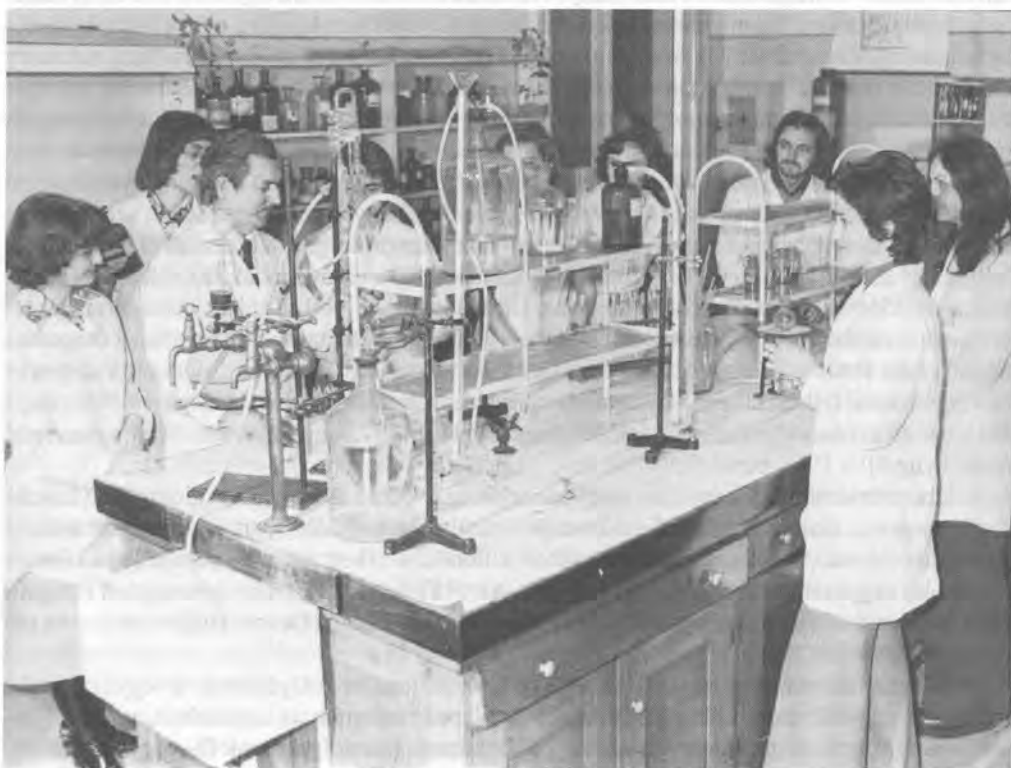
fel. E jegyzet azóta is a vizsgára felkészülők forrásanyagául szolgál. Az 1962-es tanévtől kezdődően e tantárgy román nyelvű előadásait is megtartotta 1971-ig. A laboratóriumi tevékenység változatossága, állatkísérletekkel, szövettani vizsgálatokkal kiegészítve vonzólag hatott a kutatást igénylő diákokra, aminek eredményeként csak Bedő professzornál 231-en írták diplomadolgozatukat. E tanszék tudományos kutatási céljai között szerepelt a néptáplálkozás tárgyköre is, melyet éveken át több munkatársával karöltve tanulmányozott. E felmérés kiterjedt Maros, Csík és Háromszék megyére. Alapvető feladat volt a gyermekek táplálkozásának felméréséhez szükséges módszerek kidolgozása, továbbá a nyers és a tartósított élelmiszerek tápanyag-összetételének tanulmányozása, tápértéktáblázatok összeállítása. Sajátos kutatási terület eredményének tudható be a borjúthymus-kivonatból különválasztott, hormonnak számító anyag, mely a sejtek, szervek O_2 fogyasztását, azaz alapanyagcseréjét csökkenti, ezért „gátló” (inhibitor) anyagnak „Thymus V”-nek nevezte el szerzője. Németországi tanulmányútról hazatérve, modernebb módszereket vezetett be mind az oktatásba, mind a laboratóriumi kutató munkába. Mint tudományos témafelelős személyesen adta elő a tanszéken elért eredmények nyomán szerkesztett dolgozatokat, például 1962-ben Szófiában az I. Nemzetközi Hygiéne Kongresszuson, 1968-ban a II. kongresszuson, Prágában, a táplálkozás témájú hasonló rendezvényen 1969-ben, Siófokon, a II. Balatoni Közegészségügyi Napokon; valamint a Bukarestben, Kolozsvárt, Iași-ban, Temesvárt tartott országos rendezvényeken. Mindez a tanszék hírnevét öregbítette. A tudományos munkák eredményeinek egy részét a Marosvásárhelyt kiadott Orvosi Szemlében, a bukaresti Igiene folyóiratban közölte, ezenkívül a különféle tudományos rendezvények összefoglaló kiadványaiban. Említést érdemel a megjelentetett dolgozatok külföldi visszhangja is, például a berlini Zentralblatt az 1960-as években 6 dolgozatát referálta. Tudományos dolgozatai jó részének társszerzője Losonczy Ibolya tanársegédnő volt, aki 1961-től 24 éven át — nyugdíjba vonulásáig — a táplálkozástani, iskola- és általános közegészségtani gyakorlatok vezetése mellett kintartóan részt vett a tudományos és állatkísérletekben. A hallgatóság minél jobb felkészítéséhez könyomatos jegyzeteket szerkesztett, önállóan és társszerzőként is. Szívén viselte az államvizsga-dolgozatot készítő diákok megfelelő irányítását. Az említett dolgozatok jó részének tárgya az óvodások, iskolások szellemi-fizikai fejlődésének, azok elfoglaltságának tanulmányozása volt. Táplálkozástani tárgykörből a vitaminháztartást, a metilalkohol előfordulását különféle italokban, továbbá a csoportos táplálkozást kutatta. Éveken át kivette részét a borjúthymus-kivonattal folytatott kísérletekben is. Szakmai felkészültségét a Bukarestben sikeresen letett szakorvosi vizsgája (1964), majd főorvosi és orvosdoktori disszertációjának megvédése (1972) bizonyította. Mint tanársegéd ment nyugdíjba 1985-ben.

A laboratóriumi munkaegyüttes oszlopos tagja az 1955 és 1961 közötti időszakban László Attila vegyész, akinek megfelelő szakmai felkészültsége hathatós segítséget nyújtott mind a gyakorlatok során, mind a kutatómunkákban különösen akkor, ha az orvosi jellegű kísérlet magasabb vegyészeti felkészültséget is igényelt. Az 1957-ben kiadott Közegészségtani vizsgáló eljárások című könyomatos jegyzet társszerzője volt. 1961-től az Orvosi Biokémia tanársegédi állást töltött be.

A tanszék tudományos munkatársa 1966-tól, tíz esztendőn át Gyárfás Éva vegyész. Szaktudásával nagymértékben hozzájárult mind az alapos tudományos kutatáshoz, mind a gyakorlatok előkészítéséhez és elvégzéséhez. Több tudományos dolgozatnak fő- vagy társszerzője. 1971-ben védte meg vegyészdoktori disszertációját Kolozsvárt Kékedi Lászlónál. Tудо-

mányos tevékenysége a környezet, főképp a víz szennyeződésében jelenlévő ásványi elemek kutatására terjedt ki. Az egyetemi állások számának csökkentésekor munkahelye megszűnt, emiatt a megyei Közegészségügyi és Járványmegelőző Állomásra helyezték át.

A közegészségtani tanszékcsoporthoz szervezést képezte a Gyógyszerészeti Kar Közegészségtani Tanszéke, Steinmetz József vezetésével. E szervezési keret 1948 és 1962 között létezett, majd beolvadt az általános közegészségtani tanszékbe. Steinmetz József előadótanári minőségben főképpen a környezetet károsító tényezők ismertetésére és az azokat kiküszöbölő módszerekre helyezte a fő hangsúlyt. Tudományos munkálkodása közül a Maros folyót szennyező tényezők kutatását helyezte előtérbe. E nagyméretű feladat elvégzéséhez az egyetemi tanszemélyzetből egy 28 tagból álló kutatócsoportot szervezett, mely 15 éven át folyamatosan tanulmányozta vállalt témáját. A részeredmények ismertetésével több tudományos dolgozat látott napvilágot. Tanszékvezetői feladatának Steinmetz József 1968-tól 1971-ig tett eleget. Tanulmányúton Franciaországban volt. Doktorandusok vezetésére 1970-ben kapott jogot, melynek keretében 11-en készültek a kötelező vizsgákra; közülük Kertész Béla (Székelyudvarhelyt szakorvos) védte meg tizisét 1973-ban.

Közegészségtani gyakorlat

Közegésztani terepgyakorlat a Gyergyőremetei Tejporgyárban 1936-ban IV. éves orvostanhallgatókkal

E tanszék nem csak a gyógyszerészeti hallgatókkal foglalkozott, hanem az Általános Orvosi Kar hallgatóinak felkészítésével is. A gyakorlatokat Szöllősi Árpád és Ureche Ramona tartotta.

Szöllősi Árpád 1960-ban versenyvizsgával nyerte el gyakornoki, majd tanársegédi állását. Szorgalmasan képezte magát mind az oktatási feladatok elvégzésében, mind a laboratóriumi kutatási módszerek elsajátításában. Ennek eredményét be is bizonyította a Bukarestben 1964-ben letett szak- majd főorvosi vizsgájával (mikrobiológia-inframikrobiológia). Ezeket követően orvosdoktori címet nyert disszertációjának megvédésével 1972-ben Marosvásárhelyt.

A Közegésztani Tanszék mikrobiológiai laboratóriumát 25 esztendőn át vezette, s ott víz-, levegő- és élelmiszer-vizsgálatokat és kutatásokat végzett. Foglalkozott a baktériumok antibiotikumokkal szembeni érzékenységével, ipari hűtővizek biológiai összetevőinek változásával baktericid szerekkel történt kezelés után, egészségügyi intézmények levegőjének bakteriális szennyezettségével. Az oktatószemélyzet keretének szűkítése miatt a Megyei Járványügyi Állomáshoz helyezték át főorvosi minőségben 1985-ben.

Szöllősi Árpád tanársegéd távozásával az oktatási feladatok egy része Ureche Ramonára maradt, aki 1964-ben nyert gyakornoki beosztást a tanszékre, 1967-ben szakvizsgázott Bukarestben, azután tanársegéddé léptették elő. Szakképesítését az orvosdoktori cím elnyeréséért letett vizsgái növelték. Disszertációját 1972-ben védte meg Marosvásárhelyen. Ezt követően főorvosi grádust és adjunktusi beosztást kap. E minőségében a Fogorvosi Karon tartja a román nyelvű hallgatószámok az általános közegésztani előadásokat. Az 1991-es tanévtől

előadótanári minőségben adja elő az általános, település-, valamint a táplálkozás-egészségtant is, ugyanezeket jelenleg professzorként (1994. okt. 1-től) és vezeti a tanszéket.

A hallgatóság gyakorlati oktatását az utóbbi években bejutott fiatal tanársegédek, Ábrám Zoltán (1991-től) és Domahídi János (1992-től) tartják; megfelelő felkészültségüket versenyvizsgájuk igen jó eredménye tükrözi. A gyakoromoki állást az 1993-ban versenyvizsgázott Dánilá Monica tölti be. Felfrissült a tanszék oktató-nevelő-kutató együttese, reményteljes jövőt ígérve a közegészségtan további fejlődésének.

A tanszék hírnevét az orvosdoktori cím elnyerésére megadott lehetőség is öregbítette. A kandidátusok tudományos felkészítésével Horváth Miklóst bízták meg 1967-ben, aki azonban nyugdíjba vonulása után egy évvel lemondott e megtisztelő feladatról, melyet — amint már jeleztük — 1970-ben Steinmetz Józsefnek adták át, aki Izraelbe való távozásáig (1973) végezte e munkát. Az orvosdoktori tudományos címet Horváth Miklós vezetése alatt Bretter Edit (a kolozsvári Közegészségtani Tanszék tanársegéde), Tökés Béla (a helybeli Közegészségügyi és Járványügyi Állomás főorvosa), Fodor György, Losonczy Ibolya, Szöllösi Árpád és Ureche Ramona, a tanszék egykori tanársegédei nyerték el.

Az oktatói munkához tartozott a tanszékhez beosztott internek (alorvosok) foglalkoztatása is. 1960-tól a következő internek dolgoztak a tanszéken: Lázár József, Kocsis Zsófia, Orosz Magdolna, Roth Ilona, Horváth Loránd, Kocsis Katalin, Rónai Béla, Tófalvi Karolina, Barabás Lídia, Eperjessy Ilona, Farkas Enikő, Dóczy Andrea, Schäffler Zsuzsánna, Schiopu Marius, Sipos Edit; egyikük sem maradhatott végleg e tanszéken a megadott szűk keret miatt.

A tanszék munkaköréhez kapcsolódott a rokon vagy hasonló célú intézetekben való tevékenység is. Az oktatók tudományos tevékenységet folytathattak az Akadémia kutató részlegén. A betegekkel való érintkezést lehetővé tették a klinikák megfelelő osztályai, az üzemek rendelői, a mentőállomás, a terepfeladatok. Egészségügyi nevelésre alkalmat adtak az iskolaorvosi rendelők, a Megyei Egészségügyi Járványügyi Állomás, az Egészségügyi Nevelési Ház. Mindez ugyan időben jelentős elfoglaltságot rótt a fiatal oktatókra, azonban értékes tapasztalatokkal gyarapította szakmai jártasságukat. A tanszék leggyümölcsözőbb együttműködése az Országos Közegészségügyi Intézetnek Marosvásárhelyt létesített részlegével volt (1949—1959).

Munkaegészségtan és Foglalkozási Betegségek Tanszéke

Dr. Dienes Sándor

A munkaegészségtan és foglalkozási betegségek tárgyköre a MOGYI megalakulásakor a közegészségtan szerves része volt. Ezt Haranghy László professzor adta elő, akit később Putnoky Gyula professzor váltott fel. 1948-ban, a Közegészségtani Kar különválása után aránylag rövid ideig (fél évig) Kelemen András adta elő ezt a tárgyat, majd Horváth Miklós, kizárólag e kar diákjainak. Az általános kari hallgatók részére a közegészségtan keretében adta elő a munkaegészségtant és a foglalkozási betegség tárgyát Putnoky Gyula professzor, Marosvásárhelyről való távozásáig (1953). Az általános közegészségtan keretében ezután Horváth Miklós pro-

fesszor tartotta a tárgy előadásait. Ebben az időszakban klinikai mag nem volt, tehát foglalkozási betegségek bemutatása lehetetlen volt. Az első könyvatos munkaegészségtan jegyzetet Horváth Miklós professzor írta 1955-ben.

Az 1957-58-as tanévtől a munkaegészségtan és foglalkozási betegségek önállóvá vált egész éves tárgyként, külön vizsgát képezve. Ekkor Dienes Sándort nevezték ki a tárgy előadására, akinek megfelelő terep- és klinikai gyakorlata volt. A Dóczy Pál professzor által vezetett I-es számú Belgyógyászati Klinikán lehetőség nyílt egy „foglalkozási betegségek kórtér” létesítésére. Ez a tárgy klinikai alapját képezte, ugyanakkor lehetőség nyílt az előadásokon foglalkozási betegségek bemutatására, a gyakorlatokon foglalkozási betegségeket kórismező módszerek ismertetésére; gyakorlatokat részben — ebben az időszakban — a város üzemeiben is lehetett tartani. A munkahelyi ártalmak bemutatása igen hasznos volt.

A hatvanas évek elején a tárgy elnevezése megváltozott. A minisztérium átvette az Egészségügyi Világszervezet által használt elnevezést: *Medicine du Travail* francia nyelven; mi „Munkaorvostan”-ra fordítottuk. Ez egybefoglalta a munkaegészségtant mint munkahelyi vizsgálati módszert és a foglalkozási betegségeket mint klinikai tárgyat.

1961-ben megjelent Horváth Miklós és Dienes Sándor új munkaorvostani könyvatos egyetemi jegyzete.

Az oktatói munkához tartozik, hogy az elmúlt évtizedekben több mint 140 államvizsgadolgozat irányítását végezték el a tanszék dolgozói; ebben a munkában természetesen segítséget nyújtottak a nem főállású oktatók, a klinika orvosai is.

A hatvanas évek fő kutatási területe az ólommérgezés volt. Ismerve, hogy Korond községben a fazekas mesterségben használt ólomház mintegy 1500—1600 személyt érint közvetlenül vagy közvetve, folyamatosan megtörtént a korondi fazekasok klinikai kezelése a hazai gyártmányú Edetamin nevű gyógyszerrel (CaNa_2EDTA). Tapasztalatainkat dolgozatok formájában több hazai tanácskozáson mutattuk be, európai kongresszusokra (Prága, Genf, Szófia, Bécs stb.) is sikerült dolgozatainkat eljuttatni. Személyesen Rómában 1968-ban ismertettük eredményeinket a Közegészségtani Világkongresszuson. Szorosabb munkakapcsolataink ebben az időszakban a szocialista országok szakemberein kívül olaszországi munkaorvostanásokkal voltak. A szakmai összeköttetés, a személyes kapcsolat eredményeképpen szakkönyveket, folyóiratokat kaptunk, melyek tágították látókörünket.

Amikor az I. sz. Belgyógyászati Klinikából kivált az önálló Endokrinológiai Klinika Bartel György tanár vezetésével, a foglalkozási betegségek részlege is — egy nagy kórtérrel — az Endokrinológiai Klinika épületébe költözött. A beutalt betegek száma lényegesen nőtt. Nem tudtunk eleget tenni az igényeknek. 1977-ben az Augusztus 23 Bútorgár felajánlott egy 11 helyiségből álló részleget, ahol 27 betegágyat lehetett berendezni. A laboratórium hematológiai, biokémiai részlege mellett nem volt biotoxikológiai meghatározásokra lehetőség, ezt a II. sz. Poliklinika toxikológiai részlege végezte el, Székely Miklós és Graur Márta személyében.

Új lendületet adott a munkának, hogy 1970 őszén Dienes Sándor adjunktust meghívta egy továbbképző tanfolyamra a Nyugat-Berlini Munkaorvostani Akadémia (Akademie für Arbeitsmedizin — Berlin-West). Az Akadémián végzett munka alapján DAAD- (Deutsche Akademische Austauschdienst) ösztöndíjat kapott, melynek keretében végigjárhatta a nyugat-németországi egyetemeket, munkaorvostani profilú egységeket; távozásakor, 1971 márciusában „vendégprofesszori” diplomával értékelték képzettségét. A sok új kapcsolat egyben

új előnyöket jelentett; a szakkönyveken kívül a tanszékre mai napig érkeznek német, japán, olasz, svéd, angol, magyar szakfolyóiratok.

A hetvenes években még szorosabb kapcsolat alakult ki a Nyugat-Berlini Munkaorvostani Akadémiával, ahova további tanfolyamokra mentek ki nemcsak egyetemi oktatók (Ureche Ramona, Szöts Gábor), hanem Erdély több városából is munkaorvostanászok vagy üzemi orvosok.

Az évek folyamán bebizonyosodott, hogy a klinikai háttér erősíti a munkaorvostan megelőző jellegű munkáját is. Folyamatosan több üzem szűrővizsgálatával sikerült igazolni, hogy a foglalkozási ártalmak okozta elváltozások esetében korai kórismezésre van szükség, ami a munkaképesség teljes visszaállítására is lehetőséget ad. Szoros kapcsolatot tartottunk az ország szakembereivel; közös elhatározás alapján 1986 novemberében a tanszék munkaorvostani részlege vállalta az első romániai munkaorvostani konferencia megrendezését Szovátnán. A Megyei Közegészségügyi és Járványellenes Központ részéről, elsősorban Máriaalaki Károly igazgató főorvos személyében nagy segítséget kaptunk, a megrendezésben a megye üzemorvosai is segítettek. 1986-ban született meg a gondolat egy olyan munkaorvostani egység létrehozására, mely egybefoglalná mind a megelőző, mind a kezelő részlegeket, és ezzel megvalósulhatna a lehetőség egy munkahelyi és ennek felmérése után egy biológiai „monitorizálásra”, mely világviszonylatban a legmodernebb és egyben leghatásosabb munkaorvostani módszer. A városi kórház igazgatósága (Oprea Ioan) erre a célra rendelkezésünkre bocsátott egy gyakorlatilag kihasználatlan napközi otthont, melynek átalakításában, felszerelésében a megye üzemei is hathatósan segítettek. Az új egység „Munkaorvostani Központ — Foglalkozási Betegségek Klinikája” néven 1987. február 9-én kezdte meg működését, a rendszeres munkahelyi és biológiai monitorizálást napjainkig folyamatosan végzi. Évente több ezer, ártalmaknak kitett munkás vizsgálatát lehet elvégezni komplex módon. A laboratórium évente mintegy 50 000 vizsgálatot végez, ebből több ezer biotoxikológiai jellegű. 1992-ben, október hó folyamán sikerült megrendezni az első romániai munkaorvostani kongresszust Szovátafürdőn, az országból és külföldről összesen 220 résztvevővel. A kongresszus visszhangjára vall, hogy egy 5 tagú romániai küldöttséget hívtak meg 1993 szeptember-októberére Franciaországba, a munkaorvostani világgongresszusra Nice-be, illetve egy másik kongresszusra Angers-be.

A diákoktatás mellett végezetül meg kell említenünk, hogy több mint két évtizedig évente tartottunk továbbképző tanfolyamot üzemi orvosok vagy olyan körorvosok számára, kik különböző típusú üzemek munkásait is ellátták orvosilag. Az elmúlt évtizedekben a klinikai munkában, a foglalkozási betegségek felderítésében leghosszabb ideig Pop Mária munkálkodott; rövid ideje nyugdíjba vonult. A klinikai munkában dolgozott még Ureche Ramona, Seres-Sturm Magda, Pongrácz Mária, Schäffler Zsuzsa, Vári Mária, Bechthold Edit és Farkas Evelyn. 1987-től napjainkig a foglalkozási betegségek klinikáján fejtette ki tevékenységét Szász Lóránd, Covaciu Corina, Horváth Mária, Balu Ancuța; az utóbbi Brassóba távozott versenyzővizsgával. Szánthó Piroska és Vajda Rozália mint belgyógyász dolgozott egy ideig a klinikán, Hermann László mint radiológus, Huszár Ernő mint nőgyógyász szakorvos. Végezetül a marosvásárhelyi iskola neveltjeinek tekintjük Horváth Loránd főorvost, a foglalkozási betegségek nagybányai kórházának vezetőjét és a zilahi, illetve Szilágy megyei fő munkaorvostanászt, Baumann Vilmost.

1991 október 1-jén Dienes professzort több társával együtt nyugdíjazták, de egyben konzultáns professzornak nevezték ki. A tárgyat folyamatosan napjainkig is ő adja elő mind a két

nyelven. 1990-től egyben doktorátust irányító joga is van. Jelenleg 7 szakorvos munkáját irányítja. Az első doktori disszertáció megvédése után (Farkas Evelyn) rövidesen még két befejezett doktori disszertáció megvédése várható.

Dienes Sándor professzor a „Manual de patologie profesională” című, 1987-ben megjelent kötet társszerzője.

Társadalomorvostani Tanszék

Dr. Farkas Evelyn

A Társadalomorvostani Tanszék 1948-ban alakult. A tanszék kerete 1966-ban bővült, magába foglalva a biostatistikát is. A hatvanas évek végén a tanszék Nyugat-Németországból — akkoriban modernnek számító — informatikai felszerelést kapott ajándékba, elsőnek a romániai orvosi egyetemek közül. Így kezdetét vehette ezáltal az orvosi informatika is. Sajnos, 1990-ben, a biostatistikát és az orvosi informatikát leválasztották a tanszékről.

A tanszék az elméleti épülettömb (Gh. Marinescu u. 38. sz.) harmadik emeletén működött, és működik ma is.

Az első tanszékvezető Horváth Miklós orvosprofesszor volt (1948—1950), akit Kolumbán Mózes előadótanár követett, majd egy rövid időre Steinmetz József előadótanár (1963—1964). Utána Farkas Imre János, az orvostudományok doktora következett, kezdetben adjunktusként, majd előadótanárként egészen 1991-ig, sajnálatos kényszer-nyugdíjaztatásáig. 1991 októberében a tanszék vezetésével Farkas Evelyn adjunktust bízták meg.

A tanszéknek széles körű tevékenysége révén nagyon sok belső és külső munkatársa volt, akikre szívesen és szeretettel gondolunk vissza. A teljesség igénye nélkül említeném néhányukat: Ureche Ramona, Orbán János (1961—1964), Cîmpean Ioan, Losonczy Ibolya orvosokat, Bachner Jenő matematikust, Ajtay Mihály főgyógyszerészt, valamint Farkas Margit, Sinka Irén, Újlaki Mihály, Vajda Mária, Nagy Erzsébet, Deák László, Rezi Mária, Szász Réka, Tótpál Violeta, Kerekes Gabriella, Nemes Annamária, Szabó Katalin, Szekrényi Lajos, Bincsó Ildikó, Lukács Katalin, Fodor Rozália, Zsigmond Edit, Égető Zsuzsa, Ohsam Harriet, Román Borbála, Tuzson Peter, Szilágyi István, Kovács Tibor, Aurer Monika, Kartmann Ilse, Cristea Doina, Hügel Kriszta, Szász Ildikó, Kilyén Kinga, Sikó Melinda, Nagy Zoltán, Fóris Zoltán, Schöck Krista, Melas Irmgard, Vincze György munkatársakat.

A tanerők száma jelenleg 2: Farkas Evelyn, adjunktus, az orvostudományok doktora, tanszékvezető. Integrált állása a Foglalkozási Betegségek Klinikáján van, ahol szakorvosként dolgozik; Tătar Liliana, gyakornok, rezidens az általános orvosi karon. Kettőjüket segíti munkájukban Joanovics Endre Csaba főasszisztens, aki 30 éve a tanszék hűségese dolgozója.

A Társadalomorvostani Tanszék feladatai a koncepciójából következnek. Célja megismertetni diákjainkkal az emberi közösség egészségi állapotát (demográfiai státus, morbiditás) befolyásoló tényezőket, az egészségi állapot javításának módszereit, beleértve az egészségnevelést és a profilaxist, az egészségügyi intézmények hatékonyságának mérését, a hazai és nemzetközi egészségvédelmi rendszerek közötti különbségek helyes értékelését, továbbá vi-

MASA ROTUNDĂ
TRGU-MUREȘ 20-21 APRILIE 1979

Kerekasztal-megbeszélés általános orvosokkal 1979-ben

Dies demonstrationis (V.), 1980

lágossá tenni a hallgatók számára az orvosi informatika fontosságát az egészségvédelem hatékonyságának javításában.

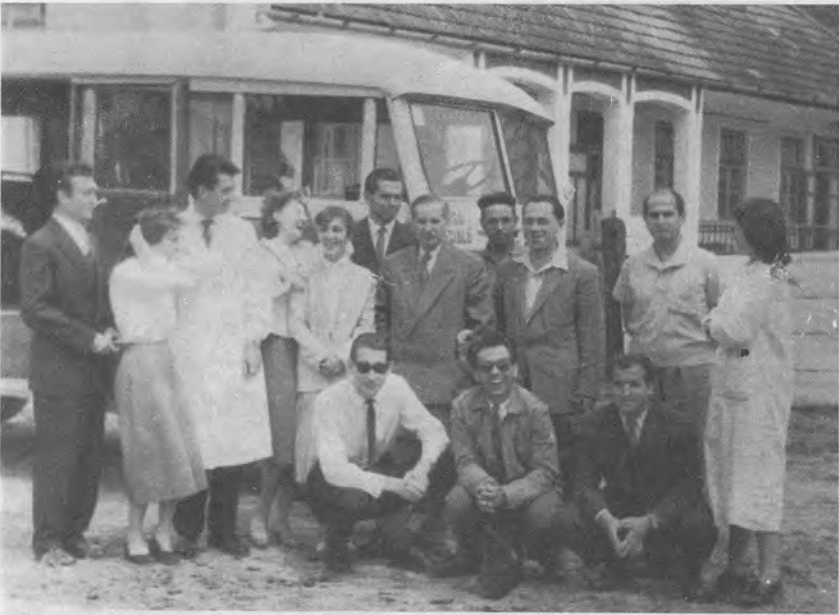
A tanszéken a diákok megismerik az egészségügyi intézmények vezetési módszereit, és képessé válnak magán-, illetve állami orvosi rendelők vezetésére.

Az oktatáson kívül a tanszéken orvostovábbképzés is folyt (főleg általános orvosok számára), több formában. Pl. falusi egészségügyi intézmények látogatása és gyakorlati vizsgáztatás ezekben az intézményekben; dies demonstrationis (kerekasztal-találkozók, esetbemutatással összekötve) szervezése.

A tanszék feladatai közé tartozott a hallgatók nyári gyakorlatának irányítása, segítséget nyújtva ily módon az általános orvostudomány minőségének javításában. Szintén az általános orvostudomány korszerűsítésének jegyében zajlottak le az Orvostudományi Társaságok Szövetségében (általános orvosi szak vezetője dr. Farkas Imre János) megrendezett kerekasztal-találkozók.

A marosvásárhelyi Társadalomorvostani Tanszék, elsőnek Romániában, megszervezte az Abszolvens Kabinetet, melynek feladata a falusi körorvosok erkölcsi és szakmai támogatása volt.

A hatvanas évek végén, az akkori tanszékvezető, Farkas Imre János előadótanár németországi DAAD-tanulmányútja eredményeként, ajándékba kapott IBM-gépeket. Ezek segítségével megalakult a tanszék mellett a számítóközpont, mely 1990-ig működött, segítséget nyújtva az orvosi és középfokú egészségügyi személyzet továbbképzésében, vizsgák lebonyolításá-

Társadalomrostani terepmunka Suceava megyében 1962-ben

Tanulmányi kirándulás

ban, tudományos munkák adatainak feldolgozásában és más kérdésekben. A hatvanas évek végéig a tanszéken számos diplomadolgozat született.

A tanszék munkája kezdetben magyar nyelven folyt, majd azután és jelenleg is kizárólag román nyelven.

Farkas Imre János, a tanszék akkori vezetője, megszervezte a Romániában egyedülálló „Egészségesek rendelőintézete” nevű egységet. Ennek feladata — az egyes vállalatokkal kötött szerződések értelmében — az alkalmazottak állandó szűrése volt, célja pedig a primer és szekunder profilaxis. Sajnos, ezt a kitűnően működő és az Orvostudományi Intézetnek anyagi hasznot is hajtó rendelőintézetet, melynek belső és külső munkatársai voltak, önkényesen „felszámolták” 1990. októberében.

A tanszék oktatói széles körű kapcsolatot tartottak és tartanak fenn a romániai és néhány külföldi Társadalomorvostani Intézettel, melyek közül elsősorban a SOTE Orvostörténeti és Társadalomorvostani Intézet, valamint a Deutsche Forschungsgemeinschaft említhető meg.

A Társadalomorvostani Tanszék főbb kutatási területei a következők voltak: az egészségügyi egységek korszerűsítése; a lakosság egészségügyi ismereteinek felmérése és javítása; az orvosi informatika alkalmazása az orvostudományban; az egészséges lakosság, illetve alkalmazottak állandó és sokirányú szűrése.

E kutatások eredményei két doktori disszertációnak anyagát képezték, továbbá több mint 200 tudományos dolgozatban közölték azokat. E dolgozatok bel- és külföldi szaklapokban jelentek meg vagy különféle tudományos rendezvényeken hangzottak el.

Mivel a tanszéken a 60-as évektől kezdve az oktatás kizárólag román nyelven folyik, az 1951-ben megjelent magyar nyelvű könyvmotívus jegyzetek után Farkas Imre János és Farkas Evelyn szerkesztésében csak román nyelvű elméleti és gyakorlati könyvmotívus jegyzeteket (1973, 1975, 1978, 1988, 1989) adott ki az egyetem.

Az általános orvosok szakmai támogatását szolgálja a négy kiadást megért *Formulae Magistralis*, amit Farkas Imre János előadótanár és Ajtay Mihály főgyógyász iránításával egy sokoldalú munkaegyesítést állított össze. Hasonló céllal készült a Marosvásárhelyen kiadott *Vademecum medicis generalis* című román nyelvű szakkönyv (1987).

Járványtani Tanszék

Dr. Kiss Ervin

A járványtan oktatása Romániában 1948-tól kezdve önálló tanszék keretében történik. Így Marosvásárhelyen is a Járványtani Tanszék 1948-ban létesült, Putnoky Gyula professzor vezetésével, és az egyetem központi épületének harmadik emeletén kezdte meg működését. 1949-ben a tanszék vezetését Boér László előadótanár (1956-tól professzor) vette át. Széles látókörű, sokoldalúan képzett, nagy tapasztalatú szakemberként az elkövetkező években a tanszék-ből jól működő, eredményes oktató- és tudományos tevékenységet felmutató intézetet létesített.

Csaknem fél évszázad alatt a Járványtani Tanszéken, időrendi sorrendben, a következő szakemberek tevékenykedtek: Boér László professzor (1949—1972), Székely Pál tanársegéd (1949—1956), Tamás Gizella adjunktus (1949—1953), Székely Rozália tanársegéd (1949—1953), Papp Károly tanársegéd (1949—1953), Horváth Gábor főbiológus, tanársegéd (1955—1967), Kiss Ervin adjunktus (1957—1989), Akszenyuk Mária tanársegéd (1959—1968), Sebe Béla főbiológus, tanársegéd (1969—1977), Sabău Monica adjunktus (majd professzor) (1960-tól), Golea Cristina tanársegéd (1990-től). Székely Balázs mint orvostanhallgató intern dolgozott a tanszéken 1960 és 1963 között. A tanszék munkájához jelentősen hozzájárult Koncz Ilona és Kelemen Miklós laboráns, valamint Hompoth Sándor egészségügyi technikus.

1972-ben, Boér László nyugdíjba vonulása után a tanszék vezetését Kiss Ervin adjunktus vette át (1989-ig, nyugdíjba vonulásáig). 1972-től a román nyelvű előadásokat Sabău Monica adjunktus, majd később mint professzor tartotta.

A járványtani tanszék jelenlegi vezetője Sabău Monica professzor. Munkatársa Golea Cristina tanársegéd. Kiss Ervin mint nyugdíjas óraadó a magyar nyelvű előadásokat tartja.

A járványtan (epidemiológia), mint az orvostudomány egyik ága, a múlt század végén alakult ki a közegészségtan egyik fejezetéből. Először csak a fertőző betegségek megelőzésének és leküzdésének elméletét és gyakorlatát tartalmazta, de a századunk közepétől kezdve tartalma és területe kibővült a krónikus betegségek járványtanával (cardiovascularis, endocrin, daganatos, elmebetegségek stb.). A járványtan oktatása során a megelőzés fontosságát, a jó szervezés szükségességét hangsúlyoztuk. Az elméleti előadások és a gyakorlati oktatás keretében igyekeztünk a szakmai adatok mellett élet- és emberismeretet is adni a hallgatóknak, mert meggyőződésünk, hogy ezek nélkül eredményes gyógyító és megelőző orvosi tevékenységet megvalósítani nem lehet. A gyakorlati oktatás fejlesztése terén főleg Horváth Gábor főbiológus és Akszenyuk Mária tanársegéd nevét kell megemlíteni.

A Járványtani Tanszék tagjainak tudományos munkássága a mikrobiológia és a járványtan központi kérdéseire irányult. A tanszék tagjai foglalkoztak a typhus abdominalis, a dysenteria, a poliomyelitis a. a., a tetanus, a diphtheria, a hepatitisek és a légzőszervek heveny vírusos megbetegedéseinek járványtanával, valamint az iatrogén fertőzéseknek, a baktériumok variációjának és genetikájának kérdéseivel.

A tudományos kutatások eredményeit az évek során mintegy 500 tudományos dolgozatban közzölték hazai és külföldi szaklapokban.

A tanszék tagjai közül Boér László a doktor-docens, míg Kiss Ervin, Sabău Monica, Akszenyuk Mária az orvostudományok doktora tudományos fokozatot szerzte meg.

A Járványtani Tanszék keretében magyar és román nyelven megjelent, az orvostanhallgatók számára írt jegyzetek és szakkönyvek jegyzéke a kötet végén található.

Igazságügyi Orvostani Tanszék

Dr. Molnár Vince

Az egyetem megszervezésekor az igazságügyi orvostant a kórbonctan keretében adta elő Haranghy László professzor, és Schuller László tanársegéd vezette a gyakorlatokat. Önálló tevékenységét 1949-ben kezdte, amikor Ander Zoltán nagyváradi laboratóriumi orvost meghívták adjunktusnak. Segítsége ekkor ugyancsak Schuller László volt, majd 1952-től Salamon Tibor is tanársegédi kinevezést kapott.

Tekintettel arra, hogy az 1953/54-es tanévben két évfolyamon adták elő a tantárgyat (VI. és V. általános és gyermekkar) a tanszemélyzeti tagok száma bővült: Ander Zoltán mellett Salamon Tibor, Róna László tanársegédekkel és a frissen végzett Molnár Vince gyakornokkal.

Ekkor a Gyógyszerészeti Karon nem lévén toxikológus szakkáder, induláskor ezt a tárgyat is Ander Zoltán adta elő, és a gyakorlatokat Balogh Éva gyógyszerész vezette. Ez a hibrid tanszék több éven keresztül átfogta az Orvosi és a Gyógyszerészeti Kart. Megjegyzendő, hogy az oktatásban és a tudományos tevékenységben részt vevő személyeknek nem lévén szakintézeti előképzettségük, mindannyian menet közben szakosodtak.

Az 1955/56-os tanévben, mikor a tantárgy oktatását visszavitték a VI. évre, a tanszék feloszlott, egyedül Molnár Vince maradt mint laboratóriumvezető a Kórbonctani Tanszék keretében. A következő tanévtől újra szerveződött: Ander Zoltán előadótanárral, Molnár Vince tanársegéddel és Losonczy Ibolya gyakornokkal. Ez utóbbi egy év múltán a Közegészségtanra távozott, helyette három évre Csémy József jött, aki itt szakosodott, és utána átment a szakorvosi hálózatba. 1964-től Ureche Anghel jött a tanszékre mint gyakornok, majd szakosodás után tanársegéd lett és részt vett a kétnyelvű oktatás megszervezésében.

Közben a Toxikológia Balogh Éva vezetésével önállósodott, és el is költözött; így a tanszék Ander—Molnár—Ureche összeállításban működött tovább két nyelven, Ander Zoltán román, Molnár Vince mint adjunktus magyar nyelven oktatott 1974-ig. Ettől kezdve csak román nyelven folyik az oktatás mind a mai napig.

1982-ben Ander professzor nyugdíjazása után Molnár adjunktus lett a tanszék vezetője, de 1989-ben őt is nyugdíjazták, így Ureche adjunktus maradt egyedül a tanszéken. 1991-ben Hădăreanu Viorel stagiár-tanársegéddel gyarapodott a tanszék. Ureche doktor váratlan halála után 1992-től Hecser László főorvos vette át a tanszék vezetését. Jelenleg kettőjükből áll a tanszék oktatószemélyzete.

Közben 1976-tól a Társadalomtudományi Tanszék keretében orvosi deontológia tárgykör is létesült (a marxista etika keretében). Román és magyar nyelven mindhárom orvosi kar hallgatóinak a IV. évfolyamon oktatták. Ander Zoltán román nyelven, és Molnár Vince magyarul adta elő.

A tanszék megszervezésekor oktatási bázisa nem volt, mert a szakértői hálózat akkor a tartományi törvényszék keretében működött Popovici Petre szakorvos irányításával, akinek viszont orvosi székhelye nem volt. A tanszékek törekvése országosan találkozott az Egészségügyi Minisztériuméval, hogy ez az orvosi tevékenység is e minisztérium irányítása alá kerüljön. Az 1953/345-ös M. T. H., majd pedig 1966-ban a 446-os M. T. H. országosan az Igazság-

ügyi Orvostani tanszékeknek rendelte alá a hálózat irányítását, felülvizsgálatát, valamint a szakkáderek képzését.

E törvények értelmében a marosvásárhelyi főiskolai tanszék keretében 1957-ben tartományi laboratóriumot hoztak létre. 1966-ban a Bukarestben működő Prof. Dr. Mina Minovici Intézet fiókintézetét szervezték itt meg, az általános szakértői alaptevékenység mellett toxikológiai, kórszövettani és biokriminalisztikai laboratóriumokkal. Az intézet először a Magyar Autonóm Tartományt, azután mindmáig a három utódvármegyét szolgálta ki. Egyúttal az intézet keretében ellenőrző és felülvéleményező bizottság is létesült, melynek az intézet osztályvezetői mellett a fontosabb klinikák professzorai is tagjai voltak.

Ez a szervezési keret módot és tárgyi alapot nyújtott az igazságügyi-orvosi és toxikológiai „élő” oktatásnak (a Minovici értelmezte „Clínica mortuara” megvalósításának), megszabva egyúttal a tudományos tevékenység irányát a szakértői gyakorlat igényei felé. Ez a (felső és közép) szakkáderek jelentős gyarapodásához is vezetett, emelve a tudományos és az oktatói tevékenység színvonalát.

Induláskor az intézet vezetője Ander Zoltán volt, a toxikológiát Balogh Éva gyógyszerész-ad junktus vezette. Szöcs Józsefa vegyésztanársegéd is ott dolgozott. A biokriminalisztikát Molnár Vince tanársegéd, a szövettant bedolgozóként Jung János kórbonctani tanársegéd irányította. A szakértői munka vezetése eredetileg Popovici Petre feladata volt, de mindegyik orvoskader részt vett ebben a munkában, elsősorban a gyakorlatok keretében. A változó szervezési keret az évek folyamán lehetővé tette számos szakkáder képzését, időszakos vagy tartósabb tevékenységét az intézetben. Ezeket csak felsoroljuk, jöllehet többjük érdemes munkát végzett. A toxikológiai osztályon dolgozott: Griffel Blumeta gyógyszerésznő, Péter Fülöp Ildikó vegyész, aki most is vezeti az osztályt Puskás Ibolya gyógyszerésznő segítségével. A biokriminalisztikai vizsgálatokat (Molnár Vince vezetésével) egy ideig Vincze Kelemen Mária orvosnő, majd Puskás Ibolya, jelenleg Țocu Margareta biológus végzi. A kórszövettani részleget (Jung János után) Arvinti Paul vezeti, később itt Hecser László nyert versenyvizsga alapján tudományos kutatói állást. A szakértői alaphálózatban Popovici Petre mellett Ács János szakosodott, aki ma e szolgálat vezetője Maros megyében, majd Duha Melánia (aki elhagyta e szakot), átmenetileg Șaitiș Rozalia, aki más megyébe távozott egy év múltán. Később Florian Ștefan és Mariana került ide bukaresti szakosodásuk után. A két egység vezetője Ander Zoltán professzor volt 1982-ig, amikor nyugdíjazása folytán Molnár Vince adjunktus vette át mindkettőt. A tanszéket vezette 1989-ig, a hálózatot pedig 1992-ben történt nyugdíjazásáig.

Említést érdemel még az is, hogy 1966-ban az Országos Igazságügyi-Orvosi Tanácsnak mindketten tagjai lettek és elismert tevékenységet fejtettek ki egész nyugdíjba vonulásukig.

1966-ban Ander Zoltán, majd 1968-ban Molnár Vince is megszerezte az orvostudományok doktora címet.

A szakmai önképzés alapját képező irodalmi tájékozódás az oktatásban nélkülözhetetlen tankönyvpótló jegyzetek megírásának is alapjául szolgált. Elsőként Mina Minovici, M. Kernbach tankönyvei, de Reuter, Neureiter, Gonsales, Posold, Simonin klasszikusnak számító könyvei, de az újabb szerzők, mint Prokop, Vámosi, Ökrös stb. írásai is beépültek a jegyzetek anyagába. 1951-ben, 1954-ben, majd 1960-ban a tanszék tagjai nyomatos jegyzeteket írtak, amely színvonalában a szakorvosi és a törvényszéki orvostani igényeket is kielégítette. Ez lett az alapja annak az egységes tankönyvnek, amelyet a kolozsvári egyetemi tanszékkel közösen „Medicina Legală” címen írtak (1966). Minthogy az igazságügyi orvostant ezután

csak román nyelven oktatták Marosvásárhelyen is, a későbbi jegyzeteket ezen a nyelven írták. 1970-ben elsőként Molnár Vince írt jegyzetet a fogorvostani hallgatóknak (G. Gustafson, K. Walcher és D. Schranz tankönyvei alapján) román nyelven.

1977-ben a tanszék tagjai (Ander—Molnár—Ureche) Jung János kórboncnok bevonásával adtak ki egy „Curs de medicina legală” c. kötetet, amelyet végül 1989-ben Molnár—Ureche jegyzete követett (ezt használják ma is). Említést érdemel az is, hogy a Belügyminisztérium kiadói osztályának felkérésére a „Tratat practic de criminalistica” (szerk.: I. Anghelescu) c. kötet részére több fejezet megírására kérték fel Molnár Vincét.

Időközben Ander Zoltán, illetve Molnár Vince tevékenységéből több ismeretterjesztő kiadvány is megjelent, ezek jegyzéke a kötetben megtalálható.

A doktori disszertáció témája Ander Zoltán esetében az orvosi deontológia, míg Molnár Vincénél a személyazonosság és a leszármazás tisztázásának orvosi módszerei voltak. Ez megszabta későbbi tudományos tevékenységüket. Ander professzor az évek során sorra vette a klinikai szakok keretében előforduló, jogi és erkölcsi felelősséggel kapcsolatos kérdéseket, és a szocialista etika mércéje szerint tanulmányozta. Emellett az egész személyzet bevonásával az ún. rizikótényezők tanulmányozása volt kutatásának tárgya, amiből azután számos szak- és népszerűsítő dolgozat született. Molnár Vince pedig (részben a budapesti Igazságügyi Orvostani Intézet támogatásával) számos genetikai jellegű módszertani tanulmányt végzett, az új vércsoportrendszerek kimutatásának helyi bevezetésére, ezért az Orvostudományi Akadémia hivatalos genetikai szakértője is lett, és a Legfelsőbb Igazságügyi Orvosi Tanács keretében főleg ilyen kérdéseket véleményezett.

A fővázolt szakmai műhely sokoldalú tudományos vizsgálat és közlemény megalkotására adott lehetőséget. Mintegy 300 dolgozat nyomtatásban is megjelent. A Toxikológiával közösen az akut és szubakut mérgezések (alkohol, iparban és mezőgazdaságban alkalmazott vegyszerek, gyógyszerek és egyéb anyagok) fiziopatológiáját, toxikológiáját és morfológiai tanulmányozták. Számos vizsgálat a Selye-féle stresszreakciók modelljét követte, mint a szakértői megítélésben alkalmazható patomechanizmus feltárásának módszerét.

Legtöbb alkalmazást is nyert kísérlet az új vércsoportok meghatározására, illetve az ujj és tenyér lécraajzolatok (lenyomatok) vizsgálatára vonatkozott, széles körben követve azok sajátosságait idült betegségekben az esetleges örökletes elemek földterítésére. Meggyőződésünk szerint ezeknek a gyakorlati diagnosztikában jelentőségük lesz. Ide tartozik annak megítélése is, hogy e területeken Molnár Vince négy újítási diplomát is kapott.

Ezekkel párhuzamosan, a mindenkori helyi és országos tudományos rendezvények tárgykörének megfelelően, más témában is születtek dolgozatok. Így pl. a hirtelen halál kérdései, a szív és érrendszeri megbetegedések igazságügyi vonatkozásai, elmebetegségi szakvizsgálatok, a csecsemőhalálozás kérdései több dolgozat tárgyát képezték.

A tanszék dolgozóinak kiváló hozzáállása volt a diákszakköri tevékenységhez is, amit jelez a több mint 200 államvizsga-dolgozat is.

Szóra érdemes az is, hogy a tanszék valamennyi dolgozója részt vett a tudománynépszerűsítő tevékenységben. Legkiemelkedőbb Ander Zoltán professzoré, aki a városi Népi Egyetem vezetője volt 25 éven át, és több mint 100 szakosztályt szervezett, irányított. Molnár Vince 20 éven át vezette a „Társadalmi élet és orvostudomány” című kört.

Orvos- és Gyógyszerésztörténeti Tanszék

Dr. Orbán János

Az orvostudomány történetének oktatását 1948-ban vezették be mint kötelező tantárgyat. 1951-től gyógyszerésztörténetet is oktatnak. A kommunista diktatúra idején alapkövetelmény volt a dialektikus materializmus tanainak elfogadása és oktatása, valamint e tudományág történelmi fejlődésének kidomborítása, különös tekintettel a nagy változások bemutatására, amelyek jelentősen befolyásolták fejlődését, hangsúlyozva a román orvostudomány hozzájárulását a nemzetközi orvostudomány fejlődéséhez. Később a tanszék feladata lett az orvosi szociológia oktatása is.

Kezdetben a tanszéket Metz István előadótanár, majd 1953-tól Spielmann József professzor vezette, nyugdíjazásáig (1982). Ezután a tanszék irányítását Orbán János adjunktus vette át, szintén nyugdíjba meneteléig. Az 1991/92-es tanévtől Cojocaru Aurel ny. professzort bízzák meg a tanszék vezetésével. A magyar nyelvű előadásokat továbbra is Orbán János tartja óradóként.

Metz István főleg szépirodalmi tevékenységet fejtett ki. Azonban írt két könyvmotus jegyzetet az orvostudomány története címmel (1950, 1951—52).

Spielmann József doktor-docens professzor a katedrát a társadalomtudományi tanszéken eltöltött évek után vette át. Kiváló szónok, ragyogó előadó, író, költő volt. Könnyen megragadta a diákok figyelmét, érdeklődését, sőt szeretetét.

Elismerésre méltó az a lelkesedés, amellyel — tanítójával, Bologna professzorral karöltve — az orvostörténelem tekintélyének megszilárdításáért, az egész művelt világra kiterjedő kapcsolatok kiépítéséért tevékenykedett.

Gazdag és sokrétű tudománytörténeti és ismeretterjesztő munkássága mintegy 300 orvos- és gyógyszerésztörténeti, orvosfilozófiai, orvosetikai és orvosszociológiai dolgozatát, több mint 170 orvos-publicisztikai népszerűsítő írását, kevés híján 100 politikai, irodalomkritikai munkáját tartjuk számon. Itthon magyarul és románul, külföldi folyóiratokban és monográfiákban magyarul, németül, franciául, angolul, oroszul, spanyolul láttak napvilágot dolgozatai.

Tudományos munkássága főleg a román és az erdélyi orvostudomány múltjának kutatására terjed ki. Megírta Mátyus István életregényét (1969), de már a felvilágosodás korának orvosszerzőivel (Nyulas Ferenc, Gecse Dániel, Szotyori József) is foglalkozott. Behatóan tanulmányozta a késő humanizmus orvostudományát (Ars Medica, Hunyadi F. és mások munkásságát), az első gyógyszerész- és orvosesküket, az egészségügyre vonatkozó törvénykezést, a karteziánus eszmék orvos-filozófiai hatását (Apáczai Cseri János, Enyedi Sámuel, Pápai Páriz Ferenc, Huszti Szabó János), valamint a kolozsvári Orvosi-Sebészeti Intézet történetét. A XIX. század néhány kimagasló orvostudósáról (Lechner Károly, Pándi Kálmán), hosszabb tanulmányokat írt, nagy szenvedéllyel tanulmányozta a népi gyógyászat és a tudós orvoslás viszonyát.

Elemezte a felvilágosodás román képviselőinek (C. Caracaș, I. I. Barasch, N. Manolescu) munkásságát, felmérte a román iskolaalapítók (V. Babeș, Gh. Marinescu, Fr. I. Rainer, E. Juvara, I. Hațieganu) tudományos és oktatói érdemeit. Több tanulmányában a román—ma-

gyar—szász orvosi kapcsolatokról érkezett. De foglalkoztatta a spanyol Miguel Serveto, az olasz Bernardino Ramazzini, a belga Chenot munkássága és délkelet-európai hatása.

A hazai orvostudomány történetéből címmel 1957-ben az Orvosi Kiadónál tanulmánykötete jelent meg. Marosvásárhelyen 1960-ban Az orvostudomány története címen könyvatos jegyzetet adott ki, melynek javított (román és magyar nyelvű) változatát 1980-ban jelentette meg. Több román nyelvű orvostörténeti tankönyv, tanulmánykötet, monográfia társszerzője. Betegség, orvoslás, társadalom címmel 1984-ben megírta „az orvosi szociológia vázlatát”. Aktív irodalmi tevékenységet fejtett ki különösen 1945 és 1960 között Kéri József néven. Az Irodalmi Könyvkiadónál (Marosvásárhely) sajtó alá rendezte Petelei István novelláit, a bukaresti Irodalmi Kiadónál Salamon Ernő, Brassai Viktor verses kötetei elé írt bevezető tanulmányt.

Talán éppen ez a széles körű tevékenység — a tudománytörténet és a szépirodalom együttes művelése — tette olyan lebilincselővé stílusát, amely magába szivta a gyönyörű erdélyi magyar beszéd ízét, zamatát.

Spielmann professzorban a román—magyar orvostörténeti kapcsolatok kiemelkedő mesterét, Bologa professzor leghűbb tanítványát tiszteljük. Igen nagy érdemeket szerzett abban, hogy a magyar és a román orvostörténetesek között kitűnő kapcsolatok jöhettek létre, az objektivitás és elfogultságmentes tudomány szolgálatában. Ennek oka éppen kiváló szakmai felkészültségében, emberi magatartásában, a magyar és a román nép értékeinek elismerésében rejlett.

1955-től nyolc nemzetközi orvos- és gyógyszerésztörténeti kongresszuson személyesen, több mint nyolc hasonló értekezleten dolgozatával vett részt. Alelnöke volt a Román Orvos- és Gyógyász Társaságnak (1973) és a Román Akadémia Tudománytörténeti és Tudományfilozófiai Bizottsága vezetőségének (1971). A Nemzetközi Gyógyászattörténeti Akadémia rendes tagjává (1973), a Magyar Orvostörténeti Társaság (1973) és a Montpellier-i Orvostörténeti Társaság (1975) tiszteletbeli tagjává választotta. A Nemzetközi Orvostörténeti Társaságnak (1967) és a Nemzetközi Gyógyászattörténeti Társaságnak (1973) is tagja volt. Felelős szerkesztője volt a Marosvásárhelyen megjelenő Orvosi Szemlének (1955—1975), tagja a Comitetul Român de Istoria și Filozofia Științei Noesis című, időszakos kiadvány szerkesztő bizottságának (1971—1975).

Tudományos és oktató munkásságának elismeréseképpen 1962-ben, mint munkatárs, elnyerte a Román Akadémia N. Bălcescu-díját, 1973-ban az MNK Veszprémi István-díját. A Kubai Tudományos Akadémia „Diploma de Reconocimiento”-val jutalmazta (1964), 1972 óta érdemes egyetemi tanár.

Szerette, ha „felszínen” van. Örült, ha tudta, hogy tudnak róla. Ennek ellenére szerény ember volt. Sőt, szerénysége majdnem az aszkézis határát súrolta. Munkakedve, munkabírása szinte kimeríthetetlen volt. Grafomán volt. Mindenről írt, akár értett hozzá, akár csupán olvasmányélménye volt róla. Nyugdíjaztatása is csak arra volt jó, hogy annál többet dolgozzon. Doktorátusi irányító joga volt. 1968-tól 12 doktorátusi dolgozatot védtek meg nála.

Orbán János adjunktus 1960-tól a tanszék munkatársa, majd későbbi vezetője volt. Tudományos érdeklődése főleg erdélyi vonatkozású. Foglalkozott az utolsó erdélyi pestisjárvánnyal, az első marosvásárhelyi gyógyszerárak történetével, Brandt József, Genersich Gusztáv munkásságával, a román népgyógyászatban használatos növényi szerekkel, a kolozsvári orvosképzés történetével, a fogászati oktatás kezdeteivel.

Lázár Szini Karola, magyar nyelv és irodalom szakos tanár, 1957-től 1975-ig dolgozott a tanszéken mint tanársegéd, majd kabinetfőnök. Részt vett a tanszék tudományos kutató munkájában, tanulmányozta a marosvásárhelyi orvosok XVIII. századi tevékenységét és az e századbeli gyógyszerterek történetét. Foglalkozott a nők szerepével az orvostudomány fejlődésében. Új adatokat közölt az *Ars Medica* szerzőjéről és szókincséről.

A titkári teendőket éveken keresztül Teleki F. Éva látta el lelkiismeretesen, jelentősen hozzájárulva a tanszék eredményeihez.

Évek során egyéni adományokból a tanszéken gazdag könyv- és muzeális értékű tárgyi gyűjtemény állt össze, melyekből egy valóságos kis orvos- és gyógyszerésztörténeti múzeum és könyvtár jött létre. Az adományozók közül kiemeljük a nagyszebeni Gyurgyevich Julius Ernst nevét, aki több alkalommal igen értékes régi orvosi diplomákat, gyógyszerári edényeket és számos ritkaságszámba menő könyvet ajándékozott gyűjteményünknek. Ezen kívül megemlítjük még az adományozók közül Jancsó Elemér, Jancsó Ödönné Zsákó Sára, V. L. Bologna, Fugulyan Katalin, Seitz Endre, Halmágyi Ernő, valamint intézetünk tanárai közül Gyergyay Ferenc, Miskolczy Dezső, Csizér Zoltán, Hankó Zoltán és Nagy Örs nevét.

Társadalomtudományi Tanszék

Kovács Dániel, Jakóczy Tibor

Az önálló főiskolává vált Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet keretében 1948-ban hozták létre a Társadalomtudományi Tanszéket. Ennek a Tanszéknek az volt a feladata, hogy az orvos- és gyógyszerészhallgatók szakmai képzéséhez kapcsolódva, biztosítsa bizonyos társadalomtudományi ismeretek elsajátítását és hozzájáruljon a hallgatók helyes társadalomszemléletének kialakításához.

Az orvostudomány művelésében és az orvosképzésben mindenkor jelentős szerepet kaptak a társadalmi kérdések. Ez abból adódik, hogy az orvosi tevékenység középpontjában a biológiai, pszichológiai és társadalmi mivoltában csak együtt meghatározható ember áll. Az orvosi tevékenység műveléséhez kapcsolódó valós társadalmi, pszichológiai, filozófiai és etikai változásoknak az orvosképzésbe történő beépítése azonban, a szellemi és fizikai erőszakkal fenntartott régi politikai rendszer, a személyi önkény körülményei között, csak részben valósulhatott meg. Ez több tényező együttes hatásának a következménye volt, amelyek közül megemlítjük az orvos- és gyógyszerészképzés tanterveibe beiktatott társadalomtudományi tárgyak megválasztását, e tárgyak eszmei tartalmát, valamint azt a nyomást, amelyet a marxista ideológia és pártpolitika gyakorolt a társadalomtudományok oktatására.

Az orvos-, fogorvos- és gyógyszerészhallgatók tanterveiben az alábbi társadalomtudományi diszciplínák szerepeltek. 1953-ig az I. és II. éves hallgatók részére heti 2 óra előadás és 2 óra szeminárium keretében oktatták a „marxizmus—leninizmus” elnevezésű tárgyat, amely magába foglalta az SZKP történetét, a munkásmozgalom történetét, a filozófia és a politológia egyes kérdéseit. Az 1953-54-es tanévben bevezették a „politikai gazdaságtan”-t, amelyet 1957-ig a harmadéven oktattak. Ekkor bizonyos változtatásokat hajtottak végre a társada-

lomtudományok oktatásában, amennyiben külön diszciplínaként jelent meg az összes karok tanterveiben a „dialektikus és történelmi materializmus” (I. éven heti 2 óra előadás, 2 óra szeminárium), valamint a „tudományos szocializmus” (II. éven heti 2 óra előadás, 2 óra szeminárium). Az ötvenes évek végén vezették be valamennyi karon a IV. évfolyamra az etika-orvosetika oktatását, valamint az orvosi kar V. évfolyamára a szociológia, illetve orvosi szociológia oktatását, amelyet az Orvostörténeti Tanszék oktatóival karöltve végzett a tanszék. 1962-től kezdve a társadalomtudományi diszciplínákon is két nyelven, románul és magyarul oktattak.

Az 1957/58-as tanévtől nem szerepel a harmadévesek tanterveiben a politikai gazdaságtan, és csak az 1970-es évek vége felé kezdi ismét oktatni a tanszék, nagyobb súlyt helyezve az egészségügyi összefüggések elemzésére. 1977-ben szakmai profiltól függetlenül az ország valamennyi fakultásán kötelezővé tették Románia történelmének oktatását. Ezt a tárgyat intézetünkben minden karon és mindkét tagozaton kizárólag román nyelven, a másodévfolyamokon oktatták.

Ami az egyes társadalomtudományi diszciplínák tartalmát illeti, leszögezhető, hogy azok tematikáját központilag, az Oktatásügyi Minisztérium által jóváhagyott és ellenőrzött tantervek és programok szabták meg. Így az oktatók egyéni erőfeszítései, hogy az adott tárgy keretében a társadalmi realitásokat helyesen tükröző, a szakma műveléséhez szervesen kapcsolódó ismereteket beépítsék a tananyagba, csak részben valósulhattak meg. Akadályozta e törekvések valóra váltását az is, hogy az összes társadalomtudományi diszciplínák témaköreit a tudományos objektivitásnak ellentmondó kommunista pártosság elve alapján, az egyetlen ideológiaként elismert marxizmus és a kommunista pártpolitika álláspontjáról kellett oktatni. Ez általában is, de különösen a személyi kultusz kiteljesedésének időszakában szubjektívizmushoz, nemegyszer a társadalmi valóság hamis magyarázatához, az elmélet és a mindennapi élet közti szakadék egyre mélyebb válásához vezetett. Az ebből fakadó kínos helyzetet mind az oktatók, mind a hallgatók számára csak súlyosbitotta az, hogy a párt és állami dokumentumok a „sokoldalúan fejlett szocializmus” nagyszerű sikereiről, a párt és főtítkára elévülhetetlen érdemeiről, társadalmunk egyre egységesebbé, homogénebbé válásáról „beszéltek”, amikor mindenki ennek az ellenkezőjét tapasztalta.

Amint az előbbiekből kitűnt, a tanszék — az utolsó évfolyamok kivételével — mindhárom kar valamennyi évfolyamán oktatott, ami meghatározott szervezeti keretet feltételezett.

A tanszék első kinevezett vezetője Spielmann József (1948—1952) orvosoktató volt, majd — rövid időre — Robotos Imre (1952—1953) előadótanár kapta ezt a megbízatást.

Az 1948-tól 1953-ig a tanszéken dolgozó oktatók száma 19 volt. Ezek közül előadótanári beosztásban dolgozott: Lőrincz Ernő orvos, Fuchs Simon történész, Vécsei Károly történész és Kohler Erzsébet közgazdász. Tanársegédek: Fóri Anna közgazdász, Grün Margit, Fodor Irén és Lukács Polixénia. Gyakornokok: Gáspár István, Znorovszky Tibor, Both Gizella, Zilman István, Konrád Gyula, Ruzsa János, Muzsnai Domokos, Izsák Viktor, Crețu Carol és Demeter András, akik a tanszék javadalmazott munkatársai és ugyanakkor harmad- vagy negyedéves orvostanhallgatók is.

Az 1953-tól 1990-ig terjedő időszakban az új társadalomtudományi diszciplínák bevezetésével és a kéttagozatos oktatásra való áttéréssel párhuzamosan gyakran váltják egymást a tanszékvezetők, cserélődnek a belső és külső munkatársak. Ebben a majdnem negyven évvel felölölő — társadalmi és politikai feszültségekkel terhes — időszakban Páll Gyula (1953—

1959) közgazdász, előadótanár; Vécsei Károly (1959—1967) történész, előadótanár; Gál Gyula (1967—1974) közgazdász, professzor* (1960 és 1990 között a tanszék belső munkatársa), Rus Vasile (1974—1990) filozófus, professzor (1966-tól a tanszék munkatársa) vezette a tanszékot.

A tanszék oktatói nagyrészt fiatal, gyakran pályájukat itt kezdő orvosokból, közgazdászokból, filozófusokból és történészekből kerültek ki. Az előző periódusból a tanszéken maradt Gáspár István (1949—1955) orvos, lektor (1961-ig másodállásban fél normát teljesített a tanszéken); Znorovszky Tibor (1950—1954) orvos, lektor; Kohler Erzsébet (1952—1957) közgazdász, előadótanár. Elsősorban 1953-ban és 1954-ben, de később is, egész sor, a Kolozsvári Bolyai Tudományegyetemen diplomát szerzett fiatal került a tanszékre: Dáné Margit (1953—1983) közgazdász, lektor; Barabási Ferenc (1953—1964) közgazdász, lektor; Varga (Gál) Viktória (1954—1960) közgazdász, tanársegéd; Kovács Dániel (1954—1990) közgazdász, lektor; Nagy István (1954—1960) közgazdász, tanársegéd; Karácsonyi Ferenc (1954—1957) közgazdász, tanársegéd; Keresztesi Károly (1954—1957) közgazdász, tanársegéd; Balázs András (1954—1955) jogász, tanársegéd; Lengyel Erzsébet (1955—1956) biológus, tanársegéd; Józsa Ignác (1955—1956) közgazdász, tanársegéd; Sorbán Antal (1957—1962) filozófus, lektor; Jakóczi Tibor (1958—1990) történész, lektor; Katona Mihály (1960—1986) történész, lektor; Dézsi József (1960—1963) történész, tanársegéd; Czire Dénes (1960—1962) történész, tanársegéd.

1962 után az újonnan létesített állások betöltéséig a román nyelvű előadások és szemináriumok egy részét is magyar oktatók tartották. A kéttagozatos oktatásra való áttérés nyomán fokozatosan új kinevezések történtek. Ekkor kerültek a tanszékre: Crăciun Gheorghe (1962—1994) filozófus, előadótanár; Cucerzan Eugen (1963—1965) filozófus, tanársegéd; Pichiu Dumitru (1963—1965) filozófus, tanársegéd; Cojocar Constantiu (1963—1965) történész, tanársegéd; Pop Teodor (1963—1971) filozófus, előadótanár; Dunăreanu Ion Dumitru (1969—1994) filozófus, lektor; Alecu Nicolae (1971—1993) filozófus, lektor; Dobrescu Vasile (1977—1990) történész, lektor.

A tanszék tudományos munkája a hatvanas évektől kezdődve vált intenzívebbé, elsősorban a szociológiai kutatások területén. Több, eredményeket hozó szociológiai felmérést végzett a tanszék a hallgatók világnézeti arculatának megismerése, a fiatal orvosok (abszolvensek) szakmai és társadalmi beilleszkedésének kutatása, a munkaerő-vándorlás okainak feltárása végett. A tudományos munka kiszélesedéséről tanúskodnak a tanszék munkatársainak különböző folyóiratokban vagy tanulmánykötetekben megjelent dolgozatai, valamint a helyi és országos tudományos ülésszakokon elhangzott közleményei.

A tanszék működését nagymértékben segítette és kiegészítette a társadalomtudományi kabinet (könyvtár) létrehozása és tevékenysége, melynek vezetését Horváth Ilona, Halász Boriska, Farkas Anikó, Grün Margit, Katona Mihály, Páll Anikó, Páll Erzsébet, Sorbán Antal és Puskás Anikó látta el.

Jelentős szerepe volt a tanszék működésében Kertész Magda (1950—1978) titkárnő operatív és kiváló munkájának, aki többek között hétről hétre legépelte több példányban valamennyi diszciplína előadásait, amelyeket így módon gyakran a hallgatók rendelkezésére tud-

* A beosztás megnevezésénél csak a tanszéken elért legmagasabb funkciót vettük figyelembe. Megjegyezzük, hogy az oktatókra vonatkozó adatokat nem levéltári dokumentálódás, hanem személyes beszélgetések és visszaemlékezések alapján gyűjtöttük össze, ezért különösen a katedrán eltöltött évek számát illetően kisebb tévedések is előfordulhatnak.

tunk bocsátani. A hallgatók csak ilyen úton juthattak az előadások szövegéhez, mivel az előadónak hosszú időn át tilos volt saját jegyzetet sokszorosítani vagy kiadni. 1978-tól a titkár-női teendőket Muşat Leontina (1978—1994) látta le, nagy igyekezettel és lelkiismeretességgel.

Az 1989-es decemberi fordulat jelentős változásokat hozott a tanszék munkájában is. A társadalom egészében végbement demokratikus átalakulások, az új alkotmányos jogok — főleg a sajtó- és szólásszabadság — érvényesülése, az egyetemi autonómia erősödése olyan tárgyak oktatását tették lehetővé, amelyek elméletileg megalapozzák és kiszélesítik a fiatalok általános műveltségét, szervesen összekapcsolódnak az orvos-, fogorvos- és gyógyszerészképzéssel, választ adva arra a kérdésre, hogy mi az ember? Az 1990-től oktatott diszciplínák: filozófiatörténet (I. éven heti 1 óra előadás, 1 óra szeminárium); pszichológia és antropológia (II. éven heti 2 óra előadás, 2 óra szeminárium); egészségügyi gazdaságtan (csak a gyógyszerészeti karon); orvosi etika, egészségügyi marketing (csak a gyógyszerészeti karon) teljes mértékben megfelelnek az említett céloknak, még akkor is, ha az oktatásukra szánt óraszám nem mindig megfelelő.

Jelenleg az oktatást megtisztítottuk a pártos, szubjektivizmust hordozó ideológiai belemagyarázásoktól, a diszciplínák eredményeit tényszerűen ismertetjük, segítve a fiatalokat a tájékozódásban és az ismeretanyag tetszés szerinti feldolgozásában, egyéniségük kifejlesztésében, személyiségük megalkotásában.

Az 1989-es decemberi események után a társadalomtudományi tárgyakat román nyelven Crăciun Gheorghe előadótanár, Dunăreanu Ion Dumitru és Alecu Nicolae lektorok oktatták és oktatják. (Alecu Nicolae az 1994—95-ös tanév elején eltávozott a tanszékről.)

A magyar nyelvű előadásokat és szemináriumokat György Béla pszichológus, adjunktus, Kovács Dániel és Jakóczy Tibor lektorok tartották és tartják, óraadókként. Az 1993-1994-es iskolai évben a Jakóczy Tibor által tartott órákat Varga Viktória vette át, aki előbb már egy évet dolgozott a tanszéken.

A társadalomtudományok oktatása tekintetében jelenleg sem helyi, sem országos szinten (a volt szocialista országokban sem) alakult még ki általánosan elfogadott álláspont. A képzési struktúráról, a tantárgyak tartalmáról és oktatási idejéről is eltérő vélemények vannak. Az eddigi eredmények alapján mégis van remény arra, hogy a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem Társadalomtudományi Tanszéke fejlesztve kapcsolatait a hazai és külföldi hasonló profilú tanszékek oktatóival, kihasználva az új feltételek nyújtotta lehetőségeket, szorgos munkával méltó helyet vív ki magának az egyetem tanszékeinek körében.

Román és Idegen Nyelvek Tanszéke

Mészáros Ilona, Pascu Anna

A Román Nyelv Tanszéke 1949-ben alakult meg. Vezetői dr. Veégh Sándor lektor (1949—1952), majd Moldovan Ioan lektor (1952—1958). Az 1958/59-es tanévben Ambrus Pétert, az orosz nyelv tanárát bizzák meg a tanszék vezetésével. 1959-től a tanszék élére Scridon Gavril,

Kolozsvárról jött egyetemi előadótanár kerül, aki 1965-ig vezeti a tanszékét. Utána ismét Moldovan Ioan, majd Topan Lucia veszi át a tanszék irányítását. A román nyelvet a fent említettek kivül a következők oktatták: Kiss Irén, Pojan Romeo, Csögör Erzsébet, Mészáros Ilona, Dénes András, Pascu Anna, Pop Alexandrina, Enăchescu Iulia, Stoica Emilia, és besegített Bucur Septimiu az Orvosi Szemléből.

Kezdetben a román nyelv oktatása az intézet mindhárom karán, azok összes évfolyamain kötelező volt. Később csak az I. és II. évfolyamon oktatták. 1989-ben a román nyelv oktatása megszűnt. A román nyelv kötelező oktatását az tette szükségessé, hogy a diákság zöme székelyföldi fiatal volt, akik nem ismerték az elvárásoknak megfelelő szinten az állam nyelvét. Ezért az oktatás célja először is a nyelv tökéletesebb elsajátítása volt, valamint a román orvosi szaknyelv megismerése. Az oktatáshoz szükséges szövegeket a tanszék tagjai válogatták, irodalmi művekből, közművelődési szövegekből, kultúrtörténeti cikkekből, valamint a szaktanárok által megjelölt könnyebb orvosi szövegekből. Később készültek szöveggyűjtemények is (Antologie), amelyeket az intézet jegyzetkiadója sokszorosított. Párhuzamosan írógéppel sokszorosított szövegeket is használtak frissebb anyagok ismertetésére.

A tanszék tagjai segítettek az egyetem szaklapja, a Revista Medicală — Orvosi Szemle által közölt dolgozatok stilizálásában, valamint más tanszékek által igényelt szakszövegek fordításában.

Az orosz nyelv oktatása szintén 1949-ben kezdődött. A tanszékét Ambrus Péter lektor vezette nyugdíjazásáig. Az orosz nyelv tanításában még részt vettek: Klára József, Vincze Ferenc, Konovalov Valer, Kóródy Ferenc, Sükösd Márton, Szalló András, Iszlai Irén, Radu Valentina, majd később óraadóként Szilágyi J. Mária. Az elején az orosz nyelvet jól ismerő orvosok és orvostanhallgatók is besegítettek, így Kolumbán Mózes és Dengelegi Tibor.

1957-ben beindult az angol, német és francia nyelv oktatása is. A tanszék vezetője, Ambrus Péter orosz szakos tanár volt. Az angol nyelv oktatásában részt vettek: Izsák Rozália, aki orosz nyelvet is tanított, Héger József, Georgescu M. Clara, Kesztenbaum Judit. A francia nyelvet Szász Takács Rozália és Deac Adriana, a németet pedig Balogh Edmund, majd Vasil Anghela és Ursace Ramona tanította.

Az angol, a német és a francia nyelv oktatása jelenleg is folyik az I. és II. évfolyamon.

1957-től néhány éven keresztül az I. éves gyógyszerészhallgatóknak Kiss Irén lektor latin nyelvet is oktatott. 1990. után ismét kötelezővé tették a latin nyelvet; azóta Antal Gyöngyvér óraadó tanárként oktatja.

Az idegen nyelvek tanszékének vezetője jelenleg Héger József lektor, aki Bucur Maria Liana lektorral az angol nyelvet tanítja. A francia nyelvet Pop Mirela és Bársan Angela oktatja. A német nyelvórákat Bartis Imre tartja óraadóként.

Testnevelési Tanszék

Dr. Dienes Sándor, Borbély Attila, Zöldes József

Egyetemünk sportélete tulajdonképpen egyidős az oktatás megindulásával Marosvásárhelyen. A testnevelés kezdetben nem volt kötelező, fakultatív tárgyként szerepelt, az 1958-as tanévtől az elsőéves hallgatók számára kötelezővé vált.

A tanszék első vezetője Papp Sándor testnevelő tanár volt (1949—1952), majd 1952-től a fogságból visszatért Kakuts András lett, aki nyugdíjazásáig (1976) irányította a tanszék munkáját. Igen sokoldalú sportember volt, a világhírű Santelli mester tanítványaként kiváló vívóedző, a kosárlabda egyik meghonosítója Marosvásárhelyen, az atlétika szinte minden szakterületének kiváló ismerője. Edzői aktivitásának eredményeképpen a vívószakosztály tagjai mind egyéni, mind csapatversenyeken kiváló eredményeket értek el, több országos bajnoki címet, sőt egy ifjúsági világbajnoki címet is (Pongrácz Antal, 1967, Teherán) nyertek. Munkatársa volt Fülöp Györgyné, a mindenki által szimpatikusnak tartott „Geta”. Zöldes József 1958-ban került a tanszékre. Borbély Attila, a válogatott kosárlabdázó 1962-ben jött a tanszékre, és Kakuts András nyugdíjazása után tanszékvezető lett. Aránylag rövid ideig a röplabda szakos Grün László is a tanszéken dolgozott.

Orbán Zsófia, aki 1972-ben versenyvizsgával került a tanszékre, nemcsak nemzetközi vívóbajnoknő volt, hanem még négy sportágban tevékenykedett elsőosztályú szinten. Érdeme, hogy több mint 1000 orvos- és gyógyszerészhallgatót tanított meg úszni egyetemünk kis úszómedencéjében. Jól felkészített női kézilabdacsapata kétszer nyerte meg az orvosi egyetemek hallgatói számára kiírt Hațieganu-kupát.

1976-ban versenyvizsgával Vlas Elena jött a tanszékre, aki a férfi kézilabdacsapatot edzette. Orbán Zsófiával a marosvásárhelyi börgyár dolgozói számára zenével összekötött frissítő tornát vezetett be a munkaidő szüneteiben.

Az 1994/95-ös oktatási évben a sokoldalú sportoló Burcă Ioan testnevelőtanár lett a tanszék tagja.

Egyetemünk sportegyesülete az idők folyamán több nevet viselt; így volt BEAC, (Bolyai Egyetemi Atlétikai Club), Tudomány (Știința), Haladás (Progresul) és Medicina. A megyei sportközpont adatai szerint a hivatalosan nyilvántartott sportszakosztályok a bejegyzés sorrendjében a következők voltak: vívószakosztály, atlétika, torna, íjászat, kosárlabda, labdarúgás, női kézilabda, férfi kézilabda, sakk, asztalitenisz, röplabda, súlyemelés, úszás, vízilabda, repülőmodellézés, sí, júdó, rádióamatőrizmus, turizmus-terepfutás, tenisz és tollaslabda.

A VÍVÓSZAKOSZTÁLY elsőnek alakult meg 1945 késő őszén. Az edzéseket a harmadik emeleti hálósobák egyikében tartottuk, ahol 25 ágy közötti folyosón „iskoláztak”, kaptak leckét a vívás alapjait már ismerők, akik a hadapródiskolában (Bakóczy Károly, Bartha Lóránd, Szöts Gábor) vagy a középiskolai tanulmányaik folyamán sajátították el a vívás alapjait. Itt tartottuk az első „szabad vívási” csatákat, melyeknek az volt a lényegük, hogy a két fél meztelen felsőtesttel indult egymásnak, és az győzött, akinek bőrén kevesebb piros csíkot (találatot) számláltunk.

Az egyetem vívócsapata 1950-től vett részt az országos csapatbajnokságon első osztályban (A-divízió) a férfi és női tör-, a kard-, majd a párbajtőr-csapattal. Számptalan bajnoki forduló után végeztek második, harmadik helyen. A nevek felsorolásánál teljességre nem törekedhe-

Pongrácz Antal ifjúsági világbajnok

tünk, megközelítőleg időrendben sorolhatnánk fel néhány nevet: Szántay János, Nagy András, Bócsy Bálint, Gazdovits Kálmán, Dienes Sándor, Zilahy József, Szócs „Mackó”, Péterffy Gyula, Dávid Éva, Barabás Erzsébet, Anghi József, Zsák Sándor, Szentkirályi Csaga, Szentkirályi István, Briscan Lucia, Szaplanczay Zsuzsa, Orbán Zsófia, Szócs Erzsébet, Szócs Judit, Czimbalmos Ilona, Horváth Loránd, Csizmadia Attila, Vinereanu Radu, Décese István, Szabó Zoltán, Fremda Éva, Gyulai Erzsébet, Boga Ferenc, Huszár Ernő, Domjanschitz Béla, Domjanschitz István, Prundár János, Lakatos Ottó, Andrassy Gyula, Péter Zoltán, Kese Melinda és mások. Pongrácz Antal, aki egyéni versenyeken legeredményesebb vívónk volt, több országos bajnoki cím mellett 1967-ben az ifjúsági világbajnoki címet is megnyerte. A vívószerzők jelenleg az egyetemi sport bajnokságban részt vevő egyetlen csapatunk. Mint edző Blóz István testnevelőtanár és Pop Nicu dolgozott a szakosztályban.

Az ATLÉTIKA TERÉN Demeter András országos gerelyvető bajnok volt. Később a Bukaresti Testnevelési Főiskolán tanított élettant — professzori minőségben. Kimagasló eredményt értek el az orvostanhallgatók közül: Perneki István

súlylökő, Máthé János távol- és hármasugró, valamint Hídi György gyógyszerészhallgató, aki a 400 méteres gátfutásban országos főiskolai bajnok volt.

A TORNA szakosztály hosszabb ideig működött; kimagasló eredményt értek el tornában: Kocsis Lajos és Farkas Enikő.

ÍJÁSZATBAN a kezdeményező Kerekes Medárd vegyészén kívül föltétlenül meg kell említenünk Vass Jenőt, az élettani tanszék adjunktusát.

KOSÁRLABDA csapatunk több éven keresztül a román bajnokság első osztályában játszott. Kiemelkedő játékosaink: Czédula Róbert, aki a hatvanas években a csapat erőssége volt. Szalántzi László, Vártic Valer, Serdült Tibor, Szövérfy Károly, Hajdú Attila járult még hozzá a csapat jó eredményeihez. Anyagiak hiányában a kosárlabda csapatot más klub vette át.

A LABDARÚGÁS elsősorban tömegsport volt; ki kell emelnünk, hogy az első teremlabdárúgó mérkőzéssorozat az évfolyamok válogatottjai között először Marosvásárhelyen rendezték meg a hatvanas években. Ugyanezekben az években sikerült egy egyetemi labdarúgó-csapatot is összehozni, mely harmadosztályú (C-divíziós) szinten vett részt a bajnokságban néhány évig.

A NŐI KÉZILABDA csapat, melyet Orbán Zsófia edzett, kétszer is megnyerte az orvosgyógyászati egyetem hallgatói számára rendezett Hațieganu-kupát.

A FÉRFI KÉZILABDA csapat a hatvanas években és a hetvenes évek elején első osztályban játszott a román bajnokságban. Kiemelkedő játékosaik közül meg kell említnünk Liebhardt Mihait, Kiss Dezsőt, Medves Lajost.

A SAKK egyetemünk hallgatói számára elsősorban tömegsport volt. A hatvanas, hetvenes években intenzív csapatbajnokságok zajlottak az évfolyamok között.

AZASZTALITENISZ szintén elsősorban tömegsport volt, de Naftali György és Adler Sándor országos főiskolai bajnokságot is nyert.

A RÖPLABDA nemcsak tömegsport volt, a csapat már 1946—47-ben ért el eredményeket főiskolai találkozókön. Az akkori csapatból ki kell emelnünk Olosz Egont, Szabó Pált, Fekete Sándort. 1952-ben mind a női, mind a férfi csapat tartományi bajnok volt. 1958-ban az országos „spartakiád” döntőjében Bukarestben második helyen végzett a férfi csapat; edző Dikai Gyula dékáni hivatali titkár volt. A női csapat az ötvenes, hatvanas években sikerrel szerepelt az országos főiskolai bajnokságokon; kiemelt játékosaik: Bossy Ibolya, Miskolczi Orsolya, Májai Irma.

A SÚLYEMELŐ szakosztályt Zöldes József testnevelőtanár alapította. Mind az egyéni, mind a csapatbajnokságban országos szinten jó eredményeket ért el; Pintilie István többszörös országos bajnok, Balkán-bajnok is volt.

AZ ÚSZÁS tömegsportként szerepelt a hallgatók körében, célja tulajdonképpen az volt, hogy minden hallgató megtanuljon úszni. Ehhez az egyetemi épület alagsorában levő medence jó lehetőséget nyújtott. Az úszás tanításában kiváló érdemeket szerzett Orbán Zsófia testnevelőtanárnő.

A REPÜLŐMODELLEZÉS legkiválóbb képviselője Budai András volt, aki több országos bajnokságot nyert.

A SÍ szakosztály tagjai több tartományi, megyei bajnokságot nyertek, sikerrel szerepeltek az országos bajnokságon is. Név szerint ki kell emelnünk Csutak Katalin és Rettegi Annamária fogorvostanhallgatókat, Mezei Éva országos bajnokságon ért el jó eredmény (3. hely). A férfiak közül kiemelkedő teljesítményt nyújtott Mersei Tamás és Bálint Andor.

A JÚDÓ szakosztály rövid életű volt, tagjai nem értek el kiemelkedő eredményt.

A RÁDIÓAMATŐR szakosztály is rövid életű volt, jelentős eredményeiről nem számolhatunk be.

A tömegsport jellegű TURIZMUS mellett TÁJFUTÁSBAN több országos főiskolai bajnokságot nyert Dénes Zoltán.

A 80-as évek elején a természetszerető orvostanhallgatók egy csoportja változatos hétfégi és vakációs gyalogtúrákat, kirándulásokat, sízéseket, táborozásokat szervezett. A „Gyere Te is!” felhívással hirdetett mozgalmat, mely hétről hétre, évről évre egyre nagyobb számú egyetemistát vonzott, Salat Csaba vezette. A legkitartóbbak közül Szigyártó Ernő és Luda István részt vett a szervezésben is. 1981 és 1984 között 34 alkalommal 780 diák vett részt ezeken a kirándulásokon. Említésre méltó, hogy más egyetemi központokban is létrejöttek hasonló magyar diákcsoportok. Ezekkel közösen két alkalommal sikerült megrendezni egy-egy országos túratalálkozót (1982 Retyezát, 1983 Pádis-Nyugati Szigethegység). E mozgalom a „hatóságoknak” gyanússá vált, és betiltották.

Ugyancsak ezekben az években működött egy lelkes és eredményes barlangász csoport is SPEO-MAROS név alatt, Crețu Victor és Demeter Ferenc vezetésével.

A TENISZ szakosztály későn alakult meg, de országos főiskolai bajnokságon kiválóan szerepelt Herszényi László, Módy István, Boga Zsuzsa. A szakosztályt segítették az oktatók közül: Módy Jenő professzor és Domokos Lajos előadótanár.

TOLLASLABDA főiskolai bajnokságot többször rendeztek a testnevelési tanszék szakemberei. Ezeken a bajnokságokon igen népes mezőny indult. Az ország szakemberei nagyrabecsülték a kifogástalan szervezést. Többszörös főiskolai bajnok volt Deme Gábor és Bachner István.

Itt kell megemlítenünk, hogy a testnevelési tanszék dolgozói nemcsak tollaslabdaversenyeket, hanem kifogástalan, a szakemberek által nagyrabecsült főiskolai és országos bajnokságokat rendeztek több sportágban (vívás, atlétika, torna, ijátszat, kosárlabda, kézilabda stb).

Egyetemünk sportéletének eredményeihez jelentősen hozzájárult az a tény, hogy a főépületben hosszú évekig tornaterem volt. Az alagsorában úszómedence, az udvarán futballpálya, tenispályák és egy nagy méretű sportcsarnok (a volt lovarda), valamint több kisebb sportterem van, ezek ma is a különböző csapatok edzésére szolgálnak.

Nem hagyhatjuk ki az oktatók segítségét, akik a versenyeken személyes részvételükkel vagy a sportszakosztályok szervezési munkájában vettek részt. Csak néhány nevet említenénk meg: Obál Ferenc, Újvári Imre, Olosz Egon, rektorsága idején Andrásófszky Tibor (a labdarúgószakosztályt támogatta), Demeter András, Nemes István, Fodor Ferenc, Módy Jenő, Domokos

Lajos, Bachner Jenő, Nicolaescu Ioan és mások. Az egyetemi titkárság részéről Dikai Gyula és Szente Ibolya nyújtott számottevő segítséget.

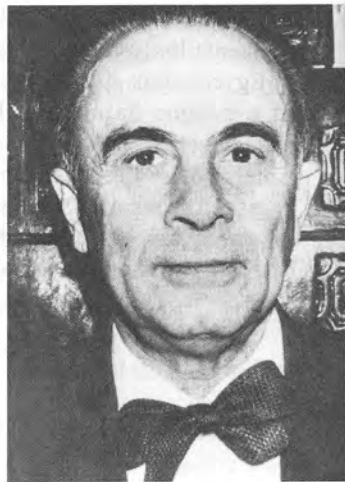
Egyetemünk sportélete már évek óta egyetlen sportágban, a vívásban szerepel hivatalosan az országos bajnokságokon, amit nem magyarázhatunk a hallgatóság fokozottabb igénybevételével. Az idők folyamán több kollegánk bizonyította, így Demeter András, Pongrácz Antal, Bölöni László és mások, hogy az orvosi vagy gyógyszerészi diploma megszerzése, sőt kifejezett szakmai sikerek mellett lehet a sportéletben is jelentős eredményeket elérni. Ha nincs is remény a volt szakosztályok újraélesztésére, jó volna, ha napjaink hallgatói is megfogadják az ókori mondást: "Ép testben ép lélek".

*Putnoky Gyula, a mikrobiológia
professzora*

*Haranghy László, a kórélettan
professzora*

*Horváth Miklós, a közegészségtan
professzora*

Boér László, a járványtan professzora

*Kolombán Mózes, a társadalomorvos-
tan előadójára*

Mózes Magda, a kórélettan előadójára

A klinikai tanszékek rövid története

Az I. majd a III. számú Belgyógyászati Klinika

I. rész

Dr. Dóczy Pál

A Kolozsvárt, Haynal Imre professzor vezetése alatt működő I. sz. Belklinika személyzete már 1945-ben elkezdett berendezkedni a marosvásárhelyi ún. Újkórházban, a Gh. Marinescu utca 1. sz. alatti, akkor még kétemeletes épületben, ahol összezsúfolódtak még három klinika a röntgenintézettel, a klinikai laboratóriumokkal és más egységekkel.

A belklinika már 1945. szeptember 13-án felvette az első beteget, egy hastífuszos férfit. Nemsokára a fertőző betegeket a Dózsa György utcai egyemeletes épületben helyeztük el, s a tüdőosztálynak is ott szorítottunk helyet. Október vége felé már 24 beteget kezeltünk a belosztályon. Az Orvosi Kar vezetősége Láng István professzort nevezte ki a klinika élére, adjunktusa Dóczy Pál volt. A fertőzőosztályunkat Kelemen László mint előadótanár (konferenciárius) vezette. A tüdő tbc-s osztály egy épületben szorongott a fertőzőbeteg-feketével. Vezetője Váradi Gábor (1945—1948), majd Grépály András (1949—1951) volt.

Nem részletezem a klinikák elhelyezkedésének nehézségeit, a gyógyszerellátás kritikus voltát, a műszerhiányt, melyek azokban a háború utáni években tornyosuló egyéb gondok közepette már-már leküzdhetetlennek tűntek. Lelkes, önfeláldozóan dolgozó orvosi gárdánk, a jóindulatú ápolószemélyzet, élén a Kolozsvárról átköltözött Ferenc-rendi szerzetes nővérekkel, igyekezett az elszegényedett, lerongyolódott lakosság rendelkezésére állni. A hiánybetegségeken (pellagra, skorbut) kívül a fertőző betegségek, mint a has- és kiütéses tifusz, diftéria, főleg a gümükór, sok gondot okoztak. Ez utóbbinak gyakorisága szükségessé tette a tüdőbetegek megfelelő elhelyezését a volt gyermekotthon épületében a mai Gh. Marinescu utcában.

Belklinikánk helyzete is javult 1949. január 1-jétől kezdve, mikor az illetékes minisztériumok költségvetésükbe iktathatták a Marosvásárhelyi Orvosi Kart. Hangsúlyoznunk kell, hogy működésünk első szakaszától kezdve a városi előljáróság Soós József polgármesterrel az élén minden segítséggel mellettünk állt. A város lakossága az átmeneti nehézségekkel küszködő klinikákat segítette. Így pl. az Egyetemi Barátok Köre. A városi Nőegylet önkéntes munkájával hozzájárult a klinikák tisztántartásához, a fehérnemű-javításhoz, az épületeink kertjeiben virágágyakat létesítettek stb. Sokat köszönhattünk a városi gyárak munkásainak, akik a mun-

kásigazgatók irányításával műszereinket javították, a műtők és a laboratóriumok berendezését helyreállították, kiegészítették.

Fordulatot hozott az egészségügyi ellátás 1951. évi átszervezése, mikor is az egyetemi városokban a betegellátást és az egyetemi oktatást egy szervezetté alakították át. Az orvosi ellátás sokat javult a járóbeteg-rendelők (poliklinikák) és a klinikai kórházak, fektetők szoros kapcsolata folytán.

Nevezetes volt az 1951-es esztendő, azért is, mert a belklinika irányítása alatt működő Dózsa György utcai néhány ágyas, fertőző betegeket kezelő osztályt önállósították, ágylétszáma 80-ra növekedett (vezetője továbbra is Kelemen László professzor maradt).

Az 1952-es év újabb előrelépést hozott, mikor is az akkori Lenin, ma Forradalom utca 35. sz. alatti, még a múlt században emelt épületben létrehozták a II. sz. Belklinikát, ennek orvosi személyzete és az ápolást végzők is a már 1945-ben létesített belklinikáról került ki. A laboratóriumi és más műszerek részben innen származtak. Ez a 80 ágyas II. sz. Belklinika azért is szükséges volt, mert a betegforgalom megnőtt, mivel a szomszédos megyékből is Marosvásárhelyre irányított betegek száma felszaporodott. De a belgyógyászati oktatás minősége is jelentősen feljavult, hiszen immár több kórterem, laboratórium stb. szolgálta az orvosi oktatást és továbbképzést. Ajánlatomra a kórházigazgatóság és az Egyetemi Tanács úgy rendelkezett, hogy a kórházszervezésben is jártas Horváth Endre előadótanár, majd professzor kapjon megbízatást a II. sz. Belgyógyászati Klinika vezetésére, fejlesztésére, aminek teljes mértékben megfelelt.

Miután a belklinika adminisztratív kötelekeiből kivált a fertőző betegségek és a fiziológiai, majd a II sz. Belklinika, még mindig maradt rokon specialitás, melyet a betegellátás és a főiskolai analitikai program is hozzánk kapcsolt. Így szerény támogatást nyújtottunk a balneo-fizioterápiás oktatáshoz már 1953-tól kezdve, míg 1967-ben a városi sétatér peremén álló egyemeletes épületben elhelyezett városi kádfürdőt átalakították, kibővítették fektetővel, ellátták újszerű készülékekkel. Az így átalakított, modernizált intézetben a tanszemélyzet látta el az oktatás feladatait.

Már 1953-tól ugyanilyen kívánalmak teljesítése céljából az I. sz. Belklinikán két kórtermet adtunk át az endokrinológiai betegek részére. Bartel György, mint a belklinika egyik adjunktusa, a fővárosi Endokrinológiai Intézetben szakorvosságot szerzett. Később az endokrinológia előadótanára lett. Az 1969-es esztendőben a fektető osztályok átcsoportosítása során az endokrinológiai osztályokat az I. sz. Belgyógyászaton megszüntettük, és átköltöztettük az akkori „Augusztus 23” Bútorgyár 18 ágygal, vizsgálóval, kezelővel ellátott beteggondozójába.

A széles körű iparosítás magával hozta a foglalkozási ártalmak felszaporodását, ezért a Közegészségtani Tanszék kérésére az I. sz. Belklinika 5—10. foglalkozási ártalomban szenvedő betegnek kórházi felvételét tette lehetővé. Dienes Sándor, a munkaegészségtani tanszék adjunktusa, majd előadótanár 1960-tól 1963-ig nálunk is tevékenykedett. Végül is a klinikát önálló egységként külön épületben helyezték el, ugyancsak Dienes Sándor professzor irányításával.

Az 1965. évtől kezdve Módy Jenő egyetemi tanár a vezetése alatt álló Központi Biokémiai Laboratóriumot is részben az I. sz. Belklinikán dolgozva fejlesztette ki. Ez az egység nemcsak az összes klinikákat szolgálta ki, hanem az orvosi továbbképzésben és a tudományos munkában is mint metodológiai központ vált nélkülözhetetlenné. A Módy Jenő—Kifor Imre kollektíva klinikánk tudományos munkájában is felbecsülhetetlen segítséget nyújtott.

A parancsoló szükségesség folytán a rendelkezésünkre álló földszinten kifejlesztettünk egy sürgősségi rendelőt, egy általunk indítványozott hozzáépített helyiségben, a 34 ágyas fektetőt is fejlesztettük, hogy a sürgősségi betegeket kezelés és megfigyelés céljából felvehessük. Bár az orvosképzés szempontjából is rendkívül hasznos alegységnek nem sikerült hivatalosan elismertetni létjogosultságát, Major Béla főorvos 1968 óta ennek az osztálynak vezetésével nagymértékben kitént.

Még 1946 táján a klinika egyik csoportja a malignus vérképző betegségekkel kezdett foglalkozni, miután felvettük a kapcsolatot (akkor még lehetett) egy nyugati gyógyszergyárral, mely a Mustár-Nitrogén nevű szert hozta forgalomba. Meglepetésünkre néhány láda érkezett egy dunai kikötőbe, innen továbbították városunkba az értékes küldeményt, melynek tartalmát használni kezdtük a Hodgkin nevű rosszindulatú vérbetegségeknel, elsőként az országban, ezt az újdonságot, kitűnő eredménnyel. E sikeren felbuzdulva munkaegyüttesünk behatóan foglalkozott ezekkel a betegségekkel. Kérésünkre Munteanu Ion, megyei főorvos 1973-ban hivatalosan engedélyezte két kórteremben 25 ágy fenntartását az egyre nagyobb számban hozzánk forduló hematológiai betegek számára. Ennek az osztálynak Sass Gyula tanársegéd volt a felelőse, majd egyik személyzeti átcsoportosítása után Krepsz Szász Borbála is csatlakozott ehhez a munkacsoporthoz.

Cornel Ducea 1967-ben nyert adjunktusi, majd 1976-ban, nyugdíjaztatásom után, osztályvezető professzori kinevezést.

Simion Cotoi 1974-ben adjunktusi beosztást kapott, majd tanári kinevezést. Mindketten érdeklődésük szerint a szív- és érbetegségek korszerű vizsgálatával, kezelésével váltak ki. Csoportjukhoz tartozott Repolszki Mária és Koválszki Péter tanársegéd. Két kórtermet e betegek részére rendeztünk be.

Az úgynevezett Újkórház épülete a nagy betegforgalom és a szív- és érsebészeti klinika létesítése után egyre szűkebbnek bizonyult. Ezért Pop D. Popa sebészprofesszor kieszközölte az épület III. emeletének felépítését. Mivel a belklinika ide költözését határoztuk el, a felhúzendő III. emelet tervrajzát kívánságunk szerint készítették, úgy hogy összesen 147 ágyas legyen a klinika, amelyből 34 továbbra is a földszinti sürgősségit szolgálja, mint korábban.

Az 1973-as évi személyzeti átrendezéskor Pálffy Béla allergológus szakorvos irányításával a III. emeleten egy asztmásbeteg-részleget állítottunk be. Ilyen elgondolás alapján Róna László tanársegéd, majd adjunktus, végül előadótanár, gasztro-enterológiai betegek kivizsgálására, külön kórtermi csoport vezetésére kapott megbízatást.

Az orvosi oktató, valamint egészségügyi személyzet is az évek folyamán többször változott. A belklinikát vezető Láng István professzor 1949-ben Budapestre repatriált, átadva a vezetést Dóczy Pál adjunktusnak. Nemsokára a minisztérium döntése alapján Temesvárról Merkler Dezső belgyógyász szakorvos került a klinikánk élére, aki az intézet tanulmányi igazgatójának tisztségét is viselte. Alig több mint egy tanév után visszahelyezték Temesvárra.

Dóczy Pál a Marosvásárhelyre költöztetett belklinikán mint adjunktus szolgált, míglén 1950-ben professzori és osztályvezetői főorvosi kinevezést nem kapott. Ilyen minőségben érte el a kötelező nyugdíjazási korhatárt. Az intézeti tanács még egy évig visszatartotta, és így 1976-ban visszavonult az aktív munkától, de mint konzultáns professzor továbbra is fenntartja a kapcsolatot az I. sz. Belklinikával. A klinika vezetését Cornel Ducea professzor vette át, majd miután az újonnan felépített kórházi tömb megnyitotta kapuit, ott szervezte meg az I. sz.

Belklinikát. A régi épületben maradt egység neve a „III. számú Belgyógyászati Klinikára” módosult. Vezetője Simion Cotoi előadótanár, majd professzor.

A belklinika orvosai a II. sz. Belklinika kiválása (1952) előtti években: Dóczy Pál professzor, Horváth Endre, Málnási Géza és Hermann Jenő előadótanár, Olosz Egon adjunktus, Módy Jenő adjunktus, Róna László adjunktus, Bartel György, Birek László, Szigeti Gyula, Hirsch Alice, Sass Gyula, Major Béla, Hoffman Ede, Fall Sándor, Gáspár Pál, Magyarai Sándor, Váradai Károly, Szecsei Zoltán, Horváth Éva, Végh Albert, Bódy Adorján, László Alla Grigorievna tanársegédek és Kifor Imre vegyész-tanársegéd.

Az orvosok névsora az I. sz. Belklinikán 1969-ben: Dóczy Pál professzor, Málnási Géza, Dudea Corneliu, Módy Jenő előadótanárok, Róna László, Bartel György adjunktusok, Sass Gyula, Major Béla, Hoffman Ede, Fall Sándor, Gáspár Pál, Szigeti Gyula, Szecsei Zoltán, Váradai Károly, Bora Romulus, Cosmuța Despina, Vasilescu Gheorghe, Bódy Adorján, Popeiu Teodor, László Alla Grigorievna tanársegédek és Kifor Imre vegyész-tanársegéd.

Az orvosok névsora a III. sz. Belklinikán 1994-ben: Cotoi Simion professzor, Carașca Emilian, Incze Sándor adjunktusok, Pop Horațiu, Podoleanu Doina, Dogaru Grigore, Moldovan Dumitru, Brînzeiuc Eleodor, Dobru Daniela, Gliga Mirela, Dobreanu Dan tanársegédek, Boga Ferenc gyakornok, Seucea Nicolae főorvos és Ciupe Sima Aurelia szakorvos.

A klinika orvosainak alkalmazása, szak- és továbbképzése

A belklinika orvosi személyzete kezdetben azokból tevődött össze, akik a kolozsvári Haynal Imre professzor vezette I. Belklinikán is tevékenykedtek. Később felvételt kértek, akik a frontról, hadifogságból, munkaszolgálatról szabadultak ki. A Kari Tanácshoz továbbított folyamodványokat rendszerint elfogadták. Később, 1950 után főiskolánk abszolvensei közül válogathattuk ki az utánpótlást. 1951-től kezdve már versenyvizsgán szelektáltunk, majd a minisztérium által meghirdetett üres állásokra pályázhattak fiatal orvosok.

Később a párt teljesen átvette az ún. káderpótlás feladatát. A szakmai felkészültség, mint szempont, háttérbe szorult. Az 1970-es évektől kezdve már leplezetlenül érvényesült a nacionalista politika, miután már a kétnyelvű oktatást is bevezették.

Ennek a jelenségnek, gyakorlatnak egyik példája a következő: 1973 júliusában az egyetem pártbizottsága titkárának utasítására a rektor, a prorektor, a szakszervezeti elnök jelenlétében meglepetésszerűen összehívott nagyszámú orvosszemélyzet (köztük öten éppen az I. sz. Belklinikáról) arról értesült, hogy — úgymond — perspektíva nélküliek, és ezért nem hosszabbítják meg munkaszerződésüket. Új munkahelyet jelöltek ki számukra üzemi rendelőben, a mentőszolgálat keretén belül és egyebütt. Megjegyzendő, hogy a klinikánkról elhelyezett öt közül négy magyar nemzetiségű volt. A párt-diktatúrára jellemző, hogy pl. az I. sz. Belklinika vezetőjét senki sem kérdezte meg, nem is tehette, mert mikor ezt az akciót végrehajtották, az illetékes professzor külföldön tartózkodott.

Orvosaink továbbképzése az ötvenes években az ország orvosi központjainak jobban felszerelt, nagy múltú egyetemi klinikáin, laboratóriumaiiban történt: a fővárosban, Kolozsvárt, Iași-ban. A háború utáni években az ún. tapasztalatcserére, néhány hetes, hónapos látogatásokra korlátozódhattunk. Külföldi, elsősorban a Szovjetunióba irányuló tanulmányutakra is csak kivételesen kaptunk lehetőséget.

A saját munkahelyen történő továbbképzésnek is kerestük a lehetőségeit. A referáló ülések a külföldi folyóiratok hiánya miatt kezdetben nehézségekbe ütköztek. Annál hasznosabbak

voltak a klinikai-kórbonctani közös bemutatások, megbeszélések Haranghy László, majd utódja, Gyergyay Ferenc professzor demonstrációival.

Klinikánk kérésére Kovács Endre biokémikus professzor előadás-sorozatán is sok új ismeretet szerzett a klinika orvosi kara. Később Módy Jenő biokémikusunk időnként a legújabb irányzatok, vívmányok elméleti és gyakorlati alkalmazásával ismertetett meg minket. Mikor az immunológiai áramlat világszerte csaknem forradalmasította az elméleti és gyakorlati medicinát, Dóczy Pál professzor előadás-sorozatot tartott a klinikai orvosoknak.

Még az 1950-es évek előtti időből az elméleti intézetek orvosai az élettani, kórbonctani és más katedráktól a belklinikára rendszeresen bejártak, hogy a kórtermekben gyarapítsák ismereteiket. Az Orvostudományi Társaság szakosztályi gyűlésein kezdetben ugyancsak a modern orvoslás nehezen hozzáférhető vívmányaival ismertettek meg minket a szakemberek.

Az ország egyetemi központjainak jeles professzorai az 1950-es évektől kezdve meglátogatták klinikánkat, sokan előadásokat is tartottak a helyi Tudományos Társaságban. Így I. C. Parhon, Șt. Milcu, A. Moga, Marcella Pitiș, Gh. Bruckner és mások.

A betegápolás minősége döntően befolyásolja minden kórházi fektető, sőt a laboratóriumok munkáját is. A Kolozsvárról velünk ideköltözött ferencrendi ápolónővérek itt létesült rendházát 1952-ben feloszlatták. A helyi Vöröskereszt tanfolyamokat szervezett az ápolószemélyzet pótlására. Később a tanfelügyelőség egészségügyi középiskolát, majd a máshol érettségizettek részére egészségügyi technikumot létesített. Klinikánk orvosai közül néhányan hozzájárultak a növendékek kórházi gyakorlatának eredményességéhez, sőt némelyiküket a tanári karban is alkalmazták.

A III. sz. Belgyógyászati Klinika

Orvoscépzés az I. sz. Belklinikán

Klinikánk oktató orvosai azzal a meggyőződéssel végezték ezt a munkát, hogy a belgyógyászati diagnosztika és a gyógyászat egyik meghatározó, alapvető feltétele a korszerű orvoscépzésnek. Mint ezt már említettük, szükség szerint balneo-fizioterápia és az endokrinológia oktatását is vállalták az erre kiképzett orvosaink, amíg ezek a társult szakok munkáját önálló egységekben nem végezhettk el.

A II. Belklinika létesítésekor kezdetben a belgyógyászati diagnosztika tanítását vállalta. Az endokrinológia, a balneológia, a foglalkozási betegségek oktatásához továbbra is az I. Belgyógyászat nyújtott segítséget.

Az orvostanhallgatók kevés szakkönyvvel, jegyzettel stb. rendelkeztek, ezért már 1950-ben Dóczy Pál és Horváth Endre tanárok megjelentették a magyar nyelven kinyomtatott „Belgyógyászati Diagnosztikát”. Később több litografált belgyógyászati, radiológiai, balneológiai jegyzetet adtunk ki. Moga Aurel kolozsvári professzor a román nyelvű egységes tankönyvéhez a gyomorbetegségekkel foglalkozó fejezet megírását ránk bízta (Dóczy és Málnási, 1963).

Mihelyt nélkülözni tudtunk egy nagyobb kórtérmet, tanteremmé alakítottuk át. 1963-ban már egy amfiteátrumot rendeztünk be, felszerelve vetítőkészülékkel, negatoszkóppal stb. Színes diapozitív-gyűjteményünk a belgyógyászati patológia minden fejezetének vizuális szemléltetésére hasznosnak bizonyult.

A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézetünk fejlődését, eredményeit a minisztérium is elismerte, ezért a klinikák vezetői metodológiai feladatokat kaptak, mégpedig a Maros megyében és a szomszédos megyékben működő kórházak szakmai megsegítését. Az egyesített klinikai kórház szervezetének létesítésével 1951-től kötelezővé vált a klinikai orvosok részvétele a poliklinikák munkájában, ezzel egyidőben a különféle járóbeteg-rendelők orvosi személyzete a klinikán kapott időleges munkabeosztást továbbképzése céljából.

Az Országos Orvostudományi Társaság 1964-es reformja is céljául tűzte ki az orvosok szakmai fejlődését (a tudományos munka serkentésén kívül). Klinikánk orvosai eredményesen vettek részt ezekben a közérdekű feladatokban. A vidéki kórházlátogatások gyakorlati jellegű témák közös megbeszélésére is beváltak.

Ugyancsak a minisztérium rendeletére, többek között az I. sz. Belklinika is mint metodológiai egység már 1959-ben egyéves szakosításra fogadott négy kórházi alorvost. 1962-től kezdve 3 hónapos gyakorlatra jöttek megyei kórházak alorvosai. Előadásokat is hallgattak a belgyógyászat tárgyköréből, megismerkedtek új biokémiai laboratóriumi eljárásokkal stb. Maros és a környező megyékből összesen 50 kórházi orvos vett részt ezeken a továbbképző tanfolyamokon.

Az I. sz. Belklinika törzstagjai közül többen kórházi főorvosságot szereztek vagy poliklinikai szakrendeléseken helyezkedtek el, ezek közül Marosvásárhely, Máramarossziget, Feketehalom, Gyergyószentmiklós, Lupény, Sepsiszentgyörgy kórházai, poliklinikái említendők meg.

Tudományos-kutató munka az I. sz. Belklinikán

A háború utáni viszonyok között, a szinte alapjaiból felépítésre váró jól felszerelt laboratóriumok hiányában igényes tudományos, főleg kísérleti munka elképzelhetetlen volt. A fejlettebb nyugati országok szaksajtója sem jutott el kezünkhöz. Kezdetben tevékenységünk leginkább a klinikai kazuisztika feldolgozására korlátozódott. A minisztériumok és a pártideológusok pedig a pavlovizmus, micsurinizmus, nervizmus, az ún. cortico-viscerális irányzatok és általában a Szovjetunió medicinájának követésére serkentettek.

Később, az 1955 utáni években, a terepen országszerte mutatkozó szükségletek realisabb tudományos felmérése felé fordítottuk figyelmünket. Ilyen dolgozatainkat az Orvostudományi Társaság gyűlésein adtuk elő, és a sikeresebbeket a Marosvásárhelyt megjelenő Orvosi Szemlében közöltettük. De a kolozsvári Clujul Medical, a fővárosi Viața Medicală és a Medicina Internă is szívesen fogadta kéziratainkat. A helyi Orvosi Szemlének és a Medicina Internă bukaresti folyóiratnak sok éven át voltam szerkesztő bizottsági tagja.

Al. Eskenazynak Az anaemiák című könyvét az Állami Könyvkiadó kérésére Birek László akkori tanársegéddel együtt magyar nyelvre fordítottuk (1953).

Klinikai laboratóriumunk átvette és kidolgozta a vérszérum vasszintje megállapításának módszerét. Ennek köszönhetően a vasanyagcserének kutatásával kezdett foglalkozni egyik csoportunk, tagjai (Sass Gyula, Magyarai Sándor, Hoffmann Ede) az oly gyakori vashiányos anaemiával kapcsolatban is újszerű megállapításokra jutottak. Eredményeik a hazai sajtóban és egy német folyóiratban is megjelentek (1956).

A májbetegségekkel foglalkozó orvosaink (Hermann Jenő és társai) eredményeiket az idült hepatitisek című, magyar nyelven megjelent kötetükben hozták nyilvánosságra.

Málnási Géza egyetemi tanár irányításával 1955-ben és 1957-ben epidemiológiai felméréseket végeztek a Hargita megyei Gyergyó-vidéken, ahol a gyomor- és más rákbetegségek nagy százalékban fordulnak elő.

Endokrinológusaink a megye hegyvidékein gyakori endémiás golyva előfordulásának okai utána kutattak. Később (1963) az állati hipofízis átültetésével kísérleteztek (Bartel György) figyelemre méltó eredménnyel.

Egy csoportunk a biokémikusokkal, az élettani katedra és a kórszövettanászok bevonásával az arteriosclerosis kórtanával foglalkozott. A kileszterinnel végzett állatkísérleteik eredményeit egy fővárosi országos kongresszuson adták elő. Hazai és külföldi folyóiratok is megjelentették a témakörből írt dolgozataink egyikét.

A thrombophlebitisek (thromboemboliás betegségek) akkoriban bevezetett antikoagulánsos kezelése egyik együttesünk érdeklődési körébe került. Újszerű megállapításaink, jó eredményeink láttán az Orvostudományi Társaság központja engedélyezte, hogy Marosvásárhely országos részvétellel szimpóziumot rendezzünk, kerekasztal konferenciával egybekötve. Klinikánk orvosai 13 dolgozattal szerepeltek ezen az 1966-os összejövetelen. A kerekasztal moderátora Dóczy Pál volt.

A reumás láz (heveny polyarthrititis) még 1956-ban gyakoriságánál fogva és a szív általmái miatt is nagy fontosságú betegségként szerepelt a gyermek- és felnőttkori gyakorlatban. Epidemiológiai vizsgálataink során kimutattuk, hogy városunk perifériás szegény negyedeiből kerülnek klinikánkra a betegek. (Koczka György főorvos közleménye.) Később, 1960-tól kezdve Málnási Géza előadótanár, György Pál főorvos és biokémikus munkatársaik foglalkozni kezdtek a klinikánkat nagy számban felkereső rheumatoid arthritises betegek rossz prognózisú, nehezen kezelhető ízületi bántalmával. Egy magyarországi balneológus kénes pakolásait alkalmazva ők is jó eredményeket tapasztaltak. A Hargita vulkanikus hegység vonulatában a népi gyógyászatban bevált kénes mofetták hatásmechanizmusát figyelték meg Szentimre község „Büdös” nevű mofettáinak telepén. Nyári szezonban belgyógyászok, biokémikusok helyszíni vérvizsgálatokkal figyelték a vér kéntartalmának viselkedését. Az eredmények nemcsak az ízületi bántalmak javulásában, hanem a magas vérnyomás csökkentésében is megmutatkoztak.

Klinikánk biokémiai laboratóriumában enzimológiai vizsgálatokat vezettek be (Kifor Imre). Kutatták az enzimek viselkedését sokkban, cirrózisok, súlyos arterioszklerózisok esetén. Figyelmet keltettek eredményeikkel nemcsak hazai, hanem külföldi kongresszuson is (1964, 1970).

A véralvadás és a fibrinolízis problematikájában főleg biokémikusaink szereztek nagy tapasztalatot (Kótay Lakatos Éva).

Az immunológia terén ugyancsak vegyészeink értek el eredményeket (Sárbu Fekete Magda, Kótay Lakatos Éva, Kifor Imre). 1966 után a hematológiában és a májbetegségekben is alkalmazni kezdték az immunológiai vizsgálati és kísérleti eljárásokat.

Később (1967 után) a klinikára került képzett kardiológusok újszerű vizsgálóeljárásokkal (szívkatóterezések, kardio-elektrosokk stb.) igyekeztek kiszélesíteni a tudományos vizsgáldások körét. Eredményeik a hazai kardiológiai társaság ülésein mindig figyelmet keltettek. Mikor személyzeti átszortosítás során 1973-ban Pálffy Béla a II. Belről hozzánk került, asztmás betegrendelést állítottunk be, és kórtermet is fenntartottunk számukra. A parajdi sóbánya mélyén tartózkodó betegek olykor tartós javulását észlelte az őket ellenőrző és irányító kór orvos is. Az elért eredményekről külföldön (Csehszlovákia, Magyarország, Szovjetunió) is beszámolt.

Mikor a tudományos munkának a lehetőségekhez képest figyelemre méltónak ítéltető eredményéről számot adtam, nem törekedtem teljességre. Így a belföldön és kisebb számban a határainkon kívül rendezett kongresszusokon előadott vagy folyóiratokban megjelent dolgozatok címét, szerzőit nem sorolhattam fel. Mint ahogy a magam nevét is ritkán említettem, hiszen a 30 éves munkálkodás elsősorban egy fegyelmezett csapat érdeme. A nekem tulajdonított tanári munka megbecsülése és a különféle tevékenységek sikerét jelző előléptetések, címek, kitüntetések is tulajdonképpen munkatársaim ügybuzgalmát és az irántam tanúsított ragaszkodását fejezték ki. Ennek tudatában nevezek meg néhány ilyen elismerést: az orvostudományok doktora (1957), docens doktor (1965), érdemes orvos (1965), az Orvostudományi Akadémia rendes tagja (1970), a megyei Orvostudományi Társaság elnöke (1960—1974) stb.

Mikor 1976-ban e beszámoló írója az I. sz. Belklinika vezetéséről mint nyugdíjas leköszönt, több orvosi és biokémiai tudományos munkacsoport tevékenykedett a belgyógyászatban. Továbbképzésben részben külföldi klinikákon, intézetekben, laboratóriumokban részesültek. Az így szerzett gyakorlati tudásukat a betegellátás során is gyümölcsöztették. E szakmai fellendülésnek a főiskolai oktatás és az orvosi továbbképzés is hasznát látta.

A szívbetegségekkel Corneliu Dudea, majd Simion Cotoi tanár foglalkozott elmélyülten. A hematológiai osztály betegeit Sass Gyula és Szász Borbála tanársegédek látták el szakszerűen. Az allergiás és asztmás betegeket Pálffy Béla kezelte nagy szakértelemmel és odaadással. Róna László előadótanár az emésztőszervi betegek endoszkópiáját és több gyógmódot bevezetve szerzett nagy érdemeket. Kiemelendő, hogy példáján felbuzduló több orvost sikerült kinevelnie. A sürgősségi orvosi ellátásnak kitűnő ismerője és vezetőjeként emelkedett ki Major Béla, aki a klinika főorvosi adminisztratív teendőit is ellátta.

A Központi Laboratórium Módy Jenő egyetemi tanár szakképzettsége, buzgalma folytán az I. sz. Belklinika kereteiből nőtt ki, és fejlődött önálló klinikai, biokémiai egységgé. Kiváló munkatársak segítettek, mint Kifor Imre biokémikus, Zakariásné Vertán Magda főorvos, Kótay Lakatos Éva vegyész és többen mások.

Amíg Szecsey Zoltán radiológus adjunktus a röntgendiagnosztikát végezte, megbízható leleteivel sokat lendített a klinika diagnosztikai színvonalán és a tudományos dolgozók ered-

ményeinek megbízhatóságán. A már említett Kifor Imre biokémikus önálló kutatási munkájával is nélkülözhetlenné vált több tudományos dolgozat elkészítésében. Sârbu Fekete Magda orvosnő immunológiai felkészültségével nélkülözhetlenné tette magát a sokrétű laboratóriumi munkában.

II. rész

Dr. Brassai Zoltán

Dóczy Pál professzor nyugdíjba vonulása után utóda a tanszék és a klinika vezetésében Corneliu Ducea professzor lett, akit Róna László és Simion Cotoi tanárok segítettek az oktatási, betegellátási és tudományos munka irányításában.

1983 jelentős változást eredményezett a belgyógyászati klinikák életében is. Ekkor adták át az új, 1200 ágyas modern architektúrájú és a kor színvonalának megfelelő felszereltségű Megyei Kórház épülettömbjét, amely 11 klinikának — köztük az I. sz. Belgyógyászatnak is — otthont adott.

Az új épületbe költözött I. sz. Belgyógyászati Klinika 150 ágygal kezdi meg működését Corneliu Ducea professzor, Róna László tanár és Major Béla főorvos vezetése alatt. Ekkor Mihail Ilca, Ioan Bucur, Simon Piroška, Ana Bratu, Petru Cozlea, Galaftion Oltean tanársegédek, Ileana Arsenescu, Mihail Ștefănescu gyakornokok és Csidey Ilona, Benedek Imre szakorvosok alkotják a klinika orvosi karát, amely az elkövetkező két évben Constantin Georgescu és Dan Bratu tanársegédekkel bővül.

Az I. sz. Belgyógyászat távozása után megüresedett emeletet az újonnan alapított III. sz. Belgyógyászati Klinika veszi birtokába. Ez az egység 100 ágyas, vezetője Simion Cotoi tanár. Munkaközösségét Pálffy Béla, Szász Borbála, Kovalszki Péter, Repolski Mária, Emilian Carașca, Horațiu Gh. Pop, Incze Sándor és Dumitru Moldovan tanársegédek, illetve gyakornokok alkotják. Klinikai főorvos: Nicolae Seuchea. Szervezetileg az I. és II. számú Belgyógyászati Klinika a megyei, míg a III. számú, a városi (municipiumi) egészségügyi igazgatóság keretében működik.

Az új épületben az I. sz. Belgyógyászati Klinika viszonylag jó körülmények között dolgozik, a rendelkezésre álló négy épületszárny és a kis (1, 2, maximum 6 ágyas) kórtermek megkönnyítik a profilozott betegellátást. A C. Ducea vezette kardiológiai munkacsoport (C. Georgescu, D. Bratu, M. Ilca, Benedek I., M. Ștefănescu, I. Arsenescu), amely szorosan együttműködik a Szív- és Érbézszereti Klinikával, országos elismerést szerez. A Róna László vezette gasztroenterológus csoport (tagjai Csidey I., Bucur I., Simon P., A. Bratu, és G. Olteanu) hírneve is túlnő a megyehatárokon. A kítűnően megszervezett sürgősségi osztályt Major Béla főorvos irányítja. A III. sz. Belgyógyászati Klinika munkaegyüttese S. Cotoi tanár irányításával (Emilian Carașca, Incze S., Repolski M., H. Gh. Pop) elsősorban a szívritmuszavarok kórismézésében és kezelésében ér el figyelemre méltó eredményeket. Pálffy Béla adjunktus allergológiai kutatásai és az asthma bronchiale kezelésében a parajdi sóbányában elért sikerei országos elismerést aratnak. Kovalszki Péter a nefrologiában, míg Krepszné Szász Borbála az onkohematológiában szerez hírnevet.

A két klinika tagjai számos hazai és nemzetközi kongresszus aktív résztvevői, valamint helyi és országos tudományos ülésszak szervezői. Több mint 100 szakdolgozat jelzi ezen évek tudományos kutatásainak gyümölcsét. A belgyógyászati oktatás — amelynek időtartama ezekben az években az orvostudományon 4 év — a három klinikán elosztva történik. A magyar nyelvű előadók névsora ekkor: belgyógyászati tünettan (III. év): Olosz Egon professzor, belgyógyászati patológia (IV. év): Róna László tanár, belgyógyászati patológia (V. év): Monoki István adjunktus, belgyógyászati poliklinika (VI. év): Brassai Zoltán adjunktus.

A nyolcvanas évek második felében felgyorsul az oktatószemélyzet külföldre távozása. Ez a folyamat a belgyógyászati tanszékeket is érinti. Róna László tanár 1986-ban, Pálffy Béla adjunktus 1987-ben, Simon Piroska tanársegéd 1988-ban Magyarországra távozik. Ezekben az években települ át Krepszné Szász Borbála adjunktus Németországba és Kovalszki Péter, Repolski Mária tanársegéd az Amerikai Egyesült Államokba. A kórházi vonalon dolgozó nem oktatók közül is jó néhány belgyógyász hagyja el az országot (Fall Sándor, Gáspár Pál és mások).

Az így kialakult helyzet bizonyos átcsoportosításokat tesz szükségessé. Róna László tanár helyét — az azt megelőző években a II. sz. Belgyógyászati Klinikán dolgozó — Brassai Zoltán veszi át. Az V. éves belgyógyászati oktatás Monoki István adjunktus nyugdíjazását követően a II. sz. Belgyógyászati Klinikáról átkerül a III. sz. Belgyógyászatra. Kórházi vonalon bővülést jelent az 1988-ban létrejött 50 ágyas — de ezekben az években csak 30 ágygal működő — kardiológiai osztály, amely az I. sz. Belgyógyászati Klinika részét képezi.

Az új klinikai kórház

Az 1989. decemberi események nyomán az egyetemi életben bekövetkező változások a belgyógyászati oktatást is érintik. Bővül az egyetemi szenátus autonómiája, eltörlik az előadáslátogatási kötelezettséget, növelik az előadók önállóságát az oktatásban. Az egyik legnagyobb eredmény a már évek óta fennálló létszámstopp feloldása. Így lehetővé válik, hogy a románok mellett számos magyar oktató is bekerüljön az egyetemre. A három belgyógyászati klinika magyar oktatói bázisa ebben az időszakban (1990—1994): György Piroska, Török Imola, Boga Ferenc, Fodor Géza, Germánné Salló Márta, Szabó Mónika, Bóni Piroska és Szentendrey Dalma tanársegédekkel, illetve gyakornokokkal bővül. Mindezek mellett — 10 évi szünet után — újra megindulnak a professzori, tanári, adjunktusi előléptetések is, amelyek számos belgyógyászoktatót érintenek. Lehetőség nyílik a külföldi kapcsolatok felvételére, illetve az erőszakosan befagyasztott régi szakmai kollaborációk folytatására.

A belgyógyászati klinikák szakmai tevékenységét az 1990-től napjainkig terjedő időszakban is az oktatás, tudományos kutatás és betegellátás hagyományos hármas egysége jellemzi. A preferenciális szakterületek kialakításában szerepet játszó tényezők: a klinikavezetők érdeklődési köre, az egység műszerezettsége és a területi ellátás kívánalmi, igényei.

Az I. sz. Belgyógyászati Klinikán a kardiológiai tevékenységet C. Dudea professzor, akadémikus irányítja, Ilca Mihail és Benedek Imre főorvos segítségével. Kutatási területeik: a cor pulmonale chr., a valvulopátiák diagnosztikai problémái, az atherosclerosis pathogenesis, az elektro- és echo-kardiográfia kórismézési lehetőségei, valamint a cardiomyopathiák kórismézése és az angioplasztika.

Eredményeiről számos hazai és külföldi kongresszuson (Tromsø, Madrid) számoltak be. A C. Dudea szerkesztette, illetve társszerzte 14 könyv és monográfia közül a legismertebbek az EKG-atlasz (C. Dudea: Atlas de electrocardiografie clinica, Edit. Med. Buc.), valamint a belgyógyászati tankönyvben a szív-érrendszeri betegségekről írt fejezetek (Tratat de medicină internă sub. red., R. Păun: Bolile cardiovasculare vol. I—IV. Edit. Med. Buc.).

Az angiológiai munkaegyüttes (Brassai Zoltán tanár, György Piroska, Gina Suciu, Radu Macavei tanársegédek) érdeklődési területe az idült obliteratív verőérbántalmak korai kórismézése, valamint belgyógyászati — elsősorban haemorrhológiai — kezelése. Eredményeiről számos hazai és külföldi folyóiratban (Arch. phys. Ther., Revue Roum. Med. Int., Z. Physiother., J. Am. Geriatrics Soc.), nemzetközi kongresszuson (Rochester, Prága, München, Tokyo, Berlin, Budapest), valamint két monográfiában számoltak be. A munkacsoport vezetője a SFA (Paris) tagja.

A gasztroenterológiai kollektíva (Bratu Ana adjunktus, Csídey Ilona főorvos, Lygia Bancu, Simona Bătağa és Török Imola tanársegédek) érdeklődési központjában az epehólyag, máj és pancreas betegségeinek echográfiás vizsgálata, valamint a gyomor- és vastagbélbántalmak endoszkópiás diagnosztikája áll. Tudományos dolgozataikkal részt vettek az utóbbi évek valamennyi gasztroenterológiai kongresszusán, valamint számos külföldi rendezvényen (Athén, Montpellier, Lisszabon, Pécs). A klinikán a májbetegségek kezelésével I. Bucur adjunktus foglalkozik.

A vérképző szervek betegségeit vizsgáló munkacsoport elsősorban onkohematológiai problémákkal foglalkozik, G. Olteanu adjunktus és Demian Smaranda tanársegéd irányításával. Terápiás eredményeik országos viszonylatban is figyelemre méltók.

A klinika pulmonológiai és allergológiai tevékenységét Ureche Corina tanársegéd, a diabetológiai problémák megoldását Cozlea Petre szakorvos irányítja.

Az utóbbi öt évben — a hazai továbbképző tanfolyamok mellett — újra lehetőségek nyíltak külföldi tanulmányutakra, tapasztalatcserékre. Ennek keretében az oktatók közül Brassai Zoltán Budapesten (1992, 1993), Ana Bratu Koppenhágában (1991), Budapesten (1992) és az írországi Gallway-ben (1992), L. Bancu Rotterdamban (1993) és Gallway-ben (1994), S. Băţaga Gallway-ben (1944), C. Ureche Budapesten (1993), G. Suciu Koppenhágában (1944), a kórházi orvosok közül Benedek Imre Budapesten vett részt rövidebb-hosszabb továbbképzésen.

A III. sz. Belgyógyászati Klinika elsősorban kardiológiai, ezen belül aritmológiai problémák megoldására szakosodott. A Cotoi Simion professzor vezette kollektíva (Incze S. és E. Caraşca adjunktus, Doina Podoleanu főorvos, és H. Gh. Pop tanársegéd) a szív ingerképző és ingervezető rendszerének a bántalmaival, azok kórszármaszásával, diagnosztikájával és kezelésével foglalkozik. Eredményeik országhatáron túl is ismeretesek, azokról számos hazai és nemzetközi kongresszuson (Vittel, Franciaország), valamint bel- és külföldi szakfolyóiratban (Medicina Internă, Jap. Heart J., Am. Heart J., Acta Medica Scand., Experientia) számoltak be. A ritmuszavarok vizsgálatában bevezetett számos újítás is főződik nevükhöz. A klinikavezető két monográfiának társszerzője. A keringési zavarok ultrahangos kivizsgálásával Incze Sándor és Pop Horaţiu Gh. foglalkozik.

A gasztroenterológiai problémák megoldása elsősorban N. Seuceha főorvosra és Nicolae Dobru tanársegédre, a nefrológiai betegségeké Dogaru Grigore tanársegédre hárul. Érdeklődési területük a proktológia és endoszkópos diagnosztika, illetve a húgyúti infekciók tárgyköre. A pneumológiai-allergológiai tevékenységet a Moldovan Dumitru tanársegéd és Boga Ferenc, Gliga Mirela gyakornokok alkotta munkacsoport végzi.

A klinika oktatói közül Incze Sándor Magyarországon és Németországban (1991, 1992), vett részt rövidebb, Moldovan Dumitru Hollandiában (1994) egy hosszabb tanulmányúton.

A IV. sz. Belgyógyászati Klinika csak 1994. októberétől működik önálló tanszékként. A megelőző 4 évben már különálló kórházi egység ugyan, de mint tanszék az I. sz. Belgyógyászathoz tartozik.

A Constantin Georgescu tanár vezette klinika munkaegyüttese (M. Ştefănescu, M. Opriş, A. Mitrea tanársegédek, M. Dienesch kutató, S. Micu, C. Graur és I. Viţa gyakornokok) elsősorban a szívbetegeket látja el. Érdeklődési területük az isémiás kardiopátia — ezen belül is kiemelten a heveny szívinfarktus — patológiája, diagnosztikája és korszerű kezelése. Minderre jól felszerelt koronáriaörsző részlegük lehetőséget is nyújt. Eredményeikről számos hazai és külföldi kongresszuson (USA, NSZK) számoltak be, illetve közölték azokat szakfolyóiratokban. Mihaela Opriş tanársegéd 1993/94-ben külföldi kardio-angiológiai továbbképzésen vett részt (Luxemburg).

Az V. sz. Belgyógyászati Klinika jelenben van alakulóban. Ágy- és személyzeti keretét az I. sz. Belklinika állományából különítik el. Valószínű profilja angiológia, nefrológia és/vagy gasztroenterológia. Vezetője Brassai Zoltán professzor lesz.

Összefoglalva a jelenlegi helyzetet és a jóváhagyott ágyszámot, a belgyógyászati intézmények városunkban a következők: I. sz. Belgyógyászati Klinika (90 ágy), II. sz. Belgyógyászati Klinika (80 ágy), III. sz. Belgyógyászati Klinika (90 ágy), IV. sz. Belgyógyászati Klinika (50 ágy), V. sz. Belgyógyászati Klinika (60 ágy) és Krónikus Betegségek Kórháza (50 ágy). Összességében tehát 420 ágyon folyik belgyógyászati oktatás és betegellátás.

Végezetül megemlítenénk a belgyógyászati diszciplínák magyar nyelvű előadóit (1994/1995. tanév). Orvosi kar: belgyógyászati tünettan (III. év): Ferencz László tanár; részletes belgyó-

gyászat (IV. év): Brassai Zoltán professzor; részletes belgyógyászat (V. év): Incze Sándor adjunktus; ambuláns medicina (VI. év): Kikeli Pál tanár; sürgősségi belgyógyászat (VI. év): Kerek István főorvos. Fogorvosi kar; belgyógyászati tünettan (II. év): Kikeli Pál tanár; részletes belgyógyászat (III. év): Brassai Zoltán professzor.

II. Belgyógyászati Klinika

Dr. Horváth Endre, dr. Ferencz László

Az egyetemi oktatás fejlődése és a betegellátás növekvő követelményei az 50-es évek elején szükségessé tették egy új belklinika létesítését. A szervezési munkák 1952 januárjában kezdődtek, majd 1952 májusában megindulhatott az oktatás és a gyógyító tevékenység a 80 ágyas II. Belklinikán. Az új klinika a Knöpfler Vilmos által építtetett Városi Közkórház épületének (a volt Szent György utca, majd Lenin utca, jelenleg Forradalom útja 35. sz.) emeleti részén kapott helyet, abban az épületben, amelyik Marosvásárhely és egyben Erdély első, 1812-ben alapított közkórházának az utódja volt. A klinika megszervezésében, a felszerelés megszerzésében és összegyűjtésében elévülhetetlen érdemei vannak a II. Belklinika vezetésével megbízott Horváth Endre egyetemi előadótanár mellett, Koczka György (1952—1957) és Hickel Imre (1952—1982) főorvosnak. A klinika mostoha körülmények között kezdte meg működését, mivel az alapelv, „mindent a meglévőből”, rányomta bélyegét az újonnan létesült klinikára. A felszerelést más intézmények feleslegéből adták. Az ötvenes évek elején külön sikernek számított egy-egy vérnyomásmérő, ágy, asztal vagy szék megszerzése is.

1958-ban a klinika 40 ágyas sürgősségi alosztállyal bővült. Kezdetben a volt Katonakórházban működött, majd átköltözött a Megyei Kórház egyik földszinti szárnyába. Az osztályt Olosz Egon adjunktus, Monoki István és Lukácsy József tanársegéd indította el, majd Hirsch Alíz adjunktus vezetésével, Szívós Gyula, Magyarósi György és Izsák Marianna tanársegéd, Tusa Ádám szakorvos, valamint több külső munkatárs gondoskodott az alosztály jó működéséről. A 120 ágy már jobb betegellátást tett lehetővé és az oktatási feltételek is javultak, de a szétszórtság, a laboratórium hiánya komoly szervezési és adminisztrációs nehézséget okozott.

1970-ben a klinika megkapta a szomszédos 33. szám alatti épület emeleti részét, így némi átalakítással, a kórtermek átcsoportosításával sikerült 150 ágyat elhelyezni. Ebben a keretben működött 1984-ig, amikor 50 ágyat leválasztva, részben az épület földszintjén, részben a már említett szomszédos épület földszinti részének felhasználásával létrejött a Krónikus Betegségek Klinikája Magyarósi György főorvos vezetésével (1984—1992). Meg kell említenünk, hogy ebben a kórházi egységben is a II. Belklinika orvosai (Ferencz László, Georgescu Rodica, Kikeli Pál) látták és látják el ma is a betegeket részfeladatként, mivel a fő munkahelyük továbbra is a II. Belklinika maradt.

A II. Belklinikát 1982-ig, nyugdíjazásáig Horváth Endre egyetemi tanár, majd 1990-ig Olosz Egon egyetemi tanár vezette. 1990-től a klinika vezetője Bratu Dan egyetemi tanár.

A klinika tevékenységét kezdettől fogva döntően meghatározta az a humánus és demokratizmus, a szakma szeretete és a magas szakmai színvonal, amelyet Haynal Imre egyetemi tanártól sajátítottak el tanítványai, akik később a Marosvásárhelyi Orvosi Egyetem oktatói és a belklinikák vezetői lettek.

A kezdeti nehézségeket az erős akarat és a céltudatosság győzte le. 1952 és 1954 között szinte minden tevékenység arra irányult, hogy a betegellátás és az oktatói munka javuljon.

A későbbi években a kialakuló munkacsoportokban, laboratóriumokban, kutatási tevékenységekben vagy gyógyító munkában részben megvalósultak azok a tapasztalatok, amelyeket a klinika tagjai külföldi tanulmányútjaik során szereztek (Horváth Endre Svédországban, Dániában Svájcban, Németországban és a Szovjetunióban, Olosz Egon Berlinben, Hadnagy Csaba Németországban, Szóts Gábor Berlinben és Zágrábban, Brassai Zoltán Párizsban, Pálffy Béla és Márkus Tibor Németországban).

1954-ben létrejött a klinika biokémiai és hematológiai laboratóriuma, amelyet nyugdíjazásáig Hadnagy Csaba főorvos vezetett (1954—1982). A laboratórium irányítása mellett a diabéteszes betegek gondozását, később a malignus haemopathiák kezelését is irányította. A laboratórium tevékenységi köre évről évre bővült, nemcsak a korszerű, jobb betegellátást, hanem a tudományos kutatást is szolgálta. A laboratóriumot jelenleg ifj. Nagy Attila szakorvos vezeti.

A röntgenlaboratórium fejlesztése Kozma József (1953—1959), Ghițulescu Zeno (1959—1982) főorvos és Ursace Lygia (1952—1975) tanársegéd lelkiismeretes munkájának köszönhető. Ursace Lygia hathatósan bekapcsolódott a tudományos tevékenységbe, ellátta a szívbeteg radiológiai vizsgálatát és tevékenyen dolgozott a kardiológiai munkacsoportban.

1957-ben alakult meg a funkcionális laboratórium Szóts Gábor vezetésével (1957—1975). Irányítását később (1975) Fórika György vette át. A korszerű vizsgálatok bevezetésével, keringésmérési terhelési vizsgálatok elvégzésével, a szív ciklusok mechanogrammos elemzésével, nem csak a kórházi betegek kivizsgálásához, hanem a tudományos kutatáshoz is jelentős segítséget nyújtottak.

Az országban az elsők közt, már 1960-ban létrejön a szívbeteg gondozó, amelynek volt egy járóbeteg és egy fektető részlege. A szívbeteg gondozó munkáját Papp Károly (1957—1970) és Horga Mircea (1965—1970) nagy hozzáértéssel vezette. Később, az országos szívbeteg gondozó-hálózat kiépülésével (ASCAR), a II. Belklinika lesz a négy megalakult irányító központ közül az egyik. Állandó, 12 ágyas kardiológiai osztály létesül, amelyen a szívbeteg kivizsgálását és ha szükséges volt, műtéti előkészítését végezték.

A szívbeteg pontosabb kivizsgálása szükségessé tette a szívkatéterezés bevezetését. 1962-ben Monoki István munkatársaival (Szóts Gábor, Lukácsy József, majd később Ferencz László) megkezdte a szívkatéteres vizsgálatokat, amelyeket később Szóts Gábor végzett és fejlesztett tovább. A szívkatéteres vizsgálatokat mindaddig a II. Belklinikán végezték, míg a megalakult Szívsebészeti Klinika az ilyen irányú kivizsgálásokat átvette.

Ugyancsak 1962-ben Monoki István kezdte meg az endoszkópos vizsgálatokat (gasztrosztopia, rektosztopia), amelyeket később Lukácsy József folytatott. Létrejött egy gasztroenterológiai laboratórium, amelyben korszerűbb felszereléssel Márkus Tibor (1965—1985) végezte az endoszkópos és májbiopsziás vizsgálatokat. Távozása után a gasztroenterológiai vizsgálatokat Pop Diana végzi.

Az 1968-ban Brassai Zoltán kezdeményezésére és vezetésével megalakult angiológiai munkacsoport (Ferencz László, majd Kovalszky Péter és Szász Borbála) bevezette az angiográfiás vizsgálatokat, létrehozta az angiológiai alosztályt, kialakította az érbetegek vizsgálatához szükséges munkamódszereket és kidolgozta ezek kezelésének alapelveit.

1969-ben Magyarósi György vezetésével (1984-ig) megalakult egy korszerű sürgősségi osztály 15 ágygal, amely lehetővé tette a súlyos betegek szakszerű ellátását (külön ápolószemélyzettel), a heveny szívinfarktusos betegek őrzését és kezelését (minden ágyhoz vezetéken át oxigén, a szív működés monitorizálása, defibrillátor), jelentős mértékben csökkentve a halálozási arányt. Az osztály vezetését 1984 után Cozlea Laurentiu vette át.

1971-ben Pálffy Béla megszervezi az allergológiai rendelőt, az asztmás betegek gondozását; az országban elsőként alkalmazta a parajdi sóbányában az asztmás betegek gyógykezelését. Az Egészségügyi Minisztérium felkérésére kidolgozta a krónikus légúti betegségben szenvedők rehabilitációs programját, amelyet a minisztérium meg is valósított — Slănic-on.

A klinika megalakulásakor kevés oktatóval kezdte meg munkáját. Horváth Endre egyetemi előadótanár mellett (1957-től egyetemi tanár), Bartel György adjunktus, Horváth Éva, az orvostudományok doktora és Szakács Béla tanársegéd látta el a kórházi munkát és az oktatási feladatokat is. Még az év folyamán az oktatói keret kibővült Szívós Gyula Magyarósi György az orvostudományok doktora tanársegédekkel.

Kezdetben a járóbeteg-ellátás és a kórház meghirdetett „egységének” következtében az orvosok állandó mozgásban voltak. Számos „konzultáns” orvos is dolgozott a klinikán, akik munkaidejük egy részét a klinikán, másik részét a poliklinikán vagy körzeti rendelőben töltötték, sőt a kórházi gyakorlatok vezetésével az oktatásban is részt vettek. A teljesség igénye nélkül megemlíthető Tusa Ádám (1953—1974), Bocskay Margit (1952—1955), Magyarai Sándor (1952—1953), Csizsár Lajos, Gáspár László (1953—1959), Lőrincz Dániel, Hâncu Maria (1953—1957), Selmeczi Magda és mások.

Az évek során az oktatói keret fokozatosan bővült és változott. 1957-ben Bartel György helyére Olosz Egon adjunktus, az orvostudományok doktora kerül (1972-ben egyetemi előadótanár, 1975-ben egyetemi tanár). Az évek során a klinikára kerül Hirsch Aliz (1955—1970) adjunktus, az orvostudományok doktora, Szöts Gábor (1956—1991) tanársegéd, majd 1970-től adjunktus, Monoki István az orvostudományok doktora (1957—1987) tanársegéd, 1974-től adjunktus, Lukácsy József tanársegéd (1954—1974), Izsák Marianna tanársegéd (1960—1970), Covacevici Octavian tanársegéd (1964—1974), Iliescu Ion tanársegéd (1963—1970), Bocănete Lucian tanársegéd (1963—1992), Șiara Egon gyakornok (1962—1965), Brassai Zoltán tanársegéd, az orvostudományok doktora (1966—1988), 1990-ben adjunktus, 1992-ben egyetemi előadótanár, Ferencz László tanársegéd, az orvostudományok doktora (1967—), 1990-ben adjunktus, 1993-ban egyetemi előadótanár, Ursace Lygia tanársegéd, az orvostudományok doktora (1968—1975), 1975-ben a Szív-Érsebészeti Klinika adjunktusa, Szász Borbála gyakornok, az orvostudományok doktora (1972—1974), Georgescu Rodica tanársegéd (1971—1982), Kikeli Pál tanársegéd, az orvostudományok doktora (1972—), 1990-ben adjunktus, 1994-ben egyetemi előadótanár, Kovalszky Péter tanársegéd (1972—1982), Málnási Géza egyetemi előadótanár, az orvostudományok doktora (1972—1975), László Alla Grigorievna tanársegéd (1972—1982), Pop Diana tanársegéd, az orvostudományok doktora (1973—), 1994-től adjunktus, Seuceha Nicolae tanársegéd (1973—1982), Albu Ana tanársegéd (1973—), Fórika György tanársegéd, az orvostudományok doktora (1975—), Podoleanu Doina tanársegéd, az orvostudományok doktora

(1977—1982), Pop Horațiu tanársegéd (1977—1982), Crăciun Terezia tanársegéd (1977—), Benedek István tanársegéd (1979—), Cozlea Laurențiu tanársegéd, az orvostudományok doktora (1979—), 1994-től adjunktus, Fodor Géza tanársegéd (1990—), Szabó Mónika tanársegéd (1990—), G. Salló Márta gyakornok (1991—), Drăgan Maxim gyakornok (1991—), B. Kelemen Piroska gyakornok (1991—), Dungaciu Monica gyakornok (1992—), Sandor Cristina gyakornok (1992—).

A klinika jelenlegi tanszemélyzete: Bratu Dan egyetemi tanár, Ferencz László egyetemi előadótanár, Cozlea Laurențiu adjunktus, Fórika György, Albu Ana, Mureșan Terezia, Benedek István, Szabó Mónika, Fodor Géza tanársegéd, G. Salló Márta, Drăgan Maxim, B. Kelemen Piroska, Dungaciu Monica, Șandor Cristina gyakornok.

1990-ben a II. Belklinika kötelékéből kivált a VI. éves hallgatókat oktató tanszemélyzet: Kikeli Pál előadótanár, Pop Diana adjunktus, Szentendrey Dalma gyakornok.

A II. Belklinika megalakulása óta széles körű oktatói munkát végzett. Az évek során a III. éves hallgatók belgyógyászati tünnettant, a IV., V., VI. éves hallgatók belgyógyászati előadásokat hallgattak és gyakorlatokat végeztek. Előadásokat tartottak:

Belgyógyászati előadások

IV., V. éves általános kar: Horváth Endre, Monoki István, Ferencz László;

IV. éves gyermekgyógyászati kar: Bartel György, Monoki István, Ferencz László;

III. év fogászat: Hirsch Alíz, Monoki István, Magyarósi György, Ferencz László.

Belgyógyászati tünettan

III. év: Olosz Egon, Ferencz László magyar nyelven, Bocănete Lucian, Bratu Dan, Cozlea Laurențiu román nyelven;

II. év fogászat: Hirsch Alíz, Szöts Gábor, Monoki István, Kikeli Pál;

Dietetika: Olosz Egon;

Sürgősségi betegellátás

VI. év általános kar: Hirsch Alíz, Magyarósi György;

Járóbeteg-rendelés

VI. év általános kar: Málnási Géza, Magyarósi György, Monoki István, Brassai Zoltán, Ferencz László, Kikeli Pál, Pop Diana;

Endokrinológia: Bartel György;

Sportorvostan: Olosz Egon.

Az elméleti felkészülést igyekeztünk mindig a gyakorlattal összekapcsolni.

Míg 1952—53-ban a betegellátás megerősítése volt a cél, addig 1954-től megindult egy céltudatos tudományos tevékenység. A technikai feltételek javulásával (biokémiai és hematológiai laboratórium, jobb röntgenkészülék, kardiológiai exploráció, endoszkópos vizsgálatok stb.) a tudományos munka is fellendült, és megindulhatott a kísérletes kutatás.

Már a kezdetben központi helyet foglalt el a szívbetegségek tanulmányozása. Így külön kardiológiai körtermeket hoztak létre. A szívsebészet megindulásával párhuzamosan a szívbeteg vizsgálatára kiegészült szívkatéteres vizsgálattal (Monoki István, Szöts Gábor, Ferencz László), a röntgenteknikai feltételek javulása lehetővé tette a finomabb radiológiai jelek leírását, a szív morfológiai változásainak jobb megértését (Ursace Lygia), a funkcionális laboratórium a cardiorespiratorikus vizsgálatok kiterjesztésével, oximetriás és terheléses vizsgálatok elvégzésével (Szöts Gábor, Fórika György) a szív teljesítőképességének jobb megítélés-

sét tette lehetővé. Az ez irányú tevékenységet hathatósan támogatta a szívbeteg gondozó (Papp Károly, Horga Mircea).

A szívbeteg gyógyításának és a műtött szívbeteg rehabilitációjának szükségessége vezetett a szénsavas fürdők és mofetták gyógyhatásának hasznosításához. Ez a felismerés hozta létre 1959-ben a kovásznai szívkórházat, amelynek megindításához a II. Belklinika jelentős segítséget nyújtott. A Benedek Géza igazgatófőorvos vezette szív kórház és a II. Belklinika között kialakult — az utóbbi évekig tartó — szoros együttműködés lehetővé tette számos szív- és érbeteg gyógykezelését Kovásznán.

Ugyancsak a szívbeteg gondozásához kapcsolódik a hipertónia-szűrővizsgálat Ditró községben, illetve a Görgény völgyében.

A 70-es években megindult atherosclerosis-kutatás során jött létre 1979-ben az antiatherogen rendelő (Csögör István), amelyet 1980-tól Monoki István vezet. Az antiatherogen rendelő két nagyszabású szűrővizsgálatot szervezett. 1978-ban a megyei tervezőintézet mintegy 200, 1980-ban a Metalotehnica nagyüzem több mint 2000 alkalmazottjánál vizsgálták meg a vérzsírokat, és végeztek vérnyomásméréseket.

Már az ötvenes évek elején megkezdődött az érbetegségek tanulmányozása. Horváth Éva és Monoki István az érbetegségek autoimmun jellegét és keletkezésüknek okát és morfológiai elváltozásait kutatták. Az 1968-ban megalakult angiológiai munkacsoport (Brassai Zoltán, Ferencz László, Kovalszky Péter, Szász Borbála, Pop Horațiu, Albu Ana) tanulmányozta az érbetegségek rizikótényezőit, a vérzsírok változását különböző érbetegségekben, a dohányzás hatását az érfalra, bevezette az angiográfiás vizsgálatokat, az infravörös termográfiait, tanulmányozta Kovásznán a szénsavas fürdők és mofetták azonnali hatását és a késői hatást az érbetegek utógondozása során. Kidolgozott egy korszerű kezelési rendszert, elsőként az országban alkalmazta a hypervolaemizáló kezelést. Tanulmányozta az érrendszer reaktivitását és alkalmazkodó képességét idős korban, foglalkozott az idős érbetegek kezelésével.

A sürgősségi osztály létrehozása után közvetlenül megindult a szívinfarktusos betegek megfigyelése és kezelése Magyarósi György irányításával. Kikeli Pál érdeme a rehabilitációs program kidolgozása. Az országban elsőként hozott létre cardiovascularis rehabilitációs kabinetet az infarktuson átesett betegek gondozására. A komplex vizsgálatok (terheléses EKG, Holter-monitorizálás, a vérnyomás 24 órás monitorizálása, pszichológiai vizsgálatok) lehetővé teszik a szívbeteg munkabírásának pontos megítélését és rehabilitációját. A rehabilitációs program részét képezi a kovásznai szénsavasfürdő- és a mofettakezelés, valamint a rendszeresített gyógytorna.

Az ötvenes években megkezdett hipertónia szűrővizsgálatokat Kovalszky Péter, majd Ferencz László folytatta. Nagyszabású epidemiológiai vizsgálatokkal több ezer mérést végeztek. Igyekeztek felderíteni a magas vérnyomás előfordulását különböző tájegységekben (város, falu, Nyárádmente, Kovászna megye) és különböző korcsoportokban: gyermekkorban (Ferencz Ildikó), felnőtt- és időskorban.

A tüdőbetegségek gyógyításában Szivós Gyula és Magyarósi György alkalmazta a Metraszonda-kezelést. Az asztmás betegek gondozását (több mint 3000 beteg az ország minden részéből) és az allergológiai vizsgálatokat Pálffy Béla végezte 1980-ig. Az országban elsőként alkalmazta az asztmás betegek kezelésében a parajdi sóbányában a klimatoterápiát.

A vesebetegségek tanulmányozását Olosz Egon kezdeményezte. Később Kovalszky Péter honosította meg a vesebetegek korszerű vizsgálatát, bevezette a vese percután túbiopsziáját, kidolgozta a vesebetegek célzott, szövettani vizsgálaton alapuló gyógykezelését.

A májbetegségek patológiájával Hirsch Aliz foglalkozott. Márkus Tibor a májbiopsziás vizsgálatok alkalmazásával járult hozzá a májbetegségek pontosabb kórismezéséhez.

1990-től korszerű echokardiográfiai kabinet működik, a vizsgálatok elvégzése mellett továbbképzést is végez Bratu Dan.

1990 után a klinika echográf készülékkel gyarapodott. Az echográfiás vizsgálatokat Mureşan Terezia és Fodor Géza végzi.

A reumás betegek kénpakolásos kezelésével és a solfatarok gyógyhatásával Málnási Géza és Lukácsy József foglalkozott.

Nagyjelentőségű úttörő munkát végzett Málnási Géza a gyomorrák földrajzi elterjedésének vizsgálatával.

A hematológiai kutatómunkát még Bartel György kezdeményezte. Később Magyarósi György, majd Hadnagy Csaba és Benedek István folytatott mélyreható kutatásokat.

Hadnagy Csaba alapos felkészültsége, nagy olvasottsága lehetővé tette a korszerű hematológiai ismeretek klinikai alkalmazását. Ezt az úttörő munkát Benedek István folytatja és igen jó eredményeket ért el a malignus haemopathiák kezelésében.

A geriatriai vizsgálatok széles körét végezte el Ferencz László. A vizsgálatok felölelték a geriatría szinte teljes terjedelmét. A vizsgálatok elsősorban az időskori cardiovascularis megbetegedésekre és a magas vérnyomásra terjedtek ki.

A klinika tudományos tevékenysége számos monográfia, előadás és több mint 2000 közlemény formájában testesült meg. Rendszeresen részt vettünk a különböző országos rendezvényeken, kongresszusokon. Számos dolgozatot nemzetközi kongresszuson mutatunk be, illetve hazai és külföldi szaklapokban közöltünk. A klinika oktatói (Horváth Endre, Olosz Egon, Málnási Géza, Koczka György, Bartel György, Horváth Éva, Monoki István, Brassai Zoltán, Ferencz László, Kovalszky Péter) az egyetem megalakulásától fogva rendszeresen hozzájárultak az egyetemi jegyzetek megjelenéséhez, egy-egy fejezet vagy teljes jegyzet megírásával.

A klinika szervezésében megyeközi kardiológiai összejöveteleket rendeztünk, amelyeken más egyetemi központokból is részt vettek. Különböző tárgykörök képezték a fő témát, így Csíkszeredában a vitiumok, Szovátn a veleszületett szívhibák, Segesváron a ritmuszavarok, Székelyudvarhelyen és Szovátn az arteriopathiák, Sepsiszentgyörgyön a thromboemboliás betegség.

Olosz Egon védnöksége alatt néhai Demeter Jenő baróti belgyógyász megszervezte az Erdővidéki Orvosi Napokat, amelyeken a klinika orvosai rendszeresen részt vettek.

Horváth Endre professzor 1970 után jogot kapott doktorátus vezetésére. Irányításával 1982-ig számosan védtek meg disszertációjukat, és kapták meg az orvostudományok doktora tudományos fokozatot. Így Benedek Géza, Bódy Adorján, Brassai Zoltán, Ferencz László, Horga Mircea, Jakab Kálmán, Kikeli Pál, Márkus Tibor, Pálffy Béla. Ugyancsak Horváth Endre irányításával kezdte meg a doktorátusi felkészülést Podoleanu Doina és Pop Diana, akik később (Horváth Endre nyugalmába vonulása után) más vezetővel védtek meg disszertációjukat.

A II. Belklinika szakmai elismerését jelentette az is, hogy többen különböző országos bizottságoknak vagy társaságoknak lettek tagjai (Horváth Endre az Egészségügyi Minisztérium kardiológiai bizottságának, az Országos Kardiológiai Társaság vezetőségének, az Euró-

pai Belgyógyász Társaságnak, az Európai Kardiológiai Társaságnak, Olosz Egon az Országos Kardiológiai Társaság vezetőségének, Brassai Zoltán az Európai Angiológiai Társaságnak, Kikeli Pál az Európai Kardiológiai Rehabilitációs Társaságnak). A szakmai és az oktatói munka magas színvonalának elismerését jelzi, hogy számosan részesültek magas állami kitüntetésben (Horváth Endre, Olosz Egon, Horváth Éva, Hirsch Alíz).

A klinikán kialakult magas szakmai és oktatói színvonal elismerését jelzi az a tény is, hogy jelenleg a magyar belgyógyászati oktatást végző tanárok mind a II. Belklinika munkaközösségéből kerültek ki.

A II. Belklinika szelleme a változások ellenére is tovább él. Élteti elsősorban a megmaradt munkatársakban kialakult munkastilus, amelyet a beteggel való törődés, a szenvedőkön való segítség és magas szakmai igények jellemeznek. Tovább élteti az a tény is, hogy a jelenlegi munkatársak nagy része az évek során a klinikai gyakorlatokat klinikánkban végezte, tanítványaink voltak, és orvosként ebben a szellemben kezdték meg tevékenységüket.

Végezetül elnézést kell kérnünk az adataink hiányos voltáért. Sajnos, a klinika levéltára mára teljesen megsemmisült, így a dokumentáció nagyon hiányos. Hiányoznak az 1982-ig egybegyűjtött, pontos képet adó tudományos dolgozatok, és nincs meg az azután készített tudományos munkák nyilvántartása. Csak megközelítő pontossággal tudtuk megadni a munkatársak tevékenységi időtartamát, a pontos oktatási feladatok időrendi és név szerinti felsorolását. A klinika irattárának megsemmisítése pótolhatatlan veszteséget okozott.

***

Mivel a II. sz. Belgyógyászati Klinika Erdély egyik legrégebbi kórházának helyén működik, ezért hasznosnak véljük ezen intézmény történetének rövid ismertetését.

A marosvásárhelyi kórház története

Dr. Magyarósi György

A múlt század elejéig intézményes gyógyintézete nem volt Marosvásárhelynek, csupán egy szegények háza, ispotály-aggmenház (xenodochium) létezett.

Az első városi kórház létrejötté összefügg dr. Szotyori József, felvilágosult, haladó gondolkodású orvos közügyi tevékenységével. 1801-ben került Marosvásárhelyre és egész élete során lelkesen segítette a város közügyeinek előmenetelét. Ő vetette fel először egy Országos Polgári Gyógyintézet létesítésének tervét. 1807 decemberében a városi tanácshoz kérvényt nyújtott be, melyben kéri a kórház létrehozásának engedélyezését. A városi tanács Szotyori tervét az erdélyi kormányzékhez (Gubernium) továbbítja jóváhagyás végett. A kormányzék bizottságot szervez, mely több várost is felkeres, „az országszerte felállítandó ispotályok dolgában”. Jelentése alapján a kormányzék egy-egy kórház felállítását határozza el Kolozsvárt és Marosvásárhelyt.

A Nyelvmívelő Társaság (melynek Szotyori is tagja volt), a köznemesség és a város lakossága felkarolta a kórház ügyét és pénzügyekkel támogatta. Szotyori eredeti elképzelése az volt, hogy a régi ispotály-aggmenházat bővítsék ki és alakítsák át egy korszerűbb gyógyin-

tézeté. Végül is, tervével ellentétben a régi ispotály megmaradt a református és katolikus vallású öregek és szegények számára, az Országos Polgári Gyógyintézet a Kövecses (mai Rákóczi) utcában nyílt meg, Teleki Domokos telkén, 1812. január 21-én. A 12 kórházi ágygal induló egészségügyi létesítmény nem csak a város, hanem egész Erdély első kórháza volt, ahová a betegek „minden nemzeti, vallási és lakhelybeli különbség nélkül felvételnek”. A korabeli feljegyzések szerint Fazekas Zirschke János és Csizmadia Áts István voltak a kórház első betegei. Az indulás évében, tehát 1812-ben 36, a második évben 50, 1830-ban már 255 betege (ebből 13 halt meg) volt a gyógyintézetnek. Az itt dolgozó első orvosok között dr. Horváth Mátyást, dr. Gecse Dánielt, dr. Szotyori Józsefet és dr. Csíki Jánost említik a feljegyzések. Az intézet sebésze (gyógymestere) Bojta Miklós volt hosszú évekig.

Az évről évre szaporodó betegek ellátására lassanként elégtelenné vált a kórház befogadóképessége, ezért 1821-ben egy nagyobb épületet vásároltak a Kövecses utca és a Pallásköz sarkán (emlékét már csak a Régi-Kórház utca jelzi) és a kórházat ide költöztették. 1929-ben a szomszédos ház és telek megvásárlásával tovább bővítették a kórház befogadóképességét, de ez is csupán ideiglenes megoldásnak bizonyult.

Mivel a betegek száma évről évre tovább növekedett, a felvételek viszont korlátozottak voltak, a csekély ágylétszám miatt (naponta több felvételt vissza kellett utasítani) a városi és kórházi vezetőség úgy döntött, hogy a régi helyett új kórházat létesítenek.

Az új gyógyintézet létrejötté szorosan kapcsolódik dr. Knöpfler Vilmosnak az egészségügy terén kifejtett tevékenységéhez. Az ő javaslatára 1852-ben eladták a régi kórház épületét és a Szent-György utcában (Lenin, majd Köztársaság utca) megvásároltak egy telkes házat. Az épület átalakításához szükséges összeg a régi épület eladásából, a város környéki községek önadójából, valamint a városi lakosság pénzzadományából gyűlt össze. Az új kórház 1853-ban nyílt meg 16 kórteremmel és 80 ágygal. Jóllehet az önkényuralmi kormány alig járult hozzá a kórház újjáalakításához, ezt mégis Schwarzenberg Károly főhercegről, Erdély kormányzójáról kellett elnevezni. Egy évvel később, 1854-ben, kormányzósági rendelet alapján egy 12 ágyas szemkórház is létrejött, mely 21 évig működött, majd 1876-ban beolvadt a kórházi egységbe. A 80 ágyas kórház lassanként ismét elégtelenné vált a város és környéki betegek befogadására. Knöpfler indítványa nyomán 1879. november 13-án, egy bizottsági ülésen, elhatározzák a kórház bővítését. A pénzalap ismét közadakozásból, valamint a házi kezelésből megtakarított és takarékpénztárilag kamatoztatott összegből került ki.

Az alapkövételére 1880. július 19-én került sor. Érdemes felidézni Knöpfler Vilmos ünnepi beszédének néhány mondatát: „Légy menhelye és gyógyító hajléka az emberiség szenvedő és beteg osztályainak vallás- és nemzetiségkülönbség nélkül! Hirdesse nemes Maros-Torda megyének és Maros-Vásárhely szabad királyi városának humanisztikus áldozatkészségét és dicsőségét örökre!” 1882. április 16-án avatták fel ünnepélyesen a 150 ágyas országos kórházat. Az akkori újságbeszámoló szerint „az épület a földszinten 8, az emeleten 9 utcai ablakkal egészen megszabja és kiemeli a Szent-György utcának belvárosi határvonalát”.

Az átépítés és az „új, célszerű berendezés” csak részben oldotta meg a betegellátás problémáját. Már az indulás idején elégtelenné bizonyult az ágyak száma, a betegségek „szakosítását” sem sikerült megoldani. A haladó gondolkodású, nagy műveltségű és kiváló szakképzettségű Knöpfler Vilmos már alig élvezhette munkájának gyümölcsét, még a kórház megnyitásának évében, 1882. szeptember 28-án meghalt.

A századfordulóig nem történt lényeges változás a kórház fejlődésében; 1891-ben a sebészeti beavatkozások céljából egy aszeptikus műtőt építettek, az ágylétszám pedig 1895-ig 10-zel bővült.

Továbbra sem sikerült megoldani az orvostudomány fejlődése által megkövetelt szakágak kiépítését. 1901-ben az addig Országos Kórház néven szereplő intézmény Állami Kórházzá vált, és ágylétszáma 200-ra növekedett. Később, 1904-ben, a kórházzal szomszédos telken egy 20 ágyas külön szülészeti osztály kezdett működni.

A kórház haladó szellemű orvosai felismerték, hogy nem tudnak lépést tartani a szakmai fejlődéssel, a mostoha körülmények miatt nem tudnak korszerű gyógykezelést nyújtani fekvőbetegeiknek. Dr. Marossi Kálmán, a kórház akkori igazgató főorvosa, 1900-ban megjelent munkájában a következőket írja: „Midőn az összes orvosi tudományok merőben új átalakuláson mennek át, nagyon természetes, hogy a betegségek gyógyításában követett módszerek is meg kell változnia.” Feltétlenül szükségesnek tartotta külön sebészeti, nőgyógyászati, szülészeti és szemészeti osztály létrehozását. Anyagi alapok hiányában Marossi tervének gyakorlati megvalósítása nem volt lehetséges. Súlyos gondot okozott a fertőző betegségekben szenvedők elhelyezése és gondozása is, mivel a kórháznak nem volt erre a célra elkülönített osztálya. A hulláznak épült, hátsó udvarban levő két kis szobás épületben helyezték el az egészen súlyos betegeket. Marossi után dr. Hints Elek lett a kórház igazgató főorvosa. Széles látókörű, jól felkészült sebész volt, de érdeklődési köre a kórházépítészetre is kiterjedt.

A kórház vezetőségének ismételt kérésére 1914-ben a Belügyminisztérium végre engedélyt adott egy új kórház felépítésére. Hints Elek is előterjesztette a maga pavilon rendszeren ala-

puló, a korszerű követelményeknek mindenben megfelelő építési tervét. Az első világháború éveiben azonban kórházépítés nem jöhetett szóba. Csak jóval a háború befejezése után, 1929-ben, az akkori román belügyminiszter rendelkezésére kezdtek hozzá a régóta tervbe vett új kórház építéséhez. A tervezők számításba vették és részben alkalmazták is Hints Elek elképzeléseit. Az új kórház építése pénzalapok hiányában nagyon elhúzódott, hosszabb megszakításokkal egészen 1940-ig tartott (az új tízemeletes klinika elkészülte után ezt nevezik régi kórháznak).

A két világháború közötti években a Szent-György utcai kórház ágylétszáma tovább bővült, új osztályok alakultak.

Mivel a háborút követően a nemibetegségek nagyon elszaporodtak, szükségessé vált egy külön osztály létesítése a bőr- és nemibetegek számára. Ez végül is a kórház szomszédságában bérbe vett épületrészbe került.

A hivatalos anyagi támogatás késlekedése miatt, az új kórház építkezési munkálatai igen lassan haladtak, ezért a kórház vezetőségének további szükségmegoldásokhoz kellett folyamodnia.

1922-ben sikerült a fertőző betegek kórházi ellátását is megoldani. A Dózsa György utcában egy 60 ágyas fektetőt hoztak létre a járványos és fertőző betegek számára (jelenleg is ott működik). Szükségmegoldásból ugyanitt kapott helyet a gümőkóros (tbc-s) betegek osztálya is. Azonban a két osztály szomszédsága, valamint az épület alkalmatlan volta időnkénti belső járványok fellépéséhez vezetett.

Az 1931-32-ben egy 6 ágyas fül- orr- gégeosztályt és egy kis ágylétszámú szemészeti részleggel bővült a kórház.

1934-ben a Kossuth Lajos utcai volt Munkás Otthon került a kórház birtokába, és itt helyezték el az ideg-, elme- és a nőgyógyászati osztályt. A nem kórházi rendeltetéssel épült, alig átalakított épület távolról sem felelt meg egy kórházi intézmény követelményeinek. A sebészeti és belgyógyászati osztály ágylétszáma ebben az időszakban változatlan maradt.

Az akkori leírások, dokumentumok igen siralmas képet festenek a kórházi állapotokról. Az ápolószemélyzet képzettsége igen alacsony volt, a gyógyszerrel és műszerekkel való ellátás távolról sem felelt meg a követelményeknek, a kórtermek piszkosak, az ágynemű szennyes és szakadozott, a falakon poloskák mászkáltak. Az orvosi személyzet lelkes és odaadó munkája, dr. Musca Péter igazgató főorvossal az élen, anyagi támogatás hiányában nem tudott változtatni a sivár állapotokon. A város magánorvosai csak az igen szegény vagy reménytelen, haldokló betegeiket utalták be a kórházba. A város tehetősebb lakossága többnyire a korszerűbben ellátott kolozsvári klinikákon vagy magánstanatóriumokban kezelte magát. (Városunkban 1927-28-ban épült a Köteles Sámuel utcában a Czako néven ismert magánstanatórium; jelenleg itt működik a 2. sz. Szülészeti Klinika.)

Végre 1940-ben elkészült az új kórház. Ide helyezték át a belgyógyászati, sebészeti és nőgyógyászati osztályt. Ez terjeszkedési lehetőséget adott a Szent-György utcában visszamaradt részlegeknek (bőrgyógyászat, szemészet, fül-, orr-, gégeosztály).

1952-ben a Szent György utcai kórházban működő osztályokat más épületekbe helyezték, és itt nyílt meg a II. sz. Belgyógyászati Klinika 80 ágygal.

Irodalom

HALÁSZ BORISKA: A marosvásárhelyi kórház történetéből. Orvosi Szemle 1957, I. 88—93.
SPIELMANN JÓZSEF (szerk.): A hazai orvostudomány történetéből. Editura Medicală, Buc. 1957, 36—64.

VÁRTERÉSZ PÁL: 90 éves a II. sz. Belgyógyászati Klinika, dr. Zarándi Knöpfler Vilmos (1815—1882) tudományos munkássága és közéleti tevékenysége. Kéziratok (1971) dr. Horváth Endre ny. belgyógyász professzor tulajdonában.

MAROSI ILDIKÓ: Márványtábla a kapu alatt. A Hét, 1983. február 18., 8. szám.

Klinikai Biokémiai — Immunpatológiai Tanszék

Dr. Módy Jenő

A Klinikai Biokémiai diszciplína 1966-ban alakult meg, a kórvegytannak, vagyis a kórfolyamatok biokémiájának, mint ún. molekuláris patológiának román és magyar nyelven való előadása céljából az ötödéves orvostanhallgatók számára heti egy órában, féléves fakultatív tantárgyként. A diszciplína a Belgyógyászati Tanszék keretében működött Módy Jenő adjunktus vezetésével, aki a belgyógyászati, sebészeti és urológiai klinikák laboratóriumainak az összevonása útján létesített Központi Klinikai Laboratóriumot (1966) is vezette.

A marosvásárhelyi Klinikai Kórház keretében létesített központi Klinikai Laboratórium a Gh. Marinescu (volt Klastrom) utca 6. sz. alatti, az akkori új klinika épületének 3. emeletén működött 1980-ig. Ekkor az 1200 ágyat és a főbb klinikai osztályokat befogadó, a Gh. Marinescu utca 40. sz. alatti új, tízemeletes kórház épületének I. emeletén levő helyiségekbe költözött át, ahol napjainkban is működik.

Mind a Klinikai Biokémiai Tanszéket, mind a Központi Klinikai Laboratóriumot Módy Jenő laboratóriumi főorvos (1961), az orvostudományok biokémia szakos doktora (1966) vezette 1966 és 1970 között adjunktusi, 1970 és 1990 között előadótanári, 1990-től napjainkig egyetemi tanári minőségben.

A Klinikai Biokémiai diszciplína, létesítésétől fogva (1966) egyetlen oktatóból, a diszciplínavezető személyéből állt. A Klinikai Központi Laboratóriumban dolgozott ugyan még két tanszemélyzeti tag, Kifor Imre vegyész-biológus tanársegéd és Ufferbach Klára laboráns, ezek azonban a Belgyógyászati Tanszék alkalmazottai voltak. Kifor Imre családjával együtt az Amerikai Egyesült Államokba vándorolt ki, a távozásával megürült állást nem töltötték be. A Klinikai Központi Laboratóriumnak az új, 1200 ágyat befogadó kórházi épületbe való átköltözésekor a laboránsi állás ugyan a Klinikai Biokémiai diszciplínához került át, de Ufferbach Klára nyugdíjba vonulása után (1986) ezt az állást egy másik egyetemi tanszékhez helyezték át. Ennek következtében a diszciplína azóta is egyetlen személyből, a diszciplínavezetőből áll.

A diszciplína vezetője a németországi Humboldt Alapítvány ösztöndíjasaként 1970. január és 1971. december között két éven át bochumi Ruhr-Egyetem Élettani Kémiai Intézetében (Institut für Physiologische Chemie der Ruhr-Universität, Bochum, vezető: Prof. Dr. chem. Hans Faillard) dolgozott. Távolléte idején a klinikai biokémia fakultatív tantárgyat tisztázatlan okokból törölték az orvosi fakultás tantervéből (a helyi vezetőség szerint a minisztérium döntött így, a felsőbb szervek szerint a helyi vezetőség nem igényelte e tantárgyat). Ennek következtében a klinikai biokémia volt előadójának egy éven át átmenetileg az ún. „orvosi biotechnológia” előadói fel-

adatait kellett ellátnia. Az 1972/1973. tanévtől kezdve Immunpatológia néven új fakultatív tantárgyat vezettek be az orvosképzésbe, amelyet a korábban megszüntetett klinikai biokémia helyébe, féléves tantárgyként, az ötödéves orvostanhallgatók számára írtak elő. Mivel egyrészt az egyetem utáni hároméves laboratóriumi alorvosképzés és hathetes tanfolyamok keretében végzett szakorvostovábbképzés 1968 óta megindult, és azóta is megszakítás nélkül folyik a Klinikai Biokémiai diszciplína keretében, másrészt az 1989/1990. tanévtől kezdve a hematológiát és az immunpatológiát is felölelő klinikai biokémia két féléven át folyó oktatását a harmadéves gyógyszerészhallgatók számára is bevezették, ettől az időponttól kezdve a diszciplína Klinikai Biokémia — Immunpatológia néven szerepel az egyetemi tantervben.

A diszciplína vezetője, Módy Jenő 1952-ben szerzett érdemdiplomát a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetemen, de diágyakornokként már 1949. február 1-jétől dolgozott az Orvosi Biokémiai Intézetben (vezető: Mosonyi János, majd 1950-tól Kovács Endre professzor). Megfelelő matematikai és természettudományos ismeretek birtokában egyre jobban elmélyült az orvosi biokémiai szakismeretek megszerzésében. Ennek alapján 1966-ban a Temesvári Orvosi Egyetem Biokémiai Intézete vezetőjének, Vanghelovici Mihai professzornak az irányításával „Hozzájárulás a szérumglukoproteinek kísérletes vizsgálatához” című biokémiai tárgyú doktori értekezésével megszerezte az orvostudományok doktora tudományos fokozatot.

Biokémiai ismeretei elmélyítésének folyamán már diágyakornoksága idején felfigyelt az orvosi biokémia két alapkövetelményére. Az egyik a különböző kórfolyamatok alapját képező, molekuláris szinteken lezajló patokémiai mechanizmusok ismeretének a döntő jelentősége a kórisme felállításában és az oki gyógykezelés megtervezésében, a másik pedig ezeknek az ismerteknek a gyakorló orvosok, tehát a nem biokémikus szakemberek számára is érthető formában való megfogalmazása és közlése. Így alakult ki az „orvosi biokémia” egzakt tényeknek az ismertetése helyett azok lényegének népszerűsített formában való bemutatása iránti igénye a „biokémia orvosoknak” címnek megfelelően. Ennek az igénynek a valóságát és kielégítésének a hasznosságát a klinikai biokémiai és immunpatológiai diszciplína eddigi, csaknem három évtizedes működése folyamán sikerült mind oktatási, mind pedig szakmai téren meggyőző módon bizonyítani. Ilyen bizonyítékoknak tekinthetők oktatási vonalon az Immunpatológiai, valamint a Klinikai biokémiai jegyzetei, a több mint ötezer, túlnyomórészt színes, oktatási célú diapozitív, a diákszakköri munka keretében az utóbbi húsz év folyamán készített csaknem száz államvizsgadolgozat, szakmai téren pedig a különböző folyóiratok (A hét, Brassói lapok, Korunk, Orient expressz) számára írt mintegy ötven orvosi ismeretterjesztő írás, rádióriport, és két hasonló tárgyú könyv (Kriterion, Bukarest, 1981., Dacia, Kolozsvár, 1990.).

A helyi orvosi kutatás területén a diszciplína vezetője kezdetben — az elsajátított és alkalmazott biokémiai (fehérjék, cukrok, zsírok, ionok stb. meghatározására szolgáló) vizsgálómódszerek birtokában — főleg kollaborációs munkákban vett részt, mind elméleti (anatómiai, biokémiai, élettani, kórélettani, szövettani) intézetek tagjaival, mind pedig klinikai (belgyógyász, fogász, fül-orr-gégész, gyermekgyógyász, ideggyógyász, röntgenes, szemész és tüdőgyógyász) kutatókkal együttműködve. A kolozsvári egyetemtől örökölt és tartalékolta sok és sokféle vegyszerhez, valamint a későbbiekben viszonylag jónak mondható vegyszerutánpótláshoz képest hiányos műszerpark szükségessé tette, hogy a kutatók a munkájukhoz szükséges egyszerűbb vagy bonyolultabb műszereket maguk állítsák elő. Így a marosvásárhelyi Központi Klinikai Laboratóriumban is sokféle, egyénileg kidolgozott vizsgálómódszert (a vérsavó

összes glukoprotein-tartalmát; a lipoprotein-lipáz enzim aktivitását; a szérumban fehérjékhez kötött jód mennyiségét; a lipoproteinek apoláros lipidtartalma mellett a szabad zsírsavak mennyiségét is meghatározó; a vérben keringő immunkomplexeket különválasztó és az immunglobulin-tartalmukat azonosító eljárást) és saját készítésű műszert (egyenirányítót, elektroforézises frakcionálókamrát, ultraszűrő-berendezést) használtak. A kidolgozott saját módszerek némelyikét későbbi (1991-től 1994-ig) külföldi tanulmányutak folyamán sikerült tökéletesíteni, illetve befejezni.

Egyéni kutatási eredményekről a klinikai biokémiai diszciplína első ízben „A szérumglukoproteinek mennyiségi változásainak vizsgálata fül-orr-gégészeti idült gócfertőzésekben” című dolgozat bemutatásával az 1968-ban Madridban tartott 6. FEBS (Federation of the European Biochemical Societies) konferencián számolt be. Az 1970. és 1971. években a bochumi Fiziológiai Kémiai Intézetben a biokémiai alap kutatás terén végzett munka eredményeit a Hoppe—Seyler's Zeitschrift für physiologische Chemie közölte 1973-ban.

1971 végén hazatérve, a bochumi intézetben elsajátított glukoprotein-vizsgálómódszerek segítségével sikerült egyrészt egy, a prágai V. Cukorkémiai szimpóziumon 1976-ban bemutatott saját módszert kidolgozni a vérfehérjékhez lazán kötött hexózinok mennyiségi meghatározására, másrészt azt a tényt kimutatni, hogy a heveny és idült granulociták és limfás leukaemiás sejtek membránjából kivonható glukoproteineknek mind az elektroforézises mobilitásuk, mind pedig a cukortartalmuk jellegzetesen eltérő. Az erre vonatkozó kutatási eredményekről „The Glycoproteins of Serum and of Cell Membranes of Human Leukocytes in Malignant Hemopathies” cím alatt 1979-ben számolt be a diszciplína a Kielben tartott V. International Symposium on Glycoconjugates rendezvényen.

Az egyre nehezebb anyagi viszonyok miatt, az utóbbi tíz év folyamán, a kínálkozó kutatási témákat csak elkezdni lehetett, befejezésükhöz azonban már hiányoztak a szükséges technikai feltételek. Ennek következtében a vérsavó lipoproteinjeinek és szabad zsírsavainak Níluskékkel való szelektív festésén alapuló és itthon 1981-ben elkezdett laboratóriumi módszert csak 1991-ben sikerült a bochumi Fiziológiai Kémiai Intézetben befejezni. Az eljárást az ottani intézet a másodéves orvostanhallgatók biokémiai gyakorlati programjába és jegyzetébe is felvette (Eugen J. Módy: Lipoproteine, in: Biochemisches Praktikum für Mediziner, Ruhr-Universität, Bochum, Institut für Physiologische Chemie, Herausgeber: Dr. Magdolna Varsányi, Universitätsverlag Dr. N. Brockmeyer, Bochum, 1992: 87—93.). A módszert a Laboratóriumi Medicina (Budapest) 1993-ban közölte.

A vérben keringő immunkomplexek elektroforézises különválasztására és immunglobulin-tartalmának meghatározására szolgáló módszer kidolgozására irányuló első kísérletek 1980-ban kezdődtek. Az eljárás előzetes leírása a *Revue roumaine de médecine interne*-ben jelent meg 1982-ben, de a tökéletesítésére és végleges formában való kidolgozására csak 1994-ben, a kölni egyetem Kísérletes Kórtani Intézetében kerülhetett sor. A tanulmány ugyanebben az évben a *Laboratóriumi Medicina* (Budapest) hasábjain is megjelent.

Ennek a vizsgálómódszernek a segítségével a humorális immunrendszer, a 2 E PPD-t tartalmazó steril oldattal végzett bőrpróba viselkedése alapján az immunsejtek (CD8k limfociták) működési állapotáról lehet gyorsan és jól tájékozódni. E két eljárást több ezer betegnél alkalmazva, sikerült meggyőző bizonyítékokat nyerni a Herpes családba tartozó vírusok által okozott idült fertőzéseknek egyes autoimmun-betegségek kórfejlődésében játszott kóroki szerepére (*Revista medicală — Orvosi szemle, Tg. Mureș, Marosvásárhely, 1982.*).

A Klinikai Biokémiai — Immunpatológiai Tanszék vezetője saját jegyzetein kívül egyetemünk több rokon tanszékének jegyzetében (általános, szervetlen és szerves kémia, biokémia) írt fejezeteket, valamint a Bochumi Egyetem biokémiai gyakorlati kompendiumába.

A diszciplína vezetője doktorátusi irányító jogot nem kapott, annak ellenére, hogy professzori kinevezése óta évente folyamodott érte az egyetemi szenátushoz.

A klinikai biokémiai diszciplínán két ízben, 1992-ben és 1993-ban hirdettek meg versenyvizsgát egy tanársegédi állás betöltésére, de egyetlen alkalommal sem jelentkezett megfelelő jelölt. Ha ez a soron következő két év folyamán is így lesz, a diszciplínavezető nyugdíjba vonulásával mind a diszciplína, mind a klinikai kórházi laboratórium megfelelően képezett egyetemi oktató nélkül marad.

Endokrinológiai Klinika

Dr. Kun Imre

Az endokrinológia jó ideig nem volt önálló diszciplína világviszonylatban és nálunk sem. Számos országban — köztük sok fejlett nyugati államban — ma sem vált különálló diszciplínává, s így külön szakká sem, legfeljebb második, rendszerint a belgyógyászatra ráépülő szakként ismerik el.

Önállósulása előtt — nálunk is, mint másutt — a helyi tudománytörténeti feltételek szabták meg, hogy az orvostanhallgatók milyen más diszciplína keretében sajátították el az endokrinológiai ismereteket. Nálunk kezdetben — 1948 és 1953 között — Miskolczi Dezső akadémikus vezetésével az ideg-elmeklinikán folyt az endokrinológia oktatása. Ebben az időszakban két belső használatú jegyzet is készült a diákok számára (1950-, illetve 1951-ben). Annak megértésére, hogy miért épp az ideg-elmekörtan keretében folyt az endokrinológia oktatása, a nyilvánvaló tárgyi összefüggések (l. neuro-endokrinológia) mellett más szempontok is közrejátszottak.

Tudnunk kell ugyanis, hogy az endokrinológia általános kibontakozásában a hazai neurológiai iskola kezdettől élen járt. Kísérletes endokrinológiai kutatásai révén meg kell említenünk Gheorghe Marinescu akadémikust, aki ideggyógyászati vizsgálatai mellett a hypophysis és a pajzsmirigy tanulmányozásával is foglalkozott. Grigore Popa, Fieldinggel együtt, leírta a hypophysis portarendszerét.

A hazai endokrinológia meghatározó egyénisége C. I. Parhon akadémikus professzor, előbb neurológus és pszichiáter volt Iași-ban, majd 1934-ben megalapítja Bukarestben — világviszonylatban elsőként — az endokrinológiai tanszéket. Ugyancsak ő hozza létre 1946-ban a máig is nevét viselő Endokrinológiai Intézetet, amely a hazai endokrin kutatás és továbbképzés magas szintű metodológiai központjává vált. Parhon iskolájának legjelentősebb képviselője Șt. M. Mîlcu akadémikus, aki sokáig a Román Tudományos Akadémia elnöke volt, s jelenleg — előrehaladott kora ellenére — az Orvostudományi Akadémia elnöke. Parhon másik kiemelkedő tanítványa, Marcela Pitiș professzornő, több éven át vezette a fővárosi endokrinológiai tanszéket, néhány éve bekövetkezett haláláig. Parhon és iskolája demokratikus hagyományai-

nak köszönhetően a főváros és Marosvásárhely ideg- és elmegyógyászati, majd endokrinológiai tanszékei között egyetértő szellem, jó együttműködés alakult ki.

Nagyban hozzájárultak ehhez azok a személyes kapcsolatok is, amelyek Miskolczi Dezső román kollegáihoz fűzték, így Gh. Marinescu, C. I. Parhon, I. T. Niculescu professzorhoz. Az akkori szellem évtizedekig tartó, a mai napig ható kisugárzásának eredménye, hogy mi, késői utódok is, otthon érezzük magunkat a bukaresti Endokrinológiai Intézetben, és hathatós tudományos segítséget kapunk onnan.

Az 1950-es évek folyamán Marosvásárhelyen az endokrinológia fokozatosan a belgyógyászat vonzáskörébe ment át. Az endokrin betegellátás 1953-tól kap két kórtermet az I. számú Belklinika keretében. Bartel György, mint a belklinika egyik adjunktusa, a bukaresti Endokrinológiai Intézetben szakorvosi vizsgát tesz, majd ő alakítja meg az I. sz. Belgyógyászati Klinikán az endokrinológiai osztályt, ahol vezetőfőorvosként dolgozik. Ez az osztály 1969-ben átkerül az I. sz. Belklinikáról az akkori Augustus 23. Bütorgyár beteggondozójába, ahol még csak 18 ágy van. 1970-ben a volt Gyermekpoliklinika önálló épületébe költözik, a Bernády György térre, ahol már 45 ágy áll rendelkezésére. Szintén Bartel György nevéhez fűződik — 1970-ben — az OGYI önálló endokrinológiai diszciplinájának létrehozása. Az önállósodási folyamatot kedvező légkör segíti elő, beleillik az országos törekvésekbe. Bartel György 1972-ben kapja meg egyetemi előadótanári kinevezését, s ilyen minőségben vezeti az Endokrinológiai Klinikát 1979-ben bekövetkezett haláláig.

A bukaresti Endokrinológiai Intézetrel továbbra is gyümölcsözők a kapcsolatok: többször meglátogatja munkaközösségünket Șt. M. Milcu akadémikus, Marcela Pitiș professzornő, I. Negoescu docens doktor és mások.

Bartel György halála után Gheorghe Vasilescu veszi át a klinika és a diszciplína vezetését, előbb előadótanári, majd később egyetemi tanári minőségben. Az újonnan épült megyei klinikai kórház működésének beindulása után az Endokrinológiai Klinika az OGYI központi épülete mellett lévő, az „erdő alatt” elhelyezkedő épületbe költözik, az idegsebészeti osztály helyébe. Jelenleg 50 ágy áll rendelkezésünkre az épület legfelsőbb szintjén.

Oktató és egészségügyi személyzet

1948-tól Miskolczi Dezső akadémikus vezetése alatt történik az endokrinológia oktatása. 1950-ben „Endokrinológiai jegyzetek” címmel egy 310 oldalas jegyzet jelenik meg a tanszéki munkaközösség szerkesztésében. Egy évre rá „Endokrinológia” címmel újabb munka szolgálja a diákok felkészülését. Szerzői: Miskolczi Dezső és munkatársai: Várady Károly, Kiss Ferenc, Strömpel Ilona, Wagner Rózsa, Komjátszeghy Sándor. Mivel a szerzők — Várady Károly kivételével — ideg- és elmegyógyászok, munkásságuk alaposabb ismertetése az illető diszciplínák feladata.

Itt csak Várady Károlyról kell megjegyeznünk azt, hogy ő a tanszék tanársegédje, endokrinológus főorvos és az orvostudományok doktora. Követi a kialakulóban levő endokrinológiai osztályt az I. sz. Belklinikára. Valamikor a hetvenes, nyolcvanas években kivándorolt Izraelbe, feleségével, Hirsch Alízzal együtt.

1953 után gyakorlatilag Bartel György vezeti az endokrinológiai profilú kórtermek orvosi ellátását és a szakoktatást, noha hivatalosan csak 1959-ben jön létre ez az osztály. Az említettekén kívül még annyit jegyzünk meg, hogy Bartel György 3 jegyzet szerzője, illetve társszerzője, és 1970-ben nyerte el az orvostudományok doktora címet.

Gheorghe Vasilescu doktor 1964-ben került az osztályra gyakornokként, majd tanársegéd, adjunktus, 1972-ben doktorál. Ő veszi át 1979-ben, Bartel György halála után, a diszciplína, illetve a klinika vezetését. 1980-ban kapja meg egyetemi előadótanári kinevezését. 1984-ben jelenik meg egyetemi jegyzete, 1990-ben elnyeri az egyetemi tanári kinevezést.

Bódy Adorján előbb az ideggyógyászatban, majd az I. sz. Belklinikán tanársegéd, később az endokrinológiai osztályon dolgozik ilyen minőségben. Társszerzője az 1976-ban megjelent jegyzetnek. A nyolcvanas évek elején Magyarországra települt.

Trâmbițaș Nemeș Doina ugyancsak az ideggyógyászatban kezdte didaktikai pályafutását, majd tanársegédként dolgozik klinikánkon, 1990-ig, amikor betegség miatt nyugalomba vonul.

Hirschfeld János jó ideig a Biokémia Tanszéken dolgozott tanársegédként, doktorált, majd a rádióizotóp-laboratórium munkatársa lett. Később átkerült az Endokrinológiai Klinikára tanársegédként. 1984-ben írta meg magyar nyelvű jegyzetét, s nem sokkal ezután Magyarországra távozott.

A preklinikai oktatók klinikai integrációja keretében 1978-tól két további orvos vesz részt az endokrin betegellátásban: Kun Imre, a gyógyszeres tanszék adjunktusa és I. Gh. Totoianu, az élettani tanszék tanársegéde. Ők félnormával dolgoznak az endokrinológiai járóbeteg-rendelés, illetve a klinika keretében.

Kun Imre 1972 és 1978 között tanársegéd, majd 1978 és 1988 között adjunktus a Gyógyszeres Tanszéken. 1988. január és 1990. február között — mivel a kitelepedési kérés benyújtása miatt az egyetemről menesztették — kizárólag a Megyei Poliklinika endokrinológiai szakrendelésén dolgozott. Az 1989-es decemberi fordulat után visszaveszik az OGYE-re, az Endokrinológiai Klinika adjunktusaként. Feladata — egyebek között — a magyar nyelvű előadások újraindítása, amelyek öt éven át (Hirschfeld János távozása óta) szüneteltek. 1977-től az orvostudományok doktora, 1990-től endokrinológus főorvos.

Ion Gheorghe Totoianu 1977-től az Élettani Tanszéken tanársegéd 1990-ig. 1981-ben doktorál, 1990-től endokrinológus főorvos. 1993-tól az Élettani Tanszék előadótanára, de emellett továbbra is tevékenykedik fél normával az endokrinológiai betegellátás terén.

Az egészségügyi hálózati munka keretében több éven át nálunk dolgozott Anisie Năsălean, aki jelenleg Segesváron endokrinológus főorvos.

Az utóbbi években bővült klinikánk munkaközössége: Az egészségügyi hálózat két új orvost kapott Balázs József (1988-tól) és Budán Imola (1990-től) személyében. Már mindketten szakorvosok, s 1994-től doktorandusok a klinika vezetőjénél.

A klinikai integráció keretében László Annamária, ill. Gliga Camelia a Kórélettani, illetve a Szövetani Tanszék tanársegédei dolgoznak nálunk fél normával 1991-től.

1993-ban Șerban Mihaela vizsgázott sikeresen a diszciplína gyakornoki állására. Így a jelenlegi tanszemélyzet tagjai: Vasilescu Gheorghe egyetemi tanár, Kun Imre Zoltán adjunktus és Șerban Mihaela gyakornok.

Oktatói feladatainkat illetően ki kell emelnünk, hogy az endokrinológia tanítása az orvosi karon az V. évben egy féléven át történik. Heti kétórás előadások 16 héten át, vagyis összesen 32 óra, valamint ugyanannyi gyakorlati óra áll rendelkezésünkre. A fogorvosi kar csak izeltőt kap endokrinológiából, a II. évben 12 óra keretében.

A klinika didaktikai koncepciója gyakorlati beállítottságú: igyekszünk megtanítani az orvos-tanhallgatókat a gyakoribb endokrin megbetegedések (főleg a pajzsmirigy s az alyalapi mirigy

betegségeinek) felismerésére, megfelelő kezelésére, követésére és gondozására. Ugyanakkor fontos célnak tartjuk az orvosi gondolkodás, judícium kialakítását; enélkül nem képzelhető el eredményes munka.

Komoly nehézséget okoz munkánkban a modern laboratóriumi háttér hiánya, a hormon-meghatározások kivitelezhetetlensége. Ez az állapot sok esetben arra kényszerít bennünket, hogy vizsgálataink kiegészítésére jobban felszerelt intézetekbe küldjük betegeinket.

Klinikánk tudományos fóruma három csatolt megye (Hargita, Kovászna, Szeben) endokrinológusainak. Több marosvásárhelyi, illetve vidéki tudományos megbeszélés, szimpózium szolgálta — többek közt — ezt a célt is. Ugyanakkor, endémiás vidék lévén, a klinika munkaközössége az évek során többször járt terepen az endémiás golyva megelőzése és kezelése időszerű problémáinak felmérésére.

Tudományos kutatómunka

Eltekintünk a kezdeti időszak ismertetésétől, ez ugyanis az Ideg-, Elmeklinika munkásságának részét képezi.

Bartel György tudományos érdeklődése elsősorban a hypophysis kórtanára (hypophysis-beültetések, 1956), a cukorbetegsége (pl. diabétesz—pajzsmirigy korreláció), valamint a pajzsmirigy megbetegedéseire (pl. pajzsmirigyellenes antitestek kimutatása) irányult.

Gheorghe Vasilescu tudományos munkássága a pajzsmirigy, főleg az endémiás golyva tanulmányozására, valamint a beta-blokkolók hyperthyreosisokban való alkalmazására irányult. Tanulmányozta a thyreoglobulin- és antithyreoglobulin-szintek jelentőségét különböző pajzsmirigybetegségekben, valamint a hypothyreosis és a zsíryanycsere összefüggéseit. Több szakkönyv társszerzője (1982, 1984, 1993).

Ion Gheorghe Totoianu tudományos érdeklődése és kutatási területe nagy vonalakban hasonló a diszciplína vezetőjével, de elsősorban az élettani-kórtani vizsgálati módszerek alkalmazását szorgalmazza az endokrin kórképekben. Egy monográfia szerzője (1992) és egynek társszerzője (1993).

Kun Imre Zoltán elsősorban neuro-endokrinológiai, illetve neuroendokrinó-farmakológiai kutatásokat végzett a gyógyszeres, majd az endokrinológiai diszciplína keretében. Különböző neuro- és pszichotrop szerek alkalmazásával kimutatta, hogy a központi noradrenerg/adrenerg mechanizmusoknak van serkentő szerepük a gonadotropin szekrécióban. A klinikai gyakorlatban sikerrel alkalmazott dopaminagonistákat, hyperprolactinaemiás állapotok (cikluszavarok, potentia-zavarok, jó indulatú emlőbetegségek stb.) kezelésére. Tanulmányozta a hyperoestrogenismus és a klinikai tünetek nélküli hypothyreosis szerepét mastopathiákban, illetve a hypothyreosis szerepét a policystás ovárium szindróma létrejöttében. Társszerzője az 1988-ban megjelent román nyelvű gyógyszeres gyakorlati jegyzetnek.

Fizioterápiai Klinika

Dr. Rákosfalvy Zoltán

Fizioterápiáról mint különálló diszciplínáról csak 1963-tól kezdve beszélhetünk. Addig a belgyógyászat keretein belül tartottak balneológiai előadásokat. Nem tudhatjuk, hogy a balneológia alatt mit értsünk, csak fürdőhelyi gyógyászatot vagy teljes fizioterápiát? Ugyanis még manapság is — orvosok is — balneológia alatt a teljes fizioterápiát értik (tehát hidro-elektro-balneostb.).

1963-ban már volt fizioterápiás szakorvos, tanársegéd, és megkezdődött a rendszeres elméleti és gyakorlati oktatás, de még mindig a belgyógyászati diszciplínán belül. Ugyanis ambuláns betegek részére fizioterápiás kezelő már volt, de klinika nem.

1963 és 1967 között fizioterápiai gyakorlatokat is tartottunk. Ezek egy hétre, napi 4 órára voltak megszabva a tanterv szerint. A gyakorlatokon főleg az általános orvosi rendelőben vagy otthon is alkalmazható kezelési módokra helyeztük a hangsúlyt. Ebben az időszakban az elméleti oktatás is rendszeresen folyt. Egy belgyógyász adjunktus tartotta egyszerű megbízás alapján egy szemeszterben heti egy órában.

Tulajdonképpen 1945-től is volt valamilyen fizioterápiai oktatás. Tudomásom szerint ezt a következők tartották: 1945-től 1951-ig Székely Levente marosvásárhelyi, jó nevű belgyógyász; 1951-től 1952-ig Hermann Jenő belgyógyász, előadótanár; 1953-tól 1963-ig Birek László belgyógyász, egyetemi adjunktus, majd 1963 és 1967 között a magyar hallgatónak az előadásokat Rákosfalvy Zoltán tartotta, a románoknak Birek László. A gyakorlatokat Rákosfalvy Zoltán tartotta és Rákosfalvy Livia (akkor még mint tanársegéd).

1967 szeptemberében 4 évi kilincselés, előszobázás, meggyőzés árán megalapítottuk a Fizioterápiai Klinikát. Ekkor alakult meg az önálló fizioterápiai diszciplína is. Vezetője tanári minőségben Birek László lett, egyetlen tanársegéddel, Rákosfalvy Zoltánnal. 1981-től Birek László tanár nyugdíjazása után az egész oktatást Rákosfalvy Zoltán vette át mindkét nyelven. A diszciplínához tartoztak még: Mocanu Ioan kutatógyakornok és Schmidt-Mohan Carol mint klinikai gyakornok. Ez utóbbi két állást 2—3 éven belül megszüntették. Mocanu mint kórházi szakorvos, majd mint főorvos dolgozott tovább.

Mielőtt rátérnék a diszciplína többi problémáira, szükségesnek érzem megemlíteni a klinika körülményeit. A klinika a Sport-parkban („liget”), a volt közfürdő épületében létesült. Ott már 1962-től működött a fizioterápia ambuláns kezeléssel az emeleten. Az említett hosszas harcok során megkaptuk az egész épületet, és ekképpen lett 50 ágyunk. Kezdetben még itt dolgozott az osztályvezetőn kívül 5 orvos: Boga Emese, Mocanu Ioan, Nagy Irén, Rákosfalvy Livia és Rákosfalvy Zoltán tanársegéd, aki ideiglenesen a kórházi főorvosi teendőket is ellátta. Az osztályvezető főorvos Birek László előadótanár lett, aki az orvosdoktori dolgozatát fizioterápiai témából készítette. Schmidt-Mohan Carol gyakornok is dolgozott a klinikán, de hamarosan elment Németországba. Ő volt az egyedüli disszidensünk. A poliklinikai rendelőben dolgozott kezdetben Szabó Pál főorvos és Kolumbán Margit szakorvos. Hamarosan megkaptuk a Marosszentgyörgyi fürdőt és egy kicsi villát. Itt létesítettünk egy húszágyas fektetőt. Tehát az új kórház üzembe helyezéseiig összesen 70 ágyunk volt.

Minden eddig felsorolt munkahelyen az említett orvosok működtek váltakozva, és néhány alorvos, aki nálunk tanulta a szakmát, de Szováta fürdőre volt kinevezve.

Osztályvezető főorvos és ugyanakkor a diszciplína főnöke Birek László volt (1967—1981) nyugdíjazásáig. A következő osztályvezető főorvos Szabó Pál lett (1991-ig). A diszciplína vezetője adjunktusi, majd előadótanári minőségben Rákosfalvy Zoltán lett (1982—1992), szintén a nyugdíjazásáig. (Egyike volt a 13 egyetemi tanárnak, akiket 65 évesen, váratlanul nyugdíjaztak). Jelenleg újra ketten vannak a diszciplínán: Lia Georgescu előadótanár és Bodea Ovidiu tanársegéd. A magyar nyelvű előadásokat továbbra is Rákosfalvy Zoltán tartja óradíjjal. A klinika ágyszáma időközben szaporodott: az új kórházban 60 ágyat kaptunk. Viszont elvették a marosszentgyörgyi 20 águnkat és a régi klinikától 10 ágyat. Jelenleg tehát összesen 100 águnk van, 40 a régi és 60 az új kórházban. A szükség a mi statisztikánk szerint legalább a kétszerese.

A didaktikai koncepciónk a következőkben foglalható össze:

— Csak azt adjuk elő és követeljük meg a vizsgán, ami az orvostudomány mai állása szerint bizonyítható.

— A hatásmechanizmusra helyezzük a hangsúlyt, mert ha megérti a diák, akkor becsülni is fogja.

— Leckeszerűen, pontosan csak az egyes kezelő módok és kúrák ellenjavallatait kell tudni (*primum nil nocere*).

A tudományos munka kötelező volt az egyetemen. Magunk is szorgalmasan műveltük. Nemcsak az egyetemiek, hanem a többi kollégánk is a klinikáról, a poliklinikáról. Hetente tartottunk referáló üléseket és negyedévenként tudományos ülést, ahol felolvastuk dolgozatainkat és/vagy az általános referátumainkat. Ez így ment 25 éven keresztül, tehát 1987-ig, amikor kezdett ez a rend is felbomlani, úgy, hogy 1989-ben már semmi sem ment és ez így is maradt, mindmáig.

A főbb kutatási területeinkre is jellemző az, amit a tanítási koncepciókról mondtunk: a hatásmechanizmusok felderítése, tisztázása. Mindenki maga választotta témáit, mégis kialakult ez az irányvonal. A kitartó munka meg is termette a maga gyümölcsét; sikerült viszonylag sok újat mondani a fizioterápiában és a reumatológiában is. Felsoroljuk néhány kutatási eredményünket, amelyek nagyobb visszhangot keltettek nemzetközi viszonylatban is, megjelölve a fő szerzőket, valamint a kongresszusokat és folyóiratokat, amelyeken elhangzottak, illetve amelyekben megjelentek:

— A bőrfelület mechanikai ingerlése (nedves kefével ledörzsölés, masszázst stb.) mastocita degranulációt, tehát heparinfelszabadulást okoz. A teljes testfelület ingerlése 3000 I. E. heparint juttat a vérkeringésbe. Ezt endoheparinizációnak neveztük el. (Birek L. és Rákosfalvy Z., Montreal, Canada, Laval Medical, Fizikális Medicina kongresszus 1968.)

— Az atherosclerosis egyes rizikófaktoraival a fenti procedurák normalizálóként hatnak. (Birek L., Barcelona, Nemzetközi Fizioterápiás Kongresszus.)

— A reaktivitás normalizációját a balneoklimatikus vagy több fizikális kezelés kúráként való alkalmazása a homeosztázis oszcillációinak fokozása által váltja ki. (Rákosfalvy Z., Milánó, Europa Medico-Fisica, Nemzetközi Orvosi Rehabilitáció Kongresszus.)

— A fizikovigilancia bevezetése és a gyakorlatban való alkalmazása. A szerző az elnevezést a farmakovigilancia mintájára alkotta. Ugyanis számos eddig le nem írt okot mutatott ki, ami arra utal, hogy a fizioterápiában is vannak mellékhatások, vannak egymás közti és gyógyszerekkel

való szinergista és antagonisták hatásai. (Rákosfály Z., Stockholm, Nemzetközi Fizioterápiás Kongresszus.)

Amint említettük, a hálózati kollégák is említésre méltó újításokat hoztak a fizioterápiába és reumatológiába, úgyhogy eredményeiket nemzetközi konferenciákon tudták bemutatni. Így például Szabó Pál és Kolombán Margit EMG-vizsgálattal tudta bizonyítani a súlyfürdő hatékonyságát ágyéki diszkuszsérben (Latin Reumatológia Kongresszus, Bukarest). Úgyszintén nagyon értékes, bár inkább helyi értékű újítást hozott Nagy Irén főorvos munkája, amelyben kimutatta a maroszentgyörgyi víz és iszap igen jó hatását coxarthrosisban (Nemzeti Balneológiai Kongresszus, Bukarest).

Erdemes még megemlíteni, hogy mi vezettük be elsőnek az országban a TENS-et, egy rendkívül erős fájdalomcsökkentő elektroterápiás kezelést, hasonlóan a beta-blokáns gyógyszereket az algoneurodisztrófiában (Rákosfály Z., Kolombán Margit).

Sajnos, pontos adataink nincsenek, de biztosan állíthatjuk, hogy legkevesebb 300 dolgozót mutatott be ez a kis kollektíva a különböző tudományos összejöveteleken. Idézem a Központi Fizioterápiás Intézet tudományos igazgatójának szavait, amelyek a 25-éves jubileumunk alkalmával tartott beszámoló után hangzottak el: „...hát erre a mi intézetünk a kutató kollektívájával és felszerelésével egyetemben sem volt képes”. Itt jegyzem meg, hogy a bukaresti, kolozsvári, Iiași-i és temesvári román kollégák rendkívül megbecsültek minket. Rákosfály Zoltánt beválasztották a Fizioterápiás Egyesület és a Reumatológiai Társaság vezetőségébe, és általában mindnyájunkat egy bizonyos — érezhető — tisztelettel kezelték, dolgozatainkat mindig közölték.

Nemzetközi elismerésben is részesültünk: 1970-ben a Nemzetközi Orvosi Rehabilitációs Egyesület (IRMA) tanácsosaivá választották Birek Lászlót és Rákosfály Zoltánt. Utóbbit még tiszteletbeli tagjává választotta a Magyar Reumatológusok Szövetsége. Ezenkívül még elismerő diplomákat kaptunk a különböző kongresszusokon, nemcsak az oktatók, hanem Kolombán Margit, Nagy Irén és Szabó Pál doktorok is.

Említésre méltó még, hogy az idők folyamán írtunk két-két jegyzetet román és magyar nyelven, és népszerűsítő előadásokat tartottunk a helyi rádióban, valamint írtunk az „A Hét”-be, a „Tett”-be és más lapokba. Doktorátusvezetési jogot nem kaptunk, de néhány éven keresztül nálunk is volt szakképzés. A bukaresti szakvizsgán a mi tanítványaink mindig az élvonalban végeztek.

Szerénytelenség nélkül állíthatjuk: ha csak annyit tettünk az életben, hogy Marosvásárhelyen létrehoztunk egy fizioterápiás klinikát és egy fizioterápiás iskolát, akkor nem éltünk hiába.

Tüdőklinika

Dr. Jozefovics Ferenc

A Tüdőklinika alapításának ideje egybeesik az egyetemnek Kolozsvárról Marosvásárhelyre való költözésével. A jelenlegi Fertőző Betegségek Klinikája épületének jobb szárnyában (Dózsa György u. 89.) kezdte el működését, mint a Belgyógyászati Klinika alegysége. Vezetésével Váradi

Gábor előadótanárt bízták meg, akit Szabó Ida orvosnő segített a betegellátásban. Ebben a munkában részt vettek rotációval a belklinika orvosai is. Abban az időben a klinika egy közös oktató-gyógyító egységet képezett az egyetem szerves részeként.

Mostoha körülmények között folyt a munka a nem megfelelő épületben. Hiányos volt a felszerelés, kevés a szakképzett orvos, ezzel szemben állandóan növekedett a betegek száma, hiszen a háború nyomorúságai ugrásszerűen növelték a tbc-s morbiditást; a megelőző intézkedések akkor még hiányoztak.

Specifikus gyógyszer még nem volt. A légmellkezelés képezte a fő gyógymódot a roboráló tüneti kezelés mellett. Később phrenicotripsiákat is végeztek a rekeszizom bénítása végett.

A betegellátás javulásához vezetett Ferenczi Gabriella (1946) majd Vojth Béla (1948) tanársegédi kinevezése a klinikára. A klinika már 45 ágygal működött, és volt egy ambulanciája is. Ezzel egyidőben működött egy tüdőgondozó a városban is, mint különálló egység, a járóbetegek ellátására. Ekkor még az oktatás csak kis mértékben szerepelt a klinika gondjai között, a tudományos munkához pedig még nem voltak meg a feltételek.

Előrelépést jelentett, amikor 1949 tavaszán, Váradí Gábornak fegyelmi okok miatti távozása után Grépály András adjunktust bízták meg a klinika vezetésével. Ezzel egyidőben került még a klinikára Hirsch Simon adjunktus, Kaba Tibor és Jozefovics Ferenc gyakornok, valamint több orvostanhallgató extern minőségben. Ez utóbbiak közül néhányan, mint Adorján Károly, Baróthy Miklós, Kicsid József és Lakatos László végzésük után a klinikán maradtak, és tüdőgyógyászok lettek.

Grépály András új szellemet honosított meg a klinikán, megszervezte az oktatást, írt is jegyzetet a diákok számára (1950).

Ekkorra, habár kis mennyiségben, eljutott már hozzánk is a streptomycin, a tbc első specifikus gyógyszere. Áldásos hatásának szemtanúi lehettünk.

Habár a személyzeti ellátottság már biztosítani tudta volna a klinika megfelelő működését, a munkakörülmények ezt nem tették lehetővé. Az épület szűkös, alkalmatlan volt, nem volt minden kórteremben folyó víz, helyhiány miatt nem lehetett üzembe helyezni a még Kolozsvárról elhozott tomográfot, de egy standard röntgenfelvétel elkészítésére sem volt lehetőség.

Ezen a helyzeten nagymértékben javított a klinika új épületbe való költöztetése. A volt gyermekmenhely épületébe került (Gh. Marinescu u. 5.), az addig ott működő Gyermekklinika pedig átköltözött a mostani helyére (1950).

Az új épület lehetővé tette a betegek jobb elhelyezését, civilizált munkakörülményeket teremtett. Lehetőség nyílt a tomográf- és egy új röntgenkészülék felszerelésére. Ez a munka minőségének javulásához vezetett.

Hathatós fejlődésnek indult a klinika Barbu Zeno professzor vezetése alatt, aki 1951 tavaszán került a klinika élére. A kizárólag kuratív felfogás helyett bevezette a klinikán a kuratívoprofilaktikus szemléletet. Ennek gyakorlati alkalmazása végett felköltöztette a városi tüdőgondozót a klinika területére, létrehozva a klinika-tüdőgondozó egységét (1952). Ilyenképpen megindulhatott egy szoros együttműködés a klinika és a gondozó, tehát a terep között. A gondozó orvosai (Barbu Eugenia, Costin Samuila, Vojth Béla) bekapcsolódtak a klinika munkájába is, és a klinika orvosai is rendelték a gondozóban. (A későbbiek során Barbu Eugenia osztályos orvos lett, Vojth Béla pedig a klinika ügyvezető főorvosa.)

Megteremtődtek az alapjai egy szervezett gondozóhálózat kialakításának, melynek szerves részei lettek a területi tüdőgondozók, majd a városi és falusi egészségügyi körök is. Széleskö-

rően megindultak a tuberkulin-szűrések, BCG-oltások, majd későbbben megszerveződött a veszélyeztetett egyéni kemoprofilaxisa hidrazidával.

Még 1952 végén egy kezdetleges mikrofotográfias készülékkel, melyet Hanusz József röntgentechnikus készített el, elkezdődött a lakosság röntgenszűrése Adorján Károly irányítása mellett, aki évek múlva egyik oszlopos tagja lett a tüdőgondozónak és a szilikózis komisszióknak. Kezdetben a klinika alagsorában folytak a szűrések, majd a következő évben egy, a klinika udvarán felépített barakkban (ideiglenes jelleggel). Ebben a barakkban működött a „mikro-állomás” felújított felszereléssel 31 éven át. Megszerveződhetett a városi lakosság rendszeres szűrése, majd a mozgó mikrofotóállomás létrehozásával a falusi lakosságé is. Hanusz József szakértelmének köszönhetően sikerült felszerelni és üzemben tartani a gépeket.

A tbc terjedésével mind több és több gyermek betegedett meg. Égetővé vált egy gyermekosztály létesítése, ami Grépály András irányításával megvalósult még 1951 folyamán. A klinika udvarán lévő földszintes épületben kapott helyet. Nem sokkal ezután Grépály András a Gyermekklinikán folytatta munkásságát, ahol létrehozott a tbc-s csecsemők és kicsiny gyermekek részére egy külön épületben működő osztályt. Ez látta el az akkori egész Magyar Autonóm Tartomány területét. Ezt az osztályt előadótanárként vezette egész nyugdíjba vonulásáig.

1952 folyamán Barbu professzor létrehozta a mellkassebészeti osztályt, ahol thoracoplastikákat és extrapleurális pneumothoraxokat végzett. Az 50-es évek második felétől a műtő modernizálásával lehetővé váltak a tüdőrezekciós műtétek (lobectomy, pneumonectomy), melyeket szoros együttműködésben végzett el a sebészeti klinikával (Pápai Zoltán professzorral, Csizér Zoltán és Naftali Zoltán tanárokkal). Ebben a periódusban került sebészként a klinikára Hornyák Béla is. A zártkörű altatást-reanimálást, valamint a postoperatív kezelést, ez utóbbi műtéteknél, Hain Károly végezte.

Idővel a műtétek kiterjedtek a nem tbc-s tüdőmegbetegedésekre is. A helyes indikációk felállítása, valamint a tüdődiagnosztika tökéletesítése szükségessé tette a bronchológiai részleg és a cardiorespiratorikus funkciókat vizsgáló laboratórium létrehozását.

1953-ban indult a bronchológia Lakatos László vezetésével, majd egy évre rá a funkcionális laboratórium is. Ez utóbbit Bors Márta irányította, aki abban az évben került a klinikára.

Közben tovább folyt az oktatás magyar nyelven. A klinika munkaközössége 1952-ben a diákok részére egy litografált jegyzetet adott ki. Ugyanakkor a tbc-hálózat középkáderhiányának enyhítésére, az Egészségügyi Minisztérium jóváhagyásával megkezdte működését, klinikai bentlakással, egy 2 éves nővérképző iskola, melyet Jozefovics Ferenc szervezett meg. Az iskola elvégzése után többen kaptak állást a klinikán.

Mindezzel párhuzamosan megindult a tudományos munka is. Rendszereződtek a fiziológiai szakosztály tudományos ülései. Előbb főleg kazuisztikai feldolgozásokra került sor, majd a tudományos kutatás köre mind jobban és jobban kiszélesedett, és gyakorlatilag felölelte a klinika ténykedésének minden területét. Így vizsgálat tárgyává tették az extrapleurális műtétek utáni vérzések megelőzését; a tbc-s kavernák komplex kezelését; a műtői indikációk tökéletesítését; a betegség idültté válásának megelőzését; a gyógyszerrezisztens kórokozókat ürítő betegek konzervatív és műtői kezelését. Megvizsgálták továbbá a szigorúan ellenőrzött gyógyszeres kezelésekre eredményeit, mind az új, mind a recidivált, illetve krónikussá vált betegeknél.

A tudományos munka fontos területét képezte a gyermektuberkulózis. Elemzés tárgya lett a BCG-oltás hatásossága; meningitis basilaris kezelésének eredményessége; a megbetegedés gyógyszeres és oltásos profilaxisa; a kórokozók primer gyógyszer-rezisztenciájának befolyása

a gyógyulásra, valamint mindazon intézkedés, melynek célja a gyermekmorbidityás visszaszorítása volt. De tanulmányozták a tbc-s morbiditás és mortalitás dinamikáját és azok elősegítő tényezőit; a tbc elleni harc jobb megszervezésének lehetőségeit; az atípusos Mycobacteriumok epidemiológiai-klinikai jelentőségét; a betegségek késői felfedezésének okait; a tüdőgondozó nyilvántartásának tökéletesítését. Vizsgálat alá vették az urológiai és tüdőtbc klinikai és bakteriológiai összefüggéseit; a nyirokcsomó-tuberkulózis gyógyításának eredményeit.

Összehasonlították a spirográfias eredményeket a tüdő-szintigráfiasokéval, hasznos gyakorlati következtetéseket vonva le belőlük.

Beható vizsgálatoknak vetették alá a baktériumok gyógyszer-rezisztenciáját, kutatva annak minden vonatkozásait. Vizsgálták a mikrofotográfias szűrések hatásosságát és kiterjesztésének lehetőségeit is a szívbetegek kiszűrésére. Hasonlóképpen foglalkoztak a tüdőtbc recidívájának komplex problémájával, de a nemspecifikus tüdőmegbetegedésekkel is (a szilikózis és tüdőtuberkulózis patogenetikus összefüggéseivel; a szilikotikus betegek munkaképességének meghatározásával; a szilikózisban és szilikotuberkulózisban szenvedők szérumproteineinek, lipo- és glikoproteineinek elváltozásával; a tüdőtályog kezelésének problémáival; a kezelés utáni maradéküregek késői sorsával; a tüdőszarkoidózisban szenvedők elemzésével stb.) Egyes tanulmányokat más diszciplínákkal (urológia, röntgenintézet, kóronctan, biokémia, kórélettan stb.) közreműködve dolgoztak ki.

Számos dolgozat látott napvilágot. Ezek nagy része megjelent különböző hazai, de némelyek külföldi folyóiratokban is.

A tudományos munka fő kezdeményezője és irányítója Barbu professzor volt, de részt vett benne az egész orvosi kar és nemegyszer az adatgyűjtésben a középkáderek is. Dolgozataik elhangzottak hazai, de nemzetközi kongresszusokon is. Öt kötet foglalja magába a klinikán kidolgozott és nyomtatásban is megjelent tudományos közleményeket.

1952 őszén átszervezték a klinikákat, létrehozták az egyesített klinikai kórházat. Ezzel elválasztották az oktatást a szigorúan vett betegellátástól. Létrejött a fiziológiai diszciplína. Az oktatói státusban ketten maradtak: Barbu Zeno az általános karon, Grépály András a gyermekgyógyászatban. Hamarosan nyilvánvalóvá vált, hogy az oktatási feladatok több személyt igényelnek. Ezért Lakatos László, majd Bors Márta óraadóként bekapcsolódott az oktatásba. 1954-ben Charap Györgyöt nevezték ki tanársegédnek a diszciplínához, majd 1959-ben Jozefovics Ferencet is.

Időközben a betegek számának állandó növekedése és a klinika sokirányú ténykedésének szaporodása szükségessé tette az épület bővítését. Barbu professzor előteremtette a szükséges pénzalapokat, úgy hogy 1954-ben sikerült felhúzni még egy emeletet és egy manzárdot a meglévő épületre, és így 150-re növekedett a klinika ágyszáma. Voltak periódusok, amikor ez a szám megközelítette a 180-at.

A klinika bővítése lehetővé tette a bronchológia megfelelő elhelyezését, majd a röntgenrészelg új készülékeinek beszerelését (tomográfias, átvilágító és felvételeket készítő készülék). Nagyobb helyiségbe lehetett költöztetni és modern felszereléssel ellátni a funkcionális laboratóriumot is. A fentiekben kívül lehetővé vált egy külön étkező létesítése a betegek számára és egy szerény kávéház az alkalmazottak részére, melyeket a klinika saját konyhája látott el.

Közben általánossá vált az új antituberkulotikus gyógyszerek alkalmazása, melyeket, ha csak lehetett, perfúziók formájában adtunk hármastársításban (streptomycin, hidrazida, PAS).

Ezekben az években a szükséges gyógyszerek már kellő mennyiségben álltak a klinika rendelkezésére.

A modern kezelés látványos eredményeket hozott. Az addig gyógyíthatatlannak tartott körképekben szenvedők, mint a meningoencephalitis, miliaris tbc, meggyógyultak. Gyógyult a kavernás betegek nagy része is. Zuhanásszerűen csökkent a tbc-s mortalitás. A bacilusürítők számának hathatós csökkenése visszaszorította a gyermekmegbetegedések előfordulását is.

A bakteriológiai vizsgálatok számának és főleg a tenyésztési igényeknek állandó növekedése, a kórokozók gyógyszerérzékenységének meghatározása szükségessé tette egy bakteriológiai laboratórium létrehozását a klinikán. Ezt sikerült megvalósítani 1958-ban. A metodikákat Alexa Mária asszisztensnő sajátította el a Bakteriológiai Intézetben, majd Munteanu Piros Sanda bakteriológus irányításával bővített személyzettel alkalmazta. Későbbben Horváth Nemes Mária vette át a bakteriológiai laboratórium vezetését, aki mind a mai napig ott dolgozik ebben a minőségben.

Szép lassan a klinika metodológiai központtá nőtte ki magát, ahol a diákok oktatása mellett alorvosok is (Szima Zoltán, Zsejki Gyula, Pallai László, Klents Ferenc, Kiss Kálmán) kaptak szakképzést. Tüdőszakorvosok és főorvosok részére továbbképző tanfolyamokat szerveztek, melyekre az ország minden részéről jöttek résztvevők. Ezeket a tanfolyamokat Barbu professzor és Jozefovics Ferenc tartotta. Barbu professzor megkapta a doktorátust irányító jogot is. Az évek folyamán 4-en doktoráltak nála.

Az elért eredmények megvalósítása nem kevés akadályba ütközött. Ezek leküzdése főrészt az intézet vezetőjére hárult. Munkássága elismeréseként Barbu professzor megkapta az „Érdemes orvos” címet és a „Munka Érdemrendet”, majd 1972-ben beválasztották az Orvosi Akadémia levelező tagjai közé.

Az intézet jó meneteléhez természetesen hozzájárultak a középkáderek is a hosszú éveken át kifejtett lelkiismeretes munkájukkal. Így Máthé Berta főnővér, Bálinth Nóra főasszisztensnő, Balizs Margit műtősnővér, Gergely Berta, Ungvári Erzsébet, Márta Sofia, Balázs Mária és Hoffmann Júlia osztályosnővér és asszisztensnő, Erdélyi Júlia és Mileşan Margit bronchológiai asszisztens, Fülöp Etelka, Takács Margit, Rácz Katalin és Fleşeru Mariana röntgenes nővér és asszisztens, Agh Ida, a funkcionális laboratórium asszisztensnője, továbbá Alexa Mária, Laczkó Margit, Dan Nicolae, Simon Gábor laboratóriumi asszisztens, laboráns, Erchedi Valentina, Nistor Ilona nővér, és Bauer Rozália beteggondozó a sterilizálóból, Szabó Ilona asszisztensnő a gyerekosztályról, Demeter Ilona diétásnővér és Nagy Elvira asszisztensnő a konyháról, Giurgiu Rozália tisztviselőnő, valamint Demeter József gondnok-karbantartó. A tüdőgondozóból: Ávéd Zsuzsa, Barabás Ilona, Kuron Éva és Bethlen Ágnes asszisztensnő, Kelemen Aranka röntgenesnővér a mikrofotó-állomásról és még sokan mások.

A 60-as évek elején bevezették a román nyelvű oktatást is. Barbu professzor még évekig adott elő magyar nyelven, majd 1968-tól Jozefovics Ferenc vette át ezeket az előadásokat, és mint adjunktus folytatta 1985 őszéig, nyugdíjba vonulásáig. Az utolsó 2 évben a román nyelvű előadásokat is ő tartotta, miután már egyedül maradt az oktatásban. Még 1977-ben Barbu professzorral közösen írtak egy litografált jegyzetet a diákok számára mind magyar, mind román nyelven. Barbu professzor az ország többi fiziológiai diszciplinájával közreműködve megírta a primer tuberkulózistól szóló fejezetet a több kiadásban megjelent egységes tankönyvben. A Fiziológia című szakkönyvnek (1966) is társszerzője.

1963-ig több orvos jött a klinikára, mint ahányan eltávoztak onnan. E periódusban 18 szakképzett orvos (belgyógyász, sebész, fül-orr-gégész, röntgenes, tüdőgyógyászok) dolgozott a marosvásárhelyi tbc-egységek keretein belül. Később ez a szám radikálisan csökkent.

Kuron András gyakornokként jött a diszciplínához 1959-ben. Rövidesen mint szakorvos a gyerekosztályon, majd a gondozóban folytatta munkáját. 1958-ban Izsák Ibolyát és Nagy Attilát helyezték át a belklinikáról a funkcionális laboratóriumba, illetve a tüdőgondozóban kaptak beosztást. Később Nagy Attila éveket töltött Grépály tanár osztályán, majd a klinika gyermekosztályán is.

A 60-as évek elején a mikrofotó-állomásra nevezték ki Kászonyi Margitot, London Károlyt, majd Nagy Zoltánt, de ők is főleg a gondozóban dolgoztak. Ebben a periódusban tanársegédi kinevezéssel jött még a diszciplínához Bálan Victor, de hamarosan átkerült a kórházhoz. Ugyancsak ebben az időben a bronchológiára került mint fül-orr-gégész Both Sándor. Ezt a részleget ekkor Charap György vezette.

1959-ben Ferenczi Gabriella, Vojth Béla és Jozefovics Ferenc megszerezte a főorvosi képesítést, majd a következő években Bálan Victor, Charap György, Hain Károly, Lakatos László és Nagy Attila. Kászonyi Margit 1990-ben szerezte ezt meg. A többiek szakorvosi képesítést kaptak.

Az évek folyamán valamennyi orvos rövidebb-hosszabb időt töltött az intézet majdnem minden osztályán, részlegén. A közbejött átszervezések is megváltoztatták némelyek munkahelyét. Így 1957-ben Ferenczi Gabriella lett a tüdőgondozó vezető főorvosa. Lakatos László is itt folytatta munkáját, és csak 1968-ban került vissza a bronchológiára.

Az utóbbi 25 évben csak távoztak a klinikáról. Új orvos nem jött, a régiék száma lassan fogyni kezdett (áthelyezés, kivándorlás, nyugdíjazás), anélkül, hogy utánpótlás történt volna. Ezzel és az általános helyzet romlásával párhuzamosan hanyatlani kezdett a klinika színvonala is. A sebészeti osztály megszüntetéséhez (1973) hozzájárult Barbu professzor megbetegedése is. Ezzel egyidőben a funkcionális vizsgálatok száma és jelentősége is csökkent, időközben a laboratórium felszerelése előregedett. A hibás egészségügyi politika miatt felszámolták a körzetünkhöz tartozó nagy szanatóriumokat (Tölgyes, Torja) és a vidéki fektetőket (Régen, Dicsőszentmárton, Segesvár), ami megváltoztatta a klinika beteganyagának az összetételét. A nem specifikus folyamatú betegek száma a minimumra redukálódott (valamikor a klinika betegeinek a felét tették ki). Most biztosítani kellett a tbc-s betegek felvételét, akik máshova már nem mehettek.

A műtétek megszűnésével, a differenciáldiagnosztikai problémák csökkenésével a bronchológia főleg ambuláns betegek vizsgálatára szorítkozott, majd Lakatos László távozásával megszüntette működését (1988). Jóval előbb megszűnt a külön gyermekrendelés is. A mindennapi betegellátásban mind gyakrabban kezdtek hiányozni a nélkülözhetetlen gyógyszerek és filmek. A tudományos ténykedés nagymértékben redukálódott.

Barbu professzort 1983-ban nyugdíjazták. A diszciplína összes feladatait Jozefovics Ferenc vette át, az osztályvezető főorvosi teendőkkel Bálan Victort bízták meg.

1985 őszén Jozefovics Ferenc is nyugdíjba ment. Ekkor már csak 6 orvos maradt az egész klinikán és a gondozóban. Az oktatási feladatokat, mint óraadó, Nagy Attila vette át. Ebben a minőségben mindmáig ő tartja a magyar nyelvű előadásokat.

1990-ben Bálan Victort is nyugdíjazták. Ekkor már csak 3 szakképzett orvos maradt és 4 alorvos, akik 1989-ben jöttek. Nagy Attila vette át a klinika vezetését.

Az orvosok közül Babu Mariana, Jimboreanu Gabriela és Demeter János megszerezte a szakképzést 1991-ben. Röviddel ezután Demeter János eltávozott az országból, Jimboreanu Gabriela átment az oktatásba, és mint tanársegéd átvette a román nyelvű előadásokat. Ugyanebben az évben a klinika még egy szakorvost kapott, Olteanu Minervát.

1992-ben nyugdíjazták a „régí gárda” utolsó orvosait is: Nagy Attilát, Kászonyi Margitot és Kuron Andrást. Ez utóbbi fél állással a gondozóban maradt. Ideiglenesen Babu Mariana vezette a klinikát egészen 1993-ig, majd Olteanu Minerva vette át a vezetést, miután felépült a betegségéből, és visszajött a klinikára. Jelenleg is ezt a funkciót tölti be.

Közben Pribac Ioan, a 4. orvos is megszerzi a szakképzést, majd 1994-ben bronchoszkópiás vizsgálatokat kezd végezni a klinikán.

1993-ban a klinikára nevezik ki Gabor Marinela fizioterapeuta orvosot, majd 1994-ben Grinea Ioan szakorvost. Jelenleg a fent felsoroltak képezik a tüdőklinika és gondozó orvosi karát.

Az évek folyamán nemcsak az orvosok létszáma csökkent, hanem az egész személyzeté 130 főről 50 alá, főleg az 1990-es masszív nyugdíjazások következtében. Újabb alkalmazások és a konyha visszaköltöztetése után a jelenlegi létszám 80 főre emelkedett.

Az ország rossz gazdasági-szociális helyzete maga után vonta a tuberkulózis endémia újbóli fellángolását. Nőtt mind a felnőttek, mind a gyermekek megbetegedésének száma. Ez a helyzet szükségessé tenné — a gazdasági helyzet javulása mellett — egy jól működő tbc elleni hálózat felélesztését, mely már a múltban bebizonyította, hogy eredményesen fel tudta venni a harcot ez ellen a népbetegség ellen.

Tüdőgyógyászati gyakorlat

Röntgen Klinika

Dr. Darvas István

1940 után a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem Radiológiai Tanszékének és Klinikájának élére a beszercei származású Forfota Erichet nevezték ki, aki igen jól képzett és tevékeny ember volt. Ő szervezte meg a tanszemélyzetet, amelyben olyan orvosok szerepeltek mint például Zsebők Zoltán, a későbbi budapesti professzor és Krepsz Iván, a későbbi marosvásárhelyi röntgenprofesszor. A négy év alatt a klinika személyzete igen jelentős fejlesztést ért el, többek között fekvőrészleggel bővült, fotolabort, mikro-, és makrofilmtékát rendeztek be, és megszervezték az onkológiai ellátást is.

1945 őszén az Orvosi Kar Marosvásárhelyre került, a Hadapródiskola szép, nagy és tágas főépületébe. A kórházi hálózat azonban szegényes volt. Átadták ugyan a három legnagyobb kórházat oktatási bázisnak, de ezekben minden szakmára kiterjedő elhelyezési lehetőség nem volt.

A Röntgen Tanszéknek a mai Gh. Marinescu utcai akkori Új Kórház röntgenosztályát jelölték ki, amely ezen épület utca felőli szárnyának a földszintjén volt berendezve, mintegy 10 szobában. A géppark egy Heliophos nagyobb teljesítményű diagnosztikai, egy Stabilivolt mélyterápiás, egy Siemens márkájú átalakított, röntgenfelvételeket szolgáló és egy kis teljesítményű (félhullámú) átvilágító gépből állt. Ezek mellett volt sötétkamra és filmgyűjtemény is. Ezzel az osztállyal át kellett venni természetesen a város és vidéke betegeinek az ellátását is. Hiába volt a kolozsvári megosztási egyezmény a felszerelésekre, onnan csak bútorokat és egy félhullámú gépet sikerült elhozni, amelyet később az Idegsebészeti Klinikán szereltek fel. A fennmaradó szobákban professzori, orvosi, nővérszobákat, irodát és egy demonstrációs termet rendeztek be. Ezek a helyiségek szolgálták 1981-ig az oktatást, a tudományos munkát és a betegellátást. Ekkor a klinika átköltözött a monumentális, új, 1200 ágyas kórház betegvizsgáló részlegének az utca felőli szárnyába, ahol ma is működik. Sajnos, úgy adták át az épületet, hogy a felszerelés hézagos volt.

A marosvásárhelyi Orvosi Fakultásnak Röntgen Tanszéke a kolozsvári szellemet hozta magával. Ezt a folytonosságot képviselték az onnan átköltözött oktatók, tanárok és a segéd-személyzet. Kolozsvárról átjött id. Feszt György volt intézeti tanár, a radiológia professzora, a fakultás dékánja, Krepsz Iván volt első tanársegéd és páran a segéd-személyzetből, mint Csesznik Emil, Bogyó Lajos és Demény Gyula. Adjunktusi kinevezést kapott Krepsz Iván és Glück László. Tanársegéd lett Kozma József és egy-két évre rá Kertész Endre, Ferenczy István, Szecsey Zoltán és Papp Endre. Ezt a sort számos intern, extern és gyakornok egészítette ki, mint Darvas István, Oloszné Hegyi Klára, Hegedűs László, Blau Mária és mások. Az intézet nagyságához igen számosnak tűnik ez a névsor, de fontos cél volt az is, hogy szakembereket neveljenek az egészségügyi hálózatnak. Ez a keret számos változást szenvedett az idők folyamán a szükségletek és az osztályharc diktálta körülmények között. Az ötvenes évek elején felosztották a tananyagot általános radiológiára, sebészeti és belgyógyászati radiológiára. Az általános röntgentani oktatást id. Feszt György professzor látta el, a sebészeti betegségekkel kapcsolatos röntgenre Krepsz Iván, a belgyógyászattal kapcsolatos radiológiára Málnási Géza előadótanár kapott megbízást. Ez a természetellenes beosztás szerencsére csak egy-két

évig tartott. A továbbiakban egységes lett a radiológiai tanszék anyaga, amelyet 1952-ig, haláláig id. Feszt György professzor, azután pedig nyugalomba vonulásáig Krepsz Iván mint előadó-tanár, később mint professzor adott elő. Tanszékvezető utóda 1980-tól Stanciu Grigore előadó-tanár, majd professzor lett. A magyar nyelvű előadásokat Kertész Endre adjunktus, majd ennek halála után (1987) Darvas István klinikai főorvos, volt tanársegéd, az orvostudomány doktora tartotta. Az 1992/93-as tanévtől pedig Herrmann László a magyar nyelvű előadó.

A szocialista rendszer jellemzője volt az állandó mozgás (főleg mozgás) s az ezzel járó bizonytalanság. Nem engedték, hogy valaki megmelegedjen a székén, nehogy elbízsa magát. 1948-ban önállósították az orvosi karokat, Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet elnevezéssel. 1951-ben egyesítették az egészségügyi intézményeket, s ezzel a klinikák kikerültek az egyetemi igazgatás alól és a tartományi, illetve a megyei egészségügyi igazgatóságok hatáskörébe kerültek. Így megosztották a klinikák dolgozóit; a tanszemélyzet az egyetem vezetőségének, az orvosok és a segédszemélyzet a kórházi igazgatónak volt alárendelve. A kórházi osztályok vezetői a tanszékvezetők lettek, hogy mégis meglegyen az egységes vezetés. Tehát egyazon intézményben két minisztérium rendelkezett a személyzet felett, a Tanügyi és az Egészségügyi Minisztérium. Ilyen körülmények között elég nehéz volt mind az oktatás, mind a betegellátás. Az adminisztratív munkák végzésével a klinika vezetője és a kórházigazgató egy főorvost vagy egy idősebb orvost bízott meg. Ezt a munkát sorrendben Kovács László, Kertész Endre és Darvas István látta el. Az Izotóplaboratórium megalakulása után a Radiológiai Klinikára helyezték Pupp Antal adjunktust és Balogh László fizikus előadótanárt.

Az orvosi radiológia oktatása 1948-ig, az önálló szakoktatás kezdetéig, a régi magyar tanterv szerint folyt. Az Orvosi és Gyógyszerészeti Intézetek megalakulása után szabályozták és egységesítették a tananyagot is. Az orvosi radiológia féléves tantárgy lett heti 2 óra elméleti és 2 óra gyakorlati oktatással az általános és gyermekgyógyászati karon és heti 1-1 vagy kétheti 2-2 óra a fogorvosi karon. A félév végén szóbeli szigorlat volt mind elméletből, mind gyakorlatból. A gyakorlati oktatás csoportokban folyt. A csoportbeosztás kis- és nagycsoportos oktatásra volt beállítva; a radiológiában természetesen kiscsoportra szolt a beosztás, tehát 5—7 emberre. Mivel a radiológia féléves tantárgy volt, könnyítette a helyzetet az a tény, hogy a három kar oktatását mindkét félévre el lehetett osztani. Így egyik félévben az általános kar oktatása folyt, a másikban a gyermekgyógyászati és fogászati karé.

1958-ban a minisztérium megszervezte a szakorvosképzés központosított formáját. Addig is, míg az kialakult, az egyetemi központok tartottak egyéves elméleti oktatást és kétéves gyakorlati képzést. Ez utóbbit ott is lehetett végezni, ahol jól képzett radiológus vezette a kijelölt röntgenosztályt, főleg megyei kórházaknál. Ilyen tanfolyamot kezdetben Marosvásárhelyen is szerveztek, később csak gyakorlati oktatás folyt, de ez már nemcsak a tanszemélyzet, hanem a képzettebb kórházi szakorvosok feladata is volt, amiért bizonyos tiszteletdíjat kaptak.

Az oktatás magyar nyelven folyt egészen az 1960-as évek elejéig, amikor megindult az intenzív homogenizálási politika, és megalapították a román tagozatot, ahova az ország minden részéből toboroztak tanszemélyzeti tagokat és hallgatókat, ami kis előnyök nyújtásával. Rövid időn belül elrendelték, hogy alaptantárgyakat oktatni és a gyakorlatokat végezni csak románul szabad. A radiológia nem lévén alaptantárgy, magyarul lehetett előadni a magyar hallgatóknak, a gyakorlatokat azonban románul kellett tartani. A régi magyar tanszemélyzet megmaradt, de intenzív román tanulásba fogott, hogy állását megőrizhesse. Ezen a helyze-

ten, tehát a kétnyelvű oktatáson, sajnos, az 1989-es fordulat sem tudott változtatni, annak ellenére, hogy a magyar tanszemélyzet és a diákok hónapokig tartó küzdelmet vívtak az anyanyelven való oktatásért.

Az ilyen és ehhez hasonló nemzetiségi megszorításoknak volt a következményük, hogy a 80-as évek elejétől felgyorsult a kivándorlás. Lax Imre főorvos Izraelbe vándorolt, és ott professzor lett a híres Hadassa Egyetemen, Szecsey Zoltán Magyarországra, Blau Mária Németországba és végül Krepsz Iván professzor szintén Németországba vándorolt az erdélyi lehetetlen állapotok miatt.

Az oktatás azonban nemcsak szakorvosi és diákszínten folyt. Az orvosi munkának elválaszthatatlan tartozéka, feltétele a jól képzett asszisztensek és nővérek tevékenysége.

Kezdetben belső tanfolyamokon igyekeztek középkadereket képezni, mindaddig, amíg az Egészségügyi Minisztérium meg nem szervezte a szakiskolákat és később a technikumokat, vagyis érettségi utáni 2 vagy 3 éves iskolákat. A marosvásárhelyi Egészségügyi Technikumban is szerveztek röntgenosztályt, s ennek vezetője előbb Darvas István főorvos, utána Kovács László, majd Moldován Nelló lett. A gyakorlati oktatás a Röntgen Klinikán és a klinikák röntgenrendelőiben folyt, ahol minden radiológus, legyen az tanszemélyzeti vagy kórházi alkalmazott, lelkiismeretesen foglalkozott velük. A gyakorlati oktatásokat hivatalosan Darvas István, Glück László és Lax Imre főorvos vezette. Pár évi technikumi oktatás után ismét visszatértek a szaklíceumi képzésre.

Bizonyos szempontból az oktatáshoz tartozik, azonban inkább társadalmi munka volt a metodológiai fórumokban való ténykedés. Az egészségügyi kormányzat, kihasználva az egyetemi központok szakmai tekintélyét, igyekezett azt kamatoztatni az illető egyetem vonzáskörébe eső vidéki kórházak szakmai irányításában. Minden tanszék nyilvántartásba vette a körzetébe eső kórházak megfelelő osztályait, megszervezte azok rendszeres látogatását szaktanácsadás céljából. A Röntgen Tanszék orvosi a Székelyföld kórházaiban a tanácsadás mellett megszervezték a negyedévenkénti esetbemutató és referáló üléseket, s azokon megbeszéltek a szakma időszerű kérdéseit is, előbb zöld, majd fehér asztal mellett.

Ez a kapcsolatteremtés megindult még a 60-as évek elején, amikor a minisztérium megbízta a klinikát, látogassa meg az akkori Magyar Autonóm Tartományban levő egységeket, és készítsen felmérést a radiológiai szükségletekről, mind tárgyi, mind személyi szempontból, egy országos felmérés keretében, hogy a helyzetnek megfelelő terv készülhessen a betegellátás javítására. A megbízást a nyári vakációban végezte el Krepsz Iván előadótanár, Darvas István tanársegéd és Kozma József főorvos. A kiszállás alkalmával felmérték a szó szoros értelmében a röntgenrendelőket, azoknak személyzetét, forgalmát és sugárvédelmi viszonyait. A jelentést a minisztérium főigazgatója nagyra értékelte.

Az oktatáshoz szorosan hozzá tartozik az előadott anyag megtanulásának a lehetősége, amihez könyvek és jegyzetek szükségesek. A közvetlenül a háború után egyetemre került ifjúságnak éppen ezen a téren volt a leghátrányosabb a helyzete. A háború nemcsak az embereket szórta szét, hanem szétszórta a tanuláshoz szükséges könyveket, és megsemmisített sok könyvtárt. Indulásképpen jegyzetekről kellett gondoskodni. Az 1950-ben megalakult litográfiai műhelynek első terméke id. Feszt György röntgenprofesszor jegyzete volt, Orvosi radiológia címen, 251 oldalon, 300 példányban adták ki. Ugyanazon évben Málnási Géza előadótanár, Krepsz Iván és Glück László adjunktus, valamint Kozma József és Papp Endre tanársegéd több füzetben adta ki Klinikai radiológia címen az évi anyagot. 1958-ban ismét megje-

lenik a Radiológiai kurzus Krepsz Iván tanár átdolgozásában 459 oldalon. Közben majdnem minden két évben újból kiadják azokat, mivel kézikönyv nem lévén, a diákok megtartották maguknak a jegyzeteket, amelyekből tanultak, így majdnem minden évben jegyzethiány állt elő. Az utolsó nagyobb lélegzetű jegyzet, amely minden szakma radiológiai vonatkozásait feldolgozta, 1976-ban jelent meg, Krepsz Iván professzor szerkesztésében, Darvas István, Kertész Endre és Szecsey Zoltán közreműködésével. Ezt a 80-as évek elején újból összeállították, mivel addig minden példány elfogyott. Ezek természetesen mind nyomatos jegyzetek voltak. A tanszemélyzet rendszeresen használta az országban és Magyarországon megjelenő röntgen kézikönyveket, a Ratkóczy és Zsebők-féle radiológiát, a kolozsvári Negru professzor és bukaresti Schmitzer professzor kitűnő szakkönyveit.

A román tagozat részéről Stanciu Grigore előadótanár, jelenleg professzor, adott ki könyvmásos jegyzetet *Curs de radiologie clinică* címmel, 1978-ban. A testvérintézetek radiológiai professzorainak közreműködésével, a bukaresti Bârză Ioan professzor szerkesztésében jelent meg a *Radiodiagnostic clinic* (Klinikai radiodiagnosztika) című szakkönyv, amelyben a Rövid radiofizikai fogalmak című fejezetet Krepsz Iván professzor írta (Editura Medicală. București, 1963.).

Az Egyetemi Könyvtár is rendelkezésére állt mind tanárnak, mind diáknak elég bőséges anyaggal és olvasóteremmel.

Kezdetben a tudományos munka érthetően igen nehezen indult. A háború után, amelynek nyomorúságát fokozta a kétéves szárazság, az étkezésről való gondoskodás volt a fő kérdés. És ahogy a közmondás említi, „éhes hassal még zsolnárt sem lehet énekelni”, nemhogy kutatni és dolgozatot írni. A másik nehézség a szakemberhiány volt, amit gyorsan kellett pótolni. Így a Röntgen Intézetben is az újonnan kinevezett orvosokat kellett szakorvossá képezni. Egy másik akadály, amely azonban hasznos is volt, a nagy forgalmú betegellátás. Ez a munkaidőben lehetetlenné tett minden más tevékenységet. Akadályozta a tudományos munkát az egyre fokozódó elzártság, az új folyóiratok hiánya. A kutatás iránya már kezdettől fogva adva volt: az ionizációs sugárzások orvosi alkalmazása, valamint a rák gyógyítása és a rákellenes küzdelem. Először a rákellenes küzdelemben sikerült eredményt elérni. Megszervezték az onkológiai rendelőintézetet a klinika felügyelete alatt és orvosaival, majd sikerült fektetőt is létesíteni, igaz, szegényes körülmények között. Az ionizációs sugárzások alkalmazásáért folytatott munkát az izotóplaboratórium alapítása és felszerelése koronázta.

Ebben a két irányban folyt a kutatás, születtek eredmények és közlemények. Később nemcsak a közös, hanem az egyéni kutatások is eredményesek lettek, különösen amikor lehetségessé vált a tudományos címek megszerzése. 1968-ban Krepsz Iván professzor is jogot kapott doktori disszertációk vezetésére, így sokunknak házhoz jött a lehetőség, hogy azokból a témákból, amelyekkel addig is foglalkoztunk, elmélyítsük és felgyorsítsuk a munkát. Ilyen egyéni kutatások alapján készítette el disszertációját és nyerte el az orvostudomány doktora címet: Kertész Endre adjunktus (*A hysterosalpingographia klinikai értéke*), Lax Imre (*A vékonybél farmakodinamiás rtg-vizsgálata*), Stanciu Grigore (*A gyomorcsomókarcinóma előfordulása és rtg-jelei*), Darvas István (*A gyomor és duodenum kettős kontrasztos rtg-vizsgálatának eredményei különféle betegségekben*), Ursache Lygia (*A szívbetegségek komplex röntgenvizsgálatának eredményei*). Mivel az erdélyi részekben röntgentanból csak Krepsz professzornak volt doktoráltatási joga, az Erdélyben lakó szakemberek közül többen Marosvásárhelyen doktoráltak.

A tudományos érdeklődést elősegítette a látókör bővülése, azáltal, hogy lehetővé vált külföldi ösztöndíjak megpályázása, amelyeket nyugati alapítványok vagy az EVSZ ajánlott fel. Ilyen ösztöndíjjal volt Krepsz Iván Heidelbergben, Kertész Endre Berlinben, Stanciu Grigore Párizsban. Hasznosak voltak a hazai tanfolyamok és tapasztalatcserék is, mert nemcsak az új ismeretek megszerzését szolgálták, hanem ösztönzést adtak a kutatási munkára. Az izotóplaboratórium alapításakor ilyen irányú tanfolyamot végzett Krepsz Iván, Pupp Antal, Hirschfeld János és Komán István.

A kutatási munkának csak úgy van értelme, ha az eredményeket közkinccsé teszik. Erre szolgálnak a tudományos ülések és a folyóiratokban, esetleg könyvekben való megjelentetésük. E lehetőségek mindegyike hozzáférhető volt a radiológusok számára. Az Orvostudományi Társaság Röntgen Szakosztályának keretében minden negyedévben volt tudományos ülés. A tudományos üléseken elfogadott dolgozatokat már itt helyben lehetett közölni az egyetem kiadásában megjelenő Orvosi Szemlében. De tudtunk közölni a bukaresti Radiologia és Oncologia című folyóiratokban, a budapesti Magyar Radiológia, Magyar Onkológia és más magyar folyóiratokban is. Még a nagy elzártság idején is sikerült egy közleményt megjelentetni a bécsi Klinische Wochenschriftben. Cikkeink nagy része a röntgendiagnosztika, az onkológia, valamint az izotópdiagnosztika és terápia tárgyköréből származott.

Ezekből a szakterületekből készült a legtöbb dolgozat, és ezeket mutattuk be bel- és külföldi tudományos értekezleteken, kongresszusokon. Kétszer rendeztük meg az országos Radiológiai Konferenciát Marosvásárhelyen. A tanszék dolgozói, orvosai számos dolgozatot mutattak be külhoni kongresszusokon, Magyarországon, Németországban és még Svédországban is. Még számosabb lett volna a külföldi részvétel, ha engedélyezik a kiutazást. A klinika vezetője, Krepsz Iván professzor az angol Királyi Orvostársaság rendes tagja volt, a tagdíjat minden évben csak igen fárasztó utánjárással tudta elintézni.

Mivel klinikáinknak első számú érdeklődési körébe tartozott a rák megelőzése, felvilágosító munkát folytattunk minden szinten: előadások tartásával a rádióban és művelődési otthonokban, újságcikkek megjelentetésével és kis füzetek terjesztésével, amelyeket a klinika szerkesztésében az Egészségügyi Nevelési Ház adott ki. Így igyekeztünk a tudományt közérthetően és hasznosan terjeszteni.

A radiológia igen drága gépi felszereléshez kötött szakma. Beszerzésük kiadósan megterheli a kórházi költségvetést. Szegény országokban még nehezebb lépést tartani a technikával. Így van ez nálunk is. Az, hogy mégis sok területen tudományos eredményt is értünk el a betegellátás mellett, az annak köszönhető, hogy igen jól képzett és lelkes technikusgárdánk volt a klinika szolgálatában, amely minden szerelést, javítást, újítást és ésszerűsítést a legnagyobb precizitással végzett el. Ebben a szakmában, a röntgentechnikában, Schnedareck István, Schnedareck Ervin, Ősz Géza és Mármor Jenő neve fogalom volt abban a hőskorszakban, a háború után és még sokáig, amíg a röntgengép beszerzése probléma volt — s vajon mikor nem lesz az? De megörökítést érdemelnek az Izotóplaboratóriumból Borbély László és Német Artúr elektronikus szakemberek, a fototechnikában Csesznik Emil, Bíró József és Bogyó Lajos laboránsok, valamint az újabbak közül Máthé Géza asszisztens. Ezek a munkatársak is hozzájárultak a marosvásárhelyi Röntgen Klinika országos megbecsüléséhez.

Mi történt az utóbbi 10 évben? A magyar oktatást elsorvasztotta a hatalom. A homogenizálás „szent nemzeti” céljából előbb kéttagozatú, majd kétnyelvű lett az előadás, de az is csak a mellékantárgynak számító klinikákon. A magyar tanszemélyzet utánpótlását fékeztek. A régi gárdát

nyugállományba vonultatták, vagy hagyták kivándorolni. A magyar nyelvű radiológiai előadások megtartására egy vidékről nemrég bekerült röntgenorvost neveztek ki, mert a klinikán már nem volt magyar orvos.

A klinika aktivitási területe is beszűkült. Levált teljesen az Onkológia, tehát a fekvőbeteg osztály és teljes elszakadásban van az izotóplaboratórium. Jelenleg a munkakör csupán az oktatásra és a betegellátásra szorítkozik.

A klinika vezetője a radiológia mellett echográfiával foglalkozik s természetesen az oktatással. Új szint hozott a klinika életébe a számítógépes rétegfelvételező (computer tomograf) beszerzése és felszerelése, ami főleg a daganatos betegségek kórismézésében fontos előrelépést jelent. Van tévélancos nagy teljesítményű röntgengép is (TUR), de az inkább kirakati tárgy, mivel nagyon vigyáznak rá. A rutinmunka a régi körülmények között folyik, tehát átvilágítás teljes sötétben.

A jelen gazdasági helyzetben és a diktatúra utáni rendetlenségben minden munka akad, hol a film, hol a bárium hiányzik, de a gépek javítása is probléma a cserealkatrészek krónikus hiánya miatt. Odalett a tudományos kíváncsiság, a kutatás láza és az önzetlen munkamorál. A „piacról élünk”, ez a gyakori jelszó. A fiatalok hallják, megtanulják, és alkalmazzák is.

Mit tehet és mit mondhat a napjainkban visszavonuló nemzedék, amely a háború után nagy reményekkel indult, abban a hitben, hogy új világot épít, s áldozatokkal bár, de jólétet teremt nemcsak magának, hanem a közösségnek is. Mi lett belőle? A társadalom szétesett, minden valódi emberi érték degradálódott. Az osztályharcra való uszítás átcsapott etnikai uszításba, s ez megnehezíti az összefogáson alapuló alkotó munkát.

A Röntgen Klinika Izotóplaboratóriuma

Dr. Pupp Antal

A fővárosi, később a kolozsvári orvosi izotóplaboratóriumok megalakulása után Krepsz Iván professzor kezdeményezésére a bukaresti Onkológiai Intézet műszerajándékának segítségével 1959-ben az országban harmadikként nálunk is megindult a nukleáris medicina. A laboratórium fő célja a klinikai izotópos diagnosztika bevezetése volt, emellett pedig kísérletes jellegű tudományos munka. A kezdeti évek készülékhiányát megszüntette az 1960-as évek elején beszerzett Gamma-gyári készülékek sora, mely lehetővé tette széles körű klinikai és kísérletes munka megindítását. A klinikai vizsgálatok fő irányát az intrakorporális pajzsmirigyfunkció-vizsgálatok, bőrelváltozások, májfunkciós vizsgálatok, a radiocirkulográfiás vizsgálatok képezték. Igen nagy hangsúlyt kapott a szcintigráfiás módszerek bevezetése. Megemlítendő, hogy lépszcintigráfiát először országunkban itt végeztünk, pajzsmirigy, máj, vese, tüdő vizsgálata rutinmódszerré vált.

A radioizotópos terápiás módszerek alkalmazása is igen hamar teret nyert. Először a pajzsmirigy hiperfunkciós kórképeiben alkalmaztak radiojód-kezelést, később hematológiai kórképekben a radiofoszfor-kezelést is bevezettük. Egyidőben a Röntgen Klinika onkológiai részlegének onkológiai daganatos betegeinél lokális radiocobalt-, illetve radiocesium-kezelést végeztek.

A felszínes bőrdaganatokat a radiostroncium alkalmazásával kezelték, hasonlóképpen a szemészeti felszínes daganatos és az idült krónikus gyulladásos folyamatokat is.

A laboratórium megalakulása után igen hatékony tudományos munka indult az egyetem elméleti tanszékeivel, különösen a kórbonctani, illetve biokémiai tanszékkel. A kutatások fő témája különböző radioaktív izotópok beépülésének dinamikája a daganatsejt mitotikus aktivitásának függvényében, valamint a daganatsejt hematogén szóródásának vizsgálata volt, jelzett daganatsejtekkel. Az izotóplaboratórium emellett számos doktori disszertáció és államvizsga-dolgozat kísérleti részének kidolgozásában nyújtott érdemi segítséget. Az 1970-es években radioimmunoassay vizsgálatokkal sikeres hormonszint-meghatározásokat végeztek nőgyógyászati betegeken. Külön kiemelendő az a sokévi vizsgálódás, amellyel a Székelyföld ásványvizeinek, illetve mofettáinak radioaktivitását elemezték, különös tekintettel a radonaktivitásra.

Az izotóplaboratórium személyzeti kerete az évek folyamán sok változáson ment keresztül, mert kezdetben főállású alkalmazottja nem volt, csak másodállású OGYI-tanszemélyzeti tagok végezték a munkát. Az 1960-as évek elején főállású beosztást kapott Pupp Antal adjunktus, később az egység eredményeihez nagymértékben hozzájárult Balogh László fizikus, előadótanár, valamint Hirschfeld János biokémikus tanársegéd. Az 1970-es években a laboratórium vezetését Merza Nagy Éva vette át, akit Komán István vegyész, illetve Szabó Endre gyógyszerész segített, majd 1989 után az egység vezetése Grigore Stanciu professzor hatáskörébe került, aki napjainkban is ellátja a vezetői teendőket.

Külön kiemelendő a Röntgen Klinika főorvosának, az azóta elhunyt Kozma Józsefnek lelkes, önfeláldozó, szervező munkája mind az első izotóplaboratórium létrehozásában, mind az onkológiai fektető cobaltterápiás részlegének létesítésében. Kötelességünk úgyszintén megemlíteni és kiemelni azt a nem mindennapi odaadást, amellyel az egység megindulása után az azóta szintén elhunyt Borbély László elektronikus végezte munkáját. Az elektronikus mérőműszerek jelenlegi karbantartója Németh Artúr elektronista műszerész.

Fertőző Betegségek Klinikája

Dr. Bakos Paula, dr. Kasza László, dr. Székely Pál

Az egyetem átköltözésekor a fertőző betegségek oktatása és a betegellátás a Belgyógyászati Klinika és diszciplína keretében történt, a régi Városi Fertőző Betegségek Kórházában, a klinika jelenlegi épületében. A Fertőző Betegségek Klinikája 1948-ban vált ki a Belgyógyászati Klinikából, a jelenlegi klinikai épületet megosztva a Tüdőgyógyászati Klinikával (Dózsa György u., volt Sándor János u. 97. sz.). 70 ágygal indult. Csaknem 3 évtizeden keresztül Kelemen László egyetemi tanár vezette. Kelemen László belgyógyászati alapképzettsége, gyakorlati érzéke, szakmai igényessége és erkölcsi tartása meghatározó volt a betegellátásban és a klinika fejlődésében. A klinikán uralkodó jó hangulat, kellemes munkaléggör mindenkor vonzotta az új munkatársakat. Kezdetben munkatársai voltak: Kasza László adjunktus, Vajda István megbízott főorvos és Deák Katalin, Kövendy Erzsébet, Nagy András, Szabó Pál internek. 1953-ban elköltözött a Tüdőgyógyászati Klinika, és ezzel 120-ra növekedett az ágylétszám, egyben bővült a munkatársak köre Szentkirályi Éva, Kerestély János, Lőrincz Pál ta-

nársegédek és Kovács Ferenc szakorvos személyében. Az az idő tájt gyakori járványok, a megnövekedett betegforgalom, valamint az oktatói feladatok ellátása 1956-ban szükségessé tette a tanszék további bővítését. Ekkor jöttek a klinikára: Szegő Viktória, Palencsár Antal, Székely Pál tanársegédek és Csösz Irma, Konrád Gyula, Szilágyi Domokos alorvosok.

A betegellátás volumene és fontossága szükségessé tette egy önálló kórházi igazgatóság létrehozását 1954-ben, melynek élén kezdetben Serester Zoltán állt mint megbízott igazgató, majd 1957-ben Kerestély János vette át helyét, az igazgatóság megszüntetéséig, 1968-ig. Kerestély János rátermettsége, szervezőképessége, gyakorlati érzéke kedvező befolyással volt a klinika életére.

Az 50-es évek végére, a tovább növekvő betegforgalom miatt, az addigi ágylétszám elégtelennek bizonyult. 1960-ban a klinika új épülettel bővült a hepatitisz osztálynak, valamint az enterális fertőzések osztályának elhelyezésére. Ez az új egység a Dózsa György u. 127. sz. alatt 80 ágygal működött. A gyógyító és oktatói tevékenységet a központi épületben dolgozó szakorvosok és tanársegédek rotáció alapján végezték Kasza László egyetemi előadótanár irányításával. Ugyanitt létrehozták a hepatitiszes betegek utógondozását szolgáló járóbeteget-rendelőt Kövendi Erzsébet és Székely Pál vezetésével; ez Romániában az első ilyen profilú egység volt.

1959-ben, országos elsőként, megalakult a klinikai parazitológiaosztály 16 ágygal, ugyancsak a Dózsa György u. 97. sz. alatti épületben, vezetője Fazakas Béla adjunktus, majd egyetemi tanár lett, mind a mai napig. Az osztályon folyó igényes betegellátás és eredményes gyógyítómunka folytán, betegei szinte az egész ország területéről származnak.

1973-ban a Dózsa György utca 127. sz. alatti osztályok: hepatitisz, enterális fertőzések és klinikai parazitológia különváltak, 2. sz. Fertőző Betegségek Klinikája néven, Kerestély János főorvos adminisztratív vezetésével és Kasza László szakmai irányítása alatt. Ez a különválás az oktatói tevékenységet nem érintette, az továbbra is egységes maradt. A klinika élén Kerestély Jánost rövid időre, 1990 és 1993 között, Székely Pál követte. Azóta pedig vezetője Oprea Ioan szakorvos, a 2. sz. Városi Kórházi Igazgatóság igazgatója.

1973-ban, Kelemen László egyetemi tanár nyugdíjba vonulásakor, a tanszék vezetését és az 1. sz. Klinika irányítását Kasza László egyetemi előadótanár vette át, nyugdíjazásáig, 1983-ig. Humanizmusa, alapos szaktudása, széles látóköre tovább vitte a jó hagyományokat. Hazai viszonylatban úttörő szerepet vállalt a vírushepatitiszek kórismezésében, a májenzimek (1958), valamint a HBsAg (1969) meghatározásának bevezetésével. A vírushepatitiszek beható tanulmányozásával, országosan is, a szaktekintélyek elismerését váltotta ki. Kasza László nyugdíjazása után (1983) a tanszéket Palencsár Antal adjunktus vezette, az osztályvezető főorvosi teendőket (az 1. sz. Klinikán) Nagy András látta el 1992-ig. Palencsár Antalt 1986-tól Pascu Rodica tanársegéd követte a tanszék élén, és Nagy András nyugalomba vonulása után a klinika vezetése is ráhárult.

1990 első felében, az 1. sz. Klinika új részleggel bővült. A Maros Megyei Betegségmegelőző Központi irányítása alatt a Marosvásárhelyen, valamint a felvevő területén működő zárt gyermekközösségekben (Gyerekek Háza, Distrofiás Klinika, a régi és segesvári dystrofiás osztályok, a város gyermekklinikái) végzett szűrővizsgálatok rövid idő alatt viszonylag nagy számú HIV-fertőzött gyereket azonosítottak, ami szükségessé tette egy 40 ágyas AIDS-részleg létrehozását. A részleg kialakításában a Vöröskereszt és nagy-britanniai, norvégiai és németországi egyházi szervezetek voltak segítségünkre.

A 60-as évektől kezdve a klinika állandó munkatársaivá váltak: Pascu (Ionescu) Rodica gyakornok (1964), Oprea Ioan orvos (1971), Pop Mariana gyakornok (1976), Bakos Paula gyakornok (1978), Szentgyörgyi László gyakornok (1978), Urcan Rodica orvos (1984), Chiriac Carmen tanársegéd (1991), Ţetcu Domnica gyakornok (1991), Zaharia Kézdi Iringó orvos (1991), Dienesch Anca orvos (1991), Farkas Judit szakorvos (1991), Hajdú Enikő gyakornok (1992), Ţilea Brânduşa gyakornok (1993), Väsieşiu Anca gyakornok (1994).

Időközben, rövid ideig, a klinikán dolgoztak: Runcan Cecilia orvos, Cojocaru Iris orvos, Palade Valentin szakorvos, Negomireanu Toma adjunktus.

A klinika fennállása óta, különböző okokból (nyugdíjazás, elhalálozás, repatriálás, áthelyezés stb.) eltávoztak: Vajda István (1960), Kovács Ferenc (1973), Szilágyi Domokos (1973), Kelemen László (1973), Lőrincz Pál (1974), Szegő Viktória (1975), Steinmetz Márer Éva (1976), Konrád Gyula (1977), Szentkirályi Éva (1978), Deák Katalin (1982), Kövendi Erzsébet (1982), Kasza László (1983), Palencsár Antal (1986), Szentgyörgyi László (1987), Csösz Irma (1989), Kerestély János (1990), Nistor Mária (1990), Nagy András (1992), Szabó Júlia (1992), Székely Pál (1992).

Jelenleg a két klinika orvosi kara a következőkből áll:

A Fertőző Betegségek Tanszékét és az 1. sz. Klinikát Pascu Rodica egyetemi tanár irányítja, Urcan Rodica főorvos segítségével. További munkatársak: Bakos Paula adjunktus, Chiriac Carmen tanársegéd, főorvos, Ţetcu Domnica tanársegéd, Zaharia Kézdi Iringó szakorvos, Ţilea Brânduşa gyakornok, Väsieşiu Anca gyakornok. A 2. sz. Fertőző Betegségek Klinikáját Oprea Ioan szakorvos vezeti, munkatársai: Pop Mariana tanársegéd, Farkas Judit főorvos, Dienesch Anca szakorvos. A parazitológia osztályt Fazakas Béla egyetemi tanár irányítja, munkatársa Hajdú Enikő tanársegéd.

A klinika önálló laboratóriuma 1954-ben alakult meg. Addig a klinikai laboratóriumi vizsgálatokat az osztályos orvosok végezték. A laboratórium keretében bakteriológiai és biokémiai részleg működött.

A bakteriológiai részleg vezetője Konrád Gyula laboratóriumi szakorvos volt. Távozása után a részleg vezetését Oprea Elena mikrobiológus vette át. Munkatársa Moldovan Victoria biológus. Oprea Elena nyugalomba vonulása óta a részleget Csáki József főorvos irányítja, Lobonţ Viorica és Moldovan Anica biológusok segítségével.

A biokémiai részlegen kezdetben Braun Tibor dolgozott, majd távozásával, 1957 után, Makai Margit folytatta e munkát, Kürthy Éva, Szabó Géza, László Magda, Pap Szász Anna, majd Máthé Zsuzsa vegyészek segítségével. Nyugalomba vonulása után, 1989-ben, helyét Borgovan Saveta biológus vette át. Jelenleg ugyancsak e részlegen dolgozik Szövérfi Cristina vegyész is.

Az AIDS-osztály létrejötté elengedhetlenné tette egy immunológiai laboratórium létrehozását 1993-ban, HIV-fertőzött betegek immunstátusának meghatározása, valamint az oly gyakori opportunista fertőzések szerológiai diagnózisa céljából. Ezt a munkát Lobonţ Viorica végzi. Ugyanakkor a mikrobiológiai vizsgálatok száma is jelentősen megnőtt.

A klinikának saját röntgenszolgálat van, kezdetben Varga Ibolya főorvos, majd Nagy Zoltán szakorvos vezetésével.

A kezdetben egységes, majd később kettévált klinikát gyógyszerrel az önálló, saját gyógyszerár láta el. Gyógyszerészek voltak: Berekméri József, Velcsov Gizella, Cărăian Cornelia, és jelenleg Crăciun Mariana.

A tanszéken 1962-ben vezették be a román nyelvű elméleti és gyakorlati oktatást. Kezdetben az előadásokat — mindkét nyelven, a három karon — Kelemen László egyetemi tanár, Kasza László egyetemi előadótanár és Szentkirályi Éva adjunktus tartotta, majd tőlük fokozatosan, az időközben bekövetkezett személyi változások eredményeképpen Palencsár Antal adjunktus, Fazakas Béla egyetemi egyetemi tanár, Pascu Rodica tanársegéd és Szabó Júlia tanársegéd vette át.

A folyamatos lemorzsolódás eredményeképpen a valamikor oly népes és tekintélyes tanszék az 1989/1990-es tanévet a következőkkel kezdte: Szabó Júlia, Pascu Rodica, Makai Margit, Bakos Paula és Pop Mariana, valamennyien tanársegédek.

Jelenleg a tanszék összetétele a következő: Pascu Rodica egyetemi tanár, Bakos Paula adjunktus, Pop Mariana, Chiriac Carmen és Țetcu Domnica tanársegédek, Țilea Brândușa és Văsieșiu Anca gyakornokok. Az általános kari román nyelvű előadásokat Pascu Rodica egyetemi tanár tartja, Bakos Paula adjunktus tartja a magyar nyelvű előadásokat az általános karon, a fogászati karon pedig mindkét nyelven.

A klinika hírnevét a jól megszervezett, magas szakmai igényességgel végzett gyógyító munka, elméleti és gyakorlati oktatás alapozta meg. A mindennapos betegellátás mellett élénk, színvonalas, a szakma minden területére kiterjedő tudományos munka folyt, ami elsősorban a klinika két kimagasló személyiségének, Kelemen Lászlónak és Kasza Lászlónak, ugyanakkor az igen jól képzett klinikai munkaegyetemesnek tulajdonítható. A munkatársak egy részének más szakmai elő-

Az Orvostudományi Társaság fertőző-patológiai szakcsoportjának ülése

képzettsége is volt. A tudományos munka eredményeként az évtizedek során számos területen születtek értékes dolgozatok, melyeket országos és nemzetközi tanácskozásokon mutattak be, ugyanakkor hazai és külföldi szakfolyóiratokban közöltek. Ilyen kutatási területek: a skarlát és a magas vérnyomás összefüggései, az ikteruszok differenciáldiagnosztikai problémái, a krónikus hiperbilirubinemiák differenciáldiagnózisa, a vírushepatitisz utáni állapotok követése és tanulmányozása, a heveny és a krónikus vírushepatitiszek viszonyának tanulmányozása, a hepatozcintigram szerepe a krónikus hepatopátiák diagnózisában, a mumpszvírusz májkárosító hatása, a herpeszvírus-fertőzések kezelése atebrinnel, a szteroid és nem szteroid gyulladásgátlók hatása fertőző betegségekből, a tbc-s és gennyes meningitiszek sokrétű tanulmányozása, a bélp parazitózisok súlyosbító hatása az enterális fertőzésekre, és újabban az opportunista fertőzések gyakorisága a HIV-fertőzött gyerekekben.

A tanszéken doktorátust irányító joga Kelemen László egyetemi tanárnak volt, 1966-tól. Irányítása alatt Kerestély János és Palencsár Antal nyerte el az orvostudományok doktora címet.

Ugyancsak Kelemen László megbízást kapott a háromkötetes „Tratat de Boli Infectioase” kézikönyv több fejezetének megírásához. A könyv 1961-ben a bukaresti Editura Medicală kiadó gondozásában jelent meg.

Évtizedeken keresztül az intézet szoros kapcsolatot tartott fenn különböző testvérintézetekkel, különösképpen a fertőző betegségek kolozsvári klinikájával. Ezekkel rendszeres tapasztalatcserét folytatott tudományos összejövetelek alkalmával, melyek baráti légkörben, jó hangulatban zajlottak le.

Bőr- és Nemigyógyászati Klinika

Dr. Nüszl László

A Bőr- és Nemibetegségek Tanszéke és klinikája Kolozsvárról 1945-ben költözött Marosvásárhelyre és mint a volt Ferenc József Tudományegyetem Orvostudományi Karának egyik részlege kezdte el működését.

Kolozsváron a tanszékvezető Berde Károly professzor volt, Újváry Imre pedig mint tanársegéd fejtette ki itt tevékenységét. A Marosvásárhelyre költözködést követően a tanszékvezető Veress Ferenc professzor lett, Újváry Imre ekkor már mint adjunktus tevékenykedett, és Vasass Jenő, valamint Török Nagy Erzsébet mint tanársegéd, illetve gyakornok működött közre. A következő években Orlik József lett a diszciplína tanársegédje. Klinikai vonalon Gábor Ilona mint főorvos, Simon Imre, majd Ádám Imre mint szakorvos, később mint főorvos dolgozott.

A klinika és a diszciplína kezdettől fogva a Szentgyörgy utca 15. szám alatt működött. Az egyemeletes épületben a felső szinten a II. sz. Belgyógyászat, a földszinten a Bőr- és Nemigyógyászati Klinika és a Veszteségellenes Központ kapott helyet. Ezen utóbbi részleget Pop Alexandru, majd Cioban Iuliu irányította. 1950-ben átszervezés folytán a Veszteségellenes Központ elköltözött a Fertőző Betegségek Klinikájának egyik épületrészletébe, aminek következtében a kezdetben 75 ágyal működő klinika bővülési lehetőséghez jutott. A klinika ebben a történelmi múltú épületben működött 1984-ig, amikor a Dózsa György u. 12. szám alatti volt Be-

tegegélyező Intézet, majd Szemészeti Klinika helyébe költözött. Az ágyszám közben 100-ra növekedett és ennyivel működik jelen pillanatban is.

A diszciplínát, valamint a klinikát kinevezett professzor vezette. Klinikai vonalon tevékenykedett még egy klinikai főorvos is, aki az adminisztratív ügyeket intézte.

Klinikánk történetében 3 korszakot különböztetünk meg: 1945 és 1951 között Veress Ferenc professzor volt a tanszék vezetője, 1951 és 1975 között Újváry Imre professzor, 1975-től jelenleg is O.V. Buțiu professzor vezeti a tanszékot.

A munkatársak mind egyetemi, mind klinikai vonalon nagyon sokat változtak az elmúlt időszakban. E változás érintette részben a létszámot, az egyéneket, valamint azok beosztását az intézmény keretében. 1945 és 51 között Veress Ferenc professzor munkatársai Újváry Imre adjunktus, Orlik József, Vasass Jenő, valamint Török Erzsébet voltak. Kórházi vonalon Gábor Ilona főorvosnő, valamint Simon Imre dolgoztak, akik 1950-ben Segesvárra, illetve Medgyesre távoztak.

Az 1951-es átszervezés után a diszciplína és egyben a klinika vezetője Újváry Imre előadótanár lett (1952-ben professzor) munkatársai: Orlik József tanársegéd, Kiss Béla, Veress Irén és Dónáth Angéla gyakornokok voltak. Kórházi vonalon a főorvos Vasass Jenő lett, Ádám Imre fél normás klinikai szakorvos, Török Erzsébet és Veress Gábor szakorvosok együttműködésével.

1955-ben, újabb átszervezés következtében, a diszciplína összetétele ismét változott. A klinika és diszciplína vezetője Újváry Imre professzor maradt, Orlik József adjunktus lett. Vasass Jenő és Kiss Béla tanársegéd, Péntek Júlia pedig gyakornok. Klinikai vonalon a főorvosi teendőket Ádám Imre látta el, és Veress Irén, valamint Dónáth Angéla mint szakorvos működött. Ugyancsak 1955-ben Veress Gábor Csíkszeredába került bőrgyógyásznak, onnan pedig Incze Gábor szakorvos jött a klinikára. Az 1960-as években Komlós György szakorvost nevezték ki a klinikára és a poliklinikára, aki addig katonaoorvosként tevékenykedett. 1968-ban Izraelbe távozott. Török Erzsébet ebben a periódusban a kórházban, a poliklinikán és a Vértközpontban tevékenykedett mint szakorvos.

1964 újabb átszervezést hozott. Kiss Béla tanársegéd elkerült az oktatásból a poliklinikára. Ennek következtében az I. sz. Poliklinikán Incze Gábor és Kiss Béla főorvos rendelt, a II. sz. Poliklinikán és a venerológiai rendelőben pedig Péntek Júlia, valamint Dónáth Angéla szakorvos. A klinikán a főorvos Ádám Imre maradt, Veress Irén mint szakorvos tevékenykedett (tanszéki szinten a professzor Újváry Imre, az adjunktus Orlik József, a tanársegéd pedig Vasass Jenő).

Az 1965/66-os tanév újabb változásokkal szolgált. Orlik József adjunktust nyugdíjazták. 1966-ban Temesvárról átjött O. V. Buțiu mint tanársegéd. Nüszl László 1960-tól a kóronctani intézet munkatársa volt, kezdetben mint gyakornok, majd laboratóriumi főnökként a bőrgyógyászatra került.

1967-ben a bőr- és nemigyógyászati diszciplínának tagjai a következők voltak: Vezető: Újváry Imre profeszor, Vasass Jenő, O.V. Buțiu tanársegéd, Nüszl László gyakornok és Boariu Pop Rodica kémikus, szintén gyakornoki minőségben. Kórházi vonalon a helyzet változatlan: főorvos Ádám Imre, szakorvosok Veress Irén és Török Erzsébet. 1965 és 1966 között a klinikán tevékenykedett Mezei Gyula mint intern, majd alorvos. Ő 1966-ban Csíkszeredába távozott és 1968-ban Bukarestben szakvizsgázott.

Az 1970-es évek elején Ádám Imre meghalt, Vasass Jenő pedig Magyarországra távozott, 1974-ben pedig Újváry professzort nyugdíjazták.

1975-től a tanszemélyzet a következő volt: tanszékvezető: O. V. Buțiu professzor, Nüszl László adjunktus, és Munteanu Dorin gyakornok, majd tanársegéd.

1980-as évek elején a klinikai vonalon voltak nagyobb mozgások, klinikai munkatársak lettek: Buțiu Maria, Horváth László, Pașcanu Veronica, Panțur Ileana. Egy-három évig a klinikán dolgoztak mint orvosok: Fekete Blanka, Mihály Éva, Nițescu Lucian, Borsa Éva, Koós László, Borsa István. A szakorvosi vizsga után elfoglalták a helyüket más városokban, illetve Marosvásárhelyen a poliklinikákon. Kórházi vonalon Veress Irén nyugdíjba vonult, és később távozott az országból, Buțiu Maria 1987-ben meghalt, majd 1992-ben Horváth László távozott az élők sorából.

Miután Munteanu Dorin 1987-ben külföldön maradt, két személyre apadt a tanszék: Buțiu professzorra és Nüszl adjunktusra. 1990-ben versenyvizsgázott Morariu Silviu, és így gyakornokkal bővült a tanszék kerete. Ugyanabban az évben Nüszl László, versenyvizsga útján, előadótanári kinevezést kapott.

Az 1994/95-ös tanévben a következő a diszciplína összetétele: O. V. Buțiu professzor, Nüszl László előadótanár és Morariu Silviu tanársegéd. A napokban tartandó versenyvizsgán nagy eséllyel indul a gyakornoki állás megpályázására Buțiu Lia. Klinikai vonalon jelenleg Pașcanu Veronica és Panțuru Ileana tevékenykedik. Az elmúlt évben sikeresen főorvosi vizsgát tettek.

1945 és 1950 között főleg a nemi betegségek felkutatása, kezelése és a megelőzése állt a tudományos tevékenység középpontjában. Az 1950—1965-ös periódusban az előbbi kutatási program mellett, főleg a gombás megbetegedések kutatása, valamint a bőr-tbc megelőzése és kezelése említendő. Az 1965-től 1975-ig terjedő időszakban a nemi betegségek problémája, a bőrtumorok patogenetikai és kezelési vonatkozásai, valamint a lábszárfekélyek tanulmányozása állt a kutatás homlokterében. Az 1975-től 1994-ig terjedő időszakban a vénás keringési elégtelenség, a tumorok problémája, a psoriasis, valamint a nemi betegségek leküzdése volt a fő tudományos téma.

A tanszékvezető professzorok irányításával 1951 óta több könyvatos jegyzet készült. Újváry professzor a Dermatovenerologie c. egységes tankönyv négy fejezetének szerzője (Edit. Didactică și Ped. 1964), tagja volt az Orvosi Szemle — Revista Medicală és a Dermato-Venerologia c. szaklap szerkesztő bizottságának.

1965-től Újváry Imre professzor doktorátust vezető jogot kapott, négy doktorandusa volt, de csak Nüszl László (1970) jutott el a megvédésig. Buțiu O. V. professzor 1992-től irányít doktorandusokat. Jelenleg négyen készítik nála tézisüket.

Említést érdemel még, hogy Újváry Imre professzor 15 évig dékáni tisztséget is betöltött a tanszék vezetése mellett.

*Kelemen László, a fertőző
betegségek professzora*

*Barbu Zeno, a tüdőgyógyászat
professzora*

*Szentkirályi István gyermek-
gyógyász professzor*

*Csiky Kálmán, az elmegyógyá-
szat professzora*

*Heinrich Mihály, a gyermek-
gyógyászat előadótanára*

Gyermekgyógyászati Klinika

Dr. Pap Zoltán

A gyermekklinika 1945-ben, ősszel alakult. Akkori működési helye az Egyetem utca (jelenleg Gh. Marinescu) 5. sz. alatt volt, az Állami Gyermekmenhely épületében, ahol ma a Tüdőklinika működik. 1948-ban a jelenlegi elmeosztály épületében dolgoztak 2-3 hónapot, míg 1949-ben a volt Hadapródiskola beteggondozójának egyemeletes épületébe költöztek (Marinescu u. 38. sz.), az egyetem területén belül, s a klinika ma is ott működik. 1956 és 58 között az akkori épületre még egy emeletet építettek, és hátrafelé két épületszárnyat, U-alakot képezve, hátsó udvarral. Ez idő alatt a gyermekklinika az akkori és mostani napközi otthonban (Székely Kioszk) működött, nagyon szűkös körülmények között.

A klinika vezetői Móricz Dénes egyetemi tanár (1945—48), majd Puskás György doktor docens, a Semmelweis Emlékérem és Jutalomdíj 1994. évi kitüntetettje, érdemes professzor (1948—1981), 1981-től Pap Zoltán egyetemi tanár. Közben még két gyermekklinika létesült: az I. számút Muntean Ioan, a III. számút Rusnac Constantin egyetemi tanár vezeti. Pap Zoltán a II. számú klinika vezetője. Valamennyien egyetemi és kórházi vezetők is.

Az említett klinikai vezetők munkatársai voltak: Szentkirályi István 1949—1967 egyetemi előadótanár, 1968—1972 (haláláig) egyetemi tanár; Csidey József 1945—49 gyakornok, 1949—54 tanársegéd, 1954—57 adjunktus, 1958—93 főorvos; László Ilona 1945—52 tanársegéd, 1952—55 adjunktus; Nagy Magdolna 1945—49 gyakornok, 1949—52 tanársegéd; Ivódy Gyula 1945—47 tanársegéd; Jaklovszky Alfonz 1945—48 gyakornok; Fritz János 1945—48 gyakornok; Csiszér István 1945—48 tanársegéd; Szöcs József 1946—48 gyakornok; Imre Barna 1948—49 gyakornok, 1950—53 tanársegéd; Liszka Pál 1948—49 gyakornok, 1950—63 tanársegéd; Gross Hanna 1948—51 gyakornok 1952—60 tanársegéd; Nemes Adél 1948—51 gyakornok, 1952—65 tanársegéd; Indig Bianka 1948—51 gyakornok, 1952—62 tanársegéd, 1963—68 adjunktus, 1969—77 egyetemi előadótanár; Fogarasi Klára 1949—68 adjunktus, 1968—78 főorvos; Heinrich Mihály 1949—68 adjunktus, 1968—75 főorvos; Strömpel Endre 1947—48 gyakornok; Jancsó Rózsa 1949—56 tanársegéd; Glück Imre 1948—51 gyakornok; Nussbaum Oszkár 1948—50 gyakornok, 1951—72 tanársegéd, 1972—81 adjunktus; Grépály András 1949—53 adjunktus, 1953—85 egyetemi előadótanár; Hirsch Eta 1949—51 gyakornok; Czeglédi Ferenc 1949—52 gyakornok; Polonyi Erzsébet 1948—52 gyakornok; Metz Olga 1953—54 gyakornok, 1954—83 tanársegéd; Major Márta 1958—60 gyakornok, 1961—62 tanársegéd; Borosnyai Árpád 1960—88 főorvos; Pap Zoltán 1955—59 orvos, 1959—73 tanársegéd, 1974—80 adjunktus, 1981—91 előadótanár, 1991-től egyetemi tanár; Muntyán Gabriella 1956—58 gyakornok; Domokos Klára 1957—61 gyakornok, 1962—69 tanársegéd, 1970—92 szakorvos; Balázs Gizella 1949—55 gyakornok, 1956—80 tanársegéd; Hollós Judit 1952—61 tanársegéd; Rusnac Constantin 1963—66 tanársegéd, 1966—70 adjunktus, 1971—90 előadótanár, 1990-től egyetemi tanár; Nagy László 1955—84 tanársegéd, 1985—90 adjunktus; Rusnac Catrinel 1963—74 tanársegéd, 1975—90 szakorvos, 1991—92 főorvos; Jekely Wolfgang 1962—83 tanársegéd; Nussbaum Vera 1960—83 tanársegéd; Ionescu Constanța 1967—92 tanársegéd; Jeremiás Béla 1962—90 szakorvos, 1991—93 főorvos; Ajtai Puskás Katalin 1967—69 gyakornok, 1969—82 tanársegéd, 1982—90 szakorvos, 1990-től főorvos; Wolf Anna 1977—78 gyakornok, 1979—80 tanársegéd; Horga Lucia 1968—82 főorvos;

Adler Márta 1979—89 tanársegéd; NagyAttila 1968—80 főorvos; Ajtai Sándor 1979—93 főorvos.

A három klinika jelenlegi munkatársai a következők:

I. sz. Gyermekklinika: vezető Muntean Ioan egyetemi tanár, munkatársai: Baghiu Despina adjunktus, Kiss Éva adjunktus, Popescu Ana tanársegéd, Todea B. Csilla tanársegéd, Făgărășan Amalia tanársegéd, Mărginean Cristina gyakornok, Togănel Rodica szakorvos.

II. sz. Gyermekklinika: vezetője Pap Zoltán egyetemi tanár, munkatársak: Drașoveanu Doina adjunktus, Dunca Iulia tanársegéd, Horváth Adrienne tanársegéd, Bodescu Virginia tanársegéd, Ajtai P. Katalin főorvos, Szőcs Teréz laborszakorvos.

III. sz. Gyermekklinika: vezetője Rusnac Constantin egyetemi tanár, munkatársak: Florișteanu Maria adjunktus, Sigmirean Marcela tanársegéd, Fetea Lucia Sanda tanársegéd, Neagoș Lucian tanársegéd.

A magyar nyelvű puerikultúra-előadásokat Kiss Éva adjunktus tartja a IV. éves általános karnak, Pap Zoltán egyetemi tanár az V. éves általános karnak a gyerekgyógyászati patológiai előadásokat, míg a IV. éves fogorvosi karon gyermekgyógyászatot Kiss Éva ad elő.

Az egység didaktikai koncepcióját a gyakorlati kiképzés, a régi klasszikus anamnézis, a klinikai vizsgálat és a modern paraklinikai vizsgálatok felhasználása képezi.

A főbb kutatási területek a sokízületi reumás gyulladás járványtani vonatkozásai; a diabetes mellitusnak és szövődményeinek kezelése és a betegek nyilvántartása, követése; a csecsemő-kori sorvadás kezelése és a mézterápia kidolgozása; az idült hasmenéses állapotok okai, kezelése; a fibrocisztás megbetegedés diagnosztikája és kezelése; a diszacharidákkal és a tehéntej fehérjéivel szembeni allergia és intoleranciák diagnózisa és kezelése; a szív veleszületett fejlődési rendellenességeinek diagnózisa, a betegek nyilvántartása és kezelése; asthma bronchiale; gyermeknefrológia, főleg a nephrosis patogenezise, a veseelégtelenségek kezelése. Eredménye-

A Gyermekklinika új épülete 1956-ban

Hurmuzacke professzor látogatása a gyermekklinikán 1959-ben

ink igen jók, az említett megbetegedésekben szenvedő gyermekeket követjük Maros, Hargita, Kovászna, Fehér és Beszterce megyéből, valamint az ország más megyéiből is.

A reumás betegek felderítésére 1955 és 1960 között szűrővizsgálatokat végeztünk a Marosvásárhelyen és környékén lévő iskolákban. Eredményeinket, amelyeket több mint ötezer gyermek megvizsgálásának során szereztünk az Orvosi Szemle folyóiratban közöltük (Puskás György, Csidey József, Balázs Gizella, Nussbaum Oszkár, Liszka Pál, Nagy László, Pap Zoltán).

A diabetes mellitus patogenezisével, diagnosztikájával, járványtanával, kezelésével, szövődésményeivel 1965 óta foglalkozunk. Ez a kérdés 1981 óta II. sz. Gyermekklinika fő kutatási témája lett. Mintegy 250 diabeteses gyermek van nyilvántartásunkban, akiket évente legalább kétszer ellenőrünk, ha kell, fel is vesszük a klinikára, (Puskás György, Metz Olga, Indig Bianka, Dunca Iulia, Pap Zoltán). Sok tudományos közleményünk jelent meg, főleg belföldi folyóiratokban (és értekezleteken) e tárgykörből.

A vékony- és vastagbélgyulladás szerepét tanulmányozta a csecsemőhalálozásban Szentkirályi István, Heinrich Mihály, Liszka Pál, Fogarasi Klára, Schuller László (1955). A gümőkóros agyhártyagyulladás összehasonlító vizsgálatait közölte Grépály András, Puskás György, Gyergyay Ferenc, Imre Barna, Nagy László (1957). Különböző csecsemőkori fertőzéseket vizsgált Puskás György, Jancsó Rozália, Fogarasi Klára, Konrád Gyula (1957).

A csecsemőkori sorvadás tanulmányozása, a káliumion szerepe a dystrophiás csecsemők anyagcseréjében, a fehérjék anyagcsere-változásai két évtizedes munkát adott nekünk. Ebben részt vett Puskás György, Szentkirályi István, Imre Barna, Nagy László, Nussbaum Oszkár, Liszka Pál, Csidey József (1961).

Az idült hasmenéses állapotok, a glutén szenzitív enteropathia, a fibrocisztás megbetegedés, a tehéntej-allergia, a szénhidrátokkal szembeni intoleranciák, giardiosis, a bélfőlőra változásai hasmenéses állapotban, a jejunum biopszia kutatása csaknem 30 éven át, elsőként Romániában gyermeknél Pap Zoltán, Wolf Anna, Drașoveanu Doina, Dunca Iulia, Domokos Lajos, Domokos Klára feladata volt (1964—94), a gyermeknefrologiával Kiss Éva, Rusnac Constantin foglalko-

zott (1980), a kongenitális szívhibák felderítése, műtéti javallatok felállítása Csidey József, Togănel Rodica kutatási témája (1960), a leukémiák diagnózisa, kezelése (5—6 éves remissziók, de 30 éven felüli betegek is vannak) Csidey József, Domokos Klára tanulmányának tárgyát (1960) képezte.

Klinikánk fő tevékenységei közül még megemlíjtük az egészséges csecsemők számára készített tápszereket (Pap Zoltán, 1975). Romániában elsőként terveztük meg a vegyes és mesterséges táplálásra használt készítményeket, amelyek 1977-ben már kaphatók voltak az élelmiszerüzletekben Gluvilact 1 és Gluvilact 2 néven, amelyeket a gyergyóremetei tejporgyár készít még ma is tonnaszámba. Ezenkívül még megterveztük a Gluvilact 0 gyógytápszert és a Zarproten- (zöldségleves-) port is. Ezekkel a nemzetgazdaságnak nagy megtakarításokat valósítottunk meg, mert kevesebb más tápszert kellett importálni.

A doktori cím elnyerésére három egyetemi tanárnak volt és van irányítási joga. Puskás György, az Orvostudományi Akadémia tagja gyakorolta ezt a jogot 1950 és 1990 között. Ez idő alatt az „orvostudomány doktora” címet nyerte el 26 orvos, az ország minden részéből, főleg Erdélyből: Marosvásárhelyről, Kolozsvárról, Nagyváradról, Székelyudvarhelyről, Szatmárnémetiből, Sepsiszentgyörgyről. E 26 orvosból 15 román, 6 magyar, és 5 más nemzetiségű volt. Ezeknek több mint fele egyetemi tanár, osztályvezető főorvos és általában elismert gyermekgyógyász lett.

1991 után doktorátust vezető joga van Pap Zoltán és Rusnac Constantin egyetemi tanárnak. Jelenleg 9, illetve 7 doktorandusuk van. Ezek az orvosok rendszerint osztályvezetők, tanárség-

A Gyermekklinika tanárai és hallgatói 1960-ban

dek, szakorvosok Kézdivásárhely, Sepsiszentgyörgy, Marosvásárhely, Brassó, Szeben, Kovászna helységekből. Témáik a cardiovascularis megbetegedések, hepato-splenomegaliák, diabetes, giardiosis, haematopoesis, enteropathiák köréből adódnak. Mindkét vezetőnél 1-1 jelölt már megvédte doktori téziséit.

A Gyermekklinika oktatói és munkatársai több kiadásban megjelent könyvatos jegyzetet írtak a diákok részére. Ezekon kívül számos szak- és kézikönyvbe, valamint a román nyelvű egységes tankönyvbe írtak fejezeteket. Ezek felsorolása a jegyzékben található.

Ideggyógyászati, Elmegyógyászati és Idegsebészeti Klinikák

Dr. Komjátszegi Sándor, dr. Gáspár István

A klinika működését Marosvásárhelyen 1945-től az a kiváló tanári-orvosi kar biztosította, amely már Kolozsvárt is működött, élén Miskolczy Dezső és Környei István professzorral. A kolozsvári egységes irányítás Miskolczy vezetése alatt egyelőre szünetelt, amennyiben az idegsebészeti osztály a Sebészeti Klinika keretében kapott néhány ágyat. Az első magyarországi idegsebészeti osztály vezetője, Környei István 1945 és 1947 közt anatómiát, idegsebészetet és idegkórszövettant adott elő, a klinikán Andrásföszky Tibor operált, Máthé Ákos, Nagy Pál és Simó Ferenc segédletével. Az Ideg-, Elmeklinika a Szent György utcai régi kórház egyik hátsó épületében kapott szűk helyet, egyetlen orvosi szobája egyben professzori, ügyeletes-, vizsgáló- stb. szoba volt(!). Miskolczy Dezső mellett Csiky Kálmán, Szabó Jenő, Gergely Jenő, Kiss Ferenc, Strömpel Ilona látta el az orvosi feladatokat. Nemsokára megkezdődött a központi épület udvarán egy katonai kaszárnyának tervezett épület átalakítása Ideg- és Elmegyógyászati és Idegsebészeti Klinikává. Az elmeklinikai rész a szó nemes értelmében híressé vált alagsorban kapott helyet, itt volt a tanterem is. Az első emeleten volt a férfiosztály, a másodikon a nőosztály, ide került a röntgenterem, a műtő-előkészítő, míg két kórterem a frissen műtött vagy a súlyos, reanimálandó betegek részére volt fenntartva. A magasföldszintre az ideiglenesen ott lakók (a védőnő- és nővérképző-tanfolyam hallgatói) eltávozása után a Szemészeti Klinika költözött, itt kapott helyet a könyvtár, a laboratórium és az ambulancia is.

Az 1950. január 1-től 1964-ig számítható időszak joggal nevezhető „Miskolczy-érának” e három klinika életében. Miskolczy valóban iskolát teremtett, kihasználva azt a világszerte szinte példátlan lehetőséget, hogy vezetése alatt három rokonszakma egymást kiegészítve működhetett, sőt még a szemészettel is szorosan kollaborálhatott.

Az oktatás az 1945/46-os tanévtől kezdve rendszeresen folyt. Az első évi felvételi vizsgára 300-an jelentkeztek 150 helyre. De minden évfolyamra akadt hallgató. Sokan jelentkeztek ötödévre, háborút, hadifogságot és egyéb viszontagságot megjárt hallgatók, így az ideg-elmegyógyászat oktatása is megszakítás nélkül folyt. Miskolczy ezenkívül 1953-ig az endokrinológiát is előadta, Várady Károly adjunktussal. Az 1948-as tanügyi reform során a Bolyai Egyetem Orvosi Karát rendeleti úton kizárólag magyar tannyelvű Orvostudományi és Gyógy-szerészeti Felsőoktatási Intézeté alakították, ami lényegében nem változtatott a tanszék addigi helyzetén. Annál nagyobb felfordulást-földindulást okozott az 1952. évi őszi kormányintézked-

dés, amely teljesen átszervezte az orvosegyetemi oktatást. Különválasztotta a betegellátást az egyetemről, megalakultak a „poliklinikák” (járóbeteg-intézetek) külön igazgatósággal, rendelőkkel és személyzettel, de a klinikai osztályokon is voltak kórházi orvosok a tanszemélyzet mellett. A gyakorlatban nálunk ez azt jelentette, hogy megszűnt az adjunktusi és hét tanársegédi állás, ami nagy értetlenséget és fejtelenséget okozott. A teljes zűrzavar után végül is sikerült valahogyan mindenkinek kórházi vagy rendelőintézeti állást szerezni. Később valamennyit visszarendeztek az újabb intézkedések, és így néhányan visszakerültek az oktatásba.

Az orvosegyetemi oktatás jellemzője, didaktikai koncepciója az elméletnek a gyakorlattal való szoros összekapcsolása volt, ebben a jó hírű kolozsvári klinikák hagyománya folytatódott. Alig volt előadás betegbemutató nélkül. Miskolczy professzor a megalapozott és logikus orvosi gondolkodás kifejlését tartotta a legfontosabb célnak: gondolni a betegsége, és hogy ezt elérje a hallgató, széles körű elméleti és gyakorlati ismeretkincsre van szüksége. Kiterjedt az oktatás a legmodernebb kiegészítő és társvizsgálati eljárások (EEG, PEG, arteriográfia stb.) ismertetésére és gyakorlati bemutatására, műtétek megtekintésére, a röntgenvizsgálatok rendszeres és módszeres csoportos elemzésére, a liquorvizsgálat elvégzésére stb. Gazdag agymúzeumunk anyagából didaktikai célra sok, színesen megfestett készítményt helyeztünk zárt üvegekbe a különböző kórfolyamatok szemléltetésére. A gyakorlati szakképzést szolgálták a felnagyított szemléltető ábrák, Bogyó Lajos kiváló grafikus munkái.

Mint említettük, a klinikák orvosi kara betegellátási és oktatási feladatokat egyaránt ellátott, így nehéz volt a hovatartozást elkülöníteni. Az elején említett „kolozsvári gárdához” 1950 után a következők csatlakoztak: Bereczky Sándor, Komjátszegi Sándor, Méra Endre, Varga Ferenc, Wagner Rózsa, Waitsuk Pál, Szűcs Kálmán, Róth György, Gáspár István, továbbá az ötvenes évek végén, a hatvanas évek elején: Szabó László, Szabó Árpád, Selyem Csaba, Kisgyörgy Árpád, Corfariu Onoriu, Becuş Tiberiu, Kerek István, Sz. Grauzer Judit, Gy. Malatinszky Éva, Bódy Adorján. Szakorvosképzésen több-kevesebb ideig klinikáinkon működött: Zakariás István, Frenkó András, Barabás Dénes, Blényessy István, Mureşan Gheorghe, Nagy Pál (udvarhelyi), Bíró Gábor, Szabó László (vécsi), Serdült József, Sípos László, Szabó Zoltán, Bencsik József. Ők később különböző, főleg székelyföldi ideg-elmeosztályokon helyezkedtek el, részben külföldre távoztak.

Miskolczy Dezső professzor 1964-ben történt távozása után a klinikák útja különvált. Az ideggyógyászat és az idegsebészet vezetését Andrásófszky Tibor professzor vette át. Az idegosztályon maradtak: Waitsuk Pál, Gáspár István, Cs. Wagner Rózsa, Szabó László, Becuş Tiberiu és Corfariu Onoriu; az elmeosztályon: Csíky Kálmán professzor vezetése alatt Strömpel Ilona, Kiss Ferenc, Szűcs Kálmán, Bódy Adorján és Csíky Csaba. Az idegsebészeti osztály orvosi kara: Andrásófszky Tibor professzor, Máthé Ákos, Nagy Pál, Komjátszegi Sándor, Róth György, Szabó Árpád, Kisgyörgy Árpád, Siko Ildikó. Reanimátor orvos: Kerek István, később D. Boda Katalin.

A klinikai-betegellátási tevékenység alapját a rendszeres osztályorvosi és professzori vizitek képezték. Erre Miskolczy professzor nem sajnálta az időt, orvosaitól megkövetelte a korszerű diagnosztikai eljárások ismeretét és alkalmazását, az állandó továbbképzést. A vizitek nem voltak formálisak, színpadiasak, hanem valóban az egyéni esetekre összpontosultak. A beteg érezte, hogy törődnek vele, jó kezében van, és mindenki dolgozik az ő gyógyulásáért. Különösen jó hatással volt mindez a neuraszténiasokra, akiknek kiegészítő pszichoterápiaként hatottak a professzor és az orvosok mindig derűt, bizalmat és reményt sugárzó meleg szavai. A

*Miskolczy Dezső, Csíky
Kálmán professzorok és
Waitsuk Pál főorvos*

gyógyszeres kezelésben kerültük a polipragmáziát, csak a szükséges gyógyszert írtuk elő kezdetben, hogy tanulmányozhassuk azok hatását.

A három osztálynak rendszerint egy ügyeletes orvosa volt, aki elvégezte az elmeosztályi kezeléseket, felügyelt az operált vagy traumás idegsebészeti betegekre, és ha kellett, behívta az idegsebészt, esetleg más szakorvos segítségét kérte.

Miskolczy ellensége volt az egyoldalú szakosodásnak; a klinikára került orvosnak mindhárom osztályon kellett bizonyos ideig dolgoznia. Így tehát bizonyos fókig kiküszöbölődött a manapság mindjobban eluralkodó túlzott specializálódás.

A korszerű betegellátást szolgálta az akkori időknek megfelelő jól felszerelt és jól működő laboratórium is, ahol Gyergyayné Malatinszky Éva vezetésével a szükséges vizsgálatokat mind el lehetett végezteni. Ezek mellett Miskolczy Dezső irányításával kórszövettani kutatás is folyt, Waitsuk Pál szorgalmas, kitartó munkájának köszönhetően. Az agydaganatok kórszövettani feldolgozása és kórismézése is a klinika laboratóriumában történt, amit kitűnő jártassággal Komjátszegi Sándor végzett 1949-től 1989-ig megszakítás nélkül. A vizsgálatokból több dolgozat is született, így például az agyalapi epidermoid carcinomás elfajulásának esete; fibrosarcoma gigantocellulare primer agyi formájának műtét utáni gyógyulási esélyei egy 8 és egy 18 éves túlélés kapcsán; 1130 agydaganat kórszövettani osztályozása és a prognosztikai következtetések stb. Róth György és Gy. Malatinszky Éva agyszövettenyésztési kísérleteket is végzett.

A kezdeti évek legfontosabb feladata a szakmai továbbképzés volt, amit elősegítettek a rendszeres referáló ülések. Sajnos, a külföldi szakirodalom terén az elmúlt 40 évben végig hiánnyal küszködtünk, és a helyzet még ma sem javult kielégítően. A diákoknak jegyzetet kellett írni, ami meg is történt. Miskolczy Dezső és Csíky Kálmán szerkesztésében 1951-ben, majd kiegészítve 1953-ban három kötetben megjelentek az „Ideg- és elmekórtani előadások”. Munkatársak:

Andrásofszky Tibor, Bereczky Sándor, Kiss Ferenc, Komjátszegi Sándor, Máthé Ákos, Méra Endre, Nagy Pál, Róth György, Simó Ferenc, Szűcs Kálmán, Varga Ferenc, Wagner Rózsa, Waitsuk Pál. Ez a könyvatos jegyzet képezte alapját az 1958-as kiadású „Idegkórtan” tankönyvnek. Az 1957-ben Bukarestben, I. T. Niculescu szerkesztésében megjelent „Morfopatologia sistemului nervos” című összefoglaló kötetben két fejezet szerzője Miskolczi Dezső és Csíky Kálmán.

A tudományos munka fokozódó intenzitását a különböző tudományos rendezvényeken való részvétel is jelzi. Nemcsak a helyi szakosztályi tudományos üléseken, hanem országos jellegű konferenciákon is mind nagyobb számban jelentkeztek dolgozatokkal a klinika tagjai. Ezek az értekezések mind a Marosvásárhelyen kiadott, kétnyelvű „Revista Medicală — Orvosi Szemle”, mind a Bukarestben megjelenő „Neurologie-Psichiatrie-Neurochirurgie” és a „Studii și cercetări de Neurologie” (Neurológiai tanulmányok és kutatások) című folyóiratokban jelentek meg.

A témakörök változatosak voltak, nem mondható, hogy egy bizonyos irányt követtek. Ez adódott a klinikák szerény felszereltségéből, de abból is, hogy elsősorban klinikai, gyakorlati témákkal foglalkoztunk. Így az Orvostudományi Intézet tízéves jubileumán, 1955-ben Miskolczi Dezső, Csíky Kálmán és munkatársaik az elmebetegségek anatómiai alapjaival, a gócfertőzéses meningitissel, az agyvelő insulinokárosodásával, a hypno-somnotherápiával foglalkoztak (ez utóbbiban Bereczky Sándor ért el jelentős eredményeket). Andrásofszky Tibor, Máthé Ákos és az idegsebészeti munkacsoport az ischiasos tünetegyüttest, illetve az ágyéki discussérv műtéti javallatait taglalta, valamint a trigeminus-neuralgia műtéti lehetőségeit ismertette. Máthé Ákos, Nagy Pál és Komjátszegi Sándor a tuberkulotikus hydrocephalus internus sikeres műtéti eredményeiről számolt be. Csíky Kálmán és Vendég Vince, munkatársaikkal egy súlyos encephalitis járványt irtak le 1956-ban. Ugyancsak Csíky és munkatársai (Szűcs Kálmán, Csíky Csaba) 1959 és 1966 között izolálták és eredményesen kezelték a temporális epizódikus pszichózisokat, továbbá 1970-ig az úgynevezett minor benignus szkizofréniákat, ezeknél a kórisme alapja a barbitál-narkotikumokos aktivált EEG volt. Az 1960-as bukaresti országos szimpóziumon Miskolczi professzor az encephalitisek klinikumát foglalta össze.

1963-ban, Gh. Marinescu születésének 100. évfordulója alkalmából a Bukarestben rendezett akadémiai ülészen Miskolczi Dezső, Waitsuk Pál, Csíky Kálmán a sclerosis multiplex kezelésének 17 éves tapasztalatairól, valamint Feszt Tiborral a kísérleti encephalitis terén végzett kutatásairól számoltak be. Ugyanakkor Komjátszegi Sándor és Nagy Pál a koponya aneurysmális csontcystáinak kórszármarzását helyezi új megvilágításba.

Egyik legjelentősebb kezdeményezésünknek tartjuk az urea-mannitol bevezetését a koponyaüri nyomásfokozódás hatékony csökkentésére. Az ureának mannitolban történő oldása Hankó Zoltán gyógyszerészintuitív meglátása volt. Az általa készített oldatok használatát 1960-ban vezettük be, aminek eredményeképpen az agyödémás halálozás látványosan csökkent. Erről első beszámolójukat Máthé Ákos és Komjátszegi Sándor a Revista Medicală — Orvosi Szemle 1961. évi 2. sz.-ban közlik; az 1963. 4. sz.-ban már 186 sikeres esetről tudósítanak.

1964-ben a „Studii și Cercetări Medicale” című folyóirat klinikánk több dolgozatát közli. Így a 3. számban Szabó László és Corfariu Onoriu közleményét, amely 1115 epilepsziás eset klinikai és EEG-jelei között von párhuzamot. E folyóirat 5—6. száma Miskolczi Dezső akadémikus 70. születésnapjának szentelt tisztelegő kötet, melyben megjelent többek között Andrásofszky Tibor, Róth György, Nagy Pál dolgozata a segmentális spinális atrophiairól; Csíky Kálmán, Szűcs

Kálmán, Szabó László összefoglalója az EEG alkalmazásáról a pszichiátriában; Környey István dolgozata az encephalomyelitisek szövettani differenciáldiagnózisáról. A Miskolczy vezette marosvásárhelyi akadémiai fiók kutatócsoportja, élén Szabó Istvánnal, a kísérletes encephalitisek kutatási eredményeiről számolt be. Ugyancsak 1964-ben szerveztünk Marosvásárhelyen is tudományos ülést Miskolczy professzor 70. születésnapjának tiszteletére, amelyen valamennyi tanítványa dolgozattal szerepelt. Az Orvosi Egyetem 20. évfordulóján, 1965-ben szintén több jelentős dolgot mutattak be, így többek között Gáspár István, Andrásófszky Tibor és Szabó László közleményét a gamma-encephalographia és az EEG diagnosztikai értékének összehasonlításáról; Szabó László és Máthé Ákos érdekes közlését arról, hogy az urea-mannitol beadása után EEG-vel pontosabban lokalizálni tudták az agyi laesiókat. Az 1966-os budapesti 25. ideggyógyászati kongresszuson Róth György, Kerek István és Lázár László bemutatott dolgozata foglalkozik a traumás agyi károsodást követő tudatzavarok klinikumával és anatómiai elváltozásaival.

Az 1960-as években Csiky Kálmán elmegyógyász professzor biztatására Komjátszegi Sándor pszichokirurgiai műtéteket végzett: szelektív frontális leukotomiákat. Bebizonyosodott, hogy involúciós depressziós kórfarmákban ez a műtét minden gyógyszeres kezelést felülmúló kitűnő eredménnyel jár: azelőtt évekig zárt osztályon kezelt betegek (csakis ilyeneknél végeztük családi beleegyezés, jegyzőkönyv felfektetése után) meggyógyultak, korábbi munkájukhoz visszatértek. 15 ilyen esetünk volt (a 19 operáltból), de a műtéteket nem folytattuk, közleményt sem adtunk ki róluk, attól tartva, hogy a hatalmi önkény esetleg visszaélésekre kényszeríthet.

A három klinika Miskolczy professzor távozása után, 1964-től szétvált, külön-külön vezetés alá került. A továbbiakban először az idegsebészeti klinika munkájáról szólunk. Az 1968-as, az agyi vascularis kórképek tárgykörű szimpóziumon valamennyi idegsebész társszerzőként közreműködik az agyi vascularis katasztrófák diagnózisa, sebészi kezelése, valamint a reanimációs problémák témakörű dolgozatokban. Jelentősek még az idegsebészeti munkaegyüttes összefoglaló értékelései, melyek az évek során több ízben is megjelentek az egyes betegcsoportok diagnosztikai, műtéti kezelési problémáiról, eredményeiről. Így pl. az 1988-ban Szóvátán megtartott országos idegsebészeti szimpóziumon Szabó Árpád és munkatársai, valamint a fizioterápiás osztály részéről Szabó Pál és munkatársai az idegsebészeti, illetve a konzervatív kezelésben részesült lumbális discus-sérvesek késői terápiás eredményeiről számoltak be; Komjátszegi Sándor és munkatársai az essentialis trigeminus-neuralgia eseteire vonatkozóan ismertették a klinika terápiás magatartását; Kisgyörgy Árpád és munkatársai a perifériás traumás ideglaesiók sebészi kezelésében felhalmozott tapasztalataikat közölték. Nagy jelentőségűnek tartjuk a klinika tagjainak részvételét az 1991-ben Félixfürdőn megtartott első román—magyar közös idegsebészeti konferencián, amelyet a következő évben Szombathelyen a második ilyen rendezvény követett.

Andrásófszky Tibor professzor nyugdíjazása (1974), Nagy Pál főorvos halála (1976) és Róth György főorvos Nyugatra távozása (1981) után a klinikát Máthé Ákos főorvos vezette 1984-ig, nyugdíjazásáig. Szakorvosok: Komjátszegi Sándor, Szabó Árpád (aki 1984-től megbízást kapott a klinika vezetésére), Kisgyörgy Árpád, Sikó Ildikó (aki 1986-ban Magyarországra távozott). Több-kevesebb ideig itt tanulta a szakmát Kovács Zsombor és Szabó Attila, akik később Magyarországra távoztak. Az aneszteziológiai-reanimátori teendőket Kerek István után (aki a szívsebészetre ment át) D. Boda Katalin látja el a mai napig. Oktatási profilja a klinikának nincsen.

Az idegsebészet 1983 júliusában költözött át az 1200 ágyas új kórházba, ahol 60 ágyas osztályt rendezett be. Az utóbbi tíz év rendkívül nehéz korszaka volt a klinikának, főleg az orvosi kar csekély létszáma miatt; volt olyan nyári periódus, hogy két ember látta el hetekig az ügyeket, 3-4 megyére kiterjedő terület koponyabaleseteit, végezte a műtéteket, a felvételi betegszűrés, a kivizsgálást és kezelés előírását. Az Egészségügyi Minisztérium nem gondoskodott az utánpótlás neveléséről, a szakorvosképzés szinte teljesen leállt Romániában több mint tíz évig. Csak 1988-ban neveztek ki három alorvost Lupşa Alexandru, Madaras Sándor és Stoica Costinel személyében, akik 1994. február 1-jével, szakorvosi vizsgájuk letétele után a klinikai munkát látják el Ács János alorvos segítségével. Komjátszegi Sándor és Szabó Árpád nyugdíjaztatása után Kisgyörgy Árpád főorvost bízzák meg az egység vezetésével. Minőségileg a korszerű gyakorlat szempontjából sokat jelentett, hogy kb. három éve klinikaink igénybe vehetik a komputerizált tomográfias vizsgálatokat.

1966 áprilisában új vezető került az Ideggyógyászati Klinika élére Popoviciu Liviu előadótanárra személyében. Csakhamar némileg bővült az ágyszám, és főképpen az orvosi kar létszáma. 1966 és 1968 között több orvossal gyarapodott, így tanársegédi beosztásba került Pascu Ion, a jelenlegi klinikavezető és az egyetem jelenlegi rektora, Dulău Emil, Zakariás István, majd 1969-ben Făgărășan Mircea. 1971-ben Corfariu Onoriu laboratóriumi főkutatóként nyert kinevezést, 1972-ben pedig Becuş Tiberiu kapott áthelyezést az Akadémiai Kutató bázistól.

Az új vezető nagy tenni akarással indította el a munkát a gyógyászatban, az oktatásban s főként a tudományos kutatásban. Akkor már a 60-as évek végén, a 70-es évek elején jártunk, hovatovább a triumfális dagályosság uralkodott el az egész országon. Ez a kóros és igen káros mentalitás és gyakorlat különös hatékonysággal érvényesült az Ideggyógyászati Klinika életében is.

Alváskutató laboratórium létesült a kornak akkor megfelelő színvonalon, és ott állandó munka folyt, s e témakörből aránytalanul sok dolgozat került ki. Ezeknek jelentős része már akkor sem állta volna ki a szakma bírálatát. Csakhogy majdnem három évtizeden át a „tudományos” dolgozatokat nem illett bírálni, csupán dicsérni. Kor- és kórszellem volt: „Dicsérlek hogy dicsérhess”. Sokunk számára, akik Miskolczy akadémikus igényességéhez szoktunk, az értékrend pszichés zavarának tűnt az említett dolgozatok áradata, amelyeket nemcsak előadni, hanem megjelentetni is akadálytalanul lehetett. Ez nem is történhetett másként, hisz az igény szint országosan bántóan alacsony volt.

A klinika munkaegyüttesének nagyobb része azonban nem adta fel igényességét s ennek eredményeként mind a betegellátásban, mind pedig az oktatásban és kutatásban a tények tárgyilagos bemutatására törekedett. Az eltelt csaknem három évtized alatt a klinika munkaközössége több száz dolgozatot adott elő és jelentetett meg, mintegy 30 monográfiát írt, többet más rokon intézményekkel együttműködve. Részesei vagyunk több mint 10 országos tankönyv és jegyzet megírásának. Ezek közül kiemelkedő helyet foglal el a Tudományos Akadémia által is díjazott, a normális és a kóros alvásról szóló könyv (1972-ben) és a nyolckötetes Ideggyógyászati kézikönyv. Az előbbinek megírásában Asgian Berdj, Pascu Ion, Popoviciu Liviu és Szabó László vett részt, míg az utóbbiban Popoviciu Liviu és Pascu Ion működött közre több fejezet megírásával.

Számos kollaborációs monográfia jelent meg az agyi keringés patológiájáról, melyeknek egyik állandó szerzője Pascu professzor.

Az emlegetett majdnem 30 esztendő alatt számos külföldi és hazai tudományos találkozóra hívták meg a klinika közösségét. A jól ismert akkori önkény teremtette mostoha viszonyok miatt a külföldi részvétel csak igen keveseknek adatott meg. Ezzel szemben az Ideggyógyászati Klinika 1978-ban jól sikerült alvástudományi Európa-kongresszust szervezett. Viszont a magnézium-anyagcsere témájára összehívott Európa-kongresszus — amelynek időpontja az önkényuralom végóráira esett — teljességgel kudarcba fulladt. A több száz külföldi meghívottból tizen sem jelentek meg, még a hazaiak is csak néhányan.

A hatvanas évek második felétől a klinika akkori vezetője, Popoviciu professzor doktorandusok irányítási jogát is megkapta. 1994-ben bekövetkezett haláláig csaknem 20-an nyerték el az orvostudományok doktora címet.

Az 1989-es fordulatot megelőző 10-12 év rendkívül nehéz feltételek jegyében telt el. Mindennapos volt a súlyos gyógyszer- és anyagihiány. A klinika műszerellátása 10-15 évvel azelőtt megrekedett.

Oktatási vonalon meredeken zuhant a magyar hallgatók száma, és küszöbön állt a magyar nyelvű oktatás teljes felszámolása. Most már kedvezőbb a helyzet, a tanszék az utóbbi három év alatt több személlyel bővült. Jelenleg Pascu Ion a tanszékvezető professzor. Gáspár István szintén professzor, ő tartja a magyar nyelvű előadásokat. Tanszemélyzeti tagok még: Sipos Cornel adjunktus, Popa Vasile, Szatmári Szabolcs és Toma Luminița tanársegédek, Visieș Dan és Pascu Rodica Ioana gyakornokok. Szatmári Szabolcs besegít a magyar nyelvű oktatásba.

A klinika fő kutatási irányvonala az alvástudomány elektrofiziológiai vonatkozásainak és az epilepszia klinikai és elektroencefalográfiai sajátosságainak tanulmányozása volt. Ebben a vonatkozásban történtek úttörő kezdeményezések. Az országban elsőnek sikerült megszervezni az alvástudomány poligráfias laboratóriumot (az alvó alanyon egyidőben történik az agyi elektromos és a szív működés, a szemmozgások stb. grafikus kijelzése).

Az epilepsziatudomány eredményeként pedig 1971-ben ugyancsak országos élvonalbeli kezdeményezésként jött létre az epilepsziás betegek gondozója, mely azóta is hatékonyan látja el feladatát. Pillanatnyilag ez az egyedüli ilyenszerű szolgálat az országban.

Az Elmegyógyászati Klinika az ideggyógyászat és az idegsebészet elköltözése után (1983) is az eredeti helyén maradt. Az önálló Elmegyógyászati Klinika vezetését 1964-ben Csíky Kálmán vette át, aki 1968-ban professzori ki nevezést kapott. Ekkor kerül a tanszékre a már említettek kivül Grecu Gheorghe, Stanciu Eugenia gyakornokként, majd 1967-től Asgian Victoria is. Közben Csíky professzor doktorátust irányító jogot kapott. Mintegy 10—11-en doktoráltak vezetésével, így Szűcs Kálmán, Bencsik József, Stanciu Eugenia, Csíky Csaba és mások. Időközben a tanszemélyzet és az orvosi kar változott. Csíky professzor 1980 őszétől nyugdíjba vonult. Bódy Adorján és Csíky Csaba Magyarországra települt, Stanciu Eugenia elhunyt. Csíky Kálmántól a tanszék vezetését Grecu professzor vette át, és vezeti azt jelenleg is.

A magyar nyelvű előadásokat Szűcs Kálmán főorvos, a tanszék volt adjunktusa, megbízott előadóként tartotta 1993-ig. Ezt követően Gábos Grecu József szakorvos vette át azokat. Jelenleg Szatmári G. Mária tartja mindkét karnak a magyar előadásokat.

Az 1994/95-ös tanévben a tanszék tagjai a következők: Grecu Gheorghe tanszékvezető professzor, Nireșteanu Aurel adjunktus, Grecu Gabos Maria és Szatmári Mária tanársegédek. Kórházi vonalon Gábos Grecu József szakorvosként dolgozik.

Az elmegyógyászati tanszék Csíky Kálmán professzor szerkesztésében 1981-ben önálló jegyzetet adott ki Csíky Csaba, Grecu Gheorghe, Asgian Voica közreműködésével. Ezen kívül 1982-

ben jelent meg Csíky Kálmán és Csíky Csaba könyve a lelki jelenségek kórfolyamatairól. Az I. T. Niculescu szerkesztésében megjelent kézikönyvbe (1957) Csíky Kálmán fejezetet írt.

Sebészeti Klinika

Dr. Nagy Ferenc

Nemcsak az ember életében jelent sokat 50 év, hanem egy olyan intézmény történetében is, mint a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem sebészeti klinikája.

Ez a diszciplína egykor szinte a nulla pontról indult el, és ma — a körülményekhez képest — jól felszerelt egységekkel működik, ahol nemcsak az eljövendő orvosok sebészeti oktatása folyik eredményesen, hanem a szakemberképzés és továbbképzés (doktorátus, szakvizsga, diákszakköri tevékenység) is. Emellett a város, a környék, az ország egészségügyi ellátásában is minden elismerést megérdemlő módon közreműködik, sőt az irányításában is figyelemre méltó előrehaladást mutat.

A kezdeti egyetlen klinika helyett ma két sebészeti oktatóegység és több sebészeti profilú klinika létezik, melyek technikai felszerelése nagyjából megfelel a kor követelményeinek, hála a sok-sok külföldi segítségnek. Az indulás kezdeti szakaszában a fejlődést főleg a térhiány és az abból következő túlzásfolttság akadályozta. A jelentős építkezéseknek és beruházásoknak köszönhetően ez a kérdés nagy vonalakban megoldottnak tekinthető.

Az évtizedek folyamán a tanszemélyzet körében számos személyi változás történt, kezdve a professzorokon és befejezve a gyakornokokon.

Kronológiai sorrendben bemutatjuk a klinikák vezető professzorainak névsorát, akik közül némelyek érdemeik elismeréseként, mások viszont a felelős felsőbb politikai fórumok utasítására nyerték el katedrájukat.

Íme a névsor: Klimkó Dezső professzor 1945—1947, Csethe Emil professzor 1947—1949, Mátyás Mátyás professzor 1949—1957, Pápai Zoltán professzor 1957—1974, Pop D. Popa Ioan professzor, II. sz. sebészeti klinika, 1966—1974, Bancu V. Emilian professzor, I. sz. sebészeti klinika, 1974—1990, Pană Constantin előadótanár, II. sz. sebészeti klinika, 1974—1986, Georgescu Traian professzor, II. sz. sebészeti klinika, 1986-tól, Copotoiu Constantin előadótanár, I. sz. sebészeti klinika 1990-től.

Természetesen, az idők folyamán a beosztott oktatók is változtak. A személyi változások néha egyéni kívánság alapján, néha felsőbb utasításra történtek, némelyek egyenesen látványos előhaladást mutattak. Más esetekben évtizedeken keresztül sem történt újabb kinevezés az oktatói karban, s ennek következtében elmaradt a megfelelő utánpótlás, főleg a magyar tagozaton.

A Kolozsvárról átköltöztetett egyetem sebészeti klinikája 1945 szeptemberében alakult meg a városi kórház első emeletén, illetve földszintjén az Egyetem (ma Gheorghe Marinescu) utca 1. szám alatt.

Az oktató és a kisegítő személyzet is Kolozsvárról jött. Itt sikerült aránylag rövid idő alatt elfogadható körülményeket teremteni, mind a bent fekvő, mind a járóbeteg ellátásában. A

klinika oktató személyzete nemcsak az egyetemi hallgatókat oktatta, hanem a várost és egész környékét is ellátta. Kezdetben nemcsak a szigorú értelemben vett általános sebészeti betegeket kezelte a klinika, hanem az egyéb sebészeti diszciplínákhoz tartozó, az urológiai, ortopédiai, traumatológiai, gyermeksebészeti stb. eseteket is.

E kezdeti szakaszban, 1945 és 47 között Klimkó Dezső professzor vezette a klinikát, mely jó eredményeivel elnyerte mind a város, mind az egész Erdély bizalmát, elismerését és szeretetét. Ebben az időben a tudományos érdeklődés a tuberkulózis különböző megjelenési formáira (a tüdő-tbc műtéti kezelésére, a hasüregi szervek, valamint a hashártya tbc-s elváltozásaira) irányult.

Klinikánk e kezdeti szakaszában az oktatói személyzet tagjai a következők voltak: Pápai Zoltán adjunktus, Gozner Elek tanársegéd, Szombathelyi László tanársegéd, Kótay Pál tanársegéd, Naftali Zoltán tanársegéd, Szerémy Lajos tanársegéd, Vass György tanársegéd, Börzsönyi Lajos tanársegéd, Molnár Balázs tanársegéd, Darkó Zsigmond tanársegéd és Kelemen Attila tanársegéd.

1947 folyamán hazatért Klimkó Dezső professzor, és helyét rövid két évre a Nagyváradról átvett Csethe Emil vette át, aki a pajzsmirigy elváltozásaival, valamint az epevezeték plasztikai műtéteinek kérdéseivel foglalkozott.

Az Erdély-szerte ismert Mátyás Mátyás professzori minőségben 1947-től 1957-ben bekövetkezett haláláig jó gyakorlati érzékel irányította a klinikát. Ebben az időben az általános sebészetről fokozatosan leszakadnak a rokon szakok, s külön klinikai egységet hoznak létre. Így 1949-ben Kótay Pál vezetésével az Urológiai, majd az Ortopédiai-Traumatológiai Tanszék Száva János vezetésével alakult meg. Ezek az egységek, sajnos, állandó helyszükével küszködtek. 1951-ben megalakult a járóbeteg-rendelővel (poliklinika) is ellátott városi-megyeyei kórház. Ekkor a klinika személyzete két részre oszlik. Az egyik részt a tanszemélyzet körébe sorolják, a másik részt a kórházi gyógyítást végző alkalmazottak csoportjába. Rendszerint mind a klinika, mind a kórház vezetője egy személyben maga a mindenkori kinevezett professzor. Igen gyakran a kórházi alkalmazottak közül nevezik ki az oktatókat, de ez a mozgás fordított irányban is létrejöhetett. E kinevezések kezdetben hivatalból, később vizsga alapján történtek.

Újabb változást hozott az 1955. esztendő, amikor az általános sebészet keretei között megalakult a cardiovascularis sebészet 20 ágygal.

1957-től Pápai Zoltán előadótanár, majd professzor sok hozzáértéssel vezeti az egységet egészen 1974-ig. Ebben az időben a sebészeti klinika oktató személyzete nagymértékben kicserélődik, mivel közülük többen az ország különböző kórházaiban kapnak vezető beosztást.

Az új oktatói kar a következő: Csizér Zoltán előadótanár, Naftali Zoltán adjunktus, Keresztessy K. Árpád tanársegéd, Schapira Tibor tanársegéd, Bancu V. Emilian tanársegéd, Nagy Ferenc tanársegéd, Grozescu Tiberiu tanársegéd, Csíky Miklós tanársegéd, Papahagi Paul tanársegéd, Daschievici Silviu tanársegéd és Mühle Nicolae tanársegéd.

1966-ban lényegesen megváltozott a sebészeti klinika oktatási részlegének a képe. Az épület átalakításának rendjén egy újabb emeletet húztak a meglévő kettőre. Így a sebészeti klinika két önálló részre oszlott. Az első emeleten megalakult az I. számú Sebészeti Klinika Pápai Zoltán professzor vezetésével (100 ágy), míg a második emeleten a II. számú sebészet, mely szívsebészeti részleggel is bővült, Pop D. Popa Ioan vezetésével (110 ágy). Az új, a harmadik emeletre a Belgyógyászati Klinika került.

Az I. számú Sebészeti Klinika oktatói kara: Csizér Zoltán előadótanár, Keresztessy K. Árpád tanársegéd, Bancu V. Emilian tanársegéd, Schapira Tibor tanársegéd, Georgescu Traian tanársegéd, Csiky Miklós tanársegéd és Bálint Ernő tanársegéd.

A II. számú Sebészeti Klinika oktatószemélyzete: Naftali Zoltán előadótanár, Nagy Ferenc tanársegéd, Kovács Péter tanársegéd, Kerek István tanársegéd, Grozescu Tiberiu tanársegéd, Deac Radu tanársegéd és Boțianu Alexandru gyakornok.

A Mátyás Mátyás örökébe lépő Pápai Zoltán professzor átszervezte a klinika oktató, gyógyító és tudományos tevékenységét. Az oktatás szolgálatába állította a gyógyító tevékenységet, s a hallgatókat bevonta a klinika mindennapi munkájába (műtéti asszisztencia, ügyelet). Ezáltal kívánta gyarapítani a hallgatóság gyakorlati ismereteit. Pápai professzor elsőrendű feladatának tekintette az előadások színvonalának emelését, a legújabb mellkasi és szívsebészeti ismeretek propagálását, valamint az oktatás jobb megszervezését. E célból az általános, a gyerekgyógyászati és a fogászati kar diákjainak speciális előadásokat és gyakorlatokat vezet be.

Ebben az időben az ország összes sebészeti klinikájának közreműködésével elkészült egy általános sebészeti tankönyv, melynek megírásában klinikánk is részt vett (sajnos, ezt a művet nem adták ki). A különböző karok számára több könyvmegosztásos jegyzet is készült.

A tudományos tevékenység fellendült. Kezdetben esetbemutatók, majd klinikai esetek alapján nagyobb témákat felölelő előadások készültek. Később kísérletek alapján (az élettani, anatómiai intézet felszerelésével) tudományos értekezések láttak napvilágot. Pápai professzor vezetése alatt az intézetben szerteágazó tudományos tevékenység folyt. Megemlíthetjük a máj és a külső epeutak sebészeti kérdéseinek a tanulmányozását az intraoperatoricus kolangiográfia bevezetésével, valamint a colorectalis sebészet speciális problémáival való foglalkozást. Hasonlóképpen említésre méltó a totális gyomorrelatívítás utáni anyagcsere-változások biokémiai összefüggéseinek kimutatása. További téma a gyomoroperációk utáni májműködésbeli változások kimutatása volt.

Pápai professzort 1968-tól doktorandusok irányítására jogosították fel, 14 változatos disszertáció jelezte e munka eredményességét. A fiatal sebészek állandó továbbképzésére Pápai professzor mind Marosvásárhelyen, mind a környező városokban nagy népszerűségnek örvendő szimpóziumokat szervezett. A szakköri tevékenység ebben az időben csak az államvizsgadolgozatok előkészítésére szorítkozott.

Pop D. Popa professzor vezetése alatt a II. számú Sebészeti Klinika tudományos érdeklődése főleg a szív és a nagy erek veleszületett fejlődési rendellenességeire, valamint a nagy artériák és vénák sebészeti kérdéseinek megoldására irányult. Az általános sebészet keretében főleg a gyomor—bél traktus és járulékos szervei betegségeinek sebészeti megoldásán fáradoztak. E kérdés-csoport mellett klinikánk számos onkológiai problémával is foglalkozott. Elsőként a marosvásárhelyi klinikán vezették be az emlő patológiájában a különféle radiológiai eljárásokat (mamográfia, galaktográfia, pneumomastográfia stb.), melyek eredményes voltát számos közlemény is bizonyította.

Az oktatás terén színvonalas román és magyar nyelvű előadások hangzottak el, melyeket általában számos diapozitívval illusztráltak. A magyar nyelvű előadásokat Naftali Zoltán és Nagy Ferenc tartotta. A gyakorlati oktatás jobb megszervezésével nagyon sokat javult a hallgatók gyakorlati felkészítése. Megkezdődött a hallgatók tesztvizsgáztatása.

Eredményesen megszerveződik az egyetem kísérleti állomása, ahol mind a cardiovascularis, mind az általános sebészet körébe tartozó kérdéseket tanulmányozzák (az epeutak kémiai denervációja, szelektív vagotómia karbolsavval).

A sebészeti klinika tanszemélyzete több szakkönyv (pl. Vena cava inferior patológiája), illetve tankönyvrészlet, valamint számos könyvatos jegyzet megírásában részt vett.

A sebészeti szakkör munkájába számos magasabb évfolyamú hallgató kapcsolódott be. E körben több olyan dolgozat készült, melyeket mind a helyi tudományos diákszakköri előadásokon, mind más egyetemi központokban is sikerrel mutattak be. Ezekből több szép diplomadolgozat is készült.

1974-től 1990-ig Bancu Victor Emilian professzor vezeti az I. számú Sebészeti Klinikát. Didaktikai felfogása szerint csak komoly elméleti alapra lehet felépíteni a sebészeti gyakorlatot. Vezetése alatt a klinika főbb kutatási területei a következők voltak: a portális hipertenzió, a supramezocolicus szervek daganatos elváltozásai és ezek komplex műtéti megoldásai; továbbá a vastagbél és a végbél sebészetének jelenkori problémái. Több eredeti műtéti megoldást vezetett be (pl. portális hipertenzió esetében dacron protézissel shunt készítése; hármias anasztomózis készítése megaduodenum vagy subpapillaris duodenális stenosis kapcsán stb.).

Bancu V. Emilian önállóan vagy társszerzőként több tankönyvet írt, és több könyvatos jegyzet összeállítását irányította. 1979-től kapott jogot doktorátus vezetésére, melyre tízen jelentkeztek, de egyik jelentkező sem fejezte be azt.

Ebben az időben is igen élénk diákszakköri tevékenység folyt, ennek keretében általában a klinikát foglalkoztató kérdések kerültek napirendre. Csaknem 200 diplomadolgozat készült. A továbbképző tanfolyamokon számos fiatal sebészorvos vett részt.

E periódusban a klinika tanszemélyzetének összetétele a következő volt: Keresztessy K. Árpád előadótanár, Baghiu Mircea tanársegéd, Copotoiu Constantin tanársegéd, Gliga Virgil tanársegéd, Bancu Șerban tanársegéd, Bálint Ernő tanársegéd és Bara Tibor tanársegéd.

1983-ban újabb átrendezés következett be. Elkészült az új megyei kórház (Gheorghe Marinescu utca 50. sz.). Az I. Sebészeti Klinika az épület 5. emeletére költözött. A cardiovascularis sebészet ugyanebben az épülettömbben kapott helyet. A II. számú Sebészeti Klinika a régi helyén maradt. A megüresedett 1. emeletet az Urológiai Klinika foglalta el Nicolescu Dorin professzor vezetése alatt.

Az I. számú Sebészeti Klinikát mind az oktatás, mind a gyógyító tevékenység terén 1990-től Copotoiu Constantin előadótanár irányítja.

Az I. számú Sebészeti Klinika jelenlegi tanszemélyzete a következő: Bancu Șerban adjunktus, Eșianu Mihai, Bara Tibor, Coroș Marius, Marian Dorin, Zamfir Dorin, Strat Alexandru, Butyurka Sándor, Lobonțiu Adrian tanársegédek, Molnar Călin, Păltineanu Bogdan és Budișca Ovidiu gyakornokok.

A klinika didaktikai koncepcióját híven tükrözi az előadások aktualizálására való törekvés, melyet auditív és vizuális eszközök (diapozitívek, videofilmek) segítségével valósítanak meg.

A vizsgákon a hallgatók ugyanazokra a tesztkérdésekre felelnek, és így elbírálásuk alapja is azonos. A gyakorlati vizsgákon a hallgatók 20 percig vizsgálják a beteget, 20 percig készülnek a prezentálásra és újabb 20 perc alatt bemutatják az esetet.

A tudományos munka terén a klinika a következő fontosabb kérdésekkel foglalkozik: multivisceralis resectiókkal különböző lokalizációjú daganatos betegségekben; a portális

hypertensio sebészeti terápiájával; az emlőrák és a mastopathia kapcsolatával, valamint a laparoszkópiás sebészettel.

A hallgatóság a meglévő sebészeti tankönyveket és jegyzeteket használja, melyek bővítését és újrakiadását tervezi a tanszék.

A postgraduális továbbképzés megszervezése és irányítása hasonlóan fontos ténykedése a klinikának. A jelenlegi kedvező feltételek nagymértékben elősegítik mind a hazai, mind a külföldön való továbbképzést. Így többen a mellkas és a perifériás erek sebészetében, a laparoszkópiás sebészetben, valamint az echográfiás vizsgálatokban mélyítették el tudásukat.

A jobb gyakorlati felkészítés végett új eljárásként bevezették a mindennapos esetbemutatókat, melyeket a klinika fiatal orvosai, a gyakornokok és a tanársegédek végeznek igen jó eredménnyel. Így minden hallgató megismerkedhet az egész klinika leggyakoribb és legérdekesebb eseteivel. E bemutatások alkalmával néha videófilmet is vetítenek, néha a szakfolyóiratok jelentősebb közleményeit vitatják meg.

Pop D. Popa Ioan professzor eltávozása után a II. számú Sebészeti Klinika irányítását Pană Constantin előadótanár vette át (1974—1986). Halála után Georgescu Traian következik, aki jelenleg professzori beosztásban az alábbi tanszemélyzet munkáját irányítja: Boțianu Alexandru adjunktus, Hinte Alexandru, Mureșan Adrian, Gomatărcianu Florin, Roșca Ancuța, Kosma Dănuți, Dobrea Adrian, Csizér Zsuzsa tanársegédek és Crăciun Călin gyakornok.

Georgescu Traian professzor didaktikai álláspontját az elméleti kérdések hangsúlyozása jellemzi, melyet előadásain filmekkel, diapozitívekkel, a legújabb vizsgálati eljárások és a modern műtéti technikák ismertetésével tesz érdekessé.

A klinika tudományos érdeklődése szerteágazó, hisz felöli mind a mellkasi, mind a hasi szervek patológiáját. Tudományos témái közül megemlíthető: immunológiai vizsgálatok tumoros mechanikus icterusban, valamint a különféle lokalizációs rákos betegek Isorelrel való kezelése. Georgescu professzor társszerzője tankönyveknek, valamint több könyvatos és xeroxozott jegyzetnek.

1993 óta jogot nyert doktorátus vezetésére, melyre 23 sebész jelentkezett. 1993-ig több segédorvos, gyakornok és újonnan végzett orvos továbbképzését vezette. A klinika diákszakkörében jelenleg 7 hallgató tevékenykedik.

A marosvásárhelyi sebészeti klinikán 1945 és 1962 között, tehát 15 éven keresztül, az oktatás csak magyar nyelven folyt. Bebizonyosodott, hogy a magyar nyelven tanuló hallgatók, orvosok kiemelkedő elméleti és gyakorlati ismereteikkel jól beilleszkedtek a romániai sebészek, orvosok népes táborába, és elnyerték mind környezetük, mind az egész ország lakosainak elismerését és megbecsülését.

Ebben az oktatási rendben 1962-ben változás történt, mivel bevezették a román nyelvű oktatást. Ez azt jelentette, hogy a hallgatók az előadásokat román és magyar nyelven hallgathatták, de ettől az évtől kezdve a gyakorlati oktatás mindenki számára csak román nyelven folyt. Az oktatásban napjainkban is ugyanez a módszer érvényesül. Jelenleg az általános kar harmadéves hallgatóinak a sebészetet román nyelven Deac Radu professzor és Brădișteanu Șerban adjunktus, magyar nyelven Bara Tibor tanársegéd adja elő. A negyedéven románul Copotoiu Constantin előadótanár, magyarul Bancu Șerban oktat. A sebészetet a fogászati karon románul Georgescu Traian professzor, magyarul Bancu Șerban adjunktus tanítja.

A fentiekből látható, hogy a marosvásárhelyi sebészeti klinikákon magyar nyelvű oktatás a tanszemélyzet tagjainak elhalálózása, nyugdíjazása, illetve kivándorlása miatt nehézségekkel küzd.

Az utóbbi évtizedekben világviszonylatban a sebészet hatalmas fejlődésen ment keresztül, melyet a marosvásárhelyi sebészeti klinikák eredményei is híven tükröznek, bár igen mostoha körülmények között tették meg e göröngyös, testet-lelket igénybe vevő utat. Végigkövetve a marosvásárhelyi sebészeti klinikák fejlődésének különböző szakaszait, megállapíthatjuk, hogy e klinikák mindenkor megtalálták az újabb irányzatok iránt érdeklődő, lelkesedő sebészetet (mellkas-, tüdő-, szív-, érsébszet stb. területén).

Összegezőként megállapíthatjuk, hogy a marosvásárhelyi sebészeti klinikák tevékenységét a nagyfokú szakmai és erkölcsi igényesség, valamint a szakmai újítások bevezetése jellemezte. Az

Mátyás Mátyás sebészprofesszor

*Lőrincz Ernő András
szülész-nőgyógyász professzor*

*Kótay Pál, az urológia
professzora*

*Naftali Zoltán, a sebészet
előadótanára*

Péterfi Pál sebészprofesszor

itt végzett orvosok kitűnően megállták helyüket a sebészeti kérdések gyakorlati megoldásában, és ugyanakkor emberi magatartásuk messzemenően megfelelt az orvoslás etikai kritériumainak.

*

A szerkesztők felhívják a figyelmet arra, hogy dr. Csizér Zoltán ny. egyetemi előadótanár többkötetes emlékirataiban számos részlet található a marosvásárhelyi sebészeti klinika életéről, a Koreában kifejtett orvosi tevékenységéről, a Román Vöröskereszt alelnökeként végzett munkásságáról és számos más orvosi, egészségügyi kérdéstről. A kézirat a szerzőnél található meg.

Ortopédiai-traumatológiai Klinika

Dr. Nagy Örs

Ortopédiai Tanszék, illetve klinikai osztály létezett már a Marosvásárhelyre leköltözött Sebészeti Klinikán is. Ennek időleges előadója és osztályvezetője Fazakas János professzor volt 1945 és 1949 között. 1950-től Száva János vette át az osztály vezetését előadótanári címmel. Lelkes szervezési munkával valódi tanszékké és klinikává alakította, és függetlenítette a Sebészeti Klinika keretén belül működő ortopédiai osztályt.

Segítőtársai: Darkó Zsigmond, Góznér Elek, majd Ciugudean Cornel, Égető Béla, Bod Sándor tanársegédek, a későbbiekben főorvosok, Tusa Hirsch Etelka szakorvos, majd gyermekbész, ortopéd.

1960-ban új épületbe költözik a klinika, a volt katonakórház (Mihail Viteazul utca 31.) helyére. Az átalakítási munkálatok után 1960-ban együtt indul meg az új épületben az Ortopédiai és Gyermeksebészeti Tanszék és Klinika Száva János professzor vezetése alatt, aki a Gyermeksebészeti Tanszékot már 1950-től vezette. Munkatársai 1960-tól a gyermeksebészeti tanszéken: Kelemen Attila egyetemi adjunktus, később egyetemi előadótanár, Fazakas Lázár tanársegéd, Kézdi Gyula, Pál György, Opriș Aurelia és László Ilona szakorvosok voltak.

Az átszervezett Ortopédiai Klinikának tagjai voltak: Kerekes Sándor főorvos, Bod Sándor főorvos, Rettegi Károly, Opriș Zeno, Vánky Farkas, Enăchescu Gheorghe, illetve Geambazu Eduard (1961—1966) és Cosmuță Mircea (1965—1973) tanársegédek, Seres Sturm Lajos egyetemi tanár (Anatómiai Tanszék). 1972-től Ciugudean Cornel főorvos kórházi vonalon vette át a klinika vezetését, a diszciplinát továbbra is Száva János professzor vezette.

Száva Jánost 1982-ben nyugdíjazzák, őt követi a tanszék vezetésében Ciugudean Cornel főorvos, akít 1990-ben egyetemi tanárnak neveznek ki.

A klinika újjászervezése kapcsán 1960-tól önálló intenzív terápiás részleg alakult Kalló Tibor főorvos és Paizs József szakorvos közreműködésével.

1974 és 1981 között egyetemi tanársegédként kerültek a diszciplinára: Valerica Munteanu, Soós Pál, Stoica Mircea és Nagy Örs, illetve László Gábor az Anatómiai Tanszékről.

Ciugudean Cornelt 1991-ben nyugdíjazták, 1994-ig, haláláig konzultáns professzorként működött.

1991 és 1993 között Munteanu Valerica adjunktus, majd 1993 és 1994 között Stoica Mircea adjunktus vezette a klinikát. 1994. október 1-jétől Nagy Őrs adjunktus, ortopéd főorvos, az orvostudományok doktora a tanszék vezetője.

Az egység, illetve a diszciplína főbb kutatási területei: tumorpatológia, az ízületek sebészi kezelése, illetve különböző ízületek arthroplasticája endoprotézisek alkalmazásával — elsősorban Ciugudean Cornel tevékenységének idejében.

Magyar és román nyelvű egyetemi jegyzetek láttak napvilágot Száva János, illetve Ciugudean Cornel szerkesztésében román és magyar nyelven. Társszerzők: Vári András, Muntean Valerica, Nagy Őrs, Stoica Mircea. Ciugudean Cornel társszerzője volt a „Transplante și grefe osoase și cartilaginease” című könyvnek (1975).

Száva János és Ciugudean Cornel professzor valóságos ortopédiai iskolát alakított ki, a marosvásárhelyi Ortopédiai Klinika országos és nemzetközi hírűvé vált.

Az eredmények kimagaslóak voltak és azok jelenleg is a különböző típusú arthroplasticában, a csonttumorkok sebészetében és különböző típusú ízületek megoldásában.

Világviszonylatban elsőként végezte Száva János és munkacsoportja a totalvertebrectomiát, illetve csigolyaátültetést. A modern endoprotetika, illetve tumorprotetizálás úttörői Ciugudean Cornel és munkatársai: Nagy Őrs, Bálint C. Andor, László Ilona, Seres Sturm Lajos.

Mind Száva János, mind Ciugudean Cornel professzornak joga volt doktorátusi téziseket irányítani.

Száva Jánosnál doktorált Szabó Pál főorvos (fizioterápia) és Muntean Valerica ortopéd főorvos, egyetemi adjunktus.

Ciugudean Cornelnál doktorált 1994-ben Nagy Őrs főorvos, egyetemi adjunktus, László Ilona főorvos, gyermeksebész ortopéd és Bálint C. Andor tanársegéd, szakorvos.

1983-ban a klinika kettévált, az Ortopédiai Klinika Ciugudean Cornel vezetése alatt a régi épületben maradt, míg Opriș Zeno főorvos vezetésével az új megyei kórház épületében traumatológiai osztály nyílt.

Az egység jelenlegi tanszemélyzete: Nagy Őrs adjunktus, tanszékvezető, Stoica Mircea adjunktus, Bálint C. Andor tanársegéd, Opriș Remus gyakornok. Munkatársak: Seres Sturm Lajos professzor, ortopéd főorvos (Anatómiai Tanszék), Bod Sándor főorvos, Kalló Tibor főorvos, László Ilona főorvos, Moldovan Rodica főorvos, Bățaga Tiberiu szakorvos, Bod Péter, Pop Sorin és Kovács Attila orvosok.

A jelenlegi kollektíva híven követi a nagy elődök által elindított sikeres útvonalat, igyekezőn megőrizni Száva János és Ciugudean Cornel professzor emlékét.

Urológiai Klinika

Dr. Bakos János, dr. Balogh Ernő, dr. Gross Frigyes, dr. Mártha Ivor

A Kolozsvári Magyar Nyelvű Állami Tudományegyetem orvosi karának Marosvásárhelyre történő költözésekor az urológiai oktatás és betegellátás a sebészet keretében történt. A diszciplínák és a klinika különválása fokozatosan ment végbe. A teljes önállósulás akkor következett be, amikor 1957-ben külön vezetője, kinevezett személyzete és saját költségvetése lett. Az Urológiai Klinika mindvégig a régi sebészet épületének (Gh. Marinescu I. sz.) első emeletén működött. Kezdetben itt működött a sebészeti, az urológiai, az ortopédiai és a gyermeksebészeti osztály, valamint a Fül-Orr-Gégészeti Klinika, sőt a fenti osztályok járóbeteg-rendelése is. A sebészetnek, ortopédiának és urológiának főnöke a mindenkori sebészprofesszor volt. A sebészprofesszor mellett volt két kinevezett adjunktus, az egyik Kótay Pál, aki az urológia elméleti oktatását és a betegellátást irányította, a másik Száva János, aki ugyanezt a feladatot látta el ortopédiai, traumatológiai és gyermeksebészeti vonalon. Az urológia nem volt külön tantárgy. Az urológia előadásait Kótay Pál tartotta a sebészeti előadások keretében, aki Urológiai sebészet címen önálló jegyzetet adott ki (1951). A szigorlat is közös volt. A diákok a sebészprofesszornál vizsgáltak, a vizsgakérdések között szerepeltek urológiai és ortopédiai kérdések is. A gyakorlati oktatást és a tulajdonképpeni betegellátást a Kótay Pál adjunktus mellé beosztott 1-2 tanársegéd (sebész szakorvos) és alorvos végezte, akik időnként (3—6 hónap) váltották egymást. Kezdetben és hosszabb ideig ezt a feladatot Szerémy Lajos tanársegéd látta el. Következésképpen az urológiai tevékenységnek ebben a részében a Sebészeti Klinika minden alorvosa és szakorvosa részt vett. Ennek a körforgásnak az volt a célja, hogy a Sebészeti Klinikán dolgozó minden orvos sajátítsa el az urológiai betegek kivizsgálását, kezelését, az egyszerűbb urológiai műtéteket és a sürgősségi esetek ellátását. A negyvenes évek végéig az urológiának nem volt saját kórterme sem, az urológiai betegeket a sebészeti és ortopédiai betegekkel közösen helyezték el. Nagy volt a zsúfoltság, amit még fokozott az is, hogy néhány kisebb kórteremben fiatal orvosok laktak családostól. A nagy zsúfoltság akkor enyhült valamit, amikor 1949-50 körül a Fül-Orr-Gégészeti Klinika és a járóbeteg-rendelés elköltözött jelenlegi épületébe. Időközben a fiatal bentlakó családos orvosok is lakást kaptak.

Valójában minden tevékenység és szolgáltatás közös volt a sebészettel, sőt jogi értelemben az urológia vezetője a sebészet élén álló egyetemi tanár volt, aki hetente egyszer, rendszerint szombaton, vizitelt, de az urológiai és ortopédiai betegellátásba érdemben nem szolt bele. Ezt a feladatot 1945 és 1948 között Klimkó Dezső professzor, utána 1-2 évig Csethe Emil professzor, majd őt követően 1956 végén bekövetkezett haláláig Mátyás Mátyás professzor látta el.

A munka jellege és vezetőjének szakmai igényessége miatt az urológia nemigen vonzotta a fiatal sebész alorvosokat és szakorvosokat. Ennek ellenére a szakma szépségének a felismerése, az urológiai szakmai ismeretek elsajátítása Balogh Ernő sebész tanársegédet és Mártha Ivor gyakornokot arra bírta, hogy az urológia felé orientálódjanak. Így lett az urológiának két „állandó” alkalmazottja, annak ellenére, hogy mindkettőjük kinevezése a sebészetre szolt.

Az 1950-es évek közepén az egyetem vezetősége — az egyre inkább erősödő osztályharc szellemében — nagy tisztogatást hajtott végre a tanügyi személyzet sorában. Többek között a vallásos beállítottság, az értelmiségi származás nemigen volt összeegyeztethető az oktatói stá-

tussal. Ennek megfelelően Balogh Ernő tanársegédétől és Mártha Ivor gyakornoktól megvonták az oktatói kinevezést, és kórházi vonalon kaptak megbízatást.

1957-ben az új tanügyi reform keretében, az akkori kórházigazgató Gross Frigyes (sebész szakorvos) kezdeményezésére megalakult az önálló Marosvásárhelyi Urológiai Klinika, Kótay Pál egyetemi előadótanár vezetésével. Helyettese Balogh Ernő főorvos, beosztottjai pedig Mártha Ivor és ifj. Mátyás Mátyás alorvosok. Később, Bálint Jenő anatómus rendszeresen bejárt az urológiára, és szakorvosi minősítésének elnyerése után az urológia állandó tagja lett. Az önálló urológiai előadásokat a tanszék vezetője tartotta, és a szigorlat is különvált a sebésztől. A gyakorlati oktatás a klinika minden tagjának feladata volt, mivel ebben a periódusban az urológiának Kótay egyetemi előadó tanáron kívül nem volt más oktatója. A klinikának ekkor 22 ágya és egy közös műtője volt az ortopédiával.

Ebben az időszakban az urológia életében két lényegesebb esemény történt. A klinika szomszédságában megépült a poliklinika épülete, és a többi járóbeteg-rendelővel az urológiai is ide költözött. A megüresedett helyiségben megalakult az urológiai ambulancia a visszatérő betegek ellenőrzésére. Később, a jelenlegi 2. sz. Ortopédiai Klinika épületét a hadsereg átadta az egészségügynek, és ott kezdetben sürgősségi kórház működött. Ennek megszűnte után az ortopédia a helyébe költözött, a megüresedett helyek eredményeként az urológia ágylétszáma 40-re növekedett és önálló műtőt kapott.

A hatvanas évek elején a hivatalos állami és pártpolitika egyre inkább kifogásolta az önálló magyar oktatási és kulturális intézmények létezését, ezeket szeparatizmusnak minősítette, ami a szocializmus „nemes és internacionalista” szellemével nem egyeztethető össze. Következésképpen meg kell szüntetni őket. 1962-ben bevezették a kötelező román nyelvű kórlapírást, az 1962-63-as tanévben elkezdődött a román nyelvű gyakorlati oktatás, az első éven pedig megindult a kétnyelvű elméleti előadás. A fenti intézkedésekért nem lelkesedett mindenki. Ennek szellemében a Tartományi Pártbizottság keretében bizottság alakult, mely átvizsgálta az összes diszciplínavezetők és segédszemélyzet politikai és erkölcsi magatartását. Kótay Pálról megállapították, hogy „vallásos beállítottságú (református presbiter), és ingerült beszédmodora van a betegekkel és beosztottakkal”. Megvonták előadói jogát és osztályvezetői állást „kináltak fel” egy vidéki urológiai osztályon.

Kótayt kívül számos katedrafőnök a „fekete listára” került, pl.: Pápai Zoltán, Horváth Endre, Málnási Géza és Miskolczi Dezső. Kótay problémája úgy oldódott meg, hogy jó szakmai és baráti viszonyban volt Olănescu bukaresti urológus professzorral, aki ebben a periódusban kezelte Gheorghiu Dej-t, így Olănescu jóindulatú segítségét gáncsolni senki sem merte. Kótay Pál az urológián maradt, csupán 1965-ig nem adott elő és nem vizsgáztatott.

Az 1963-tól 65-ig terjedő periódusban jelentősebb személyzetváltozás történt az urológián. 1963-ban került az urológiára Gross Frigyes, Stoica Corneliu és Bakos János. Gross Frigyesnek megelőzően számos fontos társadalmi, politikai és egyetemi vezetőségi beosztása volt. 1963-ban adjunktusi beosztásban került az urológiára. Ő tartotta a román nyelvű előadásokat 1977-ig, és a magyar nyelvű előadásokat abban a periódusban, amikor Kótay Páltól megvonták az előadói jogot. Stoica Corneliu sikeres szakvizsga után tanársegédi minőségben került az urológiára, és hosszú időn keresztül a gyakorlati oktatás feladatát látta el. Bakos János 1962-től a Marosvásárhelyi Egyetemi Központ Diákszövetségének volt az elnöke. Interni mandátuma 1963 őszén lejárt. Hogy a diákszövetségnél a posztján maradhasson, kérésére az urológiára nevezték ki gyakornoknak. Sajnos, ugyanebben az évben szomorú veszteség is érte az urológiát, 34 éves korá-

ban, hosszan tartó, súlyos betegség után elhunyt ifj. Mátyás Mátyás urológus szakorvos, aki szolgálatának utolsó éveit a poliklinikán töltötte. Két év múlva ezt a megüresedett posztot töltötte be, sikeres versenyvizsga alapján, Fleischer János, aki 11 éven keresztül volt az urológia munkatársa. 1974-ben Németországba költözött.

Jegyzet a hetvenes években nem állt a diákok rendelkezésére. Az urológiai előadások gépelt formában közkézen forogtak. Időnként a diákok sokszorosították. Az elméleti oktatás alapja az előadás volt. Az urológia nem tartozott a könnyű vizsgák közé, mert az urológia anyagán kívül — amit akkor sem vettek olyan szigorúan — sok minden egyebet is kellett, vagy inkább illet tudni, például öltözködni, viselkedni, beszélni, sőt a történelmi és általános műveltségi ismereteket is hasznosítani lehetett az urológiai vizsgán. Kótay tanár azt tartotta, hogy egy tudomány ismerete azonos annak történetének ismeretével, ezért az ilyen természetű kérdések nem voltak ritkák. Mindenki tudta, hogy az urológiai vizsga elején a tanárnak van két sztereotip kérdése: a szigorló neve és lakhelye. Nagyon ritkán fordult elő, hogy Kótay tanár a szigorló nevével vagy lakhelyével kapcsolatban ne tudott volna 1—2 történelmi vagy kulturális vonatkozású kérdést feltenni, amire nem volt kötelező, de illetet válaszolni.

A diszciplína tudományos tevékenysége is sokrétű volt. Főbb érdeklődési területek: a prosztata-adenoma, daganatok, fejlődési rendellenességek, de nem hiányoztak az újabb vizsgáló módszerek sem, mint a szcintigráfia és perfúziós urográfia. Az alkalmazott műtéti technika viszont nem sokat változott.

A hetvenes évek derekán az urológia két tagja, Bakos János tanársegéd és Mártha Ivor főorvos megvédi doktori disszertációját.

1975-ben, 65 éves korában nyugdíjba vonul Kótay tanár, utána két évig az urológiának csak megbízott főnöke van. Továbbra is Gross adjunktus tartja a román előadásokat, és Bakos János tanársegéd megbízást kap az egyetem vezetőségétől a magyar előadások megtartására. 1976 tavaszán, sikeres tanársegédi vizsga után Oșan Virgil az urológia munkatársa lesz.

1977-ben a diszciplína vezetését Dorin Nicolescu veszi át, aki magával hozza a nagyhírű bukaresti Burghela Klinika modern urológiai szellemét. Fiatalos lendülettel, széles körű ismeretével és sokrétű kapcsolatait kihasználva, rövid időn belül két alkalommal renoválni a klinikát. Készülékeket és műszereket szerez a modern endoszkópos műtétek elvégzéséhez. Ennek folytán az 1980-as években és jelenleg is az Urológiai Klinikának úttörő szerepe volt a román urológia fejlesztésében. Mind az alsó, mind a felső endoszkópos urológiai sebészet, valamint az extrakorporális közúzás a Marosvásárhelyi Urológiai Klinikán honosodott meg először.

1980-81-ben megjelent egy urológiai jegyzet, mind román, mind magyar nyelven. 1985-ben megjelenik román nyelven a gyakorlati útmutató. 1989-90-ben megjelenik másodszor is az urológiai jegyzet mindkét nyelven. Ezeknek adatai a jegyzékben találhatók.

Az utolsó 15 esztendőben jelentős személyi és beosztásbeli változások történtek az urológián. 1979-ben Boja Radu mint tanársegéd kerül az urológiára. 1983-ban nyugdíjba vonul Gross főorvos, akit néhány évvel korábban áthelyeznek az egészségügyi hálózatba mint sebész főorvost. Megszűnik az oktatói tevékenysége, de nyugdíjazásáig az urológián dolgozik. 1984-ben nyugdíjba vonul Balogh főorvos, de tekintettel arra, hogy a poliklinikai állás még mindig betöltetlen (mely Fleischer távozásával ürrült meg), 70 éves koráig tovább végzi a poliklinikai urológiai rendelést. 1986-ban Stoica tanársegéd a sebészetre kerül főorvosi beosztásban. 1988-ban versenyvizsga alapján az urológiára kerülnek, kórházi vonalon: Schwartz László, Cantăr Cristian és Nedelcu Sorin alorvosok, akik időközben szakorvosi minősítést szereztek. 1990-től Nicolescu egyetemi előadótanár mint egyetemi professzor folytatja a klinika vezetését, és rövid időn belül megkapja a doktorátusvezetési jogot is. 1991-ben sikeres versenyvizsga után

újabb négy orvos kap kinevezést az urológiára: Negruț Iuliu aneszteziológus szakorvos, Catarig Cristian, Simion Carmen és Imbărus Mihai alorvosok, utóbbiak időközben szintén szakorvosok lettek. Mindannyian tudományos kutatóként dolgoznak az urológián. 1990-91-ben a három tanársegéd és szakorvos, Bakos, Boja és Oșan, adjunktusi és főorvosi kinevezést kap. 1991-ben újabb két oktató, egy gyakornok és egy tanársegéd gyarapítja az urológia munkaközösségét: Golea Ovidiu és Mártha Orsolya személyében. 1993-ban Mártha Ivor főorvos nyugdíjba vonul, de további megbízást kap a főorvosi teendők elvégzésére. 1994-ben Golea Ovidiu és Mártha Orsolya sikeresen szakvizsgázik.

Jelenleg az urológia orvosi kara a következő személyekből áll: Nicolescu Dorin professzor, osztályvezető főorvos, Mártha Ivor megbízott főorvos, Bakos János adjunktus, főorvos, Boja Radu adjunktus, főorvos, Oșan Virgil adjunktus, (mind a három adjunktusnak van előadói normája, Bakos adjunktus tartja a magyar előadásokat, Boja és Oșan adjunktus pedig Nicolescu tanár mellett egy-egy részlegesen a román előadásokat), Mártha Orsolya tanársegéd, szakorvos, Golea Ovidiu gyakornok, szakorvos, Negruț Iuliu aneszteziológus szakorvos, Orha Silvia aneszteziológus alorvos, Catarig Cristian, Cantăr Cristian, Nedelcu Sorin, Simion Carmen, Schwartz László és Imbărus Mihai szakorvosok.

1985-ben elkészült az új megyei kórház. Az 1-es sz. Sebészet — mely eddig az urológiával közösen használta az első emeletet — elköltözött az új kórházba. Ennek folytán az urológia rendelkezésére bocsátották az egész első emeletet, az ágylétszám 84-re növekedett.

A nyolcvanas évek második felében a diszciplína vezetőjének kezdeményezésére néhány helyi vállalat támogatásával létrejött az urológia video- és computerlaboratóriuma, mely nagymértékben hozzájárult az oktatás és a tudományos munka modernizálásához. Itt készültek és készülnek azok a filmek, melyek a szakma hazai és külföldi képviselőinek elismerését váltották ki. A laboratórium első vezetője Gáspár Enikő informatikus mérnök volt 1993-ig. Jelenleg ezt a funkciót Kóréh Béla informatikus mérnök tölti be. A laboratórium eredményes működéséhez nagymértékben hozzájárult kezdetben Papp László, jelenleg pedig Szekrényi Lajos technikus.

Tekintettel arra, hogy az urológia mindvégig más klinikákkal (belgyógyászat, sebészet) volt egy épületben, nem volt teljesen önálló laboratóriuma. Az urológia által igényelt vizsgálatokat az épület közös laboratóriumában végezték, melyet 1985-ig Módy Jenő egyetemi előadótanár irányított, azóta és jelenleg Simon Gábor biológus vezeti. A hatvanas évek végén és a hetvenes évek elején az urológiának volt egy kis önálló laboratóriuma, ahol vizelet- és vérképvizsgálatokat végeztek, de ez, helyhiány miatt a hetvenes évek második felében megszűnt.

1993 januárjában az urológia új szolgáltatással és 16 ágygal bővült. (Az ágyszám így 100-ra növekedett.) Elkezdődött az extrakorporális közúzás. A készüléket és az ágyakat a földszinten helyezték el. A részleg létrehozásában Nicolescu Dorin professzoron kívül! Oșan Virgil adjunktusnak volt kiemelkedő érdeme, aki e részleg mindennapos tevékenységét irányítja.

Az Urológiai Klinika jó kapcsolatokat tartott fenn a hazai és külföldi (Budapest, Debrecen, Szeged) testvérintézetekkel, de talán külön említést érdemel a Temesvári Urológiai Klinikával kiépített kapcsolat. A két intézet kiváló vezetőit, Bulbuca, Ștefanovici, Drăgan, illetve Kótay és Nicolescu professzorokat és következőképpen munkatársaikat, nemcsak a szakma fejlesztésének vágya, hanem baráti kapcsolatok fűzték egymáshoz. A két intézet közös érdeklődési köre és munkájának eredményessége nagymértékben hozzájárult a hazai endoszkópos urológiai sebészet megteremtéséhez és az Endourológiai Társaság létrehozásához.

Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika

Dr. Borbáth Andor, dr. Nagy Levente

A kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem Szülészeti és Nőgyógyászati Klinikája 1944 őszére elnéptelenedett, az ott dolgozó orvosok vagy elmenekültek, vagy katonai behívó miatt távoztak. A betegek ellátását egy nem szakorvosokból álló kis csapat vállalta, élén Fazakas Erzsébettel, majd 1945 tavaszán Mátyás Mátyást bízták meg a klinika vezetésével.

1945 májusától a mindennapi munka irányítását Lőrincz Ernő András, a klinika volt adjunktusa vette át.

A klinika 1945 őszén Marosvásárhelyen alakult újjá, Lőrincz Ernő András professzor vezetésével, előbb az Állami Kórháznak Bárdosi Béla által vezetett szülészeti-nőgyógyászati osztályára, majd 1946 tavaszától végleg a Czako Szanatórium épületébe költözik. Az első években a klinika mindössze az említett szanatórium főépületében működött, majd az ötvenes években fokozatosan bővült szolgálati lakások építésének nyomán és két emelet ráépítésével, annyira, hogy 1983-ban, amikor a klinika kettéválik, több mint 200 betegágy teszi lehetővé a város és a megye betegeinek, terheseinek megfelelő kórházi ellátását.

A marosvásárhelyi Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika vezetőinek sorát Lőrincz Ernő András professzor nyitja meg, aki 1945 és 1963 között nehéz időkben tett tanúbizonyságot oktatói és gyógyítói kvalitásairól. A rendkívül világos, célratörő, gyakorlati ismeretekre alapozó előadásmód, a szakmai igényesség, embercentrikusság és a kor követelményeihez mérten magas színvonalú diákoktatás mellett külön érdeme a hüvelyi út meghonosítása és továbbfejlesztése a nőgyógyászati sebészetben, ami mind a mai napig éreztetési hatását a marosvásárhelyi nőgyógyászati műtőkben.

Lőrincz professzort követi a sorban Borbáth Andor adjunktus klinikavezetőként 1963 és 1965 között, majd professzorként 1970 és 1977 között; Rusu Octavian professzor 1965 és 1970 között; Boga Kálmán 1977 és 1983 között. A klinika kettéválását követően megalakult I. sz. Szülészeti Nőgyógyászati Klinikát, Boga Kálmán professzor vezeti, 1990-ben bekövetkezett nyugdíjba vonulásáig, amikor a klinika vezetését Silviu Petru Olariu veszi át. A régi klinikából alakult II. sz. Szülészeti Nőgyógyászati Klinika vezetője 1983-tól napjainkig Constantin Rădulescu professzor.

A kezdetektől napjainkig fél évszázad derűs-borús napjai suhantak el, érthető tehát, hogy a kezdő csapat tagjainak nagy részéről csak múlt időben lehet beszélni. A tisztelet és kegyelet ide parancsolja a neveket. Ezek 1946-ban a következők voltak: Borbáth Andor adjunktus, Bajkó Barnabás, Csutak Gyula tanársegédek, Gönczy Kornél, Berger Béla, Kompó István, Tamás Zoltán, Boga Kálmán gyakornokok. Ez a csapat egészült ki 1947-ben: Győry György előadótanárral, aki a nőgyógyászati sebészet mestere volt; továbbá a klinikán dolgoztak: Biazini Sándor, Bige Imre, Izsák Viktor, Fábíán Ferenc, Tótfalusy Károly, Márton Gergely, Róna-Elekes Magda, Kali István, Beke Gabriella, Trombitás József, Kertész Béla, Blau Endre.

1963 után új orvosok érkeztek: Truța Emil, Constantin Rădulescu, Salcã Horea, Căpițna Emil, Pețeanu Vladimir, Ungureanu Octavian, Veris Bronislav, Olteanu Ilie, Olariu Silviu Petru, Nandriș Vasile.

1970-ben nevezték ki a klinikára Petrescu Virgil előadótanárt, majd 1976-ban ȚurcașAlexe előadótanárt. Meg kell emlékezni a klinika nem szülész-nőgyógyász orvosairól: Kiss Margit,

A Szülészeti-Nőgyógyászati Klinika munkaegyüttese 1957-ben

Pressler Sándor, Györfly Gábor, Covrig Vladimir, Olariu Marcela, Liebhart Eugenia, Dulău Felicia, Grün Márta és Simon Ibolya gyermekgyógyász kollégákról, Szabó Etelka laboratóriumi főorvosról, Schuller László kórboncnok főorvosról, valamint Kovács Péter és LőrinczAttila altatóorvosokról.

1983-ig, amikor a klinika kettéoszlott, eltávozások, nyugdíjazások, illetve átszervezések, nem utolsósorban versenyvizsgák eredményeképpen az orvosgárda jelentősen megváltozik, bővül. Így volt lehetőség a klinika kettéosztása után szinte zavartalanul tovább vinni az oktató-gyógyító munkát két különálló klinikán. Elsősorban az egyetemi alkalmazottak száma módosul, tanárségédi, illetve gyakornoki állásokra versenyvizsgáztak: Huszár Ernő, Oláh István, Nagy Levente, Frîncu Ioan, Nandriș Vasile, ifj. Lázár László, Kovács Ágnes, Kosztáczky Sándor, illetve kórházi állást nyertek: Hermann Marius, Nagy István, Fülöp Ferenc, Berende Pantelimon. A felsorolt nevek után nem lehet könnyedén továbbhaladni, mert szomorú szívvel kell gondolnunk a fiatalon, munkakedvük és munkabírásuk teljében elhunyt kollégáinkra (Hermann Marius, Fülöp Ferenc) és tehetségük kibontakozásának fénykorában külföldre szakadt fiatal kollégáinkra.

Az I. sz. klinika jelenlegi vezetője, Silviu Petru Olariu. Munkatársai: Oláh István adjunktus, Szabó Béla, Făgărășan Rodica, Pușcașiu Lucian tanárségédek, Molnar Claudiu, Mărginean Claudiu gyakornok. A II. sz. klinika vezetője Rădulescu Constantin, munkatársai: Nagy Levente adjunktus, Kovács Ágnes, Rădulescu Carmen, Gliga Caterina, Popa Carmen tanárségédek, Brăescu Otilia gyakornok.

A klinika legfontosabb feladata a mindenkori magas színvonalú diákoktatás volt és maradt napjainkig. Sajátos szint kölcsönözött ennek az a felfogás, hogy a szülészeti, illetve nőgyógyá-

szati betegellátás a szakmai ismeretek mellett nagy emberszeretetet és áldozatkészséget feltételez minden orvos részéről. Ezt a felfogást tükrözi az oktatók áldozatos munkája évtizedeken keresztül, megtanítva a diákságnak a legfontosabb ismereteket, melyekkel minden körülmények között becsülettel helytállhatnak bárhol a világon. Szerénytelenség nélkül lehet állítani, hogy a marosvásárhelyi egyetem végzettjei megállták helyüket, és az intézet jó hírnevét öregbítették határainkon belül és azokon kívül is. Ebben nagy szerepe volt a jól megalapozott, gyakorlati és magas színvonalú elméleti ismeretek elsajátításának, amit a klinika mindenkorai oktató orvosai biztosítottak.

A szülészeti-nőgyógyászat elméleti és gyakorlati oktatása megfelelő szintű tankönyveket, egyéb forrásanyagot igényelt. Ennek érdekében Lőrincz Ernő András professzor és munkaközössége 6 könyvatos jegyzetet készített. Az ország vezető professzoraival való szoros együttműködést és kölcsönös nagybecsülést tükrözi az 5 tankönyvfejezet, melyek Săvulescu professzor nagylélegzetű szülészeti tankönyvének képezték részeit.

A megújult szülészeti felfogást, újabb szemléleteket és kutatási eredményeket foglalta magába Boga Kálmán professzor könyvatos jegyzete, mely először 1975-ben román nyelven, majd némileg bővítve 1980-ban magyar nyelven is megjelent, és mind a mai napig az elméleti oktatás egyik fontos, nélkülözhetetlen forrásmunkája. Említést kell tenni egy magyar nyelven 1986-ban kiadott rövid, de nagyon rendszeres nőgyógyászati jegyzetről, amely iránymutató napjainkban is, valamint azokról a fejezetekről, melyek Aburel, illetve Proca és Sîrbu professzorok tankönyveiben szerepelnek, melyeket Boga Kálmán professzor írt.

Rendkívül fontos, hiánypótló nőgyógyászati könyvatos jegyzetet szerkesztett Rădulescu Constantin professzor, amelyet sorban követett kétkötetes nőgyógyászati könyve (megjelentési évek: 1988 és 1994).

A klinika tudományos munkásságát fémjelzik a havonta megtartott tudományos gyűlések, illetve a hazai és nemzetközi tudományos üléseken való gyakori részvétel. Itt kell megemlíteni Borbáth Andor professzor elévülhetetlen érdemeit, a román és magyar szülészeti társaságok egymás jobb megértését és közeledését elősegítő, fáradhatatlan fordítói és szervezői munkásságát.

A régi, egységes klinika főbb kutatási céljai a terhességi patológia (gestosis), illetve nőgyógyászati onkológiai diagnosztika, a rákmegelőzés voltak, Boga Kálmán és Rădulescu Constantin professzorok vezetésével, illetve itt indult el a női meddőség kivizsgálása és kezelése Olariu professzor irányításával.

A klinika kettéválása után az I. sz. Szülészeti Klinika kiemelt kutatási témája a petefészekrák kérdésköre maradt, illetve tovább fejlesztették a meddőség epidemiológiai, funkcionális és műszeres kivizsgálásának és kezelésének módjait.

A II. sz. Szülészeti Klinika főbb tudományos érdeklődési köre a nőgyógyászati onkológia (petefészek-, méhtest- és méhnyakrák), illetve újabban az intrauterin magzati állapot diagnosztikájának kérdésköre maradt, Rădulescu professzor vezetése alatt.

Romániában 1956-tól a szülészeti-nőgyógyászati doktorátus (kandidátusi tudományos fokozat) elnyerésére kezdetben egyedül Lőrincz Ernő András professzor kapott irányító megbízást, ami az akkori minisztériumi szervek nagy megbecsülését és elismerését jelentette. Ebben a minőségben 28 szakorvos disszertációját irányította. Ezt követően Borbáth Andor professzor 7 kandidátusi disszertációt irányított, melyek megvédése után a szerzők elnyerték az orvostudományok kandidátusa rendfokozatot. Jelenleg Olariu Silviu Petru professzor 5, míg Rădulescu Constantin professzor 6 kandidátusi disszertáció aktív irányítója. Mindez azt bizonyítja, hogy a

marosvásárhelyi Szülészeti és Nőgyógyászati Tanszék szervesen beilleszkedik hazánk tudományos életének vérkeringésébe.

Ami az anyanyelvi oktatás kérdését illeti, a román tagozatokon Rădulescu és Olariu professzor tart előadásokat, a magyar anyanyelvű oktatást Oláh István és Nagy Levente adjunktus látja el, lassan, de szerencsére egyre növekvő diáklétszám számára. A gyakorlati oktatás mindkét klinikán román nyelven történik a már felsorolt didaktikai személyzet aktív részvételével.

Fül-Orr-Gégeklinika

Dr. Mülfay László

1945 őszén a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemnek, a fülkürt élet- és kórtanával kapcsolatos kutatásai révén világhírűvé vált, Gyergyay Árpád professzor vezette fül-orr-gégeklinikája, az újonnan szervezett Bolyai Egyetem orvosi karával együtt, Vendég Vince előadó-tanár vezetésével Marosvásárhelyre költözött. Az új 30 ágyas fektető a Gheorghe Marinescu utca 1. szám alatti központi kórház épületének az első emeletére került. A járóbeteg-rendelés egy földszinti helyiségben folyt. Vendég Vince előadótanár a pécsi egyetemen szerzett orvosi diplomát. Ott dolgozott 4 éven át a bakteriológiai, majd 10 évig az élettani intézetben mint tanársegéd, később adjunktus. Nemzetközi elismerésnek örvendő cukoranyagcsere-kutatásainak nyomán egyetemi docensi rangot kapott. Fül-orr-gégegyógyászati szakképzése után pár hónapig Nagyváradon, majd mint adjunktus a kolozsvári Fül-orr-gégeklinikán dolgozott. Széles körű mikrobiológiai, élettani ismeretei és fáradhatatlan kutatómunkája révén jelentős új megállapításokat tett a vesztibuláris készülék kórtanával és vizsgálatával, a sugárgombafertőzéssel, a lipoidproteinozissal, chordomával, valamint a növényi és állati vírusbetegségek emberre való patogenitásával és ezeknek a rákos megbetegedésekkel való összefüggésével kapcsolatban. Ez utóbbi munkájának zavartalan folytatása végett az állam megfelelően felszerelt kísérleti laboratóriumot bocsátott rendelkezésére. Itt közeli munkatársai Ábrahám Sándor, Mülfay László és Blazsek Vladimir voltak. Tapasztalatait és új megállapításait számos előadás keretében ismertette. E dolgozatok közül nyomtatásban, sajnos, csak kevés jelent meg.

Andreescu Coriolan, akit 1946-ban neveztek ki professzornak Marosvásárhelyre, csak egy alkalommal, pár napra látogatott a marosvásárhelyi fül-orr-gégeklinikára. Így ezt az 1947-ben professzori kinevezést kapott Vendég Vince vezette 1970-ig. Munkatársai voltak: Szűcs László adjunktus, aki az ötvenes évek elején Nagyváradra költözött. Török Ferenc tanársegéd, majd adjunktus, aki a vesztibuláris készüléknek érlelmeszesedéssel és hepatitis epidemicaval kapcsolatos károsodásával, illetve a gége rákelőző elváltozásaival kapcsolatban közölt dolgozatokat. A periferiás arcidegbénulás műtéti dekompressziójáról írott doktori disszertációját nem sikerült megvédenie, mert a hatvanas évek közepén Nagybányára költözött, és röviddel utána meghalt. Holicska Dezső tanársegéd az ötvenes évek végén Brassóba, majd Kolozsvárra költözött. Ott, sajnos, csak ambuláns betegrendelőben kapott állást. A fül fejlődésével és élettánával kapcsolatban több értékes dolgozatot közölt, majd írt doktori disszer-

tációt. Vaska Béla, Kraft Géza, Reizer Mihály, Albert Pázsint Éva tanársegédek és Siklódi Sándor szakorvos a hatvanas évek során rendre új munkahelyükre: Szatmárra, Csíkszeredába, Nagybányára, Sepsiszentgyörgyre és Dicsőszentmártonba költöztek. Dizmatsek Tibor, Nagy Pál és Székely Béla a felnőthálózati, Erdélyi Béla a gyermekhálózati járóbeteg-rendelést látta el, az 1980-as évek végén történt nyugdíjazásukig. Zakariás Zoltán több éven keresztül a Maros Tibor professzor vezette Anatómiai Intézetben dolgozott, a végén mint adjunktus. A hatvanas évek közepén jött át a Fül-Orr-Gégeklínikára, és dolgozott a hetvenes évek közepéig mint tanársegéd. Több dolgozatot mutatott be, főleg a középfülgyulladásokkal kapcsolatban. Lelkiismeretes munkájával eredményesen vett részt a klinika szakmai, oktató és tudományos kutatómunkájában. Antalffyné Kürthy Zsuzsa tanársegéd a gégepapillomatózisról írt értékes doktori disszertációt. Sokoldalúan hozzájárult a klinika szakmai, nevelő-oktató és tudományos munkájához. Számos tudományos dolgozatot közölt. A hetvenes évek közepén külföldre távozott. Togánél Iosif mint szakorvos, majd kórházi főorvos dolgozott a marosvásárhelyi Fül-Orr-Gégeklínán 1988-ban történt nyugdíjazásáig. 1950-ben ő nyitotta meg a helybeli gyermekklinika keretében működő otopediatriai fektetőt.

A Fül-Orr-Gégeklínika 1950-ben ugyanazon utca 34. szám alatti új épületbe költözött, ahol ágyszáma 50-re növekedett.

Műlfay László 1948-ban kapott klinikai gyakornoki, majd 1951-ben tanársegédi kinevezést. 1952-ben tett főorvosi vizsgát. 1970-ben nevezték ki adjunktusnak, 1971-ben előadótanárnak és 1982-ben professzornak. A Fül-Orr-Gégeklínikát 1971-től 1991-ig vezette. 1971-ben a klinika vezetését pár hónapig Pop Vasile előadótanár vette át, aki rövid marosvásárhelyi tartózkodása alatt a gége és a garat jó- és rosszindulatú daganatairól és a fülkürt élettanával kapcsolatban közölt dolgozatokat. Műlfay professzor 1966-ban védte meg a Iași-i egyetemen a „könnyutak orr felőli szondázásával” kapcsolatban írt doktori disszertációját. Ebben a témakörben a helybeli szemészeti klinikával (Săbădeanu Vasile professzorral, Pop D. Popa Doina előadótanárral és Henter Kálmán adjunktussal) többéves kollaboráció eredményeképpen kidolgozta a könnyutak orr felőli szondázását, a könnyutak ezúton történő kontrasztográfiáját, azok teljes szondázását, valamint a könnyutak orr felőli retrograd protezálását és az ezúton behelyezett endotézisek rögzítésének módjait. Leírta a veleszületett könnyútszűkületek különböző formáit és elektív kezelési módjukat. Gazdag járóbeteg- és kórházi szakorvosi munkássága mellett sokoldalú oktató-nevelő és tudományos kutatómunkát fejtett ki. Csaknem 50 éves fül-orr-gégegyógyászati működése alatt rendszeresen tartott, írt és közölt újságokban, folyóiratokban, rádióban ismeretterjesztő előadásokat. Évtizedeken keresztül tartotta az orvostanhallgatóknak a magyar és román nyelvű előadásokat és szervezte gyakorlati képzésüket. Évente tartott szakorvosoknak és főorvosoknak rendszeresen továbbképző tanfolyamokat. Szovátafürdőn, majd Sepsiszentgyörgyön (Árkoson) nagyszámú résztvevőt vonzó országos fül-orr-gégekonferenciát szervezett. Román és magyar nyelvű jegyzeteket írt, melyek több kiadást értek meg. A román jegyzet harmadik kiadását a bukaresti egyetemen 2 éven keresztül mint hivatalos tankönyvet használták. 1967 és 1973 között a heidelbergi „Zentralblatt für Ohrenheilkunde” szaklapban a világirodalomból válogatott 671 tudományos dolgozat és jelentős szakkönyvek referátumát közölte. Egyetemi szinten 1981-1982-ben a sebészeti katedrafőnöki teendőket is ellátta. Mintegy 150 dolgozata jelent meg szakfolyóiratokban. Tevékenyen vett részt hazai és külföldi kongresszusokon. Három szakkönyvnek társ-, illetve főszerzője. Tudományos munkásságának jelentősebb eredményei: a szájlégzés szindróma, a középfül szellőztető berendezésének leírása, az érelmeszesedés diagnózisának és súlyosság-

gi fokának megállapítása a nyelv ereinek elváltozásaiából, az allergiás és vazomotoros rhinitisek orrsövényablak-műtéttel történő gyógyítása stb. Több új elmélet, diagnosztikai és terápiás eljárás kidolgozása vagy előnyös módosítása fűződik nevéhez. Az 1991-ben történt nyugdíjazása után főleg tudományos munkával és doktori tézisek kidolgozásának irányításával foglalkozik.

Munkatársai közül ifj. Grepály András a mandulaműtétek után fellépett vérzésekről, valamint a gége—légcső-idegentestek röntgentűneteiről közölt dolgozatokat. Gündisch György a gége és légcső idegentestjeiről, az orr—nyelöcső-szondák orrpitvarbeli rögzítéséről és az operálómikroszkóp sterilizálásáról stb. közölt dolgozatokat. Mindketten 1972-től kezdve ambuláns és kórházi szakorvosi teendőket láttak el. Értékes szakmai munkájukkal járultak hozzá a klinika és a tudományos kutatómunka minőségének javításához. Mindketten a nyolcvanas évek elején külföldre költöztek. Florea Felicia 1973-ban kapott tanársegédi kinevezést. Szakmai munkáját lelkiismeretesen végezte, a klinikán kidolgozott több tudományos munka társszerzője volt. 1979-ben nyugdíjazták. Florea Constantin 1976-ban kapott kinevezést mint szakorvos a klinikára. Kolozsváron 1991-ben tette le a főorvosi vizsgát. Sokoldalú szakmai munkát végzett, kezdetben a poliklinikán, majd a 80-as évektől kezdve a klinikán.

Draşoveanu Constantin egyetemi tanulmányait a Kolozsvári Orvosi Egyetemen végezte 1961-ben. Oktatói tevékenységét 1963-ban kezdte a marosvásárhelyi Fül-Orr-Gégeklinikán, ahol 1967 és 1974 között mint tanársegéd, 1974 és 1980 között mint adjunktus, 1980 és 1990 között mint előadótanár dolgozott. 1990-ben kapott professzori kinevezést. A klinika vezetését 1991-től vette át. Munkatársai: Sabău Sorin tanársegéd, Muica Lucia, Măgureanu Nicuţa, Oltean Bianca, Neagoş Adriana és Szöcs Mihály szakorvosok főleg a klinikai betegek ellátásában dolgoznak, de részt vesznek a klinika tudományos kutatómunkájában is. Draşoveanu professzor 1994-től doktori disszertációk kidolgozását is irányítja.

Vendég Vince, a fül-orr-gégegyógyászat professzora

Műlfay György 1978-ban kapott orvosi diplomát a marosvásárhelyi orvosi fakultáson. 1981-ben kinevezték tanársegédnek, azóta vezeti a hallgatók gyakorlati oktatását. 1984-ben tette le a szakorvosi és 1993-ban a főorvosi vizsgát. 1990-ben nevezték ki egyetemi adjunktusnak. 1991-ben Iași-ban doktorált. 1990 óta tartja a magyar nyelvű előadásokat. A Drașoveanu Constantin által kiadott gyakorlati útmutató és román nyelvű jegyzet társszerzője. Főbb érdeklődési területei a traumatológia, idegcentek, elsősegélynyújtás, reanimálás, az orr- és melléküregek funkcionális endoszkópos sebészete, a hipofízis-tumrok transzsfenoidális eltávolítása stb.

A marosvásárhelyi Fül-Orr-Gégeklinika orvoskara kezdettől fogva fő feladatának a korszerű, lelkiismeretes, jó minőségű betegellátást tartotta. Különös gonddal igyekezett a haladó hagyományok megőrzése, a célszerű, eredményes, mellékhatásmentes új vizsgálati és gyógy módok minél korábbi bevezetésére és a helytelen, esetleg káros divat eljárások vagy gyógyszerek kiküszöbölésére. Didaktikai szempontból igyekezett a hallgatókat elméletileg és gyakorlatilag a valóság keresésére és megismerésére nevelni, minden kórformának a lehető legérthetőbb tudományos ismertetése és az alkalmazandó elektív, hatásos kezelési eljárások, gyógy módok bemutatása révén. Az előadók a nevelő- és oktatómunka keretében a pontos elméleti felkészültség és a szakmai gyakorlásához elengedhetetlen közügyesség elsajátítására fektettek hangsúlyt. Ezért az oktató—hallgató kapcsolat szorosabbá fűzésén, az ismeretek közvetlen és hiánytalan átadásán, rövid, értelmes előadások tartásán fáradoztak, minél több vázlat és rajz elkészítésének segítségével. Gyakorta szervezett szemináriumok és tárgyilagos ítéletet eredményező vizsgák tartására törekedtek. Az oktatókra nézve kötelező volt, hogy minél több beteget lássanak el, minél több műtétet végezzenek. Mindez alapját képezte a szakszerű dokumentációnak és az eredményes tudományos kutatómunkának, mely a gyakorlat objektív tükrözését és a felmerült problémák eredményes, szakszerű megoldását volt hivatva megvalósítani.

Szemészeti Klinika

Dr. Fodor Ferenc

A Szemészeti Klinika a Bolyai Tudományegyetem orvosi karának Marosvásárhelyre való költözésével alakult meg. 1945-ben a Szent György utcában működő állami kórház 10 ágyas szemészeti osztályát egyesítették a klinika fektetőjével, és így 30 ágyon kezdődött el a betegellátás és az oktatás.

Az átköltözés időszakában a klinikát Szerémy Margit adjunktusnő vezette, mellette dolgozott Henter Kálmán tanársegéd. Az átköltözést követően a klinika vezetését Săbădeanu Vasile egyetemi tanár veszi át, és az intézmény rövid idő alatt országosan elismertté válik, bekapcsolódva az általános szemészeti problémák megoldásába.

A szemészetet mint szaktantárgyat — a körülményeknek megfelelően — az újabb kutatási eredmények ismeretében, tudományos alapokra helyezve tanították. A tankönyvhiány pótlására korszerű szemészeti jegyzet, gyakorlati útmutató készült, majd újrakiadására került sor. Az előadásokon és gyakorlatokon a tantárgy elméleti kérdéseinek taglalása mellett az általános orvosi

gyakorlatban leginkább előforduló szemészeti kórképek bemutatására helyezték a hangsúlyt, összefüggésben a szervezet egészének élettani és kóros működésével. Ennek megfelelően korszerűsítették a szemléltető eszközöket, dokumentációs anyagot. A Kolozsvárról hozott szemléltető eszközöket, ábrákat korszerű diafilmekkel, filmekkel, új eszközökkel bővítették. Az oktatás módszertani vonatkozásait a kolozsvári egyetem hagyományainak szellemében vitték tovább, és fejlesztették a kor színvonalára emelve.

A Szemészeti Klinikát 1951-ben bővítették, amikor 50 ágyas osztállyal az egyetem udvarán fekvő ideggyógyászati épülettömbbe költöztették. Itt korszerű műtöt, laboratóriumot rendeztek be.

Az oktatásban Săbădeanu Vasile professzor mellett Szerémy Margit előadótanár, Henter Kálmán adjunktus és Fugulyán Gergely tanársegéd dolgozott.

1962-ben a Szemészeti Tanszék munkaközösségét Săbădeanu professzor, Fodor Ferenc adjunktus, Kovács B. Magda és Pop D. Popa Doina tanársegéd alkotta. 1962-től az előadásokat román és magyar nyelven tartják, a gyakorlati oktatás pedig román nyelven folyik.

1970-ben a klinikát tovább bővítik. Ekkor az ágyak számát 70-re növelik, és az új osztályt a Dózsa György utca 12. szám alatt helyezik el. Az új építészeti körülmények között bővültek az ambuláns betegellátás lehetőségei, a klinika saját laboratóriumot, tantermet kapott. Lehetőség nyílt kancsal gyermekek kezelését végző ortoptikai-pleioptikai központ kialakítására és működtetésére.

A klinika vezetését 1972-től Fodor Ferenc egyetemi tanár veszi át, Săbădeanu Vasile professzor nyugalomba vonulásakor. Pop D. Popa Doina eltávozása után a tanszék Sireteanu Liana és Csiszár Anna tanársegéddel bővül.

1984-ben az új megyei kórház átadásával újabb lehetőségek nyílnak a klinika bővítésére, a kórházi ágyak számának növelésére. Így költözik át a Szemészeti Klinika a Lupeni utca 26. szám alá, a Nőgyógyászati Klinika helyére, ahol ma is működik. Az ágyak számát 90-re növelik. Az épületben 3 szinten rendezkednek be vizsgáló és terápiás egységekkel. Bővülnek a műtéti tevékenység lehetőségei, berendeznek egy steril és egy szepikus műtöt. El tudnak helyezni speciális vizsgáló és terápiás szemészeti készülékeket.

1991 ősztől, Fodor Ferenc egyetemi tanár nyugdíjaztatása után a Klinika vezetését Sireteanu Liana adjunktusnőre bizzák. A tanszemélyzeti tagok közé versenyvizsgálóval Horváth Karin gyakornoknő kerül.

Jelenleg a Szemészeti Klinika oktatói a következők: Sireteanu Liana előadótanár, Csiszár Anna adjunktus, Horváth Karin gyakornok. Fodor Ferenc konzultáns professzorként működik a klinikán. A szemészeti tanszék mindenkor vezetője ugyanakkor a kórházi fektető vezetője is volt, osztályvezető főorvosi megbízatással.

A szemészetnek mint tantárgynak az oktatása egy félévben történik, heti egy óra előadás és heti két óra gyakorlat keretében. Félév végén gyakorlati és elméleti vizsga van.

A klinika munkaközössége részt vállalt az egységes egyetemi tankönyvek írásában. Így 1961-ben Săbădeanu professzor fejezeteket írt az „Oftalmologia” c. egyetemi tankönyvbe, majd ennek 1964. évi második kiadásába is. 1981-ben az Oktatásügyi Minisztérium felkérésére Fodor Ferenc és Sireteanu Liana önállóan megírta az Oftalmologie című egyetemi tankönyvet, amely korszerűen közölte a szakmai alapismereteket. Ennek egy átdolgozott változatát 1991-ben kiadta a Didaktikai és Pedagógiai Kiadó is. Megírásában a bukaresti tanszék munkatársai is részt vettek.

A klinika munkaközössége nagy hangsúlyt helyezett a magyar nyelvű forrásanyagról való gondoskodásra az orvostanhallgatók számára. Ezek a jegyzékben vannak felsorolva.

A gyakorlati oktatás tökéletesítésére a klinika munkaközössége román nyelvű gyakorlati jegyzeteket írt 1973-ban, majd azokat tökéletesítette 1984-ben.

A szemészeti előadásokon nagy hangsúlyt fektettünk azon fejezetek részletes taglalására, amelyeknek ismeretere a gyakorló orvosnak mindennapi tevékenységben szüksége van. Emellett bemutattuk a szemészet újabb eredményeit is. A gyakorlati oktatás keretében az orvostanhallgatók elsajátították mindazon vizsgáló eljárásokat, amelyek elvégezhetők nemcsak a szakrendelés körülményei között.

Săbădeanu professzor irányításával doktori értekezéseket készítettek a könnyutakat vizsgáló eljárások, a strabizmus, a szemfenéki érelváltozások, a látás munkaegészségtana tárgykörben. A doktoráltak száma 9.

Fodor Ferenc professzor irányításával a szemészeti kórképek ultrasonográfiás vizsgálata, elektromiográfia, lézerkezelés, uveitisek, glaukoma elleni műtétek, retinastructura témakörökben készítettek doktori dolgozatokat. Doktori dolgozatát megvédte 6 jelölt, jelenleg az értekezés szerkesztésén dolgoznak 5-en.

A klinika mint továbbképző központ is fontos szerepet játszott az ország szemészeti hálózatának kiépítésében. Az utóbbi 4 évtizedben több mint 100 szakorvos, főorvos szerzett korszerű képzést, részesült továbbképzésben, védte meg doktorátusi értekezését, veti részt tapasztalatcserén a klinikán. Továbbképző tanfolyamokat szerveztek a klinikán 1962-ben, 1974-ben, 1988-ban a könnyutak repermiabilizálása, ultrasonográfia, retinopathia praematurorum témakörökben. A klinikán folyó szakorvosképzés keretében fő hangsúlyt helyeztek az időserű, tudományosan meglapozott elméleti ismeretek elsajátítására, a tudományos gondolkodásra és a legfontosabb gyakorlati jelentőségű, széles tömegeket érintő szemészeti kórképek megoldására. A klinika szakemberei időszakosan módszertani kiszállások keretében segítséget nyújtanak vidéki, megyei és városi kórházak egységeiben, rendelőintézetekben dolgozó szemész szakorvosok elméleti, gyakorlati és szervezési problémáinak megoldásában. A klinika módszertani irányítása alatt jól működő szemészeti osztályok, alosztályok szerveződtek több székelyföldi és szomszédos megyei városban, mint Sepsiszentgyörgy, Csikszereda, Gyergyószentmiklós, Székelyudvarhely, Dicsőszentmárton, Segesvár, Szászrégen. Az említett egységek vezetői a klinikán szereztek elméleti és gyakorlati ismereteket, folytonos szakmai és szervezési kapcsolatban állnak a szemészeti klinikával.

A szemészeti klinika, mint gyógyítóközpont, egyre fejlődött, korszerűsödött. A kezdeti 30 ágyas klinikát 1953-ban 50-re, 1973-ban 70-re, majd 1984-ben 90-re bővítették. Új járóbetegrendelők nyíltak meg a városban, a megyében. Korszerűsítették a klinika és a járóbetegrendelők műszer- és készülékállományát.

A klinikára beutalt betegek száma 1946-ban 479 volt. Ez a szám az ágyszám növekedésével párhuzamosan növekedett. Így 1984-ben meghaladta a 2200-at.

A klinikán belül sikerült kialakítanunk és szétválasztanunk az operáltosztályt, a gyulladáisosztályt, egy intenzív terápiás és egy gyermekalegységet.

Laboratóriumi egységünk a szokásos klinikai kurrens laboratóriumi vizsgálatokat végzi el. Bakteriológiai, biokémiai, kórbonctani jellegű munkákat más-más klinikákkal közösen végzünk.

A műtéti eljárások a 40-es évek szintjéről fokozatosan korszerűsödtek, és változatosabbá váltak. Az utóbbi években a két műtőben végzett műtétek száma évente meghaladta a 2000-et. A cataracta műtéti megoldásában az intracapsularis extractio mellett egyre elterjedtebbé vált az extracapsularis extractio műlencse beültetésével. A glaukomaellenes műtéteknél a trabeculectomia került előtérbe, és vált szélesebb körben alkalmazott módszerre. A retinaleválás műtéti megoldásaiban a siliconplombák beültetését végezzük egyre nagyobb számban. A paralitikus kancsalság műtéteinél a klasszikus eljárásokat saját módszerünkkel tökéletesítettük. Az orbitadaganatok megoldásában a tumor elhelyezkedésének megfelelően választjuk meg a műtéti módszert, gyakrabban a Krönlein- és transcranialis módszereket alkalmazva. Már kezdettől fogva fő célunk a klinika műszerrel és készülékkel való ellátása volt. Ma a klinikának operációs mikroszkópja, YAG laserkészüléke, modern kauterizációs készüléke, krioapplikátora van. 1962-től működik egy, a tompalátó és a kancsal gyermekeket kezelő alegység, amely ugyanakkor szaktanácsadással is szolgál.

Kiterjedtek a szemészeti műtőtevékenység lehetőségei. A műszer- és készülékszükséglet kiegészítésére széleskörű együttműködés jött létre helybeli üzemekkel, intézményekkel. Ma a legmodernebb műtétek elvégzésének megvannak a technikai és személyi feltételei.

A különböző szembetegségek kezeléséhez szükséges új gyógyszereket is kikísérletezett és előállított a klinika, mint az DNS (1973) és a HERPACRIN (1986) szemcseppeket, amelyeket a szaruhártya betegségeiben alkalmaznak.

A szociális szembetegségként ismert glaukomában, myopiában, retinopathia diabeticában és más hasonló betegségben szenvedők nyilvántartásba vétele és követése által megvalósult e betegek ellenőrzése és folyamatos kezelése.

A szemészeti klinika, mint kutató és tudományos központ, jelentős szerepet játszik az országos szinten folyó tudományos munkában, és jelen van a nemzetközi szemészeti rendezvényeken. Tudományos tevékenysége a klinika fennállása óta felölelte a szakma legfontosabb elméleti és gyakorlati kérdéseit, nemegyszer eredeti elgondolásokkal, javaslatokkal gazdagítva azt. A tudományos kutatás keretében tanulmányozás tárgyát képezték a szem daganatos megbetegedései, a szemfenéki érelváltozások, az orbita patológiája, új vizsgálo és kórismzési eljárások témaköre. Jelentős tudományos jellegű munka volt (1947—1948) a hazánkban első alkalommal észlelt járványos kötő- és szaruhártya-gyulladásos esetek klinikai jellemzőinek, kóroktanának a meghatározása, a trachomától való elkülönítése, amelyet a marosvásárhelyi Szemészeti Klinika munkaközössége sikerrel oldott meg.

Széles körű visszhangot váltott ki a szakemberek körében a klinikánk munkaközössége által bevezetett és tökéletesített módszer a könnyutak átjárhatóságának helyreállítására. A módszert országosan elterjedten alkalmazzák.

A szaruhártya gyulladásos és degeneratív megbetegedéseinek kezelésében kikísérletezett eljárások új gyógyszerek előállításához vezettek; ezeket számos szemészeti egységben alkalmazzák.

Országosan elsőként vezették be a szemészeti kórismzésben az ultrahangos eljárást. Ez több eredeti megoldású tüneti leírásra adott lehetőséget. Vizsgálati eredményeink ezen a téren nemzetközileg is ismertek. A szemészeti ultrahang-diagnosztika eredményeiről számoltunk be: Berlinben (1972), Rostockban (1979), Prágában (1979).

A zöldhályog, glaukoma kutatásában szintén jelentős eredményeket mondhat magáénak a Szemészeti Klinika munkaközössége. A krónikus glaukomában gyakran előforduló tünetként ír-

tuk le az iris perifériájának az atrofiáját. A glaukomaellenes perifériás iridectomiát követően leírtuk — mint sajátságos tünetet — az iris hosszan tartó ödémáját az iridectomia területének megfelelően.

A szem és környéke daganatos megbetegedéseinek a tanulmányozása széles skálán történt a klinikán. A klinikai kép leírásának a kiegészítéséről, sajátságos ultrahangvizsgálattal nyert tünetek leírását mondhatja magáénak a szemklinika tudományos munkaközössége. A gyermekkori retinadaganatok új, a klinikán kidolgozott eredeti osztályozását nemzetközileg is elismerték és alkalmazzák.

A szem és az érrendszer kóros elváltozásainak a kapcsolata számos klinikai és szövettani tanulmánynak alapját képezte. A retina érhalózataiban bekövetkező elváltozásokra, azok hatására a retina ideghalózataira, a perivascularis vegetatív rostokra vonatkozó újszerű kutatás nagy érdeklődést váltott ki 1976-ban a VI. Európai Szemész Kongresszuson.

A klinika, mint tudományos központ, részt vállalt országos és regionális tudományos rendezvények szervezésében, színvonalának emelésében. A klinika munkatársai jelen voltak és vannak tudományos dolgozatokkal a hazánkban szervezett szemészeti és rokonszakmák problémáit taglaló kongresszusokon, szimpóziumokon. Országos és regionális szemészeti, tudományos értekezletek színhelye volt városunk 1962-ben, 1969-ben, 1973-ban, 1982-ben és 1988-ban. 1990 óta a debreceni szemklinika kezdeményezésére szemészeti tudományos találkozót tartunk váltakozva Debrecenben és Marosvásárhelyen. A találkozók szakmai és szociális programjának színvonalát irányító a jövőbeni szemésznemzedék számára.

A klinika munkatársai dolgozatokkal részt vettek nemzetközi kongresszusokon: Rostockban, Wrocławban, Berlinben, Amsterdamban, Bécsben, Giessenben, Hamburgban, Budapesten, Szalonikiban, Quebecben, Genfben stb., hozzájárulva a kongresszusok színvonalának emeléséhez, a hazai szemészet hírnevének öregbítéséhez.

A nagyszámú hazai és külföldi szakfolyóiratokban megjelent dolgozatokon kívül gazdag monográfiai tevékenység fémjelzi a klinika dolgozóinak munkásságát. Ezek felsorolása a jegyzékben található.

Az évtizedek folyamán szerves és állandó kapcsolat alakult ki a klinika oktatói személyzete és a kórház keretében dolgozó orvosok között. Az egyszemélyi vezetés lehetőséget adott a két intézményben zajló oktatói, tudományos és gyógyító munka összehangolására. Így a szemészeti tanszék tagjai tevékenyen részt vettek a kuratív munkában, a kórházi orvosok hathatós támogatásban részesítették a tanszék munkaegyettesét a tudományos munkában és az oktatásban. A kórházi orvosok az orvostanhallgatók gyakorlati oktatásában is részt vettek óraadói minőségben, nyári kórházi gyakorlatok keretében és más jellegű kiképzési tevékenységben.

1948 és 1960 között a kórházi főorvosi funkciót Szendrey Gábor töltötte be. Ebben az időszakban a klinikán dolgoztak szakorvosként: Bedő Béla, Fugulyán Gergely, Főri Irén, Kókay Lenke.

1960 és 1970 között a klinika főorvosa Henter Kálmán, aki kiterjedt tudományos és publicisztikai tevékenységet folytatott. A szemészeti klinika orvostudományi munkatársai voltak még: Ávéd Nóra, Chirița Ella, Sipos László, Puskás Klára, Mártha Papp Ilona, Tamás Attila, Baricz Anna, Bálint Anna.

A főorvosi funkcióban Henter Kálmánt Kovács Barázs Magda követte. Kezdeményezője és megeremítője volt városunkban a gyermekszemészeti szakellátásnak, a kancsal és tompalátó gyermekek kezelésének.

1979 és 1984 között klinikai főorvosként dolgozott Mártha Papp Ilona, aki folytatta a kancsal gyermekek szemészeti kezelésének terén indított munkát. Kutatásai neurooftalmológiai problémákat ölelt fel.

Kórházi vonalon a szemészeti ellátásban részt vett: Bedő Béla, Kelemen Mária főorvos, valamint Nițescu Paul, Ardeleanu Maria, Săniuța Doina és Orbán Dóra szakorvos.

A Fogorvosi Kar

Dr. Bocskay István

A II. világháború megszűntét jelentő, de még nagyon viharos 1945. esztendő új fejezetet nyitott az erdélyi magyar felsőoktatásban.

A Magyar Tannyelvű Kolozsvári Tudományegyetem, majd az év októberétől új nevén Bolyai Tudományegyetem számtalan nehézség közepette működtetni tudta a különböző fakultásokat.

Az orvosi fakultás Kolozsváron való elhelyezése lehetetlen volt. Így került sor az orvosi kar-nak Marosvásárhelyre való költöztetése. A Bolyai Tudományegyetem rektora Csögör Lajos, az Orvosi Kar dékánja pedig id. Feszt György professzor volt.

Marosvásárhelyen az Orvosi Egyetem megkapta a volt kadétiskola épületét, ahol a preklinikai tanszékek, valamint az egyetem adminisztrációs egységei voltak elhelyezve. Ezzel még nem oldódott meg a szakklinikák megszervezése. A vidéki kisváros kórházai nyújtottak egyelőre otthont a szakklinikáknak.

A Fogászati Klinikát így helyezték el a városi kórház épületében (ma II. számú Belgyógyászat). Három helyiségben folyt még ekkor az általános kari hallgatók fogászati oktatása. A klinika szakmai és oktatói feladatait Csögör Lajos egyetemi tanár, a klinika igazgatója, valamint Klein Dezső előadótanár, szájsebész főorvos látta el. Itt említem meg — a teljesség igénye nélkül — azokat a kollégákat, akik elindítói voltak ennek a szerény, de sok beteget ellátó szakmának: Talán György adjunktus, Csiszár Sándor, Mészáros Géza tanársegéd, Szalai Anna gyakornok.

Az 1948-as tanügyi reform új fejezetet nyitott az erdélyi felsőoktatás történetében. Az egyetem, szovjet mintára, önálló orvosi és gyógyszerészeti felsőoktatási intézetté vált.

Már az 1948-1949-es tanévtől kezdve a Fogorvosi Kar önálló fakultásként működött. A fogorvoslás siralmas helyzetét felismerve, az egészségügy országos vezetősége ezzel az intézkedéssel akarta megoldani az ország fogorvosokkal való ellátását. Az első tanévben az oktatási terv egy négyéves, lényegében fogászati iskola mintájára volt összeállítva.

Az 1948 késő őszen tartott egyetemi felvételin a jelöltek igen kis létszámban jelentkeztek fogorvoshallgatóknak. A felvételi eredményeként mégis összeállt egy 25-ös létszámú hallgatóság a Fogorvosi Kar első évfolyamán. Mindmáig nem derült ki, hogy milyen kritériumok vezérelték a felvételiztető bizottságot, hogy az Általános Karra jelentkezők bizonyos számát a Fogorvosi Karra irányítsák. A visszaemlékező megjegyzése ezzel kapcsolatosan az, hogy a felvételizők egy részét politikai ellenőrzésnek vetették alá, amelyen a kommunista ifjúsági

szövetség megbízottai voltak jelen. Anélkül, hogy ennek az ellenőrzésnek a célját megtudhattuk volna, hangsúlyosan hozzájárult a felvételi eredményéhez.

A hallgatók létszáma a további tanévekben a következőképpen alakult: az 1949-50-es tanévben 82, az 1950-51-es tanévben 100 hallgatója lett a Fogorvosi Karnak. Az oktatás, mint az általános orvosin, a fogorvosi karon is a biológiai és patológiai alapképzéssel kezdődött.

Szükségessé vált az oktatás igényeinek megfelelő fogászati klinika megszervezése, ezért rendezték be e célra a Dózsa György u. 5. szám alatt lévő egyemeletes épületet. Itt működött a szájsebészeti, konzerválófogászati és a protétikai klinika.

Az első tanév végére az oktatásügyi minisztérium tanterve 5 évre emelte a Fogorvosi Karon a képzés idejét. Ezzel méltó helyet szerzett — nemzetközi viszonylatban is — a marosvásárhelyi fogorvosképzésnek.

A preklínikumok ismeretanyagát olyan neves professzorok adták át a fogorvoshallgatóknak is, mint Krompecher István, az anatómia és a fejlődéstan; Kovács Endre, az orvosi kémia; Gündisch Mihály, a szövettan; Obál Ferenc, az élettan és kórélettan; Haranghy László, a kórbonctan; Putnoky Gyula, a mikrobiológia előadói. A fogászati diszciplínák mellett az általános orvoslás klinikumai is helyet kaptak a tantervben. A harmadéves hallgatók így bőrgyógyászatot, fertőző betegségeket, belgyógyászati szemiológiát, sebészetet, szülészetet is tanultak.

Az 1951-52-es tanév sajnálatos egészségügyi politikája folytán megtörte a magyar nyelvű fogorvosképzés folytonosságát. 1951 őszén megszűnt a marosvásárhelyi magyar nyelvű fogorvosi kar. Szükségesnek tartom megjegyezni, hogy a Fogorvosi Kar tanszékvezető professzorát, Csögör Lajost, 1949-ben egy koncepciók per kapcsán súlyos börtönbüntetésre ítélték, ahonnan csak 1955-ben szabadult. Meggyőződésem az, hogy Csögör professzor jelenlétében nem számolták volna fel a magyar tannyelvű fogorvosképzést.

1951 őszén a negyedévre beiratkozni kívánó magyar fogorvoshallgatókat az a meglepetés érte, hogy felpakolták őket egy tehergépkocsira, mely Kolozsvárra szállította a hallgatókat, hogy az ottani Fogorvosi Karon román nyelven folytassák tanulmányaikat. Ugyanilyen sorsra jutottak az első évre sikeresen felvételizők, valamint az időközben az általános karról összetoborzott ötödéves fogorvoshallgatók is. A másod- és harmadéves hallgatókat átirányították az általános karra, így anyanyelvükön folytathatták tanulmányaikat Marosvásárhelyen.

A fogászati klinika épületében az első emelet egyik szárnyában a Közegészségügyi és Járványtani Igazgatóság laboratóriumát helyezték el, a másik szárnya pedig megmaradt onkológiai és szájsebészeti fektetőnek. Ezen utóbbinak a vezetője Péterffy Pál egyetemi tanár, sebészfőorvos lett.

1951-től kezdve egy évtized lefolyása alatt (1951—1960) nem létezett az országban magyar nyelvű fogorvosképzés. 1960-tól a marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet kibővül ismét a Fogorvosi Karral.

Az alakulóban lévő, hagyományokat nélkülöző fogorvosképzés első feladata volt a szakdiszciplínák megszervezése. A szakmailag igen tapasztalt Guzner Miklós és a börtönből szabadult Csögör Lajos egyetemi tanárok vezetésével megindult a szakklinikák munkája is. E két neves egyetemi tanárnak sikerült maga köré vonzania egy lelkes fiatal fogorvosgardát, amely nagy érdeklődéssel és szorgalommal vett részt a didaktikai munkában, hiszen ez egyúttal továbbképzésüket is jelentette.

Ami tehát a fogorvosi szakképzést illeti, ez a következő diszciplínák, illetve klinikák keretében folyt:

— *Fogászati Propedeutikai Tanszék* — bevezető a fogpótlástani tanulmányokhoz, vezetője Guzner Miklós egyetemi tanár, a központi épületben kapott helyet. Tanszemélyzet: Ieremia Lucian adjunktus, aki később átveszi a diszciplína vezetését. Jelenleg egyetemi tanár, a Fogpótlástani Klinika vezetője; Mocanu Venera adjunktus, aki diszciplínavezetői minőségben folytatja Ieremia Lucian után a propedeutika didaktikai és kutatómunkáját. Nyugdíjba vonul 1990-ben; Cseh Zoltán adjunktust 1990-ben nyugdíjazták (a magyar nyelvű oktatást végezte). Utána került a tanszékre Párlei Zeno és Székely Melinda tanársegéd; az utóbbi tartja a magyar előadásokat.

— *Konzerválófogászati és Fogágybetegségek Klinikája*, vezetője Csögör Lajos egyetemi tanár, aki a magyar nyelvű oktatást végezte, 1973-tól nyugállományba vonul. A klinika 1969 decemberében új, erre a célra épült épületbe költözött a Szántó (Malinovszky, Hosszú, 1918. dec. 1. sugárút) utca 28. alá. Tanszemélyzet: Bocskay István, 1978-ban egyetemi tanári kinevezést kap, jelenleg a klinika vezetője, a magyar nyelvű oktatást végzi; Monea Alexandru 1992-től egyetemi tanár; Gottlieb Katalin tanársegéd, Németországba távozott; Vaszkó András tanársegéd, Magyarországra távozott; Kászoni Anna tanársegéd, jelenleg kórházi alkalmazott; B. Roman Ileana adjunktus; Manolache Octav, jelenleg a fogászati poliklinika vezetője; Tinkl Zsuzsa bakteriológus szakorvos, Magyarországra távozott; Monea Monica tanársegéd, Pop Mihai gyakornok.

— *Fogpótlástani Klinika*, vezetője Guzner Miklós egyetemi tanár 1972-ben bekövetkezett haláláig. A központi épület területén lévő régi személyzeti lakások helyén szervezték meg. Tanszemélyzet: Ieremia Lucian, jelenleg egyetemi tanár, a klinika vezetője; Sculeanu Anton egyetemi adjunktus, Németországba távozott; Iara Egon tanársegéd, a magyar nyelvű oktatást végezte, Németországba távozott; Bărăscu Liviu, Constanțára távozott; Maftai Ioan egyetemi adjunktus; Toszó Sarolta tanársegéd, a magyar nyelvű oktatást végezte, 1990-ben Magyarországra távozott; Popșor Sorin és Horga Sorina tanársegéd; Andreicuț Daniela gyakornok; Pongrácz Antal főorvos mint óraadó.

— *Aszajsebészet* 1948 és 1952 között a fogászati klinika keretében Klein Dezső egyetemi előadótanár vezetésével működött. Teljességében megkapta a Dózsa György utcai klinika első emeletét. A fogászati karnak 1960-ban való újraindítása után önálló klinikává alakult. Megbízott vezetője Csögör Lajos egyetemi tanár, majd Vărneanu Radu egyetemi adjunktus. Tanszemélyzet: Mészáros Géza egyetemi adjunktus; Cristea Nicolae, elhalálozott; Veress Pál, Németországba távozott; Nám Loránd egyetemi adjunktus, a magyar nyelvű oktatást végezte, Magyar-

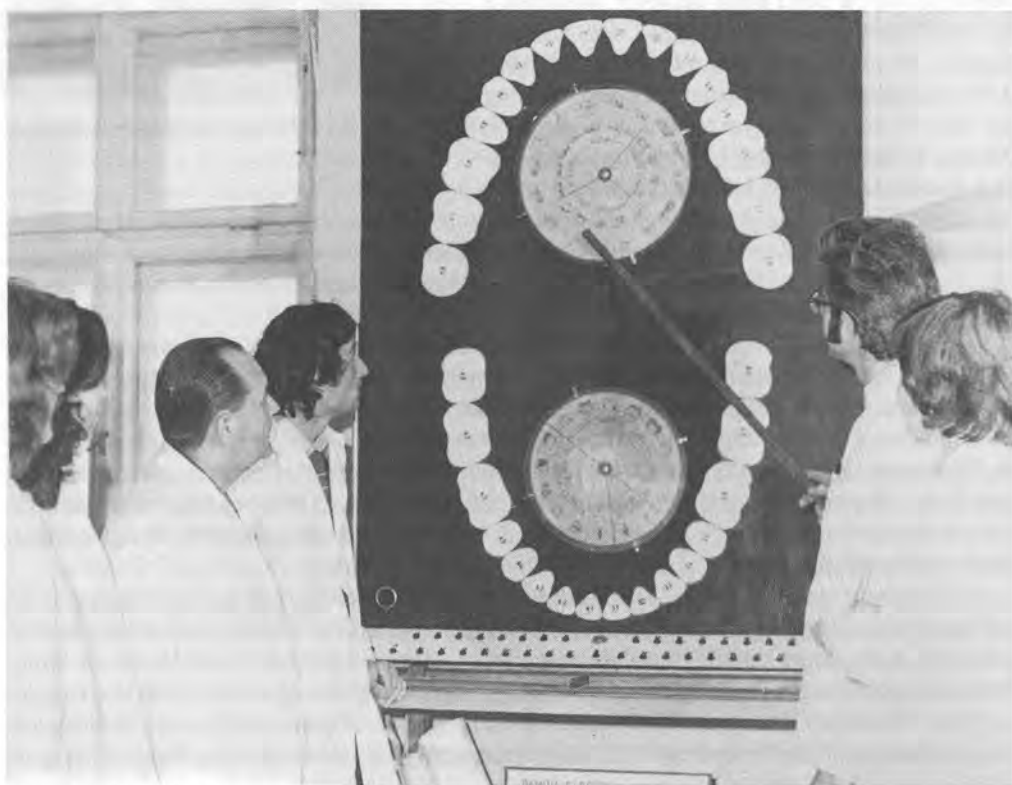
Guzner Miklós, a fogpótlástan professzora

országgra távozott; Kovács Dezső adjunktus, a magyar nyelvű oktatást végzi. Később a tanszék kibővült Naftali György és Petrovan Cecilia tanársegédekkel.

— *Gyermekfogászati Klinika*, vezetője Cristoloveanu Radu, 1978-tól egyetemi tanár, 1980-ban Németországba távozott. A diszciplína a 2-es számú Poliklinika (Szántó utca) földszintjén kapott helyet. Tanszemélyzet: Balássy Péter tanársegéd, 1991-ben Magyarországra távozott; megbízott klinikavezető 1991-től Kelemen Monica egyetemi adjunktus, majd 1993-tól Păcurar Mariana tanársegéd; Tóth Ildikó főorvos mint óraadó.

Végezetül megemlítjük az általános kari hallgatók fogászati képzését is. Sorrendben az általános orvosi karon a következő előadók végezték a magyar anyanyelvű oktatást: Klein Dezső előadótanár, Guzner Miklós professzor, Csögör Lajos professzor és végül Mészáros Géza adjunktus.

1973-ban ismét veszély fenyegette a marosvásárhelyi fogorvosképzés létét. A kommunista rezsim kitalálta, hogy újraindítja a 3 éves fogászképzést. Ez azt jelentette volna, hogy elégtelen szakudással az ország lakosainak egészségét veszélyeztető fogászok végezték a fogorvoslást. Ezt a feladatot a marosvásárhelyi Fogorvosi Kar is el kellett, hogy fogadja. A kar vezetősége előterjesztett egy szakmailag jól megindokolt beadványt, melynek következményeként az akkori

Propedeutika-gyakorlat

dékánt, Bocskay István egyetemi tanárt leváltották funkciójából, mint olyat, aki a párthatározatot nem teljesítette.

Végül is létrejött a fogászkiállítás a bukaresti, a kolozsvári, iasi-i fakultásokon, a marosvásárhelyi Fogorvosi Kar nem kapott ilyen feladatot. Öt végzős évfolyam után a rendszer belátta, hogy a fogászkiállítás idejét múlta, így további évfolyamokat nem indított. Majd a rendszerváltás után az illetékes minisztériumok jóváhagyták, hogy a fogászdiploma birtokosai negyedévre beiratkozva elvégezhessek egyetemi tanulmányaikat, és fogorvosi diplomát nyerjenek. A marosvásárhelyi Fogorvosi Karon is 8 volt fogász kapta meg a fogorvosi képesítést.

Az oktatási, klinikai munka mellett figyelemre méltó tudományos kutatást is folytattak az egyes szakklinikákon. E rövid visszaemlékezés keretében nem végezhetünk kimerítő elemzést a tudományos aktivitást illetően, csupán a főbb célokat szeretnénk felvázolni.

A Fogpótlástani Klinika és az ehhez kapcsolódó fogászati propedeutika érdeklődése az anyagtanú kutatás felé irányult. Különösen a műgyanták minőségének javításában, valamint anyagként való felhasználásában érték el figyelemre méltó eredményt. Az öntött fém (alumínium) alapú lemezes protézisek készítésében élenjáró volt országos viszonylatban a marosvásárhelyi Fogpótlástani Klinika.

A Konzerválófogászati és Fogágybetegségek Klinikájának kutatási területe a fogszűvasodás megelőzése volt. A klinika vezetőjének kezdeményezésére — külföldi példa nyomán — megindult a marosvásárhelyi ivóvíz fluoridúsítása. Egy évtizeden keresztül végzett fluorozás eredményeként az iskolás korú gyermekeknél 25—30%-os karieszesedésként észleltek. Sajnos, ezt a rendkívüli haszonnal járó eljárást anyagihiány miatt (fluor szükséges tonnányi mennyiségben) nem lehetett folytatni.

Külön említést érdemel a klinika vezetőjének, Csögör Lajos egyetemi tanárnak a kezdeményezésére létrehozott és a klinikán működő fogszöveti laboratórium. Az egyetem neves morfológusai irányították a laboratórium kutatómunkáját, mint: Szentpétery József, Antalfy András, Kemény György tanárok. Majd később az ezen a területen végzett kutatásokat Bocskay István egyetemi tanár folytatta. A klinika tudományos eredményeit nemzetközi megmérettetés is igazolta (Madrid, 1965; Párizs, 1973; Hamburg, 1980; Athén, 1988; Budapest, 1989; Párizs, 1992).

A Gyermekefogászati Klinika tudományos kutatása hozzákapcsolódott a karieszes fluorprofilaxisának tanulmányozásához.

A Szájsebészeti Klinika főleg az ajak- és szápadhasadékok új műtéti megoldásában ért el számottevő eredményt.

Végezetül megemlítenénk az orvostudományok doktora cím elnyerésében Csögör Lajos egyetemi tanár értékes irányító szerepét. Irányítása alatt a következők nyerték el a doktori címet: Bocskay István, Monea Alexandru, Ieremia Lucian, Roman Ileana, Cleanta Elena, Cseh Zoltán, Mocanu Venera, Toszó Sarolta (aki csak akkor nyerhette el a címet, ha belép a kommunista pártba).

Bocskay István professzor 1990-ben kapta meg a doktorátusirányító jogot. Jelenleg nála négyen készítik tézisüket.

Ennek a visszatekintésnek nem célja a tudományos munka értékelése, de kijelenthetjük, hogy mind az országban, mind az ország határain kívül a marosvásárhelyi Fogorvosi Kar kutatói számos tudományos fórumon mutatták be munkásságukat, és vívtak ki elismerést a szakma képviselőitől.

Az 1968-69-es tanévtől kezdve a minisztériumi határozat 5 évre redukálta a fogorvshallgatók képzését. Következésképpen 1973-ban két évfolyam végzett.

Az exodus a magyar hallgatók létszámát szinte a nullára csökkentette, de hozzá kell tennünk a kommunista éra iskolapolitikáját is. Sok magyar anyanyelvű diák román osztályokba kényszerült, és ennek folytán egyetemi tanulmányaikat is román nyelven folytatták.

Az alábbiakban felsoroljuk az 1966 és 1995 közötti periódusban a marosvásárhelyi Fogorvosi Karon végzett hallgatók számát:

Év	Végzősök száma	ebből magyar anyanyelvű
1966	26	23
1967	43	39
1968	47	36
1969	59	46
1970	47	35
1971	48	28
1972	59	38
1973	50+47	37+31
1974	38	24
1975	42	26
1976	39	28
1977	41	19
1978	38	24
1979	37	24
1980	54	34
1981	53	37
1982	31	22
1983	24	12
1984	22	13
1985	27	14
1986	26	14
1987	24	15
1988	26	6
1989	23	8
1990	21	10
1991	21	3
1992	24	2
1993	50	1
1994	50	3
1995	56	8

1991-ben egy minisztériumi rendelet csak ott engedte meg az anyanyelvű oktatást a kétnyelvű karokon, ahol legalább 7 diák jelentkezett az anyanyelvi egyetemi tanulmányokra.

Hiábavaló volt a magyar tanárok önkéntes felajánlása, hogy normán felül megtartják továbbra is a magyar nyelvű oktatást, a rektor ígéretének ellenére az egyetem vezetősége nem engedé-

lyezte, így az 1991-92-es tanévben a III., IV., V. éves magyar fogorvoshallgatóknak már román nyelven kellett folytatniuk tanulmányaikat. Az 1994-95-ös tanévben a magyar fogorvoshallgatók összlétszáma 65 lett. Az 1992-93-as tanévtől kezdve a sikeres felvételi eredményeként összeállt a 7 hallgatóból álló első magyar évfolyam.

A Gyógyszerészeti Kar

Dr. Péter H. Mária

A gyógyszerészképzés Marosvásárhelyen csak 1948-ban indult meg, miután a tanügyi reform következtében módosult a felsőoktatási intézmények és az egyetemek karok szerinti szerkezete. Így az önállóult MOGYI keretében alakult meg a Gyógyszerészeti Kar, amely ebben a formában 1986-ig működött. Ettől kezdve csak mint „Gyógyszerészeti Szak”, majd az 1989-es változásokat követően ismét mint önálló kar működik.

A marosvásárhelyi Gyógyszerészeti Kar dékánjai a következők voltak: Balogh László (1950—53), Kovács Endre (1953—56), Rácz Gábor (1956—58, 1962—76 és 1984—86), Kiss Árpád (1958—62), Ádám Lajos (1976—84) és Csedő Károly (1990-től jelenleg is). A dékáni hivatal adminisztrációs munkáját és titkári teendőit 1958-ig Kulcsár Anna, 1958-tól 87-ig Vécsei Erzsébet, majd rövid ideig Patakfalvy Judit, 1990-től pedig Macarie Lidia látja el.

Induláskor a kar első hallgatói még a kolozsvári Bolyai Tudományegyetem Természettudományi Karáról iratkoztak át, miután ott 2-3 éven át annak hallgatói voltak, és szigorzataikat sikeresen tették le. Az első évfolyam hallgatói is még a kolozsvári egyetemen felvételiztek 1947-ben, majd az egy évi gyógyszerértári gyakorlat után a kolozsvári tanárok előtt validációs vizsgát tettek, és az 1948/49-es tanévtől tanulmányaikat Marosvásárhelyen folytatták. Ők 1951-ben kaptak gyógyszerészi diplomát. Az 1949/50-es tanévtől kezdve megszűnt az egyetemi oktatás előtti kötelező gyógyszerértári gyakorlat. A több tantárgyból álló írásbeli és szóbeli felvételi vizsga után kezdődött meg a négy tanévből álló gyógyszerészképzés. Ennek következtében 1952-ben nem volt végzős évfolyam, csak 1953-ban. Hasonló módon 1954-ben sem, mivel akkor áttértek az ötéves oktatási időtartamra. Ettől kezdve a nyári vizsgaszessziók után kötelező gyakorlatokat vezettek be. Így az I. év után két hetet a botanikus kertben, a III. év után egy hetet a gyógynövénykertben, illetve a farmakognóziái tanszéken és három hetet gyógyszerértárban kellett eltölteni. A IV. év után szintén 3-4 hetes gyógyszerértári gyakorlatot írt elő a tanrend, és az V. év második félévében a 21 hetes gyakorlatból 17 hetet gyógyszerértárban, 2-2 hetet pedig gyógyszergyárban, illetve gyógyszerellenőrző laboratóriumban töltöttek el a hallgatók.

Az 1961/62-es tanévig az oktatás magyar nyelven folyt. Ekkor lett kétnyelvű, olyan értelemben, hogy az előadásokat párhuzamosan román és magyar nyelven tartották, a gyakorlatokat ellenben csak románul. A hallgatók szabadon választhatták meg azt, hogy milyen nyelvű előadásra iratkoznak be. A gyakorlatokon részt vevő csoportok vegyesek voltak. Ettől a tanévtől kezdve fokozatosan nőtt a román és csökkent a magyar anyanyelvű hallgatók száma. Ezt mutatja az 1. sz. táblázat is, melyben a végzős évfolyamok (V. év) hallgatóinak számát tüntetjük fel, nemzetiségük szerint, öt évenként.

1. sz. táblázat

A gyógyszerész abszolvensek száma nemzetiségük szerint

Tanév	Össz	Román		Magyar		Egyéb	
	létszám	sz.	%	sz.	%	sz.	%
1959/60	22	—	—	22	100,0	—	—
1964/65	27	3	11,2	24	88,8	—	—
1969/70	38	20	52,6	16	42,1	2	5,3
1979/80	61	31	50,8	24	39,3	6	9,8
1984/85	22	7	31,8	15	68,2	—	—
1989/90	20	10	50,0	10	50,0	—	—
1993/94	46	39	84,8	6	13,0	1	2,2

Marosvásárhelyen legelőször 1950-ben adtak ki gyógyszerész diplomát, az 1950 és 1990 közötti 39 tanév alatt több mint 1200 gyógyszerész végzett. 1986-tól nem szerveztek több felvételi vizsgát, csak a már meglévő évfolyamok folytatták tanulmányaikat. Ennek következtében mind a tanszemélyzet, mind a hallgatók száma fokozatosan csökkent. Az 1989-es események után, amikor már csak az utolsó, az V. évfolyam létezett, felvételi vizsga nélkül, a testvéregyetemek (Bukarest, Kolozsvár, Iași) felvételi vizsgáin megfelelt, de hely hiányában fel nem vett jelentkezőkből alakult ki egy első évfolyam, melynek oktatása sűrített programmal 1990 januárjában kezdődött meg. Azóta ismét a szokványos felvételi vizsgák révén évente új évfolyamok indultak. Így az 1993/94-es tanévtől kezdve már újra mind az öt évfolyamon folyik oktatás.

Az 1994/95-ös tanévben a gyógyszerészhallgatók létszáma és nemzetiségi megoszlása a 2. sz. táblázatban található.

2. sz. táblázat

A gyógyszerészhallgatók száma nemzetiségük szerint az 1994/95-ös tanévben

Évfolyamok	Összlétszám	Román		Magyar	
		sz.	%	sz.	%
I.	40	14	35,00	26	65,00
II.	51	31	60,78	20	39,22
III.	54	19	35,19	35	64,81
IV.	46	26	56,52	20	43,48
V.	41	15	36,58	26	63,42
Összesen	232	105	45,25	127	54,75

A marosvásárhelyi Gyógyszerészeti Kar alapító tanárai: Hankó Zoltán, Eperjessy Anna, Kiss Árpád, Jablonkay István, Mártonfi László. A tanszékek alakulásakor az oktatók egy részét a Kolozsvárról áttelepült tanárok, más részét a marosvásárhelyi középiskolák kiváló tanárai és részben az Orvosi Karon oktatók képezték. A gyakorlati oktatásban az akkori utolsó éves hallgatók legjobbjai mint díjtalan, majd kinevezett gyakornokok, illetve tanársegédek vettek részt. Sokszor

I-1 tanár több hasonló tantárgy oktatását is elvállalta. A tantermek, gyakorlótermek, laboratóriumok felszerelése igen nagy nehézségbe ütközött, és csak folyamatosan valósult meg.

Az induláskor alakult tanszékek zöme az egyetem központi épületének északi szárnyában, a földszinten kapott helyet. Ugyanazt a laboratóriumot évekig, sőt évtizedekig több tanszék is használta a gyakorlatok tartására, így például a botanikai és a farmakognóziái gyakorlatokat, illetve a szervetlen, a biokémiai, sőt egy időben a toxikológiai gyakorlatokat is ugyanazon laboratóriumokban tartották. Később, a 60-as évektől fokozatosan bővült a tanszékek rendelkezésére álló terület azáltal, hogy az alagsorban is laboratóriumokat rendeztek be a gyógyszerészeti kémia, a fizikai kémia, majd a toxikológiai és az ipari gyógyszerészeti gyakorlatok részére és végül 1990-től a farmakognóziái tanszék számára is. Ezekkel párhuzamosan fokozatosan a központi épület II. (fizikai kémia, gyógyszerhatástan) és a III. emeletén (analitikai kémia), illetve az egyetem udvarán található XVIII-as számú külön épületben (gyógyszerellenőrzés) sikerült egy-egy tanszéket elhelyezni. Azonban figyelembe véve, hogy milyen sokféle új tantárgyat kisebb-nagyobb óraszámmal vezettek be, még mindig nagyon zsúfoltan és aránytalanul kis felületen folyik a gyógyszerészoktatás.

Az elméleti és gyakorlati tevékenység előkészítésében jelentős szerepet vállaltak a tanszékek laboránsai, akiknek egy része szintén Kolozsvárról jött, más részük a marosvásárhelyi középiskolákból és gyógyszertárakból, laboratóriumokból. Az indulás éveiben mind az oktatók, mind a segédszemélyzet többnyire magyar nemzetiségű volt, azonban az 1961/62-s tanévtől kezdve egyre több tanszéken a román nyelvű oktatáshoz román anyanyelvű tanárokkal, gyógyszerészekkel bővül az oktatógárda, majd a régi, idős segédszemélyzet is fokozatosan kicserélődik román nemzetiségűekre. Az 1993/94-es tanévben a Gyógyszerészeti Kar önálló tanszékein összesen 27 az oktatók száma, ebből 11 magyar nemzetiségű (40,7%). Az 1994/95-ös tanévben a karon oktatók összlétszáma 42 (beszámítva az óraadó tanárokat és az Orvosi Kar itt is oktató tanárait), ebből 22 magyar (52,39%) és 20 román nemzetiségű (47,61%).

A Gyógyszerészeti Kar tanrendje az évek folyamán állandóan bővült, mind az alaptantárgyakkal, mind szaktantárgyakkal, s ez lehetővé tette, hogy a végzett gyógyszerészek nem csak gyógyszertárakban, hanem klinikai laboratóriumokban, gyógyszergyárakban és a tudományos kutatást szolgáló laboratóriumokban is elhelyezkedhessenek. Az 1959-től bevezetett államvizsgarendszer, mely diplomadolgozat összeállítását írta elő, nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy a gyógyszerészhallgatók bekapcsolódjanak a tanszékek tudományos tevékenységébe is, a tanszékek mellett működő diákszakkörökben való munkálkodás által.

A tanrend változását szemlélteti a 3. sz. táblázat, mely az eltelt idő három különböző szakában (1953—58, 1982—87 és az 1994/95-ös jelenlegi tanév) oktatott tantárgyakat sorolja fel évfolyamonként.

A marosvásárhelyi gyógyszerészképzésről, az oktatói és a tudományos tevékenységről már több tanulmány, értékelés látott napvilágot. A továbbiakban — felhasználva az eddig megjelent dolgozatok adatait, valamint a Gyógyszerészeti Kar volt tanárainak és abszolvenseinek visszaemlékezéseit — áttekintést adunk a kar önálló tanszékeinek didaktikai és tudományos tevékenységéről, megalakulásától napjainkig, az 1994/95-ös tanévvel bezárólag.

A *Gyógyszerészeti Fizika Tanszék* már az 1948/49-es tanévben indult Horváth Attila vezetésével, munkatársa volt Kiss Zoltán. 1952 és 1961 között Balogh László professzor, 1961 és 1964 közt Szabó Endre, 1965-től Barabás Béla, majd Bachner Jenő adjunktus folytatta a magyar nyelvű oktatást, a román nyelvű oktatásban Voloc Nicolae, majd Olariu Mihai fizikatanár kapcsolód-

3. sz. táblázat

A gyógyszerészképzés tanrendje három különböző időszakban

Év	1953—1958	1982—1987	1994/95-ös tanév
I.	<p>ált. szerves kémia analitikai kémia gyógysz. növénytan matematika fizika marxizmus-leninizmus román nyelv orosz nyelv latin nyelv testnevelés</p>	<p>ált. szerves kémia analitikai kémia gyógysz. növénytan matematika fizika filozófia modern nyelv gyógysz. tört. (f) testnevelés</p>	<p>ált. szerves kémia analitikai kémia gyógysz. növénytan matematika-informatika fizika filozófiatörténet modern nyelv latin nyelv anatómia—élettan testnevelés</p>
II.	<p>analitikai kémia 1/2 szerves kémia anatómia—élettan fizikai kémia 1/2 marxizmus-leninizmus román nyelv orosz nyelv testnevelés</p>	<p>analitikai kémia 1/2 szerves kémia mikrobiológia 1/2 fizikai kémia 1/2 tud. szocializmus RNK története 1/2 modern nyelv sejtbiológia (f) bevezetés a tud. kut.-ba 1/2 testnevelés</p>	<p>analitikai kémia 1/2 szerves kémia mikrobiológia 1/2 fizikai kémia 1/2 merceológia modern nyelv sejtbiológia bevezetés a tud. kut.-ba 1/2 kórélettan testnevelés</p>
III.	<p>fizikai kémia 1/2 biokémia farmakognózia gyógysz.-i kémia 1/2 mikrobiológia 1/2 közegészségtan 1/2 galenika 1/2 merceológia 1/2 közgazdaságtan román nyelv orosz nyelv</p>	<p>fizikai kémia 1/2 biokémia farmakognózia gyógysz.-i kémia 1/2 anatómia—élettan 1/2 gyógysz. technológia pol. gazdaságtan merceológia (f) elsősegély (f)</p>	<p>fizikai kémia 1/2 biokémia farmakognózia gyógysz.-i kémia klinikai laboratórium és immunológia 1/2 gyógysz.-i technológia 1/2 etika, gy. deontológia 1/2 modern nyelv</p>
IV.	<p>farmakognózia 1/2 gyógysz.-i kémia galenika farmakodinámia toxikológia 1/2 gytári szervezés 1/2 gyógysz. történelem 1/2</p>	<p>egészségügyi kémia gyógysz.-i kémia gyógysz.-i technológia farmakodinámia toxikológia 1/2 gyógysz.-i ügyvitel és jogszabályok etika 1/2 gyógysz.-i deontológia 1/2</p>	<p>egészségügyi kémia gyógysz.-i kémia gyógysz.-i technológia farmakodinámia toxikológia gyógysz.-i ügyvitel és jogszabályok marketing biofarmacia, farmakokinetika állatgyógy.-i szerek homeopátia (f)</p>
V. 1/2	<p>galenika gyógysz.-i kémia toxikológia gyógysz.-i ügyvitel gyógysz. történelem</p>	<p>gyógysz.-i technológia ipari gyógyszerészet toxikológia gyógyszerellenőrzés gytári szervezés biofarmacia, vigilencia dermofarmacia, kozmetológia (f) klinikai gyógyszer. (f)</p>	<p>gyógysz.-i technológia ipari gyógyszerészet fitoterápia gyógyszerellenőrzés gyógyszergyártári szervezés és törv. ismeret biológiai gyógyszerek dermofarmacia, kozmetol. klinikai gyógyszerészet sürgősségi ellátás (f) gyógyszertörténelem (f)</p>

dott be. Ez utóbbi jelenleg a diszciplína vezetője is. Az újraindulás után 1990-től Filep Győző óraadótanárként oktat magyar nyelven. A tanszék kezdeti műszerállományának egy részét az akkori oktatók a laboránsokkal és az intézet műhelyében dolgozókkal együtt állították elő. Az 50-es években a tanszék fő kutatási témája a székelyföldi ásványvizek, gázömlések, gyógyiszapok természetes radioaktivitásának meghatározása volt. E téren főleg Balogh László, Barabás Béla, Szabó Endre kutatásai voltak figyelemre méltók. Munkájukba bekapcsolódott Soós Pál, Selényi Zsuzsa, Filep Győző és Bachner Jenő is.

Alaptantárgyként általános, szervetlen, szerves és analitikai kémiát oktatnak féléves, illetve éves tantárgyként az I. és II. évfolyamokon. Az e tantárgyaknak megfelelő diszciplinák és tan-személyzeti tagjaik az évek folyamán többször is változtak, gyakran átfedésekkel. Az 1948/49-ben alakult *Általános és Szervetlen Kémiai Tanszék*et Eperjessy Anna alapította, aki addig az Orvosi Kémiai Tanszéken oktatott. Munkatársa volt Makkai Imre, Csegedi Jolán tanársegéd, ez utóbbi 1957 és 1962 közt mint adjunktus át is veszi a tanszék vezetését, majd az 1962/63-as tan-évtől Goina Teodor professzor, aki a román nyelvű előadásokat tartotta. Ugyancsak ettől a tan-évtől kezdve Tőkés Béla veszi át, és jelenleg is ő tartja a magyar előadásokat. A 60-as évek elején kerül a tanszékre Bocănciu Lucia és Olariu M. Maria kémiatanár, akik a gyakorlati oktatásba kapcsolódnak be, majd az újraindulás után az utóbbi átveszi a tanszék vezetését is. 1990 után Strimbu Angela, fiatal gyógyszerész-tanársegéd tartja a gyakorlatokat. E tanszék indulásától kezdve több mint 30 éven át Honfi János laboráns nagy segítséget nyújtott lelkiismeretes munkájával, és később még a Szerves Kémiai Tanszék laboránsi teendőit is ellátta. Később Ipó Mária laboránsnő kapcsolódott be a tanszék munkájába.

Az *Analitikai Kémiai Tanszék* létrehozása is már a kar indulásakor megtörtént Kiss Árpád előadótanár vezetésével, akinek munkatársa volt Kornhoffer Vilmos és Kacsó Albert. 1952-től ezt a tanszékét Soó Pál veszi át, aki 1985-ig, nyugdíjazásáig professzori minőségben vezeti azt. A magyar nyelvű oktatásban részt vettek munkatársai is: B. Bodó Ágnes, Vîrf Liviu, Kiss Delly Eszter, Makai László, Gállfalvi Emília és Gyárfás Éva tanársegédek. A 60-as évek elejétől a román nyelvű gyakorlati oktatásba Duşa Silvia kapcsolódik be, aki 1985-től mint adjunktus a diszciplína vezetője is lesz. Jelenleg is előadótanárként ő tartja a román nyelvű előadásokat. Az 1990-es újrainduláskor a magyar előadások megtartását rövid időre Kincses Ajtay Máriára, a Toxikológiai Tanszék adjunktusára bízák, majd Tőkés Béla egyetemi tanár veszi át, és jelenleg is ő tartja. 1990-ben kerül a tanszékre Foriş Izabella fiatal gyógyszerész, aki a gyakorlati oktatásba kapcsolódik be. A tanszék fő kutatási területe az 50—60-as években az ásványvizek kémiai analízise volt; főleg az azokban található nyomelemek meghatározására dolgoztak ki eljárásokat. Később a 70—80-as évektől a Maros-víz tisztaságának vizsgálatát végezték a Közegészségtani Tanszékkel együttműködve. Újabb műszeres vizsgálatok végzésére vállalkoztak. Az Analitika-i Tanszéken évtizedeken át Józsa Sándor volt a laboráns, akinek segítőkészsége mindenre kiterjedt.

A *szerves kémia* oktatása először az Orvosi Kar kémiai tanszékén folyt, majd 1952-től önálló tanszék lesz Kiss Árpád egyetemi előadótanár vezetésével. Munkatársai voltak rövidebb-hosszabb ideig váltakozva: Szurkos Árpád, Czégeni József, Kelemen Farkas Mária, majd Albert Levente tanársegédek. Ez utóbbit Kiss Árpád nyugdíjazása után 1977-től mint adjunktust a tanszék irányításával bízák meg. A 70-es évek végétől a román nyelvű előadásokat Ispas Florea tartja, előbb óraadó tanárként, majd megbízott diszciplinavezetőként a tanszék élére kerül. Ebben a minőségben dolgozik az 1985/86-os tanévig. Az újraindulástól kezdve a román nyelvű elő-

adásokat Avrigeanu Veronica kémikusnő tartja, a magyar nyelvűeket pedig Dudutz Gyöngyi az Ipari Gyógyszerészeti Tanszékről óraadóként.

A Kiss Árpád vezetése alatt álló tanszék tudományos munkája a szerves vegyszerek P és S tartalmának meghatározására irányult. Albert Levente egyes nemi hormonok (tesztoszteron) szintézisének új lehetőségét dolgozta ki, ami később doktori disszertációjának is témáját képezte.

*A Gyógyszerészeti Növénytani Tanszék*et Jablonkay István alapította, szintén már az 1948/49-es tanévben. Munkatársa volt rövidebb ideig Adám Lajos, majd Rácz Gábor, aki 1952-ben átveszi a tanszék vezetését, s 1960-ig irányítja. Jablonkay professzornak és munkatársainak nevéhez fűződik a botanikus kert létrehozása, amely az oktatást és a kutatói munkát egyaránt szolgálta. Az 50-es évek elején kerül a tanszékre Kisgyörgy Zoltán és Fűzi József biológus. A 60-as évek elejétől Fűzi József lesz a tanszék vezetője, aki a román nyelvű előadásokat tartja, a magyar nyelvűeket pedig Kisgyörgy Zoltán jelenleg is mint előadótanár. 1959 és 85 közt a gyakorlati oktatásban részt vett Márton Aranka biológusnő is, 1992-től pedig Pancu Adriana gyógyszerész. E tanszék vállalta magára a 80-as évek elejétől bevezetett új tantárgy, a sejtbiológia oktatását is, amely először csak fakultatív, később kötelező tantárgy lett. Az oktatáshoz nélkülözhetetlen színes növényábrák, valamint az alaktani és szövettani ábrák s egyéb szemléltető anyag elkészítése jórészt a tanszéken dolgozó Sebestyén Melánia rajzoló nő nevéhez fűződik. A herbárium összeállításához a tanszék segédszemélyzete: Szabó Rozália, majd Kádár Éva és jelenleg Darkó Béla adott és ad jelentős segítséget. A tanszék fő tudományos kutatási területe a gyógynövények országos feltérképezése volt. Így Maros, Hargita, Kovászna, Beszterce, Szatmár, Brassó megyében, valamint a Küküllő menti területeken vették számba a gyógynövényállományt. Ebbe a munkába bekapcsolódtak a Farmakognóziai Tanszék oktatói is, valamint Baciu Nicoleta biológusnő, Giurgiu Mihai és Kacsó Albert főgyógyszerész, akik doktori téziséük tárgyául is ezt választották. Az említett területekről a népgyógyászati adatokat is összegyűjtötték, s ezek alapján több, az adott területre jellemző növény antibiotikus hatásának erősségét is meghatározták, és alaktani vizsgálatokat is végeztek (pl. az *Urtica*, *Lysimachia*, *Heracleum*, *Geum* fajoknál). A feltérképezett területek gyógynövényeiről több önálló tanulmánykötet (Hargita megye, Kovászna megye), számos közlemény jelent meg. 1994-től Fűzi József professzor doktorandusok irányítására kap jogot.

*A Gyógyszerészeti Biokémia Tanszék*et Eperjessy Anna alapította 1952-ben. A professzor-asszony igényessége saját maga oktatói és tudományos munkájával szemben, valamint a hallgatóknak a szigorlatokra való felkészülésével szemben közismert volt. Munkatársa volt rövidebb-hosszabb ideig Szánthó Éva, Csegedi Jolán, Makkai Imre, Nemes László tanársegéd, majd Kovács Júlia Ibolya kémikus adjunktusnő, aki 1967-től, Eperjessy Anna nyugdíjazásától 1987-ig tartotta a magyar nyelvű előadásokat. 1970-től Bota Virgil vegyészstanár kerül a tanszék élére, majd 1992-től Oșan Alexandrina gyógyszerész adjunktusnő lesz a tanszék vezetője, aki jelenleg a román nyelvű előadásokat és a gyakorlatokat tartja. A magyar előadásokat Máthé János tartja, aki jelenleg az orvosi Biokémiai Tanszék előadótanára, de a 70–80-as évek idején e tanszék munkatársa volt. Az 1966/67. tanévtől bevezetik az egészségügyi kémia, rövid ideig élelmiszerkémia oktatását is, amelyet kezdetől napjainkig a biokémiai tanszék mindenkori munkatársai vállaltak magukra, így magyar nyelven Máthé János, román nyelven 1988-ig Bota Virgil, 1992 után pedig Oșan Alexandrina, most már előadótanári minőségben.

A biokémiai kutatások úttörője Marosvásárhelyen Eperjessy Anna volt, aki nagyrészt férjével, Kiss Árpáddal együtt az agyszövet és a vérsavó összetételét vizsgálta, a májszövet oxigénfogyasztását mérte különböző szerves anyagok, gyógyszerek, főleg sejtosztódást gátlók hatására. Később új munkatársával, Ádám Sára gyógyszerésznővel egyes alkaloidoknak a máj enzimeire gyakorolt hatását mérték.

Eperjessy Anna nyugdíjazása után még tíz évig, 1977-ig a Román Tudományos Akadémia marosvásárhelyi Orvosi Kutatóbázisának biokémiai osztályát vezette, és ott folytatta tudományos kísérleteit. A 80-as évektől a Bota Virgil—Kovács Ibolya—Máthé János—Oșan Alexandrina munkaegyüttes az anémiás betegek vérszérumának biokémiai analizisét végezte vastartalmú készítményekkel való kezelésük után. Máthé János a nagy molekulatömegű növényi cukorszármazékok vizsgálatával is foglalkozott. Mindkét tanszéken a gyakorlati oktatás és a kísérletes vizsgálatok előkészítésében jelentős szerepe volt Péli Katona Ella laboránsnőnek, aki éveken keresztül, korai haláláig, e munkaközösség tevékeny tagja volt.

A fizikai kémia oktatását is Horváth Attila indította el a Gyógyszerészeti Fizikai Tanszék keretében 1949/50-ben, majd rövidesen, 1951-től Barabás Béla kémiantanár, adjunktus veszi át az önállósult tanszék vezetését, és irányítja 1973-ig. Két-három évig munkatársa volt Simon László, majd Kovács Ibolya. 1959-től Tökés Béla kerül a tanszékre, majd a 60-as évek közepétől Buțiu Doina és Suciú Gabriela kémikus, 1992-től pedig Micu Daniela gyógyszerésznő. Barabás Béla után Tökés Béla lesz a tanszék vezetője mint előadótanár, aki sokáig mindkét nyelven oktat. Jelenleg professzori minőségben tartja a magyar előadásokat, a román nyelvűeket pedig Suciú Gabriela mint előadótanár. A tanszék műszereinek karbantartásában, a kísérleti munka előkészítésében jelentős szerepet vállalt évtizedeken át Szabó Sándor laboráns, akit még Barabás Béla hozott a tanszékre a Bolyai líceumból. Tökés Béla több éven keresztül bekapcsolódott más rokon tárgyak oktatásába is. Így a szerves kémia, az analitikai kémia előadásokat magyar nyelven most is ő tartja párhuzamosan a fizikai kémiai előadásokkal. A tanszék tudományos tevékenységére jellemző a műszeres analízisek (refraktometriás, polarográfiás) felhasználása különböző gyógyszerek vizsgálatára. Említésre méltók Tökés Bélának egyes gyógyszerformák reológiai vizsgálatában elért eredményei, melyeket a Gyógyszertechnológiai Tanszék tudományos munkájában értékesítettek.

A *Farmakognózia Tanszék*et 1949-ben Kopp Elemér vegyészprofesszor alapította, aki Kolozsvárról települt át a Páter Béla vezette Gyógynövény Kísérleti Állomás munkatársaként. 1960-ig, nyugdíjazásáig vezette a tanszékét. Munkabírása, igényessége példamutató volt. 70 éves korában Erdemes Egyetemi Tanár fokozattal tüntették ki. Közvetlen munkatársaival iskolát alapított, és az ő nevéhez fűződik a tanszék irányítása alatt létrehozott és még ma is működő gyógynövénykert. Tudományos tevékenysége a gyógynövények hatóanyagainak vizsgálatára irányult. Számos közleménye úttörő volt a hazai illóolajos növények (*Pelargonium*, *Lavandula*, *Carum carvi*, *Coriandrum sativum*, *Salvia* sp.) tanulmányozásában és egy új mákfajta előállításában. Málnemesítési kísérleteinek elismerő értékeléseként Kabay- emlékérmét és díszoklevelet kapott. Munkatársa volt 1952-ig Kovács Klára, huzamosabb ideig Rácz Kotilla Erzsébet, Csedő Károly, Ádám Sára, majd rövid ideig, egy-két évig Bucur Maria és Czégeni József, 1959-től pedig Péter H. Mária.

Az 1960/61-es tanévtől a tanszék vezetését Rácz Gábor professzor veszi át, és vezeti 1990-ig, amikor is vendégtanárként Pécsre távozik. Rácz Gábor a Kopp Elemér által megkezdett irányvonalat folytatta. Munkatársai: Csedő Károly, Péter H. Mária és 1961-től Monea Maria. Utóbbiak

a gyakorlati oktatásban vettek részt ezekben az években. A kétnyelvű előadások bevezetésével egy ideig Rácz Gábor tartja mind a román, mind a magyar nyelvűeket, majd a 70-es években Csedő Károly és 1984-től 1988-ig Péter H. Mária vette át a magyar nyelvű előadásokat. Ekkor meg is szűnik a tanszék oktatói munkája, csupán a gyógyszerészek, orvosok fitoterápiás tanfolyamain tartanak továbbképző jellegű előadásokat. Az újraindulás után, az 1991/92-es tanévtől Csedő Károly egyetemi tanár lesz a tanszék vezetője, és ő tartja a magyar nyelvű előadásokat jelenleg is. 1993-tól új munkatársa Eșianu Löw Sigrig tartja a román nyelvű előadásokat és a gyakorlatokat. Csedő Károly és Eșianu Löw Sigrig oktatói tevékenysége kiterjed a nemrég bevezetett új tantárgyak, a *fitoterápia* és a *homeopátia* oktatására is. A tanszéken dolgoztak még a 60-as években Hints Margit, majd Gáspár Mária gyógyszerésznő, ez utóbbi a 80-as évek végéig főleg a tanszék tudományos tevékenységében vett részt és a gyakorlati oktatás előkészítésében.

Rácz Gábor 1974 óta a Román Akadémia gyógynövénykutató bizottságának elnöki tisztségét töltötte be. A vezetése alatt álló tanszék tudományos tevékenysége a népgyógyászati adatok

Farmakodinámiai előadás

felkutatására és azok laboratóriumi, fitokémiai vizsgálatára irányult — interdiszciplináris kapcsolatok révén kiegészítve azokat hatástani és mikrobiológiai vizsgálatokkal. Így például a *Phyladelphus*, *Echium*, *Agrimonia* és *Centaurea* fajokkal kapcsolatos népgyógyászati megfigyeléseket sikerült mind kémiai, mind hatástani igazolni. Ezekkel párhuzamosan folytatódtak a tanszéken a még Kopp Elemér idején megkezdett nemesítési vizsgálatok és illó olajos növények termesztési kísérletei is. Így említhető meg, hogy az Achillea nemzetség egyes fajainak azulénben gazdag egyedeit kiválogatás (szelekció) útján sikerült természetessé fenntartani. Ebben a munkában elsőként Rácz Kotilla Erzsébet végzett úttörő jellegű munkát, majd évek multán a szelekciós kísérletekbe Péter H. Mária is bekapcsolódott. Csedő Károly a csípős paprika értékesítésével kapcsolatban termesztési kísérleteket végzett, a nagyobb hatóanyag-tartalom (alkaloida és festékek) elérésére. Az öröklődő és környezeti tényezők hatását vizsgálták még a medveszőlőnél, a körtefánál, a vörös áfonyánál, a nadragulyánál, a borókánál, a sárkányfűnél, a kakukkfűnél és még más gyógynövényeknél. Ebben a munkában részt vettek még más tanszékek munkatársai is, így Kisgyörgy Zoltán, Szánthó Éva, Csegedi Jolán, Formanek Gyula, Kiss Ilona, illetve külső munkatársak is, például Tibori Gabriel, Kerek Ferenc, Zágoni Elemér, Nagy Levente és Hamza Ottó.

Itt kell megemlítenünk, hogy országosan is elsőként Kopp Elemér érdemes professzor kapta meg a jogot arra, hogy gyógyszerészeket irányítson e tárgykörből a doktori cím elnyeréséért. Nem csak a marosvásárhelyi oktatók és gyakorló gyógyszerészek készítették el disszertációjukat vezetése alatt, hanem számosan az egész országból, mivelhogy az 50-es évek végétől ebből a tárgykörből csak itt volt rá lehetőség. Elsőként 1958-ban Rácz Gábor, majd 1962-ben Rácz Kotilla Erzsébet, 1963-ban Csedő Károly védte meg doktori tézisét. Sajnos, Kopp Elemérnek 1964 januárjában bekövetkezett halála miatt Ádám Lajos, Szánthó Éva, Csegedi Jolán, Gáspár Mária — akik szintén doktorandusai voltak — tézisüket már csak Kolozsváron tudták megvédeni. 1968-ban Rácz Gábor kapja meg a doktorátusvezetési jogot. Ekkor a Gyógyszerészeti Kar akkori és későbbi fiatal oktatói (Péter H. Mária, Formanek Gyula, Gyéresi Árpád, Máthé János, Kiss Ilona, Rogoșca Maria, Oșan Alexandrina, Dogaru T. Maria), valamint számos gyakorló gyógyszerész (Kacsó Albert, Zágoni Elemér, Hamza Ottó, Nagy Levente, Német Tibor, Stănculescu Maria, Rosenberg László) nyerte el itt gyógyszerészdoktori címét farmakognóziából. 1993-tól Csedő Károly professzor kapta meg a jogot doktorandusok irányítására ebből a tárgykörből.

A Farmakognóziás Tanszéken folyó oktatói munka, valamint a tudományos tevékenység végzéséhez nélkülözhetetlen növénygyűjtést, feldolgozást évtizedeken keresztül László Sándor laboráns végezte nagy hozzáértéssel és megbízhatósággal. Nyugdíjazása után sokáig nem volt a tanszéknek segédszemélyzete, majd csak 1992-től Ferencz Levente végzi ezt a sokoldalú munkát.

A gyógyszerhatástant 1963-ig az Orvosi Kar gyógyszerteremtani tanszéke oktatta, előbb Obál Ferenc, majd Feszt György orvostanárak irányításával és munkatársaik közreműködésével. 1963-tól került a tanszékre Rácz Kotilla Erzsébet adjunktusnő, aki később az önállósult tanszék vezetője lett, és aki 1988-ig, nyugdíjazásáig, illetve az oktatás ideiglenes megszűnéséig mind román, mind magyar nyelven tartotta az előadásokat előadótanári minőségben. A gyakorlati oktatásban Ádám Sára gyógyszerész tanársegéd vett részt 1965-től 1987-ig, majd Dogaru T. Maria gyógyszerésznő. Csak az 1992/93-as tanévben indul újra a hatástan oktatása. Ettől kezdve a magyar előadásokat ismét Feszt György professzor veszi át, a román nyelvűeket és a gyakorlatokat pe-

dig Dogaru T. Maria adjunktusi minőségben. A tanszék tudományos tevékenysége a népi gyógyászatban használt, de eddig nem tanulmányozott növényfajok főgúzó, vizelethajtó, gyulladásgátló, gyomorfekélyt, valamint vesekőképződést megelőző, nyugtató, vérnyomást csökkentő hatásának bizonyítására irányult. Ebben a széles körű kísérletes munkában a tanszék valamennyi tagja részt vett, sőt más tanszékek munkatársai is. Így Kelemen Ágnes, Fórika Margit, Formanek Gyula, Nemes István, Józsa Judit, Kiss Ilona. A kísérletek eredményeképpen számos új gyógyterméket sikerült előállítaniok. Az állatkísérleteket igénylő munka elvégzésében nagy segítséget nyújtott Kelemen Miklós, Jánosi Zoltán, majd Deák Kristály Mária laboráns is.

A *Gyógyszerészeti Kémia Tanszék*et 1949-ben Mártonfi László alapította, aki Kolozsvárról települt át a Gyógyszerészeti Kar megalakulásakor. Az 1968/69-es tanévvel bezárólag vezette a tanszékét. Munkatársa volt hosszabb-rövidebb ideig Sarudi Lilli, Fülöp Lajos, Veréph József, Formanek Gyula, Kálmán Ferenc, Giacomuzzi János, Neumann Stefánia, Szánthó Klaudia és Gyéresi Árpád gyógyszerész. 1969-ben a megüresedett tanári állásra és a tanszék élére Zenaída Cojocarú gyógyszerész tanár jön a kolozsvári egyetemről. 1973-ban átmegy Iași-ba, ekkor a tanszék ideiglenes vezetésével Fülöp Lajos adjunktust bízzák meg. 1977-től Mircea Rocsin gyógyszerész kutató jön Temesvárról a tanszék élére mint előadótanár, és 1988-ig látja el ezt a munkakört, e tantárgy oktatásának megszűnéséig. Közben a tanszék előbb említett tagjai részben elkerültek más tanszékre (Formanek Gyula) vagy a gyógyszerészeti hálózatba helyezték őket (Kálmán Ferenc, Giacomuzzi János, Neumann Stefánia, Sarudi Lilli) vagy nyugdíjba mentek (Veréph József). Gyéresi Árpád azokban az években, amikor szünetelt e tantárgy oktatása, a marosvásárhelyi kórházak központi laboratóriumában dolgozott, illetve Szegeden, az ottani Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem Gyógyszerészeti Karának meghívottjaként oktató és tudományos munkát végzett az orvosi és gyógyszerészeti vegytani intézetben. Szánthó Klaudia Magyarországra telepedett át. Az újraindulás után, 1992-ben Gyéresi Árpád átveszi a tanszék vezetését mint előadótanár. Románul és magyarul is tart előadásokat, mivel négy szemeszteren keresztül nagy óraszámmal folyik az oktatás. A kari vezetőség a román nyelvű órák egy részének megtartására Rogoșca Mariát kéri fel, aki eddig a Gyógyszerészeti Technológia, majd a Botanika Tanszék munkatársa volt. 1992-től új, fiatal tanársegéd kerül a tanszékre Kelemen Fazakas Hajnal, aki a gyakorlati oktatásban vesz részt.

Mártonfi László professzor igényes, pontos munkája, lelkiismeretes, mindenre kiterjedő oktatói és tudományos tevékenysége munkatársai, volt tanítványai előtt ma is példaértékű. Az ő irányítása alatt a tanszék kutatásai közül kiemelkedik az olajos kontraszt készítmények előállítása és tanulmányozása. Munkatársaival növényi olajokkal, elsősorban a tárolás során történt változásokkal és ezek megakadályozásával foglalkozott, új módszert dolgozott ki a kénértékmérésére, amit a Román Gyógyszerkönyv VIII. kiadása be is vezetett, ezenkívül egyes alkaloidok kristálytani azonosítását is kidolgozta. Később Gyéresi Árpád a mákalkaloidok kimutatására és mennyiségi meghatározására új módszert dolgozott ki, amelyet több külföldi szerző is átvett, majd különböző gyógyszeranyagok új, modern műszeres analizisével foglalkozott. Fülöp Lajos a Botanikai és a Farmakognóziái Tanszék által előállított növényi kivonatok polifenolátjainak fémionokkal képzett komplexeit vizsgálta, azok mennyiségének mérésére dolgozott ki analitikai módszert. Éveken keresztül a tanszék laboránsi teendőit Bereczki Júlia, Magyar Irma és Veress Magda látta el, jelenleg pedig Komán Katalin.

Ennek a tanszéknek a keretében folyt a *merceológia*, a *gyógyszerészeti áruismeret* oktatása is. Először Mártonfi László, majd az 1963/64-es tanévtől kezdve és jelenleg is ezt Formanek Gyula

Galenikai gyakorlatok

előadótanár végzi mind román, mind magyar nyelven, illetve a gyakorlati oktatást is. Tudományos tevékenységét a gyógynövények iránti érdeklődése miatt a Farmakognóziai, a Farmakodinámiai és a Gyógyszerészi Technológiai Tanszéken fejti ki. Jelentős eredménye volt a TIRUCO nevű készítmény előállítás, amit veseköképződés megelőzésére, kivédésére használtak.

Az utóbbi két évben bevezetett új tantárgyak közül a biológiai gyógyszerek és az állatgyógyászati szerek oktatását is Gyéresi Árpád vállalta el az V. éves hallgatók részére.

A legfontosabb szaktantárgyat *galenika* néven az 1948/49-es tanévtől Hankó Zoltán gyógyszerésztanár oktatta, aki már 1945-ben eljött Kolozsvárról, és Marosvásárhelyen létrehozta az Egyetemi Gyógyszertárat, és vezette azt 1953-ig, amikor az a Kórházi Igazgatóság hatáskörébe ment át. 1960-tól e tantárgy neve gyógyszerészi technológia lesz, majd 1990-től gyógyszer-technológia. Induláskor a tanszék munkatársai: Simonfi Zoltán és Hickel Ilona, később Csath Stíncel Zamfira, Ádám Lajos, Szánthó Éva, Csegedi Jolán és Papp József gyógyszerészek. 1960-tól Popovici Adriana, majd rövidebb ideig Pețeanu Emanuela, Ardeleanu Viorica, Lungu Veronica gyógyszerészek kerülnek a tanszékre és Rogoșca Maria, aki az újraindulás alkalmával átmegy a Botanikai Tanszékre majd a Gyógyszerészeti Kémiára, és végül a Klinikai Gyógyszerészet tanítását (1993-tól) vállalja el. 1970 és 1988 között a tanszék vezetését Ádám Lajos professzor veszi át. Az újraindulás után a tanszéket Popovici Adriana professzorasszony vezeti, ő tartja a román nyelvű előadásokat. Magyar nyelven Papp József előadótanár oktat 1994. november 15-ig, hirtelen bekövetkezett haláláig. Az oktatásba még Giurgiu Mihai gyógyszerész adjunktus és Ciurba Adriana, Sipos Sárosi Emese gyógyszerész tanársegéd kapcsolódott be, ez utóbbiak a gyakorlatok tartásába. Az 1994/95-ös tanévben november végétől Ádám Lajos nyugalmazott professzor úradóként meghívták a magyar nyelvű előadások egy részének a megtartására. Az órák másik részét Giurgiu Mihai adjunktus tartja magyar nyelven.

A tanszék mellett először Ádám Lajos irányításával, majd Popovici Adriana vezetésével mikroprodukcións laboratóriumot hoztak létre, ahol a gyógyszerészhallgatók az oktatótanárok felügyelete alatt nagyobb mennyiségben állítottak elő gyógyszereket (szirupokat, szemcseppeket, tablettákat). Ezeket Maros megyei gyógyszertárakban forgalmazta a Gyógyszervállalat.

E tanszék hatáskörébe tartozott a gyógyszerészhallgatók nyári és évközi gyógyszerészeti gyakorlatainak megszervezése is. Ezt a munkát Csegedi Jolán végezte, majd nyugdíjazása után Formanek Gyula.

A gyógyszerészeti technológiai kutatásokat Hankó Zoltán kezdeményezte. Az Orvosi Szemle és a szintén Marosvásárhelyen megjelenő Gyógyszerészeti Értesítő első számainál kezdve gyakorlati megoldásokat közölt a gyógyszertárakban előállítható készítmények nyerésére (tömény piramidon oldat, az ideggyógyászatban használt mannitoldat, gyomorsavpótló készítmények). Tudományos tevékenységében mindig szem előtt tartotta, hogy a gyógyszerészet egyik fő feladata a betegekben való minél jobb és minél gyorsabb segítség. Megvalósítható ötleteivel állandó segítséget adott a hálózatban dolgozó gyógyszerészeknek, és felkarolta a vidéki gyógyszerészek újjító törekvéseit (Ajtony Gábor, Horber Pál). Ádám Lajos tudományos törekvései először a hazai Rumex-fajokból nyerhető hashajtó hatású kivonatok előállítására irányultak, majd antibiotikum tartalmú, könnyen adagolható és hosszabb ideig tárolható különböző gyógyszerformák kidolgozására és azok tökéletesítésére törekedett. Ebben a munkájában Domokos Lajos, Szánthó Éva és Csegedi Jolán segítette. Csath Stíncel Zamfira egyes gyógyszerformák előállítását befolyásoló tényezők szerepét vizsgálta, részben Papp József közreműködésével. Követték a

gyógyszerek és a segédanyagok között létrejövő kölcsönhatásokat és a felszívódást elősegítő tényezőket, főleg emulzióknál, szemcseppeknél és kúpoknál. Popovici Adriana magnézium tartalmú készítmények optimális összetételét kísérletezte ki, és eddig nem használt állati eredetű kenőcs alapanyagok felhasználására tett javaslatokat. A tanszék széles körű oktató és tudományos munkájában hozzáértéssel és lelkiismeretes munkájával nagy segítséget adott évtizedeken át Péntek Ilona és Pop Rozália laboránsnő.

E tanszék keretében Szánthó Éva adjunktusnő és Popovici Adriana professzornő kozmetológiai ismereteket is tanított *dermofarmacia* és *kozmetológia* néven. Ez a tantárgy először csak fakultatív volt, azonban most már kötelező, és a hallgatók mindig nagy érdeklődéssel követték.

A hálózatban dolgozó gyógyszerészek, főgyógyszerészek továbbképzéséről is gondoskodtak a tanszék tagjai. Eveken át többféle és változó időtartamú továbbképző tanfolyamok elméleti és gyakorlati oktatását is vállalták.

Az 1980-as évek közepén Popovici Adriana doktorátust vezető jogot kapott, jelenleg többen készítik irányításával disszertációjukat.

1993. január 1-től az egyetem udvarán működő ügynevezett „zárt körű” gyógyszerészeti osztály, amely a közeli klinikák (elmeorvószoba, endokrinológia, tüdőgyógyászat, gyermekklinika) betegeit látta el, a Gyógyszervállalat hatásköréből átmegy a Gyógyszerészeti Kar fennhatósága alá, mint *Egyetemi Gyógyszertár*, visszatérve így a 40 évvel ezelőtti gyakorlathoz. Ez az egység továbbra is előző vezetője, Balogh Enikő főgyógyszerész irányítása alatt működik.

A *méregtani (toxikológiai)* oktatást 1949-től az Orvosi Kar Törvényszéki Orvostani Tanszékének keretében Ander Zoltán egyetemi tanár vezette munkatársaival együtt. 1957-től önállósult a tanszék Balogh Éva gyógyszerész adjunktusnő vezetésével. Munkatársa Szöcs Jozefa vegyész, majd 1971-től Kincses Ajtay Mária gyógyszerész. 1979 után, Balogh Éva nyugdíjazását követően Kincses Ajtay Mária veszi át a tanszék vezetését mint adjunktus. A 80-as évektől Monea Mariát a Farmakognóziái Tanszékről bízzák meg a román nyelvű előadások tartásával. Szöcs Jozefa állásának megszűnte után a fent említettek tartják a gyakorlatokat is. Az újraindulás utáni években, mikor még a toxikológiai oktatás nem indult meg, Kincses Ajtay Mária az analitikai tanszéken tartotta a magyar nyelvű előadásokat (1990-től 1993-ig), 1994-től pedig az újonnan bevezetett *biofarmacia* tárgykörből tartja a román és a magyar nyelvű előadásokat, a magyar nyelvű toxikológiai előadásokon kívül, előadótanári minőségben. A román nyelvű előadásokat most is Monea Maria előadótanár tartja, aki közben a Gyógyszertani Tanszék munkatársa lett.

A toxikológiai tanszék munkatársainak tudományos tevékenysége az alkohol, élelmiszer-színezékek, gyomirtószerek, nyugtatók és más, gyógyszerek okozta mérgezések kimutatására irányult, és az általuk okozott elváltozásokra terjedt ki. Újabban Kincses Ajtay Mária a mérgező növényekkel is foglalkozott, ez irányú tapasztalatait 1994-ben Magyarországon megjelent könyvében írta meg. A tanszék oktatói és tudományos munkájában egyaránt nagy segítséget adott évtizedeken keresztül Balla Vilma laboránsnő, majd Papp Erzsébet technikusnő és 1993-tól Gábor Levente.

Ipari gyógyszerészet néven alakult meg az 1966/67-es tanévben egy új tanszék, melynek célja a gyógyszergyártás, a gyógyszerkészítések és az iparban használatos technológiák ismertetése. Ez a tanszék Rístea Jan vegyész előadótanár vezetésével jött létre, aki 1983-ig, haláláig irányította mind az oktatói, mind a tudományos tevékenységet, és tartotta a román nyelvű előadásokat.

Magyar nyelven az indulástól kezdve és jelenleg is Dudutz Gyöngyi oktat, jelenleg mint előadó-tanár. Ristea halála után Suciú Gabrielát, a Fizikai Kémiai Tanszék munkatársát bízzák meg a román nyelvű előadások megtartásával. Ezt a feladatát jelenleg is végzi. 1993-ban új fiatal munkatárs kerül a tanszékre, Ferencz László vegyész személyében, aki jelenleg a gyakorlati oktatásban vesz részt. Az 1993/94-es tanévtől a tanszék elnevezése megváltozik, Ipari Gyógyszerészeti és Biotechnológiai Tanszék névre. A tanszék eddigi tudományos tevékenysége a gyógyszeres anyagok kölcsönhatására irányul, a kutatók főleg a borsavnak pirogallollal, mandulasavval, pantoténsavval, borkősavval képződő komplex vegyületeinek fizikai-kémiai tulajdonságait követték. Ezt a kísérletsorozatot még Ristea Jan indította el, és e munkába bekapcsolódott Tökés Béla is. A tanszék oktatói és tudományos tevékenységének ellátásához, alakulásától napjainkig, Pilcz Ildikó technikusnő nagymértékben hozzájárult.

Az 1969/70-es tanévben ismét új tantárgyat vezetnek be a gyógyszerészképzésbe *gyógyszerellenőrzés* címen. Az ennek megfelelő tanszéket B. Bodó Ágnes vegyész adjunktusi minőségben alapította, aki addig az Analitikai Kémiai Tanszéknek volt a munkatársa. Ő tartotta mindkét nyelven az előadásokat, a gyakorlati oktatásban pedig Kiss Ilona és Józsa Judit gyógyszerésznő vett részt. Mind a didaktikai, mind a tudományos tevékenységükben hasznosították az Analitikai Kémiai Tanszéken nyert, a műszeres vizsgálatok iránti nagy tapasztalatukat. Főleg antibiotikumokat (penicillin, eritromicin) és alkaloidokat tartalmazó különböző gyógyszerformák kromatográfiás és komplexometriás vizsgálatára dolgoztak ki eljárásokat. Kiss Ilona ezeken kívül még fitokémiai vizsgálatokat is végzett az Angelica-fajok illó olajának vizsgálata terén, és különböző Epilobium-fajok kromatográfiás összehasonlítását végezte el. Az újraindulás után csak az 1993/94-es tanévben indult ismét e tantárgy oktatása, mivel ezt csak az V. éves hallgatóknak az első félévben tanítják. A magyar nyelvű előadásokat ettől kezdve Bernád Judit, a marosvásárhelyi Gyógyszervállalat gyógyszerellenőrző laboratóriumának vezető-főgyógyszerésze megbízott előadónak tartja, a román nyelvűeket és a gyakorlatokat pedig Foriș Izabella tanársegéd, az analitikai tanszék munkatársa.

A gyógyszerészképzésben mindig helyet kapott a *matematika* oktatása is. Ezt részben középiskolai tanárok „bedolgozásával” oldották meg. 1948-tól az 1963/64-es tanévig Veégh Mária, majd Filep Gabriella középiskolai tanár vállalta ennek oktatását. Ezután Bachner Jenő, a Fizikai Tanszék adjunktusa veszi át a matematika oktatását. Az újraindulás után a tantárgy neve megváltozik, és matematika—informatika címen bővebb alapképzést ad. Ilyen formában oktatja ezt jelenleg román nyelven Tătar Rodica és magyar nyelven Nagy Matild. A tárgykör bővítésére azért is szükség volt, mert az 50-es évektől tanított gyógyszerészeti szervezés és ügyvitel tananyaga is sokat változott napjainkig.

1952-től az 1963/64-es tanévig a *gyógyszertári szervezést* Kacsó Albert és Nagy Őrs, a marosvásárhelyi Gyógyszervállalat igazgatója, illetve aligazgatója tanította, majd ettől kezdve Formanek Gyula előadótanár veszi át, aki ezt jelenleg is oktatja mindkét nyelven gyógyszerészeti szervezés és törvényismeret címen.

A *gyógyszertári ügyvitelt* (könyvelést) az 50-es évektől szintén Kacsó Albert és Nagy Őrs oktatta, 1968-tól pedig Csedő Károly és Monea Maria magyar, illetve román nyelven, a gyakorlati oktatásba pedig Gáspár Mária gyógyszerésznő segítette be. Az 1992/93-as tanévtől és jelenleg is bővített tárgykörrel, komputerizált gyógyszerészeti ügyvitel címen tanítja ezt Dudutz Gyöngyi és Ferencz László. Ugyanekkor bevezették a *gyógyszerészi marketing* tanítását, amit töb-

ben oktatnak váltakozva, így Alecu Nicolae filozófiaszakos tanár, Kerek Mária főgyógyszerész és Strîmbu Adela a Szervetlen Kémiai Tanszék fiatal tanársegéde.

A gyógyszerészképzésbe bekapcsolódtak az Orvosi Kar tanszékei is. Így az anatómiai, élettani, kórélettani ismereteket kronológiai sorrendben a következők tanították: Obál Ferenc, Mózes Magda, Dézsi Zoltán, Módy Jenő, Ionescu Mihai, Nemes István, Rácz Lajos, és jelenleg Seres Sturm Magda előadótanár az anatómiát és élettant, a kórélettant pedig László Magda óraadóként. A sürgősségi orvosi ellátás tanítását is az Orvosi Kar tanárai vállalták, váltakozó óraszámmal, néha kötelező, néha csak fakultatív jelleggel. Klinikai laboratórium és immunológia címen egy új tantárgy oktatását is bevezették az újraindulás után. Ezt Módy Jenő professzor tanítja mindkét nyelven, sőt a gyakorlati oktatást is ő végzi.

A *mikrobiológiát* a gyógyszerészhallgatók számára 1948-ban vezették be, Putnoky Gyula professzor és Szentkirályi Éva adjunktus tanította, majd Steinmetz József előadótanár tartotta az előadásokat és Szöllösi Árpád adjunktus a gyakorlatokat. A 60-as évek végétől külön diszciplínát hoztak létre gyógyszerészi mikrobiológia néven. Ettől kezdve mindkét nyelvű előadásokat és a gyakorlatokat is Domokos Lajos előadótanár tartja. A mikrobiológiával párhuzamosan az 50-es években külön tanítottak közegészségtant is a gyógyszerész hallgatóknak, az előbb említett tanárok közül ebben Steinmetz József és Szöllösi Árpád vett részt.

Az *Orvostörténeti Tanszék* munkatársai Spielmann József professzor vezetésével (Orbán János adjunktus és Lázár Színi Karola tanársegéd) gyógyszerész-történelmet is oktatottak. Ez a tantárgy váltakozva hol kötelező, hol csak fakultatív jellegű volt. Így sajnos, jelenleg is az, bár igen fontos lenne nemcsak az általános műveltség, hanem a szakma jobb megismerése végett is. Jelenleg román nyelven Cojocaru Aurel és Orbán János óraadótanárként magyar nyelven tartja az előadásokat az érdeklődőknek.

A *román és idegen nyelvek* mellett a latin nyelv is kötelező volt a gyógyszerészhallgatók részére. Ezt az 50-es években Kiss Irén tanította, azonban a 60-as évektől nem szerepel az oktatási tervben. Az 1990-es újraindulás után ismét bevezetik az I. évesek számára kötelező jelleggel, és Antal Gyöngyvért bízzák meg ezzel a feladattal, aki rövid időn belül jegyzetet is adott ki.

A kiváló előmenetelű gyógyszerészhallgatóknak is lehetőségük nyílt 1958 és 1972 között, hogy az úgynevezett „externátus-internátus” intézményébe bekapcsolódjanak olyképpen, hogy az utolsó évfolyamon már és az azt követő két évig mint internek dolgozhassanak, megfelelő szakirányítással, a jól felszerelt marosvásárhelyi gyógyszerzetárakban.

A négy-, illetve később ötéves egyetemi tanulmányok befejeztével a végzős hallgatóknak diplomavizsgát kellett tenniük. Ennek formája többször változott. 1953-ig diplomadolgozatot állítottak össze, és gyakorlati, valamint szóbeli vizsgát tettek a fő tantárgyakból. A következő tanévtől 1958-ig csak a főbb szaktantárgyakból (farmakognózia, gyógyszerészeti kémia és galenika) egy összefoglaló jellegű gyakorlati és elméleti vizsgát, valamint ideológiai vizsgát kellett tenniük. 1959-től ismét bevezetik a diplomadolgozat elkészítését és megvédését a mindenkori dékán és a szaktanárokból álló bizottság előtt. 1967-ben a diplomadolgozat megvédését kiegészítik egy komplex gyakorlati és elméleti vizsgával, mely egy összetett gyógyszer előírat szerinti elkészítését, vizsgálatát és kiértékelését foglalta magába. Az egyetemi tanulmányok alatt elsajátított ismeretek ellenőrzésének ez volt a legmegfelelőbb módja, azonban sajnos, nem honosodott meg. Rövid idő után csak a dolgozat bemutatásából és megvédéséből állt az államvizsga. Az újraindulás után négyéves megszakítással az 1993/94-es tanévben ismét volt végzős évfolyam. Ebben az évben az abszolvensek az államvizsga-dolgozatuk megvédésén kívül ismét a főbb szaktantárgyakból elméleti és gyakorlati vizsgát is tettek. A frissen végzett gyógyszeré-

szek számára pedig 1994 decemberében lehetőség nyílt arra, hogy Bukarestben a „rezidencia vizsga” sikeres letétele esetén hároméves szakosodásban vegyenek részt.

A Gyógyszerészeti Kar tanszemélyzete az egyes tanszékeken folyó oktatási és tudományos munkán kívül bekapcsolódott az országos jellegű szakmai tevékenységbe is. Így a Kar mindenkor tanszemélyzete tevékenyen részt vett a Román Gyógyszerkönyv (VII., VIII., IX. és X. kiadás) monográfiáinak kidolgozásában, az általános vizsgálati módszerek fejezeteinek összeállításában, illetve a gyógyszerkönyvek szerkesztési munkálataiban. Példának említhető meg, hogy az 1965-ben érvénybe lépő VIII. kiadású Román Gyógyszerkönyvben előirt mennyiségi meghatározások közül többet is a marosvásárhelyi munkaegyüttesek javaslatára vezettek be (kénmeghatározás — Mártonfi László és munkaegyüttese; arbutinmeghatározás a medveszőllőlevélnél — Rácz Gábor és munkatársai), az 1976-ban bevezetett IX. kiadásban pedig a növényi eredetű drogok mikroszkópos vizsgálatánál előirt sztómátípus-meghatározás is marosvásárhelyi javaslatra került be (Rácz Gábor, Péter H. Mária). A gyógyszerkönyvek szerkesztő bizottságának tagjai voltak: Mártonfi László (VII., VIII.), Kiss Árpád (VII., VIII.), Hankó Zoltán (VII., VIII.), Eperjessy Anna (VII.), Kopp Elemér (VII.) Barabás Béla (VIII.), Soós Pál (VIII., IX.), Rácz Gábor (VII., VIII., X.), Ádám Lajos (IX., X.) Gyéresi Árpád (X.), Papp József (X.), Popovici Adriana (X.).

Az 1960-as években a felsőoktatás tananyagainak egységesítése céljából az Oktatásügyi Minisztérium javaslatára „egységes tankönyvek” összeállítása indult meg országszerte. Ebbe az akcióba a marosvásárhelyi Gyógyszerészeti Kar oktatói is bekapcsolódtak, társszerzőként részt vettek azok megírásában. Ezek a kötet végén található jegyzékben fel vannak tüntetve, hasonlóképpen a tanszemélyzet által írt magyar nyelvű könyvnyomatos jegyzetek is. A kétnyelvű oktatás bevezetése óta a gyakorlatok kizárólag román nyelven folynak, ezért a gyakorlati jegyzetek is csak románul íródtak. Kevés kivétellel szinte minden tanszék összeállított román és magyar nyelvű előadásjegyzetet, valamint román nyelvű gyakorlati útmutatót.

Szintén az országos szakmai tevékenységbe való bekapcsolódást jelenti az a tény, hogy szakfolyóiratunk, a Farmacia szerkesztői munkálataiban tevékenyen részt vett Mártonfi László, Kiss Árpád, Rácz Gábor, jelenleg pedig Csedő Károly szerkesztő bizottsági tagja ennek a folyóiratnak. A MOGYE saját kiadványának a Revista Medicală — Orvosi Szemle folyóiratnak a szerkesztésében is részt vettek a Gyógyszerészeti Kar tanárai. Ez a folyóirat már 1955-től közöl gyógyszerészeti vonatkozású cikkeket, 1964 és 1974 között állandó jellegű gyógyszerészeti rovata is van. 1992-től ez a rovat újraindul gyógyszerészeti problémák címen. Változó időtartammal szerkesztő bizottsági tag volt a kar részéről Rácz Gábor és Rácz Kotilla Erzsébet is.

Marosvásárhelyen 1956—57-ben Értesítő, illetve Gyógyszerészeti Értesítő címmel mindössze 5 számot megért kiadványt jelentetett meg a Gyógyszerészeti Kar az akkori Magyar Autonóm Tartomány Egészségügyi Osztályával, a Gyógyszervállalattal és az Orvostudományi Társaság Gyógyszerészeti Szakosztályával együtt. Ennek szerkesztésében részt vett a tanárok részéről Hankó Zoltán, Mártonfi László, Rácz Gábor, Soós Pál. Az akkori tanszemélyzet nagy részének (Kopp Elemér, Mártonfi László, Hankó Zoltán, Balogh László, Eperjessy Anna, Kiss Árpád, Soós Pál, Feszt György, Rácz Gábor, Rácz Kotilla Erzsébet, Fűzi József) itt is megjelent tudományos dolgozata, referátuma.

A Gyógyszerészeti Kar növénytani tanszéke mellett működő Botanikus Kert 1959-től Magkatalógust adott ki, melyet a világ számos botanikus kertjének elküldtek a nemzetközi magcserébe való bekapcsolódás céljából. Az 1965-ben megjelent Magkatalógus mellékleteként jelent meg a Note Botanice I. fasciculus 3 dolgozattal, melyek a kertben gyűjtött magvak csírázására vonat-

koztak. Ettől kezdve kisebb szünetekkel évente jelent meg ez a melléklet 2-3 dolgozattal vagy 1-1 tudományos összejövetelel bemutatott dolgozatok összefoglalóival (VII/1970. és XV/1979). Több alkalommal a kar munkatársainak a gyógynövényekkel foglalkozó dolgozatait sorolta fel. Így a VIII/1971-es az 1951 és 71 közötti, a XI/1975-ös az 1971- és 75 közötti, a XVI/1980-as az 1976 és 80, valamint a XVIII/1987-es az 1981 és 86 között megjelent dolgozatokat, önálló munkákat, jegyzeteket sorolja fel. A IX/1972-es fasciculus az 1950 és 1972 között íródott diplomadolgozatokat tartalmazza, míg a X/1974-es egy országos jellegű felsorolást ad a gyógynövény tárgyú doktori tézisekről, melyek 1958 és 1975 között készültek. Az 1994-ben megjelent Magkatalógus a Note

448

A MAGYAR AUTONÓM TARTOMÁNY EGÉSZSÉGÜGYI OSZTÁLYA,
A MAROSVÁSÁRHELYI GYÓGYSZERÉSZETI KAR, CENTROFARM
ÉS ORVOSTUDOMÁNYI TÁRSASÁG GYÓGYSZERÉSZETI SZAKOSZTÁLYA

ÉRTESÍTŐ
IV.

20.11.1980
10.11.1982

AUG 1973

1
1958

Kiadó: a Magyar Autonóm Tartomány Egészségügyi Nevelési Háza
Marosvásárhely, Bartók Béla-utca 1. szám

Belső használatra

1340-6

Botanice XXI. fasciculusát tartalmazza. Az eddig megjelent 21 melléklet több mint 30 tudományos dolgozat közzétételét tette lehetővé, melyek nemcsak a Magkatalógussal, hanem különlenyomat formájában is terjeszthetők voltak. A magkatalógusok és a Note Botanice füzetek megjelenítésében jelentős szerepük volt a botanikai és a farmakognóziai tanszék munkatársainak (Rác Gábor, Fűzi József, Kisgyörgy Zoltán, Csedő Károly és Márton Aranka), valamint a kerti munkálatokat vezető mérnököknek (Székely Gyula, Almásan Lenuța).

A marosvásárhelyi Gyógyszerészeti Kar számos tudományos összejövetelt, szimpóziumot, konferenciát szervezett önállóan is, azonkívül, hogy az intézet (egyetem) évi tudományos szesszióin is részt vett. Ilyen volt például az első, amit Marosvásárhelyen 1956. december 10—12-én rendeztek „Gyógyszerészi Napok” címen, melynek jelentősége országos méretű volt. Ezt követték még fitokémiai, fitoterápiás témájú rendezvények, valamint a gyógyszerészeti technológia tárgyköréből szervezettek is. Példának említhetők a következők: 1970. VII. 4—5-én A gyógynövények magasabb szintű értékesítése; 1980. I. 30-án Terápiás jelentőségű növényi terpének; és az 1981. XI. 28-án Terápiás jelentőségű növényi festékek témájú tudományos összejövetelek. Az országos rendezvények közül a Nemzeti Gyógyszerész Kongresszusokon is képviseltette magát a marosvásárhelyi Gyógyszerészeti Kar. Így az 1963. XI. 14—15-én Bukarestben rendezett Nemzeti Gyógyszerész Konferencián a szervező bizottság tagjai közt találjuk Hankó Zoltán, Kacsó Albert, Kiss Árpád nevét, a rendezvény egyik alelnöke pedig Rác Gábor volt. Ez alkalommal a kar tanszemélyzete 20 dolgozatot mutatott be. Az 1994 szeptemberében Kolozsváron rendezett Nemzeti Gyógyszerész Kongresszus szervező bizottságában pedig Csedő Károly és Popovici Adriana vett részt. A marosvásárhelyi tanári kar itt is több dolgozatot mutatott be.

Tudományos ülés elnöksége

*Kiss-Eperjessy Anna
a gyógyszerészeti biokémia
professzora*

*Mártonfi László
a gyógyszerészeti kémia
professzora*

*Kopp Elemér
a farmakognózia
professzora*

*Hankó Zoltán
a galenika
előadójára*

Nemzetközi kongresszusokon való részvételre csak néhány alkalommal adódott lehetőség, így Rácz Gábor Athénben és Brüsszelben, Gyéresi Árpád Amsterdamban, Popovici Adriana Párizsban és többen (Rácz Gábor, Rácz Kotilla Erzsébet, Csedő Károly, Péter H. Mária, Szánthó Éva, Gyéresi Árpád) magyarországi rendezvényeken képviselték a kart. Külföldön megjelenő szaklapokban azonban már többen és több alkalommal is közöltek, illetve hazai lapokban megjelent dolgozataikat referálták.

Az Erdélyi Múzeum Egyesület Orvostudományi Szakosztályának Marosvásárhelyen való újraalakulása (1990) után Péter H. Mária választmányi tag javaslatára a kar magyar gyógyszerész oktatói és a hálózatban dolgozó, de tudományos munkát is végző magyar gyógyszerészek a szakosztályon belül létrehozták a *Gyógyszerészeti Szakcsoportot*, mely az évente megrendezett tudományos üléseken kívül a székhelyen, Marosvásárhelyen is többször tartott szakmai üléseket.

Figyelembe véve azt a tény, hogy Erdélyben már több mint 120 éve (1872-től Kolozsváron) magyar nyelvű gyógyszerészképzés folyik kisebb-nagyobb megszakításokkal, az 1948-ban indult marosvásárhelyi Gyógyszerészeti Kar tevékenysége is ennek részét képezi. A Marosvásárhelyen gyógyszerészdiplomát szerettek száma ma már meghaladja az 1200-at. Az utolsó újakezdés után, 1994 őszén immár a 40. évfárat végzett a MOGYE Gyógyszerészeti Karán. Az itt tanult gyógyszerészek már nemcsak országszerte, hanem szétszóródva mindenhol a világon dolgoznak. A Gyógyszerészeti Kar volt és jelenlegi tanárai — mint az e rövid áttekintésből is kitűnik — igekeztek mind az oktatói, mind a tudományos tevékenységükben a legjobbat adni.

Botanikus és Gyógynövénykert

Dr. Rácz Gábor

A gyógyszerészképzés feltételei közé tartozik egy botanikus kert létezése. Az 1948-ban alapított Gyógyszerésztudományi Kar saját, jelenleg is viruló botanikus kertjének területét Jablonkay István adjunktus jelölte ki 1949-ben az egyetem központi épülete feletti helyen, a Gyermekgyógyászati Klinika és az Ideggyógyászati Klinika szomszédságában, a Somostető lábánál elterülő vegyes lomberdő szélén.

Ugyanazon évben, 1949. március havában, Kopp Elemér professzornak áttelepülése utáni első tevékenységei közé tartozott egy különálló, gyógynövények termesztésére alkalmas terület kijelölése. Az általa létesített Gyógynövénykert az irodaépületek szomszédságában létesült az egyetemi telep délnyugati sarkában.

A Gyógyszerész Növénytani Tanszék által kezdeményezett és üzembe állított Botanikus Kert területét kerítéssel vették körül. A terület egy része természetesen erdő, öreg tölgyfákkal, másik része eredetileg gyümölcsös volt, egy harmadik része tenisz- és tekepályaként működött 1945-ig. A betelepített fák közé lucfenyő és nyírfa, valamint különböző cserjék tartoznak.

A Farmakognóziái Tanszék által kezdeményezett, majd kifejlesztett Gyógynövénykert területét is — első lépésként — bekerítették, és ezáltal elkülönítették a telket alkotó további belterülettől és két közöttől.

A gazdag eredeti növénytakaró kiegészítésére 1949-től kezdve, egyetemi hallgatók közreműködésével, a Botanikus Kertbe fás szárú és évelő növényeket telepítettek különböző életterek-ből. Létrehoztak két ágyásrendszert, az egyikben a növényeket rendszertani csoportonként helyezték el, a másikban haszonnövényeket termesztettek. Rövidesen megkezdődött a nemzetközi magcsere, és ezáltal évről évre gazdagodott az élő gyűjtemény.

A Gyógynövénykert teljes törzsállományát Kolozsvárról hozta magával Kopp Elemér professzor. Ezáltal Marosvásárhelyen folytatódott azon populációk termesztése, amelyek a Páter Béla professzor által 1904-ben Kolozsvárt létesített Gyógynövény Kísérleti Állomás hagyatékának tekinthetők. Ez utóbbi volt a világ első gyógynövénykutató intézete. Páter Béla (1860—1938) munkatársa volt Kopp Elemér (1890—1964), aki az 1945-ben megszűnt intézet utolsó igazgatójaként működött marosvásárhelyi meghívásáig.

A Növénytani Tanszék vezetője, Rácz Gábor professzor, 1952-ben átvette a Botanikus Kert irányítását, majd Kopp Elemér tanszéki utódként, 1961-ben, a Gyógynövénykert vezetését is.

A Botanikus Kert első, okleveles munkatársa Cseh Halmágyi Anna, a néhai Bolyai Tudományegyetem Növényrendszertani Tanszékének adjunktusa volt. A két kertben hosszabb ideig tevékenykedett Szilágyi Sándor, Szállasi Zoltán és Vass Menyhárt kertész, Székely Gyula okleveles gazdamérnök, majd Almásan Lenuta agrármérnök, mindannyian szakértelemmel és ügybuzgalommal fejlesztették a két egységet. Az évtizedek során a kertek, folyamatos gyarapodásuk mellett, megőrizték a kezdettől fogva következetesen érvényesített elvet: semmilyen vegyszert nem használtak tápsóként, gyomirtóként, kórokozók ellen vagy rovarirtás céljából, olyan időszakban, amikor a „biokertészet” kifejezést még nem használták.

A Botanikus Kert költségvetése az egyetem adminisztratív vezetésének részét képezte. Ezért is érthető, hogy a tanszékcsoportra bízták az egyetem egész területének, elsősorban a XX. század elejéről származó parknak a gondozását, szakmai irányítását.

Az egyetem területén két üvegház működik. A régi, 1945 előtti termelte mindvégig a disznónövényágások részére szükséges palántákat, a cserepes szobai disznónövényeket, és itt teleltek át a trópusi fajok. A második üvegház a gyógynövénykertben létesült, hozzáépítve ahhoz a házhoz, amelyet Vendég Vince professzor víruskutató laboratóriumaként építettek; elhalálózása után a tanszékcsoport vette át az akkor még létező, majd leégett üvegházzal és a kert mostani területének egyik részével együtt.

A Botanikus Kertben elsősorban a Növénytani Tanszék oktatói és segédszemélyzete fejtették ki tevékenységük egy részét, a Gyógynövénykertben a Farmakognóziai Tanszék oktatói, kutatói és laboránsa, László Sándor végeztek elismerést érdemlő munkát. Az elsőként említett tanszék jelenlegi vezetője, Fűzi József egyetemi tanár és Kisgyörgy Zoltán egyetemi előadótanár egy-egy időszakban irányította a Botanikus Kertet. A másodikként említett tanszék a gyógynövényeket gondozta, a Gyógynövénykertet felügyelte, kezdetben Rácz Kotilla Erzsébet professzorasszony, majd Csedő Károly egyetemi tanár, a tanszék jelenlegi vezetője. Mindkét tanszék a Rácz Gábor által 30 évig irányított tanszékcsoporthoz tartozott.

A kertek életében új fejezetet nyitott a létesítés utáni első évtized óta rendszeresített, minden évben nyomtatásban megjelent magkatalógus. A katalógus közreadásával évente átlag 100 botanikuskerttel, egyetemi és/vagy kutatóintézzettel alakult ki kapcsolat, és ezáltal folyamatosan bővült a kertek állománya. Évtizedek óta a katalógusban minden évben kb. 1600 növényfaj szerepel. A magvakat a Botanikus Kertben levő kis épületben rendszerezik és őrzik.

A magkatalógus eljutott sok európai országba, de más földrészekre is. Ez a kapcsolat sugallta, hogy a katalógus kiegészüljön egy saját tudományos publikációval, amelyben évtizedeken keresztül sok kísérletes közlemény jelent meg. A katalógus folytatásaként közölt kiadvány (Note Botanique) más romániai kertekben is követőkre talált.

A Botanikus Kert elsősorban az I. éves egyetemi hallgatók oktatását szolgálta, a Gyógynövénykert főleg a III—IV. éves hallgatókét, de több száz diplomamunka készítéséhez is biztosították a nélkülözhetetlen feltételeket. Több mint 20 doktori értekezés kutatási alapját is e természeti lehetőségek szolgáltatták.

A kerteket rendszeresen látogatták más egyetemek tagjai is. Egymást követő esztendőben a bonni egyetem hallgatói, doktorandusai szerepeltek a látogatók között, tanáraik kíséretében. ENSZ gyógynövény-szakértők egyik évben angol, másik évben francia nyelvű előadásainkat hallgatták, és csaknem egy évtizeden keresztül keresték fel a kerteket. Jó szolgálatot tettek az élőnö-

vény-gyűjtemények az 1980-ban rendszeresített, országos jellegű orvos- és gyógyszerész-továbbképző tanfolyamokon is (fitoterápia, homeopátia).

A kertek területe 5 katasztrális hold. A növények között megtalálható — szinte kivétel nélkül — minden faj, amely a mérsékelt éghővön termeszthető, és szerepel a gyógyszerészképzés tananyagában. Ezen felül rövidebb-hosszabb ideig termesztettek olyan fajokat is, amelyek a tudományos kutatáshoz voltak szükségesek.

A Marosvásárhelyen termesztett gyógynövények más tájakon létesített élő gyűjtemények kialakítását is szolgálták. Ezek között szerepel a Brassó melletti Măgurele-i kutatóintézet, a Piatra Neamț-i kutatóállomás, a Medgyes térségében található Berethalom gyógyszertára, a Pécshez közeli szentlőrinci mezőgazdasági szakiskola, az Ormánság Alapítvány drávafoki kertje, a soproni Németh László Közép-Európai Népi Akadémia 1994-ben alakuló gyógynövénytelepe.

A kertekben végzett kutatómunka legfontosabb eredményei közé tartoznak a máknemesítési kísérletek, amelyeket Kopp Elemér, Rácz Kotilla Erzsébet, Csedő Károly, Ádám Sára, Kisgyörgy Zoltán végeztek, a francia levendula és rózsamuskátli nemesítése, szintén Kopp Elemér és Rácz Kotilla Erzsébet eredményeivel. Az utóbbi szerző által megkezdett nemesítést a cickafarkfűnél Péter H. Mária fejezte be.

A 45 éves marosvásárhelyi Egyetemi Botanikus Kertet, különösen a gazdag, több mint 150 fajt tartalmazó gyógynövény-gyűjteménye révén, a térség legértékesebb szaklétesítményei között tartják számon.

Orvosi Szemle — Revista Medicală

Dr. Rác Gábor

A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem folyóirata 1955 óta jelent meg két önálló lapként, Orvosi Szemle és tükrőrfordításként, román nyelven, Revista Medicală néven. 1975-től kezdve a két folyóiratot egybevonták, továbbra is közölt magyar, valamint más nyelvű cikkeket is. Önálló fennállásának két évtizede alatt az egyedüli romániai magyar orvosi és gyógyszerészeti szaklap, néhány rövid élettartamú kiadványtól eltekintve. Az Orvosi Szemlében megjelent fizikai, vegytani, növénytani, tudománytörténeti közleményeknél fogva, az orvosi és gyógyszerészeti keretet túllépve, húsz éven át az egyedüli magyar nyelvű romániai természettudományi szakfolyóirat.

A folyóiratot Marosvásárhelyt adják ki, ott is nyomtatják. Főszerkesztője a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet, illetve Egyetem mindenkori rektora: Andrásófszky Tibor (1955—64), Csögör Lajos (1964—67), ez utóbbi és Puskás György (1967—68), majd Puskás György (1969—76), László János (1977—84), Bancu Gh. Victor Emilian (1985—88) és Pascu Ion (1989-től kezdve). A magyar nyelvű kiadvány szerkesztője az első számtól kezdve mindvégig Spielmann József volt. A szerkesztő bizottság titkára a megalakuláskor Kovács István (1955—57), majd Erdélyi László (1957—61), 1962-től Szilágyi Lajos.

Fennállásának nagyobbik részében évi négy szám jelent meg (átlag 96 lapos terjedelemben), két kötetét hat szám képezi (1957—58), az összevonástól kezdve évenként két számot adnak ki. Az egyesítésig 82 lapszám látott napvilágot (ebből hét kettős szám volt), majd Revista Medicală néven még 30 lapszám következett 1989 végéig. Az 1990-es 1—2. összevont számon a román cím mellett megjelenik a magyar is: Orvosi Szemle.

A folyóirat az 1991-es, ugyancsak összevont 1—2-es számától kezdve Revista de Medicină și Farmacie — Orvosi és Gyógyszerészeti Szemle címen jelentik meg, és román, magyar, angol, francia, német nyelvű cikkeket közöl.

Az eredeti cikkek (kísérletes vizsgálatok, klinikai tanulmányok, gyógyszerészeti közlemények) 1956 óta az egyesítésig orosz, angol és/vagy francia nyelvű összefoglalókkal jelentek meg, 1977-től angol nyelvűekkel.

Jellegénél fogva a folyóirat elsősorban a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem tagjainak írásait közli. Megjelentek máshol tevékenykedő szerzők írásai is, ezt tükrözi a második megjelenési évtől kezdve (1956) a folyóirat alcíme, amely arra utal, hogy a lap az Orvostudományi Társaságnak, majd az Orvostudományi Társaságok Szövetségének kiadványa is. Ennek megfelelően éveken keresztül (1957—72) közzétették a tudományos társaságok keretében

bemutatott előadások címét is. Az Orvosi Szemle rendszeresen közölte a romániai, főleg fővárosi, kolozsvári, temesvári, Iași-i és más helységekből tevékenykedő szerzők magyarul írt vagy magyarra fordított cikkeit is. Nagyszámú szakírónak ezek képezik egyedüli, magyar nyelven megjelent közleményeit.

Az Orvosi Szemlében közzétett írásokat ismertették nemzetközi referáló folyóiratok (Excerpta Medica, Referativnij Zsurnal, Chemical Abstracts, International Pharmaceutical Abstracts, Current Work in the History of Medicine, Revue de l'Histoire de la Pharmacie, Berichte für Physiologie, Miltitzer Berichte für Aetherische Öle).

A nemzetközi folyóiratcsere lényeges szerepet játszott a romániai magyar orvos- és gyógyszerésztudományi kutatás eredményeinek megismertetésében. Tízéves fennállásakor az Orvosi Szemle 22 ország 120 kiadójával, illetve szerkesztőségével tartott fenn cserekapcsolatot.

Külföldi szerzők magyar nyelven megjelent közleményei szintén hozzájárultak a folyóirat szélesebb körű megismeréséhez. Az egyesítésig kínai, koreai, kubai, lengyel, német, orosz szerzők írásait közölte. Ebben az időszakban sok magyarországi orvos cikke jelent meg az Orvosi Szemlében.

Az orvostudomány és gyógyszerészet különböző szakterületét felölelő munkák mellett rendszeresen jelentek meg magyar nyelven tudománytörténeti, illetve művelődéstörténeti tanulmányok.

Az egyes orvostudományi szakokra, illetőleg a gyógyszerészetre vonatkozó közlemények tükrözik az egyetemi képzésben részt vevő oktatók kutatási területeit. Áttekintésük az egyes tanszékek és klinikák ismertetésében található meg.

A Marosvásárhelyi Egyetem Barátainak Köre

Dr. Péter H. Mária

1945-ben a kolozsvári magyar nyelvű egyetemi oktatás újraindulása számos nehézségbe ütközött. Ezek részben személyi, leltári, és pénzügyi vonatkozásúak voltak. A diákság elhelyezése és ellátása szintén nagy nehézségeket okozott, hiszen a második világháború után kialakult helyzet mindenkét egyaránt érintett.

Az egyetem vezetőségét foglalkoztatta az a gondolat, hogy miként lehetne könnyíteni ezen az állapoton. Már az 1945. november 28-i tanácsülésen felmerült egy országos gyűjtés megszervezésének szükségessége. Később ugyanezzel a céllal Csögör Lajos rektor 1945. december 19-én kelt átiratában (330/1945—46) közli, hogy az egyetemi tanács kívánatosnak tartja, hogy azok, akik az egyetem törekvéseivel egyetértenek, alakítsák meg a kolozsvári Bolyai Tudományegyetem Barátainak Egyesületét, mely szervezett formában erkölcsi és anyagi támogatást tudna nyújtani. 1945. december 21-én a rektori hivatalban értekezletet tart az egyetemi tanács, melyen számos meghívott is részt vett, így Márton Áron r. k. püspök, Vásárhelyi János ref. püspök, Józán Miklós unitárius püspök, Kurkó Gyárfás, az MNSZ országos elnöke, és többen a Szakszervezeti Tanács, a volt Hangya Szövetkezet és a Gazdasági és Hitel Szövetkezetek Szövetségének részéről. Kiemelendő, hogy az MNSZ elnöksége külön levélben biztosította az egyetemi tanácsot, hogy minden támogatást megad egy magyar diáksegély-mozgalom megindítására. 1946 januárjában a kolozsvári Bolyai Tudományegyetem Tanácsa felhívással fordult Erdély magyar társadalmához, melyben pénz- és természetbeni adományokat kér magánszemélyektől, szervezetektől, intézményektől, hogy minél rövidebb idő alatt mind Kolozsvárt, mind Marosvásárhelyen megkezdhesse munkáját az egyetem. A felhívás a kolozsvári Világosság c. napilapban is megjelent 1946. január 28-án. Az aláírók közt találjuk Csögör Lajos rektoron kívül id. Feszt György orvoskari dékánt, valamint a többi kar dékánját, prodeánját. Így jött létre a Bolyai Tudományegyetem Baráti Egyesülete (A kolozsvári magyar egyetem 1945-ben, Magyarságkutató Intézet, Budapest 1990.).

Marosvásárhelyen az Orvosi Kar átköltözésekor külön bizottság alakult a diákság gyors megsegítésére. Létrehozták az Egyetem Barátainak Körét. Ennek elnöke dr. Fekete Andor (1883—1951) ügyvéd volt. Vezetőségében neves marosvásárhelyi személyiségek vettek részt, mint Korparich Ede és Veress Károly cukorgyári igazgató. Elsősorban pénzre volt szükség, de a tárgyi adományok is segítséget jelentettek. A több irányból is megindult szervezésnek óriási visszhangja támadt. Egyszerű, névtelen emberek százai siettek adományaikkal az egyetemisták támogatására. A város kisiparosai ebben a keretben szakmai munkájukkal sok segítséget nyújtottak, munkaasztalokat, ülőbutorokat stb. készítettek. 1946-47-ben a pénzühiány miatt ellátmány nélkül maradt diákmenza pótlására megszervezték a város önkéntes családjainál a diákok vendégbédeltetését. Márton Áron római katolikus püspök személyi jövedelméből 17 egyetemi hallgató étkeztetését biztosította

a Római Katolikus Fiú Főgimnázium bentlakásában. Ugyanakkor az Elekes-vendéglőben is több diák kapott ingyenes ebédet. A város értelmiségiei közül voltak, akik jelentős mennyiségű könyv adományozásával járultak hozzá az egyetemi könyvtár bővítéséhez. Sokan a pénzadományok mellett ágyakat, ágyneműt, élelmet, gabonát juttattak a diákbentlakások, diákmenza számára, átsegítve ezeket kezdeti nehézségeiken. Példának mellékelünk egy másolatot arról a nyugtáról, amelyet a Bolyai Tudományegyetem Marosvásárhelyi Klinikák igazgatósága bocsátott ki 1946. február 21-én a Szabédi Unitárius Nőegylettől kapott pénzbeni támogatásért.

Külföldről is érkezett támogatás, ezekből jelentősebb a „dán-segély”, valamint az izraeli JOIN-segély. Ezeken kívül egyéni segítség is érkezett külföldről. Említésre méltó Kacsó László orvos neve, aki Amerikából számos könyvet, ágyneműt és egyéb használati tárgyakat is küldött az egyetemi hallgatók segélyezésére.

E baráti, pártoló kör tagjai, megértve azt, hogy a marosvásárhelyi orvostanhallgatók az elkövetkezőkben Erdély magyarságának egészségügyi ellátására vannak hivatva, így próbáltak azok életkörülményein, tanulási lehetőségein segíteni.

Mai körülményeink ismét időszerűvé tették a szegényebb sorsú diákok megsegítését. Ezért az 1990-ben alakult Bolyai Társaság marosvásárhelyi fiókjának választmánya a Marosvásárhelyi Magyar Diákszövetséggel együtt létrehozta 1993-ban a „Miskolczy Dezső — Pro Universitate” Alapítványt, melynek elsőrendű célja az, hogy a Marosvásárhelyen tanuló és segítségre szoruló egyetemi hallgatókat anyagiilag támogassa, alkalmi szociális segítséget és ösztöndíjakat folyósítson számukra.

Nyugta

550.500 lei, azaz *Ötszázötven ezer ötszáz* pengő

Levele, mely összeget a szabédi unitárius
Nőegylettől a Bolyai Tudományegyetem klinikái-
nek fellegyárására adomány csuon

a mai napon *felvettük*

charoscsavakel
 Kolozsvár 1946. február hó 21-én.

Araderku
 gh. igazgató h.)

Minaerva Rt. Kolozsvár, 8963

Az egyetemi könyvtár

Dr. Puskás György

Egyetemünk, amint ez az előbbi tanulmányokból is kitűnik, a Bolyai Tudományegyetem Fakultásaként települt át Marosvásárhelyre 1945 októberében a kényszerítő körülmények hatására.

Ahogy tanszékeink, úgy a könyvtár is igen szegényes könyvállománnyal költözött át. Kolozsváron létezett a Ferenc József Tudományegyetem hatalmas Központi Könyvtára, melynek gazdag tudományos anyagát egyformán használták mind az orvosi, mind a gyógyszerészeti tanszékek is. A tanszékeknél lényegében csak a mindennapi használatra szánt kézikönyvek voltak és a tudományos folyóiratok legfrissebb számai. A Kolozsvárra visszaköltözött román egyetem, még a 4 év alatt begyűjtött modern könyv- és folyóirat-állományra is jogot formált. Hogy mégis központi könyvtárunk legyen, összegyűjtöttük a tanszékek szegényes anyagát, és a központi épület zsúfoltságának ellenére is találtunk egy kis raktárhelyiséget és mellette egy improvizált olvasótermet. A hallgatók kezébe adható könyv és jegyzet alig volt, így a közös olvasóban használták a rendelkezésükre álló anyagot. A tudományos munka megindulásához folyóirataink alig voltak. A vázolt helyzeten úgy próbáltunk segíteni, hogy az oktatók saját új folyóirataikat adták be kölcsönként a könyvtárnak, és megindult a gyűjtés, a „koldulás”. Segített az anyaország, és segítettek, bár ez nagyon körülményesen történt, a nyugati tudományos és segítő szervezetek, tekintettel az akkori politikai helyzetre. Így kezdett gyarapodni a könyv- és folyóirat-állományunk, a kezdeti 6000-es állomány lassan bővülni kezdett. Ez igen hasznos volt, de ekkor fellépett a helyiséghiány gondja, hiszen mind a hallgatóink, mind az oktatóink száma is egyre gyarapodott, amint ez statisztikánkból is kitűnik. De mint gyakran, most is a kényszer szülte a megoldást. Az 1950-es évek végétől az egyetem akkori vezetősége körültekintő gazdasági tevékenységének révén valamelyes központi alap támogatásával, valamint az egyetem műszaki részlege lelkesmunkatársainak hathatós segítségével megindult egy nagy befogadó képességű fémváz raktárhelyiség megépítése a központi épület I. emeletének a déli szárnyában, amely mellett három tágas olvasótermet alakítottak ki, külön a diákok, a végzősök és a tanszemélyzet számára. Ezeket a termeket most már szabályos olvasóasztalokkal rendezték be, és szabadpolcos rendszerrel látták el. A központi könyvtár állományából a tanszékeken és a klinikákon fiókkönyvtárakat létesítettek. Megindul a meglévő állomány katalogizálása, a kartotékrendszer bevezetése, valamint a könyvek és folyóiratok szakok szerinti osztályozása. E munkák megindítása Monoki István nyugalmazott bibliográfus nevéhez fűződik.

Közben könyvtári anyagunk folyamatosan bővült. Lehetővé vált új folyóiratok megrendelése, de nagy segítséget kaptunk a budapesti Széchényi Könyvtártól, amely duplikátumait mind könyvekben, mind folyóiratokban rendszeresen eljuttatta hozzánk. Másik lényeges forrásunk

A központi könyvtár régi olvasóterme

A központi könyvtár raktára

volt az 1955-ben indult egyetemi szakfolyóiratunk, az Orvosi Szemle — Revista Medicală, melyért a nagy nyugati orvosi lapoktól évente majdnem 50 cserepéldányt kaptunk, amelyekhez különben valutáris nehézségeink miatt nem juthattunk volna hozzá. Ugyanez vonatkozott az értékes szakkönyvekre is. Így túlzás nélkül elmondhatjuk, hogy szakirodalmi tájékozódásunk elérte a megkívánt színvonalat. Tájékoztatásképpen a könyvtár állományának fejlődését néhány adattal illusztráljuk:

1945-ben	6 659 kötet,
1966-ban	129 993 kötet,
1994-ben	259 224 kötet.

A könyvtár személyzetének alakulására két évet adunk meg példaként:

1966: Cseh Anna egységvezető, bibliográfus, Páll Erzsébet, Incze Etelka bibliográfus, Vass Lajos, felsőfokú végzettségű könyvtáros, Szabó Károly, Sípos Sándor, Sorosan Ana, Man Aurelia, Kultsár Anna, Csiszér Judit, Crăciun Olga, Pálffy Magdolna, Vagács K. Magdolna, Teleki F. Éva, és Suba Piroska könyvtáros, Bucur Éva főraktáros, Sinka Irén, Czitrom Judit raktáros, Bárdi Júlia, Jampa Luna gépíró.

1994: Demian Florian egységvezető, Deac Adriana, Puskás Anikó, Vaida Valeria, és Ștefan Vasile bibliográfus, Man Aurelia, Husa Emilia, Pop Crăciun, Fokt Andrea, Frîncu Anișoara, Boșă Bianca, Pescăruș Dan, Groza Marinela, és Trifan Lucia könyvtáros.

Szakértelmükkel és kiváló szervező képességükkel kitűntek az alakulástól kezdve nyugdíjazásukig: Víg Károly, Filimon Vera, Cseh Anna, majd később Incze Etelka, Crăciun Olga és Sípos Sándor.

Amint a személyzet létszámának alakulásából is látható, a könyvtár anyagi lehetőségei lényegesen kisebbedtek az utóbbi 5-6 évben, ugyanakkor csökkentették az új könyvek és folyóiratok beszerzésére szánt pénzalapot is. Fejlődésre mégis adódott alkalom. 1990-ben a könyvtár az egyetem udvarán levő különálló épületbe költözött, több raktározási lehetőség nyílt a közben ajándékképpen kapott nagyszámú könyv és folyóirat által megnövekedett állomány megfelelő tárolására. Az utóbbi évek legjelentősebb eredménye az, hogy számítógépes irodalomkutatásra, a MEDLINE bibliográfiai adatbázisának használatára nyílt lehetőség, amit a tanszemélyzet és a hallgatóság jelképes összegért igénybe vehet. Ezenkívül a könyvtár videókészüléket, valamint fénymásoló gépet kapott, amelyekkel bővült központi könyvtárunk felszereltsége, és megindult video- és másolatszolgáltatása is. Továbbra is kapjuk a támogatást az anyaországi testvérintézetektől és könyvtáraktól.

Az Egyetemi Jegyzetkiadó könyvkötészete

Az 1-es és 2-es diákotthon

A menza és a diákothonok

Dr. Péter Mihály

Marosvásárhelyen az Orvosi Karnak a megindulásakor, az 1945-1946-os tanévben, a diákmenza az egyetem főépületének déli szárnyában a földszinten kezdte meg működését, a Hadapródiskola volt konyhájában és ebédlőiben, a jelenlegi Anatómiai Intézet helyén.

Innen, valószínűleg 1948-ban, átköltözött a Köteles Sámuel utca 4. szám alatt levő Minorita Rendház új épületszárnyának a földszintjére és pincéjébe. Néhány adatközlő szerint e periódusban a Transilvania szálloda konyhája és étterme is nyújtott a hallgatóknak átmeneti étkezési lehetőséget.

Az 1950-es évek közepe táján ismét költözködött a menza, ez alkalommal a Fő tér (Sztálin tér, Rózsák tere) 5-ös számot viselő Apolló-palota hátsó, földszintes épületcsoportjába. Itt működött mindaddig, míg 1961-ben a Lavotta-tetőn, közvetlenül az új diákothonok közelében (jelenleg Cornișa sétány) fel nem épült az új, modern, 432 férőhelyes, korszerű felszereléssel, raktárhelyiségekkel, hűtőberendezéssel, mosodával ellátott diákmenza.

A mindenkori menza maradandó nyomokat hagyott a mindig éhes hallgatók emlékezetében, kezdve a dán-segélytől, a köménymaglevesen keresztül, a „gyalogos” életmódig (gyalogosnak azt a diákot nevezték, aki anyagi okok miatt nem tudta kivenni a menzajegyét, s így csak a maradék ételből kaphatott).

Kezdetben ugyancsak a központi épület — mely 1908-1909-ben épült, Bernády György polgármesterségének idején — szolgált diákothonként is, ahol egy-egy nagy teremben 20-30 hallgató is lakott. Számos tanszemélyzeti tag, akár családos is, itt kapott ideiglenes lakást. Egyidejűleg az egyetem udvarán lévő legénységi laktanyában, az ún. „Bagolyvár”-ban is szállásoltak el orvostanhallgatókat a harmadik emelet 4-5 szobájában. Itt szintén laktak tanszemélyzeti tagok és alkalmazottak. A félemeleten pedig a védőnő- és nővérképző tanfolyam hallgatónőinek volt a bentlakásuk.

Már az első években több épületet kapott az egyetem, melyekben diákothonokat alakítottak ki (a diákothonot kollégiumnak sosem neveztük, inkább a „bentlakás” kifejezést használta és használja városunkban mindenki). Ezeknek egyike a Kossuth utca (jelenleg Călărășilor) kanyarjában, szemben a Knöpfler Vilmos utca leágazásával, a jelenlegi Continental szálló parkoló helyén álló kétszintes régi épület volt, mintegy 10-12 kisebb-nagyobb szobával, amelyet azelőtt munkásotthonnak, majd kórháznak használtak. Az emeleten az utca felől a nagy szobában 20-25-en is laktak. Szekrényekkel volt a szoba elválasztva. Az udvar végén is volt még két szoba és az udvaron rögtönzött röplabdapálya, melyen végeszakadatlanul folyt a játék. Egyik földszinti szobában volt az orvosi rendelő.

Az új diákmenza

A Kossuth utcának a Fő tér felőli sarkán áll az ún. „lábasház”. Ez az épület az 1710-es években épült, majd később még egy emelettel bővült, és benne római katolikus elemi és négyosztályos középiskola működött az 1910-es évekig. Ennek az épületnek az egyik emeletén, mintegy 4-5 szobában, rövid ideig (1948—1950) ugyancsak egyetemi bentlakást rendeztek be.

A Fő téren a Bolyai utca sarkán levő Transilvania szálló már 1946-47-ben diákothonná vált, s e célt szolgálta, amíg a mozierem fölötti tetőszerkezet be nem omlott, és az épület ezt követően üresen várta lebontását. Helyén ma ugyanilyen nevű szálloda áll.

A kezdeti évek legkényelmesebb, legelőkelőbb diákothona a Fő tér 17. szám alatt levő Splendid szálló épülete volt. Ez több évig, 1948-tól az 50-es évek közepéig az egyetem használatában volt. Ebben az otthonban lakni rangot jelentett, hiszen csak „leverifikált” munkás és paraszt származású hallgatók laktak itt. Az épületben ma is szálloda működik.

A Minorita Rendházban nemcsak a menza, hanem egy diákothon is helyet kapott, mert a rend tagjai közül talán csak egy maradt meg, aki egy földszinti szobában lakott, és a templomi szolgálatot látta el. A jelenlegi minorita templom és a rendház hosszú szárnya 1741 és 1767 között épült, a rövid szárny pedig 1896-ban. A rövid szárnyban a menza felett egy nagy, külön bejáratú, 20-30 férőhelyes és két 4-6 ágyas szoba volt. A hosszú szárnyban mindkét szinten 4-4 szoba volt, ugyancsak 4-6 férőhellyel. Az épület sarkában közös mosdó, zuhanyozó és WC volt. Többen is úgy emlékszünk, hogy a felszínen diákok nem laktak. Miután a menza és a diákothon itt megszűnt, családos tanszemélyzeti tagok költöztek ide. Ezek közül több család jelenleg is ott lakik.

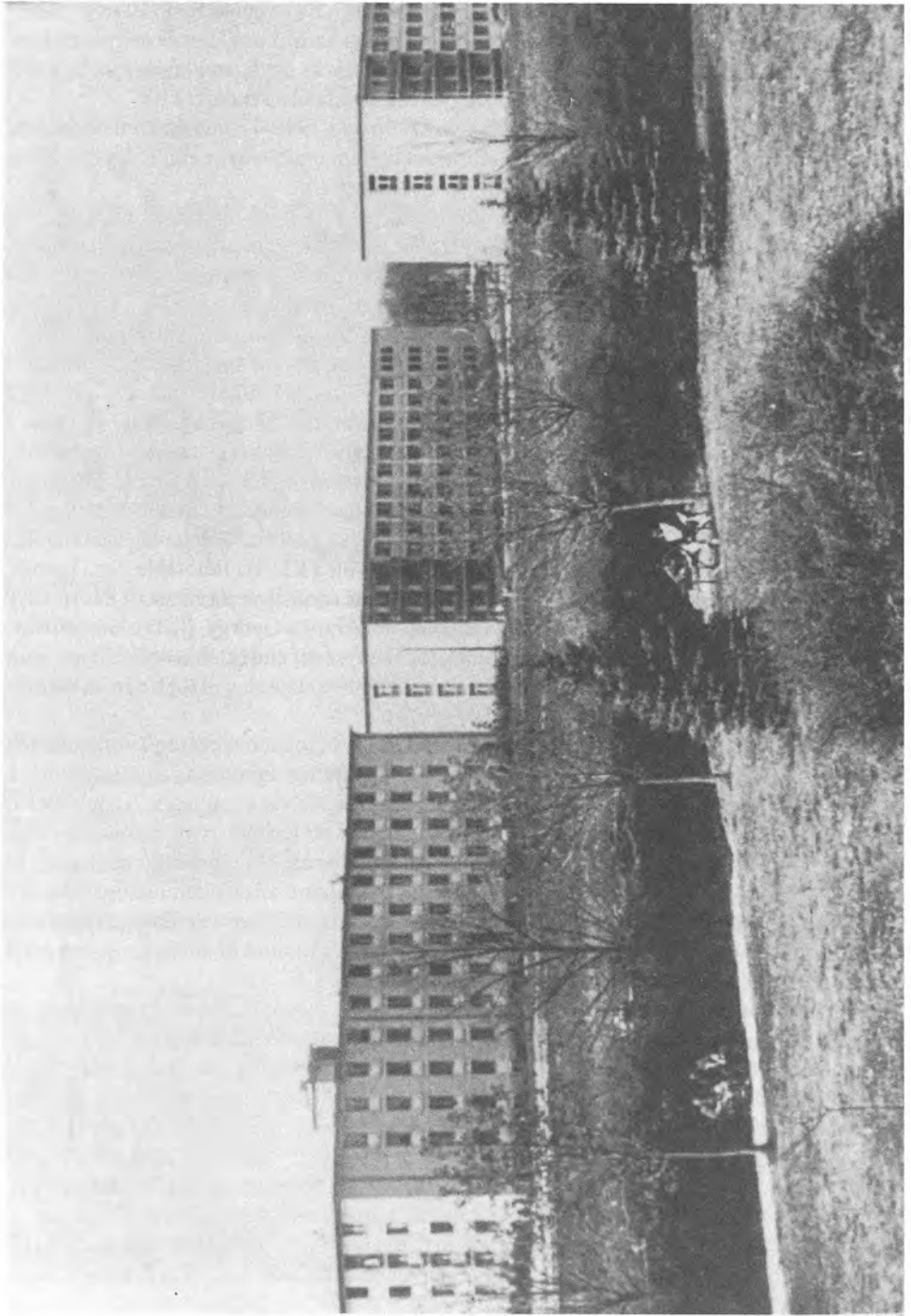
Az 1950-es évek elején, rövid ideig, szintén diákothon volt a Királyi Ítéltábla. Ez a barokk stílusú palota 1789-ben épült, majd 1827-ben Kendeffy Elekné adományozta ennek az intézménynek. Annak idején itt dolgozott a Királyi Tábla elnökeként Aranka György, illetve kancellistaként Avram Iancu és Papiu Ilarian. A két utóbbinak tevékenységét emléktábla örökíti meg, míg az elsőnek emlékét őrző tábla nem kerülhetett fel az épület falára. Jelenleg itt több párt és szervezet működik.

Mivel a Splendid diákothont kivéve a többi bentlakás kis befogadóképességű volt, jelentős eredménynek számított, amikor az 50-es évek elején az egyetem megkapta az Apolló-palotát a hallgatók számára. Ezt az épületet Teleki Sámuel építtette 1820-ban vigadónak. Annak idején színi előadásokat, bálakat tartottak benne. E diákothonban 106 férőhely volt, tanulószobákat lehetett berendezni, és a már említett menzán kívül a diákok orvosi és fogorvosi rendelője és itt kapott helyet. Sajnos, az Apolló-palotával sem lehetett megoldani az egyetemi hallgatóknak a bentlakás iránti igényeit, hiszen így is többnyire csak ösztöndíjasok jutottak diákothonba.

1953-ban az elsőéves orvos- és gyógyszerészhallgatókat a Minorita Rendház kertjében épült Statisztikai Iskola néhány termében helyezték el ideiglenesen.

A diákothonokon kívül a néptanács városzerte még több szobát foglalt le és utalt ki egyetemi hallgatóknak. Ezeket a diákszervezet „lakásfelelőse” osztotta ki családosoknak és azoknak, akiknek „különleges érdemeik” voltak. E szobák lakbére jelképes volt. Ilyen volt a „Csillag-köz”-nek nevezett utcában az 1947/48-ig működő bordélyház is, amelynek csaknem minden megüresedett szobáját főleg családos egyetemistáknak utalták ki.

Az 50-es évek elején felvetődött egy új diákothon építésének a gondolata. Ez úgy tűnt megoldható az akkori pártvezetőség számára, ha a diákok a szükséges téglát sajátkezűleg állítják elő városunk három téglagyárában. Megindult tehát a „téglavetés”. A munkálatokat a diákszövetség irányította, s el kell ismerni, hogy a munka jól meg volt szervezve. Ennek élményeit Bárány Ferenc az „Égbenyúló kockakövek” című regényében örökítette meg (Facla könyvkiadó,

Az 1-es, 2-es és 3-as dűkőthőn 1966-ban

Temesvár, 1983). E munka jelentőségével a diákság tisztában volt, és így vállalta, és a lehetőségekhez képest lelkiismeretesen végezte. Évközben évfolyamonként a szabad idő függvényében, az 1952-es és 1953-as nyári vakációban pedig keményen, három váltásban zajlott a munka. A szükséges téglamennyiség elkészült, de az első új diákothon végül is betonelemekből épült fel a jelenlegi Grigorescu utca 17. szám alatt. Bár bizonyosra vehető, hogy a téglák ára beépült az új otthonba, évekig mende-monda tárgyát képezte diákkörökben a téglák sorsa. Különben a szóban forgó otthon, mely 336 férőhelyes, 1957-ben készült el, négyszemélyes szobákkal, minden szinten, minden szárnyon van zuhanyozó, mosdó, konyha és tanulószoba. Itt kapott végleges elhelyezést a diákok orvosi és fogorvosi rendelője is. E bentlakás leányotthonként kezdte meg működését. A földszinten fiatal családos tanszemélyzeti tagok is kaptak ideiglenesen lakást. Az évek folyamán e mellett még négy hasonló diákothon épült fel.

A menzát és a bentlakásokat 1954-től a Színművészeti Intézet, 1960-tól pedig a Pedagógiai Főiskola, jelenleg Műszaki Egyetem diákjai közösen használják az Orvosi Egyetem hallgatóival.

Az utóbbi években a diáklétszám növekedése miatt újabb elszállásolási lehetőségeket kellett keresni. Az 1993/94-es tanévben a Meggyesfalvi negyedben a MIU iskolacsoport egyik diákothonát kapta meg az egyetem, és itt rendezte be a 6. számú diákothont az elsőéves fiúk számára. Az 1994/95-ös tanévben pedig a Faipari Iskolaközpont otthonát bérelték ki a November 7. negyedben, ahol a 7. számú leánybentlakást alakították ki, szintén elsőévesek részére.

A menza és a diákothonok sorsának vázlatos áttekintéséből kiderül, hogy az egyetem vezetőségének az első 10—15 évben igen komoly gondot okozott a diákok megfelelő ellátása. Mi, akik akkor diákok voltunk, csak ma látjuk, hogy az Orvosi Kar ideköltözésének idején Marosvásárhely nem volt és nem is lehetett felkészülve az egyetem fogadására. E gondok azonban valószínűleg más városokban is ugyanígy megmutatkoztak volna.

In cinstea aniversării a zece ani de la înființarea Institutului Medico-Farmacologic din Tîrgu-Mureș
A marosvásárhelyi Orvostudományi és Gyógyszerészeti Intézet fennállása tizedik évfordulójának tiszteletére

Kodály Zoltán:

HÁRY JÁNOS

NÉPI DALJÁTÉK

Prezentat de echipa artistică a sindicatului I. M. F. și Filarmonica de Stat „Mureșul” || Előadja az Orvostudományi és Gyógyszerészeti Intézet szakszervezeti kultúracsoportja és a „Mureșul” Állami Filharmonia

Dirijor — Vezényel:

SZÉKELY ENDRE
a „Mureșul” Állami Filharmonia karmestere

Regia — Rendező:

KOVÁCS ISTVÁN
társulat

Dir. corului — Kariórgazgató:

Csiky László
tanár

Decoruri — Díszlet:

Háry Lajos
az Állami Székely Színház
díszlettervezője

Repetítor — Korrepetitor:

Terényi Lili
tanár

Dansuri — Tánccs:

Bálint Jenő
orvos

Costume — Rubák:

T. Földes Edith
az Állami Székely Színház
tervezője

DISTRIBUȚIA — SZEREPLŐK:

In sala mare
a Palatului Cultural
A Kultúrpalota
nagytermében

1955 május 24-én
kedd este 8 órakor
Bemutató előadás

1955 május 26-án
csütörtök
este 8 órakor

1955 május 30-án
hétfő este 8 órakor
Diszelőadás az
évforduló tiszteletére

1955 május 31-én
kedd este 8 órakor

1955 június 5-én
vasárnap
dél előtt 10 órakor

Háry János	-	-	-	-	Nemes Sándor
Órzsé, Háry kedvese	-	-	-	-	Toth Erzsébet a Székely Színház művésze
Ferenc császár	-	-	-	-	Jenei István
Császárné	-	-	-	-	Reil Mária
Napoleon	-	-	-	-	Kovács István II.
Mária Lujza, Napoleon felesége	-	-	-	-	Bódis Irén
Óreg Marci, császári kocsis	-	-	-	-	Nemes Jenő
Ebelasztin lovag	-	-	-	-	Fall Sándor
Melusina grófnő	-	-	-	-	Tóducz Magda
Estrella bárónő	-	-	-	-	Babonics Magda
I. sílback	-	-	-	-	Kovács István II.
II. sílback	-	-	-	-	Nagy Lajos
Generális Krucifix	-	-	-	-	Hidy József
Generális Duffa	-	-	-	-	Ábrahám Sándor
Első huszár	-	-	-	-	Bálint Jenő
Második huszár	-	-	-	-	Botos Lőrinc
Első tüzér	-	-	-	-	Kovács Dániel
Udvari lakáj	-	-	-	-	Csetri János
Biró uram	-	-	-	-	Korch Márton
A deák	-	-	-	-	Bzduch Árpád
Ábrahám, korcsmáros	-	-	-	-	Zakariás Zoltán
I. pór	-	-	-	-	Kiss Lajos
II. pór	-	-	-	-	Főry Tamás

Generálisok, magyar és francia katonák, rutén lányok, határmenti és udvari népség.

Történik a múlt század elején.

Billete la ARTA

Jegyek az ARTA-nál

Kulturális és művelődési tevékenység

Dr. Péter Mihály

Egyetemünkön, rövidebb-hosszabb időszakoktól eltekintve, igen élénk, gazdag és változatos művészeti-művelődési tevékenység folyt. Annak ellenére, hogy tükröznie kellett a mindenkori politikai konstellációt, mégsem volt kényszerű, nem lehetett parancsszóra végezni, aki vállalta, önként tette, mondhatni szívesen. Ez a magyarázata annak, hogy rendszerint nagyszámú hallgatót, alkalmazottat vonzott. E tevékenység természetesen sokat változott az idők folyamán, mind tartalmában, mind formájában. Már az elején hangsúlyozni kell azt, hogy a kultúrunka az önként vállaltás ellenére nem ment spontán, jól meg volt szervezve, és több szinten folyt. A mindenkori diákszervezetnek (melynek neve többször változott) évfolyamonként, illetve karonként volt külön kultúrfelelőse, hasonlóképpen az oktató személyzet és a többi alkalmazottak szakszervezeti csoportjainak is. Végül pedig a pártalapszervezetek és az egyetemi pártbizottság megbízottjai örködték a kultúrunka politikai és ideológiai „tisztségét” felett.

A diákszinten és a szakszervezeti vonalon zajló tevékenység sosem különült el élesen, sőt mindenkor szoros együttműködés volt közöttük, közös együttesek, rendezvények voltak.

A rendszeres feljegyzések, nyilvántartások hiányában, egy átfogó egységes képet adni e munkáról igen nehéz, talán lehetetlen. Valószínűleg ez az oka annak, hogy az illetékesek közül senki sem vállalta e fejezet megírását. Jobb híján így ez a feladat rám maradt, akinek mindezekhez csak annyi közöm volt, hogy 1949-től 53-ig tagja voltam az énekkarnak. Az adatokat azzal a szomorú tudattal gyűjtöttem és raktam össze — mert értékelésre nem vállalkozhattam —, hogy e színes mozaiknak nem csak apró, de nagyobb területei is üresen maradhatnak, annak elemeit esetleg nem jó helyre illeszttem, s tartok tőle, hogy nemcsak helyszínbeli, de időben is eltolódások keletkezhetnek. De aki jobban tudja, egészítse és igazítsa ki a közérdek által vezérelve.

Fontosnak tartom rámutatni arra, hogy a művészeti-művelődési együttesek, illetve körök összetétele gyakran változott. A diákok jöttek, végeztek, elmentek, és újak jöttek. Ezt feltétlenül figyelembe kell venni, amikor 50 évre vissza kívánunk tekinteni, hiszen a legtöbb együttest többször is újra kellett szervezni. Ennek előnye is volt, hiszen így az évek folyamán sokan részt vehettek a kultúrunkában.

Kulturális életünk legidőtállóbb rendezvényei a *gólyabálók* voltak. Ezek egyetemünk Marosvásárhelyre való költözésétől napjainkig, idővel és politikai áramlatokkal dacolva, fennmaradtak. Kezdetben nagy pompával a Kultúrpalota nagytermében, később az Apollóban, az egyetem dísztermében, az új menzán vagy az Ifjúsági Házban mindig műsorral egybekötve és nagy érdeklődés mellett zajlottak. A 90-es évektől külön tartják a román (balul bobocilor) és külön a magyar hallgatók. Hagyomány szerint ennek szervezői előbb a III. évesek, majd az utolsó előtti évesek voltak.

A harmadéves gyerekgyógyászok az 1975-ös gólyabálon

Az orvos- és diákzenekar hangversenye. Szólista Szőcs Mihály orvostanhallgató

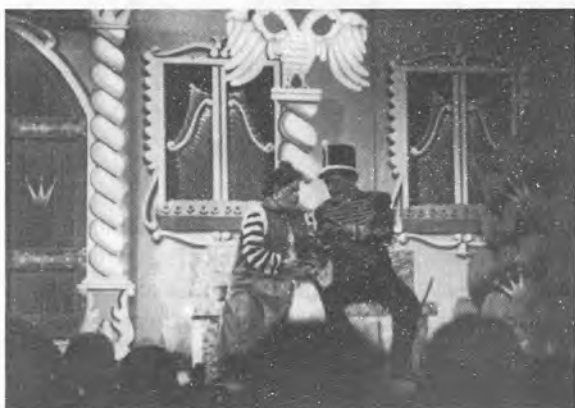
Már a 40-es évek végén beindulnak szombat esténként a műsoros évfolyambálok. Ezekre az évfolyamok hetekig készültek, hogy túltegyenek az előbbieken műsorán. Kezdetben a műsoros esteken a zenét a *Tympanon*, a főleg hallgatókból és orvosokból álló egyetemi tánczenekar szolgáltatta. Ezt az együttest az 1946/47-es tanévben Révész János (zongora), Réder István (harmonika), Tánczos Pál (klarinét), Grün Tibor (ütőhangszerek), Róna László (klarinét) és Braun Péter (hegedű) alakították. Menetközben összetétele sokat változott. Később belépett Dengelegi Tibor (pizton, zongora), Szép Tibor (hegedű, fűrés), Nicolescu Dorin (szaxofon), Köble József (harmonika). Az együttes lassan teljesen kicserélődött, majd meg is szűnt. Csaknem mindig volt a hallgatóságnak rövidebb-hosszabb ideig működő tánczenekara, például a *Tropicana*, a *Dentes*, ezek hiányában csak alkalmakra összeállt együttesek is működtek. Ezek azonban a *Tympanon* színvonalát nem haladták meg.

A 40-es évek végétől az 50-es évek közepéig, mai szemmel ítélve, szinte hihetetlen lendülettel és lelkesedéssel folyt az *egyetemi szakszervezet színjátszó csoportjának* tevékenysége. Szombatoként műsoros esteket rendeztek, ahol a tanszékek, a klinikák önálló műsorokat mutattak be, életképeket, vidám jeleneteket, ének-, tánc- és zeneszámokat. Szórakoztatva igyekeztek az egyetemi élet fonákságait kipellengérezni. „A mi kis klinikánk” sorozatban, például a sefti klinika műsorában, Darkó Zsigmond, Kelemen Attila, Balogh Ernő és mások mellett maga Mátyás Mátyás professzor is fellépett.

Ezeket, az alkalmakra összeállt csoportokon kívül jelentős tevékenysége volt a műkedvelő színjátszó csoportnak. Műsorukon a világirodalom klasszikusai mellett szovjet, hazai magyar és román szerzők művei szerepeltek. Így például Csehov: A medve, Háztűznéző, Lakodalom, Jubileum; Szimonov: Idegen árnyék; Kornyejszok: Platon Krecset; Caragiale: Zűrzaravos éjszaka, Leonida nagyság úr; Sütő András: Fecskeszárnyú szemöldök és Méhes György több kisebb színdarabja. A szereplők az oktatószemélyzet, a tisztviselők, a műszaki alkalmazottak és a diákok közül kerültek ki. Ezek közül megemlítem Sze:émy B. Margit, Kovács Klára, Sándor István, Monoki István, Vajda István, Kobrahely Rozália, Ábrahám Sándor, Réder István, Kovács Péter, Molnár Vince, Bocskay István, Bedő Sándor, Józsa Ignác, Babonits Magda, Gönczy Irén, Reil Mária, Zakariás László, Kovács István I. (szőke), Kovács István II. (fekete), Kertész Magda, Kiss Béla, Dali Sándor, Krón Ernő, Mózes Vera, Kulcsár Anna, Geiger Ernő és Walton Jenő nevét. Az előadások mindig telt ház előtt zajlottak, és kirobbanó sikert arattak.

Az OGYI valamennyi műkedvelő csoportját egybefogó kimagasló teljesítmény volt Kodály Zoltán Hány János című népi daljátékának előadása. Ezt, az intézet fennállásának 10. évfordulója alkalmából, ünnepi műsorként 1955. május 24-én mutatták be. A daljáték műsorra tűzésének az ötlete Kovács István I. egyetemi főtitkár ötlete volt. A rendezői munkát is ő vállalta. Bár sokan önzetlenül segítettek a szinte lehetetlen feladat megoldásában, ez alkalommal csak az egyetemi alkalmazottak és a diákok nevének felsorolására szorítkozhatok: Nemes Sándor, Reil Mária, Bódis Irén, Kovács István I., Kovács István II., Nemes Jenő, Hídy József, Csetri János, Korch Márton, Fori Tamás tisztviselők, Bálint Jenő, Fall Sándor, Kovács Dániel, Zakariás Zoltán I., Babonits Magda tanszemélyzeti tagok, Jeney István, Tóducz Magda, Bzduch Árpád, Botos Lőrinc, Vánky Farkas, Toró Árpád és Komáromi Mihály orvostanhallgatók. Rajtuk kívül természetesen szerepelt az egyetem teljes diákénekkara és néptáncs csoportja. Az előkészületekről, az előadásról, a szereplőkről részletek találhatóak a Vörös Zászló napilap 1955. május 31-i, 1982. december 11-i, az Útunk folyóirat 1955. 21. számában, valamint László Ferenc (szerk.): Útunk Kodályhoz (Kriterion, Buk., 1984.) c. kötetében.

Az első *diákénekkar* az 1946/47-es tanévben alakult Kozma Géza zenetanár vezetésével. 1949-ben most már teljesen belső erőkkel újraalakult Szabó Zoltán (későbbi kézdivásárhelyi laboratóriumi főorvos) vezényletével, 40—60 taggal vegyeskarként. A himnuszokon (román, szovjet) kívül Bartók-, Kodály-feldolgozások és a korabeli szovjet zeneszerzők művei szerepeltek műsorában. Miután Szabó Zoltán végzett, Tréger Tibor patológus, majd sebész (később magas beosztású orvos-ezredes) vette át az énekkar vezetését. Bővült a repertoár, és egyre gyakrabban igényelték az énekkar fellépését. Alkalmom elég volt, hiszen gyakran ünnepeltünk. Ezenkívül többször voltak kiszállások a néptáncsoporttal és a diákszínjátszókkal együtt üzemek, gyárak kultúr-otthonába, sőt alkalmanként más helységekre is. Emlékezetes marad ezek közül az OGYI kultúrsoportjának a szereplése az 50-es évek elején a kolozsvári Egyetemiek Házában, ahol az ének-

Jelenet a Háy János előadásából

A dal- és táncgyűttes előadása Kolozsvárt, 1960-ban

Az Egyetemi Művészegyüttes 1959-ben

kar, a néptáncsoport, a színjátszók, az orvosok filharmonikus zenekara óriási sikert arató műsoros estet adott, mely bállal végződött, amelyen az OGYI tánczenekara szolgáltatta a talpalávalót.

Az énekkar vezetését Tréger Tibor után Dengelegi Tibor vette át, és folytatta, míg teljesen át nem pártolt a zenekarhoz. Az énekkar alapító tagjai közül már csak néhánynak nevét sikerült kideríteni: Szabó Zoltán, Tréger Tibor, Szűcs Kálmán, Jeremiás Béla, Péter István, Kirilla Sándor, Bocskay Margit, Szilágyi Domokos.

A Hány Jánossal gyakorlatilag lezárult az első, egy jelentős, egy gazdag és lelkes szakasza az OGYI művészeti-művelődési életének. Új irányt ölt a tevékenység, a hangsúly áttevődik a diákok művészeti munkájára. Az oktatók és az adminisztratív-műszaki alkalmazottak, egyszóval a szakszervezeti tagok ezután már csak a szimfonikus zenekarban, a néptáncsoportban és a képzőművészeti körben vettek részt szervezett formában.

1956-ban megalakult az *Egyetemi Művészegyüttes* (EM), melynek vezetője Kóródy Ferenc, az orosz nyelvi tanszék fiatal tanársegédje, a Diákszövetség akkori elnöke volt, akinek a zenei ízlése Nagy István énekkarában csiszolódott ki. Szakírányítók kerülnek az együttesek élére, ami a tevékenység magas színvonalát biztosította. A diákokból pedig a fogékonyság és a lelkesedés nem hiányzott. Az EM tagjai között az oktató személyzet, az alkalmazottak csak kis számban voltak képviselve. A kórusba 120 tagot vettek fel, részben a régi énekkarból, zömmel azonban újakat. Vezetője először Hubbes Walter zeneszerző-karmester, majd Szalman Lóránt, a Székely Népi Együttes karmestere, végül (1957) Kiss Árpád a helyi filharmonikus zenekar tagja volt. Megemlítek néhányat a kórus lelkes tagjai közül (akiket fényképekről azonosítani tudtunk): Kocsis Katalin, Albert Margit, Kocsis Zsófia, Csekme Márta, Asztalos Márta, Jakab Annamária, Paál Györgyi, Szőnyi Judit, Tóducz Magda, Köble József, Müller Dániel, Csongvay Zsolt, Demeter Jenő, Panigay Róbert, Gündisch György, Fülöp Ferenc, Andrassy Gyula, Páll György, Papp Sándor, Domokos Lajos, Szabó Árpád. Műsorukon többek között Palestrina-, Lassus-madrigálok, Bárdos-, Kodály-, Bartók-, Tóduța-, Jarda-dalok és népdalfeldolgozások és természetesen forradalmi munkásdalok, hazafias kórusművek, tömegdalok szerepeltek.

A néptáncsoport 16 párral indult. Vezetőjük először Bálint Jenő, az Anatómiai Tanszék tanársegédje, majd 1957-től Domokos István, a Székely Népi Együttes koreográfusa volt. A táncsoportnak tagjai voltak: Páll András, Ferenc Ernő, Sipos László, Biró Géza, Zöld Antal, Szabó Vilmos, Ungváry Júlia, Máthé János, Németh Anikó és sokan mások. A táncsoport műsorán eleinte egyszerű magyar, román és orosz táncok szerepeltek: verbunkos, csürdögölő, csiki, kalotaszegi, sárpataki legényes, fileai, avasi romántánc-feldolgozások és végül hármas formációra írt táncszvittek.

A legnagyobb gondot a kísérő zenekar okozta. De ez is megoldódott, hiszen nem egy orvos- vagy gyógyszerészhallgató végzett zeneközépiszkolát, vagy éppen sikertelen zeneakadémiai felvételi után választotta ezt a pályát. A zenekar tagjai közül is sikerült többeknek kideríteni a nevét: Pásztor Mihály, Györfi László, Berindán Vilmos, Válics Margit, Török Lajos, Szatmári Péter, Wolmann Emil, Huber Gábor, Kakucs György, Blényesi István, Kolumbán Pál, Hóka Nándor, Bocskay István, Keresztessy Koszta Árpád, Kóródy Ferenc.

Az EM hamar kiforrott, útja egyenesen ívelt felfelé, művészi teljesítőképessége reményen felüli színvonalra emelkedett. Repertoárja évről évre bővült. Most már eredményesen birkóztak meg Márkos Albert Csík-Felcsiki sorozó című hármas együttesre írt táncszvitjével. Megtanultak egy román avasi táncszvitet is. A két utóbbival az országos főiskolai seregszerzésen, Bukarestben, már 1958-ban visszhangos sikertől kísérve elnyerik az I. díjat és a vele járó autóbust, zenegépet és az akkor nagy összegnek számító 30 000 lejt. Közben osztatlan sikerrel mutatkozik be az EM Kolozsváron a Bolyai Tudományegyetem aulájában, Paniton, Udvarfalván, Szovátán és végül otthon is az OGYI kritikus közönsége előtt.

A szakszerű irányítás, a fogékonyság, az intelligencia és az önként vállalt tudatos fegyelem magasabb szintű teljesítményekre is lehetőséget kínált. Kóródy Ferenc az EM animátora Kodály Zoltán Kállai kettősére gondolt. Ezt a művet (eredetileg ének—zongora, 1937) a kórusok általában a *cappella* énekelte. Zenekari változata is volt e műnek (1950). Így a kolozsvári Nagy István kórusa a filharmónia zenekarával már mint kórusszvitet adta elő Marosvásárhelyen, de triós formában még nem mutatta be senki. Heves vita alakult ki a javaslattal kapcsolatban, amit végül maga Kodály döntött el Kóródy javára. Az együttes készül a bukaresti seregszemlére, többek között Bach d-moll kettős hegedűversenyével (szólisták Bocskay István és Dengelegi Tibor) és természetesen a Kállai kettőssel. Azonban a pártbizottság szemében Kóródy Ferenc kezd gyanússá válni, nacionalizmussal vádolják. 1959. március 9-én az OGYI dísztermében, majd másnap a Kultúrpalota nagytermében zajlik a „vétékesek” felelősségre vonása. Jelen van az egész diákság, az oktató személyzet, az egyetemi és a helyi pártvezetőség, valamint Leonte Răutu és Alexandru Moghioroș elvtárs. A részletek nem tartoznak e fejezetbe, de az igen, hogy Kóródy Ferenc a Kállai kettős ösbemutatóját már a börtönben éli meg. Hét évi javítóbörtön és tíz évi jogfosztás a gyűlést követő kirakatper eredménye.

Az EM tevékenységéről részletek Kóródy Ferenc emlékirataiban találhatóak (Adalékok a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet kulturális és művészeti tevékenységéhez 1956 és 1959 között, Marosvásárhely, 1995.), melyből magam is több adatot vettem át a szerző engedélyével.

Az EM ez eseményeket követően még kétszer (1959, 1960) nyert országos I. díjat. 1960-ban az OGYI Dal- és Táncgyüttese néven szerepel, majd az 1960/61-es tanévben az Egyetemi Központ Együttesévé válik, s tevékenységét így folytatja. Új neve, a Marosvásárhelyi Diákszövetség Dal- és Táncgyüttese, megváltozott helyzetét tükrözi. Az orvos- és gyógyszerészhallgatók részará-

Az 1981. évi munkát elismerő oklevél (diploma)

nya fokozatosan csökken, de számottevő marad. Az 1960 őszén létrehozott Pedagógiai Főiskola hallgatói jelentős szerepet vállalnak az együttes munkájában.

Az egyetemi alkalmazottak művelődési-művészeti tevékenysége ebben az időszakban a szakszervezet keretében folytatódott, ismét felleledve egy rövid időre, így például újra színre léptek a szavalók, a néptáncsoport és a színjátszók.

Az OGYI önálló kamarazenekarának megalakulási időpontját nehéz meghatározni. Kétségtelen azonban, hogy már az 50-es évek legelején alkalmanként fellépett. Így például az 1952/53-as tanévben a kolozsvári Egyetemi Házában tartott, a már említett nagyszabású bemutakozón többek között Mozart Egy kis éji zene című darabját adta elő. Közben megalakult egy kvartett is, melynek léte már tartósabb volt. Ebből a szakaszból már csak néhány nevet tudok megemlíteni: Birek László, Kolumbán Mózes, Szentpétery József, Vaska Béla, ifj. Mátyás Mátyás, Feuerstein Róbert, Haranghy Márta és Dengelegi Tibor, aki karmester is volt.

A 60-as évek elején Birek László egyetemi előadótanár újraélesztette a zenekart. A karmester ismét Dengelegi Tibor lett, most már mint szülész-nőgyógyász szakorvos, s maradt addig, míg az Egyesült Államokba távozott. A zenekar fénykorát 1979 és 1983 között éli. Ekkor a karmester Pálffy Béla belgyógyász- allergológus adjunktus volt, aki már korábban fuvolásként játszott az együttesben. Szívügyének tekintette a zenekar jó működését, s így legtöbbször a titkári, a szervezői s nemegyszer a műszaki gondokat is maga kellett megoldja. Ebben a periódusban rendezik a Románia Megéneklése (Festivalul Național Cântarea României) keretén belül a Marosvásárhe-

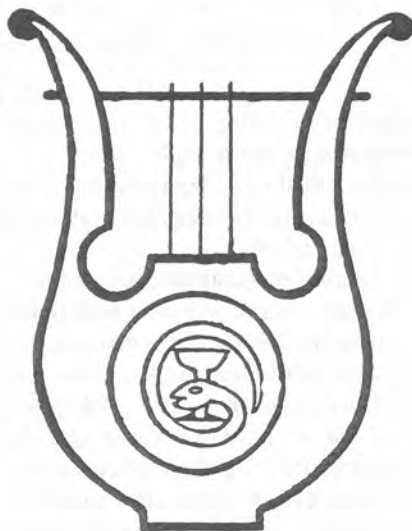
„CÎNTAREA ROMÂNIEI“

**ZILELE MUZICALE MEDICALE
TÎRGUMUREȘENE**

ediția a IV-a, 1982

**IV. MAROSVÁSÁRHELYI
ORVOSI ZENEI NAPOK**

1982

lyi Orvosi Zenei Napokat: 1979-ben az első, 1980-ban a második, 1981-ben a harmadik és 1982-ben a negyedik, egyben az utolsó alkalommal. A zenekar tagjai orvosok, egyetemi hallgatók, és szükség szerint néhány hangszeres besegített a helybeli filharmóniától. A zenekar tagjai közül a következők nevét sikerült összegyűjteni: Birek László, Bocskay István, Keresztessy Koszta Árpád, Aşgîan Berdj, Kolumbán Pál orvosok; Szöcs Mihály, Molnár Terézia, Sántha Dóra, Blénesi Edit, Csíky Zsuzsa, Gellért Judit, Kállai Balázs Anna, Nişescu Paul orvostanhallgatók. Szólistaként léptek fel: Jozefovics Éva (gyógyszerészeti kar), Birta Szabolcs (általános orvosi kar: ÁOK), Nemes Tünde (ÁOK), Filep Gabriella (ÁOK), Varga Ildikó (ÁOK), Szántartó Zoltán (ÁOK) zongora, utóbbi orgona is; Szöcs Mihály (ÁOK), Cornea Alexandru (ÁOK) hegedű; Mera Claudia (főorvosi kar) ének. Külön kell kiemelni Szöcs Mihály (jelenleg fül-, orr-, gégeszakorvos) teljesítményét, akit minden Megéneklünk Románia fesztiválon, melyen részt vett, díjaztak, két ízben I. díjjal. Ezenkívül a marosvásárhelyi Orvosi Zenei Napokon kétszer önálló, kétszer pedig a műsor felét kitöltő hegedűestje volt.

A marosvásárhelyi Orvosi Zenei Napok méltán arattak mindig nagy közönségsikert, mert színvonalasak voltak. Ezt az is bizonyítja, hogy a Megéneklünk Románia II. és III. országos fesztiválon I. díjjal tüntették ki a kamarazenekart. A zenekar színvonalát minősíti az a tény is, hogy meghívást kapott egy bukaresti, a román televízió által is közvetített koncertre, a román zenei élet fellegrárába, az Athenaeumba.

A zenekar műsora változatos volt, felölelte a klasszikus, a romantikus és a modern zenét egyaránt, sőt a magyar és román nemzeti iskolák műveit is. Előadtak kisebb zenedarabokat, szonátákat, zenekari táncokat, nyitányokat, szimfóniákat és számos versenyművet. Csupán az utóbbiból említek néhány példát: Vivaldi: Évszakok (Szöcs M.), Bach: f-moll zongoraverseny (Jozefovics É.), Händel: F-dúr orgonaverseny, op. 4., Nr. 5. (Szántartó Z.), Mozart: A-dúr zongoraverseny K. V. 488. (Birta Sz.), Mendelssohn-Bartholdy: e-moll hegedűverseny (Szöcs M.).

Zenei napjainkon — az elsőt kivéve — egy-egy estét kitöltő hangversenyt adott a Bukaresti Orvos Zenekar is.

A diákok művészeti-művelődési tevékenységében jelentős szerepet játszott az Apolló épületében működő *OGYI Diákklubja*, majd az *Egyetemi Központ Diákháza* (Diákművelődési Ház, Diák Kultúrház). Amióta az Apolló-palota az OGYI birtokába került, itt zajlottak a már említett emlékezetes szombat esti műsoros diákbálok és más rendezvények, bár a Diákklub, majd a Diákház gyakran szűknek bizonyult minden tevékenység befogadására. A Diákház megszervezésének nagy előnye volt, hogy itt szakirányítók vezették az együttesek, a körök munkáját. Megemlítjük közülük Kelemen Ferenc művészeti irányítónak, Hajdó Károly, majd Urzica Vasile igazgatónak nevét, s külön kiemeljük Sükösd Márton igazgató, majd szakirányító lankadatlan tevékenységét, amelyet 1965-től fejt itt ki, jelenleg is mint nyugdíjas.

A Diákház legnagyobb érdeklődést kiváltó csoportja a Kovács Levente rendezőtanár (jelenleg a Színművészeti Akadémia Szentgyörgyi István tagozatának dékánja) által mintegy 20 éven át odaadással irányított diákszínházasok voltak. Számos darabot mutattak be a műkedvelés felsőfokán: Saroyan: *Hallo, ki az?*, Karinthy: *Az emberke tragédiája* (országos I. díj), Weiss: *A luzitáni szörny*, Tiszta Földet!, Shakespeare: *A szentivánéji álom*, Tomcsa: *Műtét*, Csehov: *Évszakok* (kollázs) és számos más művet. Mivel a diákszínházról már szakemberek is írtak, ezekre utalva (Romániai Magyar Irodalmi Lexikon I. kötet, Kriterion, Buk., 1981., 617—618. o.) részletekre nem térek ki.

A diákszínjászó csoportban mindig jelen voltak az orvos- és gyógyszerészhallgatók is. Sikertől néhányuk nevét kideríteni, megérdemlik, hogy felsoroljuk: Fall Judit, Nagy Miklós, Jakab András, Sisak István, Albert Éva, Gálfy Zsuzsa, Boga Zsuzsanna, Kósa Attila, Tóth Zoltán, Papp Csaba, Gábos László, Ocskay László, Gyergyay Ferenc, Szász István, Horváth Zsuzsa, Felszeghi Sára, Bíró Gábor, Ritók Gábor, Marosi Gyöngyi, Lázár Zsolt, Jeremiás István, Ambrus György, Magyarosi Hajnal és Moldován Adrienn.

A 80-as években a Diákház keretében kicsi, de lelkes magyar folklórcsoport is működött. Kezdetben néptánc- és népdalcsoporthal, majd 1984-ben citeraegyüttes is alakult. A tánccsoportban Ferencz Judit, Bóni Piroska, Bzduch Réka, Dénes Éva, Bódizs Ildikó, Bódizs György, Bálint László, Butyurka Sándor, Fazakas Hajnal, Kiss Erzsébet, Hodgyai Klára, Trieber Zsuzsa, Molnos Erzsébet, Uilean Szabó Jolánka, Vad Sz. Éva és mások vettek részt. A dalszóportban többek között Albert Éva, Deme Judit, Kurunczi Beáta, Tökés Endre, Máthé Csaba, Vay Enikő szerepelt. A citerazenekart Szász Mária zenetanárnő segítségével Szatmári Szabolcs hozta létre. Tagjai: Angyal Attila, Bara Judit, Fodor Péter (ők a néptáncszóportban is szerepeltek), Sz. Gáspár Mária (a színjászó csoportnak is tagja volt), Ütő Éva és mások voltak. Az egész folklórcsoport lelkes szervezője Bara Judit gyógyszerészhallgató volt.

Ebben a periódusban a Gyógyszerészeti Kar 1985-ben végzett évfolyamának önálló női énekkara volt *Farmacopolis* néven. Ennek tagjai közül megemlíthetjük a következőket: Bálint Annamária, Fazakas Hajnal, Kovásznai Mária Magdolna, Máthé Szép Anna Mária, Szilágyi Annamária, Szombati Rozália, Uilean Szabó Jolán, Vad Szekrényes Éva, Vlár Erzsébet, Zalahán Annamária. A kórus vezetője Bujor Adriana zenetanárnő volt.

Nagy volt az érdeklődés a *fotókör* iránt. Magas színvonalú tevékenységüket a FACS-on (Festivalul Artei și Creației Studentești — a Diákművészet és Alkotás Seregszemléje) több országos I—III. díjjal jutalmazták. A kör lelkes tagjai közé tartoztak: Demeter Ferenc, Műlfay László,

Egy amatőr diák-képzőművészeti kiállítás megnyitója 1988. november 12-én

Schlett István, Janovits Jenő, Sisak István, Bartha Jenő, Kovács Károly, Veress Albert, Pálinkás András, Ábrám Zoltán, Munzlinger Attila, Szmolka István, Szénás Jenő és mások. Több csoportos kiállítást rendeztek, például 1986-ban az egyetem tanácstermében.

A Diákházban működött még modern-, klasszikus- és társastánccsoport, valamint voltak más csoportok és körök. A Diákházzal kapcsolatos további részletek Kelemen Ferencnek a Művelődés című folyóirat 1985. évi 9. számában megjelent cikkében található. Úgyszintén Sükösd Márton ny. szakirányító feljegyzéseiben, melyekből szíves engedelmével többet felhasználtam.

Egyetemünk művelődési életének egyik érdekes színtere volt az *orvosok képzőművészeti köre*, mely az 1960-as évek elején alakult. A kör tagjai orvosok, orvostanhallgatók, az egyetem alkalmazottjai és az egészségügy más területén dolgozók voltak. Az irányítást és a szervezést Kiss Ervin egyetemi adjunktus és Sztojka László művészirajzoló látta el. Eleinte az OGYI tanácstermében, majd 1968-tól kezdve a marosvásárhelyi Kultúrpalota földszinti kiállítótermeiben kétfévente rendezték meg kiállításait. A kör keretében gyakrabban a következők állítottak ki: Bíró Felícia, Csizér Zoltán, ifj. Hadnagy Csaba, Henter Kálmán, Keresztessy Koszta Árpád, Kiss Ervin, Kontur Bertalan, Lázár László, Málnási Géza, Márkus Kornél, Molnár Vince, Nagy Zoltán, Sólyom Ernő, Steff Liviu, Szombathelyiné Szalai Anna, Vofkori József orvosok és orvostanhallgatók és Both Júlia, Sükösd Éva, Hídy József, Szabó Zoltán, Sztojka László, Szállasi Zoltán, Sinka Irén alkalmazottak. A kiállításokon főleg festészeti, de grafikai és szobrászati munkák is szerepeltek. 1988 után több közös kiállításuk nem volt. Ezekenkívül néhányan részt vettek a kolozsvári OGYI által patronált és évente ugyanott megrendezett országos orvos-képzőművészek kiállításain is.

Az egyetemi hallgatók három alkalommal a fiú bentlakás földszinti tanulótermében külön diák műkedvelő képzőművészeti kiállítást is rendeztek. E csoportos kiállításokon munkáikkal Barabás Dénes, Gheorghe Carmen, Grindinoc Miriam, Kónya Zoltán, Kristófi Cecilia, Mihály Sándor, Necula R. Dan és mások vettek részt.

A diákművelődésnek egyik legfigyelemreméltóbb formája a *Communitas kör* volt. Néhány lelkes diák elhatározta, hogy a Gánduri Studenteshti című negyedévi diáklap égisze alatt létrehozza az OGYI magyar diákjainak irodalmi jellegű önképzőköreit. Az első találkozót 1986. november 24-én tartották a diákbentlakásban. Ennek meghívottja Mészáros József városi főkönyvtáros, a kör névadója volt. Az 1989-es decemberi változásokig a szünidők és vizsgaidőszakok kivételével kéthetente, hétfőn este a fiú bentlakás tanulószobájában tartották találkozóikat, összesen 41-et. Ezeknek mintegy 2100 résztvevőjük volt. A kör irányítói és szervezői Ábrám Zoltán, Pávai Zoltán és Seres Sturm Róbert orvostanhallgatók voltak. A felkért előadók előre megbeszélt témáról értekeztek, melyet kérdések, hozzászólások, viták követtek. Azt, hogy a témakör milyen változatos volt, az előadók jegyzéke tükrözi: Mészáros József, Markó Béla, Kozma Béla, Nemes László, Spielmann Mihály, Béres András, Dósa Jenő, Oláh Tibor, Bogáthy Zoltán, Jakabffy Tamás, Echinox szerkesztősége, Éltes József, Tonk Sándor, Dóczy Tamás, Lázár László újságíró, Csiky Boldizsár, Marosi Ildikó, Illyés Kinga, Györffy Kálmán, Gergely Géza, Marosi Barna, Szépréti Lilla, Molnár Dénes, Rostás Zoltán, Székely János, Tófalvi Zoltán, Barabás László, Bálint Zsigmond, dr. Ander Zoltán, Lászlóffy Aladár, Peris Teréz, Dávid Gyula, Olosz Katalin, dr. Olosz Egon, Igaz Szó szerkesztősége, Kincses Elemér, Cs. Gyimesi Éva, Mózes Attila, Pávai István és zenekara, Domokos Géza, Ábrám Zoltán és dr. Orbán János. 1990 ősztől a kör folytatta tevékenységét Márton Réka orvostanhallgató irányításával, de a kör iránti érdeklődés annyira megcsappant, hogy már csak egynéhány előadást tartottak.

PULZUS

3. szám

1990. május

HÁZAD KIRROD LÉHET,
HÁZAD CSAK ITT!

A marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyászati Intézet magyar diákjainak független szemeleje

1. sz.!! *Leisbörger* *Leisbörger* *Leisbörger*

A kisebbségi lét minőségét jelent a "nem egészen demokratikus" társadalmakban. Legalábbis az én véleményem szerint. Természetesen nem egyénekre, hanem egy egész közösségre vonatkoztatom ezt a kijelentésemet, amelyet az slábbiakban igyekszem alátámasztani.

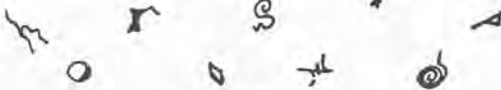
Abbl a megállapításból indulok ki, hogy a Nagy Szocialista Tömögtagországalban a nemzetiségi kérdést "megoldották". Hol így - hol amúgy. A "megoldás" megfelelt a kormánypolitikának, az illető nemzetiségnek viszont snál kevésbbé. Ezért aztán az igyekezett ellenállni. De meg kellett találni az ellenállás módját.

Aktív ellenállásról szb sem lehetett. A passzív ellenállás alapja a nemzetiségi lét, a nemzetiségi tudat megszilárdítása. Minden lehetőséget meg kellett próbálni az anyanyelv művelésére, az anyanyelvi kultúra minél jobb ismerésére és a megengedett maximális fejlesztésére, a népi értékek gyűjtésére és megőrzésére ...

Ezt a célt szolgálta a magyar nyelvű iskola, templom, színház, sajtó, táncház ... Az iskolában, ha csak lopva is, de elhittették azt a magot, amibol aztán kinőtt a Tudat. A templom védte a Hitet. A színházban igyekeztek a színdarabokba becsompezni egy-egy olyan replikát vagy gesztust, ami megdobogtatja a néző szívét. Legjobban talán a sajtó és a könyvkiadás volt elnyomva, cenzúrázva. Itt csak körülírt, allegorikus alkotásoknak volt esélye arra, hogy átcsúszzanak a cenzúrában és tovaszűrődjenek a lelkekben.

Mind egyiket gáncolták, egyiket nem hagyták teljes mértékben kibontakozni. Ez az állandó akadály ugyanakkor állandó inger is jelentett. Az állandó inger pedig nem hagyta elszáradni a mozgalmat.

Hányan leszünk FÖVÖRÉ???

Az eredmény : a nemzetiségi öntudat megszilárdítása.

Másfelől, ismert tény az is, hogy minálunk a nemzetiségiek nem, vagy legalábbis nehezebben érvényesülhetnek. Mivel pedig érvényesülni akartak, igyekeztek nagyobb ismeretanyagot megszerezni, minél kompetensebbé válni, minél magasabbra állítani az egyéni mércét.

Az eredmény : a tudásszint emelkedése.

Summa summarum : minőség.

Középiskolai igazgatóm szavaival zárnam : "Nem azzal tudjátok bebizonyítani magyarságotokat, hogy kiálltok a főtérrre és elenekelitek a Székely Himnuszt, hanem azzal, hogy úgy tanultok, hogy megállhassátok itt a helyeleteket és magyarnak nevelhessétek fel a gyermekeiteket." Bálint I.

Március 20-án a Nap a Vándormadarak jegyében lépett. A most megkezdődött szakaszban fokozottan érvényesül a nyugati égtájának delejező hatása. Jellegzetes csillagkép a csibéit sirató Fiasnyok, valamint a vulturholástól rogyadozó Göncölszekér, rajdjával Bucapest felé fordulva.

A JEGY szülöttöi a vándormadarak. Hitték a decemberi tavasznak, de megcsipte őket a visszatérő téli fagy, hát elmentek. Pécsket raknak, utódokat nevelnek-de közben várják, egyre várják az igaz tavaszt, hogy visszatérhessenek.

Hogy milyen sorost ígérnek számukra a csillagok, nem tudhatom-cőt, még azt sem, meddig tart a Vándormadarak jegye. Azt viszont igen, hogy nem a csillagok okozták.

Itt vagyok. Fázom a májusi napütésben.

Leáz-e tavasz, vagy megfagyok?

Március.

E. Z.

Említést érdemelnek még a *diáklapok* is. Az OGYI diákjainak az első lapja a háromnyelvű Aesculap (1969—1974) volt. Ezt követte (1974-től) az Egyetemi Központ közös, ugyancsak háromnyelvű főiskolás lapja Gánduri Studenteshti címen. Ezekről részletek Kuszálik Péter Erdélyi hírlapok és folyóiratok bibliográfiája c., nyomtatás alatt levő monográfiájában (1995) található.

1990-ben az OGYI diákjai Pulzus néven magyar nyelvű főiskolás lapot hoztak létre, melyhez a 7. számtól (a fejléc szerint) a Műszaki Egyetem diákjai is csatlakoztak. Eddig (1995. március) összesen 11 szám jelent meg a következő időpontokban: 1. sz. 1990. január vagy február (?), 2. sz. 1990. március, 3. sz. 1990. május, 4. sz. 1990. október, 5. sz. 1991. április, 6. sz. 1992. április, 7. sz. 1992. december, 8. sz. 1993. május, 9. sz. 1993. december, 10. sz. 1994. (?), 11. sz. 1994. október. Az első hat szám könyvatos, a többi nyomtatott. A lap szerkesztésében az öt év folyamán sokan vettek részt, mert itt is érvényesült az állandó megújulás: Bálint István, Elekes Ella, Ellenés Zoltán, Kónya Zoltán, Leiti Ottó, Mihály Sándor, Puskás Attila, Seres Sturm Róbert, Barabás Dénes, Kassay Zsóka, Kuszálik Éva, Schnedarek Erzsébet, Szilágyi Tibor, Vass Róbert, Báthori István, Kacsó Orsolya, Szabó Kálmán, Szilágyi Zoltán, Zakariás Zoltán (II.), Nagy Csaba, Veress Erzsébet, Bartha Anikó, Keseri Ferenc és Szekrényi Lajos. Szomorú, de a tanulás levonása szempontjából érdemes megemlíteni, hogy a szerkesztőség nem őrzött meg egy teljes sorozatot. A városi könyvtárban is hiányos a gyűjtemény, a többi könyvtárban pedig egyáltalán nem található meg. Ezért adataim is hiányosak.

Jelenleg a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetemnek nincs semmiféle önálló művészeti-művelődési köre, együttese. A megmaradt ez irányú tevékenység az Egyetemi Központ jelenleg is működő Diákházában folyik.

A hiányos dokumentáció miatt az egyetem művészeti-művelődési tevékenységéről csak ennyit írhattam, bár még sok más együttes, kör, rendezvény gazdagította az OGYI alkalmazottainak és diákjainak életét. Ez alkalommal köszönetet mondok mindazoknak, akik adatokkal, dokumentumokkal segítettek e fejezet megírásában. Ugyanakkor elnézést kérek azoktól, akik a fenti okok miatt nem lettek megemlítve.

Remélem, senki sem sajnálja azt az időt, amelyet akár diákként, akár egyetemi alkalmazottként a kulturális tevékenységre fordított, mert nem csak társainak, hanem saját magának is tartalmasabbá, emberibbé, szebbé tette életét.

Az egyetem vonzáskörzetében létrejött intézmények

A Román Akadémia Marosvásárhelyi Kutatóállomása

Dr. Feszt Tibor

Marosvásárhelynek évszázadok óta élénk szellemi élete volt. Itt alakította meg 1793-ban Aranka György az Erdélyi Magyar Nyelvmívelő Társaságot, mely 1806-ig működött. A Nyelvmívelő Társaság a felvilágosodás korának csaknem minden fontosabb társadalomtudományi és természettudományi kérdésével foglalkozott. Hiszen Bessenyei szerint az ország boldogságának egyik legfőbb eszköze a tudomány. A tudomány közege pedig a nyelv, mivel a nyelv használata minden szellemi tevékenységben megnyilvánul. Ez az első magyar nyelvű tudós társaság munkásságával évtizedekkel megelőzte az 1825-ben létrejött Magyar Tudományos Akadémiát. Hasonló céllal jött létre 1795-ben Nagyszebenben az első, a román nyelvet ápoló, fejlesztő és terjesztő társaság is, míg betetőzéséként 1865-ben megalakult Bukarestben a Román Tudományos Akadémia. Az osztrák Habsburg uralom egyformán igyekezett mindkét kezdeményezést elfojtani, fejlődésében gátolni. Így, a hamuba hullott parázsból, a vendéglátó iparáról ismert Vásárhelyt utóbb már csak mint a „flekken városát” emlegették. Elégtek nagy tudósai, írói is, mint a két Bolyai, Papiu Ilarian, Petelei István, Tolnai Lajos és még sokan mások. A megmaradt parázs csak a Kemény Zsigmond Irodalmi Társaság tevékenységében izzott tovább, meg az 1937-ben megrendezett „Vásárhelyi találkozó”-ban, melyet a fiatal magyar és román demokrata írók és ifjú értelmiségiek a faszizmus előretörése ellen rendeztek.

A Bolyai Tudományegyetem Orvosi Karának Marosvásárhelyre való költözésével, 1945-től, a város tudományos élete ismét fellendült. A kar keretében végzett tudományos munka eredményeit az Erdélyi Múzeum-Egyesület, majd az Orvostudományi Társaság szaküléssein, valamint szabadegyetemi előadások keretében mutathatták be, illetve szakfolyóiratokban közölhették.

A népi hatalom éveiben az újjászervezett Román Tudományos Akadémia keretében Bukarestben, Iași-ban, Kolozsváron és Temesváron önálló kutatóintézetek létesültek. Így lehetőség nyílt arra, hogy a Marosvásárhelyen oktatók közül előbb Székely Károly professzor és Kovács V. Ibolya tanársegéd, majd Obál Ferenc professzor, Mózes Magda és Dézsi Zoltán adjunktus részt vegyen a V. D. Márza akadémikus, illetve a Gr. Benetato akadémikus vezette kutatócsoportok munkájában. Id. Feszt György, az Orvosi Kar dékánja, majd rektor pedig a szintén a Márza akadémikus vezette országos onkológiai munkaközösség tagjaként fejtett ki kutató és szervező tevékenységet.

1955-ben Miskolczi Dezső professzort, a nemzetközileg is ismert neurológust, a Román Tudományos Akadémia rendes tagjává választották, és C. I. Parhon akadémikus kezdeményezésére Marosvásárhelyen is kutatóállomást létesítettek, mely tevékenységét 1956-ban el is kezdte. Ennek két osztálya volt: Orvostudományi és Történettudományi-irodalomtörténeti osztály. Az egész egységet és az orvostudományi osztályt közvetlenül is Miskolczi Dezső akadémikus vezette 1964-ig. A Történelemtudományi osztály vezetője Fuchs Simon, illetve Böződi Jakab György, illetve

Kocziány László volt. A kutatóállomás munkáját megfelelő adminisztráció és könyvtár egészítette ki. Ez a szervezési forma 1969-ig volt érvényben, de már közben, 1963-ban költségvetésileg és tudományos irányítás szempontjából az Orvosi osztályt az Akadémia bukaresti központi Ideggyógyászati Intézetéhez, a Történelem-irodalomtörténeti osztályt pedig a szintén bukaresti Történelemtudományi Intézet fennhatósága alá utalták. Ugyanis a kutatóállomás életére szinte jellemzőnek mondható, az ország politikai és gazdasági helyzetétől függően, az időszakosan visszatérő, de állandó jellegű átszervezés. Ez megnyilvánult mind az intézmény megnevezésében, mind szerkezeti felépítésében, csak az intézmény jellege nem változott; ezt az alap kutatások végzése, illetve a klinikai kutatómunka segítése és az egyetemi oktatás kiegészítése határozta meg.

Ami az elhelyezést illeti, kezdetben a kutatóállomás orvosi osztályának dolgozói tevékenységüket az egyetem laboratóriumaiban és klinikáin fejtették ki. Az 1966-67-ben az egyetem területén különálló épületbe (Marinescu u. 40.) költözhettek, ahol az intézmény ma is működik. Itt a következő laboratóriumokat szervezték: Feszty Tibor vezetésével a morfológiai laboratóriumot, melynek neuropatológiai részlegét Kelemen József főkutató (jelenleg főorvos Csíkszeredán) irányította; a biokémiai laboratóriumot Kerekes Medárd, majd Buksa Kálmán vezetésével; a molekuláris biológiai laboratóriumot, amelyet Csögör István és az immunológiai laboratóriumot, amelyet Bérczes Judit vezetett. Jelenleg is folyik akadémiai kutatómunka az ideggyógyászati, a belgyógyászati, a sebészeti és szívsebészeti, valamint a szülészeti-nőgyógyászati és gyermekgyógyászati klinikákon.

A kutatóállomás vezetője 1955 és 1964 között Miskolczy Dezső akadémikus volt. Az ő páratlan egyéniségét a szakmai kiválóság, jellembeli szilárdság, mély humanizmus és bölcs életszemlélet jellemezte. Legjellemzőbb vonásának a bölcsességet tekinthetjük. Ez több volt, mint okosság, tiszta fej, gazdag tárgyi tudás, helyes tájékozódás és helyes ítélet; jelentette a realitásokhoz való alkalmazkodáson felül a megfelelő döntés megtalálását, felmérve ennek utólagos következményeit is. Szerinte a valódi tudós nem ismer faji, nemzeti, vallási megkülönböztetést, másokban egyúttal önmagát becsüli meg. Mindig kellő objektivitással tudta mérlegelni az eseményeket, szemlélni az életet és megbocsátással nézni az emberi gyarlóságokat. Kívívta mindenki tiszteletét és szeretetét.

Miskolczy Dezső 1964-ben Budapestre távozott, s akkor a vezetést Gündisch Mihály, az orvostudományok docens doktora vette át. Ő szintén nagy műveltségű, igen jól képzett, elismert szakmai hírnévnek örvendő tudós volt; emellett fejlett, éles kritikai érzék jellemezte. A kutatóállomást 1969-ig vezette. Akkor az időközben bekövetkezett átszervezés miatt a vezetést Csögör Lajos, az Orvostudományi Akadémia alelnöke vette át. Nemes, bölcs nyugalma védte az intézményt, és hozzájárult fejlődéséhez; vele pár perces találkozás is hetekre való gondolkodni valót hagyott az emberben. Utána rövid ideig, 1974 és 1975 között, Pop D. Popa Ioan professzor következett, míg 1975-től nyugdíjba vonulásáig, 1985-ig, Barbu Zeno professzor, az Orvosi Akadémia levelező tagja lett az igazgató. 1985-től 1994-ben bekövetkezett haláláig Popoviciu Liviu neurológus professzor vezette, majd 1994 óta Deac Radu sebészprofesszor vezeti az intézményt.

Az intézmény tudományos titkára 1955 és 1969 között Székely Károly professzor volt. Majd csaknem 20 évig, 1969 és 1986 között Kerekes Medárd főkutató következett. Az ő érdeme az egységes tudományos tervek megvalósítása, a tudományos munka jó menetének megszervezése és a feltételek megteremtése, egyéni ambícióinak a munkaközösség érdekei alá rendelése. Kerekes Medárd Németországba való távozása után Buksa Kálmán kémikus főkutató (1986–1994) következett, míg jelenleg a tudományos titkári teendőket Simionescu Dan főkutató látja el.

1958-tól nyugdíjba vonulásáig (1990) Feszt Tibor főkutató, az orvostudományok doktora, az intézmény vezetőségi tagja volt. A Miskolczi Dezső akadémikus mellett eltöltött évek során igyekezett az ő nemes jóságát és bölcs életvezetését elsajátítani, a későbbiekben pedig tovább éltetni. A rendszer támasztotta követelményekhez való alkalmazkodás mellett a saját erkölcsi rendje és józan esze diktálta szembenállás művészetét is igyekezett megvalósítani az intézmény életében. Arra törekedett, hogy a dolgozók valóban otthonuknak érezzék munkahelyüket.

A kutatóállomáson orvosok, gyógyszerészek, kémikusok és biológusok is dolgoztak. Induláskor a kutatóállomásnak csak másodállásban dolgozó munkatársai voltak. Így Miskolczi Dezső mellett, Gündisch Mihály, Maros Tibor, Gyergyay Ferenc, Székely Károly, Szabó István, Kovács Endre, Eperjessy Anna, Kopp Elemér professzorok, Mózes Magda, Feszt György (ifj.), Bukaresti László, Módy Jenő, Dézsi Zoltán adjunktusok, továbbá Waitsuk Pál, Kerekes Medárd, Kovács V. Ibolya, Feszt Tibor, Székely János és Nagy László dolgoztak. 1958-ban megszüntették a másodállásokat, és öt teljes állású kutatói státusz létesült. Így versenyvizsgával főkutató lett Waitsuk Pál a neurológiai, Kerekes Medárd a biokémiai és Feszt Tibor a morfológiai részlegén, míg kutatói állást kapott Kovács V. Ibolya és Székely János. Ez a létszám a 60-as években bővült Becuş Tiberiu, Becuş-Laurențiu Mirela, Kelemen József, Csögör István, Ardeleanu Maria, Fráncu Ioan, majd később Chiorean Mircea, Nicoară Delia, Bérczes Judit, Laurențiu Ovidiu, Horga Mircea, Simionescu Dan kutatókkal. Az utóbbi években a személyzeti keret tovább növekedett, úgyhogy jelenleg a korábbinál jóval nagyobb létszámú kutatógárda dolgozik főállásban vagy részmunkaidőben a kutatóközpont keretében.

Országunkban 1969-ben alakult meg, más szakakadémiákkal párhuzamosan az Orvostudományi Akadémia. Ennek tagjai közé választották Dóczy Pál, Csögör Lajos és Săbădeanu Vasile professzort, mint rendes tagokat, míg Barbu Zeno, Maros Tibor és Puskás György professzor levelező tag lett. Csögör Lajos alelnök, Săbădeanu Vasile professzor elnökségi tag lett. Nem is volt újabb választás 1990-ig. Ekkor tiszteletbeli taggá lépett elő Dóczy Pál és Puskás György, míg rendes vagy levelező tagságot nyert Bancu V. Gh. Emilian, Popoviciu Liviu, Dudea Corneliu, Bedő Károly, László János, Rácz Gábor, Simu George, Nicolescu Dorin és Deac Radu professzor.

A következőkben tekintsük át azokat a kutatási területeket, melyeken az egység munkatársai dolgoztak és eredményeket értek el. Miskolczi Dezső vezetésével kiterjedt vizsgálatok folytak a nyár végi, őszi, szünnyugok terjesztette „B” típusú encephalitisek klinikai tünettanára, kórszövettanára, és vírustani sajátosságaira vonatkozóan. Másik téma, amelybe csaknem minden kutató bekapcsolódott, a demyelinisációs encephalomyelitisek klinikai és kísérletes kutatása volt. Jelentős eredmények születtek a kezdeti elváltozások morfológiai és hisztokémiai felderítésében. Biokémiai változásokat észleltek az agy lipoproteidjeinek aminosav összetételében, a fehérjebontó enzimek aktivitásában, mind az idegszövet területén, mind a liquorban. Minthogy a folyamat az egész szervezetet érinti, hisztokémiai és morfológiai károsodások lépnek fel belső szervekben, s ezeket a szérumfehérjék jellemző eltérései kísérik. A végzett immunológiai tesztek a folyamat autoagresszív jellegét bizonyították. Maros Tibor munkatársaival nagyon szép dokumentumfilmet készített az encephalomyelitis kialakulásáról, lefolyásáról, tüneteiről és a kórszövet-tani elváltozásokról kutyáknál. Számos dolgozat született a folyamat befolyásolhatóságának lehetőségéről. Feszt Tibor doktori értekezését is ebből a tárgykörből készítette el.

A neurológiai munkaegyüttes vizsgálta a nem daganatos, de agydaganat tüneteit utánzó térszűkítő folyamatok differenciáldiagnosztikáját, különös tekintettel a klinikai történések kialakulására, lefolyására és terápiás megoldásának lehetőségére.

Kelemen József az idegszöveti impregnációs eljárások tökéletesítésével ért el kimagasló eredményeket. Biztosan reprodukálható módszereket dolgozott ki paraffinba ágyazott metszeten, míg Becuş-Laurențiu Mirelával a paraffinba ágyazott metszetek mielin festését oldotta meg. A szervek beidegződésének tanulmányozása és az idegrostok reaktivitásának vizsgálata terén ért el további szép eredményeket.

Jelentősek az embrionális agyszövet éréssel foglalkozó vizsgálatok is. Becuş Laurențiu Mirela, Feszt Tibor, Kerekes Medárd és Székely Károly kimutatta, hogy amíg a patkányembrió agyszövetében a fejlődés folyamán az aldoláz aktivitása egyre növekszik, addig a katepszinek aktivitása egyre csökken. Kimutatták azt is, hogy a fejlődés alatt a fehérjebontó enzimek hatásának kitett idegszövet fehérjeinek hisztokémiai festhetősége eltérést mutat az idegrendszer különböző területein.

Popoviciu Liviu professzor és munkaegyüttese évtizedeken át foglalkozott az alvás és az álmok élettani és kóreltani vonatkozásaival, klinikai jelentőségükkel; e tárgykörből több monográfiát is megjelentettek. Tevékenységük további jelentős területe volt a komputerizált EEG-görbék felhasználása az epilepsziák diagnosztikájában.

Említésre méltó eredménnyel jártak a májpatológia területén végzett kutatások. Maros Tibornak a máj neuroviscerális és visceroviscerális kapcsolatait taglaló, az Akadémiai Kiadónál megjelent monográfiája elnyerte 1966-ban az Akadémia Victor Babeş-díját. Seres-Sturm Lajossal a májregenerációról írott könyvét pedig 1970-ben Marinescu-díjjal jutalmazták. A májbiopszia hisztokémiai vizsgálatának jelentőségére Feszt Tibor, Kemény György és Gündisch Mihály számos közleményben hívta fel a figyelmet, hangsúlyozva szerepét a betegség diagnózisának és prognózisának megállapításában.

A kutatóállomás keretében a Szabó István és Barbu Zeno vezette munkaegyüttes éveken át foglalkozott a szilikózis kórtanával és klinikumával, a korai diagnózis lehetőségével és az ezt befolyásoló tényezőkkel. Kidolgozták a szilikózis immunológiai elméletét, központjában immunagresszív folyamatokkal, párhuzamosan végezve a klinikai kutatásokat és állatkísérleteket. Az eredményeket Szabó István a „Studiul imunității și proteinemiei în silicosă” (1965, kéziratban) című monográfiában foglalta össze. A továbbiakban, Barbu Zeno munkatársaiként, Feszt Tibor és Ștef Liviu a kísérletes byssinosis kórszövettanával és hisztokémiai elváltozásaival foglalkozott. Még a „hétfői jelenség” kórszöveti elváltozásait is sikerült reprodukálniuk és követniük. A munkaegyüttes, kiegészülve Bérczes Judittal, a len feldolgozása során keletkezett porból antigént állított elő, mellyel bőrreakciót sikerült kiváltaniuk byssinotikus kísérleti állatokon.

V. D. Márza akadémikus munkaegyüttesének keretében Székely Károly professzor éveken keresztül foglalkozott a környezeti változások hatásával csirkeembriók fejlődésére és ezen hatások átörökölhetőségével. Később eljárást dolgozott ki a *Chlorella* és *Scenedesmus* algák félipari előállítására, vizsgálta az algapor emberi és állati táplálékként való felhasználhatóságát.

A fehérjék szerkezetének változásait azok denaturálása folyamán Kerekes Medárd főkutató, a kutatóközpont biokémiai laboratóriumának vezetője tanulmányozta. Kimutatta, hogy ezek a változások több fokozatban, szakaszosan mennek végbe. Az enyhébb, alig kimutatható eltérések a denaturálás folyamán az eredeti szerkezet teljes felbomlásához vezetnek, és végül, a denaturálás körülményeitől függően különböző, teljesen kaotikus szerkezetet idéznek elő. Megfigyeléseit több német és angol nyelvű szakfolyóiratban közölte; ez irányú munkássága képezte alapját doktori értekezésének is, melyet a Román Tudományos Akadémia bukaresti Biokémiai Intézetében védett meg. Egységünk kutatási profiljának 1970-ben bekövetkezett megváltozásával, a

lipid biokémia területén kezdett dolgozni, és az ez irányú kutatásokat vezette. Említésre méltó egy általa kidolgozott, vérlipidek meghatározására szolgáló eredeti módszer, melyet a román Egészségügyi Minisztérium országos standardmódszerként fogadott el az összes orvosi laboratóriumok részére.

A vérfehérjék transzport funkcióit Csögör István vizsgálta. Leírta a koleszterinnek egy új transzportábilis formáját, amelyet ő „diffuzibilis koleszterin”-nek nevezett; a továbbiakban vizsgálta a diffuzibilis koleszterin szerepét az érlelmeszesedés különböző formáiban. Erre vonatkozó vizsgálatait a Iași-ban megvédett doktori tézisében és a „Funcție de transport al proteinelor serice” című, az Akadémiai Kiadónál 1972-ben románul, 1975-ben pedig oroszul megjelent könyvében foglalta össze.

A kutatóállomás munkájában jelentős helyet foglalt el a gyógynövények hatásának és felhasználhatóságának objektív, tudományos vizsgálata. Elsősorban hiperlipémiákat csökkentő hatású növényeket kerestek, melyeket az érlelmeszesedés megelőzésében és kezelésében kívántak alkalmazni. Feszt Tibor, Kerekes Medárd és Csögör István elsőként bizonyította be — kísérletileg és klinikailag egyaránt — az Allium sativum (fokhagyma) és az ebből készült kivonatok vérkoleszterinszintet csökkentő hatását. Megállapították, hogy különböző fokhagymakivonatoknak vagy ezek vitaminokkal dúsított változatainak egyaránt kifejezett antilipémiás és a fokozott véralvadékonyságot csökkentő hatásuk van, mind akut, mind krónikus zsír- és koleszterinterhelés esetén. Kutatásaik eredményeként szabadalmat nyertek egy gyógyszerkészítmény előállítására. A hiperlipémia leküzdésében jó eredményeket észleltek a lilahagyma (*Allium cepa*) alkalmazásától is, míg a fehér főzöhagymának nem volt ilyen kifejezett hatása. A továbbiakban kimutatták a fekete ribizke leveléből (*Fol. Ribes nigri*) készült tea és kivonat antihyperlipémiás és antikoaguláns hatását is. Egy teakeveréket állítottak össze (érlelmeszesedés-ellenes tea), amelyet „Ceai contra aterosclerozei” néven a helyi galenusi laboratórium termelt. Mindezeket a megfigyeléseket Feszt Tibor, Kerekes Medárd és Buksa Kálmán „Elaborarea unui preparat antihyperlipemiant, de origine vegetală, destinat prevenirii și tratamentului aterosclerozei” (Tg. Mureș, 1978., kéziratban) c. monográfiájában foglalták össze.

Jelentősek Ștef Liviu-nak és munkatársainak kutatásai a virágpor (pollen) és a méhszurok (propolisz) gyógyhatásával kapcsolatban. Kimutatták a regenerációt elősegítő, májvédő, endokrin, valamint fungicid hatást; Kerekes Medárddal és Eșianu L. Sigriddel pedig a parodontosisokban és sebek esetén megfigyelt gyógyhatásról tettek említést.

Az immunológiai laboratóriumot napjainkig Bérczes Judit főkutató vezette. A légszennyezettség ártalmasságával kapcsolatban a nitrózus gázok károsító hatását mutatta ki az immunrendszerre kísérleti állatokon és a légszennyező gyár körzetében élő lakosokon. Doktori értekezését is ebből a témából védte meg Barbu Zeno professzornál. A továbbiakban az immunológiai folyamatok hanyatlását követte az életkor előrehaladásával, és foglalkozott az időskori károsodások kivédésének lehetőségeivel.

A szervtranszplantáció műtéti kivitelezésével Pop D. Popa Ioan professzor kísérletezett. Szeretgázó munka folyt az implantációk immunológiai kérdéseinek tisztázására, továbbá a szív- és érbetegségeket kísérő immunbiológiai elváltozások vizsgálatára. A szívsebészeti kutatómunkát Deac Radu professzor folytatja, aki pericardiumból műbillentyűk készítését és beültetését valósította meg. Munkatársával, Simionescu Dan főkutatóval a beültetett billentyűk szervülésének biokémiai folyamatait követi nyomon. A sebészeti immunológiával és a sokkos betegek gyógyítási lehetőségeinek kérdéseivel behatóan foglalkozott Chiorean Mircea főkutató, jelenleg az

anesteziológia és intenzív terápia egyetemi tanára. E tárgyú munkája „Immunologia pentru chirurgical și anestezicologi” címmel 1983-ban a Dacia kiadónál jelent meg.

Az utóbbi 15 évben Bedő Károly professzor, akadémikus, munkatársaival kiterjedten foglalkozott Maros megye és a Székelyföld táplálkozási viszonyainak vizsgálatával és ezek változásainak a hatásával a lakosság életminőségére. Bedő professzor vezette a megye folyóvizeinek szennyezettségét és öntisztulását vizsgáló széles körű munkaegyüttes tevékenységét is. Ez a közegészségtanász, mikrobiológus, vegyész és gyógyszerész szakemberek bevonásával szervezett munkacsoport igen jelentős és nagy volumenű kutatást végzett.

Az elmélet és a gyakorlat összekapcsolására az akadémiai munkatársak jelentős segítséget nyújtottak a klinikáknak egyes laboratóriumi vizsgálatok elvégzésével. Így végeztek lipidológiai vizsgálatokat, immunológiai vizsgálatokat, hisztokémiai feldolgozásokat, az agy neuromorfológiai feldolgozását. Jelentős volt az a segítség is, amelyet az akadémiai kutatók az egyetem egyes tanszékeinek nyújtottak államvizsga-dolgozatok irányítása terén. Különösen említésre méltó az a több mint tíz évig tartó együttműködés, amely a Gyógyszerészeti Karon Nemes István előadótanár és intézményünk kutatói között alakult ki, az érzelmeszedés megelőzése és kezelése témakörben, valamint a hiperlipémia esetén fellépő véralvadási zavarok befolyásolása tárgyában.

A kutatóállomás tevékenységének jelentős területe volt a tudományos élet szervezése is. Ez megnyilvánult mind a tudományos ülészek szervezésében, mind a kutatók szereplésében országos vagy országhatárokon kívüli rendezvényeken. Egy másik területet jelentett a tudományos eredmények értékesítése könyvek, monográfiák és szakkikkek közreadásával hazai és nemzetközi folyóiratokban.

A kutatóállomás, majd az Orvosi Kutatóközpont évente tartotta meg saját tudományos eredményeit értékelő és értékesítő közgyűlését. Kiemelkedő jelentőségű rendezvény volt Marosvásárhelyen 1967-ben a „Symposium on the pathology of experimental and human allergic diseases of the nervous system”, egy nemzetközi részvétellel szervezett konferencia, ahol a kutatóállomás bemutatta a központ fennállásának tíz éve alatt elért eredményeket. Kutatóink rendszeresen szerepeltek munkáikkal az Orvostudományi Társaság felolvasó ülésein, valamint az országos szakösszejöveleteken. 1975-től Vásárhelyt évente megrendezik az évi tudományos ülészeket és rendszeresen kiadják az ott bemutatott dolgozatok tartalmi összefoglalóit (Sesiune anuală de valorificare a cercetării științifice, melyből eddig húsz kötet jelent meg). Azon nemzetközi rendezvények közül, melyeken kutatóink részt vettek, említsük meg például a Bruxelles-i Nemzetközi Neurológiai Kongresszust (1957), a Zürichi Neurológiai és Pszichiatriai (1957), vagy a Párizsi Nemzetközi Hisztokémiai Kongresszust (1980); a Szófiában tartott szövettani (1963) és anatómiai (1965) konferenciát, az Európai Pathologus Társaság kongresszusait (Varsó, 1966 és Budapest, 1973), a budapesti 1966-os és 1974-es Neurológiai és pszichiatriai konferenciát és még sok más rendezvényt. Ezáltal a kutatók nemcsak a város tudományos életének váltak aktív részeseivé, hanem az ország nemzetközi tudományos hírnevét is fokozták.

Az évek folyamán munkatársaink számos értékes könyvet és nagyszámú szakközleményt jelentettek meg. Utóbbiak felsorolása sokaságuk miatt lehetetlen. Egyes könyvcímeket már említettünk, számos más munka jelen kötet könyvjegyzékében szerepel. Ezek közül külön is említésre méltó Miskolczi Dezső akadémikus két monográfiája az I. T. Niculescu szerkesztette „Morfopatologia sistemului nervos” c. kézikönyvben, amelyik románul (1957) és oroszul (1963) is megjelent. A kutatóállomás 10 éves fennállásának évfordulója alkalmából az Akadémia Kiadónál egy kötet jelent meg „Cercetări medicale” címmel, melyben monográfiaszerűen foglalták össze

kutatóink tízéves tevékenységük eredményeit. 1972-ben jelent meg Popovicu Liviu könyve: *Somnul normal și patologic* (Ed. Medicală, București), 1975-ben pedig Pop D. Popa Ioannak, a kutatóállomás akkori vezetőjének munkája: *Inima, patologic și tratament chirurgical* (Ed. Medicală, București). A központ érlelmeszesedéssel kapcsolatos tevékenységéhez tartoznak Feszt Tibor és Kerekes Medárd főkutató könyvei: *Az érlelmeszesedés kutatása és leküzdése* (Dacia Kiadó, Kolozsvár, 1976); *Ép testben ép erek* (Orvosi Kiadó, Bukarest, 1983); továbbá Kerekes Medárd és Feszt Tibor: *Atheroscleroza, pe înțelesul tutoror* (Ed. Medicală, București, 1977).

Eredményes tudományos munkásságuk elismeréseképpen több kutató (Feszt Tibor, Kerekes Medárd, Maros Tibor) adatait közlik olyan nemzetközi elismerésnek örvendő enciklopédiák, amint a *World who's who in medicine* (Chicago), vagy a *Dictionary of International Biography* (London). Feszt Tibor tudományos munkásságának elismeréseként 1973-ban megkapta a *Certificate of merit* (D. I. B. London) diplomát.

Említsük meg végül azt a gazdag ismeretterjesztő munkát is, amelyet a kutatók az eltelt 40 év alatt mind szóban, mind írásban kifejtettek.

Összefoglalóan megállapíthatjuk, hogy a marosvásárhelyi Akadémiai Kutatóállomás, illetve Orvosi Kutatóközpont kivívta helyét az egyetemi városban. Az elmúlt csaknem fél évszázad alatt a kötelékébe tartozó kutatók olyan alapot raktak le, amely hozzájárult az ország tudományos hírnevének öregbítéséhez. Ugyanakkor igyekeztek hozzájárulni a bevezetőben említett célok megvalósításához is. Az intézmény dolgozói minden időben és minden körülmények között tették, amit kell, és mindig úgy, ahogy lehetett. Bizunk abban, hogy a következő fél évszázadban is ezen az úton haladnak tovább az utánunk jövők, és kikaparják a hamuba hullott parazsat, hogy mindig tudjon világítani és melegíteni.

Közegészségügyi Intézet

Dr. Bedő Károly

Az OGYE Közegészségtani Tanszékének történetébe illeszkedik a Közegészségügyi Intézet marosvásárhelyi fiókjának mintegy 10 éves gazdag tevékenysége is. Az Egészségügyi Minisztérium pénzügyi alapjával létesült 1949. febr. 1-jén. Célja, feladata a megelőző orvoslással kapcsolatos tudományos kutatás, állami egészségügyi szabványok szerkesztéséhez igényelt adatok szolgáltatása, vizsgáló módszerek, szabálytervezetek kidolgozása, szakértői véleményezések, a hatósugarába tartozó egészségügyi intézmények tudományos alapon nyugvó irányítása e területek lakosságának közegészségügyi támogatására.

Az intézet járványügyi és egészségügyi szervezési osztályokkal és élelmiszervizsgáló laboratóriummal kezdte meg működését. 1952 végén alakult meg a település-, táplálkozás- és munkaegészségügyi osztály. Önálló költségvetése, volt, ami igen előnyös volt, ugyanis 42 munkahelyet nyitott, köztük 14 tudományos kutatónak. Az intézet tevékenysége összefonódott az OGYE közegészségtani, mikrobiológiai, valamint járványtani tanszékének működésével, hathatósan kiegészítették egymást.

Igazgatási szempontból közvetlen felettes hatósága az Egészségügyi Minisztérium volt. Az intézet igazgatói tisztjét megalakulásától 1953-ig Putnoky Gyula töltötte be, ezután Benedek József, majd VilhelemAndrás. A közegészségtani tanszékcsoporttal való szoros együttműködést nemcsak a szakszemélyzet jó részének azonos munkahelye, hanem a laboratóriumoknak és az azok felszerelésének közös használata is segítette. A Közegészségügyi Intézet a központi épület 3. emeletének jobb szárnyán helyezkedett el, ugyanott, ahol a közegészségtani tanszékcsoport is. A vegyészeti, mikrobiológiai, élettani, biológiai laboratóriumokhoz tartozott a táptalajkonyha, optikai szoba, kromatográfias és fotófülke, a feltételes reflexeket tanulmányozó szigetelt kis laboratórium és kísérletiállat-istálló. Az akkor modernnek számító berendezéssel, műszerekkel volt felszerelve, mint például polarográf, elektromos pH-mérő, elektromos vezetőképességet mérő, anyagsere-meghatározó. Az intézet könyvtárában több mint 100 bel- és külföldi folyóirat, 2700 kötetnyi könyv állt a kutatók rendelkezésére. A terepen végzett munka céljaira 2, végül 3 gépkocsi szolgált.

Az intézeti tevékenység röviden osztályokra tagolva ismerhető meg. A település-egészségügyi osztály Benedek József vezetésével kutatta a falusi és a központi ivóvízellátás módozatait, a felszíni és szennyvizek összetevőit, a vegyi üzem okozta légköri szennyeződést, és ezek eredményeként javaslatokat tett megfelelőbb jelzőértékek bevezetésére. Feladataiknak megfelelően a Maros, a Küküllő, az Olt és az Aranyos folyók vizét tanulmányozták, ugyancsak a marosvásárhelyi és udvarhelyi szennyvizeket, ezek hatását a befogadó medencékre. A fogszúvasodás megelőzésére módszert dolgoztak ki az ivóvíz fluorozására. Védőövezetek létesítését javasolták a vegyi üzemek körzetében. A kidolgozott módszereket, javaslatokat megküldték az illetékes minisztériumnak, hatóságnak, amelynek tervhivatala, végrehajtó szerve használta fel, azaz érvényesítette.

A *település-egészségügyi osztály* kutatói 1952 és 1956 közötti időszakban (rövidebb-hosszabb időtartammal): Andriescu Eugen, Bódis Sándor, Fazakas Béla, Hâncu Maria, Steinmetz József, Székely Pál, Tőkés Béla orvosok, Bedő Sándor, Boér Károly biológusok, Nacsádi Bertalan és Rott Lajos vegyészek.

A *táplálkozás-egészségügyi osztály* ugyan 1953-ban alakult, azonban ennek alappillére, az élelmiszervizsgáló laboratórium egyidős az intézettel. Vezetője VilhelemAndrás orvos, helyettese Soós Pál vegyész, aki előzően az élelmiszerkutató laboratórium főnöke volt.

Az osztály tudományos témaköre kiterjedt az ásványvizekben található elemek mennyiségi meghatározására, a közfogyasztásra kerülő alapélelmiszerek tápértékének meghatározására, a csoportos étkezés módszereinek kidolgozására, az élelmiszeriparban felhasználható színezékek kijelölésére, A- és C-vitamin-források ajánlására, endémiás, golyvás területek lakosainak táplálkozási viszonyaira, mérgező anyagokkal dolgozók védőtáplálkozási módozataira, falusi települések ételmezési viszonyaira, alfanafiltiurea (ANTU) kisipari előállítására, az aminosavak kromatográfias kimutatására. E munkák eredményeként állami szabványok láttak napvilágot, mint például a tejpor, élelmiszer-színezékek használati szabványa, élelmiszerek tápértéktáblázata.

Az osztályon dolgozó orvosok: VilhelemAndrás, Bedő Károly, Weinstein Ibolya, Szegő Viktória; vegyészek: Soós Pál, Szabóné Selényi Zsuzsa, Szöts József, Geréd László, Blazsek Bodó Ágnes, Halmágyi János.

A *járványügyi osztály* 1949 és 1954 között működött, Boér László vezetésével. Központi feladata a hastífusz terjedésének megelőzése volt. Ezért csapadékos oltóanyag előállításának módszerét dolgozták ki. Részletesen foglalkoztak a Vi-aglutinációval, a bacilusgázdák felkutatásával.

A bélparazitizmust tanulmányozták, az oxyuris-szal fertőzöttek terápiájába új gyógyszert (Tanacetum vulgare — varádcis-aranyvirág kivonata) vezették be. Foglalkoztak a scarlatina, diphtheria, pertussis, hepatitis epidemica, poliomyelitis megelőzési módszereinek kidolgozásával, továbbá a fertőtlenítés és a patkányirtás módozataival. Az osztály kutatóorvosai: Balogh András, Erdélyi Rozália, Fazakas Béla, Eisikovits Károly, Kerestély János, Márialaki Károly, Nicoară Ioan, Papp Károly, Ridy László és Székely Pál.

A *munkaegészségi ügyi osztálynak*, mely 1953 és 1954 között működött, vezetőorvosa Horváth Pál volt. Tanulmányozta a szilikózis kérdését a rézbánya munkásainál, a vegyi üzem klór- és bikromátártalmait, valamint a bútorgyári alkalmazottak bőrbetegségeit. Kutatta a mezőgazdaságban, a fajparban dolgozók morbiditásának okait, valamint a fazekasok ólommérgezettségét. Új élettani módszereket vezetett be a cutano-galvanikus reflex felvételezésével, különös tekintettel a különféle ipari mérgezések kimutatására. Tudományos munkatársak: Charap György és Varga Ibolya orvosok voltak.

Az *egészségügyi szervezési osztály* 1953-ig létezett, Horváth Miklós vezetésével. Egészségügyi mintajárást szerveztek, Nyáradszereda székhellyel. A tudományos kutatások tapasztalatait átadták a helyi Közegészségügyi és Járványmegelőző Állomásnak, valamint a Tartományi Egészségügyi Nevelési Háznak, mely intézettel való együttműködést annak volt igazgatója, Friedmann Sándor segítette.

Az osztály munkaközösségét Gáspár Sándor, Kolumbán Mózes, Serester Zoltán orvosok, Péró Ildikó és Székely Rozália védőnők alkották. Az intézet különféle feladatai a következő személyzetre hárultak: Balás Pál (gondnok), Struhl Dóra (főkönyvelő), Magyar Magda (könyvelő), Balás Éva (könyvtáros), Kacsó Erzsébet, Pápai Zsuzsa, Veress Sarolta (gépirók), Fazakas Piroska, Kelemen László, Hoffmann Ella, Kertész Sándor, Győri Ernő, Péntek Vera, Peti András, Szűcs Ilona, Tóth Sarolta (laboránsok), Lokodi István, Czibalmos Imre (gépkocsivezetők), Nagy Mária, Hídy Erzsébet, Koncz Ilona, Kelemen Mária, Péntek Károly (kisegítők), és nem utolsósorban Hídy József rajzolóművész.

Megfogyatkozott létszámmal ugyan, azonban mégis működött az intézet az 1959. évvel bezárólag, amikor a helybeli „illetékes elöljáróság” javaslatát „magáévá tette” az Egészségügyi Minisztérium szakbizottsága, és megszüntette a tartománynak e betegségmegelőző intézményét, és — úgy mond — egyesítette a helyi Közegészségügyi és Járványmegelőző Állomással (Sanepid — KÖJÁL).

Megjegyzendő, hogy az ország területén a mai napig folyamatosan működik a bukaresti, Iași-i, kolozsvári és temesvári közegészségügyi intézet.

A középkáderképzés

Dr. Péter Mihály

A Bolyai Egyetem Orvosi Karának Marosvásárhelyre való költözésével e helység egyik napról a másikra egyetemi várossá vált. Ez számos előnye mellett óriási terhet is rótt a városra. A klinikák indulásával ugrásszerűen megnőtt a betegforgalom, és ezzel együtt a magas szintű be-

tegelletés igénye is. Orvosok itt is voltak, de a derékhadat természetesen a kolozsvári klinikákról Zjött tanszemélyzet képezte. A nagy úr a középfokú orvosi, egészségügyi személyzet terén mutatkozott. Ezt később fokozta a nővérként dolgozó apácák alkalmazásának hivatalos megszüntetése is. Ennek az elkerülhetetlen nehézségnek a megoldására akkor külső segítségre nem lehetett számítani, s így az egyetemnek a maga keretein belül kellett e vonatkozásban kezdeményeznie.

Így Putnoky Gyula professzor vezetésével megindult a védőnőképző tanfolyam, Horváth Endre későbbi orvosprofesszor szervező és irányító munkája nyomán életre kelt az ápolónőképző iskola, Lőrincz Ernő András professzor helyreállította és újra elindította a bábaképzést, Jozefovics Ferenc, a tüdőklinika későbbi vezetője létrehozta és vezeti a tbc-hálózat számára a kétéves nővérképző iskolát. Ez a fontos, de kellően sohasem értékelt tevékenység természetesen az Egészségügyi Minisztérium jóváhagyásával és támogatásával történt. Bár az anyagi fedezetet is az állam adta, meg kell említenünk, hogy különösen az elején, a 40-es években a helyi hatóságok, intézmények, sőt magánszemélyek anyagi segítsége nélkül nem valósulhattak volna meg ezek a tanfolyamok. Például Tamás Gizellának, az első védőnőképző kurzus gondnokának közlése szerint a védőnőjelöltek otthonát a volt legénységi laktanya néhány termében, Kacsó Sándor írónak Amerikában élő testvére, dr. Kacsó László által küldött ágyneművel indították meg. Említett érdemel az is, hogy a tanfolyamok vezetői és előadói, akik túlnyomórészt az egyetemi oktatók közül kerültek ki, önzetlenül vagy jelképes fizetésért vállalták ezt az áldozatos munkát.

Az említett tanfolyamok közül kettőről sikerült részletesebb adatokhoz jutni. Az egyik esetben Horváth Endre professzor jóvoltából, míg a másodikban egy „szemtanú” segítségével: a tanfolyam egyik volt hallgatóját sikerült megszólaltatni.

Az Ápolónőképző Iskola

Azt a tényt, hogy e szakképesítő tanfolyamok valóban az egyetemhez tartoztak, bizonyítja a nővérképző iskola kétnyelvű végbizonyítványa is, melynek fejléce a következő szöveget tartalmazza: Kolozsvári Bolyai Tudományegyetem, Ápolónőképző Iskola, Marosvásárhely. Továbbá a szövegben az alábbi sor szerepel: „... a Bolyai Tudományegyetem Orvosi Kara Ápolónőképző Iskolájának igazgatója...”

Az oktatás időtartama két iskolai év volt. Összesen két évfolyam indult, az első 26 személlyel, az 1946/47 és 1947/48-as, míg a második 12 személlyel az 1947/48 és 1948/49-es tanévben. Az iskola igazgatója Horváth Endre volt, aki példás odaadással, lelkiismeretesen szervezte és vezette az oktatást. Nagy érdeme volt, hogy sikerült szerkesztésében egy kétkötetes könyvmű jegyzetet kiadnia „Ápolónőképző Iskola jegyzetei” címen, amely tömören tartalmazta mindkét év anyagát (Kiadja a Kolozsvári Bolyai Tudományegyetem Ápolónőképző Iskolája, Marosvásárhely, 1947; I. kötet 452 o., II. kötet 537 o.).

Minden tárgyat az írta meg, aki előadta: orvosi fizika és kémia – Kiss Árpád; anatómia – Szentpétery József; élettan – Bartel György; bakteriológia – Putnoky Gyula; kórtan – Szabó István, gyógyszerstan – Hankó Zoltán; parazitológia – Bíró József; betegápolástan – Ferenczi Gabriella; kórházszervezés és statisztika – Hirsch Vescan Alice; háztartástan – Kozma Lívia; II. kötet: belgyógyászat – Horváth Endre, laboratóriumi diagnosztika – Horváth Endre; tüdőgümőkór kórtana – Ferenczi Gabriella; fertőző betegségek – Horváth Endre; diétetika – Végh Albert; röntgenológia – Krepesz Iván; kissebészet – Vass György; sebészet – Szombathelyi László; gyermekgyógyászat – László Ilona; szülészet – Borbáth Andor; ideg-elmé – Szabó Jenő; bőr- és

KOLOZSVÁRI BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
ÁPOLÓNŐKÉPZŐ ISKOLA
MAROSVÁSÁRHELY

...../19.....sz.

Végbizonyítvány

Alulírott ..... a Bolyai
Tudományegyetem Orvosi Kara Ápolónőképző Iskolájának igazgatója

.....
növendéknek, aki ..... év ..... hónapjának ..... napján
.....megyében született, 19.....

tartott vizsgáinak eredménye (általános osztályzata: .....) alapján kiállítom
ápolónőképző iskolai végbizonyítványát, hogy a törvényadta jogaival élhessen.

igazgató.

titkár.

nemikórtan – Újváry Imre; szemészet – Sz. Bródy Magda; fül-orr-gége – Szücs László; fogászat – Klein Dezső. A felsoroltakon kívül még tanított: Eperjessy Anna kémiát, Csidey József puerikultúrát, Gyulay Lili háztartástant, Végh Albert fertőző betegségeket, Spielmann József társadalomvédelmet és etikát. Szerepel a tárgyak között még közegészségtan és 1948-tól a politikai nevelés.

Az előadások a klinikák előadótermeiben, a gyakorlatok pedig a megfelelő klinikákon folytak. A nem helybeliek az egyetem udvarán lévő legénységi laktanyának szánt épület egy-két termében voltak elszállásolva.

Az ápolónőképző iskolának a következők voltak a tanítványai 1946—1948: Bartalis Erzsébet, Dálya Margit, Deáki Irén Leonina, Dobby Júlia, Fodor Júlia, Hauler Etelka Verona, Károly Júlia, Kászonyi Erzsébet, Kovács Borbála, László Ilona, Márton Anna, Máthé Berta Nicoletta, Nemes Erzsébet, Novák Júlia, Orbán Rozália Regalata, Pakot Erzsébet Germánia, Papp Klára Eterna, Pataki Lajos, Sárközi Klára, Szabó Margit, Szabó Margit I., Szolga Ilona, Török Lenke, Vass Mária Konráda, Kónya Margit, Hollanda Dóra; 1947—1949: Bende Katalin Adorjána, Berkecz Eszter, Bokor Vilma Árona, Garmay Gizella, Irimia Ibolya, Janka Margit Benedikta, Kiss Mária, Kovács Klementina, Péter Vilma Dominika, Rajk Erzsébet Ceciliána, Sűgő Margit és Tordai Erzsébet.

Amint a nevekből is kiderül, több apáca, illetve volt apáca is van a tanulók között, akik az állam által is elismert diplomát akartak így szerezni. Jellemző a háború utáni állapotokra, hogy a beiskolázottak születési éve 1893 és 1931 közé esik. A 30 év felettiek külön korengedéllyel iratkozhattak be. Ezek a tanfolyamok mellett, hogy az egészségügy szükségleteit szolgálták, számos félbeszakadt pályájú embernek megélhetési lehetőséget adtak.

Védőnőképző tanfolyam

Péter Emma ny. védőnő

A védőnőképző tanfolyam megindításáról újsághirdetés útján szereztünk tudomást. A beiratkozás az Orvostudományi Intézet központi épületében történt. A legalább négy középiskolai osztályt végzettek és 30 évnél nem idősebbek jelentkezhetek.

A tanfolyam időtartama 12 hónap volt (1949—1950), szabadság nélkül. Az oktatás magyar nyelven folyt, intenzív formában. A gyakorlati oktatás délelőtt 7-től 12-ig a klinikákon történt, ahol az orvosokat és a főnővér ellenőrizték munkánkat. Az elméleti kiképzést az egyetem központi épületében tartották minden délután. Átlag négy óránk volt naponta. Összesen 21 tantárgyat tanultunk kezdve az alaptantárgyaktól a szaktantárgyakig.

Egy-egy anyag befejezése után bizottság előtt vizsgáztunk. A tanfolyam végén államvizsgát tettünk, és hivatalos állami oklevelet kaptunk, amelyet a tanfolyam igazgatójaként Putnoky Gyula professzor is aláírt. A tanfolyamot összesen 31-en végeztük el.

A tanfolyam igazgatója és irányítója Putnoky Gyula egyetemi tanár, a titkárnő pedig Székely Rozália volt. Tanáraink (balról jobbra, abban a sorrendben ahogyan a fényképen ülnek): Bedő Károly, Hirschfeld János, Hirsch Vescan Alice, Liszka Pál, Petelei Lívia, Putnoky Gyula, Székely Rozália, Ferenczi Gabriella, Rosenfeld Tibor, Vass Jolán, Pressler Sándor, Zakariás Zoltán; ezeken kívül még tanítottak: Kasza László, Papp Károly, Dézsi Zoltán, Naftali Zoltán, Ander Zoltán, Éltető Sándor és mások. A végzett védőnők (szintén a fényképen való elhelyezkedés sorrendjében, alsó sor balról) a következők voltak: Máté Mária, Ázbé Sára, Pálosi Mária, Barabás Ilona,

Péter Emma, Radányi Teréz, Kovács Ilona I., Vass Otília, Nagy Mária, Rigmányi Ilona, Lőrincz Ibolya, Balázs I., Bodó E., Deák Teréz, (felső sor balról): Mihálydeák Éva, Birkás Klára, Kuna Margit, Bíró Etelka, Szócs Anna, Oláh Rozália, Baricz R., Kovács Ilona II., Péter Anna, Gnan Erika, Szatmári Erzsébet, Sükösd Irma, Bölöni Anna, Mecker B. és Deák Irén.

A tanfolyam idején az egészségügyi iskola bentlakásában laktunk, a volt Szent György utca 45. szám alatt. Gondnokunk Kerestély Piroska volt. Tudtommal előttünk volt még két tanfolyam, de mi voltunk az utolsó ilyen jellegű védőnőképzősök. Mindháromat Putnoky professzor szervezte és irányította, pontosan és igényesen. Az első tanfolyam hallgatói a volt legénységi laktanyában, a jelenlegi endokrinológiai és elmegyógyászati klinika épületében laktak, gondnokuk dr. Tamás Gizella volt. A második tanfolyam hallgatóinak bentlakása már ott volt, ahol a mienk.

A tanfolyam elvégzése után a megyei egészségügyi osztály helyezett ki, indokolt esetben figyelembe vették egyéni kéréseinket.

Visszatekintve a 25 évi védőnői munkámra, amelyből hat évet falun (Mezőcsávás központtal, Bazéd, Szabéd, Mezőkölpény, Mezőfele, Mezőménes, Galambod, Mezőszabad, Marosbárdos, Marosszentanna, Udvarfalva, Várhegy) és 19 évet Marosvásárhelyen dolgoztam, megállapíthatom, hogy a tanfolyam során olyan kiképzésben volt részünk, hogy szakmai munkánkat becsületesen el tudtuk látni, amiért mindannyian hálásak vagyunk tanárainknak.

Az Orvostudományi Társaság Magyar Autonóm Tartományi Fiókjának
december havi tudományos ülései:

Szülészeti-Nőgyógyászati szakülés

1955 december 7-én d. u. 6 órakor a Bőrklínika tantermében

1. Dr. Szabó J.: Terhesség végén lévő méh torsioja.
2. Dr. Boga K., dr. Tóthfalusi K., dr. Márton G., Róna M.: Idős primiparák szülése 14 éves klinikai anyagban.
3. Merdler-Paltin K.: Az újszülöttek hyperoxaemiás, asphyxia nélküli apnoejának élettana és klinikuma.

Gyermekgyógyászati szakülés

1955 december 8-án d. u. 6 órakor a Gyermekklínika tantermében

1. Dr. Strömpel E., dr. Körösi I., dr. Csavar I.: Bonnevie-Ullrich féle tünetcsoport.
2. Dr. Puskás Gy., dr. Szentkirályi I., dr. Borosnyai Á., Nemes A., Nussbaum O.: A gyermek-kori rheumás infectio néhány jellegzetessége a Magyar Autonóm Tartományban klinikai beteganyagon és terepen szerzett tapasztalatok tükrében.
3. Dr. Strömpel E.: Grippés eredetű interlobális pleuritisek elkülönítő körjelzése.

Belgyógyászati szakülés

1955 december 14-én d. u. 6 órakor a Bőrklínika tantermében

1. Dr. Hadnagy Cs., dr. Horváth E., dr. Lőrincz E. A. prof., Csipkés T.: B₁₂ vitamin szerepe a szénhidrát-anyagcserében. I.
2. Dr. Bolgár D. (Szatmár): A szlvtágulat klinikai és radiológiai vonatkozásai.
3. Dr. Lőrincz P., dr. Vajda I., dr. Palencsár A.: Adatok a typhus abdominalis antibioticus kezeléséhez.

Onkológiai szakülés

1955 december 21-én d. u. 6 órakor a Bőrklínika tantermében

1. Dr. Borbáth A.: A kolposcop jelentősége a méhnyakrák korai felismerésében.
2. Dr. Hadnagy Cs., dr. Gyergyai F., dr. Suru E., dr. Krepisz I.: „Miért halnak meg a rákos betegek” kérdéssel kapcsolatos vizsgálatok.

Közegészségügyi szakülés

1955 december 28-án d. u. 6 órakor a Bőrklínika tantermében

1. Horváth P., Gáspár L., Béres J.: Szórófestéssel dolgozó munkások egészségvédelmi kérdései.
2. Rott L.: Hazai alumíniumsulfat egészségügyi technikai kérdései.
3. Dr. Tőkés B., dr. Nicoara I., Baciu M., Czímbalmos I.: Előklórozás hatása gyors szűrőrendszerű vízműveknél.
4. Dr. Eisikovits K., dr. Papp K., dr. Nicoara I., dr. Tőkés B.: Egy atypikus typhus-járvánnyal kapcsolatos megfigyelések.

Tanszemélyzeti plenáris ülés elnöksége

Az Orvostudományi Társaság Ideg-Elmegyógyászati és Idegsebészeti szakosztálya

---

1960. április 28-án, d. u. 6 órakor az Idegklinika
tantermében

Lenin születése 90-ik évfordulójának
tiszteletére

Ünnepi ülést szervez

1. Dr. Miskolczy D. akad.: Lenin lángelméje.
2. Dr. Șt. Nicolescu, Dr. D. Onicescu, Dr. V. Gavat, Dr. V. Simionescu (București): Állati paraziták által az izmokban okozott idegi elváltozások jelentőségéről. (Bemutatja Miskolczy D. akad.)
3. Dr. Komjátszegi S., Dr. Róth Gy.: Agyalapi epidermoid rákos átalakulása.
4. Dr. Wajtsuk P., Dr. Komjátszegi S., Dr. Varga F.: Harmadik agykamrai ependymalis cysta két esete.
5. Dr. Csiky K. e. tanár: Adatok a schizophrenia kórjelzéséhez, kórjóslatához és kórszármazásához.
6. Dr. Werner G. (București), Dr. Méra E.: A poliomyelitises maradvány-tünetek kezelése tüdőkivonattal.

A legfelsőbb pártvezetőség látogatása az OGYI tanácstermében

Adatok a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet végzőseinek kihelyezéséről* (1972–1989)

Dr. Péter Mihály

Marosvásárhelyen az orvosképzés 1945 októberében veszi kezdetét, mégpedig a Kolozsváron ugyanazon évben létrehozott Bolyai Tudományegyetem kihelyezett fakultásaként. Az 1948-as tanügyi reform a Bolyai Tudományegyetem Orvosi Karát önálló intézménnyé, a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézetté (MOGYI) alakította át. Beindult tehát a gyógyszerész-képzés is. Az oktatás 1962-ig kizárólag magyar nyelven történt. Azóta és jelenleg is a gyakorlati oktatás csak románul, az elméleti pedig a hallgató igénye szerint románul vagy magyarul folyik.

Mivel a MOGYI létrejöttéről és kezdeti tevékenységéről több tanulmány jelent meg (irodalomjegyzék: 1., 3., 5., 7., 9., 10., 11., 12.), e kérdésre nem térünk ki. Hangsúlyoznunk kell azonban, hogy e vonatkozásban egy dokumentum értékű, összefoglaló munka megjelenése még mindig várat magára.

Munkánk célja az, hogy intézetünk-egyetemünk életének egy olyan oldalát emeljük ki, mely eddig nem képezte elemzés tárgyát, annak ellenére, hogy jelentősége nagyobb, mint amilyenek első látszatra tűnik. Végzőseink kihelyezése a romániai magyar értelmiség egy jelentős részének sorsát döntően befolyásolta, megszabva szakmai, gazdasági, kulturális és nem utolsósorban demográfiai helyzetét, beleértve az utóbbiba az elvándorlás kérdését is.

Mind a tárgyi, mind a szellemi javak esetében a „termék” határozottan minősíti a termelőt, az előállítót. A kihelyezés tehát, bár többnyire mechanikusan zajlott, jelentős esemény volt intézetünk, de főleg a végzős életében.

Kétségtelen, hogy a kihelyezésnek, melynek részleteit az illetékes minisztérium rendeletei szabták meg, fő kritériuma a kiképzés folyamán elért átlag tanulmányi eredmény, a „médiá” volt. Azonban a meghatározó irányelvek, például az, hogy melyik megyében irtak ki helyet, hova és hányat, az már politikai, gazdasági és társadalmi szempontoknak volt alávetve.

Az első években az intézet megkapta az Egészségügyi Minisztériumtól a végzősök számának megfelelő üres helyeket, melyeket a tanulmányi eredmények sorrendjében, a központi kiküldött jelenlétében osztottak ki. Az 1950-es évek végéig a helyek csaknem mind erdélyi megyékben voltak. Ettől kezdődően egyre többen kerültek a Kárpátokon kívülre. Később a helyek szétosztása központilag történt egy országos lista alapján, amit telekonferenciaszerűen oldottak meg Bukarest és az öt vidéki orvosi egyetem között.

Megemlékezésül dr. Farkas Imre János előadótanárra, aki egyetemünkön létrehozta az Abszolvensek kabinetjét, és követte végzőseinek sorsát mindaddig, míg tehetette.

1977-tel bezárólag az orvosokat kevés kivételtől eltekintve falusi egészségügyi körökbe helyezték, a gyógyszerészeket pedig falusi vagy kisvárosi gyógyszerészetbe. Az orvosok háromévi falusi gyakorlat után jelentkezhetek „szekundáriátusra” azaz szakképzésre. Gyógyszerészeknél szakosodási lehetőség nem volt, ellenben hároméves gyakorlat után városi működésre jogosító vizsgát „farmacist in mediú urban”, majd nyolcévi gyakorlat után főgyógyszerészi „farmacist principal” vizsgát tehetek.

1978-tól bevezették az Államtanács 1978. november 3-án hozott 436-os számú határozata alapján (13.) a végzés utáni kötelező hároméves kórházi gyakorlatot, a „stagiaturát”, amelyet 1989-ben két évre, 1990-ben egy évre csökkentettek, majd 1994-ben végleg megszüntettek (14.). E gyakorlatot egyetemi központokban vagy más nagyobb városok kórházaiban kellett végezni, szerény fizetés ellenében. E három év alatt 6-6 hónapot töltöttek egy-egy osztályon, majd bizottság előtt vizsgáztak (belgyógyászat, sebészet, gyermekgyógyászat, fertőző betegségek, körzeti rendelés; ezekből egyet tetszés szerint meg lehetett ismételni). Az így nyert, valamint az egyetem elvégzésekor elért tanulmányi eredmények alapján történt végleges kihelyezésük.

Az évek folyamán minisztériumi rendeletek által előírt különböző elsőséget, „prioritást” élveztek egyes végzősök a kihelyezés során. Ezek az elsőségek eredetileg humánus célzatúak voltak, de sok visszaélésre is lehetőséget szolgáltattak. Ilyen jellegű volt például az érdemoklevél,

Diákszövetségi gyűlés

melynek tulajdonosai csak hathónapi falusi gyakorlatot kellett végezzenek. Az 1957-től bevezetett „intern” vizsga sikeres letétele mentesített a falusi gyakorlattól. 1975-től többféle prioritást vezettek be: karonként az évfolyamelső, „șef de promoție” a kiirt helyekből bármelyiket választhatta; elsőséget élveztek azok is, akiknek lakóhelyén (falu vagy város) pályázható üres hely volt; a társadalmi tevékenységben kitűntek szintén jelentős előnyben részesültek (érdemjegyüket 0,50-nel emelték). A 436/1978-as Államtanácsi Határozat (13.) újra körvonalazza és részben módosítja a különben elég bonyolult elsőségi rendelkezéseket. Így például a lakhely szerinti elsőséget megyei „prioritate de județ” és nagyvárosi, illetve „zárt” városi „prioritate oraș mare” előnyre módosították; a házastársi viszonyt a lehetőségekhez képest igyekeztek figyelembe venni, azonban ez, sajnos, sok esetben nem járt sikerrel.

A felmérésünkben szereplő adatok több forrásból gyűlték össze: a szóban forgó egyénektől, a kihelyezést megelőzően hivatalosan kifüggesztett tanulmányi eredmények szerinti névsorokból, az ugyancsak kifüggesztett üres helyek jegyzékéből, valamint a különböző prioritásokban részesültek listáiból. A kihelyezést felkészítő gyűlések előzték meg, melyeken ismertették az érvényben levő rendeleteket, lehetőségeket. A kihelyezések utóbb nyilvánosak voltak, így azokon szülők és családtagok is részt vehettek. Arról, hogy kit hova helyeztek, bárki pontos jegyzéket készíthetett.

Felmérésünk, mely az 1972 és 1989 közötti időszakot öleli fel, összesen 4132 abszolvensre terjed ki, akik közül 3530 orvos és 602 gyógyszerész. Az összes végzősök létszámát és közülük a felmérésben szereplők arányát, valamint évenkénti és karonkénti tagolódását az 1. táblázat tünteti fel.

A táblázat „a” oszlopai az össz végzettek számát, míg a „b” oszlopok azon személyek számát adják meg, akik az „a” oszlopból a felmérésben szerepelnek. Ezek szerint a vizsgált időszakban összesen 4659-en végeztek, s közülük 4132-nek, azaz az összes abszolvensnek 88,68%-ának az adatait sikerült feldolgozni. Az 527 főt kitevő különbség két forrásból származik. Az első abból adódik, hogy az 1974-ben végzett 58 gyógyszerész közül csak 40-től van adatunk, míg a táblázatban „x”-szel jelzett esetekben egyáltalán nincs adatunk. Ez tehát az adatgyűjtés nehézségeinek róható fel (8.). A különbség második oka az „internátus” intézményéből adódott, ami tulajdonképpen a szakképesítésnek egyik, jelentős múltra visszatekintő, a francia iskolától átvett formája volt. Intézetünkben 1957 decemberében indult, és (valószínűleg) 1977/1978-ban szűnt meg, bár nem végleg, mert 1992 októberében ismét volt ilyen vizsga Bukarestben. Az interneket — falusi gyakorlatra nem lévén kötelezettek — nem helyezték ki. Ez magyarázza az 1972 és 1978 közötti éveknél észlelhető különbségeket. Így például 1972-ben a négy karnak megfelelően az internekek száma 11, 3, 2, 2, illetve 1973-ban 11, 3, 3, 2 volt. A vizsgált periódus többi évére erre vonatkozóan nincsen pontos adatunk.

Az 1. táblázatból még az is kiderül, hogy felmérésünk két szakaszra oszlik: az első 1972-vel kezdődik és 1977-vel zárul, amikor a kihelyezés falusi körökbe történt (gyógyszerészek városba is kerülhettek), a második szakasz 1978-tól 1989-ig terjed. Ez a kötelező hároméves kórházi gyakorlat szakasza.

A felmérésben szereplők létszámának tisztázása után a nemzetiségi hovatartozásuknak eldöntése következett. Romániában mindenki olyan nemzetiségű, amilyennek vallja magát. Ezt nyilván nem vehettük számba (8.). Így a továbbiak során csupán román, magyar és egyéb „anyanyelvű” kifejezést használunk. Azt, hogy ki járt román és ki magyar tagozatra, figyelembe vet-

tük, de sok esetben ezt sem tudtuk bizonyosan. Ez különben sem döntő érv a besorolásnál, hiszen több magyar anyanyelvű hallgató járt román tagozatra. Ennek a magyarázata egyrészt az, hogy sokan román középiskolába jártak, s így könnyebb volt e nyelven folytatni, másrészt pedig, ami az elsőt is magyarázza, a „jobb érvényesülés” lehetősége készíteti a szülőket az anyanyelven való tanulás elhagyására. A nevet vettük végül is döntő érvek a besorolásnál, jóllehet ez is egyre gyakrabban válik relativvá. Nem ritkán szép magyar csengésű család- és keresztnévűek románnak tartják magukat. Fordított eset is van, de ez már sokkal ritkábban fordul elő. Tehát azt illetően, hogy ki milyen anyanyelvű, egy bizonyos hibahatárral kell meghatározni. Összegezve tehát: azt, hogy ki milyen nemzetiségűnek vallotta magát, nem tudjuk; hogy ki milyen tagozatra járt, nem minden esetben tudjuk. Így tehát a nevet vettük alapul, s ennek következtében a román tagozaton tanuló magyar nevűeket is a magyar anyanyelvűek közé iktattuk. Ennek eredményeképpen a magyar tagozaton tanulók száma a valóságban néhányval mindig kisebb, mint a magyar anyanyelvűek száma. A tény az, hogy nem könnyű eligazodni e vonatkozásban, de a hibalehetőség nem nagy, s munkánknak különben sem ez a célja.

I.

A dolgozatunk első szakaszában szereplő 1157 személy anyanyelv szerinti megoszlása a 2. táblázatban van feltüntetve. Itt a magyar anyanyelvűek még minden karon túlsúlyban vannak.

A továbbiakban vizsgálatunk tárgyát az képezte, hogy honnan származtak a MOGYI hallgatói. Besorolásunk csak a megyék szintjéig terjed ki, egy esetet kivéve, amikor Bukarest municípiumról van szó. Felmérésünkben végig, tehát mindkét szakaszában, az 1968-as közigazgatási átszervezés által létrehozott területi felosztást vettük figyelembe. Így 39 megyével és Bukarest municípiummal dolgoztunk. Azt, hogy egy adott helység – ahonnan származnak, illetve ahova helyezték az abszolvenseket – melyik megyéhez tartozik, a Codul Poștal al Localităților din RSR, Direcția Generală a Poștelor și Telecomunicațiilor București, 1974 alapján döntöttük el. Mikor Erdélyt említjük, a tágabb értelemben vett Erdélyt értjük alatta, a következő megyékkel: Arad, Beszterce-Naszód, Bihar, Brassó, Fehér, Hargita, Hunyad, Kolozs, Kovászna, Krassó-Szörény, Maros, Maramaros, Szatmár, Szeben, Szilágy és Temes. Amikor pedig a Regát, az Ókirályság vagy a „Kárpátokon kívül” megjelöléseket használjuk, ez Moldova, Munténia, Olténia és Dobrudza összterületén levő, tehát a fennmaradt 23 megyére vonatkozik. A könnyebb tájékozódás végett mellékelünk egy megyéket feltüntetető térképet.

Azt, hogy az 1972 és 1977 között végzett magyar anyanyelvű orvosok és gyógyszerészek melyik megyéből származnak, a 3. táblázatban szemléltetjük.

E táblázatból kiderül, hogy a 662 magyar anyanyelvű végzős összesen 15 megyéből származik, tehát Krassó-Szörény megyét kivéve minden erdélyi megyéből jöttek hallgatók a MOGYI-ba. A legtöbben, amint az várható is volt, Maros megyéből jöttek (43,35%), utána Hargita (17,52%), majd csaknem azonos számban Szatmár, Kovászna és Bihar megye (6,79%, 6,19%, 6,04%) következik.

A megyéknek a 3. táblázatban feltüntetett sorrendje azonban jelentősen megváltozik, amennyiben egy adott megye végzőseinek számát, a megye magyar lakosságának számához viszonyítjuk (adott megye hat év során végzettjeinek száma osztva a megye magyar lakosságának számával, az 1977-es népszámlálási adatok (2.) alapján). Az így nyert arányszám szerinti sorrendet a 4. táblázatban adjuk közre.

A 4. táblázat – mely természetesen nem az orvosokkal való teljes ellátottságot tükrözi – meglepő adatokat tartalmaz, elsősorban azt, hogy egy adott megyében 1000 magyar lakosra hány magyar MOGYI-abszolvens jut e hat év alatti periódusban. Nem kívánunk mást kiemelni ezekből az adatokból, csupán azt, hogy melyik megye magyar lakosságának milyen fokú az „érdeklődése” a magyar orvos- és gyógyszerészképzés iránt. Természetesen az „érdeklődőket” illetően olyanokra gondolunk, akik a felvételin megállták a helyüket.

Maros megyének az első helyét valószínűleg a Marosvásárhelyt működő egyetem magyarázza. Kolozs és Temes megye helyét szintén az ott működő (de magyar tagozat nélküli) egyetemek határozzák meg. A két utóbbi eset bizonyítja, hogy az anyagi és kényelmi szempontok erősebbek, mint az anyanyelvhez való kötődés. De hol van Hargita, Kovászna, Szatmár stb. megye? Vajon népszerűsítjük-e eléggé egyetemünket? Magunk nemleges választ adunk e kérdésre, s felhívjuk minden illetékes figyelmét arra, hogyha nincsen elég magyar anyanyelvű hallgató, akkor mi magunk tesszük kétségessé a magyar nyelvű orvos- és gyógyszerészképzés sorsát.

A 3. táblázat adataiból kiszámítható az is, hogy a négy karon belül milyen arányban oszlottak meg egy adott megyének az abszolvensei. Kiderül, hogy a legkedveltebb az általános orvosi kar volt. Egyedül Temes megye esetében volt több abszolvens a Gyógyszerészeti Karon, mint az Általános Orvosin. Erre a magyarázat valószínűleg az, hogy Temesváron nem volt gyógyszerészeti kar. A Kolozs megyéből származók esetében a Fogorvosi Karon van a legtöbb végzős. Sajnos, három megyéből nincsen fogorvos, míg kettőből gyógyszerész abszolvens. Ez valószínűleg

Az 1949-ben végzettek 40 éves találkozója

a hiányos felvilágosításnak tudható be. A Gyermekgyógyászati Kar adatait azért nem említjük, mert oda csak kevesen jelentkeztek önként. A hiányzó helyeket úgy töltötték be, hogy az általános orvosira bejutottak jegyzékének végéről annyit tettek át erre a karra, ahány hely ott még volt.

Ami a román anyanyelvű abszolvensok származását illeti, az adatok az 5. táblázatban szerepelnek. A táblázat adataiból megállapítható, hogy Botoșani, Ialomița és Tulcea megyét kivéve az ország minden részéből jöttek hallgatók, még azokból a megyékből is, amelyekben volt orvosi egyetem, ideértve Bukarest várost is.

A négy fakultás iránti érdeklődést összevetve a magyar anyanyelvűekével (3. és 5. tábl.), a következőket állapíthatjuk meg: a magyar anyanyelvűeknél százalékban kifejezve kevesebb az általános, több a gyermekgyógyász, a román anyanyelvűeknél fordítva. Ennek a magyarázata többféle lehet. A magyar csoportnál a fogorvosi szak iránt, a románnál a gyógyszerészet iránt volt nagyobb az érdeklődés ebben az időszakban. Jelentős különbség azonban nincsen.

Ezek után tekintsük át a vizsgált periódus első szakaszára vonatkozó kihelyezési adatokat! Hogy volt-e olyan írásbeli vagy szóbeli megállapodás, melynek alapján a MOGYI abszolvensének túlnyomó része magyarok által lakott vagy magyarok által is lakott vidékre kerüljön, ezt nem tudjuk. De abból a tényből kiindulva, hogy a MOGYI 1962-ig teljesen magyar nyelven oktató egyetem volt, nyilván arra kell gondolni, hogy végzettjeit főleg magyarság lakta területekre szánták, hiszen a bukaresti, Iași-i, kolozsvári, temesvári és később a craiovai testvérintézetek-egyetemek a többi szükségletet gond nélkül el tudták látni. Mindenesetre, felmérésünknek már első szakaszában (1972—1977) ilyen elképzelésnek már nyoma sincsen. Megfelel viszont a kihelyezés eredménye annak az állításnak, amelyet az „Évkönyv” 17. oldalán találunk: „... s ezek az egészségvédelem szolgálatában országunk egész területén dolgoznak” (12.).

A 6. táblázat adatai szerint magyar anyanyelvű végzettségeink 1972 és 1977 között 29 megyébe lettek kihelyezve. Gyakorisági sorrendben a három első megye: Bacău (20,99%), Neamț (12,23%) és Botoșani (7,70%). A 662 abszolvensből 361, azaz 54,53% az Ókirályság területére került. Ez karokra lebontva azt jelenti, hogy az általános orvosok 58,29%-a (n=144), a gyermekgyógyászok 61,11%-a (n=66), a fogorvosok 42,19%-a (n=73) és a gyógyszerészek 58,79%-a (n=78) került a Regátba.

Ha a 6. táblázat adatait összevetjük a 7. táblázatban foglaltakkal, azt látjuk, hogy a román anyanyelvű végzősöket még nagyobb arányban helyezték az Ókirályság megyéibe: 477-ből 308-at (65,21%). Ez így igaz, de ha ezek számából levonjuk azt a 105 abszolvenst, aki onnan is jött, akkor 42,55% marad, ami azt jelenti, hogy valójában mégis 12%-kal több magyar anyanyelvű végzős került a Regátba, mint román. Arra pedig, hogy mi a különbség a között, hogy magyar vagy román abszolvens kerül csak románok által lakott területre, arra később még vissza fogunk térni.

Külön áttekintve a Maros megyéből származó magyar anyanyelvű végzősök kihelyezését (8. táblázat), nagy vonalakban ugyanazt láthatjuk, mint amit az összes magyar anyanyelvűek kihelyezését feltüntető 6. táblázat adataiból kiolvashatunk: 59,23% a Kárpátokon kívülre került, tehát még magasabb részarányban, mint az összes magyar anyanyelvűek esetében (54,53%). A karok között mutatkozó különbség a Regátba helyezetteknél (általános 65,04%, gyermekgyógyász 70,21%, fogorvos 42,52%, gyógyszerész 66,00%) az egyes szakterületek iránt mutatkozó pillanatnyi igénnyel magyarázható. A legtöbb megyében a gyógyszerészek szóródtak szét, 9-en

közülük egyedül kerültek egy-egy megyébe. Ez az egyedüllét érzését nagyon felfokozza, különösen ha figyelembe vesszük, hogy túlnyomó részük nő volt.

Önként vetődik fel a kérdés, hogy a kihelyezéskor a Maros megyéből származó abszolvensek közül hánynak sikerült hazakerülnie? E kérdésre évekre lebontva kimerítő választ ad a 9. táblázat.

A 9. táblázat adataiból kiolvasható, hogy hat éven keresztül csak 1–2 Maros megyei végzős jutott haza, kivéve az 1977-es évet, amikor ez 10-nek sikerült. Tehát a Maros megyéből származó 287 magyar anyanyelvű végzős közül 6 év alatt 18-at, azaz 6,27%-ukat helyezték saját megyéjükbe. Karokra lebontva a következőképpen áll a helyzet a hazakerüléssel: általános 10,67%, gyermekgyógyász 8,51%, fogorvos 2,29%, és a legrosszabb a gyógyszerészeknél 2,00%-kal. Tehát hat év alatt a Maros megyei 50 gyógyszerész közül egyet helyeztek ki saját megyéjébe.

Maros megyéhez hasonlóan áttekintjük a Hargita megyéből származó magyar anyanyelvű végzősök kihelyezését is, ugyanis Maros megye után Hargita megyéből származik a legtöbb magyar abszolvens: 116 e periódusban. Az idevonatkozó adatok a 10. és 11. táblázatban vannak feltüntetve.

A 8. és 10. táblázatban szereplő megyék sorrendjét összehasonlítva, szembevetve, hogy a Hargita megyei abszolvensek kihelyezésénél a „saját” megye a második helyre ugrik fel Bacău megye után, szemben Maros megyével, amelyik csak a negyedik volt. Ennek ellenére a regáti megyékbe való kihelyezés aránya csak kevéssel kisebb (55,17%) a Maros megyeinél (59,23%). Mindenesetre a 4,06%-os különbség nem elhanyagolható. A négy kar végzősei közül a legtöbben (72,00%) a gyógyszerésztől kerültek a Kárpátokon kívülre, 18-an a 25-ből.

Azt, hogy a Hargita megyéből származó végzősök közül hányan kerültek haza, a 11. táblázatból olvashatjuk ki. Mindenesetre, összességében jóval többen (19,82%), mint a Maros megyeiek esetében (6,27%). A 13,55%-os különbség már aligha véletlen. Hogy a nagyobb arányú hazakerülés a magyar nemzetiségű megyei főorvosok javára írható-e, vagy más tényezőkben kell keresni, ezt nem vagyunk hivatottak eldönteni. Magunk az első lehetőség felé hajlunk. A hazakerülés lehetőségét a négy kar szempontjából szemlélve, megint a gyógyszerészeké a leghátrányosabb helyzet, mert a hat év alatt a 25 Hargita megyei abszolvensből – akik mind nők voltak – egy sem jutott haza.

Felmérésünk első szakaszának lezárásaképpen a 12. táblázatban egybe vetettük azt, hogy a magyar anyanyelvű abszolvensek honnan származnak, és hova helyezték őket.

A 12. táblázat adatai sok magyarázatot nem igényelnek: 15 megyéből jöttek, 29 megyébe mentek. Határozott „kiáramlás” észlelhető a Kárpátokon túlra. Hat erdélyi megye van (Beszterce-Naszód, Fehér, Hunyad, Krassó-Szörény, Temes és Szilágy), ahova több ment, mint ahány jött, ezek azonban mind olyanok, amelyeket akkor választott az abszolvens, „ha már nem volt más”. Tehát ezek az erdélyi megyék közül „másodrendűeknek” számítottak az abszolvensek szemszögéből.

A tárgyilagosság megköveteli, hogy ne hallgassuk el azt, hogy az Erdély → Regát irány a román abszolvenseknél is észlelhető volt, de ez esetben egy részük visszament, azaz hazament, hisz onnan is jött.

II.

Felmérésünk második szakasza (1978—1989) a kötelező hároméves gyakorlat, „stagiatúra” periódusát öleli fel (13.). Tehát már nem falusi körzetbe való kihelyezésről van szó. E szakasz végzőseinek tagozódása évfolyamok, karok és anyanyelvi hovatartozás szerint a 13. táblázatban van feltüntetve. Sajnos, hiányoznak az 1983-as év adatai, valamint 1985-ből a fogorvosoké és a gyógyszerészeké. Reméljük, hogy egyszer nemcsak ezek pótlására, hanem egyetemünk első két évtizedének hasonló jellegű feldolgozására is sor kerül.

Munkánk második szakasza 1567 magyar és 1359 román anyanyelvű abszolvens kihelyezési adatait dolgozza fel. A 13. táblázatból az is kitűnik, hogy az 1988-ban és 1989-ben a román anyanyelvű végzősök túlsúlyba kerülnek. Ha a két tagozat (román és magyar) létszámának módosulását is elemezhetnénk, kiderülne, hogy az „átcsapás” valószínűleg már előbb megtörtént.

A 14. táblázat azt tartalmazza, hogy melyik megyéből származtak a II. szakasz magyar végzősei. Ha összevetjük a 3. és a 14. táblázat adatait, több eltérést észlelhetünk.

1. A megyék száma, amelyekből az abszolvensok jöttek, 15-ről 18-ra nőtt. Egy-egy végzős jött az eddig hiányzó erdélyi (Krassó-Szörény) és a két regáti megyéből (Mehedinți, Vilcea). Ezek már, de főleg a két utóbbi, az odahelyezett magyar szülők gyermekei lehetnek, akik az anyanyelvű szakképesítésről nem akartak lemondani.

2. Módosult a megyék sorrendje: Bihar és Kovászna például előre tört, visszaesett azonban Kolozs, Szilágy, Arad és mások.

3. Változott az érdeklődés foka az egyes karok iránt: visszaesett például a fogorvosi szak iránt Hargitában (29,30%-ról 7,01%-ra) és Biharban (27,50%-ról 8,72%-ra), de nőtt mindkét megyében az általános orvosi kar iránt (Hargitában 30,34%-ról 56,14%-ra és Biharban 30,00%-ról 59,73%-ra). E változásokat tovább nem elemezzük, mert nem képezik célunkat.

A megyék, ahonnan a II. szakasz román anyanyelvű végzősei származtak, a 15. táblázatban vannak feltüntetve. Az adatokból kitűnik, hogy három megyét kivéve (Ialomița, Iași, Tulcea) minden más megyéből és Bukarestből is jöttek hallgatók a MOGYI-ba. A 15. és az 5. táblázatot összehasonlítva kiderül, hogy az első szakaszban is három megyéből (Botoșani, Ialomița, Tulcea) nem volt abszolvens. Ezek szerint az egész vizsgált periódusban (1972—1989) csak Ialomița és Tulcea megyéből nem volt román anyanyelvű végzős, hacsak nem azokban az években, melyekről nincsenek adataink. Leszögezhető tehát, hogy a MOGYI iránti érdeklődés igen széles körű volt. E ténynek magyarázatára nem térünk ki.

A továbbiak során tekintsük át azt, hogyan alakult a kihelyezés a kötelező hároméves kórházi, illetve gyógyszerértári gyakorlat idején. Azt, hogy a magyar anyanyelvű végzősök melyik megyékbe kerültek, a 16. táblázatban adjuk közre.

A 16. táblázat adataiból láthatjuk, hogy az első szakaszhoz viszonyítva (6. tábl.), amikor csak 29 megyébe kerültek, 1978 és 1989 között Bukarestbe és az ország minden megyéjébe helyeztek magyar anyanyelvű végzőst. Ennek ellenére a Regátba kerültek arányszáma csökkent: az I. szakaszban 662-ből 361, azaz 54,53%, míg a II.-ban 1567-ből 655, azaz 41,79%. A Regátba helyezetttek számát lebontva a négy karra, az alábbi adatokhoz jutunk: a 655 abszolvensből 392 általános orvos, 109 gyermekgyógyász, 84 fogorvos és 70 gyógyszerész volt, ami azt jelenti, hogy az 1978 és 1989 között végzett magyar anyanyelvű általános orvosoknak 42,24%-a, a gyermekgyógyászoknak 38,51%-a, a fogorvosoknak 44,21%-a és a gyógyszerészeknek 42,16%-a jutott a Regátba.

Lássuk a továbbiak során, hogy mi a helyzet a román anyanyelvű abszolvensek kihelyezésénél. Ezek az adatok a 17. táblázatban vannak feltüntetve.

Az 1359 román abszolvensből 715, azaz 52,61% került a Regátba. Látszatra ez jóval több, mint a magyar anyanyelvű (41,79%). Ha azonban levonjuk a Regátból jött 313 végzöst az oda kihelyezettek számából (n=715) kiderül, hogy mindössze 402 román anyanyelvű végzöst (29,58%) helyeztek a Kárpátokon kívülre, ami 12,21%-kal kevesebb, mint a magyar abszolvenseknél.

Voltak évek, amikor a kihelyezés nagyon leszűkített területre korlátozódott. Ilyen volt például 1984, amelynek adatai a 18. táblázatban vannak összefoglalva.

Az adatok annyira világosan tükrözik az adott időszak céltudatos szándékát, hogy az minden magyarizációt feleslegessé tesz.

A II. szakaszban is külön kitérünk a Maros és a Hargita megyéből származó magyar abszolvensek kihelyezésére. A 19. táblázat azokat a megyéket tünteti fel, amelyekbe a Maros megyeieket kihelyezték.

A táblázatból kiderül, hogy – Krassó-Szörény és Olt megyét kivéve – a fővárosba és az ország minden más megyéjébe jutottak Maros megyei magyar abszolvensek. A részletek a táblázatból kiolvashatók.

Idé kapcsolódik az a kérdés, hogy a fent nevezettek milyen mértékben kerültek a kihelyezéskor vissza saját megyéjükbe? Az erre vonatkozó adatok a 20. táblázatban vannak közreadva. Ezeket összehasonlítva a 9. táblázatban foglaltakkal, megállapítható, hogy tanulmányunk II. szakaszában a „hazajutás” esélyei jobbak voltak. Ezek évenként 1,53% és 66,66% közt ingadoztak, 29,39%-os átlaggal.

A Hargita megyére vonatkozó hasonló adatok a 21. és a 22. táblázatban láthatók.

Bár a szórás itt nagyobb, mint az I. szakaszban, kevesebben (38,51%) kerültek a Regátba, mint a falusi körökbe való kihelyezéskor (55,17%). Természetesen ez a javulás csak a hároméves kötelező kórházi gyakorlat idejére vonatkozik. A saját megyébe való visszajutás szintén előnyösen változott. Az eredmények a 22. táblázatból kiolvashatók. Meglepően nagy határok közt ingadozik az évenkénti hazajutási százalék (0,00%–89,47%). Az I. szakasz 19,82% átlagához képest a II. szakaszban ez 38,15%-ra növekedett.

Említést érdemel, hogy mind az első, mind a második szakaszban különbség mutatkozott a hazajutási százalékot illetően Maros és Hargita megye közt, az utóbbi javára.

I. szakasz: Maros megye: 6,27%; Hargita megye: 19,82%

II. szakasz: Maros megye: 29,39%; Hargita megye: 38,15%.

Nézetünket e kérdéssel kapcsolatban a 10. táblázat adatainak értékelése során már kifejtettük.

Ha hozott is javulást a II. szakasz kihelyezési eljárása, olyan értelemben, hogy kevesebb magyar anyanyelvű abszolvens került a Regátba, illetve több jutott magyarok által is lakott vidékre, ez túlzott optimizmusra nem ad okot. A diktatúra évei kihelyezési politikájának tendenciája ennek ellenére jól kirajzolódik, ha összevetjük azt, hogy honnan származtak a magyar anyanyelvű abszolvensek, azzal, hogy hova lettek kihelyezve. A 23. táblázat figyelemre méltó megállapításokra nyújt lehetőséget e téren.

Tanulmányunk befejezéseképpen még néhány összefoglaló táblázatot adunk közre a feldolgozott anyag könnyebb áttekintése végett.

A 24. táblázat összesíti azt, hogy melyik megyéből származtak a román abszolvensek. Az I. szakaszban 105 (22,01%), a II. szakaszban 313 (23,03%) származott a Regátból, átlag 22,76%. Az

a
marosvásárhelyi
orvostudományi
és gyógyszerészeti
intézet végzős
diákjai   **1991**
XLII. évfolyam

Magyar tagozat **Általános orvosi kar**

Albert András
 Albert Sándor
 Balog Márta Krisztina
 Bálint Karda Ágnes
 Barabás László János
 Baricz Máthé Enikő
 Binder Zsolt Péter
 Bíró Éva
 Both Kajtár Ida
 Bőjthe Ildikó
 Csiki Ferencz Ildikó
 Csongvai Csaba
 Darkó Beáta
 Darvai Székely Enikő
 Deák Katalin
 Dósa Gyöngyvér
 Figeressi Zsuzsanna
 Erőss Mária
 Farkas László Attila
 F. Györfly Edit
 Gurka Tünde Éva
 Gyenes K. Tibor
 Gyöngyösi Székely Éva
 Héjja Ilona
 Horzsa Éva
 Jáni Judit
 Jenei Melinda

Kerekes Márta
 Kerekes Ráduly Enikő
 Kiffer Erzsébet
 Kiss Réka Katalin
 Komáromi Zoltán
 Kónya Kerekes Ágnes
 Kulcsár Enikő
 Martin Fazakas Lili
 Mártonfi Lazsádi Katalin
 Mihálykó D. Erzsébet
 Miklós Klára
 Nán Mária Anna
 Oláh Enikő
 Ördög Éva
 Palatka Csilla
 Pál Magos Melinda
 Pásztori Gergely Izabella
 Pávai Zoltán
 Pécsi Enikő
 Szilágyi Graef Anikó
 Tóth István
 Török Imola
 Valics Péter
 Varga Ildikó
 Vargyas Lehel Jenő

Fogorvosi kar

Kiszely Andrea
 Vitos Gábor
 Zöld Éva

első szakasz 477 román abszolvensze az összes végzősök (n=1157) 41,22%-át, míg a második szakasz 1359 román abszolvensze az összes abszolvenszek (n=2975) 45,68%-át tette ki. Feltűnés nélküli, lassú, de biztos növekedés, amit a magyar végzősök számának lassú, de biztos sorvadása követett. A fenti észrevételt a 25. táblázat adatai is alátámasztják, amelyben 3-3 év adatait hasonlítjuk össze a teljes vizsgált periódusból.

Végezetül a 26. táblázatban összegezzük azt, hogy a felmérés időszakában melyik megyébe hány magyar anyanyelvű abszolvenst helyeztek ki.

A bemutatott adatok alapján világosan körvonalazódik a diktatúra éveinek demográfiai vonatkozású, asszimilációt elősegítő szándéka, ami a MOGYI végzőseinek kihelyezésében is megnyilvánult.

A magyar anyanyelvű abszolvenszek megértették az állampolitikának azt a – különben indokolt – igényét, hogy az országnak azon részeit, melyek többek között egészségügyi vonatkozásban el voltak maradva, fel kell karolni. Vállalták is ezt a hivatásból fakadó feladatot, és ennek, néhány esettől eltekintve, becsülettel eleget is tettek (4., 6.). Végleg megtelepedni azonban a területeken csak „jobb híján” szándékoztak.

Az erdélyi abszolvens – bármilyen nemzetiségű volt – kevés kivétellel haza akart kerülni. A regátiak túlnyomó része szintén haza akart jutni, de már jelentős része szívesen maradt Erdélyben. Az ország minden részében voltak területek, melyeknek kisebb, illetve nagyobb volt az affinitásuk. Ezt az határozta meg, hogy van-e lakás, vízvezeték, villany, milyen távolságra van a vasúttól, az aszfaltúttól, nagyobb várostól, feleségtől, szülőktől stb. Ezek a szempontok a nemzetiségtől függetlenül érvényesültek. De meg kell érteniük a többségieknek, hogy ezeken kívül még vannak olyan kritériumok is, melyek csak a nemzeti-, nyelvi kisebbségieknél jelentkeznek.

Az 1988-ben végzett orvosok ballagása

Adataink nem hallgatták el, hogy sok erdélyi román abszolvens is került a Kárpátokon túlra. De vajon ugyanazt jelenti neki is ez az állapot, mint a kisebbségi abszolvensnek, aki valószínűleg meg akarja őrizni önazonosságát?

A kisebbségi végzősnek – legyen az magyar – a Regát vagy a csak többségiak által lakott terület teljesen új környezete: jelent, nemcsak gazdasági és nyelvi, hanem kulturális, vallási, étkezési és számos más szempontból is. Jobban ki van téve a kisebbségi léttel különben is együtt járó pszichés komplexusnak. Mindezek a tények a kezdőknel a mindig jelenlevő szorongást fokozzák, és nemegyszer súlyos, jól vagy rosszabbul leplezett pszicho-szomatikus zavarokat okoznak. Ez gyakran „munkába való temetkezéshez”, de sajnos, még gyakrabban alkoholizmushoz, elvándorláshoz vagy esetenként súlyosabb következményekhez vezetett (4., 6.).

A kisebbségi számára a teljes többségi környezet előbb vagy utóbb asszimilációhoz vezet. Elsatnyul a nyelv, elvész a nemzetiségi hovatartozás tudata, a vallás, megváltozik a név, s fellép a „kétlakiság”, a sehova se tartozás.

Mindez azt jelentse, hogy a kisebbségiakkal kivételt kell tenni? Nem lehet őket szükség esetén bárhová helyezni? Határozottan nem. De jelenti azt, hogy ne erőltetett arányban helyezzék őket szinttöbbségi területre, és mikor a „kötelező” éveiket letöltötték, meg kell teremteni a méltányos áthelyezés lehetőségét, hiszen minden egyetem gazdagon el tudja látni értelmiségivel környező területét. Azt pedig elemi emberi jognak tekintjük, hogy a beteg panaszait orvosával anyanyelvén tudja közölni, s attól ugyanúgy utasításokat kapni gyógyulásához.

Reméljük hogy az orvos és gyógyszerész végzősök munkába állásának jelenleg bevezetett rendszere (14.), méltányosabb eredményekhez fog vezetni, mind a végzős, mind a beteg szempontjából.

Következtetések

1. A vizsgált periódusban (1972—1989) összesen 4659 orvos és gyógyszerész végzett, ebből 4132-nek (88,68%) dolgoztuk fel az adatait.

2. A felmérés első része (1972—1977) a falusi körökbe történő kihelyezést, míg a második (1978—1989) a „stagiaturát”, azaz a kötelező hároméves kórházi szolgálatra szóló kihelyezést öleli fel.

3. A magyar anyanyelvű abszolvensok két esettől eltekintve mind Erdélyből, a román anyanyelvűek két megyét kivéve, Bukarestből és az ország összes többi megyéjéből származtak. Utóbbiak 22,76%-a jött a Regátból. Az első szakaszban a román abszolvensok az össz végzősöknek 41,22%-át, míg a másodikban 45,68%-át képezték.

4. Az első periódusban a magyar anyanyelvű abszolvensok 54,53%-a, a román anyanyelvűeknek pedig 42,55%-a került a Regátba. E szakaszban például a 287 Maros megyei magyar abszolvensból 18 (6,27%) került saját megyéjébe. A 287 végzősből 50 gyógyszerész volt, közülük ez időben csak egyet (2,00%) helyeztek Maros megyébe.

5. Bár a második szakaszban csökkent a magyar anyanyelvűek Kárpátokon túlra helyezésének aránya (41,79%), így is nagyobb volt a román anyanyelvűekénél (29,58%).

6. Voltak évek, így például 1984, amikor a Regátba helyezettek száma jóval meghaladta az átlagot, a 153 magyar anyanyelvű abszolvensból 135-öt (88,23%) helyeztek oda.

7. Az abszolvensok kihelyezése mindkét vizsgált időszakban egy olyan tényező volt, amely nemcsak az asszimilációt, hanem az elvándorlást is jelentősen elősegítette.

Irodalom

1. BARABÁS BÉLA, JOÓ RUDOLF (szerk.): A Kolozsvári Magyar Egyetem 1945-ben. Magyarágkutató Intézet, Budapest, 1990.
2. DIÓSZEGI LÁSZLÓ, R. SÜLEANDREA (szerk.): Hetven év. A romániai magyarság története 1919—1989. Magyarágkutató Intézet, Budapest, 1990.
3. BRASSAI ZOLTAN: A magyar nyelvű orvosképzés gondjai. Korunk, 1990., 9, 1193—1197.
4. CSEKE PÉTER: Látóhegyi töprengések. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1979.
5. CSÖGÖR LAJOS: Lapok a Bolyai Egyetem történetéből, I—XIX. Erdélyi Figyelő (Marosvásárhely), 1990. 11. — 1992. 2.
6. FARKAS IMRE JÁNOS: Orvosok. Igaz Szó (Marosvásárhely), 1982. 11., 425—431.
7. JUNG JÁNOS, EGYED-ZS. IMRE (szerk.): Viharban. Procardia Kiadó, Marosvásárhely, 1994.
8. NAGY GYÖRGY: Végveszélyben (volt?) a romániai magyar értelmiség. Korunk, 1990., 3., 355—372.
9. SZÖLLŐSI ÁRPÁD: Egy erdélyi (Románia) magyar nemzetiségi felsőoktatási intézet sorsának története dokumentumokban. Valahol Erdélyben. 1988. (Kézirat).
10. TANKÓ ATTILA, PÉTER MIHÁLY (szerk.): Genersich Antal emlékkönyv. Genersich Alapítvány, Budapest; Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Orvostudományi Szakosztálya, Marosvásárhely, 1994.
11. A romániai magyar főiskolai oktatás (múlt—jelen—jövő). Jelenlét. Kolozsvár, 1990.
12. Institutul de Medicină și Farmacie din Tîrgu-Mureș, 1945—1967. Edit. I. M. F. Tg. Mureș, 1967.
13. Legislație privind sănătatea publică – culegere de acte normative. Consiliul de Stat al RSR, 1985.
14. Conținutul Rezidențiatului în specialitățile medicale și farmaceutice. Viața Medicală (București) 1993, 40—41, pag. 6.; Rezidențiat 1994, condiții de participare, organizare, număr de locuri și alte informații inedite. Viața Medicală (București), 1994, 34, pag. 3.

1. táblázat: A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet 1972 és 1989 közötti végzőseinek száma és a felmérésünkben szereplők számának összehasonlítása

Év	Kar								Összesen	
	Általános		Gyermekgyógyv.		Fogorvosi		Gyógyszerész			
	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b
1972	69	58	26	23	59	57	48	46	202	184
1973	83	71	26	23	97	94	49	47	255	235
1974	73	62	36	31	38	35	58	40	205	168
1975	80	67	31	26	44	42	42	41	197	176
1976	91	74	29	25	39	x	51	50	210	149
1977	148	127	45	39	41	40	40	39	274	245
Összesen	544	459	193	167	318	268	288	263	1343	1157
1978	155	139	49	45	38	38	40	40	282	262
1979	151	151	54	54	37	36	58	58	300	299
1980	174	174	51	50	55	54	61	61	341	339
1981	217	212	60	60	53	53	33	33	363	358
1982	214	213	60	59	31	31	29	29	334	332
1983	176	x	25	x	24	x	26	x	251	x
1984	185	185	44	44	22	22	23	23	274	274
1985	156	154	41	41	27	x	22	x	246	195
1986	158	157	45	45	26	26	24	24	253	252
1987	150	147	39	38	24	23	25	25	238	233
1988	130	130	42	41	26	26	26	26	224	223
1989	127	126	40	39	23	23	20	20	210	208
Összesen	1993	1788	550	516	386	332	387	339	3316	2975
1972—77	544	459	193	167	318	268	288	263	1343	1157
1978—89	1993	1788	550	516	386	332	387	339	3316	2975
Végösszeg	2537	2247	743	683	704	600	675	602	4659	4132

a = összes végzettek száma; b = a felmérésben szereplő végzősök száma; x = hiányoznak az adatok

2. táblázat: A MOGYI 1972 és 1977 közötti falusi körbe kihelyezett végzőseinek anyanyelv szerinti megoszlása évenként a négy karon

Év	Kar																Összesen			
	Általános				Gyermekgyógyász				Fogorvos				Gyógyszerész							
	Ö	R	M	E	Ö	R	M	E	Ö	R	M	E	Ö	R	M	E	Ö	R	M	E
1972	58	33	25	—	23	10	13	—	57	19	36	2	46	20	24	2	184	82	98	4
1973	71	32	37	2	23	10	13	—	94	32	61	1	47	26	21	—	235	100	132	3
1974	62	26	34	2	31	9	22	—	35	13	22	—	40	24	15	1	168	72	93	3
1975	67	32	34	1	26	10	16	—	42	12	30	—	41	13	27	1	176	67	107	2
1976	74	31	43	—	25	8	17	—	x	x	x	x	50	20	30	—	149	59	90	—
1977	127	50	74	3	39	12	27	—	40	15	24	1	39	20	17	2	245	97	142	6
Össz.	459	204	247	8	167	59	108	—	268	91	173	4	263	123	134	6	1157	477	662	18

Ö = összesen; R = román; M = magyar; E = egyéb anyanyelvű; x = hiányoznak az adatok

3. táblázat: A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet magyar anyanyelvű végzőseinek lakhely (megye) szerinti megoszlása a négy karon, 1972 és 1977 között

Melyik megyéből jött	Végzősök		Végzősök megoszlása karonként							
	sz.	%	Általános		Gyermek		Fogorvos		Gyógyszerész	
			sz.	%	sz.	%	sz.	%	sz.	%
Maros	287	43,35	103	41,70	47	43,51	87	50,28	50	37,31
Hargita	116	17,52	41	16,59	16	14,81	34	19,65	25	18,65
Szatmár	45	6,79	16	6,47	11	10,18	5	2,89	13	9,70
Kovászna	41	6,19	19	7,69	9	8,33	6	3,46	7	5,22
Bihar	40	6,04	12	4,85	5	4,62	11	6,35	12	8,95
Brassó	32	4,83	13	5,26	4	3,70	9	5,20	6	4,47
Máramaros	25	3,77	10	4,04	3	2,77	9	5,20	3	2,23
Kolozs	22	3,32	6	2,42	3	2,77	7	4,04	6	4,47
Szilágy	14	2,11	9	3,64	2	1,85	—	—	3	2,23
Arad	14	2,11	6	2,42	3	2,77	1	0,57	4	2,98
Szeben	8	1,20	6	2,42	1	0,92	—	—	1	0,74
Temes	7	1,05	2	0,80	—	—	2	1,15	3	2,23
Fehér	4	0,60	1	0,40	2	1,85	—	—	1	0,74
Hunyad	4	0,60	2	0,80	1	0,92	1	0,57	—	—
Beszterce	3	0,45	1	0,40	1	0,92	1	0,57	—	—
Összesen	662	100,00	247	37,31	108	16,31	173	26,13	134	20,24

4. táblázat: A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet 1972 és 1977 közötti magyar anyanyelvű végzősei melyik megyéből származtak, és számuk hogy aránylik az adott megye magyar lakosságának számához

Megye	Abszolvenszek	Magyar lakos ezer főben	Arányszám
Maros	287	265	1,08
Brassó	32	70	0,45
Máramaros	25	56	0,44
Hargita	116	276	0,42
Szeben	8	21	0,38
Szatmár	45	150	0,30
Kovászna	41	155	0,26
Szilágy	14	63	0,22
Bihar	40	196	0,20
Arad	14	72	0,19
Fehér	4	25	0,16
Beszterce-Naszód	3	20	0,15
Kolozs	22	167	0,13
Hunyad	4	34	0,11
Temes	7	73	0,09
Krassó-Szörény	—	8	0,00
Összesen	662	1651	0,40

Megjegyzés: A magyar lakosság száma az 1977-es népszámlálás adatai szerint. Az arányszám hatéves időszakra vonatkozik

5. táblázat: A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet román anyanyelvű végzőseinek lakhely (megye) szerinti megoszlása 1972 és 1977 között, a négy karon

Melyik megyéből	Végzősök		Végzősök megoszlása karonként							
			Általános		Gyermek		Fogorvos		Gyógyszerész	
	sz.	%	sz.	%	sz.	%	sz.	%	sz.	%
Maros	152	31,85	65	31,86	15	25,42	31	34,06	41	33,33
Brassó	49	10,27	21	10,29	7	11,85	7	7,69	14	11,38
Szeben	31	6,49	11	5,39	5	8,47	9	9,89	6	4,87
Fehér	25	5,24	5	2,45	2	3,38	7	7,69	11	8,94
Beszterce	19	3,98	4	1,69	3	5,08	8	8,79	4	3,25
Hargita	17	3,56	7	3,43	4	6,77	4	4,39	2	1,62
Dolj	15	3,14	12	5,88	1	1,69	—	—	2	1,62
Hunyad	12	2,51	7	3,43	—	—	1	1,09	4	3,25
Máramaros	12	2,51	4	1,96	6	10,16	1	1,09	1	0,81
Olt	12	2,51	4	1,96	1	1,69	2	2,19	5	4,06
Vilcea	11	2,30	6	2,94	2	3,38	1	1,09	2	1,62
Bihar	10	2,09	5	2,45	2	3,38	—	—	3	2,43
Argeş	9	1,88	2	0,98	—	—	4	4,39	3	2,43
Kolozs	9	1,88	4	1,96	—	—	3	3,29	2	1,62
Krassó-Sz.	9	1,88	4	1,96	2	3,38	2	2,19	1	0,81
Bacău	7	1,46	5	2,45	—	—	2	2,19	—	—
Prahova	7	1,46	5	2,45	1	1,69	—	—	1	0,81
Temes	7	1,46	2	0,98	1	1,69	1	1,09	3	2,43
Arad	6	1,25	1	0,49	1	1,69	1	1,09	3	2,43
Gorj	6	1,25	1	0,49	2	3,38	1	1,09	2	1,62
Szatmár	6	1,25	4	1,96	1	1,69	—	—	1	0,81
Szilágy	5	1,04	3	1,47	—	—	1	1,09	1	0,81
Vrancea	5	1,04	3	1,47	1	1,69	—	—	1	0,81
Constanța	4	0,83	2	0,98	—	—	2	2,19	—	—
Dimbovița	4	0,83	2	0,98	—	—	2	2,19	—	—
Mehedinți	4	0,83	1	0,49	—	—	—	—	3	2,43
Neamț	4	0,83	2	0,98	1	1,69	—	—	1	0,81
Kovácszna	3	0,62	1	0,49	—	—	—	—	2	1,62
Suceava	3	0,62	1	0,49	—	—	1	1,09	1	0,81
Brăila	2	0,41	1	0,49	—	—	—	—	1	0,81
Buzău	2	0,41	2	0,98	—	—	—	—	—	—
Iași	2	0,41	2	0,98	—	—	—	—	—	—
Ilfov	2	0,41	2	0,98	—	—	—	—	—	—
Teleorman	2	0,41	—	—	—	—	—	—	2	1,62
București	2	0,41	1	0,49	1	1,69	—	—	—	—
Galați	1	0,20	1	0,49	—	—	—	—	—	—
Vaslui	1	0,20	1	0,49	—	—	—	—	—	—
Összesen	477	99,98	204	42,76	59	12,36	91	19,07	123	25,78

6. táblázat: A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet magyar anyanyelvű végzőseit 1972 és 1977 között kihelyezték

Megye	Végzősök		Végzősök megoszlása karonként							
			Általános		Gyermek		Fogorvos		Gyógyszerész	
	sz.	%	sz.	%	sz.	%	sz.	%	sz.	%
Bacău	139	20,99	53	21,45	25	23,14	26	15,02	35	26,11
Neamț	81	12,23	38	15,38	17	15,74	21	12,13	5	3,73
Botoșani	51	7,70	26	10,52	7	6,48	14	8,09	4	2,98
Harghita	47	7,09	28	11,33	5	4,62	13	7,51	1	0,74
Bihar	40	6,04	8	3,23	5	4,62	17	9,82	10	7,46
Szilágy	40	6,04	15	6,07	9	8,33	15	8,67	1	0,74
Szatmár	33	4,98	8	3,23	5	4,62	15	8,67	5	3,73
Iași	24	3,62	7	2,83	2	1,85	6	3,46	9	6,71
Maros	24	3,62	13	5,26	6	5,55	4	2,31	1	0,74
Suceava	21	3,17	2	0,80	2	1,85	5	2,89	12	8,95
Beszterce	20	3,02	11	4,45	3	2,77	6	3,46	—	—
Kovászna	20	3,02	6	2,42	4	3,70	7	4,04	3	2,23
Hunyad	19	2,87	4	1,61	—	—	9	5,20	6	4,47
Máramaros	17	2,56	4	1,61	3	2,77	8	4,62	2	1,49
Vaslui	16	2,41	7	2,83	4	3,70	—	—	5	3,73
Temes	11	1,66	—	—	—	—	—	—	11	8,20
Galați	10	1,51	3	1,21	3	2,77	—	—	4	2,89
Arad	8	1,20	2	0,80	—	—	1	0,57	5	3,73
Fehér	7	1,05	3	1,21	1	0,92	2	1,15	1	0,74
Krassó-Sz.	7	1,05	—	—	—	—	2	1,15	5	3,73
Vrancea	7	1,05	2	0,80	4	3,70	—	—	1	0,74
Szeben	6	0,90	1	0,40	1	0,92	1	0,57	3	2,23
Mehedinți	5	0,75	3	1,21	1	0,92	1	0,57	—	—
Brassó	2	0,30	—	—	—	—	—	—	2	1,49
Dolj	2	0,30	1	0,40	—	—	—	—	1	0,74
Vilcea	2	0,30	2	0,80	—	—	—	—	—	—
Olt	1	0,15	—	—	1	0,92	—	—	—	—
Prahova	1	0,15	—	—	—	—	—	—	1	0,74
Tulcea	1	0,15	—	—	—	—	—	—	1	0,74
Összesen	662	100,00	247	37,31	108	16,31	173	26,13	134	20,24

7. táblázat: Azon megyék, amelyekbe a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet román anyanyelvű végzőseit 1972 és 1977 között kihelyezték

Megye	Végzősök		Végzősök megoszlása karonként							
			Általános		Gyermek		Fogorvos		Gyógyszerész	
	sz.	%	sz.	%	sz.	%	sz.	%	sz.	%
Bacău	56	11,74	26	12,74	5	8,47	8	8,79	17	13,82
Neamț	48	10,06	26	12,74	5	8,47	8	8,79	9	7,31
Botoșani	35	7,33	9	4,41	9	15,25	11	12,08	6	4,87
Dolj	25	5,24	13	6,37	2	3,38	3	3,29	7	5,69
Hunyad	25	5,24	7	3,43	—	—	4	4,39	14	11,38
Beszterce	23	4,82	15	7,35	2	3,38	6	6,59	—	—
Fehér	21	4,40	6	2,94	2	3,38	9	9,89	4	3,25
Suceava	20	4,19	5	2,45	4	6,77	3	3,29	8	6,50
Temes	16	3,35	2	0,98	—	—	—	—	14	11,38
Máramaros	14	2,93	8	3,92	4	6,77	2	2,19	—	—
Mehedinți	14	2,93	8	3,92	4	6,77	1	1,09	1	0,81
Vaslui	14	2,93	8	3,92	—	—	3	3,29	3	2,43
Vâlcea	14	2,93	4	1,96	4	6,77	4	4,39	2	1,62
Iași	13	2,72	4	1,96	—	—	—	—	9	7,31
Buzăi	11	2,30	8	3,92	1	1,69	2	2,19	—	—
Galați	11	2,30	4	1,96	5	8,47	2	2,19	—	—
Maros	11	2,30	6	2,94	1	1,69	4	4,39	—	—
Brassó	10	2,09	3	1,47	—	—	4	4,39	3	2,43
Olt	10	2,09	8	3,92	1	1,69	1	1,09	—	—
Szeben	10	2,09	4	1,96	1	1,69	3	3,29	2	1,62
Bihar	9	1,88	8	3,92	1	1,69	—	—	—	—
Krassó-Sz.	8	1,67	1	0,49	—	—	—	—	7	5,69
Hargita	8	1,67	4	1,96	2	3,38	2	2,19	—	—
Constanța	7	1,46	4	1,96	—	—	—	—	3	2,43
Vrancea	7	1,46	4	1,96	1	1,69	—	—	2	1,62
Tulcea	6	1,25	2	0,98	—	—	1	0,09	3	2,43
Argeș	5	1,04	—	—	1	1,69	1	1,09	3	2,43
Szilágy	5	1,04	2	0,98	1	1,69	2	2,19	—	—
Kovácszna	4	0,83	—	—	—	—	2	2,19	2	1,62
Gorj	4	0,83	2	0,98	1	1,69	1	1,09	—	—
Teleorman	4	0,83	1	0,49	1	1,69	1	1,09	1	0,81
Arad	3	0,62	—	—	—	—	3	3,29	—	—
Brăila	2	0,41	—	—	—	—	—	—	2	1,62
Kolozs	2	0,41	2	0,98	—	—	—	—	—	—
Prahova	2	0,41	—	—	1	1,69	—	—	1	0,81
Összesen	477	100,00	204	42,76	59	12,36	91	19,07	123	25,78

8. táblázat: Azon megyék, amelyekben a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézetben 1972 és 1977 között végzett, Maros megyéből származó, magyar anyanyelvű orvosokat és gyógyszerészeket kihelyezték

Megye	Kar				Összesen	
	Általános	Gyermek	Fogorvos	Gyógysz.	sz.	%
Bacău	24	14	11	10	59	20,55
Neamț	22	7	11	3	43	14,98
Botoșani	13	4	9	2	28	9,75
Maros	11	4	2	1	18	6,27
Hargita	9	2	5	—	16	5,57
Bihar	2	2	10	2	16	5,57
Suceava	2	1	3	7	13	4,52
Iași	3	—	3	6	12	4,18
Beszterce-Naszód	5	2	4	—	11	3,83
Szilágy	1	2	8	—	11	3,83
Hunyad	1	—	6	3	10	3,48
Szatmár	2	1	5	1	9	3,13
Vaslui	2	2	—	2	6	2,09
Temes	—	—	—	5	5	1,74
Máramaros	2	—	3	—	5	1,74
Fehér	2	1	1	1	5	1,74
Kovácszna	—	—	3	1	4	1,39
Arad	1	—	1	1	3	1,04
Galati	1	1	—	1	3	1,04
Vrancea	—	3	—	1	3	1,04
Krassó-Szörény	—	—	1	1	2	0,69
Brassó	—	—	—	1	1	0,34
Dolj	—	—	—	1	1	0,34
Szeben	—	—	1	—	1	0,34
Olt	—	1	—	—	1	0,34
Tulcea	—	—	—	1	1	0,34
Összesen	103	47	87	50	287	100,00

Megjegyzés: 1977-ben 9-en kerültek haza Maros megyébe az össz 18-ból

9. táblázat: Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézetben 1972 és 1977 között végzett 287, Maros megyéből származó magyar anyanyelvű orvos és gyógyszerész közül hányat helyeztek Maros megyébe

Év	Maros megyeiek száma évenként	Maros megyeiek száma karonként				Hazakerültek	
		Általános 103	Gyermek 47	Fogorvos 87	Gyógysz. 50	sz.	%
		Ebből megyéjébe került					
1972	35	1	1	—	—	2	5,71
1973	64	1	1	—	—	2	3,12
1974	43	—	—	1	—	1	2,32
1975	42	—	—	1	1	2	4,76
1976	37	—	1	—	—	1	2,70
1977	66	9	1	—	—	10	15,15
Össz.	287	11	4	2	1	18	6,27

10. táblázat: Azon megyék, amelyekbe a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézetben 1972 és 1977 között végzett, Hargita megyéből származó, magyar anyanyelvű orvosokat és gyógyszerészeket kihelyeztek

Megye	Kar				Összesen	
	Általános	Gyermek	Fogorvos	Gyógysz.	sz.	%
Bacău	11	4	7	12	34	29,31
Hargita	12	3	7	—	22	18,96
Neamți	4	2	4	—	10	8,62
Botoșani	3	1	2	1	7	6,03
Szilágy	2	2	3	—	7	6,03
Kovácsna	2	—	2	—	4	3,44
Hunyad	1	—	1	2	4	3,44
Máramaros	—	—	3	1	4	3,44
Galați	—	1	—	2	3	2,58
Iași	1	—	2	—	3	2,58
Maros	1	2	—	—	3	2,58
Vrancea	1	1	—	1	3	2,58
Beszterce-N.	2	—	—	—	2	1,72
Krassó-Sz.	—	—	—	2	2	1,72
Temes	—	—	—	2	2	1,72
Vaslui	—	—	—	2	2	1,72
Bihar	—	—	1	—	1	0,86
Mehedinți	—	—	1	—	1	0,86
Szatmár	1	—	—	—	1	0,86
Suceava	—	—	1	—	1	0,86
Összesen	41	16	34	25	116	100,00

11. táblázat: A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézetben 1972 és 1977 között végzett 116, Hargita megyéből származó, magyar anyanyelvű orvos és gyógyszerész közül hányat helyeztek Hargita megyébe

Év	Hargita megyeiek száma évenként	Hargita megyeiek száma karonként				Hazakerültek	
		Általános 41	Gyermek 16	Fogorvos 34	Gyógyszerész 25	sz.	%
		Ebből megyéjébe került					
1972	27	—	1	1	—	2	7,40
1973	22	1	—	6	—	7	31,81
1974	15	3	—	1	—	4	26,66
1975	19	3	—	—	—	3	15,78
1976	13	1	1	—	—	2	15,38
1977	20	4	1	—	—	5	25,00
Össz.	116	12	3	8	—	23	19,82

12. táblázat: A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet magyar anyanyelvű végzősei melyik megyéből jöttek és melyikbe helyezték 1972 és 1977 között

Megye	Ahonnan jöttek		Ahova helyezték	
	sz.	%	sz.	%
Arad	14	2,11	8	1,20
Bacău	—	—	139	20,99
Beszterce-N.	3	0,45	20	3,02
Bihar	40	6,04	40	6,04
Botoşani	—	—	51	7,70
Brassó	32	4,83	2	0,30
Dolj	—	—	2	0,30
Fehér	4	0,60	7	1,05
Galaţi	—	—	10	1,51
Harghita	116	17,52	47	7,09
Hunyad	4	0,60	19	2,87
Iaşi	—	—	24	3,62
Kolozs	22	3,32	—	—
Kovászna	41	6,19	20	3,02
Krassó-Sz.	—	—	7	1,05
Maros	287	43,35	24	3,62
Máramaros	25	3,77	17	2,56
Mehedinţi	—	—	5	0,75
Neamţ	—	—	81	12,23
Olt	—	—	1	0,15
Prahova	—	—	1	0,15
Suceava	—	—	21	3,17
Szatmár	45	6,79	33	4,98
Szeben	8	1,20	6	0,90
Szilágy	14	2,11	40	6,04
Temes	7	1,05	11	1,66
Tulcea	—	—	1	0,15
Vaslui	—	—	2	0,30
Vrancea	—	—	7	1,05
Összesen	662	100,00	662	100,00

13. táblázat: A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet 1978 és 1989 közötti végzőseinek év és anyanyelv szerinti megoszlása karonként

Év	Kar																Végzősök száma			
	Általános				Gyermek				Fogorvos				Gyógyszerész							
	R	M	E	Ö	R	M	E	Ö	R	M	E	Ö	R	M	E	Ö	R	M	E	Ö
1978	68	69	2	139	18	27	—	45	14	23	1	38	21	19	—	40	121	138	3	262
1979	64	84	3	151	15	37	2	54	11	24	1	36	22	33	3	58	112	178	9	299
1980	76	97	1	174	24	26	—	50	24	30	—	54	32	27	2	61	156	180	3	339
1981	102	106	4	212	20	39	1	60	18	35	—	53	17	15	1	33	157	195	6	358
1982	110	101	2	213	21	37	1	59	9	21	1	31	14	15	—	29	154	174	4	332
1983	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
1984	84	99	2	185	17	26	1	44	8	14	—	22	8	14	1	23	117	153	4	274
1985	73	79	2	154	18	22	1	41	x	x	x	x	x	x	x	x	91	101	3	195
1986	70	87	—	157	17	26	2	45	11	13	2	26	19	4	1	24	117	130	5	252
1987	59	86	2	147	25	12	1	38	8	14	1	23	11	12	2	25	103	124	6	233
1988	63	65	2	130	27	14	—	41	18	8	—	26	13	13	—	26	121	100	2	223
1989	70	55	1	126	22	17	—	39	12	8	3	23	6	14	—	20	110	94	4	208
Össz	839	928	21	1788	224	283	9	516	133	190	9	332	163	166	10	339	1359	1567	49	2975

R = román—, M = magyar—, E = egyéb anyanyelvű, Ö = összesen, x = hiányoznak az adatok

14. táblázat: A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet magyar anyanyelvű végzőseinek lakhely (megye) szerinti megoszlása a négy karon 1978 és 1989 között

Melyik megyéből jöttek	Végzősök		Végzősök megoszlása karonként							
	sz.	%	Általános		Gyermek		Fogorvos		Gyógyszerész	
			sz.	%	sz.	%	sz.	%	sz.	%
Maros	643	41,03	358	38,57	107	37,80	101	53,15	77	46,38
Hargita	228	14,55	128	13,79	56	19,78	16	8,42	28	16,86
Bihar	149	9,50	89	9,59	30	10,60	13	6,84	17	10,24
Kovászna	146	9,31	102	10,99	24	8,48	11	5,78	10	6,02
Szatmár	129	8,23	83	8,94	23	8,12	13	6,84	10	6,02
Máramaros	67	4,27	45	4,84	8	2,82	11	5,78	3	1,80
Brassó	63	4,02	42	4,52	6	2,12	7	3,68	8	4,81
Kolozs	32	2,04	17	1,83	4	1,41	8	4,21	3	1,80
Szilágy	27	1,72	17	1,83	6	2,12	2	1,05	2	1,20
Fehér	20	1,27	10	1,07	3	1,06	3	1,57	4	2,40
Arad	16	1,02	13	1,40	1	0,35	—	—	2	1,20
Szeben	15	0,95	5	0,53	6	2,12	3	1,57	1	0,60
Beszterce	14	0,89	7	0,75	4	1,41	1	0,52	2	1,20
Hunyad	12	0,76	8	0,86	3	1,06	1	0,52	—	—
Temes	3	0,19	2	0,21	1	0,35	—	—	—	—
Krassó—Sz.	1	0,06	1	0,10	—	—	—	—	—	—
Mehedinți	1	0,06	—	—	1	0,35	—	—	—	—
Vılcea	1	0,06	1	0,10	—	—	—	—	—	—
Összesen	1567	100,00	928	59,22	283	18,05	190	12,12	166	10,59

15. táblázat: A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet román anyanyelvű végzőseinek lakhely (megye) szerinti megoszlása 1978 és 1989 között a négy karon

Melyik megyéből jöttek	Végzősök		Végzősök megoszlása karonként							
	sz.	%	Általános		Gyermek		Fogorvos		Gyógyszerész	
			sz.	%	sz.	%	sz.	%	sz.	%
Maros	463	34,06	293	34,92	72	32,14	52	39,09	46	28,22
Brassó	164	12,06	111	13,23	26	11,60	16	12,03	11	6,74
Szeben	98	7,21	69	8,22	11	4,91	7	5,26	11	6,74
Fehér	61	4,48	31	3,69	9	4,01	9	6,76	12	7,36
Vilcea	49	3,60	30	3,57	7	3,12	2	1,50	10	6,13
Máramaros	42	3,09	28	3,33	6	2,67	4	3,00	4	2,45
Constanța	40	2,94	24	2,86	2	0,89	8	6,01	6	3,68
Harghita	37	2,72	25	2,97	8	3,57	1	0,75	3	1,84
Hunyad	35	2,57	20	2,38	8	3,57	3	2,25	4	2,45
Argeș	34	2,50	19	2,26	8	3,57	5	3,75	2	1,22
Beszterce-N.	28	2,06	11	1,31	6	2,67	3	2,25	8	4,90
Szatmár	28	2,06	14	1,66	12	5,35	2	1,50	—	—
Arad	24	1,76	12	1,43	6	2,67	1	0,75	5	3,06
Kolozs	23	1,69	17	2,02	—	—	2	1,50	4	2,45
Prahova	22	1,61	14	1,66	3	1,33	2	1,50	3	1,84
Bacău	21	1,54	15	1,78	2	0,89	4	3,00	—	—
București	21	1,54	16	1,90	3	1,33	1	0,75	1	0,61
Bihar	20	1,47	13	1,54	3	1,33	2	1,50	2	1,22
Galati	15	1,10	9	1,07	3	1,33	1	0,75	2	1,22
Neamț	15	1,10	8	0,95	3	1,33	2	1,50	2	1,22
Dîmbovița	14	1,03	8	0,95	5	2,23	—	—	1	0,61
Olt	12	0,88	6	0,71	4	1,78	—	—	2	1,22
Gorj	11	0,80	6	0,71	4	1,78	—	—	1	0,61
Mehedinți	10	0,74	3	0,35	1	0,44	1	0,75	5	3,06
Suceava	9	0,66	4	0,47	2	0,89	2	1,50	1	0,61
Teleorman	9	0,66	5	0,59	—	—	1	0,75	3	1,84
Vrancea	9	0,66	4	0,47	2	0,89	—	—	3	1,84
Szilágy	8	0,58	4	0,47	2	0,89	—	—	2	1,22
Dolj	7	0,51	3	0,35	1	0,44	—	—	3	1,84
Kovácszna	6	0,44	3	0,35	1	0,44	—	—	2	1,22
Ilfov	5	0,36	3	0,35	2	0,89	—	—	—	—
Temes	5	0,36	2	0,23	—	—	—	—	3	1,84
Brăila	5	0,36	4	0,47	—	—	1	0,75	—	—
Krassó-Sz.	4	0,29	2	0,23	1	0,44	—	—	1	0,61
Buzău	3	0,22	3	0,35	—	—	—	—	—	—
Botoșani	1	0,07	—	—	1	0,44	—	—	—	—
Vaslui	1	0,07	—	—	—	—	1	0,75	—	—
Összesen	1359	99,98	839	61,73	224	16,48	133	9,78	163	11,99

16. táblázat: Azon megyék, amelyekbe a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet magyar anyanyelvű végzőseit 1978 és 1989 között kihelyezték

Melyik megyéből jöttek	Végzősök		Végzősök megoszlása karonként							
	sz.	%	Általános		Gyermek		Fogorvos		Gyógyszerész	
			sz.	%	sz.	%	sz.	%	sz.	%
Maros	237	15,12	135	14,54	53	18,72	33	17,36	16	9,63
Bacău	163	10,40	99	10,66	25	8,83	17	8,94	22	13,25
Harghita	133	8,48	85	9,15	21	7,42	13	6,84	14	8,43
Neamț	97	6,19	53	5,71	22	7,77	16	8,42	6	3,61
Kovácszna	89	5,67	47	5,06	15	5,30	14	7,36	13	7,83
Botoșani	85	5,42	55	5,92	11	3,88	11	5,78	8	4,81
Szatmár	67	4,27	45	4,84	11	3,88	7	3,68	4	2,40
Szilágy	55	3,50	38	4,09	13	4,59	2	1,05	2	1,20
Máramaros	53	3,38	35	3,77	9	3,18	5	2,63	4	2,40
Bihar	47	2,99	25	2,69	12	4,24	3	1,57	7	4,21
Arad	41	2,61	25	2,69	5	1,76	2	1,05	9	5,42
Beszterce	41	2,61	22	2,37	12	4,24	3	1,57	4	2,40
Iași	40	2,55	21	2,26	9	3,18	6	3,15	4	2,40
Vrancea	35	2,23	22	2,37	4	1,41	8	4,20	1	0,60
Vaslui	34	2,16	21	2,26	4	1,41	4	2,10	5	3,01
Suceava	31	1,97	16	1,74	8	2,82	2	1,05	5	3,01
Kolozs	30	1,91	12	1,29	4	1,41	9	4,73	5	3,01
Brassó	30	1,91	18	1,93	4	1,41	4	2,10	4	2,40
Temes	28	1,78	12	1,29	4	1,41	4	2,10	8	4,81
Galați	28	1,78	12	1,29	5	1,76	4	2,10	7	4,21
Szeben	24	1,53	16	1,74	5	1,76	1	0,52	2	1,20
Hunyad	20	1,27	11	1,18	4	1,41	2	1,05	3	1,80
Vilcea	18	1,14	13	1,40	3	1,06	—	—	2	1,20
Dolj	15	0,95	8	0,86	2	0,70	4	2,10	1	0,60
Mehedinți	13	0,82	8	0,86	2	0,70	3	1,57	—	—
Fehér	12	0,76	7	0,75	2	0,70	3	1,57	—	—
Brăila	12	0,76	9	0,96	—	—	2	1,05	1	0,60
București	12	0,76	6	0,64	3	1,06	1	0,52	2	1,20
Tulcea	12	0,76	6	0,64	6	2,12	—	—	—	—
Gorj	11	0,70	9	0,96	—	—	1	0,52	1	0,60
Argeș	8	0,51	7	0,75	1	0,35	—	—	—	—
Prahova	8	0,51	2	0,21	3	1,06	2	1,05	1	0,60
Constanța	7	0,44	3	0,32	1	0,35	—	—	3	1,80
Ialomița	7	0,44	6	0,64	—	—	1	0,52	—	—
Ilfov	7	0,44	7	0,75	—	—	—	—	—	—
Krassó-Sz.	5	0,31	3	0,32	—	—	1	0,52	1	0,60
Buzău	4	0,25	3	0,32	—	—	1	0,52	—	—
Dimbovița	4	0,25	4	0,43	—	—	—	—	—	—
Olt	2	0,12	1	0,10	—	—	1	0,52	—	—
Teleorman	2	0,12	1	0,10	—	—	—	—	1	0,60
Összesen	1567	100,00	928	59,22	283	18,05	190	12,12	166	10,59

17. táblázat: Azon megyék, melyekbe a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet román anyanyelvű végzőseit 1978 és 1989 között kihelyezték

Melyik megyéből jöttek	Végzősök		Végzősök megoszlása karonként							
	sz.	%	Általános		Gyermek		Fogorvos		Gyógyszerész	
			sz.	%	sz.	%	sz.	%	sz.	%
Maros	210	15,45	149	17,75	32	14,28	19	14,28	10	6,13
Bacău	91	6,69	57	6,79	15	6,69	13	9,77	6	3,68
Brassó	79	5,81	51	6,07	7	3,12	7	5,26	13	7,97
Szeben	64	4,70	44	5,24	11	4,91	3	2,25	6	3,68
Neamț	61	4,48	39	4,64	14	6,25	3	2,25	5	3,06
Beszterce	51	3,75	30	3,57	8	3,57	5	3,75	7	4,29
Vrancea	49	3,60	30	3,57	9	4,01	5	3,75	5	3,06
București	47	3,45	23	2,74	9	4,01	6	4,51	9	5,52
Galați	44	3,23	20	2,38	9	4,01	4	3,00	11	6,74
Máramaros	42	3,09	28	3,33	7	3,12	4	3,00	3	1,84
Vilcea	42	3,09	30	3,57	7	3,12	1	0,75	4	2,45
Botoșani	39	2,86	21	2,50	5	2,23	7	5,26	6	3,68
Prahova	35	2,57	17	2,02	6	2,67	2	1,50	10	6,13
Constanța	34	2,50	16	1,90	6	2,67	9	6,76	3	1,84
Argeș	30	2,20	20	2,38	6	2,67	2	1,50	1	0,61
Dolj	29	2,13	15	1,78	6	2,67	3	2,25	5	3,06
Gorj	29	2,13	17	2,02	6	2,67	1	0,75	5	3,06
Hunyad	29	2,13	19	2,26	7	3,12	1	0,75	2	1,22
Fehér	27	1,98	17	2,02	3	1,33	4	3,00	3	1,84
Dîmbovița	25	1,82	17	2,02	6	2,67	—	—	2	1,22
Suceava	23	1,69	10	1,19	5	2,23	2	1,50	6	3,68
Kolozs	22	1,61	15	1,78	2	0,89	2	1,50	3	1,84
Szatmár	22	1,61	12	1,43	8	3,57	1	0,75	1	0,61
Hargita	21	1,54	16	1,90	3	1,33	2	1,50	—	—
Iași	21	1,54	11	1,31	5	2,23	5	3,75	—	—
Vaslui	21	1,54	12	1,43	5	2,23	1	0,75	3	1,84
Olt	17	1,25	9	1,07	4	1,78	3	2,25	1	0,61
Szilágy	16	1,17	11	1,31	3	1,33	—	—	2	1,22
Buzău	15	1,10	11	1,31	—	—	1	0,75	3	1,84
Tulcea	15	1,10	10	1,19	2	0,89	2	1,50	1	0,61
Arad	14	1,03	3	0,35	3	1,33	4	3,00	5	3,06
Bráila	14	1,03	7	0,83	1	0,44	3	2,25	4	2,45
Bihar	13	0,95	9	1,07	—	—	3	2,25	2	1,22
Temes	13	0,95	7	0,83	—	—	1	0,75	5	3,06
Krassó—Sz.	12	0,88	3	0,35	2	0,89	—	—	7	4,29
Ialomița	12	0,88	11	1,31	1	0,44	—	—	—	—
Kovászna	9	0,66	7	0,83	—	—	—	—	2	1,22
Mehedinți	8	0,58	5	0,59	—	—	2	1,50	1	0,61
Teleorman	8	0,58	4	0,47	1	0,44	2	1,50	1	0,61
Ilfov	6	0,44	6	0,71	—	—	—	—	—	—
Összesen	1359	100,00	839	61,74	224	16,48	133	9,79	163	12,00

18. táblázat: Azon megyék, amelyekbe a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet 1984-ben végzett orvosait és gyógyszerészeit kihelyezték (karonkénti és anyanyelv szerinti megoszlás)

Megye	Általános			Gyermek			Fogorvos			Gyógyszerész			Összesen					
	R	M	E	R	M	E	R	M	E	R	M	E	R		M		E	
													sz.	%	sz.	%	sz.	%
Bacău	30	43	2	5	11	1	4	2	—	2	7	—	41	35,04	63	41,17	3	75,00
Beszterce	7	9	—	2	2	—	2	1	—	1	2	—	12	10,25	14	9,15	—	—
Botoșani	8	8	—	1	3	—	—	2	—	—	2	—	9	7,69	15	9,80	—	—
Maros	6	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	6	5,12	4	2,61	—	—
Neamț	12	25	—	5	6	—	—	6	—	2	3	—	17	14,52	38	24,83	—	—
Vrancea	21	14	—	6	2	—	2	3	—	3	—	1	32	27,35	19	12,41	1	25,00
Összesen	84	99	2	17	26	1	8	14	—	8	14	1	117	100,00	153	100,00	4	100,00

R = román, M = magyar, E = egyéb anyanyelvű

19. táblázat: Azon megyék, amelyekbe a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet 1978 és 1989 között végzett, Maros megyéből származó magyar anyanyelvű orvos és gyógyszerész végzőseit kihelyezték

Megye	Kar				Összesen	
	Általános	Gyermek	Fogorvos	Gyógysz.	sz.	%
Maros	109	38	30	12	189	29,39
Bacău	48	10	13	9	80	12,40
Neamț	26	10	8	4	48	7,46
Botoșani	20	6	7	5	38	5,90
Hargita	17	3	3	6	29	4,51
Iași	12	3	4	1	20	3,11
Kovászna	6	2	6	6	20	3,11
Arad	9	2	2	3	16	2,48
Beszterce	4	4	2	4	14	2,17
Suceava	5	5	2	2	14	2,17
Temes	6	2	3	3	14	2,17
Vaslui	8	1	3	2	14	2,17
Galați	3	4	3	3	13	2,02
Vrancea	8	2	1	1	12	1,86
Máramaros	6	—	1	3	10	1,55
Hunyad	6	—	1	2	9	1,39
Kolozs	4	1	1	3	9	1,39
Szeben	6	2	—	1	9	1,39
Brăila	6	—	1	1	8	1,24
Szilágy	4	1	1	2	8	1,24
Vilcea	6	1	—	1	8	1,24
Argeș	5	1	—	—	6	0,93
Brassó	5	1	—	—	6	0,93
Ilfov	6	—	—	—	6	0,93

Megye	Kar				Összesen	
	Általános	Gyermek	Fogorvos	Gyógysz.	sz.	%
Mehedinți	2	1	3	—	6	0,93
Fehér	3	1	1	—	5	0,77
Szatmár	5	—	—	—	5	0,77
Dolj	1	1	1	1	4	0,62
Gorj	3	—	1	—	4	0,62
București	2	1	—	1	4	0,62
Bihar	—	2	1	—	3	0,46
Constanța	1	1	—	1	3	0,46
Ialomița	2	—	—	—	2	0,31
Prahova	1	—	1	—	2	0,31
Tulcea	1	1	—	—	2	0,31
Buzău	—	—	1	—	1	0,15
Dîmbovița	1	—	—	—	1	0,15
Teleorman	1	—	—	—	1	0,15
Összesen	358	107	101	77	643	100,00

20. táblázat: A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézetben 1978 és 1989 között végzett 643, Maros megyéből származó magyar anyanyelvű orvos és gyógyszerész közül hányat helyeztek Maros megyébe

Év	Maros megyeiek száma évenként	Maros megyeiek száma karonként				Hazakerültek	
		Általános 358	Gyermek 107	Fogorvos 101	Gyógysz. 77	sz.	%
		Ebből megyéjébe került					
1978	63	11	1	4	1	17	26,98
1979	73	8	6	—	4	18	24,65
1980	78	23	4	8	—	35	44,87
1981	84	22	6	5	—	33	39,28
1982	72	26	12	8	2	48	66,66
1984	65	—	1	—	—	1	1,53
1985	39	8	4	—	—	12	30,76
1986	55	2	3	1	1	7	12,72
1987	50	2	1	—	1	4	8,00
1988	34	2	—	3	1	6	17,64
1989	30	5	—	1	2	8	26,66
Összes	643	109	38	30	12	189	29,39

21. táblázat: Azon megyék, amelyekbe a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézetben 1978 és 1989 között végzett, Hargita megyéből származó, magyar anyanyelvű orvosokat és gyógyszerészeket kihelyezték

Megye	Kar				Összesen	
	Általános	Gyermek	Fogorvos	Gyógysz.	sz.	%
Hargita	56	15	8	8	87	38,15
Bacău	13	6	2	6	27	11,84
Maros	5	6	—	2	13	5,70
Neamț	6	5	—	2	13	5,70
Vrancea	4	—	4	—	8	3,50
Botoșani	6	—	—	—	6	2,63
Kovászna	2	2	—	2	6	2,63
Iași	3	2	—	1	6	2,63
Vaslui	3	2	—	1	6	2,63
Beszterce	3	2	—	—	5	2,19
Galați	4	1	—	—	5	2,19
Brassó	1	1	—	2	4	1,75
Hunyad	1	3	—	—	4	1,75
Temes	2	1	—	1	4	1,75
București	3	1	—	—	4	1,75
Arad	2	—	—	1	3	1,31
Bihar	1	1	—	1	3	1,31
Dolj	2	—	1	—	3	1,31
Máramaros	1	1	1	—	3	1,31
Szilágy	1	2	—	—	3	1,31
Tulcea	2	1	—	—	3	1,31
Kolozs	1	1	—	—	2	0,87
Ialomița	2	—	—	—	2	0,87
Szeben	—	2	—	—	2	0,87
Argeș	1	—	—	—	1	0,43
Brăila	1	—	—	—	1	0,43
Buzău	1	—	—	—	1	0,43
Constanța	—	—	—	1	1	0,43
Szatmár	1	—	—	—	1	0,43
Vilcea	—	1	—	—	1	0,43
Összesen	128	56	16	28	228	100,00

22. táblázat: A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézetben 1978 és 1989 között végzett 228, Hargita megyéből származó, magyar anyanyelvű orvos és gyógyszerész közül hányat helyeztek Hargita megyébe

Év	Hargita megyeiek száma évenként	Hargita megyeiek száma karonként				Hazakerültek	
		Általános 128	Gyermek 56	Fogorvos 16	Gyógyszer. 28	sz.	%
		Ebből megyéjébe került					
1978	19	10	3	2	2	17	89,47
1979	27	9	4	—	3	16	59,25
1980	26	11	2	2	—	15	57,69
1981	29	6	3	—	1	10	34,49
1982	33	14	2	3	1	20	60,60
1984	27	—	—	—	—	—	0,00
1985	9	2	1	—	—	3	33,33
1986	23	1	—	—	—	1	4,34
1987	18	1	—	—	1	2	11,11
1988	12	—	—	—	—	—	0,00
1989	5	2	—	1	—	3	60,00
Össz.	228	56	15	8	8	87	38,15

23. táblázat: A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet magyar anyanyelvű végzősei melyik megyéből származtak, és melyikbe helyezték ki 1978 és 1989 között

Megye	Honnan származik		Hova helyezték	
	sz.	%	sz.	%
Arad	16	1,02	41	2,61
Argeş	—	—	8	0,51
Bacău	—	—	163	10,40
Beszterce-N.	14	0,89	41	2,61
Bihar	149	9,50	47	2,99
Botoşani	—	—	85	5,42
Brassó	63	4,02	30	1,91
Brăila	—	—	12	0,76
Buzău	—	—	4	0,25
Constanţa	—	—	7	0,44
Dimboviţa	—	—	4	0,25
Dolj	—	—	15	0,95
Fehér	20	1,27	12	0,76
Galaţi	—	—	28	1,78
Gorj	—	—	11	0,70
Hargita	228	14,55	133	8,48
Hunyad	12	0,76	20	1,27
Ialomiţa	—	—	7	0,44
Iaşi	—	—	40	2,55
Ilfov	—	—	7	0,44
Kolozs	32	2,04	30	1,91
Kovászna	146	9,31	89	5,67
Krassó-Szörény	1	0,06	5	0,31
Maros	643	41,03	237	15,12
Máramaros	67	4,27	53	3,38
Mehedinţi	1	0,06	13	0,82
Neamţ	—	—	97	6,19
Olt	—	—	2	0,12
Prahova	—	—	8	0,51
Suceava	—	—	31	1,97
Szatmár	129	8,23	67	4,27
Szeben	15	0,95	24	1,53
Szilágy	27	1,72	55	3,50
Teleorman	—	—	2	0,12
Temes	3	0,19	28	1,78
Tulcea	—	—	12	0,76
Vaslui	—	—	34	2,16
Vilcea	1	0,06	18	1,14
Vrancea	—	—	35	2,23
Bucureşti	—	—	12	0,76
Összesen	1567	100,00	1567	100,00

24. táblázat: A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet román anyanyelvű végzősei 1972 és 1989 között melyik megyékből származtak

Megye	1972—1977		1978—1989		Összesen	
	sz.	%	sz.	%	sz.	%
Arad	6	1,25	24	1,76	30	1,63
Argeş	9	1,88	34	2,50	43	2,34
Bacău	7	1,46	21	1,54	28	1,52
Beszterce-Naszód	19	3,98	28	2,06	47	2,55
Bihar	10	2,09	20	1,47	30	1,63
Botoşani	—	—	1	0,07	1	0,05
Brassó	49	10,27	164	12,06	213	11,60
Brăila	2	0,41	5	0,36	7	0,38
Buzău	2	0,41	3	0,22	5	0,27
Constanţa	4	0,83	40	2,94	41	2,39
Dîmboviţa	4	0,83	14	1,03	18	0,98
Dolj	15	3,14	7	0,51	22	1,19
Fehér	25	5,24	61	4,48	86	4,68
Galaţi	1	0,20	15	1,10	16	0,87
Gorj	6	1,25	11	0,80	17	0,92
Hargita	17	3,56	37	2,72	54	2,94
Hunyad	12	2,51	35	2,57	47	2,55
Ialomiţa	—	—	—	—	—	—
Iaşi	2	0,41	—	—	2	0,10
Ilfov	2	0,41	5	0,36	7	0,38
Kolozs	9	1,88	23	1,69	32	1,74
Kovácsna	3	0,62	6	0,44	9	0,49
Krassó-Szörény	9	1,88	4	0,29	13	0,70
Maros	152	31,85	463	34,06	615	33,49
Máramaros	12	2,51	42	3,09	54	2,94
Mehedinţi	4	0,83	10	0,74	14	0,76
Neamţ	4	0,83	15	1,10	19	1,03
Olt	12	2,51	12	0,88	24	1,30
Prahova	7	1,46	22	1,61	29	1,58
Suceava	3	0,62	9	0,66	12	0,65
Szatmár	6	1,25	28	2,06	34	1,85
Szeben	31	6,49	98	7,21	129	7,03
Szilágy	5	1,04	8	0,58	13	0,70
Teleorman	2	0,41	9	0,66	11	0,60
Temes	7	1,46	5	0,36	12	0,65
Tulcea	—	—	—	—	—	—
Vaslui	1	0,20	1	0,07	2	0,10
Vâlcea	11	2,30	49	3,60	60	3,27
Vrancea	5	1,04	9	0,66	14	0,76
Bucureşti	2	0,41	21	1,54	23	1,25
Összesen	477	100,00	1359	100,00	1836	100,00

25. táblázat: A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet román anyanyelvű végzőseinek lakhely (megye) szerinti megoszlása a vizsgált időszak (1972—1989) elején, közepén és végén (szemelvények)

Megye	I n = 587		II n = 1329		III n = 664	
	sz.	%	sz.	%	sz.	%
Argeş	5	0,85	15	1,12	10	1,50
Bacău	2	0,34	4	0,30	6	0,90
Brassó	23	3,91	51	3,83	40	6,02
Brăila	—	—	—	—	3	0,45
Constanţa	2	0,34	11	0,82	11	0,65
Dîmboviţa	3	0,51	5	0,37	5	0,75
Galaţi	—	—	2	0,15	5	0,75
Hunyad	4	0,68	10	0,70	9	1,35
Máramaros	4	0,68	16	1,20	11	1,65
Maros	76	12,94	171	12,86	105	15,81
Neamţ	3	0,51	3	0,22	6	0,90
Olt	10	1,70	2	0,15	6	0,90
Prahova	3	0,51	7	0,52	5	0,75
Szeben	22	3,74	31	2,33	31	4,66
Teleorman	1	0,17	4	0,30	2	0,30
Vâlcea	6	1,02	8	0,60	21	3,16
Bucureşti	1	0,17	7	0,52	9	1,35

I = 1972, 1973, 1974; II = 1980, 1981, 1982; III = 1987, 1988, 1989

26. táblázat: A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet magyar anyanyelvű végzősei közül 1972 és 1989 között melyik megyébe hányan helyeztek

Megye	szám	%
Bacău	302	13,54
Maros	261	11,70
Hargita	180	8,07
Neamț	178	7,98
Botoșani	136	6,10
Kovászna	109	4,89
Szatmár	100	4,48
Szilágy	95	4,26
Bihar	87	3,90
Máramaros	70	3,14
Iasi	64	2,87
Beszterce-Naszód	61	2,73
Suceava	52	2,33
Vaslui	50	2,24
Arad	49	2,19
Vrancea	42	1,88
Hunyad	39	1,74
Temes	39	1,74
Galați	38	1,70
Brassó	32	1,43
Kolozs	30	1,34
Szeben	30	1,34
Vilcea	20	0,89
Fehér	19	0,85
Mehedinți	18	0,80
Dolj	17	0,76
Tulcea	13	0,58
Brăila	12	0,53
Krassó-Szörény	12	0,53
București	12	0,53
Gorj	11	0,49
Prahova	9	0,40
Argeș	8	0,35
Constanța	7	0,31
Ialomița	7	0,31
Ilfov	7	0,31
Buzău	4	0,17
Dâmbovița	4	0,17
Olt	3	0,13
Teleorman	2	0,08
Összesen	2229	100,00

A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet (Egyetem) magyar anyanyelvű és magyarul oktató román nemzetiségű tanszemélyzetének kiadványai

Összeállította: *dr. Péter Mihály és Péter H. Mária*

A következő mellékletekben közreadjuk a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet (Egyetem) által kiadott magyar nyelvű nyomtatott és könyvműveléses jegyzeteknek listáját (I.), továbbá az egyetem magyar nyelven oktató tanszemélyzetének magyar (II.) és román nyelvű (III.) önálló kiadványait, valamint volt oktatóinak és végzettjeinek szak- (IV.) és szépirodalmi (V.) munkáit. A román nyelvű könyvműveléses jegyzeteket, valamint a csak románul oktatók kiadványait nem foglaltuk jegyzékünkbe. Végül az egyetemmel kapcsolatos egyéb forrásmunkákat soroljuk fel.

I.

A MAROSVÁSÁRHELYI ORVOSI ÉS GYÓGYSZERÉSZETI INTÉZET (EGYETEM) MAGYAR NYELVŰ JEGYZETEI

A.) Nyomtatott jegyzetek

1947

HARANGHY LÁSZLÓ (előadásai alapján): Általános kórbonctani jegyzet. é. n. (1947), 154 o., 16 cm.

FESZT GYÖRGY: Orvosi Röntgentan. I. rész. Elméleti alapismeretek. 4. sz. Kézirat gyanánt, é. n. (1947), 251 o., 20,5 cm.

1948

PUTNOKY GYULA (1947/1948. tanévi előadásai alapján): Általános és részletes bakteriológia és vírustan. 2. sz. Kézirat gyanánt, é. n. (1948), 196 o., 20,5 cm.

MAROS TIBOR: Tájézatómia. I. rész: Perifériás régiók 199 o.; II. rész: Koponyaüreg, központi idegrendszer, mellüreg, hasüreg, medence-gát. 156. o., 3. sz. Kézirat gyanánt, é. n. (1948), 20 cm. A hasüreg fejezetnél társszerző GROSS FRIGYES, a medence fejezetet ZAKARIÁS ZOLTÁN írta.

LŐRINCZ ERNŐ ANDRÁS (1947/1948. tanévi előadásai nyomán): Szülészet (szigorlati compendium). 5. sz. Kézirat gyanánt, é.n. (1948), 183 o., 21 cm.

PUTNOKY GYULA (1947/1948. tanévi előadásai alapján): Parasitologia. 6. sz. Kézirat gyanánt, é. n. (1948), 58 o., 21 cm.

GYÖRY GYÖRGY: Szülészeti műtéttan (szigorlati compendium), é. n. (1948), 22 o., 21 cm.

1950

DÓCZY PÁL, HORVÁTH ENDRE, HERMANN JENŐ: Belgyógyászati diagnosztika. 1950, 223 o. és 24 ábra melléklet, 20,5 cm.

MÁTYÁS MÁTYÁS: Sebészeti jegyzet. 1. kötet: Az általános sebészet alapvonalai. Kézirat gyanánt, 57 o., 1950, 20,5 cm.

SZÁVA JÁNOS: Mozgásszervek sebészete. 1950, 200 o., 20,5 cm*

MÁTYÁS MÁTYÁS: A fej, nyak, mellkas és hasüreg felső részének sebészete. 1950, 74 o., 20,5 cm.*

PÁPAI ZOLTÁN: A hasfal, hashártya, hasúr és a belek megbetegedései. 1950, 88 o., 20,5 cm.*

MÁTYÁS MÁTYÁS: A rectum sebészi betegségei. 1950, 89—97 o., 20,5 cm.*

PÉTERFFY PÁL: A gyomor és nyombél első harmadának betegségei. 1950, 44 o., 20,5 cm.* (A *-gal jelöltek egybekötve és külön-külön kötve is forgalomban voltak.)

1991

JUNG JÁNOS, ORMOS JENŐ, EGYED ZS. IMRE: Részletes kórbonctan, I. rész. A szív—érrendszer, a légző-, az emésztőszervek, a vese és a húgyutak pathológiája. Marosvásárhely—Szeged, 1991, 285 o., 23 cm. SZOTE sokszorosítója

✱

Az 1947. és 1948-ban nyomtatott jegyzeteket a romániai Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Országok Szövetségének (REFHOSZ) Marosvásárhelyi Bolyai Diákközpontja (MBD) és a Bolyai Tudományegyetem Diákvédő Hivatala (BTDH) adta ki. Részben az Ungvári és Bartha Könyvnyomdában, a Szabadság nyomdában, a PAX Könyvnyomdában készültek Marosvásárhelyen. Az 1950-ben nyomtatott jegyzeteket a marosvásárhelyi OGYI Diákvédő Hivatala adta ki, és a Mureşul nyomdában készültek, ugyancsak Marosvásárhelyen.

B.) Könyvatos jegyzetek

1946

FESZT GYÖRGY: A röntgensugár. Az orvosi röntgentan előadásainak egy részéről kiadott jegyzet. 1946, 31 o.

LUDÁNY GYÖRGY előadásai alapján: Élettan. 1946.

+++ Bevezetés a szerves kémiába orvostanhallgatók részére. 1946, 125 o., 30,5 cm.

1947

GÜNDISCH MIHÁLY: Szövetteni jegyzet. I. rész. 1947, 16 o.

LUDÁNY GYÖRGY előadásai alapján: Élettan. II., bővített kiadás, 1947, 1. rész 190 o.; 2. rész 206 o., 34 cm.

OBÁL FERENC előadásai alapján összeállította: DÉZSI ZOLTÁN, MÓZES MAGDA, VASS JOLÁN: Az általános kórtan vázlat. 1947, 118 o.

1948

HARANGHY LÁSZLÓ: Kórbonctan, 1—2 rész, 1948, 132 o., 32 cm.

+++ Fejlődéstani szigorlati kompendium. 1948/1949, 31 o.

1950

DÓCZY PÁL, HORVÁTH ENDRE: Belgyógyászati diagnosztika. Általános diagnosztikai ismeretek. 1950, 214 o., 29 cm.

GRÉPÁLY ANDRÁS: Tüdőgyógyászati jegyzetek. 1950, 174 o., 30 cm.

MÁRTONFY LÁSZLÓ: Szervetlen gyógyszerészeti kémiai jegyzetek. 1950/1951, 227 o., 29 cm.

METZ ISTVÁN: Orvostörténeti előadások. 1950, 193 o., 32 cm.

OBÁL FERENC előadásai alapján összeállította a Gyógyszertani Tanszék munkaközössége: Gyógyszertani jegyzet. 1950—1951, 10 + 82 + 40 o., 30 cm.

OBÁL FERENC és a Kórtani Intézet munkaegyüttese: Az idegrendszer kórtana. 1950—1951, 48 o., 31 cm.

VENDÉG VINCE, TÖRÖK FERENC: Fül-orr-gége gyógyászati jegyzet. 1950, 80 o.

+++ Általános Kémiai és Biokémiai Tanszék kollektívája: Általános kémiai gyakorlatok. 1950, 61 o., 30,5 cm.

+++ Biokémiai jegyzet. 1950, 65 o., 31 cm.

+++ Endokrinológiai Klinika munkaközössége: Endokrinológiai jegyzetek. 1950, 310 o., 29,5 cm.

+++ Gyermeckori tuberkulózis. Lues. Reumás infekció. Malária. Vese és húgyutak betegségei. é. n. (1950), 57 + 14 + 21 + 7 + 30 o., 32 cm.

+++ Röntgentani Intézet jegyzetíró kollektívája: Röntgentani jegyzetek. Írták: MÁLNÁSI GÉZA, KREPSZ IVÁN, GLÜCK LÁSZLÓ, KOZMA JÓZSEF, PAPP J., II—III., 100 o., IV. 36 o., V. 48 o., VI. 54 o., 1950, 30 cm.

+++ Sebészet. 1950, 517 o., 20,5 cm.

+++ Belgyógyászati munkaközösség: Belgyógyászati jegyzetek. Szív és vérerek betegségei. Bonctani és élettani alapfogalmak. 1950, 138 o., 23 cm.

1951

ANDER ZOLTÁN és a törvénytudományi orvostani tanszék kollektívája: RÓNA LÁSZLÓ, SALAMON TIBOR, BALOGH ÉVA, MOLNÁR VINCE: Törvénytudományi orvostani jegyzet. 1951, 359 o., 23,5 cm.

BALOGH LÁSZLÓ: Fizika jegyzet orvostanhallgatók részére. 1951, 102 o.

BOÉR LÁSZLÓ, TAMÁS GIZELLA, PAPP KÁROLY: Általános járványtani jegyzet és gyakorlati kompendium. 1951, 296 o. + 16 tábl., 26 cm.

GUZNER MIKLÓS: Fogászati anyagok. 1951, 85 o.

GYERGYAY FERENC: Kórboncolási technika. 1951, 116 o., 29 cm.

HORVÁTH MIKLÓS: Közegészségtan, I. kötet: Környezeti higiénia. 1951, 200 o., 23 cm.

- KELEMEN LÁSZLÓ és a fertőző betegségek klinikájának munkaegyüttese: A fertőző betegségek kór- és gyógytana. 1951, 216 o., 33 cm.
- KÓTAY PÁL: Urológiai sebészet. 1951, 75 o., 29,5 cm.
- LŐRINCZ ERNŐ ANDRÁS és GYÖRNY GYÖRNY előadásai alapján: Szülészeti, nőgyógyászati jegyzetek, 2. rész. 1951, 149 o., 24 cm.
- MAROS TIBOR: Sebészeti műtét. Tájékoztató vonatkozásokkal. 1951, 320 o., 24 cm.
- MAROS TIBOR, SZENTPÉTERY JÓZSEF, BOD SÁNDOR, NAGY FERENC, NÉBEL LÁSZLÓ, ZAKARIÁS ZOLTÁN: Embriológia. 1951, 97 o.
- METZ ISTVÁN: Orvostörténelmi előadások, I. kötet: Az orvostudomány fejlődése a kapitalizmusig. 1951, 124 o., 24 cm.
- MISKOLCZY DEZSŐ, VÁRADY KÁROLY, KISS FERENC, STRÖMPEL ILONA, WAGNER RÓZSA, KOMJÁTSZEGHY SÁNDOR: Endokrinológia. 1951, 280 o.
- NÉBEL LÁSZLÓ: Embryologia. 1. rész. Általános fejlődéstan vázlat. 1951, 56 o., 32 cm.
- OBÁL FERENC vezetésével összeállította a Kórélettani Tanszék munkaegyüttese: Kórélettan, 1. rész: Általános kórtan. 1951—1952, 134 o., 23 cm.
- PUSKÁS GYÖRNY: Gyermekgyógyászati diagnosztika (részletek). 1951, 64+57+14+21+30 o., 30 cm.
- PUSKÁS GYÖRNY: Gyerekgyógyászati jegyzetek. 1951, 250 o., 30 cm.
- PUSKÁS GYÖRNY előadásai alapján: Gyermekgyógyászati jegyzetek. 1951, 77+9 o., 30 cm.
- PUTNOKY GYULA: Bakteriológiai gyakorlati (technikai) jegyzet. 1951, 78 o., 23,5 cm.
- PUTNOKY GYULA: Mikrobiológiai jegyzet. I. kötet: Általános mikrobiológia. 1951, 203 o., 23 cm.
- PUTNOKY GYULA: Mikrobiológiai jegyzet. II. kötet: Immunitástan. SZENTKIRÁLYI ÉVA és BÁN ZSUZSA fordította a bukaresti, Iași-i és a temesvári tanszék Microbiologia medicală, curs provizoriu anyagát. 1951, 185 o., 23 cm.
- PUTNOKY GYULA: Mikrobiológiai jegyzet. III. kötet: Részletes bakteriológia. SZENTKIRÁLYI ÉVA és BÁN ZSUZSA fordította a bukaresti, Iași-i és a temesvári tanszék Microbiologie medicală curs provizoriu anyagát. 1951, 340 o., 23 cm.; IV kötet: Orvosi mycologia. Általános mycologia, mycologiai technika és részletes mycologia. Írta: KERESTÉLY JÁNOS, 1952., 70 o., 23 cm. A III. és a IV. kötet egybe volt kötve a Részletes bakteriológia, általános és részletes mycologia címmel.
- SÁBÁDEANU VASILE és munkaegyüttese: Szemészeti jegyzetek. 1951, 255 o., 29,5 cm.
- STEINMETZ JÓZSEF: Közegészségtani gyakorlatok. 1951, 142 o.
- SZABÓ ISTVÁN: Élettani jegyzetek. III. rész. 1951, 281 o., 24 cm.
- SZENTKIRÁLYI ISTVÁN: Gyermekgyógyászati jegyzetek. 2. rész. 1951, 188 o., 24 cm.
- SZENTKIRÁLYI ISTVÁN: Gyermekgyógyászati jegyzetek. 3. rész: Idegrendszer, emésztőszervek, terápiás rész. 1951, 188 o., 24 cm.
- VENDÉG VINCE, TÖRÖK FERENC, VASKA BÉLA: Fül-orr-gege gyógyászati jegyzet. 1951, 152 o., 24 cm.
- VERESS FERENC, ÚJVÁRY IMRE: Bőr- és nemibetegségek. I. rész: A bőr betegségei. Összeállította VERESS FERENC és ÚJVÁRY IMRE. 1951, 382 o., 20,5 cm.
- ÚJVÁRY IMRE: Bőr és nemibetegségek. II. rész: A nemi betegségek. 1951—1952, 259 o., 20,5 cm.
- +++ Biostatistikai Tanszék munkaközössége: Biostatistikai jegyzet. 1951, 92 o., 30 cm.

- +++ Egészségügyi Szervezési Tanszék munkaegyüttese: Egészségügyi szervezés. 1951, 300 o., 23 cm.
- +++ Az Élettani Intézet tanszemélyzetének munkaegyüttese: Élettani gyakorlatok vezérfonal. 1951, 132 o., 26 cm.
- +++ Kémiai gyakorlati jegyzet. 1951, 87 o., 30 cm.
- +++ MIHÁLIK P.: Az ember rendszeres anatómiája, KISS FERENC: Rendszeres bonctan, MAROS TIBOR: Tájánatómia c. tankönyvek alapján összeállított jegyzet. 1951, 710 o., 25 cm.
- +++ A Bőrgyógyászati Klinika munkaközössége: Bőrgyógyászati jegyzetek. Kiegészítés a Berde-féle könyvhöz, 1951, 76 o.
- +++ Ideg- Elmeklinika és Idegsebészeti Klinika munkaegyüttese: Ideg- és elmekórtani jegyzet. I. rész: Neurológia. 1951, 580 o., 26 cm.
- +++ Ideg- Elmeklinika és Idegsebészeti Klinika munkaegyüttese: Ideg- és elmekórtani jegyzet. II. rész: Pszichiátria. 1951, 206 o., 26 cm.
- +++ Belgyógyászati Klinika Munkaegyüttese: Belgyógyászati előadások. 2., átdolgozott kiadás, I. kötet: 1. DÓCZY PÁL, BIREK LÁSZLÓ, KOCZKA GYÖRGY: A mozgásszervek betegségei a belgyógyászati gyakorlatban; 2. DÓCZY PÁL, HORVÁTH ENDRE, BIREK LÁSZLÓ, BORNEMISSZA PÁL: A szív betegségei; HERMANN JENŐ: A szív ritmuszavarai; HIRSCH ALICE: A véredénybetegségek. 1951, 478 o., 23 cm.
- +++ Belgyógyászati Klinika Munkaegyüttese: Belgyógyászati előadások. 2., átdolgozott kiadás, II. kötet: 1. DÓCZY PÁL, HORVÁTH ENDRE, MÁLNÁSI GÉZA, BARTEL GYÖRGY, BIREK LÁSZLÓ, HORVÁTH ÉVA: Gyomor, belek és hashártya betegségei; HICKEL IMRE: Bélélősdiek; 2. HERMANN JENŐ, HIRSCHALICE, HORVÁTH ÉVA, HICKEL IMRE: A máj és epeutak; 3. HICKEL IMRE: A hasnyálmirigy betegségei. 1951, 364+4 o., 23 cm.
- +++ Belgyógyászati Klinika Munkaegyüttese: Belgyógyászati előadások, 2., átdolgozott kiadás. III. kötet: DÓCZY PÁL, BIREK LÁSZLÓ, MÁLNÁSI GÉZA: A tüdő betegségei; HERMANN JENŐ, OLOSZ EGON: Vesebetegségek; DÓCZY PÁL, HORVÁTH ENDRE, BORNEMISSZA PÁL: Hematológia. A vérképző szervek és a vér betegségei; BORNEMISSZA PÁL, DÓCZY PÁL: A mérgezések, intoxikációk. Belgyógyászati vénygyűjtemény. 1951, 316 o., 23 cm.
- +++ Belgyógyászati munkaközösség: Belgyógyászati jegyzetek. II. rész. 1. Szív és vérerek betegségei, 2. Vérbetegségek, 3. Vesebetegségek, 4. Máj és epeutak megbetegedései, 5. A pankreas betegségei. Diabetes. 412 o., 6. Mozgásszervek betegségei (DÓCZY PÁL, BIREK LÁSZLÓ). 1951, 1—133. o., 23 cm (egybekötve).
- +++ A MOGYI Pavlovi munkaegyüttese: Pavlov: „Értekezések az agyféltekék működéséről” című művének rövid kivonata, é. n. (1951) 49 o., 3 ábra, 30 cm.

1952

- BÍRÓ JÓZSEF, KERESTÉLY JÁNOS: Inframicrobiológiai jegyzet. 1952, 198 o., 20,5 cm.
- HORVÁTH MIKLÓS: Közegészségtani előadások II. kötet: Részletes közegészségtan. 1952, 410 o. 23 cm.
- KELEMEN LÁSZLÓ és a Fertőző Betegségek Klinikájának munkaegyüttese: A fertőző betegségek kór- és gyógytana. 2. kiadás, 1952, 314 o. 25 cm.

MAROS TIBOR azAnatómiai Intézet munkaegyüttesének közreműködésével: Az emberi test tájbonctana. 1952, 508 o., 21 cm.

METZ ISTVÁN: Orvostörténelmi előadások, II. kötet: Az orvostudomány a kapitalizmusban és a szocializmusban. 1952, 203 o., 24 cm.

OBÁL FERENC, FESZT GYÖRGY, KELEMENATTILÁNÉ: Gyógyszertani jegyzet I. 1952, 446 o., 20 cm.

PUSKÁS GYÖRGY: Csecsemőgyógyászati jegyzet I. rész, 1952, 142 o., 21 cm.

SZENTKIRÁLYI ISTVÁN: Gyermekgyógyászati előadások. I. kötet, 2., átdolgozott kiadás: Haematológia; A vesebetegségek; A máj, epeutak és hasnyálmirigy betegségei; Reumás infekció; Gyermekkorai tuberkulózis; Gyermekkorai lues; Gyermekkorai malária. 1952, 283 o., 23 cm.

+++ Kémiai gyakorlatok. 1952, 54 o., 30 cm.

+++ A Biokémiai Tanszék kollektívája: Biokémiai gyakorlatok. 1952, 76 o., 29,5 cm.

+++ Kémiai Intézet kollektívája: Szerves kémiai jegyzet I. éves orv. hallgatók számára. 1952, 191 o., 21,5 cm.

+++ Kóréletteni Tanszék munkaegyüttese: Vezérfonal kóréletteni laboratóriumi gyakorlatokhoz. 1952, 134 o., 23 cm.

+++ Kórbonctani Tanszék kollektívája: Általános kórbonctani jegyzet. I. kötet. Írták: ELEKES MAGDA, FAZEKAS ANDRÁS, GYERGYAY FERENC, MONOKI ISTVÁN, SÁNDOR ISTVÁN. 1952, 358 o., 20 cm.

+++ Kórbonctani Tanszék kollektívája: Általános kórbonctani jegyzet. II. kötet. Írták: GYERGYAY FERENC, MONOKI ISTVÁN, RÓNA LÁSZLÓ, SÁNDOR ISTVÁN. 1952, 341 o., 20 cm.

+++ Közegészségtani Tanszék munkaegyüttese: Közegészségtani gyakorlatok. 1952, 176 o., 25 cm.

+++ Járványtani Tanszék munkaegyüttese: Részletes járványtani jegyzetek. 1952, 334 o., 25 cm.

+++ Phthysiológiai Klinika munkaegyüttese: Phthysiológiai jegyzetek. Írták: BARBU ZENO, JOZEFOVICS FERENC, HIRSCH SIMON, GRÉPÁLY ANDRÁS, FERENCZI GABRIELLA, VOITH BÉLA. 1952, 326 o., 19,5 cm.

+++ Röntgentani intézet jegyzetíró munkaegyüttese: Röntgen-diagnosztika jegyzet. 1952, 339 o., 20,5 cm.

+++ Szülészet-nőgyógyászati Tanszék jegyzetszerkesztő munkaegyüttese: Szülészeti jegyzet. I. rész, 1952, 232 o., 20 cm.

1953

BOÉR LÁSZLÓ: Általános járványtani jegyzet. 1953, 93 o + 9 ábra, 31 cm

HERMANN JENŐ: Gyakorlati balneológia. Balneológia és klimatológia. 1953, 137 o., 19 cm.

KOPP ELEMÉR: Farmakognózia, I. Általános rész. 1953, 104 o., 30 cm.

KOPP ELEMÉR és a Farmakognóziai Tanszék munkaegyüttese: Farmakognózia. Részletes rész, I. kötet, 1953, 398 + 4 o., 29,5 cm.

KOPP ELEMÉR és a Farmakognóziai Tanszék munkaegyüttese: Farmakognózia. Részletes rész, II. kötet, 1953, 399—581 o., 29,5 cm.

- KOVÁCS ENDRE irányításával az Általános Kémia és Biokémiai Tanszék munkaegyüttese: Biokémiai jegyzet. I. kötet. 1953, 187 o., 29,5 cm.
- MÁTYÁS MÁTYÁS irányításával összeállította a Sebészeti Klinika munkaegyüttese: Sebészeti jegyzet. I. kötet: Az általános sebészet alapvonalai. I. rész: Általános sebészeti pathologia. Írták: NAFTALI ZOLTÁN, SZÁVA JÁNOS, GÓZNER ELEK, ELEKES ISTVÁN, KELEMEN ATTILA, IZSÁK BÉLA. 1953, 239 o., 30 cm.
- MÁTYÁS MÁTYÁS irányításával összeállította a sebészeti klinika munkaegyüttese: Sebészeti jegyzet. I. kötet: Az általános sebészet alapvonalai. II. rész: Sebészeti propedeutika. Írták: SZOMBATHELYI LÁSZLÓ, NYÍRŐ CSABA, HORNYÁK BÉLA, ÉGETŐ BÉLA, KÓTAY PÁL, CSUGUDEAN KORNÉL, SZERÉMY LAJOS, DARKÓ ZSIGMOND, HIRSCH ETA, NAFTALI ZOLTÁN, SCHAPIRA TIBOR, SZABÓ MÁRTON. 1953, 240—365 o., 30 cm.
- MISKOLCZY DEZSŐ és az Ideg- és Elmegyógyászati Klinika munkaegyüttese: Ideg- és elme-kórtani előadások. I. rész: Idegyógyászat. I. Füzet: 310 o., II. füzet: 383 o., 1953, 29 cm.
- MISKOLCZY DEZSŐ, CSÍKY KÁLMÁN és munkaegyüttesük: Ideg és elme-kórtani előadások. II. rész. Elme-kórtan, 1953, 175 o., 29 cm.
- OBÁL FERENC, MÓZES MAGDA és munkaegyüttese: Kórélettani jegyzet. I. kötet: Általános, idegrendszer, hőszabályozás, légzőskórélettan. 435 o.; II. kötet Vérkeringés kiválasztás, tápcsatorna, anyagcsere. 382 o.; III. kötet: Tápcsatorna és máj kórélettana, az anyagcsere kórélettana. 296 o., 1953, 21 cm.
- PÁPAI ZOLTÁN: A mellkas sebészete. 1953, 147 o., 30 cm.
- PUSKÁS GYÖRGY: Csecsemőgyógyászati jegyzet. II. rész. 1953, 167 o., 21 cm.
- PUTNOKY GYULA: Baktériológiai gyakorlati jegyzet. 2. kiadás. 1953, 56 o., 29,5 cm.
- SZENTKIRÁLYI ISTVÁN: Gyermekgyógyászati jegyzetek II. kötet: A légzőszerv betegségei; A keringési szervek betegségei; A bőr betegségei. 1953, 187 o., 20,5 cm.
- SZENTKIRÁLYI ISTVÁN: Gyermekgyógyászat, III. kötet, 2. kiadás: Vérbetegségek; A légzőkészülék betegségei; Az idegrendszer betegségei, 1953, 290 o.
- ÚJVÁRY IMRE: A bőr- és nemibetegségek. II. rész: Venerológia. 1953., 275 o., 29,5 cm.
- +++ Anatómiai Intézet együttese: Az ember rendszeres anatómiája 1953, 524 o., 30 cm.
- +++ Az Anatómiai Tanszék munkaegyüttese: Fejlődéstan. Az ember szerveinek és szervrendszereinek fejlődése. 1953, 291 o., 19 cm.
- +++ Általános biológia. A Micsurini biológia alapjai után. Vinogradova T. V. 1953, 188 o., 29,5 cm.
- +++ Belgyógyászati Klinika munkaegyüttese: Belgyógyászati diagnosztika. Az 1950-ben összeállított jegyzet 2. kiadása. 1953, 179 o., 29 cm.
- +++ Fül-, Orr-, Gégegyógyászati Tanszék munkaegyüttese: Fül-, orr-, gégegyógyászati jegyzet. 2. kiadás. 1953, 79 o., 30 cm.
- +++ Kórbonctani Tanszék munkaegyüttese: ELEKES MAGDA, RÓNA LÁSZLÓ, SÁNDOR ISTVÁN: Részletes kórbonctani jegyzet. I. kötet. 1953, 487 o., 20,5 cm.
- +++ Kórbonctani Tanszék munkaegyüttese: GYERGYAY FERENC, MONOKI ISTVÁN, SCHULLER LÁSZLÓ: Részletes kórbonctani jegyzet. III. kötet. 1953, 296 o., 20,5 cm.

- +++ A Szövetteni és Fejlődéstani Tanszék munkaegyüttese: Szövetteni gyakorlatok. I. rész: I. félév gyakorlata. 1953, 94 o., 20,5 cm., 2. rész: II. félév gyakorlata. 1953, 95—151 o., 20,5 cm.
- +++ Röntgentani Tanszék együttese: Röntgendiagnosztikai ábrák. 1953, 140 o., 21 cm.
- +++ Szülészeti-Nőgyógyászati Tanszék jegyzetszerkesztő munkaegyüttese: Szülészeti jegyzet. II. rész. 1953, 291 o., 20 cm.

1954

- ANDER ZOLTÁN és a Törvényszéki Orvostani Tanszék kollektívája: RÓNA LÁSZLÓ, SALAMON TIBOR, BALOGH ÉVA, MOLNÁR VINCE: Törvényszéki orvostani jegyzet. II. kiadás, 1954, 366 o., 29 cm.
- BALOGH LÁSZLÓ, BARABÁS BÉLA, SZABÓ ENDRE: Fizikai gyakorlati jegyzet orvostanhallgatók és gyógyszerészhallgatók részére. 1954, 98 o. 32 cm.
- BALOGH LÁSZLÓ, BARABÁS BÉLA, SZABÓ ENDRE: Mechanika. A testek három halmozállapota. Hangtan. 1954, 119 o., 29 cm.
- BALOGH LÁSZLÓ, BARABÁS BÉLA, ROTT LAJOS: Hőtan. Molekuláris fizika. Kolloidika. 1954, 115 o., 32 cm.
- BALOGH LÁSZLÓ, BARABÁS BÉLA, SZABÓ ENDRE, ROTT LAJOS: Elektromosságtan orvostanhallgatók részére. 1954, 128 o., 31 cm.
- BARTEL GYÖRGY, SZABÓ ISTVÁN, BOÉR LÁSZLÓ: Endokrinológiai jegyzetek. 1954, 105 o., 28 cm.
- BOÉR LÁSZLÓ: Részletes járványtani jegyzet. 1954, 221 o., 30 cm.
- GUZNER MIKLÓS, MÉSZÁROS GÉZA: Stomatológiai jegyzet. 1954, 142 o., 30 cm. (lásd a sebészeti tanszék jegyzeteinél is).
- GYERGYAY FERENC: Kórboncolási technika. 2., átdolgozott kiadás. 1954, 137 o., 29 cm.
- KELEMEN LÁSZLÓ és a Fertőző Betegségek Klinikájának munkaegyüttese: A fertőző betegségek kór- és gyógytana. 3. kiadás. 1954, 306 o., 29,5 cm.
- MÁTYÁS MÁTYÁS, SZÁVA JÁNOS, NAFTALI ZOLTÁN, PÁPAI ZOLTÁN: Részletes sebészet. II. kötet: A szívburok, a szív és a nagyerek sebészete. Írták: MÁTYÁS MÁTYÁS, SZÁVA JÁNOS, NAFTALI ZOLTÁN, 151 o.; A mellkas sebészete. Írta: PÁPAI ZOLTÁN, 147 o., 1954, 30 cm. (az utóbbi külön kötetben is megjelent 1953-ban).
- PUTNOKY GYULA, BÍRÓ JÓZSEF, KERESTÉLY JÁNOS: Mikrobiológia. III. kötet, átdolgozta BOÉR LÁSZLÓ. 1954, 543 o., 29,5 cm.
- RÁCZ GÁBOR és a Botanikai Tanszék munkaegyüttese: Általános botanika. I. kötet: Sejttan és szövettan. 168 o.; II. kötet: Vegetatív szervek. 1954, 210 o., 30 cm.
- SĂBĂDEANU VASILE és munkaegyüttese: SZERÉMY MARGIT, FUGULYÁN GERGELY, HENTER KÁLMÁN: Szemészet. 2. kiadás. 1954, 281 o., 27 cm.
- SZÉKELY KÁROLY: Zoológia. Parazitológia (comparatív anatómia). 1954. 68 o., 29,5 cm.
- SZÉKELY PÁL: Járványtani gyakorlati jegyzet. 1954, 80 o., 30 cm.
- +++ Az Általános Kémiai és Biokémiai Tanszék munkaegyüttese: Szerves kémia I. éves orv. hallg. számára. Bővített kiadás. 1954, 229 o., 30 cm.
- +++ Belgyógyászati Klinika munkaegyüttese: Belgyógyászati jegyzet, I. kötet: Az emésztőszervek és a hashártya betegségei. 1954, 302 o., 30 cm.
- +++ Az Élettani Tanszék munkaegyüttese: Élettani jegyzet. I. rész. 1. A vér élettana, 2. A vérkeringés, 3. A légzés. 1954, 233 o., 29 cm.

- +++ Gyógyszertani Tanszék munkaegyüttese: Gyógyszertani jegyzet. I. kötet: 262 o.; III. kötet: 132 o., 1954, 29 cm.
- +++ Kórbonctani Tanszék munkaegyüttese: GYERGYAY FERENC, ELEKES MAGDA, RÓNA LÁSZLÓ, SCHULLER LÁSZLÓ, MONOKI ISTVÁN, ANTALFFY ANDRÁS: Részletes kórbonctani jegyzet. II. kötet: Az idegrendszer kórbonctana. 1954, 501 o., 20,5 cm.
- +++ Sebészeti Tanszék munkaegyüttese: Részletes sebészeti jegyzet, I. kötet. SZÁVA JÁNOS: A koponya és a koponyaüreg sebészete, 40 o.; NYÍRÓ CSABA: Az arc lágy részeinek sérülése és gyulladásai, 22 o.; SZERÉMY LAJOS: A nyak sebészete, 41 o., GUZNER MIKLÓS, MÉSZÁROS GÉZA: Stomatológiai jegyzet, 142 o. 1954, 30 cm.
- +++ Szövet- és Fejlődéstani Tanszék munkaegyüttese GÜNDISCH MIHÁLY vezetésével: Szövettani jegyzet. I. füzet: A vér szövettana; A véresejtek fejlődése; A vérképző szervek és szövetek; A lép; A mandulák. 1954, 96 o., 21 cm.
- +++ Szülészeti-Nőgyógyászati Tanszék jegyzetszerkesztő munkaegyüttese: LŐRINCZERNŐ ANDRÁS, BORBÁTH ANDOR, ROSENFELD TIBOR, BERGER BÉLA, BOGA KÁLMÁN, GÖNCZY KORNÉL, KOMPÓ ISTVÁN, TAMÁS ZOLTÁN: Szülészeti jegyzet. I. füzet. 1954. 172 o.; II. füzet. 1954, 232 o., 31 cm.
- +++ Szülészeti-Nőgyógyászati Tanszék jegyzetszerkesztő munkaegyüttese: LŐRINCZERNŐ ANDRÁS, BORBÁTH ANDOR, ROSENFELD TIBOR, BERGER BÉLA, BOGA KÁLMÁN, GÖNCZY KORNÉL, KOMPÓ ISTVÁN, TAMÁS ZOLTÁN, TÓTFALUSSY KÁROLY: Nőgyógyászati jegyzet. II. füzet. 1954, 215 o., 29 cm.

1955

- HORVÁTH MIKLÓS: Közegészségtan, III. kötet: Munkaegészségtan. 1955, 215 o., 29 cm.
- MAROS TIBOR: Az emberi test tájbonctana. 3., átdolgozott és bővített kiadás. 1955, 415 o., 30 cm.
- MÓZES MAGDA irányításával összeállította a Kóréletani Tanszék munkaegyüttese: Kóréletani jegyzet. I. kötet: Az idegrendszer, a hőszabályozás, a légzés. 1955, 247 o., 30 cm.
- MISKOLCZY DEZSŐ és az Ideg- és Elmegyógyászati Klinika munkaegyüttese: Ideg- és elmegyógyászat. 3. kiadás. I. rész, 1 füzet: 360 o.; 2. füzet: 423 o., 1955, 29 cm.
- PUSKÁS GYÖRGY és a Gyerekgyógyászati Tanszék munkaegyüttese: CSIDEY JÓZSEF, LISZKA PÁL, INDIG BIANKA, MÉRA HANNA, NUSSBAUM OSZKÁR: Gyermekgyógyászati jegyzet. I. rész. 1955, 400 o., 30 cm.
- SOÓS PÁL, BLAZSEK ÁGNES, VÍRF LIVIU: Bevezetés a kémiai analízisbe. I. rész: Minőségi analízis. 1955, 492 o., 29 cm.
- SPIELMANN JÓZSEF: Orvostörténelem. I. 1955, 122 o., 29,5 cm.
- SZABÓ ISTVÁN, DÉZSI ZOLTÁN, SZILÁGYI DOMOKOS: Élettani jegyzet. II. rész. Emésztés, Anyagcsere, Táplálkozás, Kiválasztás. 1955, 260 o., 29 cm.
- SZABÓ ISTVÁN irányításával az Élettani Tanszék munkaegyüttese: Élettani jegyzet. III. rész: Izomélettan; Az idegrost élettana; Érzékszervek (analysatorok) élettana; Központi idegrendszer élettana. Szerzők: KOVÁCS PÉTER, DÉZSI ZOLTÁN, SZILÁGYI DOMOKOS, SZABÓ ISTVÁN, MÓZES MAGDA. 1955, 480 o., 29 cm.

- SZENTKIRÁLYI ISTVÁN:** Gyermekgyógyászati jegyzetek. II. kötet: Reumás infekciók; Chronikus polyarthrit; Lues congenita; Keringési szervek betegségei; Vesék betegségei; Tuberculosis. 1955, 322 o., 29 cm.
- ÚJVÁRY IMRE:** A bőr- és nemibetegségek. I. rész: A bőr betegségei. 1955, 430 o., 29,5 cm.
- +++ **Az Anatómiai Tanszék munkaegyüttese:** Fejlődéstan. Az ember szerveinek és szervrendszereinek fejlődése (újnyomás). 1955, 227 o., 29 cm.
- +++ **Ábramellékletek az embriológiai jegyzethez.** 1955, 23 o., 24 cm.
- +++ **Az Általános Kémiai és biokémiai Tanszék munkaegyüttese:** Általános kémia I. éves orv. hallg. számára. 1955, 276 o., 29 cm.
- +++ **Belgyógyászati Klinika munkaegyüttese:** Belgyógyászati jegyzet. II. kötet: Vérbérendszertelenség betegségei, mérgezések, szív és érrendszer betegségei. 491 o.; III. kötet: Légzőszervek betegségei; A mozgásszervek betegségei; Vesebetegségek. 342 o., 1955, 30 cm.
- +++ **Gyógyszertani Tanszék munkaegyüttese:** Gyógyszertani jegyzet. II. kötet. 1955, 349 o., 29 cm.
- +++ **Kóréletlani Tanszék munkaegyüttese:** Klinikai laboratóriumi vizsgálatok. Kóréletlani egyéni gyakorlatok. 1955, 185 o., 29 o.
- +++ **Szülészet-Nőgyógyászati Tanszék jegyzetszerkesztő munkaegyüttese:** LŐRINCZ ERNŐ ANDRÁS, BORBÁTH ANDOR, ROSENFELD TIBOR, BERGER BÉLA, BOGA KÁLMÁN, GÖNCZY KORNÉL, KOMPÓ ISTVÁN, TAMÁS ZOLTÁN, TÓTFALUSSY KÁROLY: Nőgyógyászati jegyzet. I. füzet. 1955, 211 o., 29 cm.
- +++ **Röntgenatlasz.** A felvételeket az előadásokon vetített képanyag felhasználásával KREPSZ IVÁN és GLÜCK LÁSZLÓ állította össze. I. kötet: Tüdő, mellkas, szív, nagyerek, szívburokbetegségek röntgenképei. 19 tábla; II. kötet: Nyelőcső, gyomor, bélbetegségek röntgenképei. 20—42 tábla, 1955, Intreprindere Poligraficá, 45 cm.

1956

- BENEDEK JÓZSEF:** Általános bakteriológia. 1956, 80 o., 30 cm. Közegészségügyi Intézet kiadása.
- GÜNDISCH MIHÁLY:** Szövettan. 2. kötet: Vér és vérképző szervek; Keringés; Érzékszervek; Kültakaró; Belső elválasztású mirigyek; Emésztőrendszer. 1956, 516 o., 32 cm.
- GÜNDISCH MIHÁLY, CSATÓ GYULA, KEMÉNY GYÖRGY:** Szövettani gyakorlatok. Mikroszkópizálás, mikrotechnika, a sejtek vizsgálata. 1956, 264 o., 32 cm.
- HERMANN JENŐ:** Balneológia és klimatológia előadásainak vázlatos kivonata. 1956, 103 o., 32 cm.
- GYERGYAY FERENC és munkatársai:** FODOR FERENC, MONOKI ISTVÁN, SÁNDOR ISTVÁN, FAZEKAS ANDRÁS, RÓNA LÁSZLÓ, NAGY LÁSZLÓ, ANTALFFY ANDRÁS: Általános kórbonctan. 2., részben módosított kiadás. 1956, 554 o., 30 cm.
- KELEMEN LÁSZLÓ és a Fertőző Betegségek Klinikájának munkaegyüttese:** A fertőző betegségek kór- és gyógytana. 4. kiadás. 1956, 390 o.
- KOPP ELEMÉR, R. KOTILLA ERZSÉBET, CSEDŐ KÁROLY:** Farmakognózia. 2., átdolgozott és bővített kiadás. Általános rész. 1956, 132 o., 29,5 cm.
- KOVÁCS ENDRE** irányításával az Általános Kémia és Biokémiai Tanszék munkaegyüttese: Biokémiai jegyzet. II. kötet. 1956, 273 o., 29,5 cm.

- KOVÁCS ENDRE irányításával összeállította BLAZSEK VLADIMIR és KERESKES MENDRÉ: Biokémiai laboratóriumi vizsgálatok. 1956, 217 o., 3 tábl., 29,5 cm.
- RÁCZ GÁBOR: Növényrendszer. 1956, 26 o., 29 cm.
- STEINMETZ JÓZSEF, ROTT LAJOS: Közegészségtani vizsgáló eljárások. I. rész: Levegő; Talaj; Víz. 1956, 123 o., 29 cm.
- STEINMETZ JÓZSEF, LÁSZLÓATTILA: Közegészségtani vizsgáló eljárások. II. rész: Élelmiszer. 1956, 82 o., 29 cm.
- SZÉKELY KÁROLY: Zoológia. Parasitológia (Comparatív anatómia). 2., bővített kiadás. 1956, 132 o., 29,5 cm.
- SZENTKIRÁLYI ISTVÁN: Gyerekgyógyászati jegyzetek. III. kötet: A vérbetegségek; A légzőkészülék betegségei; Az idegrendszer betegségei. 1956, 324 o., 29 cm.
- SZENTPÉTERY JÓZSEF: Belorvosi gyakorlatban használatos idegen szavak etimológiája. 1956, 88 o., 29 cm.
- ÚJVÁRY IMRE: A bőr- és nemibetegségek. 2., átdolgozott kiadás. II. rész: Venerológia. 1956, 268 o., 30 cm.
- +++ Általános biológia. A Micsurini biológia alapjai után. Vinogradova T. V., újryomás 1956, 311 o., 29,5 cm.
- +++ Fül-, Orr-, Gégegyógyászati Tanszék munkaegyüttese: Fül-, orr-, gégegyógyászati jegyzet. 3. kiadás. 1956, 89 o., 29 cm.
- +++ Kórélettani Tanszék munkaegyüttese: Kórélettan. IV. kötet: Vérrendszer, anyagcsere kórélettana. 1956, 208 o., 30 cm.
- +++ Kórélettani tanszék munkaegyüttese: Kórélettan, 2. kiadás. II. kötet: A vérkeringés kórélettana; A veseműködés kórélettana; A belső elválasztású mirigyek kórélettana. 1956, 97+64+55 o.; III. kötet: Általános kórtan; A tápcsatorna kórélettana. 1956, 206 o., 30 cm.
- +++ Kórélettani Tanszék munkaegyüttese: Klinikai laboratóriumi vizsgálatok. Kórélettani egyéni gyakorlatok. 2. kiadás. 1956, 218 o. 29 cm.
- +++ Sebészeti Tanszék munkaegyüttese: MÁTYÁS MÁTYÁS, PÁPAI ZOLTÁN, SZÁVA JÁNOS, SZOMBATHELYI LÁSZLÓ, GÓZNER ELEK, NAFTALI ZOLTÁN, DARKÓ ZSIGMOND: Sebészet. III. kötet: A hasüreg sebészete. 1956, 309 o., 30 cm.

1957

- DÓCZY PÁL, HORVÁTH ENDRE és az 1. sz. Belklinika munkaegyüttese: Belgyógyászati diagnosztika. I. kötet: Általános diagnosztika, a légzőszervi betegségek, a szív és érrendszeri betegségek, a vesebetegségek diagnosztikája. 416 o.; II. kötet: VÉGH ALBERT, GÁSPÁR PÁL, SASS GYULA, MAJOR BÉLA, RÓNA LÁSZLÓ, HUSZÁR IMRE, FALL SÁNDOR, BORNEMISSZA PÁL, VÁRADI KÁROLY: Az emésztőrendszer, a vérképzőrendszer, az endokrin betegségek diagnózisai. 1957, 334 o., 29 cm.
- GYERGYAY FERENC és munkaegyüttese: ANTALFFY ANDRÁS, MONOKI ISTVÁN, ELEKES MAGDA, RÓNA LÁSZLÓ, FODOR FERENC, SÁNDOR ISTVÁN, NAGY LÁSZLÓ, SCHULLER LÁSZLÓ: Részletes kórbonctan. 2., részben módosított kiadás. I. kötet: 572 o., II. kötet: 573—1100 o., 1957, 32 cm.
- HANKÓ ZOLTÁN és a Galenika Tanszék munkaegyüttese: Galenika III. 1957, 145 o., 30 cm.

- HORVÁTH MIKLÓS, STEINMETZ JÓZSEF, BEDŐ KÁROLY: Általános és település-egészségtan, 1957, 289 o., 29 cm.
- KERESTÉLY JÁNOS: Általános és részletes orvosi mycologia. 2. kiadás. Az új kiadást átdolgozta KONRÁD GYULA, 1957, 68 o., 29,5 cm.
- KOPP ELEMÉR, R. KOTILLA ERZSÉBET, CSEDŐ KÁROLY: Farmakognózia. 2., átdolgozott és bővített kiadás. Részletes rész. I. kötet: 407 o.; II. kötet: 251 o., 1957, 29,5 cm.
- KREPSZ IVÁN: Radiológia. Röntgendiagnosztika és sugárterápia. 1957, 459 o., 29,5 cm.
- LÁSZLÓ JÁNOS: Általános és részletes vírustan. 1957, 151 o., 29,5 cm.
- LÁSZLÓ JÁNOS: Vírustani gyakorlatok és alapfogalmak. 1957, 107 o., 29,5 cm.
- MÁTYÁS MÁTYÁS (szerk.): Sebészet. Részletes rész. 1957, 252 o., 29 cm.
- PUTNOKY GYULA: Mikrobiológia. I. kötet: Általános bakteriológia és immunitástan. 2. kiadás. Az új kiadást átdolgozta BOÉR LÁSZLÓ. 1957, 300 o., 29,5 cm.
- PUTNOKY GYULA: Mikrobiológia. II. kötet: Részletes bakteriológia. 3., átdolgozott kiadás. Az új kiadást átdolgozta BOÉR LÁSZLÓ. 1957, 350 o., 29,5 cm.
- SĂBĂDEANU VASILE irányításával a Szemészeti katedra munkaegyüttese, BARÁZS MAGDA (szerk.): Szemészet. 3., átdolgozott kiadás. Írták: SĂBĂDEANU VASILE, FUGULYAN GERGELY, SZERÉMY MARGIT, HENTER KÁLMÁN. 1957, 384 o., 30 cm.
- SZABÓ ISTVÁN, DÉZSI ZOLTÁN, SZILÁGYI DOMOKOS: Élettan. 2. kötet: 284 o.; 3. kötet: 462 o., (Az 1955-ös kiadás utánnyomása – újrakiadás.). 1957, 30 cm.
- SZENTKIRÁLYI ISTVÁN: Gyerekgyógyászati jegyzetek. III. kötet: A vérbetegségek, A légzőkészülék betegségei, Az idegrendszer betegségei. 2. kiadás. 1957, 289 o., 32 cm.
- ÚJVÁRY IMRE: A bőr és nemibetegségek. 2., átdolgozott kiadás. I. rész: A bőr betegségei. 1957, 479 o., 32 cm.

1958

- BALOGH LÁSZLÓ, BARABÁS BÉLA, SZABÓ ENDRE, ROTT LAJOS: Fizika. I. rész: Mechanika; Hangtan; Hőtan; Kolloidika. 1958, 259 o., 29 cm.
- BALOGH LÁSZLÓ, BARABÁS BÉLA, SZABÓ ENDRE, ROTT LAJOS: Fizika. II. rész: Elektromosságtan; Fénytan. 1958, 268 o., 30 cm.
- BALOGH ÖDÖN (EDMUND): Deutscher Sprachbuch für Mediziner. I. 182 o.; II. 220 o., 1958, 30 cm.
- BOÉR LÁSZLÓ: Általános járványtani jegyzet. 1958, 126 o., 29,5 cm.
- CSÖGÖR LAJOS, GUZNER MIKLÓS, MÉSZÁROS GÉZA: Fogászat. 1958, 152 o., 30 cm.
- FAZAKAS BÉLA: Orvosi parazitológia. 1958, 213 o., 29,5 cm.
- IZSÁK ROZÁLIA: English Medical Terminology (magyar-angol szótárral, magyar nyelvű magyarázó szöveggel). 1958, 130 o., 30 cm.
- KELEMEN LÁSZLÓ és a Fertőző Betegségek Klinikájának munkaegyüttese: A fertőző betegségek kór- és gyógytana. 5. kiadás. 1958, 383 o., 29 cm.
- KISS ERVIN, PÉTER MIHÁLY: Bakteriológiai gyakorlatok. 1958, 73 o., 29,5 cm.
- KISS IRÉN: Curs de limba română (román-magyar szótárral). 1958, 60 o., 29,5 cm.
- MAROS TIBOR (szerk.): Sebészeti műtéttan. Írták: MAROS TIBOR, ALBON TIBOR, BÁLINT JENŐ, BÍRÓ FERENC, BOD SÁNDOR, CSIPKÉS TIBOR, GÁLFFY JÓZSEF,

- GÁSPÁR ISTVÁN, KELEMEN JÓZSEF, LÁZÁR LÁSZLÓ, NÉBEL LÁSZLÓ, SERES-STURM LAJOS, ZAKARIÁS ZOLTÁN. 1958, 473 o., 29,5 cm.
- MISKOLCZY DEZSŐ, CSÍKY KÁLMÁN: Ideg- és elmekórtani előadások. II. rész. Elmekórtan. 1958, 194 o., 29,5 cm.
- RÁCZ-KOTILLA ERZSÉBET, CSEDŐ KÁROLY: Farmakognóziái vizsgálatok. II. kötet. 1958, 174 o., 30 cm.
- SOÓS PÁL, BLAZSEK ÁGNES, VÍRF LIVIU: Bevezetés a kémiai analízisbe. II. rész: Mennyiségi analízis (Gravimetria és volumetria). 1958, 358 o., 30 cm.
- VILHELEM ANDRÁS: Iskola-egészségtan. 1958, 190 o., 29,5 cm.

1959

- ANDER ZOLTÁN, BALOGH ÉVA: Toxikológia. Méregtan. 1959, 320 o., 29,5 cm.
- BEDŐ KÁROLY: Élelmiszer-egészségtani jegyzet. 1959, 300 o., 29,5 cm.
- DÓCZY PÁL, HORVÁTH ENDRE és munkaegyüttese: Belgyógyászati jegyzet. 2. kiadás. I. kötet: Emésztőszervek és hashártya betegségei. 313 o.; II. kötet: A vérképzőrendszer betegségei. Mérgezések. A szív és érrendszer betegségei. 473 o.; III. kötet: A légzőszervek betegségei. A mozgásszervek betegségei. Vesebetegségek. 331 o., 1959, 29,5 cm.
- EPERJESSY ANNA, NEMES LÁSZLÓ: Biokémia. I. kötet. 1959, 151 o., 29 cm.
- LŐRINCZ ERNŐ ANDRÁS, BORBÁTH ANDOR, ROSENFELD TIBOR, BERGER BÉLA, BOGA KÁLMÁN, GÖNCZY KORNÉL, KOMPÓ ISTVÁN, MÁRTON GERGELY: Szülészeti jegyzet. I. Rész. 3. kiadás. 1959, 480 o., 32 cm.
- MÁRTONFI LÁSZLÓ: Gyógyszerészeti kémia. I. rész: Szervetlen vegyületek. 1959, 212 o., 32 cm.
- MÓDY JENŐ: Anatómiai, élettani jegyzet gyógyszerészhallgatók számára. 1959, 146 o., 32 cm.
- MÓZES MAGDA és a Kórélettani Tanszék munkaegyüttese: Klinikai laboratóriumi vizsgálatok. 3. kiadás. 1959, 208 o., 29,5 cm.
- STEINMETZ JÓZSEF, ROTT LAJOS, LÁSZLÓ ATTILA: Közegészségtani vizsgáló eljárások. 2., bővített kiadás. 1959, 206 o., 29 cm.
- ÚJVÁRY IMRE: A bőr és nemibetegségek. 3., átdolgozott kiadás. Venerológia. 1959, 255 o., 29 cm.
- VENDÉG VINCE, TÖRÖK FERENC, ZAKARIÁS ZOLTÁN: Fül-, orr-, gégegyógyászat. 4. kiadás. 1959, 163 o., 29 cm.
- +++ A Galenika Tanszék munkaegyüttese: Galenika II. 1959, 98 o., 30 cm.
- +++ Kórélettani Tanszék munkaegyüttese: Kórélettan. 2. kiadás. I. kötet: Általános, hőszabályozás, légzés kórtana. 188 o.; IV. kötet: Vérrendszer, anyagcsere. 233 o., 1959, 30 cm.
- +++ Szemészeti Klinika: Glosar de oftalmologie. Magyar-román szemészeti szótár. 1959, 20 o., 19,5 cm.

1960

- ANDER ZOLTÁN, MOLNÁR VINCE, BALOGH ÉVA: Törvényszéki orvostan. 3. kiadás. I. kötet: 303 o.; II. kötet: 372 o.; III. kötet: 279 o. 1959/1960, 24,5 cm.

- BUKARESTI LÁSZLÓ irányításával összeállította KISS ISTVÁN: Kémiai gyakorlatok I. éves orv. hallg. részére. 1960, 120 o., 29,5 cm.
- KREPSZ IVÁN, KERTÉSZ ENDRE, KOVÁCS LÁSZLÓ: Radiológia. röntgendiagnosztika és sugárterápia (az 1957-es kiadás átdolgozása). 1960, 400 o., 30 cm.
- LŐRINCZ ERNŐ ANDRÁS, BORBÁTH ANDOR, ROSENFELD TIBOR, GÖNCZY KORNÉL, KOMPÓ ISTVÁN, KALI ISTVÁN, MÁRTON GERGELY, MOLNÁR JÁNOS: Nőgyógyászat. II. rész. 2. kiadás, 1960, 210 o., 29 cm.
- PUSKÁS GYÖRGY: Gyermekgyógyászat. I. kötet. Új, 3. kiadás. 1960, 237 o., 32 cm.
- RÁCZ GÁBOR: Növényi sejttan, szövettan. 1960, 167 o., 30 cm.
- SPIELMANN JÓZSEF: Az orvostudomány története. I. rész: Általános orvostörténelem. 1960, 345 o., 30 cm.
- SZENTKIRÁLYI ISTVÁN: Gyerekgyógyászati jegyzetek. III. kötet. 3. kiadás: Endokrin betegségek, vérbetegségek, vérzéses betegségek; A légzőszervek betegségei; Az idegrendszer betegségei. 1960, 319 o., 30 cm.
- SZENTPÉTERY JÓZSEF: Az ember rendszeres anatómiája. I. rész: A mozgás-szervek rendszeres anatómiája. 1960, 225 o., 29 cm.
- KOVÁCS ENDRE és az általános kémiai és biokémiai tárgykör munkaegyüttese: Biokémia. 3., átdolgozott kiadás. I. kötet: 192 o.; II. kötet: 248 o., 1960, 30 cm.
- +++ Sebészeti Klinika munkaegyüttese: PÁPAI ZOLTÁN, NAGY FERENC, KELEMEN ATTILA, GROSS FRIGYES, NAFTALI ZOLTÁN: Sebészet. I. kötet: Az általános sebészet alapvonalai. 2., átdolgozott kiadás. 1960, 490 o., 32 cm.

1961

- BALOGH ÉVA, SZŐCS JÓZEFA: Toxikológiai gyakorlatok, 1961, 162 o., 29 cm.
- BUKARESTI LÁSZLÓ irányításával összeállította KISS ISTVÁN: Kémiai gyakorlatok I. éves orv. hallg. részére. 1961, 120 o., 29,5 cm (az 1960-as kiadás újryomása).
- FESZT GYÖRGY: Gyógyszertan. I. rész. 1961, 232 o., 30 cm.
- GYERGYAY FERENC: A kórboncolás módszere. 3., átdolgozott kiadás. 1961, 133 o., 30 cm.
- HORVÁTH MIKLÓS, DIENES SÁNDOR: Munkaegészségtan. 1961, 256 o., 29 cm.
- KISS IRÉN: Latin nyelv. 1961, 92 o., 30 cm.
- KOVÁCS ENDRE és az általános kémia és biokémiai tárgykör munkaegyüttese: Biokémia. 3., átdolgozott kiadás, 2. lenyomat. 1961, I. kötet: 192 o., II. kötet: 248 o., 30 cm.
- ÚJVÁRY IMRE, ORLIK JÓZSEF, VASASS JENŐ, KISS BÉLA: Dermatológia. 3., átdolgozott kiadás. 1961, 447 o., 30 cm.

1962

- SZÁVA JÁNOS: A gyermekkor sebészete. 1962, 308 o., 30 cm.
- SZENTPÉTERY JÓZSEF: Az ember rendszeres anatómiája. I. rész: A mozgásszervek rendszeres anatómiája. 2. lenyomat 1962, 214 o., 29 cm.
- +++ Az Élettani katedra tanszemélyzete: Élettan. I. rész. 1962, 159 o., 30 cm.

1964

- MÓDY JENŐ: Anatómia, élettan – Gyógyszerészhallgatók számára. 1964, 180 o., 34 cm.

1969

MÓDY JENŐ: Klinikai biokémia – Orvostanhallgatók számára. 1969, 160 o., 28 cm.

1970

FÜZI JÓZSEF: Gyógyszerészeti növénytan. I. kötet: Sejttan és szövettan. 1970, 169 o., 29,5 cm.
RÁCZ GÁBOR, CSEDŐ KÁROLY: Farmakognózia. II. kötet. 1970, 157 o., 29 cm.

1971

FÜZI IOSIF, KISGYÖRGY ZOLTÁN: Sistematica plantelor. Ghidul cursului de botanică farmaceutică (Taxonomie). 1971, 75 o., 29 cm. (Növénynevek latinul, románul és magyarul).

1975

CSEDŐ KÁROLY, HORVÁTH TIBOR, AJTAY MIHÁLY: Gyógyszertári ügyvitel és jogszabályozás. 1975, 133 o., 29 cm.
KASZA LÁSZLÓ (szerk.): Fertőző betegségek. Írták: KASZA LÁSZLÓ, NEGOMIREANU TOMA, PALENCSÁRANTAL, PASCU I. RODICA, SZABÓ JÚLIA, SZENTKIRÁLYI ÉVA, FAZAKAS BÉLA. 1975, 493 o., 30 cm.

1976

BARTEL GYÖRGY, BÓDIADORJÁN, HIRSCHFELD JÁNOS, VASILESCU GHEORGHE: Endokrinológia. Neuro-endokrin körképek. 1976, 132 o., 30 cm.
BEDŐ KÁROLY: Az ember táplálkozása. 1976, 185 o., 29,5 cm.
FODOR FERENC: Szemészet. 1976, 297 o., 29,5 cm.
KREPSZ IVÁN (szerk.) Közreműködtek: KERTÉSZ ENDRE, DARVAS ISTVÁN, SZECSEI ZOLTÁN: Radiológiai jegyzet. 1976, 365 o., 30 cm.
LÁSZLÓ JÁNOS: Orvosi virológia. 1976, 182 o., 30 cm.
LÁSZLÓ JÁNOS, DOMOKOS LAJOS, PÉTER MIHÁLY, PIROS M. SANDA, MONICA SABÁU: Orvosi mikrobiológia. II. kötet: Részletes bakteriológia. 1976, 205 o., 30,5 cm.
VOFKORI JÓZSEF: Nomina anatomica parisiensis. Regiones corporis humani. 1976, 278 o., 32 cm.

1977

ANDER ZOLTÁN: Orvosi deontológia, főiskolai jegyzet. 1977, 130 o., 24 cm.
BALOGH ÉVA: Toxikológia. I. kötet: Általános toxikológia; Gázalakú és illó mérgek, 258 o.; II. kötet: Ásványi mérgek; Nem illó szerves mérgek, 305 o., 1977, 23,5 cm.
BARBU ZENO, JOZEFOVICS FERENC: Phthysiológiai jegyzet. 1977, 135 o., 24 cm.
BEDŐ KÁROLY, LOSONCZY IBOLYA: A gyermek- és serdülőkor egészségtana. 1977, 151 o., 24 cm.
DOMOKOS LAJOS: Mikrobiológia gyógyszerészhallgatók részére. 1977, 265 o., 23,5 cm.
FAZAKAS BÉLA: Orvosi parazitológia. 2. kiadás, 1977, 153 o., 24 cm.
KOVÁCS ENDRE, BUKARESTI LÁSZLÓ, GOINA EUGENIA: Biokémiai jegyzet. 1977, 435 o., 23,5 cm.

- LÁSZLÓ JÁNOS, DOMOKOS LAJOS, PÉTER MIHÁLY, PIROS M. SANDA, MONICA SABĂU: Orvosi mikrobiológia. I. kötet: Általános bakteriológia és immunitástan. 1977, 203 o., 23,5 cm.
- MAROS TIBOR, LÁZÁR LÁSZLÓ, SERES-STURM LAJOS: Az emberi test leíró és tájána-tómiája (Embriológiai adatokkal és gyakorlati vonatkozásokkal). IV. kötet: Has, retroperitoneum, medence, gát. 1977, 308 o., 24 cm.
- RÁCZ-KOTILLA ERZSÉBET: Farmakodinámia – gyógyszerhatástan. 1977, 109 o., 23,5 cm.
- SZÁVA JÁNOS: Ortopédia és traumatológia. 1977, 150 o., 24 cm.
- TÖKÉS BÉLA: Szervetlen kémia. I. kötet: Általános rész. 1977, 166 o., 24 cm.
- TÖKÉS BÉLA: Fizikai Kémia. Kolloidika. 1977, 210 o., 24 cm.

1978

- ANDER ZOLTÁN: A szocialista orvosi deontológia kérdései. 1978, 76 o., 24 cm.
- CSEDŐ KÁROLY, HORVÁTH TIBOR, AJTAY MIHÁLY: Gyógyszertári ügyvitel és jog-szabályozás. 2. kiadás. 1978, 165 o., 24 cm.
- JUNG JÁNOS: Általános kórbonctan (Morphopathologia generalis). 1. rész. 1978, 262 o., 24 cm.
- JUNG JÁNOS: Részletes kórbonctan (Szervpathologia). I. kötet. 1978, 244 o., 24 cm.
- MAROS TIBOR, LÁZÁR LÁSZLÓ, SERES-STURM LAJOS: Az emberi test leíró és tájána-tómiája (Embriológiai adatokkal és gyakorlati vonatkozásokkal). II. kötet: A fej. 1978, 388 o., 24 cm.
- MÚLFAY LÁSZLÓ, DRAȘOVEANU C-TIN: Fül-, orr-, gégegyógyászat egyetemi hallgatók számára. 1978, 358 o., 23 cm.
- OLOSZ EGON: Belgyógyászati tünettan III. éves o. h. számára. I. kötet. 1978, 228 o., 24 cm.
- RÓNA LÁSZLÓ, SZÁSZ BORBÁLA: Belgyógyászat, IV. év általános és gyermekgyógyászok részére: Cardiologia, gastroenterologia, haematologia. 1978, 330 o., 24 cm.
- ROȘCA V. GH., SZÉKELY KÁROLY, PAPILIAN V. V., ROȘCA STELA, GÁBOS JUDITH: Citológia (Sejtteni alapismeretek). 1978, 172 o., 24 cm.
- TÖKÉS BÉLA: Fizikai Kémia. Kémiai termodinamika. 1978, 98 o., 24 cm.

1979

- BIREK LÁSZLÓ, RÁKOSFALVY ZOLTÁN: A balneo-fizioterápia és az orvosi rehabilitáció elemei. 1979, 158 o., 23,5 cm.
- BOCSKAY ISTVÁN, MONEA ALEXANDRU: Odontológia és parodontológia. I. kötet: Az egyszerű caries patológiája és klinikuma. 1979, 142 o., 24 cm.
- FESZT GYÖRGY: Gyógyszertan. I. kötet: Általános rész. Idegrendszerre ható gyógyszerek. 1979, 228 o., 24 cm.
- FILEP GYÖZŐ: Biofizika. 1979, 162 o., 23 cm.
- IEREMIA LUCIAN: Protetikai fogászati propedeutika. I. kötet: A teljes protézis. Ford.: CSEH ZOLTÁN. 1979, 188 o., 24 cm.
- KASZA LÁSZLÓ (szerk.): Fertőző betegségek. I. kötet. 1979, 241 o., 23,5 cm.
- KISGYÖRGY ZOLTÁN, MÁRTONARANKA: Gyógyszerészeti növénytan. I. kötet. Sejtten és szövettan. 1979, 186 o., 24 cm.
- KISS ERVIN, SABĂU MONICA: Általános és részletes járványtani jegyzet. 1979, 147 o., 24 cm.

- KOVÁCS JÚLIA: Gyógyszerészeti biokémia. 1979, 455 o., 23,5 cm.
 LÁZÁR LÁSZLÓ: Általános embriológiai fogalmak. 1979, 79 o., 24 cm.
 MAROS TIBOR, LÁZÁR LÁSZLÓ, SERES-STURM LAJOS: Az emberi test leíró és táj-
 anatómiája (Embriológiai adatokkal és gyakorlati vonatkozásokkal). III. kötet: Gerinc-
 oszlop, nyak, mellkas, hát. 1979, 240 o., 24 cm.
 MONOKI ISTVÁN: Szempontok az általános orvos belgyógyászati tevékenységéhez (Jegy-
 zet VI. éves o. h. számára). I. kötet. 1979, 259 o., 24 cm.
 MÓZES MAGDA: Kóréletani jegyzet. I. kötet. 1979, 279 o., 24 cm.
 PÉTER MIHÁLY: Orvosi mikrobiológia. Fogorvostan-hallgatók részére. I. kiadás. 1979, 339
 o., 29 cm.

1980

- BOGA KÁLMÁN: Szülészet. Írták: FRÂNCU IOAN, HUSZÁR ERNŐ, NAGY LEVENTE,
 OLÁH ISTVÁN, LÁZÁR LÁSZLÓ ifj., KOSZTÁCZKY-MARKÓ S., Az újszülött c.
 fejezetet GYÖRFFY GÁBOR főorvos írta. 1980, 414 o., 24 cm.
 BUȚIU OVIDIU (Szerk.): Bőr- és nemigyógyászat. Írták: BUȚIU OVIDIU, NŪSZL LÁSZ-
 LÓ, MUNTEANU DORINEL. 1980, 342 o., 24 cm.
 CSEGEDI JÚLIA JOLÁN, CSATH-STÎNCEL ZAMFIRA: Gyógyszer-technológia. I. kötet.
 1980, 193 o., 24 cm.
 FÜLÖP LAJOS, SZÁNTHÓ KLAUDIA, VERÉPH JÓZSEF: Gyógyszerészeti kémia (IV. éves
 gyógyszerészhallgatók számára). III. kötet: A központi idegrendszerre ható szerek. 1980,
 167 o., 24 cm.
 KASZA LÁSZLÓ (szerk.): Fertőző betegségek. II. kötet. 1980, 242—479 o., 23,5 cm.
 MÓZES MAGDA: Kóréletani jegyzet. II. kötet. 1980, 218 o., 24 cm.
 PUSKÁS GYÖRGY (szerk.): Gyermekegyógyászat. I. kötet: Írták: RUSNEAC CONSTANTIN,
 INDIG BIANKA, PAP ZOLTÁN, NAGY LÁSZLÓ, PUSKÁS GYÖRGY, AJTAI
 KATALIN, NUSSBAUM VERA. 1980, 387 o.; II. kötet. Szerzők: PUSKÁS GYÖRGY,
 GRÉPÁLY ANDRÁS, NUSSBAUM OSZKÁR, BALÁZS GIZELLA, METZ OLGA,
 NUSSBAUM VERA. 265 o.; III. kötet. Szerzők: MUNTEAN IOAN, PAP ZOLTÁN,
 AJTAI KATALIN. 155 o., 1980, 24 cm.
 SOÓS PÁL: Minőségi analitikai kémia. 1980, 268 o., 24 cm.
 SPIELMANN JÓZSEF: Az orvostudomány története. 1979/1980, 223 o., 24 cm.

1981

- CSÍKY KÁLMÁN (szerk.): Pszichiátria. Írták: CSÍKY KÁLMÁN, CSÍKY CSABA, GRECU
 GHEORGHE, AȘGIAN VOICA. 1981, 274 o., 24 cm.
 DIENES SÁNDOR: Munkaorvostan. 1981, 443 o., 23,5 cm.
 GYÉRESI ÁRPÁD: Gyógyszerészeti kémia. I. kötet. 1981, 234 o., 24 cm.
 JUNG JÁNOS, HECSER LÁSZLÓ, FAZEKAS ANDRÁS: Részletes körbonctan
 (Szervpathologia). II. kötet. 1981, 258 o., 24 cm.
 MAROS TIBOR, LÁZÁR LÁSZLÓ, SERES STURM LAJOS: Az emberi test leíró és tájána-
 tomiája (Embriológiai adatokkal és gyakorlati vonatkozásokkal). I/2. kötet: SERES-
 STURM LAJOS: A végtagok. 1981, 269 o., 24 cm.
 MÓDY JENŐ: Klinikai immunológia IV. éves orvostanhallgatók részére. 1981, 141 o., 24
 cm.

- NAFTALI ZOLTÁN: Sebészeti pathologia. II. kötet. 1981, 411 o., 24 cm.
- NICOLESCU DORIN, BAKOS JÁNOS: Urológiai jegyzet. Ford.: BAKOS JÁNOS, KÓTAY PÁL, MÁRTHA IVOR. 1981, 204 o., 24 cm.
- OLOSZ EGON: Belgyógyászati tünettan III. éves o. h. számára. II. kötet: FERENCZ LÁSZLÓ, BRASSAI ZOLTÁN, KOVALSZKY PÉTER társszerzőkkel. 1981, 385 o., 24 cm.
- PAP ZOLTÁN: Gyermekgyógyászati poliklinika. 1981, 124 o., 24 cm.
- PAPILIAN V. V., ROȘCA V. GH., SZÖVÉRFY ÁGNES, ROȘCA STELA, RÁCZ LAJOS, LAKATOS MÁRIA, GÁBOS RAPPERT ANNA, BORDY ZSUZSÁNNÁ: Szövettan egyetemi hallgatók számára. I. kötet. 1981, 382 o., 24 cm.
- RÁCZ-KOTILLA ERZSÉBET: Farmakodinámia – gyógyszerhatástan. II. kötet. 1981, 149 o., 23,5 cm.
- RISTEA JAN, DUDUTZ GYÖNGYI: Gyógyszeripari technológia. I. kötet: Alapfogalmak és alaplévelesek. 1981, 152 o., 24 cm.
- SOÓS PÁL: Mennyiségi analitikai kémia (Tömeg szerinti, térfogat, fizikai és fizikai-kémiai analízisek). 1981, 366 o., 24 cm.

1982

- ÁDÁM LAJOS, SZÁNTHÓ ÉVA: Gyógyszer-technológia. II. kötet. 1982. 203 o., 24 cm.
- MONOKI ISTVÁN: Szempontok az általános orvos belgyógyászati tevékenységéhez (Jegyzet VI. éves o. h. számára). II. kötet. Munkatársak: FERENCZ LÁSZLÓ, KOVALSZKY PÉTER. 1982, 493 o., 24 cm.
- RISTEA JAN, DUDUTZ GYÖNGYI: Gyógyszeripari technológia. II. kötet: A gyógyszerkészítésben használatos kémiai alapeljárások. 1982, 188 o., 24 cm.
- TÖKÉS BÉLA: Fizikai Kémia. Reakciókinetika. Elektrokémia. 1982, 228 o., 24 cm.

1983

- ÁDÁM LAJOS, SZÁNTHÓ ÉVA: Gyógyszer-technológia. III. kötet. 1983, 242 o., 24 cm.
- BEDŐ KÁROLY, DIENES SÁNDOR, SZÖLLŐSI ÁRPÁD, LOSONCZY IBOLYA: Általános közegészségtan. 3. kiadás. 1983, 281 o., 23,5 cm.
- FESZT GYÖRGY: Gyógyszertan. II. kötet: Az effektor szervekre, szövetekre és anyagcsére-re ható gyógyszerek. Az élő kórokozókra ható szerek. 1983, 306 o., 24 cm.
- GYÉRESI ÁRPÁD: Gyógyszerészeti kémia. II. kötet. 1983, 222 o., 24 cm.
- HORVÁTH ENDRE (szerk.): Belgyógyászat. Írták: HORVÁTH ENDRE, BRASSAI ZOLTÁN, FERENCZ LÁSZLÓ, KOVALSZKY PÉTER. 1983, 277 o., 24 cm.
- MÁTHÉ JÁNOS, BOTA VIRGIL: Egészségügyi kémia. 1983, 413 o., 24 cm.
- RÁCZ GÁBOR: Farmakognózia. Gyógynövényismeret. I. kötet. 1983, 93 o., 24 cm.

1984

- BEDŐ KÁROLY, DIENES SÁNDOR, LOSONCZY IBOLYA, SZÖLLŐSI ÁRPÁD: Közegészségtan. Jegyzet fogorvostan-hallgatók számára. 1984, 128 o., 23,5 cm.
- FÜLÖP LAJOS, SZÁNTHÓ KLAUDIA, VERÉPH JÓZSEF: Gyógyszerészeti kémia (IV. éves gyógyszerész-hallgatók számára). IV. kötet: A környéki idegekre és az izmokra ható szerek. 1984, 138 o., 24 cm.
- HIRSCHFELD JÁNOS: Klinikai endokrinológiai jegyzet egyetemi hallgatók számára. 1984, 202 o., 23 cm.

- LAKATOS VEÉR MÁRIA: Sejtbiológia orv. hallg. részére. 1984, 221 o., 24 cm.
PAPILIAN V. V., ROȘCA V. GH., SZÖVÉRFY ÁGNES, ROȘCA STELA, RÁCZ LAJOS:
Szövettan egyetemi hallgatók számára. II. kötet. 1984, 239 o., 24 cm.
PAPP JÓZSEF, ÁDÁM LAJOS, POPOVICI ADRIANA: Gyógyszer-technológia. IV. kötet.
1984, 315 o., 24 cm.
RÁCZ-KOTILLA ERZSÉBET: Farmakodinámia – gyógyszerhatástan. III. kötet. 1984, 105
o., 23,5 cm.

1985

- GÁSPÁR ISTVÁN (szerk.): Ideggyógyászati alapismeretek az általános orvosi kar V. éves és
a gyerekgyógyászati kar VI. éves hallgatói részére. Szerzők: AȘGIAN B., DULĂU E.,
FOIȘOREAN VOICA, GÁSPÁR I., PASCU I., POPOVICIU L., I. kötet: 273 o.; II.
kötet: 274–489 o., 1985, 23 cm.
PAPILIAN V. V., ROȘCA V. GH., SZÖVÉRFY ÁGNES, ROȘCA STELA, RÁCZ LAJOS:
Szövettan egyetemi hallgatók számára. III. kötet. 1985, 180 o., 23 cm.
TÖKÉS BÉLA: Fizikai Kémia. Anyagszerkezet. 1985, 318 o., 24 cm.

1986

- BODÓ ÁGNES: A gyógyszerellenőrzés mennyiségi módszerei. 1986, 205 o., 22,5 cm.
BOGA KÁLMÁN: Nőgyógyászat. 1986, 112 o., 22,5 cm.
RÁCZ GÁBOR, PÉTER H. MÁRIA: Farmakognózia. Gyógynövényismeret. II. kötet. 1986,
116 o., 23,5 cm.
RÁKOSFALVY ZOLTÁN (szerk.): Balneofizioterápiai és orvosi rehabilitációs jegyzet o. h.
részére. Szerzők: RÁKOSFALVY ZOLTÁN, BIREK LÁSZLÓ, NAGY IRÉN, SZA-
BÓ PÁL, RÁKOSFALVY LÍVIA, 1986, 132 o., 23 cm.
SEBE BÉLA: Biológia–genetika jegyzet egyetemi hallgatók részére. 1986, 296 o., 23 cm.

1987

- RÁCZ GÁBOR, PÉTER H. MÁRIA: Farmakognózia. Gyógynövényismeret. III. kötet. 1987,
100 o., 23,5 cm.

1988

- LÁSZLÓ JÁNOS: Orvosi mikrobiológia. III. kötet: Vírustan. 3. kiadás. 1988, 97 o., 23 cm.
LÁSZLÓ JÁNOS, PÉTER MIHÁLY, DOMOKOS LAJOS, PIROS M. SANDA: Orvosi mikrobi-
ológia., 2., átdolgozott kiadás. II. kötet: Részletes bakteriológia. 1988, 165 o., 23 cm.
PÉTER MIHÁLY: Orvosi mikrobiológia. Fogorvostan-hallgatók részére. 2. kiadás. 1988, 320 o.,
23 cm.

1989

- PAP ZOLTÁN (szerk.): Gyermekegyógyászat. Egyetemi jegyzet. Írták: RUSNEAC C.,
MUNTEAN I., NAGY V., BAGHIU DESPINA, CSENTERIA., DRAȘOVEANU
DOINA, DUNCA IULIA, FLORIȘTEANU MARIA, IONESCU CONSTANȚA,
KISS ÉVA, KOVÁCS MÁRIA, POPESCU ANA, TODEA B. CSILLA. 1989, I.
kötet: 238 o.; II. kötet: 232 o., 23 cm.

1990

- FODOR FERENC: Szemészet egyetemi hallg. számára. 1990, 240 o., 23 cm.
LÁSZLÓ JÁNOS, PÉTER MIHÁLY, DOMOKOS LAJOS, PIROS M. SANDA: Orvosi mikrobiológia. 2., átdolgozott kiadás. I. kötet: Általános bakteriológia. 1990, 92 o., 23 cm.
MÜLFAY LÁSZLÓ, DRAȘOVEANU C-TIN: Fül-, orr-, gégegyógyászat egyetemi hallgatók számára. 2. kiadás. 1990, 374 o., 23 cm.
NICOLESCU DORIN (szerk.): Urológiai jegyzet egyetemi hallgatók részére. Írták: BAKOS JÁNOS, BOJA RADU, KÉSZ ISTVÁN, MÁRTHA IVOR, NICOLESCU DORIN, OȘAN VIRGIL, SIMON GÁBOR. 1990, 238 o., 23,5 cm.

1991

- KISGYÖRGY ZOLTÁN: Gyógyszerészeti növénytan. II. kötet: Organográfia. 1991, 175 o., 23 cm.

1992

- ANTAL GYÖNGYVÉR: Curs de limba latină pt. uzul studenților – Latin nyelvkönyv egyetemi hallgatóknak. 1992, 110 o., 23 cm.
KINCSES A. MÁRIA, MONEA MARIOARA: Toxikológia. I. kötet. 1992, 112 o., 22,5 cm.
SERES-STURMLAJOS: Neuroanatómia. Közreműködött: Ábrákat tervezte: LÁZÁR LÁSZLÓ, szövegszerkesztés: PÁVAI ZOLTÁN. 1992, 296 o., 23 cm.

1993

- DOMOKOS LAJOS: Mikrobiológia gyógyszerészhallgatók részére. 2. kiadás. 1993, 252 o., 23 cm.

1994

- DUDUTZ GYÖNGYI: Gyógyszeripari technológia. III. kötet: Néhány gyógyszeralapanyag gyártási technológiájának vázlatos ismertetése – egyetemi hallgatók számára. 1994, 145 o., 23 cm.
MÓDY JENŐ: Klinikai biokémia – gyógyszerészhallgatók számára. 1994, 90 o., 23 cm.
SERES-STURMLAJOS, GOGOLÁK EDIT: Általános embriológia (Embryogenesis). 1994, 70 o., 20,5 cm.

1995

- SERES-STURM L., RÁCZ L., SERES-STURM MAGDA: Anatómia és élettan, gyógyszerészhallgatók részére. 1995, 125 o. 23 cm.

II
A MAROSVÁSÁRHELYI ORVOSI ÉS GYÓGYSZERÉSZETI INTÉZET (EGYETEM)
TANSZEMÉLYZETÉNEK MAGYAR NYELVEN MEGJELENT
ÖNÁLLÓ KIADVÁNYAI, FORDÍTÁSAI

1946

- MISKOLCZY DEZSŐ: Az egyetem és a város. Az egyetem hivatása. Egyetemi Füzetek. Első füzet. Bolyai Nyomda Kft. nyomása, Marosvásárhely, 1946. 19 o. 22 cm.
- MISKOLCZY DEZSŐ: Egyetem és az egyetemi munka. Egyetemi Füzetek. Második füzet. Bolyai Nyomda Kft. nyomása, Marosvásárhely, 1946.

1947

- MÓRITZ DÉNES: A csecsemő helyes táplálása és gondozása. Útmutató anyák és leendő anyák részére. A kolozsvári Bolyai Tudományegyetem gyermekklinikájának kiadása, Ungvári és Bartha nyomda, Tîrgu-Mureş – Marosvásárhely, 1947. 28 o., 21 cm.

1948

- BAJKÓ BARABÁS: Néhány tanács asszonyoknak. Csíkszereda, 1948.
- BENEDEK JÓZSEF: Laboratóriumi vizsgálati anyag beküldése. Gyakorló orvosok részére. Közegészségügyi Laboratórium, Székelyudvarhely. UMGISZ nyomda, Székelyudvarhely, 1948. 16 o., 21,5 cm.

1949

- CSÓGÖR LAJOS: Vigyázz a fogadra! A helyes szájjápolás. Állami Könyvkiadó, Bukarest, 1949. 32 o., 21 cm.
- GYÖRY GYÖRGY: Hogyan éljen az állapotos asszony? Állami Könyvkiadó, Bukarest, 1949. 29 o., 20,5 cm.
- HARANGHY LÁSZLÓ: A legkisebb lények és az élet keletkezése. A korszerű darwinizmus. Állami Könyvkiadó, Bukarest, 1949. 61 o., 16,5 cm.
- HARANGHY LÁSZLÓ: A daganat-keletkezés korszerű elmélete. Állami Könyvkiadó, Bukarest, 1949, 68 o., 20,5 cm. Készült a kolozsvári Petőfi Athenaeum Nyomdájában.
- PARHON I. CONSTANTIN: Az öregség és kezelése. A megfiatalítás problémája. Ford.: BORBÁTH ANDOR. Állami Könyvkiadó, Bukarest, 1949, 217 o., 20,5 cm.

1950

- HARANGHY LÁSZLÓ: A korszerű darwinizmus úttörői. Állami Könyvkiadó, Bukarest, 1950, 168 o., 20 cm.

1952

- HARANGHY LÁSZLÓ: Tymiriazev, Micsurin és követőik. Áll. Tud. Kkiadó, Buk., 1952, 273 o., (3100 pld.), 20 cm.
- HARANGHY LÁSZLÓ: A daganat keletkezésének korszerű elmélete. Áll. Tud. Kkiadó, Buk., 1952. 80 o., (1600 pld.), 20,5 cm.
- KLEIN DEZSŐ: Odontogén gócfertőzés. Áll. Tud. Kkiadó, Buk., 1952. 57 o., (1100 pld.), 20,5 cm..

1953

- ESKENASYALEXANDRU: Az anaemiák. Ford.: DÓCZY PÁL és BIREK LÁSZLÓ, Áll. Tud. Kkiadó, Buk., 1953, 478 o., ábrákkal és 6 melléklettel (1600 pld.), 20,5 cm.
- HARANGHY LÁSZLÓ: A rák előtti állapotokról általában. Áll. Tud. Kkiadó, Buk., 1953, 231 o., 16 melléklet, (1100 pld.), 20,5 cm.

1954

- MARKOSZJAN A. A.: Élettan. Oroszból ford.: FUGULYÁN MÓZES MAGDA. Orvosi Kkiadó, Buk., 1954, 362 o., 144 ábra, 15 tábl., 8 arckép, (1590 pld.), 20,5 cm.
- TURAI ION (szerk.): Orvosi és sebészeti sürgősségi esetek. Ford.: SZÁVA JÁNOS és HORVÁTH ENDRE, Orvosi Kkiadó, Buk., 1954. 447 o., 12 ábra és 4 tábl., (1590 pld), 24 cm.

1955

- BARTEL GYÖRGY: Az endémiás golyváról. Marosvásárhely, 1955, 7 o., 16,5 cm.
- KOLESZNYIKOV N. V.: Az ember anatómiája. Tankönyv az Orvosi Műszaki Középiskolák számára. Ford.: ZAKARIÁS ZOLTÁN és LÁZÁR LÁSZLÓ. Orvosi Kkiadó, Buk., 1955, 493 o., 561 ábra, (1600 pld.) 24,5 cm.
- SPIELMANN JÓZSEF, SOÓS PÁL: Szemelvények Nyúlas Ferenc műveiből. Akadémiai Kkiadó, Buk., 1955, 336 o., 7 melléklettel, (1500 pld.), 20,5 cm.
- +++A Marosvásárhelyi Orvostudományi és Gyógyszerészeti Felsőoktatási Intézet első tudományos ülészaka, az Intézet 10 éves fennállásának tiszteletére, 1945—1955., 1955. V. 28–30, Sokszorosítóipari Vállalat, Marosvásárhely, 1955, 206 o., 20,5 cm.

1956

- BALÁZS SÁNDOR, SPIELMANN JÓZSEF: Lechner Károly. Akadémiai Kkiadó, Buk., 1956. 286 o., arcképpel és ábrákkal, (1500 pld.), 20,5 cm.
- HORVÁTH PÁL: A króm által okozott foglalkozási betegségek megelőzése Maros Magyar Autonóm Tartományi Sanepid és Maros Magyar Autonóm Tartomány Vöröskeresztje, h. n. (Marosvásárhely), é. n. (1956). 6 o., 17,5 cm.

1957

- GYERGYAY FERENC: A neuro-endocrin rendszer szerepe a daganatos betegségben. Ed. Medicală, Buc., 1957, 146 o., (1110 pld.), 20,5 cm.
- HADNAGY CSABA, SZABÓ ISTVÁN: A vérátömlesztés szövödményei. Ed. Med. Buc., 1957, 319 o., 47 ábra és 36 tábl. (1150 pld.) 20 cm.
- HERMANN JENŐ, GYERGYAY FERENC, HIRSCH ALICE, RÓNA LÁSZLÓ: Az idült hepatitis. Ed. Med., Buk., 1957, 232 o., 54 ábra, (1310 pld.), 20,5 cm.
- KREPSZ IVÁN: A rákbetegségről. Tartományi Eü. Nev. Ház és a TKTT, Marosvásárhely, 1957, 24 o., ábrákkal, 20,5 cm.
- SPIELMANN JÓZSEF (szerk.): A hazai orvostudomány történetéből. Ed. Med., Buc., 1957. A kötet munkatársai: V. L. BOLOGA, I. GELERTER, HALÁSZ BORISKA, IZSÁK SÁMUEL, KELEMENANDRÁS, SPIELMANN JÓZSEF. 164 o., 17 ábra, (1110 pld.), 20,5 cm.

+++ A Marosvásárhelyi Orvostudományi és Gyógyszerészeti Intézet második Tudományos Ülésszaka, 1957 október. Az elhangzott előadások kivonata. Marosvásárhelyi OGYI Igazgatósága. Marosvásárhelyi Sokszorosítóipari Vállalat. Marosvásárhely, 1957. 143 o., 24 cm.

1958

MISKOLCZY DEZSŐ, CSÍKY KÁLMÁN (szerk.): Idegkórtan. Orvosi Kkiadó, Buk., 1958. Munkatársak: ANDRÁSOF SZKY TIBOR, BERECZKY SÁNDOR, GÁSPÁR ISTVÁN, KISS FERENC, KOMJÁTSZEGI SÁNDOR, MÁTHÉ ÁKOS, MÉRA ENDRE, NAGY PÁL, RÓTH GYÖRGY, SIMÓ FERENC, SZÚCS KÁLMÁN, VARGA FERENC, CS. WÁGNER RÓZSA, WAITSUK PÁL. 533 o., (1350 pld.) 147 ábra, 24 cm.

SZÉLL ZSUZSA (szerk.): Az élet eredetéről és az öregedésről. Tud. Kkiadó, Buk., 1958. 403 o., 87 ábra; 3 tábl., (2660 pld.), 20,5 cm.

1959

GYERGYAY FERENC (szerk.): Általános kórbonctan (Morphopathologia generalis). Írták: ANTALFFY ANDRÁS, FODOR FERENC, GYERGYAY FERENC, NAGY LÁSZLÓ, PAP TUKA PIROSKA, SCHULLER LÁSZLÓ és VINCZE LAJOS. Ed. Med., Buk., 1959. 370 o., 161 ábra, 5 tábl. (575 pld.), 24 cm.

KISS GYÖRGY: Az életmentő vér. Tartományi Sanepid Eü. Nevelési Szolgálat, Tartományi Vöröskereszt, TKTT, Marosvásárhely, 1959. Eü. Kiskönyvtár 1. sz., 22 o., 14 cm.

1962

FERENCZI GABRIELLA: Amit a tuberkulózisról mindenkinek tudnia kell. Tartományi Eü. Nev. Ház, h. n. (Marosvásárhely), é. n. (1962), 16 o., 20 cm.

1964

KREPSZ IVÁN: 111 kérdés és felelet a rákról. Tartományi Közegészségügyi és Munkavédelmi Állami Felügyelőség, Eü. Nev. és Munkavédelmi Iroda, Marosvásárhely, é. n. (1964), 16 o., 20 cm.

1966

SÁNDOR ISTVÁN: A szövetek és szervek átültetése. Tud. Kkiadó, Buk., 1966, KTITT, 39 o., ábrákkal, (2305 pld.), 20 cm.

1969

KISS GYÖRGY: Amit a véradásról és vérértömlesztésről mindenkinek tudnia kell. Hargita megye Eü. Igazgatósága, Eü. Nev. Szolgálat, Csíkszereda, 1969. 75 o., 29 ábra, 20,5 cm.

1972

RÁCZ GÁBOR, LAZA ARISTID, COICIU EVDOCHIA: Gyógy- és illó olajos növények. Ceres Kkiadó, Buk., 1972. 249 o., 105 ábra, (4815 pld.), 24 cm.

RÁKOSFALVY ZOLTÁN: Az a bizonyos "Diszkusz" sérv. (Derék-fájás, lumbágó, farzsába - isíás). Maros Megye Eü. Igazgatósága, Eü. Nev. Szolgálat, Tg. Mureş, 1972. 20 o., 9 ábra, 20,5 cm.

1973

- ANDER ZOLTÁN: Amit az alkohorról tudni kell. Ed. Med. Buc., 1973. Societatea de CR din RSR, 31 o., (30,093 pld.), 16,5 cm.
- ANDER ZOLTÁN: Az ember és a sebesség (a közlekedés orvostudománya). Maros Megye Eü. Ig., Eü. Nev. Szolgálat, Marosvásárhely, 1973, 20 o.
- RÁCZ GÁBOR, FÜZI JÓZSEF (szerk.): Kovászna megye gyógynövényei. Mezőgazdasági, Élelmiszeripari és Vízügyi Vezérigazgatóság, Kovászna megye, Agronómusok Háza, Árkos, Sepsiszentgyörgy, 1973. A kötet összeállításában közreműködtek: FÉDER ZOLTÁN, CSEDŐ KÁROLY, KISGYÖRGY ZOLTÁN, 239 o., 4 számozott, 29 számozatlan ábra, 8 fénykép, 28 tábl., 1 térképmelléklet, 24 cm.
- SCHIEB OTTO IOAN, LISZKA PÁL: Kis egészségügyi útmutató asszonyok számára az orvos érkezéséig. Maros megyei Eü. Ig., Eü. Nev. Szolgálat, Megyei Nöbizottság, Marosvásárhely, 1973, 32 o., ábrákkal, 16,5 cm.

1974

- KAPUSY ANTAL: Az öregedés tudománya. Kriterion Kkiadó, Buk., 1974, Korunk Könyvek, 228 o., (7290 pld.), 19 cm.
- SÁNDOR ISTVÁN: Az egy sejttől a több szervig. Dacia Kkiadó, Kolozsvár—Napoca 1974, Antenna Sorozat, 102 o., 32 ábra, (2610 pld.) 16,5 cm.

1975

- ANDER ZOLTÁN: Az alkohorról – őszintén. Maros Megyei Eü. Ig., Eü. Nev. Laboratórium, Vöröskereszt Megyei Bizottság, Marosvásárhely, 1975, 16 o., 16,5 cm.
- RÁCZ GÁBOR, LAZA ARISTID, COICIU EVDOCHIA: Gyógynövények. 2., bővített kiadás, Ceres Kkiadó, Buk., 1975, 349 o., 105 ábra, 3 tábl. (8420 pld.) 20,5 cm.

1976

- ANDER ZOLTÁN: A dohány... méreg. Maros Megye Eü. Ig., Eü. Nev. Laboratórium és a Marosvásárhelyi Tudományos Kulturális Egyetem, Marosvásárhely, 1976, 8 o., 20 cm.
- FELSZEGHY ÖDÖN, ÁBRAHÁM SÁNDOR: A biokémia alapjai. Dacia Kkiadó, Kolozsvár–Napoca, 1976, 279 o., 103 ábra, 14 tábl., (2040 pld.) 24 cm.
- FESZT TIBOR, KERÉKES MEDÁRD: Az érlelmeszedés kutatása és leküzdése. Dacia Kkiadó, Kolozsvár–Napoca, 1976, Antenna sorozat, 128 o., 26 ábra, 3 tábl., (4940 pld.), 16,5 cm.
- SPIELMANN JÓZSEF: A közjó szolgálatában. Művelődéstörténeti tanulmányok. Kriterion Kkiadó, Buk., 1976, 350 o., 2 melléklet 16 fényképpel, (3310 pld.) 20,5 cm.
- STEINMETZ JÓZSEF: Az alkalmazkodás határai. Kriterion Kkiadó, Buk., 1976, Korunk Könyvek sorozat, 216 o., 2 ábra, (4390 pld.) 19 cm.

1977

- BABEŞ VICTOR: Egészségügy és politika. Válogatott írások SPIELMANN JÓZSEF gondozásában. Ford.: IMREH PIROSKA és SPIELMANN JÓZSEF, Kriterion Kkiadó, Buk., 1977, Téka sorozat, 264 o., 1 fénykép, (1355 pld.) 17,5 cm.

1978

ANDER ZOLTÁN: Amit az alkoholról tudni kell. Hargita Megye Eü. Ig. Eü. Nev. Laboratórium, h. n. (Miercurea Ciuc), é. n. (1978), 29 o., 3 ábra, 16,5 cm.

FARKAS IMRE JÁNOS, AJTAY MIHÁLY: Formulae magistralis. IMF Tg. Mureș, Disciplina de Medicină Socială, cabinetul absolventului, Tg. Mureș, 1978, 348 o., mellékletekkel, (4000 pld.), 20 cm.; bővített újrakiadások: 1979, 1982, 1986 (4000 pld. kiadásonként).

KISS GYÖRGY: Véreddel mentheted meg az életemet! Maros Megye Eü. Ig. Eü. Nev. Laboratóriuma, Vöröskereszt Maros Megyei Bizottsága, Marosvásárhelyi Vérgyűjtő és Vértároló Központ, h. n. (Marosvásárhely), é. n. (1978), román és magyar nyelvű, 8 o., 21,5 cm.

1979

HORVÁTH GÁBOR: Mit kell tudnunk a rühességről? Maros Megyei Eü. Ig. Eü. Nev. Laboratórium, Vöröskereszt Megyei Bizottsága, h. n. (Marosvásárhely), é. n. (1979), román és magyar nyelven, 6 o., 7 ábra, 16,5 cm.

1980

CSEDŐ KÁROLY (szerk.): Plantele medicinale și condimentare din județul Harghita. Hargita megye gyógy- és fűszernövényei. Írták: CSEDŐ KÁROLY, FÜZI JÓZSEF, GIURGIU MIHAI, KISGYÖRGY ZOLTÁN, LAZA ARISTID, RÁCZ GÁBOR, h. n. (Csíkszereda), 1980, román és magyar nyelvű kiadvány, 711 o., 175 ábra, 3 tábl., 9 melléklet 12 színes fényképpel, 23 cm.

1981

MÓDY JENŐ: Az egészség és a betegség határán. Kriterion Kkiadó, Buk., 1981, Korunk könyvek sorozat, 293 o., 1 ábra, 5 tábl., 19 cm.

SZABÓ ISTVÁN, LÁSZLÓ JÓZSEF: Az életműködések szabályozása az emberi szervezetben. Tud. és Enciklopédiai Kkiadó, Buk., 1981, 280 o., 71 ábra, 4 tábl., 20,5 cm.

1982

CSÍKY KÁLMÁN, CSÍKY CSABA: A lelki jelenségek körfolyamatai. Dacia Kkiadó, Kolozsvár–Napoca, 1982, 278 o., 21 cm.

+++ Korszerű gyógynövényhasználat. Korunk füzetek I. Szerk.: Veress Zoltán, Bustya Endre, Kassay Miklós, Szabó Ilona. Szerzők: RÁCZ GÁBOR, RÁCZ-KOTILLA ERZSÉBET, PÉTER H. MÁRIA, GÁSPÁR MÁRIA. Kiadja a Korunk szerkesztősége, Kolozsvár–Napoca 1982, 80 o., 20 cm.; 2., bővített kiadás, 1985, Szerk.: Veress Zoltán. Szerzők: az előbbieket és MONEA MARIOARA, ROGOȘCA MARIA, 108 o.,

1983

FESZT TIBOR, KEREKES MEDÁRD: Ép testben ép erek. Az érlemeszesedés és megelőzése. Ed. Med. Buc., 1983, 109 o., 23 ábra, 4 tábl., 20 cm.

FODOR FERENC, MÁRTHA PAPP ILONA: Gyermekünk szeme. Dacia Kkiadó, Kolozsvár–Napoca 1983, 144 o., 43 ábra, (35.000 pld.), 21 cm

PAP ZOLTÁN: Kismamák tudnivalói. Dacia Kkiadó, Kolozsvár–Napoca, 1983, 156 o., 47 ábra, 1 tábl. (50,000 pld.), 20 cm.

SZABÓ ISTVÁN: Az emberi szervezet alapvető életműködései: A vér és a vérkeringés. Dacia Kkiadó, Kolozsvár–Napoca, 1983, 228 o., 84 ábra, 17 tábl., 24 cm.

+++ Orvoslás a XX. század végén. Korunk füzetek 3. Szerk.: Veres Zoltán, Bustya Endre, Rácz Győző, Szabó Ilona. Szerzők: SPIELMANN JÓZSEF, MÓDY JENŐ, FARKAS IMRE JÁNOS, DÓCZY PÁL, FARKAS EVELYN. Kiadja a Korunk Szerkesztősége, Kolozsvár–Napoca 1983. 88 o., 4 ábra, 2 tábl., 20 cm.

1984

MOLNÁR VINCE: Humángenetika a gyakorlatban. Dacia Kkiadó, Kolozsvár–Napoca 1984, 159 o., 26 ábra, 3 tábl., 20 cm.

MONOKI ISTVÁN: Belgyógyászati problémák az általános orvosi gyakorlatban. Dacia Kkiadó, Kolozsvár–Napoca 1984. 255 o., 17 ábra, 21 tábl., 21 cm.

RÁCZ GÁBOR, RÁCZ-KOTILLA ERZSÉBET, LAZAARISTID: Gyógynövényismeret. Ceres Kkiadó, Buk., 1984, 288 o., 59 ábra, 6 tábl., 24 cm.

SPIELMANN JÓZSEF: Betegség; Orvoslás; Társadalom. Az orvosi szociológia vázlatja. Kriterion Kkiadó, Buk., 1984, 222 o., 3 ábra, 6 tábl., 20 cm.

1985

FODOR FERENC, VERESS ÉVA: Ultrahangok a biológiában és az orvostudományban. Tud. és Enciklopédiai Kkiadó, Buk., 1985, 335 o., 90 ábra, 24 tábl. 20,5 cm.

SZABÓ ISTVÁN, LÁSZLÓ JÓZSEF: Az emberi szervezet anyagcseréje és energetikája. Tud. és Enciklopédiai Kkiadó, Buk., 1985, 280 o., 76 ábra, 17 tábl., 22 cm.

1986

ANDER ZOLTÁN: Ember és egészség. Dacia Kkiadó, Kolozsvár–Napoca, 1986, 204 o., 10 ábra, 3 tábl. 20 cm.

BOCSKAY ISTVÁN: Fogbetegségek, fogápolás. Dacia Kkiadó, Kolozsvár–Napoca, 1986, 136 o., 45 ábra, 2 tábl., 20 cm.

KOMJÁTSZEGI SÁNDOR: Tudat és valóság. Kriterion Kkiadó, Buk., 1986, Századunk sorozat, 96 o., 19 cm.

1987

MONOKI ISTVÁN: Belgyógyászati problémák az általános orvosi gyakorlatban. Második rész. Dacia Kkiadó, Kolozsvár–Napoca, 1987, 250 o., 20 ábra, 27 tábl., 21 cm.

SZABÓ ISTVÁN, SZABÓ-ADORJÁN ETELKA: Az ember szexuális életműködései. Tud. és Enciklopédiai Kkiadó, Buk., 1987, 261 o., 54 ábra, 1 tábl., 21 cm.

1988

LÁSZLÓ JÁNOS, PÉTER MIHÁLY: Kórokozó mikroorganizmusok. Dacia Kkiadó, Cluj–Napoca, 1988, 230 o., 42 ábra, 1 tábl., 20,5 cm.

1989

FODOR FERENC, FUGULYÁN GERGELY: Az öregedő szem. Tud. és Enciklopédiai Kkiadó, Buc., 1989, 233 o., 80 ábra; 20,5 cm.

FODOR FERENC, PÉTERFFY PÁL: Szemészeti funkcionális vizsgálatok. Medicina Kiadó, Budapest, 1989, 210 o., 24 cm.

1990

MÓDY JENŐ: A molekulák és az élet. Dacia Kkiadó, Kolozsvár, 1990, 223 o., 57 ábra, 20,5 cm.

1992

RÁCZ GÁBOR, RÁCZ-KOTILLA ERZSÉBET, SZABÓ LÁSZLÓ GY.: Gyógynövényismeret – a fitoterápia alapjai. Sanitas Természetgyógyászati Alapítvány, Budapest, 1992, 402 o., 70 ábra, 96 színes fénykép műmellékleten, 23,5 cm.

1993

KINCSES AJTAY MÁRIA: Mérgező növények. Kossuth Kkiadó, h. n. 1993, 116 o., ábrákkal és táblázatokkal, 18 cm.

1994

ANDER ZOLTÁN: Vademecum sexualis. Kalauz a nemi életre. Kiadja az Impress Kft., h. n. (Marosvásárhely), 1994, 159 o., 15 ábra, (1020 pld.), 20 cm.

JUNG JÁNOS, EGYED-ZS. IMRE (szerk.): Viharban, Procardia Kiadó, Marosvásárhely, 1994, 100+8 o., 10 fénykép műmellékleten, 23,5 cm.

TANKÓATTILA, PÉTER MIHÁLY (szerk.): Genersich Antal-émlékkönyv születésének 150. évfordulója alkalmából – Adatok a romániai magyar orvosok és gyógyszerészek munkásságáról. Genersich Alapítvány, Budapest, Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Orvostudományi Szakosztálya, Marosvásárhely, 1994, 207 o., 9 fénykép, 17 ábra, 23 cm.

1995

SZÖLLŐSI ÁRPÁD: A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem 1945—1995. Mentor Kiadó, h. n. (Marosvásárhely), 1995, 188 o., 27 fénykép, 8 reprint kiadású kicsengetési kártya, 23 cm.

III.

A MAROSVÁSÁRHELYI ORVOSI ÉS GYÓGYSZERÉSZETI INTÉZET (EGYETEM) MAGYARANYELVŰ, VALAMINT MAGYARUL IS OKTATÓ ROMÁN NEMZETISÉGŰ TANSZEMÉLYZETÉNEK RÉSZVÉTELE SZERZŐKÉNT VAGY TÁRSSZERZŐKÉNT ROMÁN NYELVŰ SZAKKÖNYVEK MEGÍRÁSÁBAN

1951

HARANGHY LÁSZLÓ: Concepția actuală a genezei cancerului. Ed. de Stat, Buc., 1951, p. 87, 20 cm.

1953

HARANGHY LÁSZLÓ: Stările precanceroase. Ed. de Stat, Buc., 1953, p. 250 (3130 pld.), 21 cm.

MENKES B., E. C. CRĂCIUN, S. CARNARU, GH. DIACONIȚA, A. ESKENASY, F. GYERGYAY, H. IOACHIM: Probleme de morfopatologie. Ed. de Stat pt. literatura științifică, Buc., 1953, p. 247 (2100 pld.), 24 cm., (GYERGYAY FERENC, FAZEKAS ANDRÁS, MONOKI ISTVÁN, SÁNDOR ISTVÁN, RÓNA LÁSZLÓ, ELEKES MAGDA).

1955

CRİȘAN C. (red.): Histologie vol. II., Ed. Med., Buc., 1955, p. 555, 463 fig., 16 planșe color, (8100 pld.), 29 cm., (GÜNDISCH MIHÁLY).

HORTOLOMEI N., I. ȚURAI (red.): Chirurgie. Ed. Med., Buc., 1955, vol. I., p. 581; 1956 vol. II., p. 547; 1956 vol. III., p. 627; 1958 vol. IV., p. 476; 1959 vol. V., p. 580, 29 cm., (MÁTYÁS MÁTYÁS, SZÁVA JÁNOS, NAFTALI ZOLTÁN).

1956

ILEA T., L. GROM, P. PRUTEANU (red.): Organizarea ocrotirii sănătății. Ed. Med. Buc., 1956, p. 560, fig. 110, 24 cm. (KOLUMBÁN MÓZES, KELEMEN ANDRÁS).

+++ Farmacopeea Română, ed. a VII-a., Ed. Med., Buc., 1956, p. 944, (8110 pld.), 24 cm. (MÁRTONFI LÁSZLÓ, EPERJESSY ANNA, KISS ÁRPÁD, HANKÓ ZOLTÁN, KOPP ELEMÉR, RÁCZ GÁBOR).

1957

MILCU ȘTEFAN (red.): Gușa endemică vol. I., Ed. Acad. RPR, Buc., 1957, p. 679, (3700 pld.), 24 cm. (BOÉR, LÁSZLÓ, SOÓS PÁL, BEDŐ KÁROLY, PAPP KÁROLY, SZÉKELY PÁL).

NICULESCU ION T. (red.): Morfologia sistemului nervos. Ed. Med., Buc., 1957, p. 787, fig. 585, (5120 pld.), 24 cm., (CSÍKY KÁLMÁN, GYERGYAY FERENC, MISKOLCZY DEZSŐ).

PARHON C. I. (red.): Probleme de psihiatrie. Ed. Med., Buc., 1957, p. 460, fig. 71, (2110 pld.), 24 cm., (CSÍKY KÁLMÁN, CSÍKY WAGNER RÓZSA, CSÖGÖR ERZSÉBET, GERGELY JENŐ, KISS FERENC, KISS GYÖRGY, NAGY I., VARGA FERENC).

1958

MANOLESCU D. (red.): Oftalmologia. Ed. Med., Buc., 1958, p. 1079, fig. 407, (3150 pld.), 24 cm. (HENTER KÁLMÁN, SÁBÁEANU VASILE, SZERÉMY MARGIT).

1959

ABUREL E. (red.): Ginecologia. Ed. Med., Buc., 1959, p. 927, fig. 337, (4150 pld.), 24 cm. (LŐRINCZ ERNŐ ANDRÁS, BORBÁTH ANDOR).

NICOLAU C. T. (red.): Hematologie. Ed. Med., Buc., 1959, p. 847, fig. 228, tab. 33, (4200 pld.), 24 cm. (DÓCZY PÁL).

1960

NICOLAU I., A. RUSESCU, C. CONSTANTINESCU: Pediatria. Ed. Med., Buc., 1960, vol. II., p. 944, (4695 pld.), 24 cm. (PUSKÁS GYÖRGY, SZENTKIRÁLYI ISTVÁN).

VOICULESCU M. (red.): Boli infecțioase, vol. II., Ed. Med., Buc., 1960, p. 554, fig. 81, tab. 32, (5150 pld.), 24 cm. (KELEMEN LÁSZLÓ); vol. III., 1961, p. 775, fig. 112, tab. 31, (4145 pld.), 24 cm (KELEMEN LÁSZLÓ).

1961

NESTORESCU N. (red.): Bacteriologie medicală. Ed. Med., Buc., 1961, p. 842, fig. 157, tab. 84, (2120 pld.), 24 cm. (BOÉR LÁSZLÓ).

SPIELMANN I.: De la medicina empirică la medicina științifică. Societatea pt. răspîndirea științei și culturii, nr. 389., Buc., 1961, p. 75, fig. 18, (12.145 pld.), 20 cm. (SPIELMANN JÓZSEF).

1962

ABUREL E., D. CĂPRIOARA, N. COJA, V. DOBROVICI, N. N. GHEORGHIU, A. E. LÖRINCZ, I. PROTOPODESCU-PACHE, D. D. POPESCU: Obstetrică și ginecologie manual pentru învățămîntul medical superior. Ed. Med., Buc., 1962, p. 878, fig. 251, (5120 pld.), 24 cm. (LÖRINCZ ERNŐANDRÁS).

ANASTASATU C., Z. BARBU, N. BUMBACESCU, C. DANIELA, M. NASTA (sub red. BUMBACESCU): Manual de fiziologie. Ed. Med., Buc., 1962, p. 279, fig. 29, (2120 pld.), 24 cm. (ZENO BARBU).

ARDELEAN I. (red.): Igiena generală și comunală. Ed. Med., Buc., 1962, p. 563, fig. 170, tab. 47, (2120 pld.), 24 cm. (HORVÁTH MIKLÓS, STEINMETZ JÓZSEF).

COICIU EVDOCHIA, RÁ CZ GABRIEL: Plante medicinale și aromatice. Ed. Acad. R P R., Buc., 1962, p. 682, fig. 204, (3550 pld.) 24 cm. (RÁ CZ GÁBOR).

MUREȘANU A. (red.): Anatomia patologică. Manual pt. învățămîntul medical superior. Ed. Med., Buc., 1962, p. 694, fig. 244, (2620 pld.) 24 cm. (ANTALFFY ANDRÁS, GYERGYAY FERENC, PUPPANTAL, SCHULLER LÁSZLÓ, TUKA PIROSKA, VINCZE LÁSZLÓ).

RUSESCUA. (red.): Pediatria, manual pentru învățămîntul medical superior. Ed. Med., Buc., 1962, p. 1150, fig. 245, (5120 pld.) 24 cm. (HEINRICH MIHÁLY, GRÉPÁLY ANDRÁS, PUSKÁSGYÖRGY, SZENTKIRÁLYI ISTVÁN).

SOFLETEA AL. (red.): Neurologia – manual pentru învățămîntul medical superior. Ed. Med., Buc., 1962, p. 866, (3120 pld.), 24 cm. (ANDRÁS OFSZKY TIBOR, MISKOLCZY DEZSŐ, RÓTHGYÖRGY, SZABÓ LÁSZLÓ, GÁSPÁR ISTVÁN).

UNGUREANU E. M. (red.): Parazitologie. Manual pentru învățămîntul medical superior. Ed. Med., Buc., 1962, p. 307, fig. 175, (2620 pld.), 24 cm. (FAZAKAS BÉLA).

1963

PREDA V. (red.): Biologie. Manual pentru învățămîntul medical superior. Ed. Med., Buc., 1963, p. 320, fig. 155, (4120 pld.), 24 cm. (SZÉKELY KÁROLY).

BÎRZU I. (red.): Radiodiagnostic clinic, vol. I., Ed. Med., Buc., 1963, p. 1103, fig. 774, (3135 pld.), 24 cm. (KREPSZ IVÁN).

MOGA A., P. TEODORESCU (red.): Medicina internă. Manual pentru învățămîntul medical superior, vol. II., Ed. Med., Buc., 1963, p. 783, fig. 222, (8120 pld.), 24 cm. (HORVÁTH ENDRE, DÓCZY PÁL, BARBU ZENO, MÁLNÁSI GÉZA).

1964

CĂPUȘAN I., GH. NĂSTASE, ȘT. TEODORESCU, P. ȚIRLEA, E. ÚJVÁRY: Dermatovenerologie. Ed. Did. și Ped., Buc., 1964, p. 204, (2625 pld.), 24 cm. (ÚJVÁRY IMRE).

- CRĂCIUN E. C. (red.): Anatomie patologică. Ed. Did. și Ped., Buc., 1964, p. 379, fig. 244, (3110 pld.) 24 cm. (ANTALFFY ANDRÁS, FAZEKAS ANDRÁS, GYERGYAY FERENC, SCHULLER LÁSZLÓ, PAP TUKA PIROSKA, VINCZE LAJOS).
- GAVRILA I., BUȘILA VL., MARIA FRANICHE, L. KELEMEN, MARIA VOICULESCU, SILVIA BRUCKNER: Boli infecțioase. Ed. Did. și Ped., Buc., 1964, p. 288, (2625 pld.), 24 cm. (KELEMEN LÁSZLÓ).
- MAROS TIBERIU: Interrelațiile viscero-viscerale și neuro-viscerale ale ficatului. Ed. Acad. RPR., Buc., 1964, p. 203, fig. 61, tabl. 28, (1900 pld.) 24 cm. (MAROS TIBOR). *V. Babes Akadémiai Díjjal kitüntetett könyv.*
- PĂCURARIU I., V. SĂBĂDEANU, P. VANCEA, N. ZOLOG: Oftalmologie. Ed. Did. și Ped., Buc., 1964, p. 150, fig. 65, (2625 pld.), 24 cm. (VASILE SĂBĂDEANU).
- POPOVICI GH. GH. (red.): Farmacologie. Ed. Did. și Ped., Buc., 1964, p. 376 (1625 pld.), 24 cm. (FESZTGYÖRGY).
- +++ Otorinolaringologie. Ed. Did. și Ped., Buc., 1964, p. 216, fig. 213, (3100 pld.), 24 cm. (VENDÉG VINCE).

1965

- ANASTASATU C., Z. BARBU, N. BUMBACESCU, L. DANIELLO: Ftiziologia. Ed. Did. și Ped., Buc., 1965, p. 142, fig. 31, (2130 pld.), 24 cm. (ZENO BARBU).
- ANDER Z.: Elemente de deontologie medicală. Ed. Med., Buc., 1965, p. 201, fig. 44, (2620 pld.), 20,5 cm. (ANDER ZOLTÁN).
- MANTA I. (red.): Biochimie medicală. Ed. Did. și Ped., Buc., 1965, p. 767, fig. 110, tab. 67, (3130 pld.), 24 cm. (EPERJESSYANNA, KOVÁCS ENDRE).
- MAVRODIN AL., I. SIMITI, A. KISS: Curs de chimie organică. Ed. Fac. Farm. IMF București, Cluj, Tg. Mureș, 1965, p. 331, 29,5 cm. (KISS ÁRPÁD, SZURKOS ÁRPÁD, CZÉGENI JÓZSEF).
- +++ Pediatria. Manual pentru studenții facultăților de stomatologie. Ed. Did. și Ped., Buc., 1965, p. 234, fig. 118, tab. 18, (2530 pld.), 24 cm. (PUSKÁS GYÖRGY, SZENTKIRÁLYI ISTVÁN).
- +++ Farmacopeea Română ediția a VIII-a. Ed. Med., Buc., 1965, p. 945 (1557 pld.), 24 cm. (KISS ÁRPÁD, MÁRTONFI LÁSZLÓ, HANKÓ ZOLTÁN, RÁCZ GÁBOR, BARABÁS BÉLA, SOÓS PÁL; Munkatársak: ÁDÁM LAJOS, ÁDÁM-MÁTYÁS SAROLTA, BLAZSEK ÁGNES, CSATH ZAMFIRA, CSEGEDI JOLÁN, CZÉGENI JÓZSEF, CSEDŐ KÁROLY, EPERJESSYANNA, FARKAS MÁRIA, FORMANEK GYULA, FÜLÖP LAJOS, FÜZI JÓZSEF, KÁLMÁN FERENC, KISS-DELLY ESZTER, KISGYÖRGY ZOLTÁN, KOPP ELEMÉR, MAKAI LÁSZLÓ, NEMES LÁSZLÓ, NEUMANN STEFÁNIA, PAPP JÓZSEF, PÉTER H. MÁRIA, RÁCZ-KOTILLA ERZSÉBET, SZÁNTHÓ ÉVA, SZÁNTHÓ KLAUDIA, VERÉPHI JÓZSEF, VÍRF LIVIU).

1966

- ANASTASATU C., Z. BARBU, N. BUMBACESCU, L. DANIELLO: Ftiziologia, Ed. Did. și Ped., Buc., 1966, p. 375, fig. 195, (3130 pld.), 24 cm. (ZENO BARBU).
- ANDER Z., I. BILEGAN, V. MOLNÁR: Medicina legală. Ed. Did. și Ped., Buc., 1966, p. 229, fig. 100, (7130 pld.), 24 cm. (ANDER ZOLTÁN, MOLNÁR VINCE).

REPCIUC E. (red.): Anatomie. Angiologia, glandele endocrine, sistemul nervos, organe de simț. Ed. Did. și Ped., Buc., 1966, p. 691, fig. 627, (5130 pld.), 30 cm. (MAROS TIBOR, SZENTPÉTERY JÓZSEF).

1967

GOINA T., E. CONSTANTINESCU, I. CIULEI, G. RÁCZ, E. GRIGORESCU, P. PETCU: Farmacognozie. Ed. Did. și Ped., Buc., 1967, p. 443, fig. 201, (2630 pld.), 24 cm. (RÁCZ GÁBOR).

PUSKÁS GH., INDIG BIANCA: Cum tratăm stările de deshidratare acută la copil. Ed. Med., Buc., 1967, p. 207, fig. 24, tabl. 19, (6370 pld.), 16,5 cm. (PUSKÁS GYÖRGY, INDIG BIANKA).

1968

ANDER Z.: Anteproiect de cod de deontologie medicală. Intrepr. Poligrafică, Tg. Mureș, 1968, p. 27. (ANDER ZOLTÁN).

RÁCZ G. (red.): Plantele medicinale din flora spontană a Bazinului Ciuc. Consiliul Popular al Județului Harghita. Miercurea Ciuc, 1968, p. 183, (500 pld.), 24 cm. (RÁCZ GÁBOR, FÜZI JÓZSEF, KISGYÖRGY ZOLTÁN, CSEDŐ KÁROLY).

1969

ANASTASATU C., N. BUMBACESCU, N. DANIELLO, Z. BARBU: Ftiziologia. Ediția a II-a revizuită. Ed. Did. și Ped., Buc., 1969, p. 210, fig. 30, 22 cm. (ZENO BARBU).

CIOCĂNELEA V. (red.): Tehnică Farmaceutică. Ed. Did. și Ped., Buc., 1969, p. 556, fig. 183, tabl. 49, 26 cm. (HANKÓ ZOLTÁN, ÁDÁM LAJOS, SZÁNTHÓ ÉVA, CSATH STÎNCEL ZAMFIRA).

MAROS TIBERIU, L. SERES-STURM: Regenerarea ficatului. Ed. Acad. RSR., Buc., 1969, p. 303, fig. 34., tabl. 48, (1350 pld.), 24 cm. (MAROS TIBOR, SERES-STURM LAJOS). *Gh. Marinescu Akadémiai Díjjal kitüntetett könyv.*

1970

BOLOGA V. L., C. I. BERCUȘ, G. BRĂTESCU, N. VĂTĂMANU (red.): Istoria medicinei universale. Ed. Med., Buc., 1970, p. 802, 24 cm. (ANDER ZOLTÁN, LÁZÁR SZINI KAROLA, SPIELMANN JÓZSEF).

RÁCZ G., A. LAZA, E. COICIU: Plante medicinale și aromatice. Ed. Ceres, Buc., 1970, p. 227, fig. 105, 24 cm. (RÁCZ GÁBOR).

1971

ABUREL E. (red.): Obstetrică și ginecologie. Ed. Did. și Ped., Buc., 1971, p. 547, fig. 184, 25 cm. (BOGA KÁLMÁN).

GÎRBEA Șt., G. POPOVICI, N. COSTINESCU, I. TETU, V. VENDÉG: Oto-Rino-Laringologie. Ed. Did. și Ped., Buc., 1971, p. 336, fig. 279, 21,5 cm. (VENDÉG VINCE).

1972

POPOVICIU L., B. ASGIAN, I. PASCU, L. SZABÓ: Somnul normal și patologic. Ed. Med., Buc., 1972, p. 406, fig. 185, tab. 19, 24 cm. (SZABÓ LÁSZLÓ) *Gh. Marinescu Akadémiai Díjjal kitüntetett könyv.*

1973

POP D. POPA IOAN (red.): Patologia sistemului cav inferior. Ed. Med., Buc., 1973, p. 436, fig. 76, (2670 pld.), 24 cm. (KÓTAY ÉVA, KOVÁCS PÉTER, MÓZES MAGDA, NAFTALI ZOLTÁN, PÁPAI ZOLTÁN).

1974

CSEDŐ CAROL, IORVÁTH TIBOR, AJTAY MIHAI: Evidența și legislația farmaceutică. IMF Tg. Mureș, Oficiul Farmaceutic Tg. Mureș, 1974, p. 111, 44 ărlap, 23 cm. (CSEDŐ KÁROLY).

IONESCU STOIAN (red.): Tehnică farmaceutică. Ediția a II-a revizuită, Ed. Did. și Ped., Buc., 1974, p. 743, fig. 278, tab. 45 (5250 pld.), 24 cm. (ÁDÁM LAJOS).

1975

ANASTASATU C. (red.): Ftiziologie clinică. Ed. Did. și Ped., Buc., 1975, p. 301, fig. 59, tab. 30, (2700 pld.), 24 cm. (ZENO BARBU).

LAZA ARISTID, GABRIEL RÁ CZ: Plante medicinale și aromatice. Ed. Ceres, Buc., 1975, p. 272, fig. 61, (20 250 pld.), 21 cm. (RÁ CZ GÁBOR).

RÁ DULESCU AL., GH. NICULESCU, C. CIUGUDEAN: Transplantări și grefe osoase și cartilaginose. Ed. Acad. RSR, Buc., 1975, p. 305, fig. 183, (1450 pld.), 25 cm. (CIUGUDEAN CORNEL).

1976

POPOVICIU L. (red.): Epilepsiile. Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1976, p. 335, fig. 101, tabl. 21, (4760 pld.), 24 cm. (GÁ SPÁ R ISTVÁN, SZABÓ LÁ SZLÓ).

ȘIRIJIȚA N. (red.): Criterii de expertiză medicală și recuperarea capacității de muncă în unele afecțiuni O. R. L. Min. Sănătății, Min. Muncii, Acad. Șt. Medicale, Buc., 1976. (MŪLFAY LÁ SZLÓ).

+++ Farmacopeea Română ediția a IX-a. Ed. Med., Buc., 1976. p. 1005, (5023 pld.), 24 cm. (ÁDÁM LAJOS, SOÓS PÁL, BODÓ ÁGNES, CSATH ZAMFIRA, CSEDŐ KÁROLY, FŪLÖP LAJOS, GERÉDCS. JOLÁN, GYÉRESI ÁRPÁD, KISS ILONA, PAPP JÓZSEF, PÉTER H. MÁRIA, RÁ CZ GÁBOR, SZÁ NTHÓ ÉVA, SZÁ NTHÓ KLAUDIA, VERÉPH JÓZSEF).

1977

PAPILIAN V. V., ROȘCA GH. V.: Tratat elementar de histologie. Ed. Dacia, Cluj-Napoca, vol. I., 1977, p. 272, fig. 64, (10 110 pld.), vol. II., 1978, p. 163, fig. 73, (10 110 pld.), 25 cm. (ROȘCA GHEORGHE).

1978

POPOVICIU L. (red.): Manifestări paroxistice cerebrale neepileptice. Ed. Med., Buc., 1978, p. 502, fig. 166, tabl. 25, (4750 pld.) 24 cm. (GÁ SPÁ R ISTVÁN, SZABÓ LÁ SZLÓ).

+ + + Tratat practic de criminalistică. Min. Interne, Inspect. general al Miliției, Inst. de Criminalistică. Buc., vol. II., 1978, p. 432, fig. 196; vol. IV., 1982, p. 308, fig. 129, 24,5 cm. (MOLNÁR VINCE).

1979

BANCU V. E.: Patologie chirurgicală. Ed. Did. și Ped., Buc., 1979, p. 592, fig. 210, (10100 pld.), 24 cm. (CSIZÉR ZOLTÁN, KERESZTESSY KOSZTA ÁRPÁD, BÁLINT ERNŐ).

1980

FODÓR F., DINULESCUARETI: Morfopatologia ochiului și anexelor sale. Ed. Med., Buc., 1980, p. 530, (7000 pld.), 24 cm. (FODOR FERENC).

POPOVICIU L., GH. PENDEFUNDA, I. PASCU: Bolile vasculare cerebrale din sistemul vertebro-bazilar. Ed. Junimea, Iași, 1980, p. 450, 20 cm. Colecția Esculap 25. (LÁZÁR LÁSZLÓ).

SPIELMANN JÓZSEF: Restituiri istorico-medice. Studii de istoria științei și culturii. Ed. Kriterion, Buc., 1980, p. 485, 19,5 cm. (SPIELMANN JÓZSEF).

STRAUS H. (red.): Igienă. Ed. Did. și Ped., Buc., 1980, p. 394, fig. 59, tabl. 47, 24 cm. (BEDŐ KÁROLY).

1981

ELIAS M. I., B. FAZAKAS, OLGA SIMIONESCU, BORNUZ M., P. DANCESCU, I. PETCU: Parazitologie medicală. Ed. Did. și Ped., Buc., 1981, p. 191, fig. 126, 24 cm. (FAZAKAS BÉLA).

FODOR FRANCISC, SIRETEANU LIANA: Oftalmologie. Ed. Did. și Ped., Buc., 1981, p. 204, 24 cm. (FODOR FERENC).

IEREMIA L., VENERA MOCANU-BARDAC, Z. CSEH: Tehnici dentare speciale de protezare totală. Ed. Med., Buc., 1981, p. 250, fig. 211, tabl. 10, 24 cm. (CSEH ZOLTÁN).

RADU AVRAM, ECATERINA ANDRONESCU, IOSIF FÚZI: Botanică farmaceutică. Ed. Did. și Ped., Buc., 1981, Ediția II-a revizuită, p. 477, fig. 426, 24 cm. (FÚZI JÓZSEF).

STAMATOIU I., ASGIAN B., VASILESCU C. (red.): Electromiografie clinică. Ed. Med., Buc., 1981, p. 330, 24 cm. (FODOR FERENC).

1982

ARSENI C., POPOVICIU L., PASCU I.: Bolile vasculare ale creierului și măduvei spinării, vol. I., Ed. Acad. RSR, Buc., 1982, p. 468, fig. 52, tabl. 27, 24 cm. (LÁZÁR LÁSZLÓ).

1983

BANCU V. E.: Patologie chirurgicală. Ed. Did. și Ped., Buc., 1983, p. 658, fig. 210, 24 cm. (CSIZÉR ZOLTÁN, KERESZTESSY KOSZTA ÁRPÁD, BÁLINT ERNŐ, BANCU ȘERBAN).

CERBULESCU C., M. IFRIM, T. MAROS, GH. NICULESCU: Atlas de anatomie umană, vol. I., Ed. Științifică și enciclopedică. Buc., 1983, p. 211, fig. 431, 34 cm. (MAROS TIBOR).

FODOR FRANCISC, POP D. POPA DOINA: Oftalmologia infantilă. Ed. Med., Buc., 1983, p. 360, 24 cm. (FODOR FERENC).

PROCA E.: Tratat de patologie chirurgicală, vol. VII. Ginecologie. Ed. Med. Buc., 1983, p. 720, 24 cm. (BOGA KÁLMÁN, BORBÁTHANDOR).

VERESS Z. (red.): Plante medicinale în prezent. Editat de redacția revistei Korunk. Cluj-Napoca 1983, p. 103; Ediția a II-a completată Cluj-Napoca 1985, p. 108, 21 cm. (GÁSPÁR MÁRIA, PÉTER H. MÁRIA, RÁCZ GÁBOR, RÁCZ-KOTILLA ERZSÉBET).

1984

ARSENI CONSTATIN, LIVIU POPOVICIU: Metode de neurofiziologie clinică. Ed. Med., Buc., 1984, p. 690, 24 cm. (MÜLFAY LÁSZLÓ).

ARSENI C., L. POPOVICIU: Epilepsiile. Ed. Științ. și Enciclop., Buc., 1984, p. 643, fig. 166, tabl. 27, 24 cm. (GÁSPÁR ISTVÁN, SZABÓ LÁSZLÓ).

BÍLBIE V., N. POZSGI (red.): Bacteriologie medicală. Ed. Med., Buc., vol. I., 1984, p. 760, (LÁSZLÓ JÁNOS); vol. II. 1985., p. 729, 24 cm. (PÉTER MIHÁLY).

VASILESCU VASILE, NAGY I. IOSIF (red.): Ultrasunetele în medicină și biologie. Ed. Med., Buc., 1984, p. 366, 24 cm. (FODOR FERENC).

1985

MĂNESCU S. (red.), coordonator: CAROL BEDŐ, S. DUMITRACHE: Tratat de igienă, vol. II. Ed. Med., Buc., 1985, p. 785, fig. 125, tabl. 134, 24 cm. (BEDŐ KÁROLY). *V. Babeș Akadémiai Díjjal kitüntetett könyv.*

NICULESCU I. (red.): Manual de patologie profesională, vol. I., Ed. Med., Buc., 1985, p. 664, 24 cm. (DIENES SÁNDOR).

POPOVICIADRIANA, TÓKÉS BÉLA, PAPP IOSIF, GABRIELA SUCIU: Reologia formelor farmaceutice. Ed. Med., Buc., 1985, p. 351, fig. 178, tabl. 128, 24 cm. (TÓKÉS BÉLA, PAPP JÓZSEF).

1987

FARKAS IMRE JÁNOS, FARKAS EVELYN: Vademecum Medici Generalis. Uniunea Societăților de Științe Medicale. Filiala Mureș. Secția de Medicină generală, h. n. 1987, p. 701, fig. 159, tabl. 38, 24 cm. (FARKAS IMRE JÁNOS, FARKAS EVELYN).

MUNTEAN IOAN: Diagnostic diferențial pediatric – ghid clinic. Ed. Med., Buc., 1987, p. 140, 24 cm. (AJTAI SÁNDOR, KISS ÉVA).

1989

FODOR F., G. FUGULYAN: Îmbătrânirea ochilor. Ed. Științ. și Enciclop., Buc., 1989, p. 232, 21 cm. (FODOR FERENC, FUGULYAN GERGELY).

PROCA E. (red.): Tratat de patologie chirurgicală, vol. I., Ed. Med., Buc., 1989, p. 259, 24 cm. (ȘERBAN BANCU).

1990

NICOLESCU DORIN (red.): Urologie. Ed. Did. și Ped., Buc., 1990, p. 172, fig. 31, tabl. 7, 24 cm. (BAKOS JÁNOS, MÁRTHA IVOR, SIMON GÁBOR).

SERES-STURM L., L. RÁCZ, MAGDA SERES-STURM: Anatomie și fiziologie farmaceutică – Esențial sinoptic. Editat de Catedra de Anatomie Umană și Embriologie. IMF Tg. Mureș, 1990, p. 126, (400 pld.) 23,5 cm. (SERES-STURM LAJOS, RÁCZ LAJOS, SERES-STURM MAGDA).

1991

- COTRĂU M., LIDIA POPA, T. STAN, N. PREDA, MARIA KINCSES-AJTAY: Toxicologie. Ed. Did. și Ped., Buc., 1991, p. 242, fig. 150, tabl. 31, 24 cm. (KINCSESAJTAY MÁRIA).
FODOR FRANCISC, POP D. POPA DOINA: Oftalmologie. Ed. Did. și Ped., Buc., 1991, p. 316, 24 cm. (FODOR FERENC, CSISZÁRANNA).

1992

- ANDER ZOLTÁN: Elemente de sexologie umană. Tipomur S.A., Tg. Mureș, 1992, p. 52, 29 cm. (ANDER ZOLTÁN).

1993

- ASGIAN B., FODOR F., DRAȘOVEANU C.: Electromiografia musculaturii oculare, extrinseci și a musculaturii velopalatine faringiene și laringiene. Ed. Acad. Române, Buc., 1993. p. 240, 24 cm. (FODOR FERENC).
MŪLFAY VASILE: Profilaxia și tratamentul ORL. Ed. Med. Buc., 1993, p. 168, fig. 59, tabl. 18., 24 cm. (MŪLFAY LÁSZLÓ).
POPOVICIU LIVIU (red.): Neurologie. Ed. Did. și Ped., R.A., Buc., 1993, p. 468+8, fig. 36, 24 cm. (GÁSPÁR ISTVÁN).
SERES-STURM L.: Neuroanatomie. Ed. Did. și Ped., R.A., Buc., 1993, p. 163, fig. 55, 23,5 cm. (SERES-STURMLAJOS).
+++ Farmacopeea Româna, Ed. a X-a. Ed. Med. Buc., 1993, p. 1315, 24 cm. (GYÉRESI ÁRPÁD, ÁDÁM LAJOS, PAPP JÓZSEF, RÁCZ GÁBOR).

1995

- SERES STURM L., V. NICULESCU, P. MATUSZ: Anatomie cervico-oro-facială. Ed. Mirton, Timișoara, 1995. p. 550, 24 cm. (SERES-STURM LAJOS).

***

Függelék

- HARANGHY L., DÓCZY P., SZÉKELY K., SPIELMANN J.: Klinik und Pathologische Anatomie der Erythromyelosis Leukaemica. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1958, p. 96, fig. 33, tábl. 9, 24 cm.
VOFKORI IOSIF: Dicționar anatomic latin-român. IMF Tg. Mureș, 1975, p. 72, 24 cm.; Ediția a II-a, 1976, p. 69, 25 cm.
VOFKORI IOSIF: Nomina anatomica Parisiensis. Nomenclatura anatomiei umane cu explicații lexicale. IMF Tg. Mureș, 1976, p. 321, 28 cm.

*

Megjegyzés: Az önálló dolgozatokat tartalmazó gyűjteményes köteteket nem vettük fel a jegyzékbe.

IV.

A MAROSVÁSÁRHELYI ORVOSI ÉS GYÓGYSZERÉSZETI INTÉZET (EGYETEM) VOLT TANSZEMÉLYZETI TAGJAINAK ÉS VÉGZŐSEINEK ÖNÁLLÓ FORMÁBAN MEGJELENT MUNKÁI

- SÁNDOR ȘTEFAN: Intr-o picătură de sânge. Societatea pentru răspîndirea științei și culturii. Seria „Natura fără taine”. Buc., 1962, p. 27, 20 cm.
- SÁNDOR ȘTEFAN: Viața nu începe la naștere. Consiliul pentru răspîndirea cunoștințelor cultural-științifice. Colecția „Mari descoperiri”. Ed. Științifică, 1965, p. 63, (13120 pld.), 20 cm.
- DEMETER ANDREI: Fiziologia contracțiilor izometrice și izotonice. Ed. UCFS, Buc., 1967, p. 192, 20,5 cm.
- SÁNDOR ȘTEFAN: Transplantări de țesuturi și organe. Ed. științifică, 1968.
- TROZNER FERENC, MORAN JÁNOS, PACHOTA GYULA: Anyák iskolája (átdolgozott kiadás). Hargita Megye Eü. Igazgatósága, Eü. Nev. Szolgálat, Marosvásárhely, 1968, 120 o., 14 cm.
- SÁNDOR ȘTEFAN: Malformații și monstrii. Legendă și adevăr. Ed. Enciclopedică Română, Buc., 1970, p. 221.
- BÁRÁNYI ILDIKÓ: Gyakorlati tanácsadó kismamáknak. I. P. Banat, Temesvár, 1972, 60 o., (1000 pld.), 20 cm.
- CSÖGÖR ȘT. I.: Funția de transport a serumalbuminei. Ed. Acad. RSR, Buc., 1972, p. 159, fig. 24, 20 cm.
- CSÖGÖR ISTVÁN: Az IV típusú hiperlipoproteinemiás betegek részére. Marosvásárhelyi Orvosi Kutató Központ, Maros Megyei Eü. Ig., Marosvásárhely, 1973, 10 o., 20 cm.
- BÁRÁNYI FERENC: Mindenki háziorvosa. Az Előre Kiskönyvtára, 24., Buk., 1974, 375 o., 21 ábra, 16,5 cm.
- JAKAB KÁLMÁN (szerk.): Hargita megye természetes gyógytényezői. Hargita Megye Néptanácsa, Eü. Ig., Csíkszereda, 1974, 456 o., 5 térképmelléklet, (1500 pld.), 24 cm. (Román nyelven is megjelent.)
- SÁNDOR ȘTEFAN: Viața dinaintea nașterii. Ed. Facla, Timișoara, 1974, p. 256, 20 cm.
- KEREKES M., T. FESZT: Ateroscleroza pe înțelesul tuturor. Ed. Med. Buc., 1977, p. 93, fig. 19 (74500 pld.), 20 cm.
- DEMETERA. și colab.: Fiziologia și biochimia educației fizice și sportului. Ed. Sport-Turism, Buc., 1979, p. 391, 20,5 cm.
- BÁRÁNYI LÁSZLÓ ILDIKÓ: Gólyamese felnőtteknek. Facla Kiadó, Temesvár, 1980, 159 o., (5000 pld.), 16,5 cm.
- DEMETER ANDREI: Bazele fiziologice și biochimice ale formării deprindelor motrice. Ed. Sport-Turism, Buc., 1982, p. 136, 20 cm.
- KEREKES MEDÁRD: Proteine și compuși cu azot. In: Măgureanu Emil (red.): Metode curente pentru analize de laborator clinic. Ed. Med., Buc., 1982, p. 307, 24 cm.
- SEBESTYÉN GÁBOR: Autoexaminarea sînului. A mellővizsgálata. Kovászna Megye Eü. Ig., Sepsiszentgyörgyi Megyei Kórház, Eü. Nev., Laboratórium, Kovászna Megye Vöröskereszt Bizottsága, Sepsiszentgyörgy, 1983, 11 o., 15 ábra, (20 000 pld.), 23,5 cm.

- KELEMEN JÓZSEF: A fiatalok alkoholfogyasztásáról. Hargita Megye Eü. Ig., Eü. Nev. Laboratórium, Csíkszereda, 1984, 14 o., 20 cm.
- SÁNDOR ŞTEFAN, CHECIU MARIA, FAZAKAS-TODEA ILEANA: Embriologia și teratologia experimentală a mamiferelor de laborator. Ed. Acad. RSR, Buc., 1984, p. 159, tabl. 10, 24 cm. *V. Babeş Akadémiai Díjjal kitüntetett könyv.*
- SÁNDOR ŞTEFAN: Alcoolul – inamic al vieții care se naște. Ed. Stiinț. și Encicloped., Buc., 1988, p. 107, 17 cm.
- HUSZÁR GYULA, BEREZ L. DIETER, AMBRUS JÓZSEF: Primul ajutor calificat. Spitalul Munic. Odorhei (Székelyudvarhely), é. n. (1988), p. 79, 30 cm. Könyvmatos.
- VOFKORI JÓZSEF: Sürgősségi diagnostica és therapia mentőorvosok számára. I. Prediagnostica. Székelyudvarhely, 1990, 46 o., 29 cm. Könyvmatos.
- VOFKORI JÓZSEF: Az ember bonctana és élettana. Egészségügyi líceumok tanulói számára. Egészségügyi Líceum, Székelyudvarhely, Anatómiai és Élettani Tanszék. Székelyudvarhely, 1990, 329 o., (20 pld.), 29,5 cm. Könyvmatos.
- BOGA OLIVÉR: A Kézdivásárhelyi Városi Kórház és a Szentkereszty Stephanie Kórház-Alapítvány monográfiája. Kézdivásárhely, 1991, 132 o., fényképekkel és táblázatokkal, 23,5 cm.
- VOFKORI JÓZSEF: Az ember bonctana és élettana. I. Általános rész. Egészségügyi Asszisztensképző, Székelyudvarhely, Anatómiai és Élettani Tanszék. Székelyudvarhely, 1991, 154 o., 29,5 cm. Függelék: Nomina Anatomica, Latin–magyar anatómiai szótár. Könyvmatos.
- HAJDÚ ATTILA: Kórház a város szélén. Szilágysomlyói orvosok. Városi Kórház, Szilágysomlyó, 1992, 98.o., 34 ábra, (50 pld.), 20,5 cm. Fénymásolással sokszorosítva.
- TORÓ ÁRPÁD: Évszakok a nő életében. Infoprint Kiadó, Székelyudvarhely, 1992, 24 o., 12 ábra, 20 cm.
- HUSZÁR GYULA, OLÁH JÓZSEF, KACSÓ ISTVÁN: Sebészeti jegyzetek. Egészségügyi iskolák részére. Infopress, h. n. (Székelyudvarhely), é. n. (1993), I. kötet, 19 o., 29 cm.
- HUSZÁR GYULA, VENCZEL LÁSZLÓ, KACSÓ ISTVÁN, CSONGVAY ZSOLT: Sebészeti jegyzetek. Egészségügyi iskolák részére. Infopress, h. n. (Székelyudvarhely), é. n. (1994), II. kötet, 31 o., 29,5 cm.
- VOFKORI JÓZSEF: A szív fejlődési rendellenességeinek osztályozása. Székelyudvarhely, 1994, 72 o., 29,5 cm. Fénymásolással sokszorosítva.

V.

A MAROSVÁSÁRHELYI ORVOSI ÉS GYÓGYSZERÉSZETI INTÉZET (EGYETEM) TANSEMÉLYZETI TAGJAINAK ÉS VOLT DIÁKJAINAK SZÉPIRODALMI MUNKÁI

BÁRÁNYIFERENC:

- Egyik nap olyan, mint a másik. Facla Kkiadó, Temesvár, 1979, 168 o., (5390 pld.), 19 cm.
- Égbenyúló kockakövek. Regény. Facla Kkiadó, Temesvár, 1983, 270 o., 20,5 cm.

BÁRÁNYI LÁSZLÓ ILDIKÓ, BÁRÁNYI FERENC:

— „...és akkor eljött Hipokratész”. Karcolatok, szatírák, parabolák. Facla Kkiadó, Temesvár, 1976, 150 o., 16 cm.

BÁRÁNYI LÁSZLÓ ILDIKÓ:

— Szövetségben a halál ellen. Regény. Facla Kkiadó, Temesvár, 1981, 224 o., 20 cm.

BERECZKY SÁNDOR:

— A mi dalaink. Ifjúsági daloskönyv. III—VI. kiadás. Az Ifjú Erdély kiadása, Kolozsvár, 1936—1941. Részben gyűjtötte, összeállította és sajtó alá rendezte, Minerva, majd Grafika Nyomda, Kolozsvár, 15 cm.

— A mi énekeink. Régi magyar protestáns énekgyűjtemény. Az Ifjú Erdély kiadása, Kolozsvár, 1943. Összeállította és sajtó alá rendezte. 78 o., 15 cm.

FÁBIÁN SÁNDOR:

— Nehéz szépség. Versek. Forráskötet, Tóth István előszavával. Irodalmi Kkiadó, Buk., 1964, 124 o., 18 cm.

— A földhöz tartozom. Versek. Irodalmi Kkiadó, Buk., 1967, 124 o., 19,5 cm.

— Több kék. Versek. Dacia Kkiadó, Kolozsvár, 1972, 108 o., 19 cm.

— Nyármadár. Versek. Dacia Kkiadó, Kolozsvár–Napoca, 1976, 78 o., 20 cm.

— A piros labda pettyei. Verses mesék óvodásoknak. Buk., 1979,

— Tizenötsorosok. Versek. Dacia Kkiadó, Kolozsvár–Napoca, 1981, 75 o., 20,5 cm.

KERCŐ ATTILA:

— A kapuban. Litera Kiadó, Buk., 1981, 59 o., (500 pld.), 21 cm.

— A sípvásár. Ion Creangă Kiadó, Buk., 1983, 96 o., (7400 pld.), 22 cm.

— Szemlence. Versek. Dacia Kkiadó, Kolozsvár—Napoca, 1984, 71 o., (6300 pld.), 17 cm.

— Mákfej. Kiadja a Mark-House Kft., Gyergyószentmiklós. Készült az Infopress RT-nél Székelyudvarhelyen, é. n. (1993), 59 o., 21 cm.

— Hagyaték. Dr. Fejér Dávid regényesített életrajza. Kiadja a Mark-House Kft., Gyergyószentmiklós, 1994. Készült a Pro-Print RT nyomdájában. 102 o., 10 ábra, (500 pld.), 20,5 cm.

KOLUMBÁN MÓZES (műfordítások):

— Csehov A. P.: Elbeszélések. ARLUS – Az Orosz Könyv Kiadása, Buk., 1952, 86 o., (3600 pld.), 16,5 cm. Gábos Mirával együtt.

— Tolsztoj L. N.: Ivan Iljics halála. ARLUS – Az Orosz Könyv Kiadása, Buk., 1953, 94 o., (2600 pld.), 16,5 cm. Kacsó Sándorral együtt.

— Gogol N. V.: Ivan Ivanovics és Ivan Nyikiforovics összeveszésének története. Az Orosz Könyv Kiadása, h. n., 1954, 75 o., (5100 pld.), 16,5 cm. Kós Károllyal együtt.

— Tolsztoj L. N.: Úr és szolga. Az Orosz Könyv Kiadása, Buk., 1954, 70 o., 16,5 cm. Kós Károllyal együtt.

— Zsurahovics Sz.: Mihajló Podolján elbeszélései. Az Orosz Könyv Kiadása, h. n., 1954, 42 o. (2064 pld.), 19,5 cm. Kós Károllyal együtt.

— Adamov G. B.: Két tenger titka. Ifjúsági Könyvkiadó, Buk., 1956, 558 o., (8100 pld.), 20,5 cm.

— Ovecskin V.: Üdvözet a frontról. Elbeszélés. Az Orosz Könyv Kiadása, h. n., 1957, 158 o., (2090 pld.), 20 cm.

— Ovecskin V.: Vidéki hétköznapiak. Az Orosz Könyv Kiadása, h. n., 1956, 396 o., (5100 pld.), 20 cm. Lovas Mártonnal együtt.

— Adamov Arkagyij: Tarka banda. Regény. Az Orosz Könyv Kiadása, h. n. (Bukarest), 1958, 400 o., (3150 pld.), 20,5 cm. Fazekas Loránddal együtt.

— Tinyanov Jurij: Nyesett szárnyak. Történelmi regény. Irodalmi Kkiadó, Buk., 1962, 400 o., (3140 pld.), 20,5 cm., Molnár Tiborral együtt.

— Nacume Szószeki: A kapu. Európa Kkiadó, Budapest, 1962, 260 o., (4800 pld.), 17 cm. (Japánból).

— Galan Jaroszláv: A felszabadult ember nagysága. ARLUS – Az Orosz Könyv Kiadása, Buk., 1952, 76 o., (3100 pld.), 16 cm. Nagy írók kis könyvei sorozat. Horváth Ágostonnal együtt.

— Pavlenko P.: Előre az úton. Az Orosz Könyv Kiadása, h. n. 1953, 60 o., (3600 pld.) 16 cm. Nagy írók kis könyvei sorozat. Szemlér Ferencsel együtt.

— x x x Orosz népmesék. Az Orosz Könyv Kiadása, Buk., 1954, 72 o., (5100 pld.), 26 cm. Nagy írók kis könyvei sorozat. Kós Károllyal együtt.

— Bognavics L. A.: Egy lélek bűvár feljegyzései. Az Orosz Könyv és az Állami Irodalmi és Művészeti Kiadó, Buk., 1960, 172 o., (2150 pld.), 20 cm.

KOZMA L. GYÖRGY:

— A felkelő nap mosolya. Útirajz. Dacia Kkiadó, Kolozsvár, 1974, 190 o., 16 melléklet 60 fényképpel, (9900 pld.), 20,5 cm.

MÁTYÁS MÁTYÁS:

— Kórházi életkép. Színmű egy előjátékban és négy felvonásban. Atelierle Grafice din Cluj. H. n. (Kolozsvár), é. n. (1948), 56 o., 24 cm.

MESTER ZSOLT:

— Koppantó. Regény. Kriterion Kkiadó, Buk., 1979, 241 o., (10 225 pld.), 20,5 cm.

METZ ISTVÁN:

— Blanka. Novellák. Kosmos Kiadó, Marosvásárhely, 1920, Márványi és Társa, Új könyvtár 5. szám, 77 o.

— Jánoska; A gyárigazgató. Két egyfelvonásos. Állami Kkiadó, Buk., 1949, 71 o., 18 cm.

NAGY ATTILA:

— Mélyülő ablakok. Versek. Készült a Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontjának nyomdájában. h. n., 1994. 60 o., 19 cm.

PANIGAY RÓBERT:

— Puska a szegen. Novellák. Albatrosz Kkiadó, Buk., 1982, 125 o., (5500 pld.), 20 cm.

— Farkasnyomon. Novellák. Albatrosz Kkiadó, Buk., 1985, 150 o., (6000 pld.), 20 cm.

— Muki. Ifjúsági regény. Ion Creangă Kkiadó, Buk., 1988, 105 o., (17 000 pld), 24 cm.

— Rönkök között. Novellák, elbeszélések. Dacia Kkiadó, Cluj–Napoca, 1989, 154 o., (22 000 pld), 20 cm.

— Muki újabb kalandjai. Ifjúsági regény. Ion Creangă Kkiadó, Buk., 1991, 154 o., (28 000 pld), 24 cm.

SÁNDOR ISTVÁN:

— Nyitott szemmel. Barangolások térben és időben. Albatrosz Kkiadó, Buk., 1981, 204+8 o.

SPIELMANN JÓZSEF:

— Másoknak világítva. Mátyus István életregénye. Ifjúsági Kkiadó, Buk., 1969, 228 o., 20 cm.

TÓTH ATTILA:

— A koponya nagy ügy. A szerző kiadása. Készült a székelyudvarhelyi Infopress Rt-nél, h. n. (Székelyudvarhely), é. n. (1994), 28 o., 21 cm.

VÁSÁRHELYI GÉZA:

— Viaskodás az angyalal. Versek. Irodalmi Kkiadó, Buk., 1969, Forráskötet. 72 o.

— A 998. éjszaka. Versek. Kriterion Kkiadó, Buk., 1976, 64 o., 19 cm.

— Én azt már úgyis álmodom. Versek. Kriterion Kkiadó, Buk., 1979, 79 o., 20 cm.

— A tébolyult kalmár. Esszénovellák. Dacia Kkiadó, Kolozsvár–Napoca, 1982, 179 o., 20 cm.

— Álomtalanul már az örök éjszaka. Versek. Kriterion Kkiadó, Buk., 1983, 71 o., 20 cm.

— Álom nem-émlékeimről. Versek. Kriterion Kkiadó, Buk., 1986, 100 o., 20 cm.

— A nincsmiért-madár. Versek. Kriterion Kkiadó, Buk., 1988, 63 o., 20 cm.

VI.

FORRÁSMUNKÁK, MELYEK BEN A MAROSVÁSÁRHELYI ORVOS- ÉS GYÓGYSZERÉSZKÉPZÉssel KAPCSOLATBAN TOVÁBBI ADATOK TALÁLHATÓK

BARABÁS BÉLA, JOÓ RUDOLF (szerk.): A Kolozsvári Magyar Egyetem 1945-ben. Magyarorsággkutató Intézet, Budapest, 1990.

BENEDEK IOSIF (red.): Activitatea științifică a Institutului de Igienă Filiala Tîrgu-Mureș între anii 1949—1957. Editura Medicală, București, 1957.

BRASSAI ZOLTÁN: A magyar nyelvű orvospképzés gondjai. Korunk, 1990, 9, 1193—1197.

CSÖGÖR LAJOS: A nép egyeteme. Kiadja a Romániai Magyar Írószövetség. Minerva, Cluj-Kolozsvár, é. n., 1—6.

CSÖGÖR LAJOS: Lapok a Bolyai Egyetem történetéből I—XIX, Erdélyi Figyelő (Marosvásárhely), 1990., 1. — 1992., 2.

FAZEKAS ANDRÁS: Pathologia és pathologusok (kórbonctan és kórboncnokok) Marosvásárhelyen az 1945—1989 évek között. Monográfia kéziratban, Marosvásárhely, 1993, 995 o. A szerző tulajdonában.

FESZT TIBOR: Bibliografia activității științifice a secției de neuropatologie. Academia Republicii Socialiste România, Baza de Cercetări Științifice Tîrgu-Mureș. In: Kreindler A., Gündisch M. (red.): Cercetări medicale. Editura Academiei RSR (București), 1968, p. 413—465.

GYÉRESI ÁRPÁD, FÜLÖP LAJOS, SZÁNTHÓ KLAUDIA, VERÉPH JÓZSEF: Marosvásárhelyi gyógyszerészsképzés — marosvásárhelyi gyógyszerész nemzedékek. Gyógyszerészet, 1991, 35, 8, 423—427.

JUNG JÁNOS, EGYED ZS. IMRE (szerk.): Viharban. Procardia Kiadó, Marosvásárhely, 1994.

KREINDLER A., GÜNDISCH M. (red.): Cercetări medicale. Zece ani de cercetări medicale la Baza de Cercetări Științifice din Tîrgu-Mureș a Academiei RSR. Editura Academiei RSR, București 1968.

- NÉMETHI ZSOLT: Adatok a marosvásárhelyi OGYE orvosi karának magyar tagozatáról az utóbbi évek tükrében. *Hitel Erdélyi Szemle*, 1994, március—április, 2, 52—65, (Csíkszereda).
- OLTVÁNYI NOÉMI: Szemelvények a romániai gyógyszerészetéről. *Gyógyszerészet*, 1987, 31, 9, 327—330.
- PÉTER H. MÁRIA: 120 éves a magyar nyelvű gyógyszerészképzés Erdélyben. *Gyógyszerészet*, 1992, 36, 12, 757—763
- PUSKÁS GYÖRGY: Orvosképzésünk: múlt, jelen, jövő. *A Hét* (Bukarest), 1993, április 2., XXIV. évf., 13. szám.
- RÁCZ G., PÉTER H. MÁRIA: Történeti áttekintés a magyar nyelvű gyógyszerészeti irodalomról Erdélyben. *Gyógyszerészet*, 1987, 31, 8, 305—308.
- SPIELMANN JÓZSEF: Orvostudomány és gyógyszerészet. In: *Romániai magyar nemzetiség. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1981.*
- SZÖLLÖSI ÁRPÁD: Egy erdélyi (Románia) magyar nemzetiségi felsőoktatási intézet sorsának története dokumentumokban. *Valahol Erdélyben*, 1988. Nyomás alatt a marosvásárhelyi Mentor kiadónál.
- TANKÓ ATTILA, PÉTER MIHÁLY (szerk.): *Genersich Antal Emlékkönyv születésének 150. évfordulója alkalmából. – Adatok a romániai magyar orvosok és gyógyszerészek munkásságáról. Genersich Alapítvány, Budapest. Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Orvostudományi Szakosztálya, Marosvásárhely, 1994*
- +++ A Kolozsvári Bolyai Tudományegyetem Tanrendje az 1946—47. tanévre. *A Bolyai Tudományegyetem kiadása, Kolozsvár, 1946.*
- +++ A Kolozsvári Bolyai Tudományegyetem Tanrendje az 1947—48. tanévre. *A Bolyai Tudományegyetem kiadása, Kolozsvár, 1947.*
- +++ Értesítő az Erdélyi Múzeum-Egyesület Orvostudományi Szakosztályának és a Bolyai Egyetem Orvostudományi Karának munkájáról, 61. kötet, 1946. *Kiadja az EME Orvostudományi Szakosztálya és a Bolyai Egyetem Orvosi Kara, Kolozsvár, 1947.*
- +++ Értesítő a Bolyai Egyetem Orvostudományi Karának és az EME Orvosi Szakosztályának munkájáról, 62. kötet, 1947. *Kiadja a Bolyai Egyetem Orvostudományi Kara, Kolozsvár, 1948.*
- +++ Értesítő a Bolyai Egyetem Orvostudományi Karának és az EME Orvosi Szakosztályának munkájáról, 63. kötet, 1948. *Kiadja a Bolyai Egyetem Orvostudományi Kara, Kolozsvár, 1949.*
- +++ A Marosvásárhelyi Orvostudományi és Gyógyszerészeti Felsőoktatási Intézet első Tudományos ülésszaka az Intézet tízéves fennállásának tiszteletére, 1945—1955. 1955. május 28—30. *Sokszorosítóipari Vállalat, Marosvásárhely, 1955.*
- +++ A Marosvásárhelyi Orvostudományi és Gyógyszerészeti Intézet második tudományos ülésszaka, 1957. október. *Kiadja a Marosvásárhelyi Orvostudományi és Gyógyszerészeti Intézet igazgatósága. Marosvásárhelyi Sokszorosítóipari Vállalat, 1957.*
- +++ Institutul de Medicină și Farmacie Țirgu-Mureș, *Invitație la a III-a Sesiune Științifică 29—30 iunie 1960. „Ziua Institutului” 1 iulie 1960. Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet Marosvásárhely, Meghívó a III. Tudományos Ülésszakra, 1960. június 29—30. „Intézet Napja”, 1960. július 1.*
- +++ Institutul de Medicină și Farmacie din Țirgu-Mureș, 1945—1967, Țirgu-Mureș, 1967. *Intreprinderea poligrafică Țirgu-Mureș, 1967.*

- +++ Plante medicale și aromatice. Lucrări publicate în perioada 1951—1971 de colectivele Facultății de Farmacie din Tîrgu-Mureș, é. n. (1971), h. n. (Tîrgu-Mureș), Intreprinderea Poligrafică Tg. Mureș.
- +++ Plante medicinale și aromatice. Lucrări de diplomă elaborate de absolvenții Facultății de Farmacie din Tg. Mureș în perioada anilor univ. 1950/51—1971/72, é. n. (1972), h. n. (Tîrgu-Mureș), Intreprinderea Poligrafică Tg. Mureș.
- +++ Rezultatele cercetărilor științifice întreprinse în domeniul plantelor medicinale și aromatice la Facultatea de Farmacie din Tg. Mureș în perioada 1971—1975. Note Botanice, Fasc. XI., 1975. Tipografia Tg. Mureș, 1975.
- +++ Művelődés (Bukarest), a Tudományos arcképcsarnok rovatban egy-egy hazai tudós részletes életrajzát közölte.
- +++ Romániai Magyar Irodalmi Lexikon. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, I. kötet 1981, II. kötet 1991, III. kötet 1994.
- +++ Rezultate ale cercetării științifice întreprinse în domeniul plantelor medicinale și aromatice la Facultatea de Farmacie I. M. F. Tg. Mureș, în perioada 1981—86. Note Botanice, Fasc. XVIII, 1987, Tg. Mureș.
- +++ A romániai magyar főiskolai oktatás (múlt, jelen, jövő). Jelenlét, Kolozsvár, 1990.
- +++ Orvostudományi Értesítő. Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Orvostudományi Szakosztályának közleményei, 64. kötet. Az Erdélyi Múzeum-Egyesület kiadása, (Kolozsvár), 1992.
- +++ idem, 65. kötet, Az Erdélyi Múzeum-Egyesület kiadása, Kolozsvár, 1993.
- +++ idem, 66. kötet, ibidem 1994.
- +++ idem, 67. kötet, ibidem 1995.

*

- BÁRÁNYI FERENC: Égbenyúló kockakövek. Facla Könyvkiadó, Temesvár, 1983. Regény.
- BEKE GYÖRGY, CSEKE PÉTER, MAROSI BARNA: Emberarcok. Riportkönyv, Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1976.
- CSEKE PÉTER: Látóhegyi töprengések. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1979. Riportok.
- CSIZÉR ZOLTÁN: Emlékiratok. Kézirat, a szerző tulajdonában. Marosvásárhely.
- FARKAS IMRE JÁNOS: Orvosok. Regény. Kézirat a szerző özvegyének tulajdonában. Marosvásárhely, 1982. Részletek megjelentek: Igaz Szó (Marosvásárhely), 1982, 11, 425—431; ibidem 1984, 5, 432—440; ibidem 1985, 8, 124—127.
- GÁLFALVI GYÖRGY: Találkozásaink. Irodalmi publicisztika. Kriterion Könyvkiadó, București, 1989.
- MOLNÁR VINCE: A gügye. Regény. Kézirat a szerző tulajdonában. Marosvásárhely, 1990.
- ROSTÁS ZOLTÁN: Ezer gyógyszerész iskolája. A Hét, 1978, 45. szám.
- ROSTÁS ZOLTÁN: Visszajátszás. Interjúk. Albatrosz Kiadó, Bukarest, 1984.
- +++ Haza, szülőföld, nemzetiség. A Hét évkönyve, Bukarest, 1978, 28—31 o., 57—64 o., 159—163 o., 200—202 o.
- +++ Mi lehet, mi lesz a gyermekem. A Hét évkönyve (Bukarest), 1979, 161—166 o.

Az abszolvensek névsora

Összeállította: dr. Péter Mihály és dr. Péter H. Mária

Az abszolvensek névjegyzékének 1947 és 1948 közötti szakasza a doktoravatásokról szóló korabeli újságcikkek és az akkor végzetek közül a még elérhető feljegyzései, az 1950-től 1966-ig terjedő rész az OGYI Évkönyve, míg az 1967-től 1995-ig terjedő periódus a „kicsengetési kártyák” alapján készült. A gyógyszerész abszolvensek jegyzékét (1950—1990) dr. Gyéresi Árpád közleményéből (Gyógyszerészet 1991, 35., 423–427) engedélyével vettük át.

Sok nehézségbe és bizonytalanságba ütközött annak tisztázása, hogy 1946 és 1950 között ki végzett és mikor. Ehhez nemcsak az egyetem átköltözése, hanem más okok is hozzájárultak. Így például sokan tértek vissza a frontról, fogságból, munkaszolgálatból vagy deportálásból, olyan

Nos Rector
et Universitas Libera Regia Hungarica Francisco-Josephina
Kolozsvarensis
Sectaria Salutem.

audabile imprimis Maiorum Rectorum institutum est, ut qui honestis studii abque artibus satis diu sese dederunt, priusquam ad vitae communitatis usum et praesim sese conferant, ante omnia subeant examina, ut debitum suae testimonium legitimo acquirant modo. Cum illaque Ornatissima, Expertissima ac Doctissima Pominna **Sicela Tamas** auctoritate XLI, religiose Clariss. Prof. Conf. Med. et Mag. Pontificis, in comitate Kolozo orbe, **Sicela Tamas** cursum universae artis medicinae legibus Academicis praescriptum debita assiduitate ac diligentia rite perfectisset et iam ad exhibendum doctrinae suae specimen parat a nosset petissetque a Nobis, ut ipsa in titulo Academiae doctrinae suae convenienti ornaremus Nos, cum honestissima acerrimeque petenti desere non possemus, haec ex universa Medicina summa severitate examinavimus et sua occasione cum debitam eruditissimam etiam et Medicinae partem abunde Nobis probasset libenter contulimus petenti honorem, qui virtuti et honesti studii debetur. Quapropter potestate ab Augustissimo Imperatore et Magistro nostro Apostolico Francisco Josepho per litterarum **Sicela Tamas** auctoritate XXXI, d. 18. 1895. Nobis concessa

Sicelam Tamas
di. mense et anno infrascriptis
Doctorem Medicinae Universae

pronuntiavimus et declaravimus dediturque ei potestatem cathedram doctoralem ascendendi ac de Medicina respondendi, proximoque Medicinae universae exercendi. Tribuimus ei etiam privilegia omnia ac prerogativas, quae Medicinae universae Doctoribus legibus et consuetudine tribui solent. In eorum omnium fidem Diploma hoc publicum maiore Universitatis Nostrae sigillo munitum requisitisque subscriptionibus roboratum ei dandum curavimus. Datum in libera regia civitate Kolozsvár Hungariae die 11 mensis Junii 1945 anno Domini MCXLV nongentesimo quadragésimo quinto.

Prof. Dr. G. Csikvári
Ordinis Professorum Medici h. b. **Sicelam Tamas**
decani vicem gerens ad promotionem delegatus

Sicela Tamas
gyneciatrica prof. Dr. G. Csikvári
Regiae Universitatis h. b. **Sicela Tamas**
Rectoris vicem gerens ad promotionem delegatus

Angelus Liska
prof. Dr. G. Csikvári
Ordinis Professorum Medici h. b. **Sicelam Tamas**
Rectoris vicem gerens ad promotionem delegatus

A Kolozsvári Magyar Tudományegyetemen 1945-ben kibocsátott orvosi diploma

NOS RECTOR

ET UNIVERSITAS LITTERARUM REGIA BOLYAI CLAUDIOPOLITANA

LECTURIS SALUTEM!

Laudabile imprimis Maiorum Nostrorum institutum est, ut qui honestis studiis atque artibus satis diu sese dederunt, priusquam ad vitae communis usum et ad praxim sese conferant, ante omnia subeant examina, ut debitum eruditionis suae testimonium legitimo acquirant modo. Cum itaque Ornatissimus, Expertissimus ac Doctissimus Dominus — **Edmundus Balogh** — annorum aetatis **LXVIII** — religionis

Christ. eccl. cath. Melv.
in **Quadrivaria - Saramborke** — comitatu **Rurep - Maros - Sorda** — natus, cursum Universae Artis Medicinae legibus academicis praescriptum debita assiduitate ac diligentia rite perfecisset atque iam ad exhibendum doctrinae suae specimen paratus esset petiissetque a Nobis, ut Ipsum titulo academico doctrinae suae convenienti ornaremus, Nos, cum honestissima acquissimaque petenti deesse non possemus, Eum ex Universa Medicina summa severitate examinavimus. Qua occasione cum debitam eruditionem suam et Medicinae peritiam abunde Nobis probasset, libenter contulimus petenti honorem, qui virtuti ac honestis studiis debetur. Quapropter, facultate ex regio decreto no. 407 anni MCMXLV Nobis concessa, Eundem Ornatissimum, Expertissimum ac Doctissimum Dominum — **Edmundum Balogh** — die, mense et anno infrascripta DOCTOREM MEDICINAE UNIVERSAE pronuntiavimus et declaravimus dedimusque Ei potestatem cathedram doctoralem conscendendi ac de Medicina respondendi praximque Medicinae Universae post usum unius anni in quodam nosocomio probatum exercendi. Tribuimus Ei etiam privilegia omnia ac praerogativas, quae Medicinae Universae Doctoribus legibus et consuetudine tribui solet. In quorum omnium fidem Diploma hoc maiore Universitatis Nostrae sigillo munitum consuetisque subscriptionibus firmatum Ei dari curavimus.

Datum Claudiopoli, in Romania, die **XXVI** mensis — **Iulii** — anno Domini millesimo nongentesimo quadragesimo **sexto**.

Administrat.
No. 17

Rector,
Ludovicus Gergely

Decanus,

Gyula Papp

NOS RECTOR ET UNIVERSITAS LITTERARUM REGIA BOLYAI CLAUDIOPOLITANA LECTURIS SALUTEM!

Laudabile imprimis Maiorum Nostrorum institutum est, ut qui honestis studiis atque artibus satis diu sese dederunt, priusquam ad vitae communis usum et ad praxim sese conferant, ante omnia subeant examina, ut debitum eruditionis suae testimonium legitimo acquirant modo. Cum itaque Ornatissimus, Expertissimus ac Doctissimus Dominus *Colomannus Boga* _____ annorum aetatis *XXIV* _____ religionis _____ *Christ. Romano-catholicae* _____ in *Deva - Déva*, _____ comitatu *Hunedoara - Hunyad* _____ natus, cursum Universae Artis Medicinae legibus academicis praescriptum debita assiduitate ac diligentia rite perfecisset atque iam ad exhibendum doctrinae suae specimen paratus esset petiissetque a Nobis, ut Ipsum titulo academico doctrinae suae convenienti ornaremus, Nos, cum honestissima acquissimaque petenti deesse non possemus, Eum ex Universa Medicina summa severitate examinavimus. Qua occasione cum debitam eruditionem suam et Medicinae peritiam abunde Nobis probasset, libenter contulimus petenti honorem, qui virtuti ac honestis studiis debetur. Quapropter, facultate ex regio decreto no. 407 anni MCMXLV Nobis concessa, Eundem Ornatissimum, Expertissimum ac Doctissimum Dominum _____ *Colomannum Boga* _____ die, mense et anno infrascriptis DOCTOREM MEDICINAE UNIVERSAE pronuntiavimus et declaravimus dedimusque Ei potestatem cathedram doctoralem conscendendi ac de Medicina respondendi praximque Medicinae Universae post usum unius anni in quodam nosocomio probatum exercendi. Tribuimus Ei etiam privilegia omnia ac praeogativas, quae Medicinae Universae Doctoribus legibus et consuetudine tribui solent. In quorum omnium fidem Diploma hoc maiore Universitatis Nostrae sigillo munitum consuetisque subscriptionibus firmatum Ei dari curavimus.

Datum Claudiopoli, in Romania, die *XIII*. mensis — *Julii* _____ anno Domini millesimo nongentesimo quadragésimo *septimo*. _____

MINISTERUL EDUCAȚIUNII NAȚIONALE

Rektor,
Károlyi György

No. 24.

Decanus,

Jayin Tancs

hallgatók, akiknek tanulmányaik eltávozásukkor félbeszakadtak. Mások Halleban szerzett diplomájukat honosították, vagy a diploma érvénytelenségétől félve egy-két évet újra elvégeztek, és egy második, egy „hazai” oklevelet is szereztek. A Voitec-törvény alapján az „évpótlás” szintén okozott eltolódásokat. Növelte a bizonytalanságot az is, hogy többen más egyetemre vagy éppen külföldre távoztak tanulmányaikat folytatni.

Ennek az áldatlan, háború utáni állapotnak tulajdonítható, ha valaki sajnálatosan kimaradt az abszolvensek névjegyzékéből, vagy nem egyezik végzésének időpontja a feltüntetetttel. Egy-két éves eltolódás (esetenként több is) természetesen később is adódhat amiatt, hogy többen nem abban az évben államvizsgáztak, amikor tanulmányaikat befejezték. A fenti nehézségekből adódó hibák helyreigazítását a szerkesztők szívesen vennék.

Az 1945 és 1950 közötti periódus abszolvenseivel kapcsolatban még néhány fontos kiegészítést kell tegyünk. 1945 júniusában a kolozsvári magyar előadási nyelvű Állami Tudományegyetemen még volt ünnepélyes doktoravatás. Ekkor doktorált például Tamás Gizella, akinek diplomamását mellékeljük. 1946-ban is doktoráltak, ami Balogh Ödön mellékelt diplomamásátából is kiténik, de már a Kolozsvári Bolyai Tudományegyetem bocsátja ki a diplomát. Balogh dr. feleségének, Lőrinczy Balogh Éva gyógyszerésznőnek elmondása szerint ekkor csak hárman-négyen doktoráltak, s oklevelüket ünnepélyes keretek nélkül vették át.

Marosvásárhelyen az első doktoravatás 1947. július 12-én történt ünnepélyes keretek között [Szabad Szó, 1947. júl. 16., IV. évf., 158. sz.; Világosság (Kolozsvár) 1947. júl. 16., IV. évf., 176. sz.; Igazság (Kolozsvár) 1947. júl. 18., V. évf., 160. sz.]. Az első orvosdoktorok a következők voltak: Batke Rudolf, Komjátszegi Sándor, Boga Kálmán, Szabó Lajos, Kerekes Sándor, Koncz Miklós,

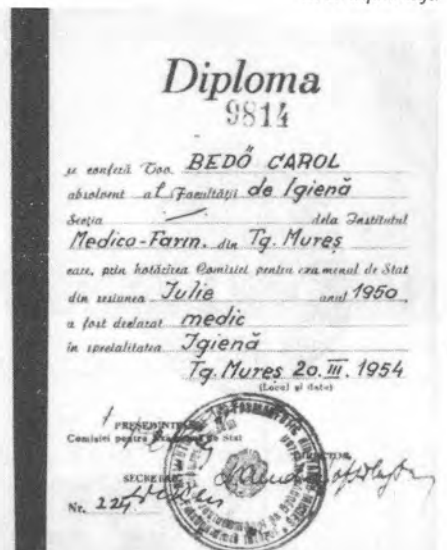

Gyakorlati könyvecske anyakönyvi oldalai

1949-ben végzett orvosok abszolutoriuma...

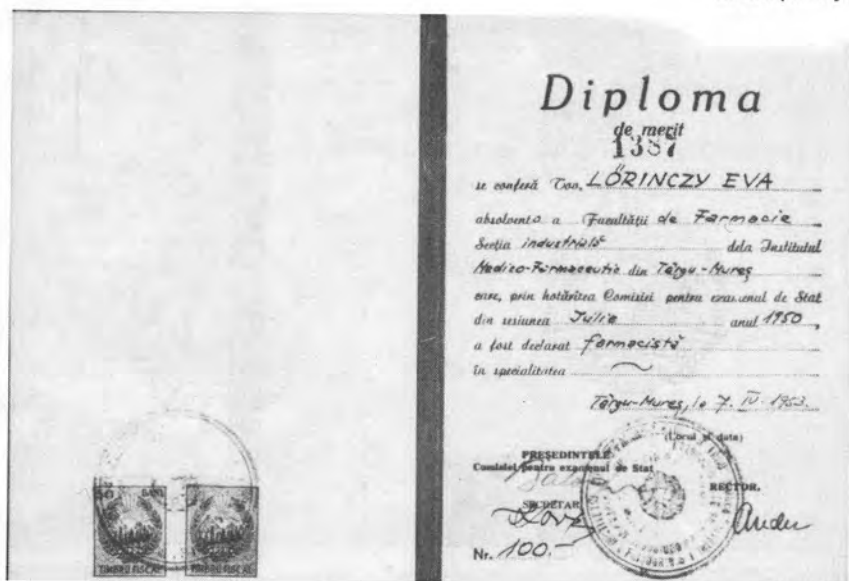
... és diplomája

1950-ben végzett gyógyszerészek abszolútórium...

... és diplomája

1977-ben kiállított orvosi diploma

Goldstein Jenő, Galaczi Endre, Holán Herschkovits Tibor, Vaska Béla, Deák Zoltán, Fugulyán Gergely és Latzin Sándor. Mellékeljük (a 363. oldalon) Boga Kálmánnak, a későbbi orvosprofesszornak a diplomamásolatát.

Ugyanez évben később még többen doktoráltak: Beke Gabriella, Csató Gyula, Dósa Mária, Hanga László, Hornyák Béla, Izrael Zoltán, Keresztúri József, Kiss Ernő, Lázár Dávid, Lázár

Piroska, Lőrincz Béla, Maros Tibor, Márk Imre, Miklea Edit, Ridy László, Somogyi Jenő, Szatmáry Dóra, Tereh Sándor, Veress Miklós és Vécsei Varga Ferenc.

Marosvásárhelyen a második, egyben az utolsó ilyen jellegű doktorrá avatás 1948. július 11-én volt. Egyik érintett adatközlő szerint ekkor történt Kelemen András, Lichtig Ármin, Liszka Pál, Méra Endre és Mühlfoy László avatása. Az 1948. július 14-i Szabad Szó még Bányai István, Buzek Ervin, Csomor László, Halmosné Dobó Zsuzsa, György Pál, Imre Barna, Kovács Árpád, Mózes Magda és Vajda István doktorrá avatását is e napra teszi.

Ez év őszén (október 31.) Kolozsváron tartják az utolsó doktoravatást. Aki tehetette, még élt ezzel az alkalommal. Így Csutak László, Dézsi Zoltán, Égető Béla, Erdélyi Piroska, Fazekas András, Gross Frigyes, Keresztessy Koszta Árpád, Kleinhempel Borbély Sándor, Kiss György, Kun Mihály, Comán Aranka, Polonyi Erzsébet, Szentkirályi Éva, Szentkirályi Olga, Szigeti Gyula, B. Takács Sára, Vass Jolán és Waitsuk Pál.

Az 1949-ben végzetek csak 1950-ben kaptak diplomát, de már doktori cím nélkül (névjegyzékük az 1950-ben végzetekével együtt szerepel). A 2740/1968-as Minisztertanácsi Határozat alapján visszaállítják a „doctor-medic” azaz „orvosdoktor” címet visszamenőleges hatállyal.

1950

Általános Orvosi Kar

Albert Gábor	Kratz Zoltán	Bereczky Sándor
Albert Zsigmond	Kun Mária	Czédly Eleonóra
Blau Endre	Láng Zoltán	Csugudán Cornel
Csiszár Lajos	Lax Imre	Farkas Ferenc
Dunky Sándor	Lébi Ibolya	Izsák Albert Béla
Feszt György	Monoki István	Kálmán László
Friedmann Sándor	Nébel László	Kertész Endre
Fritsch Gabriella	Ocskay László	Kesztenbaum Ervin
Gidró László	Orosz Pál	Kiss Béla
Hegedűs László	Papp András Endre	Kövendi Erzsébet
Haber Sebestyén	Pásint Éva	Nyirő Csaba
Hain Károly	Reizer Mihály	Prohászka Géza
Hornyák Sándor	Szecsei Zoltán	Rosenfeld Iván
Horváth Anna	Szini András	Szabó Márton
Jozefovics Ferenc	Veress Gábor	Szalay Anna
Kemény György	Veress Éva	Wagner Rózsa
Kicsid József	Zakariás Zoltán	Weiss Jenő
Kovács Péter	Jankó Irma	

Gyermekgyógyászati kar

Aczél Aranka	Indig Bianka	Madár Lenke
Deák Sándor	Kiss Endre	Mánya Zoltán
Gyöngyösi János	Lázár László	Simon István

Sebestyén István
Szentannai Zsuzsanna
Tóth Anita
Walcz Sándor
Czeglédy Ferenc

Fogarasi Klára
Glück Imre
Gross Hanna
Grünfeld Andor
Kiss Margit

Klein László
Kovácsnai Éva
Nemes Adél
Szabó Piroska

Közegészségügyi kar

Bán Zsuzsanna
Bedő Károly
Bódis Sándor
Diósi Péter
Forvith József
Herskovits Alfréd
Hirschfeld János
Horváth Pál

Incze Sándor
Kerestély János
Lőrincz Pál
Papp Károly
Steinmetz József
Szabó Pál
Szabó Zoltán
Schuller László

Vajna Gábor
Zabulik László
Donáth Angela
Komlós György
Nagy András
Révész János
Szigyártó László

1951

Általános orvosi kar

Fábián Ferenc
Ferenczy István
Izsák Pál
Agárdi Tamás
Barázs Magdolna
Birta Mátyás
Bod Sándor Péter
Bodnár László
Csontos Árpád
Darvas István
Deési Ibolya
Dienes Sándor
Előpataki György
Fall Sándor
Farkas Imre János
Friedmann Lajos
Glück Henrik
Gyarmathy Erzsébet
Hegyí Margit Klára
Hemmert István
Homonai József
Huszár Imre Ádám
István Tibor
Izsák Éva

Kali István
Kemény Adalbert
Kőő Ferenc
Kraft Géza
Lakatos László
Lakatos László (bp)
Lempert András
Lindenfeld Sándor
Lőrincz Dániel
Lukácsy József
Major Béla
Márton Sándor
Máthé József
Nagy Ferenc
Osváth Zoltán
Paizs László
Pálffy József
Pálfi Sándor
Pásty Tibor
Rácz Béla
Reiz Károly
Réder István
Róna László
Salamon Tibor

Sass Gyula
Sándor István
Silberstein Sándor
Szabó Károly
Szakács Adalbert
Szathmári Zsombor
Szivós Gyula
Szöts Dániel
Szöts Gábor
Szűcs Kálmán
Teichmann Izsák
Tréger Tibor
Weintraub László
Weyda János
Moldován Gyula
Veress Irén
Farkas László
Ábrahám Sándor
Bedő Béla
Bors Márta
Grünwald Imre
Kassay Károly
Kontesveller József

Gyermekgyógyászati kar

Adorján Károly
Ambrus Zoltán
Balogh Magdolna
Barabás Erzsébet
Baróthy Miklós
Bándy Barna
Bogdán R. Zsolt
Büchler Éva
Deák István
Gergely Mária
Gersch Eleonóra
Gross Katalin

Grün Tibor
Hirsch Etelka
Indig Sándor
Jakabos Kálmán
Jánosi Klára
Kollin Ágnes
Máthé Adalbert
Nagy Ilona
Nagy Katalin
Nemes Edit
Nussbaum Oszkár
Nussbaum Tibor

Pécsi Kálmán
Redensteiner Erzsébet
Schapira Tibor
Schunn János
Adorján Etelka
Bocskay Margit
Erdei Ilona
Kobrahely Rozália
Madaras Anna
Orbán Ilona

Közegészségügyi kar

Balogh András
Kopecznyi László
Géczy Ferenc
Airizer László
Charap György
Csorba András
Dizmatsek Tibor
Farkas B. Erzsébet
Fazakas Elek
Fekete Magdolna
Gáspár László
Halász János
Haltek Zoltán
Hollós Judit
Kocsis Lajos

Kovács András
László János
Liebermann György
Lőrincz András
Magyarósi György
Márialaki Károly
Mezei János
Péntek Júlia
Schupiter András
Szegő Viktória
Székely Béla
Székely Pál
Tökés Béla
Varga Ernő
Vertán Magda

Weinstein Ibolya
Wiener Ferenc
Zinner Márton
Fóris Lajos
Hâncu Maria
Jakab Kálmán
Nagy Attila
Szabó Zoltán
Szalló Irén
Ulbrecht Lajos
Gáspár Anna
Szima Zoltán
Altmann Ferenc
Molnár Imre

1952

Általános Orvosi Kar

Adler Kurt
Albon Tibor
Antalfy András
Bakóczy Károly
Balogh Zoltán
Barra Károly
Bartha Gábor
Bartha Lóránd

Berecz Lili
Bíró Valentin
Bíró Ferenc
Bíró Mária
Blau András
Bogdán Florián
Bressel Géza
Czimmer György

Csepreghi Pál
Csorba László
Dávid Brigitta
Dollinger Vilmos
Dósa Lajos
Elekes Magda
Fazakas Béla
Flórián Kálmán

Fóri Irén
Fülel Gizella
Gáspár Pál
Gergely László
Gödri János
Hajdú Rudolf
Hoffmann Ede
Horváth Tibor
Imrei Etelka
Izsák Viktor
Jakab Kálmán
Jeremiás Béla
Karda Attila
Kányádi Tibor
Kelemen Mária
Kelemen Lajos
Keller Gyula
Kertész László
Kollár János
Konrád Gyula
Korcság Károly
Korek Adalbert
Kovács Péter
Kovács Virginia
Kotilla Emil
Krajla József

Magyari Sándor
Matiz László
Márkus Kornél
Mátyás György
Mátyás Mátyás
Miklós Gergely
Miriszlai András
Módy Jenő
Molnár László
Molnár Mihály
Mózes Simon
Nagy Dénes
Nagy Ernő
Nagy Ferenc
Novák János
Orosz Sándor
Palancsár Antal
Péter István Ödön
Popper Alíz
Rácz János
Rákosfalvy Zoltán
Redlich Tibor
Renyé Károly
Róth György
Sárosi Tibor
Selmeczy Magda

Simonffy Árpád
Szabó Attila
Szabó Árpád
Szabó József
Szilágyi Domokos
Szilvássy Zoltán
Szöcs Ernő
Szöke Barna
Szücs Jenő
Todor Emil
Zatykó Gyula
Zelencsuk Miklós
Zillmann V. István
Zvér Márton
Grigercsik Gyula
Gyuricza Margit
Nagy Pál
Păunescu Liliana
Rochlitz János
Bogdán István
Braun Péter
Huszár János
Sántha Erzsébet
Tánczos Pál
Zsigmond József
Balázs Adalbert

Gyermekgyógyászati Kar

Balló Emma
Balló Kornélia
Bálint Éva
Bodola Éva
Both Gizella
Csengeri Mária
Csiszér György
Darvas Kálmán
Demeter Sándor

Gaál Edit
Györffy Gábor
Kerekes Piroska
Kovács Teréz
Moldován Katalin
Müller Rudolf
Ney Zsuzsanna
Sipos Ida
Szabó Berta

Szabó Brassai Etelka
Szász Lili
Tarczali Livia
Todor Mária
Hribik Janka
Iszlay Mária
Székely Sándor

1953

Általános Orvosi Kar

Adorján Mihály
Almási Zsuzsanna
Axelrád Ibolya
Balogh Zoltán
Barabási Károly
Baritz Árpád
Bálint Endre
Bálint Jenő
Bálint Babos József
Bíró András
Borsai Gábor
Bortnyik Olga
Botos Ibolya
Bőjthe Zoltán
Brassai Ildikó
Brüller Olga
Budai András
Cseh Aranka
Demeter András
Dull József
Faludi György
Fekete József
Fenke Ferenc
Ferencz Tamás
Gábos Zoltán
Gáspár István
Gersch Vera
Gyöngyössi Ferenc
Hamza Irén
Heilper Marianna
Imre Lujza
Imrei Géza
Kallós József
Karda Tibor
Kemény György

Kira Sándor
Kirilla Sándor
Konczwald László
Kuszkó Emilia
Lázár Gábor
London Károly
Mártha Ivor
Mester Zsolt
Mészáros István
Mihály János
Moldován János
Molnár János
Molnár Mária
Molnár Vince
Muzsnai Domokos
Nemes István
Oláh József
Rudits Katalin
Sárosi Jenő
Solyom Dezső
Solyom József
Schrádi Mihály
Stern Mária
Szabó László
Szász Oszkár
Szmuk Miklós
Toró Gyula
Török Éva
Trankulov József
Trombitás Bernád
Varga Gabriella
Varga Károly
Vass Jenő
Vass Sándor
Veress István

Vitális Sándor
Voith Emma
Zoltán Imre
Atzberger Gusztáv
Blumberg Ottó
Kurtyán László
Landau Márton
Labud István
Nádasy Ibolya
Róth József
Rónay Ferenc
Sipos András
Erdélyi Béla
Halmágyi Imre
Hettmann Károly
Kecskés László
Kieselstein Márton
Kiss Domokos
Major Péter
Mármor Gedeon
Páll Ernő
Pálffy Pál
Siklódi Sándor
Vass Gergely
Vásárhelyi Zoltán
Virágh Gábor
Búzás Gábor
Kézel B. Izabella
Kondráth Katalin
Jankovits János
Páll Ferenc
Mátis Dóra
Sárdi György

Gyermekgyógyászati Kar

Albu Tibor
Ambrus Margit
Barabás Gerő
Barkó András

Csíky Éva
Crețu Carol
Fazakas Lázár
Fodor Ferenc

Heisikovits Julianna
Kelemen Ilona
Kerekes Gáspár
Marosi Károly

Az 1953-ban végzetek találkozói

Metz Olga
Paizs Ilona
Pap Zoltán
Papp István
Straubert Mária
Sylveszter György

Szűcs Anna
Tóth Gizella
Tunyogi Sándor
Ungváry Márton
Wusinszky Elemér
Csiky Gyula

Sugár Ágnes
Papp Lenke
Fodor Ágnes
Mészáros Adalbert
Sipos Ottilia

1954

Általános Orvosi Kar

Bartha Csaba
Bertalan Izabella
Bócsa József
Csipkés Tibor
Csiszár László
Dánér Etelka
Döngölő Árpád
Feszt Tibor
Kovács István
László István
Meister V. Ferenc
Mokos Kálmán
Kramli Károly
Nagy Katalin
Palencsár Ernő
Suciu Liviu
Stahl György
Szép Tibor
Székely János
Zágoni Szabó István
Znorovszky Tibor
Bérczi András
Eisler Ernő
Gerhardt László
Hoka Ferdinánd
Kapusy Antal
Márkos Tibor
Mersei Félix
Óvári József
Papp Attila
Bencze Irén

Feuerstein Róbert
Péter Mihály
Szabó László
Szilágyi József
Tamás László
Tarczali István
Szép Albert
Barabás Dénes
Bucska Rezső
Gálffy József
Gábor István
Győri László
Kovács Tibor
Kuron András
Lakatos Gábor
Mrkos Sándor
Návrádi Péter
Pálffi Edit
Porcsalmi Sándor
Puskás József
Nagy Kálmán
Zathureczky György
Avasán Gyula
Cseh Zoltán
Dengelegi Tibor
Kánya Lajos
László Árpád
Lengyel Gyula
Miklós József
Szilveszter Zoltán
Orbán János

Páll Ferenc
Márton Páll Árpád
Tasnádi Rozália
Tamás Vass János
Singer Mária
Szentendrey Olivér
Szász Elemér
Weres Jenő
Szalai Ferenc
Kerekes Ervin
Joanovits János
Márk L. Ágnes
Eröss Erzsébet
Scsok Lajos
Bodor András
Fábián András
Jászai Magdolna
Orbán László
Lehner Károly
Trozner Ferenc
Lőrincz Kálmán
Balogh Magdolna
Domján Márta
Zaharia Aurel
Szabó Mátyás
Lebedi János
Berecz Mihály
Kiss Irén
Oláh Gyula

Gyermekgyógyászati Kar

Babinszky Lili
Belkovits Dorottyá
Bencze Margit
Bíró Felícia
Bíró Ildikó
Csósz Irma
Daczó Piroska
Dénes Hajnal
Dobránszky Irén
Dolch Anna
Fülöp Erzsébet
Kocsis Márta
Papp Éva

Rubin Márta
Ajtai Sándor
Balácsi Tibor
Barbu László
Borbély András
Borsovitzky Aladár
Czira Sándor
Csefő Zsolt
Fekete Sándor
Ferencz András
Józsa János
Kazemiresch Róbert
Kertész Béla

Kiss Ervin
Kovács András
Nagy László
Misky Lajos
Ruzsa János
Stefanics László
Szánthó Lajos
Tamás Károly
Abrudbányai Éva
Tulogdy O. Margit
Bögözi Adél
Magyarai Tibor
Nagy Júlia

1955

Általános Orvosi Kar

Bagosi Pál
Bálint János
Bánházi Gyula
Beke János
Binda Lucia
Binder Ferenc
Borbély Irén
Both Gábor
Both Lajos
Botos Lőrinc
Cseke Lajos
Czumbel Elza
Demény János
Dömsödi Tibor
Farkas Mihály
Ferencz Balázs
Foris Zoltán
Govrig Ödön
Györy Erzsébet
Halász László
Horváth Olga
Hönig K. Judit
Hudák István
Huszár György
Jámbor János
Járai István

Kalló Tibor
Kiss László
Komlósi Albert
Kozák Gábor
Köble József
Köblös László
Kürthy Á. Zsuzsa
László Antal
Lázár György
Lempert Márton
Madas Imre
Malatinszky Gy. Éva
Márer St. Éva
Mezei János
Murányi B. Alíz
Nagy Imre
Nagy S. Mária
Nicolescu Dorin
Nyéki László
Orosz Tünde
Osváth Gyula
Pakó N. Ágnes
Pallai Géza
Papp Károly
Pethő Attila
Péter Iván

Pupp Antal
Puskás Lajos
Ravasz József
Rácz Lajos
Rád Sándor
Salló György
Salló Zoltán
Szabó Barna
Szabó Csba
Szabó Irén
Taraczközi Zoltán
Tóth László
Varga Sándor
Vass Sándor
Vay István
Váta Alpár
Vincze Lajos
Wulánszky L. Judit
Bartha Magda
Lengyel József
Gámentzy Jenő
Grossmann Erika
Sebestyén Dénes
Székely András
Túrós Tibor

Gyermekgyógyászati Kar

Alexi Edit
Ávéd Eleonóra
Bába Klára
Béles Ilona
Bíró Árpád
Braunn Marianna
Deák Matild
Erdei Ilona
Fazakas József
Hartwig Ferenc

Hirsch Izsák
Horváth Endre
Hönigesz Margit
Joikits Tibor
Kakócz Gyula
Kovács Károly
Kovordányi Ildikó
Major Zoltán
Mestitz Anna
Mestitz Franciska

Péter József
Pohl Antal
Réti István
Szabó Etelka
Szántó Magdolna
Székely Bálint
Zsigmond Gizella
Bzduch Árpád
Kraftsik Júlia
Szabó Bálint

1956

Általános Orvosi Kar

András László
Antal János
Asztalos János
Ábrám László
Balogh Lajos
Balogh Árpád
Bagdi Géza
Blényesi István
Boga Olivér
Bodnár Lajos
Búzás János
Csordás István
Csíky Miklós
Cseh Tamás Imre
Dancs Károly
Deák Sala József
Demeter Katalin
Farkas Zoltán
Farkas Pál Tibor
Fekete Loránd
Fejér László
Fodor György
Fogarasi János
Fogarasi Géza
Fűrész Olga
Gergely Valéria
Graur Mária
Gombik Zoltán
Hauler József

Herz Sándor
Istváni Sarolta
Jenei István
Kacsó Elek
Katonai Béla
Kapusán György
Kele Mihály
Kecskés László
Kiss János
Kónya Margit
Konrádi Márton
Kovács Károly
Lénárd Ádám
Mátyás István
Nagy András
Nagy Lajos
Nagy László
Német Ernő
Opre Béla
Orculas Eftimiu
Pop Camil
Papp Sándor
Pálmai Gyula
Ráskai Attila
Rozsnyai Anna
Saápi István
Sepsi Lajos
Seres Sturm Lajos
Sreiber W. János

Szabó Géza
Szabó Sándor
Szabó Albert
Szegedi Károly
Székely Ibolya
Szépréti Eleonóra
Szilágyi Sándor
Szöllösi Árpád
Theil Erika
Töke Benjámín
Török Zoltán
Tímár János
Ungvári Erzsébet
Varga László
Vajda László
Vargyas Károly
Várhelyi Etele
Zilmann Hilda
Băbăluu Alexandru
Dinka Sándor
Plés Ferenc
Szabó Ferenc
Kozák Ferenc
Danis Ferenc
Huzsuk László
Mezei István
Zsejki Gyula

Gyermekgyógyászati Kar

Argyelán Mária
Babos Júlia
Benedek Etelka
Bod Magdolna
Deák Márta
Fodor Irén
Gáll István
Gorzó Árpád
Geiger Matild
Haász Sándor
Halmágyi Ilona

Ilonka Margit
Illyés Éva
Kádár Zoltán
Măceanu Teofil
Muntyán Gabriella
Morán M. János
Nagy Anna
Nagy Etelka
Nagy Zoltán
Orbán Mária
Pálffy Béla

Rauscher Ede
Rossi Edit
Seszták Adrien
Semsei Andor
Szabó Katalin
Szatmári Katalin
Tuka Piroska
Ványai Lujza
Rajka Mária
Albert Piroska

1957

Általános Orvosi Kar

Aczél Károly
Ambrus Árpád
Bagoly Lajos
Balázs Anna
Barabás Anna
Bándi Imre
Benkő Gyula
Bochdanovits Sándor
Bódy Adorján
Budai István
Csókási Ferenc
Debreczeni Aladár
Deme Gábor
Dezső István
Etédi Jenő
Farkas István
Fekete Erzsébet
Füleki Kacsó Sára
Gámpe P. Margit
Gergely Tibor
Herskovits László
Horváth B. Anna
imre Sándor
Incze Dénes
Jakab Ilona

Jaskó György
József Ferenc
Kádár Dezső
Kahán Géza
Kántor Tibor
Kányádi Z. Antal
Kászonyi Margit
Király Ottó
Kisgyörgy Árpád
Kovács János
Köllő Vince
Krézler Sándor
Lakatos Vilmos
Léb László
Mátyus András
Mihály Mária
Nagy Ferenc
Öllerer Klára
Páni Éva
Prigya András
Puskel Zoltán
Rác Tibor
Rédl Éva
Sárosi Zoltán
Sebestyén Gyula

Simon László
Sprenger Ferenc
Szász Pál
Szilágyi K. Judit
Szotyori Ildikó
Teveli Judit
Torner Gusztáv
Toró Árpád
Tóth Ferenc
Török Béla
Török Lajos
Turzai Erzsébet
Vánky Farkas
Wots Gyula
Záborszky Ferenc
Zsigmond László
Koncz Tibor
Lukács László
Nets Ilona
Róth Ferenc
Egyed József
Hadházi Lenke
Renytye Margit
Dani Ferenc

Az 1954-ben végzetek 25 éves találkozója

Az 1958-ben végzett gyógyszerészek 30 éves találkozója

Gyermekgyógyászati Kar

Aracsi Éva
Balázs Zita
Balla Árpád
Bauer Béla
Behm Béla
Csontos Erzsébet
Domokos Lenke
Erdő János
Gecse Olga
Gerecze Piroska
Götz Margit
György Emil

Halmi Werner György
Illyés Iván
Imre Mihály
Kardos János
Kézdi Gyula
Kozma Klára
Kozma Mihály
Lighinu Ibolya
Medgyesi Rozália
Moldován István
Nagy Emilia
Nagy Zoltán

Páll Ildikó
Pázmány Elemér
Szöcs András
Török László
Veress Éva
Vékás Zoltán
Vékony Emma
Weisz Erzsébet
Wiesler Mária
Szilveszter Ibolya
Rácz Júlia
Pávai Erzsébet

1958

Általános Orvosi Kar

Adorján Andor
Adorján Erzsébet
Albert Zsigmond
András Emil
András Zoltán
Bakó Erzsébet
Barta János
Bartha Károly
Bálint Péter
Belcsug Gábor
Benedek Sz. Etelka
Bíró Mózes
Bodoni István
bonyhai Kálmán
Böhm József
Brassai Zoltán
Csergő Tibor
Cserny József
Csiszér P. Hajnal
Czumbel László
Dadai B. Emese
Deák István
Debreczi Olga
Dely Alajos
Elek Mária
Falka Elza
Fekete Attila

Fekete Sándor
Ferencz Ernő
Ferencz László
Fogarassi Mária
Fórika György
Gál György
Gáspár Katalin
Guld Emil
Hant Laura
Hegedüs Béla
Huszár Gyula
Imre Ferenc
Iván Mihály
Jakab Tibor
Jaskó János
Józsa Piroska
Kapitány András
Kedves László
Kelemen József
Kocsis József
Kovácsinszky József
Lázár Judit
Leon Gabriella
Lénárd István
Lukács Katalin
Lüdke Walter
Maák Sándor

Major Tamás
Mánthó Ernő
Márkos Ibolya
Máthé István
Máthé Sándor
Mátyás Tibor
Mester Tibor
Mezei László
Mítzi Kálmán
Miklós Bérczi Ildikó
Molnár Ernő
Molnár Imre
Mózes Sándor
Müller Dániel
Nagy Béla József
Nagy Béla
Nagy Lajos
Nagy Sz. Magdolna
Nascocsics M. Emilia
Nádassy István
Nemes Pál
Nemes Tibor
Onyeczky B. Anna
Óvári Zoltán
Paizs József
Papp Cs. Hajnal

Páll Chirița Ella
Perczel Attila
Pintér Éva
Piros Ferenc
Polcsán Eszter
Puskás Klára
Rettegi Károly
Stadelmann Mária
Szabó Miklós István
Szabó Zoltán
Szathmári Ferenc
Szász Ferenc
Szép Kompó Ilona
Szövérfy Attila

Szövérfy Ágnes
Takács Jenő
Takács Mihály
Taugner Aurel
Vass Gusztáv
Veres Pál
Vincze Éva
Wuchetisch Ráskai Izabella
Zattler Márta
Zári Mátyás
Felméri András
Lukács Ilona
Lázár Dávid
Keresztesi K. Ádám

Cseh Nándor
Bónis Sándor
Boros András
Dworzsák László
Füle László
Erdei András
Kercser Károly
Kovács Gyula
Kovács Miklós
Martinez Imre
Sípos Gyula
Szemes Iászló
Szűcs József

Gyermekgyógyászati Kar

Bartha Margit
Benedek Irén
Bittermann Ernő
Csáthy Ilona
Fekete Katalin
Ferencz Éva
Fikker Ede
Gáborvigh Júlia
Groholy Éva
Gyergyay Gabriella
Janovits Sándor

Kapusi Margit
Kemény Mária
Király Bittermann Ilona
Kósa Zoltán
Liptay Alexandrina
Módy Anna
Musulin Forika Margit
Müller Éva
Nevezi Anna
Oláh Mihály
Papp Rozália

Pákay Éva
Pop Ariana
Rác Tibor
Schwartzemberger Mária
Szatmári Judit
Tóbiás Oláh Amália
Vörös Erzsébet
Bulla Pál
Cămărășan Emil
Masuti Bianka
Nagy Emma Judit

1959

Általános Orvosi Kar

Acher Mária
Albert Margit
Anderkó József
Amrás György
Asztalos Béla
Asztalos László
Ács János
Baki Lóránd
Barabás Imre
Bács Sándor
Bende Barna
Bernád Erzsébet

Bíró József
Birta László
Bokor Zoltán
Boldis Endre
Both Sándor
Batiza Juliánna
Csergő Márta
Dávid Gyula
Demeter Jenő
Derzsi Tamás
Duha Melánia
Fenke Lajos

Fodoreanu Ana
Frenkó András
Fülöp Tibor
Gönczi István
Györffy Lajos
Györke György
Hampel Irén
Hauer Erik
Hegedüs József
Jakab Béla
Jánosi Lajos
Kállai Tibor

Kántor Imre
Kelemen Mária
Keresztes Éva
Kertész Gyula
Kerülő József
Klímai Emília
Kolumbán Pál
Komáromi Mihály
Kovács János
Kovács Katalin
Krizbai Adorján
Lobstein Vera
Lukács Lajos
Marozsán Magda
Máthé Tibor
Mezei Anna Gyöngyi
Moldován N. Eleonóra
Morvay Béla
Müller János
Nagy Béla
Nagy Etelka
Nagy László
Nagy Zoltán
Pachota Gyula
Papp M. Ilona

Papp János
Párádi Enikő
Perjéssi Jenő
Prodán Géza
Puskás Erzsébet
Rend Aranka
Rettegi Tibor
Sadler Annamária
Sárközi Lidia
Selyem Csaba
Serdült József
Simon Ilona
Sófalvi György
Şolea Sándor
Suhajda Antal
Szabadi Ilona
Szabó Géza
Szabó Irén
Szabó László
Székely András
Székely Mihály
Sziklay Judit
Szmutny Irén
Szotyori József
Takó Ilona

Tausz Vera
Tóth Pál
Török Teréz
Ungváry Julianna
Vajna Ágnes
Válics Margit
Veress Árpád
Vizer István
Zitzmann Imre
Zöld Antal
Antal József
Ádám Gyula
Bíró Árpád
Farkas József
Huber Gábor
Kenéz Gizella
Rölich Katalin
Steindl Margit
Szolomájer Ferenc
Válics Ernő
Wolmann Emil
Merza Viktor

Gyermekgyógyászati Kar

Balázs Mária (S)
Balázs Mária (T)
Batizi András
Boér Veronika
Bosi Ibolya
Déra Tibor
Dobos Mária
Eigel Mária
Fekécs Ibolya

Fülöp Katalin
Jancsó Klára
Kovács Éva
Malán Mária
Májai Irma
Millye Margit
Neményi Júlia
Sándor Margit
Schmidt Mihály

Szabó Imre
Szeibel Éva
Szentkirályi Anna
Vuin Erzsébet
Tonk Mária
bodor Erika
Kemény Erika

1960

Általános Orvosi Kar

Akszenyuk Mária
Andrásy Gyula
Antal Gerő

Árkosi Edit
Bakos László
Balló Béla

Bardóczi Simon
Bálint Gizella
Bálint Károly

Bányai Árpád	Imets Anna	Sárkány Lóránt
Bárdi András	Imre Lajos	Sipos József
Beczási György	Jakab Béla	Süvegh Béla
Berszán Magda	Kalmár Géza	Szabó József
Bige Szabolcs	Kencse Sch. Margit	Szabó Vilmos
Bíró Erzsébet	Kirsch Antal	Székely Ferenc
Bíró Géza	Kotsis Lajos	Szilágyi Ibolya
Bódi István	Kóbori László	Szilágyi László
Bogdán László	Kocsis Zsófia	Szőcs Károly
Bogdán Vilmos	Koós Zoltán	Szurkos István
Bonyhai György	Kósa Attila	Takács Tibor
Boros Mária	Kosztá József	Teleki Levente
Csáki József	Kurkó János	Tőke Anna
Csizmás József	László László	Trohán Hanna
Csoma Imre	Leon Mária	Vantsik János
Deák János	Lőrincz Marianna	Vasvári György
Farkas Noémi	Lucz János	Velcsov Péter
Fákó András	Magdó János	Verestóy Sarolta
Fákó Árpád	Máté Margit	Vigh László
Fekete Kálmán	Májér Lajos	Vlădescu Gertrúd
Fekete Olga	Mező Imre	Vofkori József
Filipánits Lajos	Méder Károly	Volcsuk József
Filipánits Zita	Molnár József	Zakariás István
Filipp György	Muske Andrea	Zillmann Jenő
Fodor Elemér	Müller Alfréd	Zsigmond Elemér
Fráncu Maria	Nagy László	Dósa Endre
Gecse Zelma	Nagy Polixénia	Bíró András
Gergely Vilma	Orbán Márta	Bíró István
Giritti Lajos	Orosz Magda	Boda Sándor
Grauzer Szabó Judit	Pallai László	Kanabé Zoltán
Grummel Ferenc	Papp Mária	László B. Ildikó
Gyepesi Dalma	Pásztor Mihály	Kovács Tamás
Györffi László	Péter Éva	Major Mózes
Györfi Mária	Péterffy Árpád	Máthé Benedek Vilmos
Hadházi Erzsébet	Péterffy László	Tasnádi Márton
Horváth István	Rákosi Sarolta	Teleki G. Gertrúd
Illyés Árpád	Róth Ilona	Weich Viktor
Illyés Miklós	Samarjai Ottó	

Gyermekgyógyászati Kar

Baróthy Sarolta	Csegezi Etelka	Gál A. Piroska
Bartis Piroska	Fehér Edit	Gergely Erzsébet
Bota Sarolta	Fernangel Anna	György Sándor

Kozma Erzsébet
Lázár József
Lengyel Zsófia
Mandula Gy. Margit
Meicher Mihály

Molnár Mária
Orosz Albert Gy.
Pollák Noémi
Szabó Tivadar Pál
Szatmári Elek

Vonház Edit Ilona
Kovács Ilona

1961

Általános Orvosi Kar

Adorján Csaba
Antal Zoltán
Bakk Gábor
Bakos János
Balázs Klára
Barna Cosmina
Bartha Emma
Bálint Ernő
Bende Zsombor
Berindán Vilmos
Bérczes Judit
Blága József
Bogdán Gyula
Csekme Márta
Csongvay Zsolt
Csögör István
Czégé Ferenc
Czimbalmos István
Dániel Tibor
Farkas Antal
Fazekas Ilona Magdolna
Fábián Sándor
Frâncu Ioan
Friedmann Vilmos
Fülöp Ferenc
Gampe Géza
Géczy János
Gündisch György
Győrffy Péter
Győrffy Piroska
Harai Ferenc
Horber Károly
Horváth Gyula
Horváth Loránt
Hoványi Gyula

Huszár Magdolna
Jagamos István
Jeszenszky Ferenc
Kabdebó András
Kakuts György
Katz Erna
Kiss András
Klein Károly
Kolozsi Mária
Kovács Éva
Kovács László
Kurunczi Sándor
Lakatos Ottó
Lannert Zsuzsanna
Lazányi Marianna
László Dénes
László László
Lőrincz Ida
Lőrincz János
Lőrinczi Dengezics
Lőrinczi Vera
Majdik Ábel
Márton Erzsébet
Márton László
Mélik Frida
Molnár Judit Éva
Nagy András
Nagy Katalin
Nagy Pál
Nüszl László
Oláh Béla
Palencsár Lőrinc
Panigay Róbert
Páll András
Péter Éva

Rác Tibor
Román Erzsébet
Rónai Béla
Sárosi László
Soós András
Straub József
Szatmári Péter
Szatmári Sándor
Szentkirályi Csaga
Székely Balázs
Székely Ferenc
Szilágyi István
Takács Tibor
Tatár József
Vass Etelka
Vánky Kálmán
Veér Annamária
Zsemlyei Mária
Bárányi Ferenc
Nagy Lajos
Daróczy Erzsébet
Farkas Lajos
Gardó Noémi
Huszár Árpád
Imre Ibolya
József Pál
Kátai Albert
Nagy Margit
Papp Gáspár
Péter Julianna
Simonsits Edit
Szücs György
Tóth László
Vajda Éva
Zsíros Valéria

Az 1958-ban végzett orvosok és gyógyszerészek 25 éves találkozója

Az 1961-ben végzettek 30 éves találkozója

Gyermekgyógyászati Kar

Asztalos Márta
Benkő Alíz
Bíró Erzsébet
Csiki Adél
Enyedi Gyula
Fazakas Sándor
Finta László
Hegyí Márta

Jakab Annamária
Kocsis János
Kohlmáyer Margit
Kollár Klára
Magoss Katalin
Máthé Irén
Nagy Gyula
Páll György

Paál Györgyi
Szépréthy Zita
Szilágyi Éva
Wotsch Beáta
Aranyossy Júlia
Balogh Zoltán
Takács B. Ilona

1962

Általános Orvosi Kar

Anghi András
Ács István
Babicsák István
Balla András
Balogh Gyula (B)
Balogh Gyula (D)
Bay Miklós
Becsky Ilona
Bibó Árpád
Cseke András
Dengel H. János
Dobolyi Sarolta
Ferenczi Adrianna
Ferenczi Gábor
Florian Constantín
Gáliszter Erika
Gáspár Éva
Gruden András
Gyerkes Lőrinc
Haşu Xenia
Házi László
Inceffy Zsolt
Józsa Ákos
Kercsó Attila

Kerek István
Kiss T. Mária
Kocsis Mária
Kozma György
Köble Botond
Kristóf Árpád
Lengyel Ferenc
Lorenzovits Sándor
Mangel István
Martonos Zsigmond
Máthé János
Mezei Gyula
Mészáros Ágnes
Moldovan János
Munteanu Sanda
Nagy Melinda
Nádlér Zsuzsanna
Németh Anna
Ploczkuj Ilona
Puskás Szilárd
Reichel Károly
Sipos László
Szántó Ida
Szász István

Szerémy Éva
Szilágyi Lajos
Szondy Miklós
Tamás László
Tinkl Zsuzsa
Újváry Imre
Valentsik Irén
Vaszkó Ildikó
Zagyva Tamás
Baroá Silvia
Borsos Irén
Martoncsák Gyula
Duha Kristóf
Juhász János
Milcov Ladislau
Moga Mária
Tódotz Magdolna
Tófalvi Auguszta
Wogel Éva
Wagner Ágnes
Zárug Anna
Zsarnovszky Gyula

Gyermekgyógyászati Kar

Bálint Rozália
Csiszér Klára
Fejér Júlia

Horváth Eszter
Jaklovszky Dénes
Kiss Júlia

Kocsis Katalin
Laszko Júlia
Luka Edit

Mihály Rozália
Molnár Csaba
Orbán Rozália
Ordódy István
Putz Erzsébet

Szabó Mária
Székely László
Udvar Irén
Váncsa Ilona
Baranyi Attila

Bölöni Júlianna
Fodor Péter
Strömpel Márta
Székely Piroska

1963

Általános Orvosi Kar

Baumann Vilmos
Bálint Géza
Bíró R. Ildikó
Boda István
Borbély Lénárd
Czintos István
Dallos Erzsébet
Deák Elek
Fogarassi Ibolya
Fülöp Mária
Grépály András
Gündisch Klára
Gyulafalvy M. Judit
Hugyák József
Illyés István

Jónász Teréz
Kakucs Sándor
Katz Pál
Kálmán László
Kósa László
Kovács Sándor
Kovács Anna
Köröcsi Imre
Laczi József
Lusztig Schwartz András
Moga János
Mózes Ede
Orosz János
Permeki István
Rácz Katalin

Schön Miklós
Serdült Tibor
Szatmári Sebestyén
Szálasi Izabella
Szilágyi Ágnes
Tamás Attila
Telegdi Pál
Teszler Alfréd
Vésmária
Virág Rozália
Wertzberger Péter
Zagyva Miklós
Bertalan János
Bordás Imre
Czédula Róbert

Gyermekgyógyászati Kar

Ady Éva
Ábrahám Róbert
Barabás Mária
Bíró Barna
Bíró F. Zita
Boér Ádám
Bojtor János
Elekes Zs. Éva
Geiger P. Márta
Gógutz Attila

Kolcsár Sándor
Kovács Cz. Gabriella
Keresztesi István
Kun Ottó
Laczkó Anghi Mária
László Lajos
Maludy László
Mészáros József
Munteanu Gheorghe
Puskás Katalin

Putz Károly
Schmidt Alfréd
Szabó József
Szabó B. Palma
Szaniszló Erzsébet
Unghi Etelka
Varga Mihály
Kocsis Magdolna
Nagy Árpád

1964

Általános Orvosi Kar

Aberle András
Bardac Josif Dorin
Bálint István Attila

Bartha Ferenc
Bíró Gábor
Böjhe József

Brendus Gyula
Fekete Izabella
T. Florea Felicia D.

Az 1964-ben végzett gyógyszerészek 25 éves találkozója

Az 1965-ben végzett orvosok tízéves találkozója

Garlati Balla Mária
Gegő József
Henter Izabella
Herțescu Valeriu
Izsák Sándor
Jámbor Kálmán J.
Jung János
Kontur Bertalan
Kósa Lehel Tibor
Kovács Sándor
Leiti Ottó
Lengyel Jenő
Lőrincz Attila V.
Magyar Irén

Magyary Árpád
Maksay István
Maksay József
Martzy Ágoston
Mants György
Nagy Jenő
Paizs Elemér
Pajzos Csaba
Parádi Levente
Rácz Jenő
Rácz János
Serester Zoltán
Sükösd József
Szakács Elemér

L. Szánthó Piroska
Szigyártó Zoltán Gy.
Szöcs István
Tamás Emese
Talián Ferenc
Tomanicska István
Török Sándor
Varga Gyula
Végső Antal
Vitos Attila
Gyalai Korpos István
Sima Edit
M. Schwarzenberger Mária

1965

Általános Orvosi Kar

Ádám Nagy Aranka
Bara Matild
Bara Márta
Barna József
Bari Ella
Barabás Sz. Lídia
Bálint Jenő
Bencsik József L.
Beke Anna Hedvig
Bíró Magda
Bogdán Mihály
Ciontoș Iosif
Coman Năftăilă
Csögör Erzsébet
Csiki Csaba Jenő
Finta Kőváry Ibolya
Förster Balázs
Fremda Éva

Gálfy Erzsébet
Györy György
Horváth Dániel
Kakuts D. Mária
Kiss Réka Mária
Király József
Komporály István
Kósa András
Kövesdy Pál
Lupu U. Doina
Marincovici Delia
Egri M. Lajos
Menyhárt K. Viktória
Mikuláj Sándor
Papp Péter
Pataky Géza
Pașca Victor
Papp Árpád

Papp János
Sándor Borbála
Schuschnig Walter
Schmidt Ferenc
Szacsvai Zsigmond
Szabó Grépály Júlia
Szabó Sándor
Székely Kósa Margit
Szövérfi Károly
Tófalvi Karolina
Vajna Tamás
Venczel László
Benedek Ildikó
Csernik Zoltán
Kiss András
Török Lehel
Veér Ödön

Fogorvosi Kar

Barth B. Margit
Buchmann Vilmos
Csillag Pál
Demeter Áron

Götz Kálmán
Halász József
Hertl Mária Ágota
Kakassy Sándor

Lechmann Teréz
Mici Despo
Molnár Margit
Nagy Endre

Papp László
Páll Mária Ildikó
Sárpataki Ferenc

Sipos Gaudi Cs. Júlia
Szentmártoni László
Török Anna

Vörös Klára

1966

Általános Orvosi Kar

Bartis B. Emese
Bereczki F. Márta
Bodó F. Ferenc
Bóér László György
Boga Ferenc
Borbély Hajnal
Branner Katalin
Crețu Ioan
Csizér Anna
Csiki Zsuzsanna
Czimmermann Márton
Eperjessy László
Fazakas Ferenc
Ferencz Zoltán
Fodor Domokos
Gîrbovan Liviu
Gozaru Comaromi Septimia
Hahn László

Huszár Ernő
Incze Árpád
Kovács István
Kun Imre Zoltán
Kuna Tibor
Magyarosy F. Júlia
Makó István
Maricza István
Marosi József
Munteanu Nică Veleria
Nemes György
Ősz Tibor
Pável László
Pápai Béla
Podolyák Ferenc
Puskás Károly
Ráczkövi Attila
Rotter Elemér István

Rütz János
Sánduj Anna
Sándor József
Soós Béla
Szabó Mihály
Szántó László
Szász Tamás
Szász Kurucz Márta
Szász Borbála
Szmolka Ildikó
Szőke Béla
Szűcs Erzsébet
Tóbes H. Mária
Toia Dorin
Tóth István
Tüdős István Albert
Vass Sándor

Gyermekorvosi Szak

Ajtay puskás Ildikó
Asztalos Imre
Balogh Rozália
Bányai E. Irén
Báthory T. Éva
Bereczky Iván
Bernád Mária
Boros Sándor
Csatlós Annamária
Csáky Csaba
Dulău Florea Felicia
Erkedi Ordentlich Ilona
Fazakas Klára
Ferenczy B. Ilona

Fóris Pop Magda
Gönczy László
Hájtájer L. Mária
Horváth Mária
Kamenyiczky Sipos Zsuzsa
Kállay Borbála
Kiss Árpád
Komporály Matolcsi Magda
Laza Sz. Veronika
Major Ida
Mazingher Mária
Menyhárt János
Nagy Zsuzsanna
Ostin Nicolae

Sárközi Sándor
Séra Kiss Ida
Schlier T. Magda
Szabó Lajos
Szentmártoni Kálmán
Szekeres Árpád
Székely Sándor
Székely Klára Sz.
Tătaru Pireanu Lucia
Thuri Attila
Tivadar Viktória
Zurányi György

Az 1966-ban végzett orvosok 20 éves találkozója

Az 1966-ban végzett gyógyszerészek 20 éves találkozója

Az 1966-ban végzett orvosok és gyógyszerészek 20 éves találkozója

Az 1967-ben végzett gyógyszerészek 10 éves találkozója

Fogorvosi Kar

Căpîlna O. Mihaela
Császár László
Domokos Fehér Ida
Drăghia Ehedi Sofia
Drogeanu M. Ioan
Dumitrescu M. Ioan
Fekete Sarolta
Ferenzi Elekes Ágnes
Futó Varga Enikő

György István
Gyulafalvy Vămeanu Márta
Kászoni Kurjatkó Anna
Kurjatkó Toma
Kiss Vera
Kinda László
Kocsis Éva
Marthy László
Máthé Imre

Rusz Sándor
Sándor Béla
Sófalvi Imre
Száva István
Szilasi Mária
Szilágyi I. Ilona
Szöcs Házy Rozália
Varga Béla
Csavar Erzsébet

1967

Általános Orvosi Kar

Balla Gyula
Bás István
Bencze Sarolta
Berta V. Eszter
Birta Gábor
Bloj Laurențiu
Boda D. Katalin
Boér Paula
Braun B. Jolán
Csekő Elemér
Eisler M. Gizella
Felszeghy Irén
Gavallér C. Mária
Grauzer Annamária
Ghenea Alexandru

Gönczy Péter
Götz Mária Magdolna
Hertl B. Katalin
Horváth I. Rozália
Ilok Sándor
Jánossy Mihály
Kicsid Sándor
Kotró László
Lakó József
Lepedus Magda
Major E. István
Máthé R. Mária
Molnár János
Molnár Attila Dezső
Mustață Valeriu

Oláh István
Péterffy Páll
Ráduly Árpád
Schmidt V. Margit
Simon Nagy Piroska
Szántai Béla
Szathmári Attila
Szép Ilona
Tóth G. Andrea
Tóth Ilona
Törös Vigh Éva
Varga István
Vári András

Gyermekorvosi Szak

Akácso H. Irén
Asztalos Mária Judit
Bálint Lajos
Béres Károly
Brendus Edit
Burnuz Mihaela Cătălina
Constantin Maria
Cseh Mária
Csíky Katalin
Demeter Erzsébet
Dungaciu Gheorghe
Engelleiter Mária

Farkas Zoltán
György István
Kapás F. Gizella
Kiss L. Klára
Király Izabella
Koncza Árpád
Kondás K. Éva
Kovács Rozália
Makai Mária
Májker B. Mária
Mínzat B. Julianna
Molnár András

Nagy Edit Enikő
Oláh G. Edit
Rákosi Dénes
Schultz P. Edit
Sólyom Ferenc
Solymosy Csaba István
Szabó Zsuzsa Mária
Szerdalác Zsuzsanna Klára
Szép Gyula
Tóth Olga
Tatu Minerva

Fogorvosi Kar

Ambrus Katalin
Barabási Miklós
Bilistjuk J. Ilona
Borbély Zoltán
Cserős László
Danci Gavril
Dragomán Pál
Csomóss K. Éva
Fehér László
Fekete Mária
Fodor Attila
Gáll József
Gerzsenyi Éva
Geréb István
Gyöngyössy Gizella

Hum Ferenc
Jakab H. Mária
Kovács B. Klára
Kóródi Zsuzsanna
Kürthi László
Lazár Valeria
Laczkó Anghi Magda
Márton Zoltán
Mezei László
Mihály István
Miklós Rémán Csilla
Moga Stefania
Nagy László
Nagy R. Etelka
Nám Loránt Miklós

Papp László
Patakfalvy Károly
Pakucs Gizella
Piski Erzsébet
Róth Anikó
Szász László
Szinn Sz. Katalin
Szabó Erzsébet
Székely N. Magdolna
Toszó Sarolta
Ursachi Viorica
Vaszkó András
Veér Gyöző

1968

Általános Orvosi Kar

Abrudan Ivan
Acalovsky Vladimir
Almási Antal
Aszalós Albert
Bartha András
Bálint Attila
Benke József
Becsky Miklós
Blechner Morelli
Botos József
Botár László
Bokor Jolán
Bukovinszky Miklós
Bucur Iuliu Vasile
Călbureanu Maria
Csutak Lajos
Daróczi János
David C. Ioan
Dobrescu M. Tudorel
Friciu Ioan
Frenkel János
Gergely Béla

Giriti B. Mária
Herman A. Marius
Husu I. Horea
Kátay László
Kajlik K. Margareta
Kapás István
Kórodi K. Anna
Kiss Lajos
Kikeli Pál
Kovalszky Péter
Kovács T. Gyöngyvér
Laczikó B. Mihály
László B. Lenke
Liboteanu Ștefan
Márton V. Éva
Mezei Miklós
Megyes Tibor
Mihailov Adriana
Nagy F. Ferenc
Nagy Levente
Panté Ioan
Reff Dorin

Rédai Géza
Schön Szűcs Ildikó
Schuster Horst
Sechereșiu Lia
Serachitopol Eugen
Sireteanu B. Liana
Salamon Andrei
Solymossy Miklós
Stefankovits Zita
Stefănescu Gabriela
Strömpel Ágnes
Sas Cornel
Szabó Károly
Szabó Sasu Elisabeta
Szabó Endre
Székely Gyula
Tițirigă Vasile
Szepessy István G.
Tyukodi Sz. Éva
Vogel Veronika

Gyermekorvosi Szak

Almási Eisele Éva
Bálint Nagy Olga
Bálint László
Baboianu Olariu Doina
Bajcsi S. Éva
Balogh V. gyöngyvér
Barabás T. Mária
Barbu Virginia
Bauer Gizella
Bíró Gábor
Bolog Elena
Cealera M. Sultana
Comşa Marius
Csipkés R. Ilona
Éltető Sz. Erzsébet
Felfalusi Major Anna
Forcun K. Sonia
Fülöp Ibolya
Gyepessy Mária
Gheorghie Ana Maria

Gréppály István
Glück Márta
Haris Margit
Ivan G. Mariana
Jónás S. Jenő
Kása József
Kerekes F. Judit
László Ferenczy Ilona
Kerestély M. Veronika
Kéry Csilla Mária
Kiss Éva
Külös B. Ilona
Lengyel N. Éva
Maior P. Margit
Maior Eugen
Maruscák P. Katalin
Mureşan Maria
Munteanu A. Rodica
Nagy Margit
Pápai Puskás Mária

Popescu Nicolae
Ripszky Mária
Roth-Reimesch Ursula
Salamon S. Stella
Sarkadi T. Enikő
Sglimbea H. Doina
Stoica Éva
Szöcs B. Karola
Szalay Ildikó
Szántó András
Szentpétery M. Mária
Takács Béla
Tarnovicz Alexandru
Tişescu Radu Maria
Todea Liviu
Varga Sabin
Váry Éva
Wolf. V. Anikó

Fogorvosi Kar

Albert Kálmán
Anghi József
Bába István
Baczó Piroska
Balássy Péter
Benczédi Kelemen
Brasoveanu Victor
Centea Alexandru
Cosma Ana Eugenia
Csiszér Ernő
Csutak Katalin
Demeter Magda
Dengiel Ortrud
Dénes Edit
Dócsy Miklós
Elekes József

Gheorghiu Nina
Jantuan Mihai
Karancsi János
Kiss Dezső
Kolozsvári Béla
Kupa László
Kristóf Mihály
Marton Mária M.
Mureşan Iulian
Nagy András
Ohanian Gabriel
Opra Béla
Péterffy Erzsébet
Roşca Elena
Sándor Ágnes
Steli József

Stănescu Marcel
Suciu Mihai
Szalánczy László
Szenik Olga Lucia
Szentkirályi István
Tavaszi Lajos
Tarsoly Erzsébet
Tóth Károly
Tóth Sándor
Tóth Anna Mária
Úry Előd
Vásárhelyi Erzsébet
Vitos Márton
Zaák Sándor
Zsigmond Anna

1969

Általános Orvosi Kar

Babu Lizeta
Besoiu Sorin G.
Besoiu Șerban Steluța
Bisorca Valeriu
Bârsan Aurel Gr.
Blazsek Jenő
Bodola Gyöngyi
Boros Zoltán
Bulz Rusu Florica
Bulz Viorel
Butcovan Gheorghe
Chirteș Mircea
Ciobanu Elena
Cotoranu Dan Victor
Cojocaru Sergiu
Csedő Csaba
Csiszár Anna
Deciu Luminița
Déry István
Dălăganu Constantin
Dobos József
Éltető Csaba
Fakner Gerhard

Farkas Károly
Fazakas Fülöp E.
Fărcașu Eliza
Friedmann Toma P.
Gombos József
Horváth Ida
Hurdugaciu Viorel
Ilca Mihai
Ilniczky Pál P.
Jakab Sándor
Kerekes Zoltán
Kécsi Kováts Judit
Kiss Gécz Mihály
Kondorossy Károly
Kovács István Miklós
Kontur József M.
Köteles Erzsébet
Lochinescu Modesta B.
Manu Mihail
Marmor Toma
Merza Éva Judit
Mélik István
Mihancea Petru

Mischinger Annamária
Mișu Bacali Elvira
Molnár Kerekes Mária
Nagy Anna Ildikó
Parasca Ioan
Petruc Sorin C.
Popa Cotoranu Eufrosina
Ráduly István
Ress Károly
Rizea Iulia
Soós László
Szabó László
Szentgyörgyi László
Szobovich Sarolt
Takács József
Tăuneanu Nicolae
Tittel Andor
Turbureanu Mircea
Tudor V. Aurelian
Tury Erzsébet
Türk Heinz Dieter
Vieru Emil
Vraciu Oliver

Gyermekorvosi Szak

Anghelina Chirteș G.
Bakos Károly
Bartha Mária
Csiki L. Mária
Domokos Sára
Farkas Mária Felicia
Füstös Márta
Györfy Klára
Graef Pitters Elke
Hilf Edith
Iacob Anghela

Ionașu Petru
Kandler Rossi Erika
Kegyes Emese
Lázár István
Major N. Irén
Mardare Sebastian
Mihu Daniela F.
Munteanu Mitiță
Mínzat Ibolya
Nagy Margit
Orbán Anna

Popovici Gavril
Repolszky Erika M.
Soós Udvar Anikó
Stratan T. Monica
Szilágyi Cs. Gyöngyvér
Tassaly János
Tivadar Judit
Ütő Béla
Varga Sándor
Varga András
Voinea Romeo

Fogorvosi Kar

András Éva Mária	Ilyés Károly	Podoleanu Gheorghe
Andrásy László A.	Izsák Péter	Russu Jakó Katalin
Baboianu Valeriu	Izsák Susana Monica	Porcza Antal
Bălteanu Ilie	Jakab Zoltán	Soós László
Bene Endre	Jankó István	Ștefanache Ileana
Bogdán Gyula	Karsai Júlia	Stînea Gheorghe
Both Ákos Elemér	Kádár József	Stoenescu Cornățeanu Victoria
Buda Mihály	Kövesdy Szabó Zsuzsa	Szabó László Zsolt
Cibric Constantin	Kusztora János	Szakács Kornélia
Csernátoni Ildikó	Lohr Mária	Szép Ilona
Czeber Imola	Makkai M. Csaba	Szabó Katonai Éva
Csirák Jenő	Matisz Ioan	Sztán Aladár
Darabán István J.	Mészáros Gergely	Tóth Lajos
Demeter Gáspár	Molnár Szlovacsek Magda	Török Miklós
Dóczy Katalin	Morariu Marcel	Török Jolán
Frățilă Sorin	Muck Bica Ana Maria	Tulván György
Grădinar Hannelore	Nemes Jenő	Vass Márton
Györke Etelka	Nussbächer Ulf W.	Vitályos Iván
Hajdú Attila	Orbán Lokodi Katalin	
Herșcovici Viorel	Ölvedy Csaba	

1970

Általános Orvosi Kar

Almási Ferenc	Fuchs Iván	Máthé Lajos
Antimiu A. Teodora	Gajdos Gyula	Mărean Luca Ion
Barna Ildikó	Gábor Vilma	Miklós Mária
Bartók Miklós	Goga Andrei	Molnár Sz. Anna Mária
Bâldean Grigore	Goșa Aurora	Nagy Árpád
Benedek Géza	Grigorescu Mircea	Nemeș T. Doinița
Bereczky Lajos	Gyulai Anna	Németh Mária
Bărgăuan Radu	Hompóth György	Niculiță Ioan
Borchina Nicolae	Kémenes Mária	Oprișiu B. Ioana
Bratu Ana	Kész István	Orosán László
Bratu Dan	Kovács Mária	Papp Szabolcs Pál
Buciu P. Madelaine	Krepsz Iván	Pastor Mircea
Cordoș Emil	Kubaszek Imre	Pop P. Diana
Dandel Michael	Kun Attila	Pop Gh. Horațiu
Farkas B. Enikő	Liebhart Michael	Rădulescu Contantina
Floca Margareta	Line György Gábor	Răibuleț Tiberiu
Florca Rodica	Lungu Rodica	Retezar Petru
Fodor Árpád	Maier Gheorghe Al.	Roșu Virgil

Sălcudeanu Teodor
Sebestyén Gábor
Serester Tibor
Sipoş Cornel
Somay Gergely

Soós Pál
Szabó István
Szálka V. Ilona
Tihanyi Éva
Tilicea B. Mioara

Virágh Ilona
Vlădescu Gerhard
Vlăjje N. Titina
Vodă Maria

Gyermekorvosi Szak

Bakó Erzsébet
Bálint Péter Emese
Birtók Klára
Chiş Tigăuan Leontina
Demeter Béla István
Della Mea Clara
Farkas Gizella
Farkas O. Juliánna
Földessy Sz. Gyöngyi
Gálffy Ibolya
Gnandt József Tibor

Grünbaum Lia
Jacob Stela
Kováts Sándor
Kovács Stinea Maria
Magoss Éva
Marcarian Aurora
Mihály D. Anna
Mihály Kupa Éva
Motronea Rodica
Negri Mária
Páll Anna

Péterffy Judit
Popescu Luminiţa
Pupp Mária Lujza
Ştef Eugenia
Steinhausz Elisebeta Ch.
Stoica Mircea
Szente Mária
Szilágyi Éva
Varró Juliánna
Wächter Elke

Fogorvosi Kar

Babiak Nagy Monica
Barabás Lajos
Bíró Bene Enikő
Buda Szigeti Anna
Csanádi Lajos
Csomóss László
Crăciun Mariana
David Dumitru Elena
Dobozi József
Farkas István
Fleischer Müller Gerda
Friedmann Estera
Gondos István
Hriczán Kinda Klára
Illyés Ferenc
Irodenka Tóth Ildikó

Kalmár Barabás Éva
Kelemen Zsombor László
Kinda József
Kovács Kazamér Éva
Lazarciuc Mişa
Lukács Árpád
Marcarian Dan Victor
Márkó Imre
Mátyus Gyula
Mike József
Móricz Rozália
Mureşan Doina
Nagy József
Péter Pál
Precup Hărşan Doina
Rădulescu Dobrescu Elena

Részegh Anikó
Ridély Marianne
Scoromide Mihaela
Schuller László
Siklódi Éva
Stoia Sabina
Szabó János
Szabó József
Szivér Enikő
Szmolka Ágota
Tivadar Gábor
Varga Kürthy Ildikó
Vichi Virgil Ioan
Zoltáni Miklós Botond
Zsarnóczay Attila

1971

Általános Orvosi Kar

Almási Béla
Arsenecu Ileana O.

Baghiu Mircea
Bányai Éva Mária

Birek Ádám
Bokor Satek Márta

Bolovan Gheorghe
Bosu Virgil
Bucur Maria Z.
Buzogány Gizella J.
Căliman Arcadie
Ciobanu Gheorghe
Codarcea Ioan
Csizér Zsuzsanna
Czakó József Ferenc
Darkó Balogh Veronika
Derzsi Kálmán
Drăghici Bădin Gheorgheta
Drăghici V. Dan
Eperjessy Júlia Mária
Farkas Vitélyos Lenke
Fejer Géza
Fogel Iosif
Fülöp Terézia
Gliga Virgil Titus
Gombos Irma
Gönczy Béla

Grósz József
Hirschhorn Andrei
Hodor Mária Magdolna
Iacob Cristin Paul
Kiss István
Kovács A. Etelka
Koós Tibor
Kristó Béla
Kuttlik Beáta M.
Lörke Gyula
Macavei Marius Tudor
Márton Attila József
Mărculescu Elena
Nemes Péter
Palocsay András
Paul József
Petra Dumitru Crăciun
Pop Ariana Mihaela
Popovici Judan Mariana
Rác Éva
Ravai Elek

Repolszki Mária
Sántha Pál Márton
Satek Ferenc
Scaletchi Cornelia
Seuceha Nicolae F.
Sipos Gaudi Albert
Stoica Nicoleta
Strömpel Stefánia
Szabó István
Teişan Sorin Ctin
Totoianu Ion Gheorghe
Ursu Gheorghe
Vajda Ferenc
Veress András
Vlădescu Ovidiu
Vlădoianu Denisse Alexandra
Várady Ibolya
Wegendt Hans
Weinberger Tiberiu

Gyermekorvosi Szak

Angelescu Florian
Auzburg Otilia
Balogh Márta
Baghiu B.M. Despina
Farkas Emilia Ilona
Gagu Adriana
Gyerkes Margit
Ghişoiu Elena
Grósz Gyula
Halász Péter A.
Hălmaciu Maria
Hermann K. Judit

Holczer Éva
Hosu Doina Rodica
Kajtár Irén
Leontin Ecaterina
Lőrincz Rózália
Mazilu Elena
Molnár Mária
Nagy Endre
Procop Borbála
Roman Doina
Samoilă Cornelia
Şchiopu U. Maria

Sebestyén Erzsébet
Silaghi Lucia
Stănculescu Amalia
Stângaciu Luminiţa
Szabó Emilia
Szép K. Erzsébet
Szöcs András
Thellmann Ursula
Urzică Olimpia
Zaharovits J. Jolán

Fogorvosi Kar

Balogh András
Babiac Monica
Bárcki Nagy Margit
Berei Ildikó
Bodola Ildikó Hajnal

Bucur Mircea Ilie
Burghardt Judit
Buta Andrei
Czakó Judit
Deaconu Battista Aurora

Dragomir Russu Mirella
Drăgănescu P. Florica G.
Duma Livia
Farkas János
Gárdos Erzsébet

Gerstmayer Magdolna
Gyöngyössi Molnár Gabriella
Iclănzan G. Adriana
Jakab András
Jozefi Magdolna
Iovănescu Fadei Thais
Kazamér István
Lupu Lucian
Matei Teodor
Metzger Günter Arthur
Medve Lajos

Miere Ștefan
Moisiu Olimpiu René
Molnár Endre
Molnár Ferenc
Nagy Károly
Nagy László
Niculescu Vieru Ileana
Orbán Zoltán
Orza Maria
Pálinkás András
Russu Antoniu

Sándor Mártha
Scharer Franz
Sabău Magdalena
Szabó Szász Gyöngyvér
Szerémy Ilona
Szolomayer Nagy Mária
Szombathelyi Mária
Tătar Alexandru
Trifu Mircea
Vargancsik Edit Erzsébet
Vass Judit

1972

Általános Orvosi Kar

Babici IoanAristide
Balázs Fülöp Ferenc
Boianțiu Cornel
Bolovan Mușet Fulga
Bratu Lucian Dtru
Buzogány Lenke
Ciulei Gheorghe
Constantinescu Mihai
Constantinidi Doina
Covrig Ana Maria
Covrig Doina Felicia
Covrig Virginia
Cozlea Petru
Darvas Dezső
Dobai Dénes
Drăgănescu Valeriu
Florea Constantin
Fridrik József
Furțea Eugenia
Ganea Ecaterina
Gheorghe Teodor Ioan
Gidáli Jenő
Grigorescu Niculina
Grusu Doina Rodica

György Sándor Jenő
Hosu Lucia
Jakab András
Illyés Ildikó
Ivanoff Nicolov Ioan
Jeszenszky Géza
Kacsó Enikő
Kádár Imre
Kelemen László
Kerekes Nagy Katalin
Kuttlik Ibolya
László Gábor
Letcă Valeria
Mangra Kristó Aurelia
Marinescu Dragoș
Matei Lenonard
Máthé Emese Borbála
Máthé Mária Magdolna
Maxim Radu Ioan
Mihalca Victor
Moldoveanu Magdalena G.
Nagy Antal
Nagy István
Nemecz György

Nica AnatoleAurora L.
Patakfalvi Péter
Penescu Gloria
Pop Mariana Rodica
Pop Rodica Rozalia
Răzdiaconu Ioan
Ruja Ilona
Sabău Dumitru Florin
Scheffler Susane
Sidea Maria
Sipos Lajos
Simtinica Cornelia D.
Sîrbu Vasile
Sóvárszky Margit
Spak László
Suciu Viorica
Szabó Atzél István
Szász Piroska
Szécsi Ilona
Szilágyi Pál
Vartolomei Constantin C.
Vészi Pál
Vítályos András

Gyermekorvosi Szak

Adler Farkas Márta
Aldea Ioana

BotnaruAnamaria
Csiki Darvas Ilona

Csiki Kádár Erzsébet
Dobrin Viorica

Feleki Éva Elza
Gottherer Ivan
Horváth Davis Szófia
Jofi Zoltán Erzsébet
Király Csaba
Kis Lajos
László Ilonka

Lőrincz Blanka
Luca Adriana
Marinescu Salomia R. E.
Maroş Elena Olimpia
Máthé Attila
Păstramă Julieta
Pleşa Gheorghe Luminiţa

Poloţca Dina
Socol Doina Maria
Stoica Maria M.
Szigetváry Mélász Réka
Turi Olga
Wiesel Éva

Fogorvosi Kar

Adonyi Péter
Albert Lajos
Banciu Traian
Bari Dénes Károly
Bălan Adriana
Bende Ilona
Borosnyay Ferenc
Brăteanu Maria
Ceontea Dan
Ciubucă Liviu C.
Crăciun Ioan
Cobălcescu Stela
Csernátony Julianna
Cuşa Silviu L. T.
Dávid Barna István
Demeter Béla
Dragotă Tanţoş Elena
Elekes Hajnal
Engelleiter Erzsébet
Gogoneţă Adrian

Hîncu Anca Lia
Horváth Kun Katalin
Huszár Catalena
Jakab Tamás
Kerekes Lajos
Kiss István
Kovács Lőrincz Ibolya
Kozmer József
Marcarian Frîncu Mariana
Matei Vasile
Mátyás János
Mărgineanu Emil
Moldován Ágnes
Molnár Jani Eszter
Móritz József
Nagy Katalin
Nagy István
Oláh Zárug Judit
Patrubány Judit
Péter Ibolya

Péter Schnitzer Julianna
Péterffy Lajos
Pongrácz Antal Sándor
Purge Dorin
Részegh Domokos
Russu Anca Marina
Siegmond Klaus
Simó Erzsébet
Soós Simó Erzsébet
Stoicovici Vasiliu Romela
Szabó András
Székely Péter
Szilágyi Zoltán
Tătaru Andrei
Tudorică Tóth Felicia
Tenea Paraschiva
Varga István
Weber Hurdugaciu Christa
Weisz Kornélia

1973

Általános Orvosi Kar

Albert András
Bakó Sándor
Bartha Farakas Katalin
Bányai Irma
Băban Aurelian
Benedek István
Berecz Ludwig Dieter
Biczók Petru Gheorghe
Bige Zsolt Gyula
Bodó Péter Ildikó

Bot Popa Cornelia
Bozdog Dumitru
Budaházy György
Burian Mircea
Butta Leonida
Catană Mihail
Copotoiu Constantin
Crăciun T. Terezia
Császársz Béla
Császársz Miklós

Csiszér Ibolya Irén
Dălbea I. Ioan
Dinu Maria
Dinu Zbîrcea Angelica
Dogaru Grigore A.
Eşianu Mihai
Faloba Gheorghe
Gelérd Judit
Gică Branea Olga F.
Grósz Katalin Mária

Gyarmathy Polgár Rózália
Herman László
Ismail Dogan
Iszlai Oláh Éva
János Irén
Kaniaru Samson Maina
Kiss Loránt
Konyicska Egresi Juliana
Kovács Géza
Krisán Zoltán A.
LibusEndre
Lörke Gyula
Lóte Kinga Sára
Malath G. Gheorghe
Mantsch Irina
Marinescu Gogoneața Mariana
Mihăescu Ion
Miniska János

Mirea Gică
Moise Liviu Vasile
Moldovan Mircea
Nagy Levente
Nagy Vilmos
Nicola Doina Ch.
Novacovschi Maria E.
Oltean Gyula
Osváth Gizella
Papp Előd
Pánti Anna-Mária
Petrinca Mihaela A.
Polgár Mihály
Pop Adela Zina
Pop Horea
Porime Vasilescu Monica A.
Rechner Wilhelm Heinz
Rugină Gheorghe

SchiopuAlexandru
Sófalvi Ilona
Sbârcea Valeriu
Soós Irén
Soós László
Spemezán Elena
Susaru Elena
Szabó Ferenc Tihamér
Szabó Gyöngyi
Szabó Ingrid Katalin
Szaplanczay Zsuzsanna
Szikszay Tibor
Szylveszter Ilona
Tirmovean Mircea
Tóth Attila
Tudose Gheorghe
Zsidó Ágnes

Gyermekorvosi Szak

Adorjáni Erzsébet
Babós Mohr Éva
Begu Elena Doina
Bodoni Dombi Márta
Cioloboc Maria
Coman Faloba Doina
Csibi Éva
Dăncilă Elena Doina
Farkas Ostváth Magda

Fierucă Maria
Ion Mihai
Jakloviszky Anikó
Jecs Etelka
József Irma
Marcu Gheorghe V.
Matei Angel
Máthé Éva
Moldovan Aurelia

Pescăruș Violina
Radetzky Antal László
Rednik Éva
Schultz B. Erika
Vițelar Tania Aurica
Walter Erőss Pirocska
Zavada H. Mária
Zengi Irén

Fogorvosi Kar VI. Év

Adorján Andrea
Baróthy Jenő
Bartha László György
Bölöni István
Cordoș M. Rodica
Costache Marin
Csáti Gábor
Décs József
Dincu Albu Constantina
Dobrescu M. Liliana
Dombi László

Drăguț Rusu Liana
Farkas András Miklós
Farkas M. Árpád
Frățilă Monica
Garda Anna Mária
Gödri Mária Magdolna
Gyarmathy Erzsébet
Hasci István
Iszlai Árpád
Kiss Ilona
Kiss P. Terézia Ibolya

Kocsis K. Enikő
Kovács Dezső
Kovács Elvira
Lázár Sándor
László László
Melzer Lucia
Mészáros Tibor
Mosolygó Irén
Mózes Gyula
Nistor Maria
Papp Domokos Zoltán

Rusu Mircea Dan
Rusu I. Vladimír
Sahin Kristóf
Stan Teodor
Stoica Mariana V.
Száva Katalin

Szócs W. Ágnes
Svirlea Doina
Tomescu Tătaru Ana M.
Țifrea Angela
Ūrmössy Gyöngyi
Varga Ferenc

Varga Teréz
Várnai Tinor L.
Veress L. Ilona
Vora Anna
Weinberger Eugenia

Fogorvosi Kar V. Év

Andrásófszky Fülöp Márta
Benkő Gizella
Borbély Simon
Borsos Anghi Terézia
Bohus Horváth Olga
Brihan Ioan
Cojan Petrina
Costea Mircea I.
Covrig David Octavian
Csavar B. Katalin
Darie Gheorghe
Erlich Eliacu
Fülöp Sándor
Farcaș Ioan Gabriel
Greanu Simion
Gudor Éva Erzsébet

Gellért Éva
György S. Éva
Halmágyi Katalin
Horváth Zsolt
Ionescu Mariana
Izsák Juliánna
Jeney Ferenc Lehel
Kiss Ilona
Kilyén Adalbert
Matta Bartha Júlia
Márton János
Molnár Jenő
Nagy Pálma Gabriella
Negreanu Ioan
Nicola P. Andrei
Orbán László

Orosz Varga Eleonóra
Pánczél György
Petre Ilinca
Péter Gy. Péter
Plesescu Elena
Rácz Péter
Sculeanu Vasile
Schreiner Zoltán
Sberea Angela
Somodi Pál
Szántó Ildikó
Szekeres Katalin
Timár Árpád
Tökés Jára Éva
Vrabie Ionel

1974

Általános Orvosi Kar

Antal Orbán Klára
Ármos Mihali Mária
Axinte D. Nicu
Bartha B. Cecília
Benedek Szilveszter Eszter
Benefălan Săliștean Maria
Bíró Nagy Éva
Bordí Aberle Ildikó
Bucșa Cornelia
Brezowszky László
Ciobanu Marin
Cisteian Felicia
Cistelean Livia Dorina
Cocheci Floarea

Constantin Doru A.
Connert Friedrich
Davițoiu Ciobanu Maria
Deák András
Ditcu Ioan
Drăghici Maria
Enescu Mihaela
Ferencz Ida Mária
Feșteu Mircea
Földi Imre
Frandeș Babău Doina
Füstös Székely Zsuzsa
Gallov Ferenc
Gincă Paul

Grigorescu Ioana
Grubișci Elena Márta
Gyergyay Aladár István
György Mária Margit
Harmath Ferenc
Kassay Drăgoi Anna
Képiró Baróthy Zsuzsa
Keresztes Kovács Beatrix
Kóbori Cosma Mária
Kóbori Eugen
Kovács Mária T.
Kovács Piroska
Mihali Teodor
Molnár Paulini Géza

Moraru Liviu
Nemes Gergely
Nemes Mária
Oláh József
Opra Béla
Orbán János
Papp Enikő
Paraschiv Petre
Paștiu N. Nicolae
Piticaș Tiberiu
Popovici Márton Elena

Prohászka Rád Ibolya
Pupp Antónia
Răduț Ioan Mihai
Roșca Gheorghe
Săliștean Traian
Sămărghitan Ioan
Șerban Nicu
Sulea Romanța
Szabó Éva
Takács Timár Erzsébet
Tóth Gábor

Udvar János
Vajda István
Vánca Gábor
Veress Albert
Vogel Katalin
Weisz Susana
Wellmann Farkas Hajnal
Winkler Tivadar
Zaharie Nicolae

Gyermekorvosi Szak

Böjthe Klára
Buksa Simon Mária
Csomor Judit
Deák Margit
Egyed Veress Berta
Farkas Halász Zsuzsánna
György Márta Mária
Györgylőrincz Vilmos
Imreh László
Jeanu Constantin
Keresztesy Prodan Erzsébet
Kováts Irén

Kupán P. Mária
Mihály Lázár Anna
Merza Éva
Nagy Zsuzsánna
Oprițoiu Eugenia
Paraschiv Tudoroni Doina
Pribac F. Olga M.
Prohászka Rád Imre
Pușcașiu Maria
Radetzky Mária Csilla
Răstășan Elena
Reszler Mária Magdolna

Stoica Popescu Adriana
Szántó Gizella
Szász Károly
Székely Éva Gyöngyi
Taloș Péter Viorica
Tărtăleanu Ileana M.
Téglás Szöcs Judit
Teodorescu Mihaela E.
Tornyai Imre István
Udvar Székely Klára
Vigu Mária
Zah Mihai Ioan

Fogorvosi Kar

Bartos K. Pirooska
Birek Péter
Briscan Lucia
Ciuchină Dumitru
Csiki Kovács Emese
Danciu Nicolae A.
Dumitrescu Perț Maria
Farkas Árpád
Fazakas Lajos
Ferencz Tibor
Gaál Zakariás
Gheorghescu Duca Maria
Iacubofsch Diana

Illyés Csilla
Kaisler László
Kesztenbaum András
Kiss Olosz Klára
Kovács Béla
Kunea A. Ecaterina
Pleșa Octavian
Pongrácz István
Pop Mariana
Popa Rodica
Popa Sz. Maria
Rafail Silvia
Rusu I. Ioan

Rusu Octavian
Ruszkai Dezső
Stroie Lucian Dan
Spielmann András
Szabó László
Szabó Feles Anna
Szabó Zoltán
Szekeres Levente
Szmolka F. Edmund
Tomescu Gigi
Tornyai D. Ilona Katalin
Tenu Vuță Lucia

1975

Általános Orvosi Kar

Albei Daraghiu Dadiana	Földes Grigercsik Deanna	Roiban Havadtői P. Éva
Anca Eugen Gh.	Furda Vinereanu Ruxandra	Roiban Nicolae
Anatol Gabriel	Hâlmaciu Ioan	Roiniță Maxim Mariana
Balázs László	Henteș Tănase Maria	Sava Eugen
Baki József Gyula	Hollanda Opra Magdolna É.	Sarchiz Cordoș Rodica
Bazsa Sándor	Jerzicska Ernő	Sîrbu Ioan
Bános György	Kecseti Imre	Schneider Rolf
Benedek Imre Sándor	Kelemen András	Sikó Ildikó
Bíró Zoltán	Kiss Mihály	Sófalvi Antal
Boantă Ioan	Koós László	Soós Huszár Monika
Boboi Grigore	Kovács Tibor	Sticleț Doru
Boeriu Felicia	Költő Gabriella	Stoica Ioan
Borbély Rozália	László Zoltán	Szabó András Miklós
Bökényi László	Libus T. Margit J.	Szabó Jenő
Breier Andrei	Lukács Ilona	Szabó Matild
Bunea Teofil	Maier Valeria	Szabó Zoltán István
Chîrvase Elena	Mărculescu Liviu	Szász Antal
Demeter Anna Ilona	Márk Imre	Szász Pop Viorica
Dénes Lázár	Mester Somodi Edit	Teleki László Attila
Dénes Zoltán	Mezei Ilona	Tonceanu Mircea Dorin
Dobrai Ildikó	Mohamed Salem Baothman	Vidrășan Maria
Drăgoi Roman	Moleavin Ioan	Vinereanu Radu Silvan
Éger Csaba Nándor	Nițescu Mihail Lucian	Voith László
Farkas Judit	Pataki Géza	Vultur Emil L.
Ferencz István	Petrescu Mariana	Zereș Berindei Ana
Fekete Sándor	Purcărescu S. Constantin	Zsigmond Anna Mária
Földes Béla	Radu Maria	

Gyermekorvosi Szak

Adorján Zsuzsa	Fényes Klára	Piricsi Máthé Ágota
Benedek Éva Imola	Gáborvigh Klára	Rédai József
Bereczky Todea Csilla	Grün Márta	Sebestyén Băcalete Gizella
Blăjan Gheorghe	Györfi Sándor	Simionescu Rodica
Bucșa Maria	Ilonczai Katalin	Sîrbu Camelia
Busu Octavian	Kapitány Borcsa Ibolya	Todoran Rodica
Ciurea Angela	Lengyel Mária	Vismeg Ildikó
Clinciu Dorina	Lomnășan Marcela	Vlad Maria
Conțiu Dulipovici Olivia	Moldovan Otilia O.	Vociuc Baciú Elza
Csösz Ferenc	Molnár Szász Ilona	
Farkas Wellmann András	Oprea Ioan	

Fogorvosi Kar

Ács László
Baba Ioan
Dávid Bedő Ildikó
Borosnyai Márta Judit
Brumár Mihály
Buzás Imre
Boca Ioan Piu
Carabulea Grigoriu Adriana
Ceroi Gheorghe
Cocoi Vasile
Cizér Birek Katalin
Farkas Adorján
Farczádi Bencze Mária
Felszeghi István
Fülöp Mihály

Gereöffy Ferenc
Hajdu Margit
Hâncuți Remus
Horváth Jenő
Hubert Gizella
Jánosi Jámor Judit
Kozma Zsarnóczay Enikő
Liszka Barna
Luca Aurica
Lukács Zoltán Antal
Lukács Ádám
Lukács András
Műlfay László
Miskolczy Imre
Pánczél Judit

Păunescu Gabriela
Peres Ilona
Romcea Marcel
Roman Doru Ioan
Săsăran Maria J.
Schnitzer Satoczki Ilona
Szabó Jolán
Székely Szabolcs
Tacu Adela
Ujvárosy Vancea Olga
Vass Gergely
Veress Jolán
Veress Szabó Rozália
Zoltay Béla

1976

Általános Orvosi Kar

Abdel Rahman
Andreica Gyöngyi Edit
Antik Béla
Baba Codarcea Maria
Balogh Attila Zsolt
Balogh Ernő
Bartók Márta J.
Basamac Eugenia
Bedő Bartel Klára
Bedő Károly
Bíró Lajos
Bíró Réka Júlia
Braic Emil Mircea
Bogdan Ovidiu Emil
Constantin Maria D.
Cozlea Laurențiu
Cosma Victor
Csegedy József
Csernátony Éva
Cudrici Ileana
Décse Cs. István
Dénes Ildikó
Dincă Dumitru S.

Dosa Etelka
Duminică Negruți Ana
Enyedi Éva Erzsébet
Gáll Erzsébet
Ghițescu Coșerea Tatiana
Goga Ildikó Magdolna
Gușan Nicolae
Györfi Róth Mária
Hârșan Tiberiu
Hegedűs Mária
Hevesi József
Huszár Balázs
Incze Sándor
Incze Ferenc Sándor
Incze Laura Etelka
Iván Maria
Jáni Judit
Jerzicska Jakabffy Izabella
Kincses Sándor
Kovács Antal
Kováts István László
Kraft Zsolt Béla
Lázár László

Leucean Serafim Cupidon
Lakner Liliana Gyöngyvér
Lődar Ioan
Lupu Vasile Ioan
Marin Aurelia
Márkus Barnabás
Máthé Bora Éva
Mátéffy György
Mergheș Florina
Molnár Imre
Must Alexandru
Nagy Endre
Nagy Margit
Nănescu Mircea
Negrea Adina
Nicoară Burian Maria
Oltean Galaftion
Onofrei Aurica
Ördög István
Panhoțu Dan
Pataky Szakács Ildikó
Păltineanu Septimiu
Pereczár György

Pongrácz Szász Mária
Popescu Platon Corina
Potra Maria
Roxin Gheorghe
Roxin Tordai Sára
Săndulescu Olimpia
Schiopu Marius Cornel
Schmidt József

Sisak István
Socol Selma
Someșan Ligia C.
Staicu Paul
Stefănescu Marius
Szabó Ágnes Zsuzsa
Szabó Károly
Szabó Piskolti Zsuzsanna

Szabó Tibor
Szentés Ádám
Takács Szegedi Gyöngyvér
Tudoran Aurora
Tóth István
Veress István

Gyermekorvosi Szak

Ábrahám Kiss Margit
Ádámosi Gabriella
Aszalós Margit
Barra Zoltán
Beia Maria
Benedek P. Anna
Bíró Kornélia
Breban Katalin
Chiș Ioana
Csortán M. Magda

Gecse Erika
Ilyés Edit
Koncz Kovács Borbála
Kósa Anna
Kovács M. Ibolya
Krasztel Károly Liviu
Mikola Tünde
Munteanu Luciana
Nagy Katalin
Pîrvu Trandafir Doina

Péter Klára
Piros L. Éva
Popescu Lavinia
Purcaru Niculina
Puskás András
Răduțiu Datui Eleonora
Rémán István
Schmidt Ottó
Togănel Rodica

Fogorvosi Kar

Balogh Réka
Balás Csilla
Barabássy Adrienne
Bălaș Mioara
Berke Glied Magdolna
Borcsa Bodolai Gyula
Bréda Balogh Katalin
Bedő István Béla
Butiulca Petru
Călăteanu Dirica
Crișan Sava Otilia
Dávid Károly
Erdélyi Gizella

Georghescu Anca
Groza Florica
Haraszthy Katalin
Hadnagy Csaba
Horváth Zoltán Botond
Imre Barna
Jámbor Sándor
Keresztes Nagy Sándor
Kémenes József
Kovács Anikó
Kutasi Judit
Lőrincz Mária
Mustățea Nicolae

Nagy Kémenes Julianna
Pezderka Zsuzsanna
Pop Lucian
Puia Ilie
Ritoók Mesnyi Judit
Ritoók Gábor
Sîrbu Tomescu Lucia
Zoltay Scridon Veronica
Szabó Edit
Székely Pongrácz Tünde
Serbán Tordai Éva
Tașcău Roman Elena
Zakariás Gyöngyvér

1977

Általános Orvosi Kar

Albert Erzsébet
Albert István

Aldea Olteanu Minerva
Ambrus Rédei Margit

Andreica Alexandru
Anger Katalin

Aufmuth Oswald	Goldenberg Katalin	Nagy Támpa Judit
Bakosi Erzsébet	Grigercsik Patricia Iris	Nagy Örs
Balogh Éva Magdolna	Grün Tibor	Natea Mihai Ovidiu
Bardócz Papp Emma	Gurban Irimie Elisabeta	Negreanu Anton
Bartók Csegedi Melitta	Györgybiró Tünde	Negruț Iuliu
Birta László	Hamar Kónya Zsuzsánna	Nemes Felszeghy Éva
Bogdan Ștefan	Hegedűs Jolán	Nemes György
Bordy László	Heidel László	Nemes Todoran Geta
Bordy Zsuzsa	Hemmert Katalin Zs.	Nyirutz Rózália
Borsai Gede Éva	Hidegcuti Gheorghe	Ocskay Márton József
Bugariu Romulus	Hrican Ecaterina Ana	Olariu Nicolae
Căreianu Grecu Valentin	Ionescu Dan	Orosz László
Cernăianu Adina	Iordăchiță Ștefan Zori De Zi	Osváth Mihály
Chirilă Maria	Izrael Emil	Papp Ilona
Cicoș Constantin	Jakab Csösz Éva	Paraschivescu Elena
Cojan Eugen	Kamal Ibrahim	Pataki Rozália
Crăciun Mihaela	Kassay Károly	Popenciu Luisa Doina
Criștiu Dan	Kazay Tibor	Potcoavă Bud Eugenia
Csegzi László Ella	Kelemen András	Póth A. Ildikó Anikó
Csepella Cap Zsuzsa	Keresszegi Tibor	Rusu Lucia
Darie Elena	Király Lokody Edit	Rusu Mircea Romul
Davidovits Lia	Kiss András	Rusu Pașcanu Veronica
Däubel Hildegard	Kolcsár László	Sabău Ștefan
Dobai Ábrám Erzsébet	Kosztáczky Sándor	Sándor Balogh Melinda
Dorgó Attila	Kótay Szabó Éva	Sămărghițan A. Ioan
Dorgo Călin	Kovács Annamária	Sebestyén Mária
Drăgan Toncean Ana	Kovács Ferenc	Soceanu Gheorghe
Egyed Zsigmond Ilona	Kovács Károly	Soós László
Egyed Zsigmond Imre	Kovács Tibor	Suciu Cosma Cornelia
Enăchescu Nadia	Körmöczky György	Sulea Fișcuteanu Aurelia
Farkas Evelyn	Labud Katalin Veronika	Szabó Sándor
Farkas Nagy Mária J.	Macavei I. Ioan	Szakács Gizella
Farkas Pál	Márton Alpár	Szatmári Éva
Făgărășan Emil	Matei Dumitru Bucur	Szász János
Fehér Gábor	Máthé Zsombor	Szász Gyula
Ferentz Romeo	Mărăscu Mihaela	Szekeres Csaba
Ficz Béla Albert	Mărculescu Dan O.	Szente László
Flórián Csaba	Micu Dan Mihai C.	Székely Levente Géza
Forwith József	Mihalte Fărcaș Adriana	Sztojka Tamás
Fota Maria	Mihály Anna	Tóduț Endre
Gabor Ovidiu	Minea Ioan Dan	Tozlovanu Dorel
Gábos István	Moldovan Buta Rodica	Tudoșie Mariana
Gáti Ottó	Moldovan Vladimir	Türk Gerhard
Gergely Sándor	Nádlér Kiss Ildikó	Țăran Rednic Viorica

Tiu Tamara
Vajna Imre
Varga László
Vári Sz. Mária

Vass Gyöngyike
Vincze Attila István
Vlada Gheorghe
Vlădoianu Mircea C.

Weisz Farkas Éva
Zoan Ioan

Gyermekorvosi Szak

Baciu Gheorghe D.
Balogh Koszti Magda
Barkó Etelka
Bartha Ferencz Annamária
Bitai Nagy Ildikó
Brăşlaşu I. Nadejda
Buth Ona Maria
Ciuică Alexandrina
Csalóka Olga
Csécs Katalin
Farcaş Joldiş Nastasia
Fazakas Márta
Glied Máté Edit
Gluga I. Vasile
Harmath Imreh Zsuzsa
Kelemen Mária

Kendi Éva Ibolya
Király Ella
Kiss Éva
Kovács Éva
Logigan B. Margareta
Bakó Margit
Magyar Valéria
Máté Incze F. Lilla
Merza Stupetzky Éva
Méhes Gizella
Mitu Emilia
Moldovan M. Rodica
Moldovan Paul Elena
Nagy Erzsébet
Nagy Szűcs Gyöngyi
Nistor Smillar Valeria

Orbán Szabó Mária
Pascu V. Virginia F.
Poset Éva
Rappert Gábos Anna
Roman Magdolna
Rusu Moldovan Eleonora
Sebestyén Klára
Sigmond Ibolya
Şerban Ruxandra Lucia
Szabó Nagy Judit
Szabó Rozália
Szabó Zsuzsa
Szász Balogh Jolán
Victorisz Katalin

Fogorvosi Kar

Báthori Csorba Ágota
Bányai Enikő
Basch Stefan
Baumgartner Lőrinc
Bănuţ Maria
Bónis István
Buzduga Olteanu Elena
Căliman Florina
Coşeriu Maria
Fall Barabássy Katalin
Ferenczi György Mária
Friedmann Ernő
Garaz Elena
Grodnicchi Vasilescu Sanda

Kakuts Ágnes
Keszeg János
Keszeg Babos Éva
Kiss Edit Ágnes
Köpe Ibolya
Kuti Henter Éva
Lazsádi Sándor
Lévay Mihály
Löte Péter
Lukács Edit
Maxăn Maria
Mera Claudia
Penciu Corin
Roşca Ioan

Rus Ioan
Simó Csilla
Szakács Gabriella
Székely Attila
Szolomayer Anikó
Tăra Maria
Trandafirescu Mariana
Truţia Rodica
Tulea Maria
Urşa Petric Marioara
Vass Ferenc
Vincze Gizella
Zahorta Soós Klára

1978

Általános Orvosi Kar

Ábrahám Ferenc	Dóczi Andrea	Lukács László
Anca Anca Antianeta	Doțiu Macavei Adriana	Major Zoltán
Axinte Szakács Ilona	Dunky Judit	Makkai Alpár András
Balázs Bálint Mária	Enăchescu Nadia	Makkai Magos Ágnes
Bálint Sándor	Epure Niculina	Malath Johann
Bancu Șerban	Fekete Istrati Ecaterina	Manu Dorel A.
Bartha Éva Erzsébet	Fülöp Margaretta	Mardirosz Sárosi Gabriella
Batiz Etelka Mercedes	Galamboș Antal	Marge Octavian
Bazsa Rózsa	Gliga L. Angela	Marinescu George
Bechthold Sipos Edit	Gorgan Oprea Carmen	Máthé Ercsey Katalin
Belcin Ioan	Györffy György	Máthé Olga
Berbecaru Eugenia	Györffy Gábor	Mazilu Aurora
Berecz Ildikó	Hîrșan Cornel	Mester Zoltán
Bilca Vasile	Heller Adrian N.	Mihály Cojan Aurelia
Bobeș Mihai	Hera Lidia	Moldovan Dumitru
Bobric Margareta M.	Horváth Mária	Moldovan Pascu Mariana
Borsa István	Jakab András	Mucălău Ioan
Borzák Zoltán	Jakab Gábor Botond	Mühlfay György
Bödi Endre	Iman Radu	Nadra Mariana
Buchnimschi Iuliana	Ilieș Oprea M. Gabriela	Nagy Emese
Bud Vasile	Imreh Zoltán	Nagy István
Burciu Gligor	Inceu Claudia	Nagy K. István
Butuza Adrian	Istrate Mircea	Nenovits Simona Elena
Cătană Gheorghe	Jancsó István	Nemes János
Cerghezan Imre	Jánosi Sándor	Niculescu Manuela
Ciurea Ileana L.	Jurchița Bilca Doina	Nireșteanu Aurel
Columban Octavian	Kárándy Klára	Nițu Maria
Condrea Petre	Keul Zója Júlia	Ocskay László
Corfariu Bogdan	Kiss Kálmán	Olariu Romulus
Corha Marinel	Kodra Péter	Oltean Cornelia
Cosma Dan	Kovács Ágnes	Orbán Hosz Enikő
Coșerea Ileana	Kovács A. Edit	Ölvedi József
Crăciun Victor Mihai	Kovács Rozália	Pamblică Liliana C.
Crișan Liviu C.	Kulezičky Mária	Páll Zoltán
Crișan Victoria	Lassner Werner	Peltán Székely Aranka
Csorba Lajos	Lax Leibovici Vera	Piros György Ádám
Dávid György	László Domokos	Pop József
Deák Lehel	László Imre	Pop Stelian
Deák Márta	Ligeti Vajda Csilla	Potra Alexandrescu Viorica
Demeter Andor	Löchli Lucia	Rednic Ioan
Dincă M. Al. Laurențiu	Luca Zaharia	Șandor Simf Marius
Donici Alexandru	Lucaciu Todor Ilonca	Sárkány Semmel Réka

Schwarzkopf Erni M. Éva
Sommel Károly
Someșan Silvia
Sonea Dora Sanda
Steavu Lupu Iuliana
Ștefan Șoaită Maria
Stefănescu Mihai
Streza Mihai
Suciu Andrei
Suciu Chioreanu Alexandrina

Suciu Victor
Sütő József
Szabó Sándor
Szász János
Szász Veress Márta
Szász Loránd Csaba
Székely Sándor
Tamás Vinczeffi Gabriella
Tatár Márta Éva
Thury Béla

Todea Lia Terezia
Turcu Mihai Lazăr
Turcu Stelian Zeno
Turda Maria
Țăran Ioan
Vasile Gábos Magdolna
Vilvă Melania
Vitos Anna
Vuzdugán Pálffy Sarolta

Gyermekgyógyászati Szak

Ács Irma
Avram Sorina
Baci Sita Maria
Bálint Sándor
Bartha K. Rozália
Batea Cristian Enea
Berezcky A. Ágota
Bíró Katalin
Borcea Mărculescu Adriana
Bugaru Kelemen Margareta
Cosma Antalffy Éva
Dobos Gáspár Éva
Éger Soós Ágnes
Farkas László
Formanek Judit
Füstös Piroska
Gaier Barra Erzsébet

Gáll S. Gabriella
Halmen Mária
Halpert Kira Mariana
Hălmú Bogdan Mărioara
Ilyés Mária
Katona Erzsébet
Kovács Etalka Zita
Köpeczy Pap Éva
Lányi Éva
Lepp G. József
Liteczky Gáll Ágnes
Lokody István
Merza Stupeczky Éva
Moldovan Clara
Molnár Éva
Mucha Judit
Muscal Aranka

Nițescu Paul Mircea
Nyéki Éva
Orbán Éva
Osváth György István
Pahan Éva
Peltán Mária
Petric Tiberiu
Pop Temistocle Lilica
Prundar Elena
Szentannai Dénes
Ștefan Pop Lupu Maria
Stoica Melania C.
Ursu Florina
Vultur Viorica
Zoltay Kilyén Ildikó

Fogorvosi Kar

Ávéd Szalai Judit
Bașturea Viorica L.
Bedő Botos Judit
Bikfalvi Zsuzsanna
Bodeanu Matilda
Caravețeanu Zoica
Cernea Petruț Florina
Cristian Proca Elena
Columban Blendea Irma
Corfariu Ruxandra
Cucernic Codruța
De Valerio Marino A. C.
Dézsi Osváth Mária

Dobrai Zita
Dombi Enikő Éva
Dósa Macrinici Ida
Georgescu Molnar Maria
Gyöngyi Incze Judit
Gyöngyi Incze Tibor
Herman Judit
Ivan Ady Veronica
Kasza Margit
Klein Tihanyi Susana
Lázár Márton Beatrix
Măluțan Dorina
Maruscsák Erzsébet

Mircea Ileana
Munteanu Romcea Doina
Nagy Timár Ilona
Nagy Zoltán
Papp Mária Katalin
Pascu Petru
Sanu Szűcs Hajnal
Springer Simf Cristina
Sütő Nagy Melinda
Török Polgár Anna Mária
Várterész Mária
Vass Irén

1979
Általános Orvosi Kar

Alecu Rodica	Florea Melania Ioana	Marosi Gyöngyi
Angi Béla	Faragó Kacsó Enikő	Minea Avram Gabriela
Ármos Terézia	Faragó György	Melian Alexandru
Bálint József István	Frăţeanu Marinela	Moldovan Rodica
Bakos Katalin	Galaftion Belcin Anca	Moldovan Radu
Bartos Király Anna	Geamănu c. Constantin	Murvay Emőke
Bartha Jenő	Gârbacea Ioan Sorin	Nagy Mária Tünde
Barabás Mária	Ghiţă Elena	Nap Zsuzsa
Barna Mariana	Goldemberg Ştefan	Năşui Aneta
Bati Ioan	Gulya Erzsébet	Nogrády Ella
Bauer Keresztes Gizella	Guţiu Elisabeta	Nogrády Nóra Viola
Belba Adriana	Herman Szakács Márta	Oana Brescan Ruxandra
Biró Éva	Herman Francisc	Oltean Ana Elena
Békéssy György	Hegedűs Ildikó	Oprea Dănuţ
Biró Géza	Horváth Orbán Magda	Oprea Coica Elena
Bódis Klára	Ioniţă Alexandrina	Orbán Theodora
Borbély Pop Sarolta I.	Kacsó Gyöngyi	Ozsváth Mária
Botezat Cocol Veronica	Kádár Attila	Páll Kovács Ágnes
Böloni Matis Rozália	Kádár Incze	Pataki Marge Enikő
Breaz Ofelia	Kása Dániel	Pacsá Ildikó
Brezeanu Gabriela	Kassai Biró Julianna	Parászka Ferencz Ágnes
Căpăţina Alexandru	Keresztes Nagy Emese Márta	Péter Szabolcs
Cenuşe Elena	Keresztes Zoltán	Pethő Enikő
Cepoi Borda Angela	Kiss Olosz Hajnal	Pop Rusu Mariana
Chiriac Gabriel Christian	Kiss László	Pop Olariu Niculina
Condurache Victoria	Kölcze Erzsébet	Postelnicu Frosin Dorina
Copotoiu Bălaş Sanda	Kőmives Orbán Gyöngyike	Pridal Ildikó
Cotoară Maria	Köteles Erzsébet	Rácş Éva
Csáka Józsa Irén	Laczikó Succhiatti Vera	Răcăşan Olga Doina
Csoboth Johanna	Langhaus Christina	Reichman Oszáczky Regina
Csorba Julianna	Lörincz Dániel Csaba	Róna Klára
Danciu Gheorghe	Lubeniţa Florian	Rónai Wagner Gyöngyi
Depner Bartha Eszter	Lukácsy Ferencz Katalin	Sabău Mircea Virgil
Derzsi Fazakas Emese	Maloş Monica Crisantema	Sánta Dóra
Doboş Lenuţa	Maniu Lia Diana	Sánta Ferenc
Dobrotă Domniţa	Man Smaranda	Sass István Gy.
Echim Popescu Florina	Manolache Atal Adriana	Sălăgeanu Nicolae
Egyed Mihály Margit	Marcu Corina Niculina	Sălăgeanu Pater Rodica
Farkas Sándor	Marian Cucerea Dorina	Schiller Cotoară Éva
Fehér Erzsébet	Marian P. Vasile	Şerban Marinela
Fekete Margit	Marinică Maria Iulia	Serdült Margit Mária

Sejk Mónika
Simon Lajos
Simó András
Sorã Angela Liana
Soós Tompa Katalin
Steinbinder Luca Ana
Şumlea V. Susana
Surdu Tamás Rodica
Szabó Enikő
Szabad Bernát Ildikó

Szederjesy Farkas Ilona
Szép Márta
Szilágyi Erzsébet
Szilágyi József
Szőke Antal Erzsébet
Szőke Klára Apollónia
Tancău A. Mircea
Timaru Kast Alexandru
Tămaş Lucia Carmen
Tassy Bordi Edit Mária

Toma Felícia
Tomşa Ana
Trufaşu Bucur Mariana
Tuţã Maria Mihaela
Ungváry István
Valter Vincze Margit
Voin Florina Antonia
Zaharia K. Sanda
Wiszt Kálmán

Gyermekgyógyászati Szak

Albert Adorjáni Rozália
Ambrus Irén
András Lőrincz Matild
Balogh B. Enikő
Bauer Erzsébet
Bácskay Éva
Bálint Klára
Bogát Fülöp Irén
Bolog Mariana
Budai D. Mária
Cojocarú Sanda L.
Costea Tollas Imola
Császár Zsófia
Erőss Szakács Nyáguly Zsuzsa
Fekete Anna Mária
Felszeghi Sára
Fülöp Ildikó
Galea Mariana

Gellért Zsuzsánna
Gergely Mária
Gerő Katalin
Gheorghe Georgeta
Grün Magdalena
Incze Nagy Gizella
Józsa Kovács Judit
Kapusí Olariu Maria
Katona Judit
Kiss Márta
Leanca Moldovan Mariana
Ludu Baciú Mihaela
Mihály Ferenc
Miklós Mária
Miklósi Edith Ildikó
Mosoni Margit
Nagy Lantos Mária M.
Orbán Sütő Ilonka

Orosz Judit Mária
Pál Ágnes Emese
Péter Tamás Enikő
Popescu Gheorghe Ligia
Poşa Delia Lucia
Roman Gáti Aida
Simó Lukács Annamária
Slutu Ionaescu Mariana
Şincan Jampa Claudia
Szabó Szmolka Emma
Szakács Molnár Hajnal
Száva Bustya Edit
Szilágyi F. Erzsébet
Timaru Kast Sigrid
Varga Fazakas Éva
Vasiliu Turcu Adriela
Vicaşiu Bucur Elena
Zah Mihai Cornel

Fogorvosi Kar

Bányai Eszláry Annamária
Barabás Tünde
Bige Magdolna
Blój Liviu
Bloos Biró Ingrid
Borbély Égető Éva
Botos Albon Katalin
Botos István Csaba
Bucin Kodác Emese
Buzbuchi Marieta C.

Cernea Mihai
Darvas Takács Viktoria E.
Dăscălescu Găvenea Mihaela
Deák István
Emilianif Nicolae
Eszláry Elemér
Frank István
Groşniţchi P. Olimpia
Kálmán István

Kálmán Mokok Klára
Károly Ferenc
Lukács Irén Hajnal
Molnár Zoltán Tibor
Musca Dan Pavel
Pánczél Péter
Prapa Apostol
Simó Ráduly Júlia
Sebestyén Teleki Éva

Spak Miklós
Sulică Steluța E.
Sütő István Csaba

Székely Attila
Székely Hajnal
Szerző Gyula

Simon Corina
Turcu Ioan
Vasincu Marin

1980

Általános Orvosi Kar

Ács Gizella
Argintaru Horea
Aron Alexandru
Arros Imre
Axente Aurel
Babare Adriana
Balás Éva
Bálinth István
Barra Tivadar
Bárány Ildikó
Bardan Elena
Bazsa Csilla
Bărbătei Maria
Beldeanu Maria
Bernáth Zoltán
Biró Gábor
Birta Csaba
Birta Szabolcs
Bîndilă Lucia
Blénessy Edit
Bokor Csaba
Borbély Ferenc
Bota Zoe
Bucur Elena
Bustya Attila
Cernev Christina
Chioreanu Rodica
Ciobanu Marin
Ciobanu Paul
Ciovică Sevastica
Cismaș Gheorghe
Cobliș Rodica
Codarcea Dorin
Coman Simion
Copăceanu Magdalena
Corfariu Lucian
Corha Tiberiu

Cseh Botond
Csifó Júlia
Csíki Dénes
Csiszér Éva
Darvas László
Deé Jolán
Dinu Ștefan
Dobai Ildikó
Dósa Ildikó
Dósa László
Dudás László
Dumnici Alexandru
Enache Gabriella
Eröss Mária
Farnas Géza
Fazakas Sándor
Fazekas Éva
Fărcaș Elena
Fărcaș Ovidiu
Ferenczi Mária
Fierucă Ana
File Erica
Filote Marilena
Fina Ildikó
Finta Éva
Frank Albert
Fülöp János
Gábos Iosif
Gáll Károly
Gheorghe Viorel
Götz Piroska
Grama Geta
Guju Viorica
Herberth Martin
Hilma Virgil
Hunyadi Erzsébet
Ilie Marilena

Ilyés Antal
Inceu Livia
Ionescu Tania
Junc Ioan
Jurian Maria
Kali Éva
Kastal Enikő
Kelemen József
Keller Enikő
Kereskényi Zsolt
Kiss Sándor
Kiss Lajos
Köbölkuti Gyöngyi
Kovács Matild
Krizsán Jolán
Lakatos Márta
László Gabriella
Lazăr Luminița
Lazăr Mariana
Lăncrânjan Relica
Lendvai Mária
Logigan Ioan
Lőrincz István
Malczanek Elisabeta
Marc Minadona
Mariș Rodica
Marozsán Ágnes
Maskulik Mihály
Máthé Márton
Menyhárt András
Mihăescu Gheorghe
Mihăescu Neculae
Moldován Béla
Moldován Etelka
Moldovan Gheorghe
Molnár Terézia
Móré Emese

Moşoiu Liana
Nagy Attila
Navratil Mária
Nemeş Eugenia
Nyiri Loránd
Olosz Judit
Onigaş Dinu
Orbán Győző
Palencsár Csaba
Palencsár Katalin
Paşov Florin
Pataky Ferenc
Patraulea Delia
Pereczár Klára
Péterfi Adela
Pető Zsolt
Petrean Laura
Pinte Traian
Pîrvu Viorica
Pop Rodica
Prisăcaru Anca

Răceanu Mitra
Rădăcină Gabriela
Rusu Stelian
Sata Anna
Sántha Levente
Santai Elena
Sándor Erzsébet
Sebesi Béla
Simonetti Delia
Simpălean Ştefan
Suciu Ciprian
Sütő András
Szabó Károly
Szabó István
Szakács Ilona
Szakács Margit
Székely Emese
Székely Olga
Székely Zsuzsanna
Szilágyi Ildikó Antónia
Szmolka István

Szöcs Ibolya Tünde
Szöcs Mihály
Takó Edit
Tănase Catioara
Todoran Ilona
Todoran Carmen
Tollas Ferenc
Tóth Mária
Trandafir Dorel
Tudor Costel
Tudosie Lucia
Ujhely Éva
Vasilescu Marina
Văluşescu Mircea
Velican Marius
Vonica Marcela
Wolf Maria
Zamfir Dorin
Zavicsa Edit
Ziegler László
Zsák Viktor

Gyermekgyógyászati Szak

Ardeleanu Alexandrina
Bakos Mária
Báthori Gábor
Balint Eugen
Craşinschi Marilena
Crăciun Iuliu
Csáki Ildikó
Cseke Anikó
Csíky Katalin
Czank Terézia
Dragotescu Silvia
Fehér István
Fenyő Katalin
Flora Valeria
Fodor Irén
Hărău Gheorghe
Hilf Clara

Hortolányi Amália
Imreh Éva
Iozsa Ana
Kinal Maria
Kiss Antal
Kozma Margit
Lazin Smaranda
Manef Silvia
Maxim Lucia
Máté Tibor
Mósa Mária
Neagoe Maria
Nemes Enikő
Németh Hajnalka
Nicula Aurelia
Nyáguly Gyula
Oroşan Ana

Pologea Lelia
Pripon Maria
Rad Corina
Rác Éva Tünde
Rişnovean Elena
Roca Elisabeta
Secuianu Carmen
Sejk Alíz
Simonkovich Péter
Soveja Maria
Stier Clara
Stoian Ioana
Szilágyi-Kula Irén Berta
Tóth Elvira
Tötös András
Vaneta Cătălina
Wolf Maria

Fogorvosi Kar

Bara Ana	Grigoriu Cornelia	Paál Ildikó
Bartha Levente	Györffy Stefania	Pantea Mihaela
Beleni Irina	Herman Dragoş	Rascu Mihaela
Beudean An-Mary	Hudák Judit	Pohl Márta Alíz
Borbély Melinda	Jozefovics Judit	Polák Mannia
Bölöni László	Kádár Anna Mária	Pora Floarea
Bratan Vasile	Karatka Ştefan	Potcoavă Marcel
Bucşa Zita	Kovács Ildikó	Rácz Mária
Bucur Doina	Köteles Zsuzsanna	Sabău Renée
Buda Mariana	Krizbai Éva	Scai Elena
Ciugudean Cornelia Hajnalka	Lőrincz Mária	Simon Éva
Coveşan Maria	Luka Mária	Suciu Nicolae
Csicsáki Erzsébet	Mezei Éva	Şuteu Rodica
Csipler Péter	Móritz Csilla	Szekula Géza
Dienes Emese	Naftali Gheorghe	Toma Gabriela
Dragomir Marcel	Nyíró Gábor	Török László
Gaston Mirela	Olcsvári Irma	Vajna Zsolt
Gorgescu Ionel	Ovári Margit	Zamfir Elena

1981

Általános Orvosi Kar

Ambrus József	Bjró Dénes József	Cristea Viorel
Ambrus Zoltán	Blaskó Erzsébet	Crischi Ecaterina
Andó Ottó	Bold Viorel	Császár Hajnalka
Angyal István	Bold Coza Maria	Csíki Ida
Antal Ana Maria	Bod Péter	Csíki Irén Zsuzsanna
Ardeleanu Mircea	Botezan Liana	Csíki Levente
Arsenescu Irina	Braniş Luminiţa	Csiszár Ágnes Katalin
Baciu Ana	Buda Alexandru	Csurka Silvia Miroslava
Baciu Olga	Budaşcă Corina	Cupcea Gheorghe
Bauer Gusztáv	Bekó Elisabeta	David Cornelia
Baco Eugenia	Butoi Maiana	Demeter Béla
Bónis Ildikó	Cereuca Iudita	Dociu Dănuţ
Buta Aurelia	Chinezcu Radu	Doble Rodica
Balász József	Ciurea Anca	Dóczy Balázs Bálint
Balázs Péter	Concantineanu Elena	Domokos Katalin
Bándy Éva	Corpodean Dumitru	Dreghici Georgeta
Bărbătel Alexandrina	Costescu Lucian	Dunăriniciu Georgeta
Bîndilă Doina Lucia	Crişan Nadia	Dunăriniciu Viorel
Béres Éva	Cristea Nicolae O.	Duvlea Felicia

Dragomirescu Constantin
Éger Emőke Gyöngyvér
Farkas Hegyi Éva
Fischer Zita
Fleissig Iudita
Flora Adriana
Florescu Marcela
Fülöp Edit
Fülöp Mihály
Fărcaș Rodica
Gábor Auróra
Gagyí Lidia
Gazdag Anikó
Gergelyffy Vilma
Giurgiu Gheorghe
Giurgiu Matei
György Ágoston
Györgybíró Ildikó
Gostian Elena
Gugu Maria
Guți Eleonora
Grexa Izabella
Halmen Márta
Hațegan Ioan P.
Hegedűs Hajnalka
Holló György
Horváth Albert
Horváth Éva
Hunyadi Zsuzsanna
Iacob Ileana
Ilieș Alexandru
Ispas Tatiana
Jacsó Mária
Jucan Cornelia
Kacsó István
Kádár Cornelia
Kajcsa Ilona
Kató Ernő
Kerekes Ildikó
Kerekes Jenő
Kilyén Mária
Komlósi Vera
Kosztáczky Markó Ildikó
Köpe Csilla Mária

Krammer Margit
Kristó Ibolya Erzsébet
Kovács László
Kulcsár András
Kulcsár Olga
Kanabé Adél
Lechințan Mariana M.
Lénárd Ádám
Lévi Géza Pál
Lupeanu Cornel
Lupșa Alexandru
Lükkel Rozália
Lázár Zsolt
Luca Nelu
Magó Vámosy Zita
Major Mária Enikő
Makkai Előd
Marc Gheorghe
Maskulik Rodica
Mihalachi Alexandru
Márkus Kornélia Éva
Maros Tibor
Marton Éva
Mátyus György
Mersei Tamás
Moldovan Marcela
Moga Costel
Monosi Gábor
Miklós Éva
Móser Mária
Munteanu Adrian
Nagy Gyula
Oală Babu Mariana
Oaidă Felicia
Orbán Gizella
Páll Tünde
Panican Liviu
Pascariu Traian I.
Papp Zita Anna
Paștiu Addriana
Péter Lóránd
Péter Sándor
Pethő Ilona Ibolya
Pertico Gyöngyvér

Petre Mariana
Petrescu Mariana C.
Petrescu Daniel A.
Petrulescu Rodica
Plugor Stefánia
Paraschiv Eugenia
Popescu Dan
Pop Ecaterina
Popovici Viorica
Pripon Dinu M.
Perju Dombrová Dan
Pop Daniel
Precup Emilia
Prundar Nariana
Prunk Ferenc
Rad Liviu
Raáp Mária
Răchită Octavian
Roman Ileana
Róna István
Samatiuc Rodica
Șanta Lidia
Scherfer Zsuzsanna
Seres Scholl Elisabeta
Seprődi Ilona
Simo Wilhelm
Simon Kokos Éva
Sipos András
Sólyom Katalin
Stanca Simona
Stoia Ligia
Stoica Maria
Suciu Elena
Száva György Dániel
Szakács Imre
Székely Sz. István
Szentgyörgyi P. Mária
Szmuk Péter
Szöcs Albert
Szuhai Ilona
Șamșudean Maria
Ștefănescu George
Tamás Katalin
Tárkány Éva

Tănase Elena
Teodorescu Marius
Tömlő Judit
Trandabur Viviana C.
Trombitás Anna
Trombitás Erzsébet
Truța Filep Maria
Tóth Zoltán
Țencu Elena
Țibrea Gabriela

Țigănescu Dana
Țetcu Domínica
Udrescu Ovidiu
Ungarh Mihai
Váradí István
Váradí Ștefan
Vass Béla András
Vincze Tibor
Veselovschí Cornel
Virtic Valeriu

Vladu Cornel
Vodă Dușa Livia
Vultur Natalia
Wilhelm Ronald
Ziegler Zoltán
Zimmermann Roland Ernst
Zömei Balizs Márta
Zuh Ilona

Gyermekgyógyászati Szak

Ambrus Gyöngyvér
Ambrus György
Andronache A. Veronica
Bajnai Sz. Erzsébet
Basa Éva
Bondici V. Julia
Boros L. Katalin
Burian Grațiela
Cheșa Rodica
Coșea R. Erzsébet
Czégényi T. Zsuzsanna
Czézár Júlia
Dánku B. Adriana
Dembrovsky S. Margit
Egyed Gergely Ferenc
Fekete Etelka
Firtos Piroska
Grigoraș Aurelia
Györffy Éva
Hagea Aurelia

Hîrșan B. Corina
Hărău Gheorghe
Hettmann Károly
Istrate Liviu
Kállai Anna Mária
Kelemen Gabriella
Kilin T. Ildikó
Kiss Zs. Enikő
Kocsis Anna Mária
Kolozsvári Mária
Komáromi M. Margit
Kosztándi Éva
Luca Adriana
Mild Inge Johanna
Mureșan Alexandru
Nagy Béla
Nagy Dezső
Nap L. Ágnes
Nagy György Magdolna
Pescăruș G. Silvia

Repede Angela
Rácz P. Mária
Rusu Liana
Sárosi Katalin
Săndulescu Octavian
Schmidt Mária
Scridon Carmen
Sükösd Éva
Szabó Edit Emma
Szentmiklósi Sz. Olga
Székely Tünde
Szoboszlai László
Tănăsescu Niculina
Tófalvi G. Anna
Tözsér K. Mária
Vaidoș Adriana
Vanca Toma
Veress Gy. Zsuzsanna
Watzel Attila
Zatykó László

Fogorvosi Kar

Ágoston Béla
Ambrus Szabó HajnalA.
Baricz Júlianna
Biedermann Viktor
Bedő Barna
Benedek Julianna Brigitta
Buta Ionel

Conțiu Lenuța
Cernea Ioan
Cristian Zorița
Deutsch Fodor Clara
Dombi Csaba
Ercuș Ioan
Farczádi Ágnes

Fetzer Anna Mária
Fleturis Marios
Fülöp Halmágyi Éva
Găvenea Gheorghe
Garda Judit
Gáspár Zsolt
Gogozan Rodica

Horváth Ildikó
Ilyés Aranka
Józsa József
Kapor András
Kósa Erzsébet
Kovács Fazekas Réka
Lázár Zsuzsánna
Lup Doina
Luczaş Ioan Attila
Magyarossy Coloman
Mánya Zita Mária

Mészáros József István
Moiszi Iuliana
Nyisztor József
Péter Sándor
Precup Maria
Pascu Ştefan Dan
Rácz Sarolta
Révai Szász Klára
Richter Csizsér Mária
Roman Elisabeta
Simion Aron Elena

Szász Emő
Székely Ákos
Salomia Constantin
Szabó Zoltán
Someşan Valer
Şerban Anamaria
Székely Nagy Ágnes
Vass Kapor Éva Enikő
Vasiliu Mioara
Sipos Barti Ildikó

1982

Általános Orvosi Kar

Achim Adela
Agárdy Miklós
Ágyi Zoltán
Albert Margit
Andrei Gheorghe
Angyal Márta
Ármos Enikő
Aron Christian
Asztalos Erzsébet
Babos Tamás
Baciu Lia
Badi Miklós
Bagosi Pál
Balogh Árpád
Bartha Jenő
Bedő György
Bedő Mária
Bíró Csaba
Bíró Éva
Bocskay Márta
Bodor Markó Adrienne
Bogdan Ilie
Bompa Elena
Bordás Pál
Botiza Maria
Branea Lucia
Brătean Monica
Buláth Zsuzsánna

Butuza Sever
Caşotă Simona
Cătană Niculina
Ciobanu Sorin
Cipariu Rodica
Cîmpean Adrian
Cîntea Stelian
Cheroiu Rodica
Chirteş Mircea
Clinciu Eugen
Colţea Rodica
Comănese Marcela
Covrescu Ionete D.
Cosma Ştefan
Cseh Tamás
Csernátoni László
Csiki Ibolya
Csizsár Szabó Mária
Demény I. Sarolta
Dénes Csaba
Dézsi Zoltán
Dejenariu Gilda
Droc Viorica
Dumitrescu Vasile
Dzic Elena
Erdélyi István
Fanfareţ Mihaela
Faulvetter Ernst

Fekete Blanka
Fekete Orosz Irén
Fehér Pál Éva
Ferencz Tusa Éva
Filka Emese
Florea Voichiţa
Franduş Daniela
Galan Daniela A.
Ganea Cristoph
Garabedian Felicia
Gîrbacea Gîrzu Livia
Gedő Éva
Gheorghe Daniela
Giczei Ilona
Giurea Cornel
Gergely Lázár
Gliga Liana
Grosu Georgeta
Grosz Paul
Guler Margaritis Stelian
Györi Csapó Erzsébet
Gyulai Sándor
Haţegan Daniela
Hălmú Mariana
Hădărean Viorel
Herszényi Zsolt
Hintea Alexandru
Holló Tünde

Hondola Gheorghe	Mile Gyula	Rusu Liliana
Illyés Gabriella	Mirea Marcela	Rusu Marius
Ilonka Tünde	Morar Cornel	Secuianu Liliana
Imreh Mária Magdolna	Mocălău P. Elena	Siewert Günther
Ionescu Cecilia	Nagy Alexandru	Singeorzan Dorin
Ionete Gheorghe	Nagy Ștefan Barna	Stoica Eugen
Iordache Sorin	Nagy Zoltán	Stoica Mihai
István Gábor	Nicolaescu Puiu	Stoian Marinică
Illés Anna	Niczuly Ildikó	Suciu Simion
Kádár Zoltán	Nussbaum András	Sălăgean Livia
Kerestély János	Oláh Tibor	Süller Zita
Kinda Ildikó	Olariu Gheorghe	Sándor András
Kiss Kármén	Oltean Dana	Șandru Lelia
Koncsag Bartis Ilona	Onea Eugenia	Sánkány Ferencz
Kosztai János	Onuțiu Dina	Szabó Irén
Kovács András	Orbán László	Szakács Katalin
Kovács Emese	Őri Éva Cecília	Szász Edit
Kovács János	Pancea Valentin	Szász Vinkler Márta
Kovács István	Pataki Lajos	Szentesi Irén
Kovács Géza	Papp Sándor	Szilágyi László
Kovács Melinda	Péter Gabriella	Széplaki Annamária
Krausz Edit	Petruțiu Ștefan	Szamorú Miklós
Kristály Madaras Dóra	Pețan Cristina	Tamás Ferencz
Lancea Octavia L.	Pezderka Miklós	Tamás László
László Csilla	Pop Emil	Tătar Ioana
László József	Pop Sorin	Timar Viorica
Leither Mária	Popa Doru Vasile	Todea Moga Dorel
Leordean Vasile	Popa Iuliana	Toró Mózes
Lőrincz Klára	Petruț Dan	Tömlő Raymond
Luca Florian	Popescu Katz Lucia	Truțașu Cornel
Laslău Emilia	Potor Maria	Turlea Cornelia
Madaras Sándor	Prém István	Turóczi Béla
Macavei Lia	Pribac Ioan	Ursu Ștefan
Maior Ioan	Pupezescu Elena	Vajna Zsombor
Man Gabriela	Radu Const. Liviu	Varga Árpád
Manu Liliana	Raportaru Georgeta	Vasilescu Carmen
Miniska István	Răducu Romică	Vătavu Liliana
Marinescu C. Raluca	Răspop Maria	Vasi S. Lídia
Mărginean Maria	Réti István	Váradai István
Mărginean Rodica	Ristea Ionelia	Voița Doina
Micoară Adolf	Roșca Ioan	Vultur Ioan
Mihály Olga	Rotaru Sidonia	Zguroiu Beatrix
Mihulecea Gheorghe	Rus Dorina	

Gyermekgyógyászati Szak

Albu Maria
Ambrus Cs. Éva
Bagi Micle Erzsébet
Bartis Árpád
Bíró Béla
Bíró Emőke
Bodoky Katalin
Borsos Ferenc
Bükkfejes Edit
Calotă Frandęş Ioana
Cătană Polen Carmen
Chiorpeanu Nina
Ciolan Ana
Cotfas Livia
Crețu Rodica
Csiszér N. Margit
Csont Anna Mária
Demeter János
Domahidi János
Drasser Hedwig Karin

Fodor Borsos Mária
Ferencz Sz. Ibolya
Foşlui Liana
Groza Ioana
Györffy N. Éva
Hajdú Olga
Hința Socaciu Liana
Jánosi Mihály
Joó Ilona
Kalakatroni Incze Mária
Kari Edit Mária
Kovács Renate
Kiss Dósa Hajnal
Kósa Zs. Éva
Langhaus Eugen
Maier Maria
Mészáros Erzsébet
Moga Todea Rodica
Moldovan Hortenzia
Molnár Gabriella

Móra Imola Erzsébet
Nagy Levente László
Orbán Sándor
Papp György
Pavel Gheorgheta
Péntek M. Elvira
Poliac Liviu Călin
Puskás pirooska
Racoş Elisabeta
Rațiu Zsuzsánna
Romaşcan C. Mariana
Roşca Ardeş Maria
Schieb Paul Martin
Simon Mária
Stoica Mihai
Suciu Lucia
Szász Anna Gyöngyi
Szivós Katalin
Szögyör Sz. Zita
Ulicsák Erzsébet Katalin

Fogorvosi Kar

Ávéd Levente
Balázs Judit
Balogh Baka Ibolya
Barabás Sz. Gabriella
Bándi Emese
Bălan Marius Victor
Fábián Kasza Klára
Galaftion Dana
Gherman Liliana
Giacomuzzi B. László
Halmágyi V. Erzsébet

Heilinger Ştefan
Lakatos László
László András
László Pító Erzsébet
Lazarovits Mihaela
Magyarosi V. Enikő
Markeli Heidrun
Marcu Dan
Mikó Mária
Moréh György
Nenovici Aurel

Pap Majoros Elza
Popşor Sorin
Serdült Károly
Sütő Udvari Magdolna
Szabó Enikő Annamária
Szelecsán Tamás
Zagon Rodica Sorina
Zamfir Corina
Zékány Mihály

1983

Általános Orvosi Kar

Achim Ioan
Acsinescu F. Dumbrăvica
Agh Csóty Hajnal
Angelescu Ştefan

Árvay István
Balla W. Ildikó
Bálint Edit
Bálint Ciugudeanu Andor

Bálint Tulit Ida
Balogh Ágyi Éva
Balaban Iulia
Bartha Gidró Irén

Biró József	Hegedüs Lajos	Nagy Jenő
Bitai Csaba	Hóka Antonió	Napholcz Terézia
Blénessy Márta	Imbruş Mihai	Năsăudean Doru Eugen
Calciu Cristina	Incze Simon Judit	Negrea Nicoleta
Călin Marius	Ivanici Ioan	Nicolae Săvel
Cengher Eugenia	Izsáki Zoltán	Nicolescu Sînziana
Cîmpean Eleonora	Jakab Enikő	Niculescu Laurențiu
Chitița Luminița	Jurcă Eugen	Oprean Hans Mircea
Chișvasi Mária	Kádár Jolán	Oprean Petre
Ciocan Gheorghe	Kalakatroni István	Oprea Monica
Ciotea Aurel	Kelemen Madarász Enikő	Orbán Péter
Ciuceanu Stela	Kenéz Ferenc	Ördög András
Cojocaru Nicolae	Kiss Erdélyi Ildikó	Pap Majoros László
Cocer Anca	Kiss Csongor	Papp Anna Mária
Costea Maria Silvia	Klemsch Silvia	Pașca Constanța
Constantin Gabriela	Korodi László	Perghe Alexandru
Cozma Teodor	Kovács István	Péter Árpád
Császár Éva Klára	Kömüves Barabás Hajnal	Péter Irén
Csép F. Erzsébet	Köpe Csiri Sára	Péter Katalin
Csóty László	Lakatos Réka	Péter Zsuzsánna
Czumbel O. Elza M.	Lohinszky Júlia	Piricsi A. Katalin Á.
Deac Habor Elena M.	Lovas Barna	Piroșca Morar Rodica
Dumitrescu Boțic Livia	Lörincz Sándor	Pop D. Ioan
Dull István	Lörincz Ernő	Pop Ileana
Dîmboiu David	Lörinczy Csaba	Pop Liviu
Enciulescu Constantin	Luca C. Cristina	Pop Sorin
Enea Nicolae	Lupu Zefir Emil	Popa Dorina
Egeli Zsuzsánna	Lupu Melania	Popa Emil
Fărcaș Ghiță Nerva	Madarász Győző Ferenc	Popeneciu Liliana
Fazakas Márta	Major Tamás	Péter László
Fodor Géza	Marcoci Dorian	Poroșnicu Florea A.
Folea Covaciu Ligia M.	Mateescu Maria	Purice I. Dorina
Furdui Ionel	Mandea Delia	Presecan Petronela V.
Fülöp József	Mihály Sándor	Rădulescu C. Carmen
Gál Albert	Mile György	Rodean Daniela
Greco Căreianu Marietta	Metea Monica	Roman Victor
Grünwald Edmond	Moldovai Ilona	Róna István
Györbiró Anna Mária	Moldovan Liana	Roșca Gabriel O.
Habor Toma Alexandru	Molnár Rozália	Russ Angela
Hajdu Éva Mária	Morar Cristina	Szakáll Ilona
Hajdú István	Nagy Anna Mária	Salamon Terézia
Haraidon Lucia Ileana	Nagy Antal Albert	Scîrniecui Ioan
Hatos Agyi Rózsa	Nagy Kulcsár Erzsébet	Szigeti Miklós
Hațegan Pop Viorica	Nagy Klára	Szabó Burger Piroska

Schlett István O.
Sepsi Lajos
Söki Enikő
Sorescu Doina M.
Soós Sz. Klára
Szabó Attila
Szabó Tünde Melánia
Szabó Béla
Szabó Márton
Szabó Rózsa
Szabó Zoltán

Stefani Gerlinde
Székely Szabó Rozália
Szölösi Olga
Steinmetz Ádám
Tamás Ferenc
Tankó Gál Anna
Tănase Adriana
Timar Olimpia M.
Theil Roşca Sieglinde
Toma Monica
Tóth Emese

Trică Georgeta
Tusa Csaba
Vass Zoltán
Varga Alexandru Florian
Vilcu Onea Carmen
Veres Róza
Zagorszky Oprean Iulia
Zsigmond András
Zafiu Ioan
Weiszembacher Iosif

Gyermekgyógyászati Szak

Chertif Costache
Creţu Victor A.
Duma Liana
Fehér Judit
Gorzó Erzsébet
Goţa Anne Marie
Hatos Árpád
Horváth Adrienne
Kiss Ildikó

Kiss Judit
Kiss Péter
Kosza Erika
Lukácsi Irma
Mihály Márta
Mirodone Alice
Nemes Margaretta
Okányi László
Pietrăreanu Tania

Răşleanu Camelia
Simon Rodica
Székely György
Teşa Marcela
Timar József
Vass Etelka
Veres Katalin

Fogorvos Kar

Bálint Gabriella
Belu Silviu
Bányai Erzsébet
Bocskay Éva Melinda
Benczédi Mária M.
Cîmpean Eugenia
Fazakas István Gábor
Hohotă Jana Mariana

Iştoc Petru Ioan
Kiss Enikő
Kondrád Katalin Hajnal
Lukácsi József István
Mucea Victor
Nagy Péter S.
Nicoară Nicoleta C.
Pop Maria Minodora

Precup Mariana
Rác Ágnes
Roşioru Ovidiu
Sălăvăstru Constantin
Scoriş Adriana
Udvarhelyi Ágnes
Váradi Zoltán
Vasiliu Venera

1984

Általános Orvosi Kar

Anastasescu Anca M.
Antal Maria
Bagoly Emese
Bagothai Gabriella
Bajkó Sándor

Balogh Erzsébet
Baróthy Ildikó
Bartha Erzsébet
Batog Bădic Virginia
Bauer László

Bárány Béla Sándor
Benedek Csaba
Benedek Ildikó
Berenide Claudia M.
Bocz György

Boga Zsuzsánna	Hodor Ildikó	Nagy Erzsébet Györgyi
Boroş Olimpiu R.	Horga Mihai S.	Nagy Eszter
Bota Sándor	Horga Mircea	Nagy László
Both Judit	Horváth Imre	Nagy Miklós Gábor
Braga Silviu V.	Humel Elfride	Nagy Mónika Erika
Braïţ Emilia	Iacobescu Irinel O.	Nazaretian Emanuel
Buksa Ildikó Katalin	Iordache Marcela	Nedelcu Carmen
Bzduch Zsolt Árpád	Imre István	Nedelcu Ormenişan Vănica
Cantâr Cristinel	Irimieş Viorel	Negoitescu Ligia
Catarig Cristian	Ioşca Eugenia	Nicodin Alexandru C.
Câmpean Georgeta	Jakab Kálmán	Niculescu Petri Carmen
Ciobanu Petruţa	Jeremiás István	Niţă Nicodîn Doina
Cocişiu Dănuţ M.	Jucan Nicolae L.	Novac Maria Carmen
Constantin Mihaela	Kádár Judit	Olaru Anne Maria
Coroş Marius Florin	Kálmán István	Olosz Enikő
Czegzi Ferenc	Kézdi Enikő	Oltean Felicia
Cseh Zsuzsánna Márta	Kiss Ernő	Panari Ildikó
Cruceru Virgil	Kiss István	Parajdi Attila
Dancs Zsuzsánna I.	Kinda Levente	Patka Lenke
Dărămuş Magdalena	Kisgyörgy Margit	Pálfi Sándor
Delast Radu Voinea	Kofity Pál	Petrescu Elena
Dobolyi Ambrus Irma	Komáromy Emese	Petroi Veronica
Dombi István Jenő	Kompó Beáta	Péter András
Dumitru Elisabeta	Kovács Lajos	Pop Dana Magdalena
Dumitrescu Corneliu Al.	Kovács Zsombor	Pop Corina Maria
Dumitrescu Felicia	Lakatos Ferenc	Popa Marcela
Dumitrescu Mihail	Lakatos Sándor	Popa Maria
Ekkle Ildikó	Lazár Mirel Cătălin	Popeiu Stanca
Fehér Ella	Lénárt S. Sándor	Popescu Daniela M.
Fărcaş Hingan Rodica	Lévai Tibor	Popescu Gabriela
Ferenczi Lajos	Lőrincz Kálmán	Popovici Elena
Forró B. Puskás Lenke	Luca Maria Magdalena	Puşdercă Mirela
Fülöp Éva	Magyarosi Ibolya	Rád Melinda
Gálfy Zsuzsánna	Maier Elena	Ritz István
Gáll Levente	Maier Traian	Ritzman Maria M.
Gellért Zita	Manolache Nicoleta	Rus Pomei
Gheorgescu Gabriela	Manta Călin	Rüsz Klára
Gergely Dálnoky Olga	Marian Dorin	Sabău Aurelia
Gheorghiu Marius	Mauc Aida	Salat Csaba
Grexa Sándor Zoltán	Mitre Remus	Sass Imre János
Gubernat Laurenţiu	Moldovan Daniela	Sárkány Dénes István
Gyarmati Olga Zs.	Muntean Ana V.	Sátán Péter
Havas Péter	Muntean Iuliana	Sămărghiţan Emilia
Hâncilă Lucian V.	Nagy Attila	Săniuţă Diona S.

Seres Sturm Lajos
Simion Dan D.
Sommer Viktor József
Stoica Costinel
Sütő Erzsébet
Szylyveszter Zoltán
Szabó Júlia
Szabó Venczel
Szakács Piroska
Szálteleki Margareta
Szántartó Zoltán
Szász Zoltán
Szfárlí Enikő

Szigyártó Ernő
Szilágyi Ferenc Ákos
Tătar Ana Olimpia
Tofan Cornelia
Togănel Mircea D.
Togănel Sorin I.
Tollas Árpád
Tomescu Corina
Triff Petru
Țuțu Dinu
T. Udvari Csilla
Ursa Măriuca
Vaideș Ciobotariu Eugenia

Vancu Verona A.
Varga Katalin
Vass László
Vădeanu Andrei I.
Voineg Simona
Vrabie Doina
Welmann László
Zajzon Csomós Katalin
Zajzon J. Klára
Zrínyi Enikő
Zöld Attila

Gyermekgyógyászati Szak

Antal Adela A.
Balaskó Annamária
Balázs Melinda
Barabási Turóczi Piroska
Belkovits Kata
Bodosi Csilla
Dascălu Mândița
Dobrinescu Cristiana
Elekes Edit
Folea Vasile
Gergely Irma
Glatz Gerda
Gioa Claudia
Ianculescu Ianculoff Nicoleta
Jakócs Mária

Kaffai Oroszi Magdolna
Kémenes Csáky Emőke
Kerekes Judit
Koreck Zita
Lajos Sarolta
Lazár Eugen
Magyaros Éva
Majláth Árpád
Mieczinszky Ernő
Moldovan Iordache Cornelia
Mucenic Camelia
Nagy Enikő
Nagy Éva
Orban Taus Judit
Palfi Alexandru

Pop Lucia Micadora
Popianăș Cărstea Lucia
Rácz B. Ildikó Enikő
Szabó Eszter
Szabó T. Mária
Szabó L. Mária Magdolna
Szilágyi Péter Gizella
Sztójka Stock Judit
Tătar Violeta Aurora
Toma Rodica
Tudorache Cornelia
Ursa Aurelia
Varga Zoltán
Zafiu Ana

Fogorvosi Kar

Anichiței Th. Petre
Bálint Kocsis Ibolya
Budai Bartók Rita
Csiszér Katalin
Farkas Beatrix
Farkas Szabolcs
Grancea Elena
Hajdu Sámuel Enikő

Kacsó Tünde Erzsébet
Kiss M. Enikő
Lázár Margit Mária
Marc Liviu Aurel
Nagy Antal
Nagy B. Márta Piroska
Nagy Hints Alíz
Olariu Zsolt

Pană Florica
Pál Erzsébet
Pogăcean Istrate Adriana
Predescu Nenovici Dorelia
Răducu Mugescu Emilia
Soare Mihaela Carmen

1985

Általános Orvosi Kar

Ács János	Dumitrescu Rodica	Lőrincz Ágnes Julianna
Albert Erika	Drozdovszky Bartha Anna	Luda István
Albert Melinda Éva	Erdős Emma Mária	Luțoi Aurelia
Antal Álmos Jenő	Felfalusi Ilyés László	Magyarosi László
Aszalos Andor	Filipescu Maria	Man Romeo
Baciu Rodica M.	Fokt Elena Erika	Marinca Lucian M. G.
Bachner István L.	Folea Marieta	Mártha Orsolya Katalin
Baranyi György	Fülöp Zoltán László	Máthé Hamza Éva
Béla Annamária	Galiger Zoltán József	Máthé Nagy Sárika
Biró Pálmai Éva	Georgescu Gheorghita	Mazilu Simon Mina F.
Bartha Sámuel	Gherman Olga Ofelia	Menyhárt Ágnes
Blaskievics Éva	Giersch Mariana Florina	Molnár Árpád Zoltán
Bogdan Carmen Valeria	Gospodaru Teodora L.	Muscă Doru
Bota Alexandra F. M.	Guguilă Mihaela	Moldovan Anton
Braisch Julieta Maria	Habor Octavian Titu	Mureșan Mircea I.
Bretan Ana	Habor Vasile	Nagy András
Budai B. L. Károly	Hain András	Nagy Előd
Buvnariu Nicolae Ioan	Hercuț Zoltán Iosif	Necula Simona
Büte Enikő Anna	Herszényi László	Németi Zsuzsanna
Chelza Cornelia	Horvát Maria	Nicoară Simona M.
Chețan Ovodiu Lucian	Jakabffy Gy. Júlia	Oroszi Sándor
Cipeleagă Mariana	Ilyés Felfalusi Gabriella	Palcu Lenuța
Cizmariu Stanca Simona	Jánosi Rozália	Pálmai Tamás István
Cojocaru Silvia M.	Jireadă Mariana	Pakuts Jutka
Coracioni Ilonca	Kálcza J. László	Para János
Cornea Carmen	Kálcza Sándor	Piros Sárkány Annamária
Csiki Árpád	Kakucs Ágota	Polák László Péter
Dan Georgeta Ana	Kazai Gyöngyi	Pop Truța Emilia C.
Dáné Katalin	Kászoni Bölényi Klára	Popa Liliana E.
Dascălu Michnea	Kiss Csáki Márta	Popeiu Cristina
Deciu Didona Ramona	Korodi Adriana	Popoviciu Delast Daniela
Deák Gyöngyi	Kozma Gábor Lajos	Puiac Mariana A.
Dembrovsky Vilmos	Kövecsi Irén	Roșioară Maria C.
Demeter József	Kovács Judit	Rus Mariana
Dinu Marcela	Kovács István Gábor	Săcărea Toma Felicia
Dinesch Mihail	Kristóf Mária Katalin	Simula Valentina A.
Diós Dembrovsky Edit	Kuron Zsolt	Sîrbu Aida Cornelia
Dobi Kornelia	Lakatos Baka Tünde	Stoian Iosif
Dombi Pál	Lamm Ella	Stroescu Corina
Doedea Ioan	Lazăr Dinescu Anca S.	Suciu Carmen I.
Dumitrașcu Mariana	Lazăr David Dan	Sebestyén Tünde

Șerbănoiu Tibor
Simon Éva Enikő
Simon Judit
Simon Balogh Noémi
Siményi Judith
Sitterli Annemarie
Sárosi Hajnal
Suciu Valentin S.
Siska Edit V.
Szabó Gábor
Szabó Kató

Szabó Cserbár Rozália
Szabó Sándor
Szabó Tamás Zsolt
Szabó Zoltán
Szász Lajos
Szilágyi Erzsébet Ágnes
Szöcs Károly
Szurkos István
Timofte Camelia T.
Tilmaciu Mariana
Toia Liliana

Tolbașu Elena
Torjai S. Andrea
Tóth Horváth Ildikó
Truțea Rodica
Tudorancea Maria
Tulbure Maria
Vițeanu Simona M.
Velcsov László Péter
Vleju Mircea Boris
Zahu Marcela F. S.
Zsigmond László

Gyermekgyógyászati Szak

Balázs Gizella
Balogh Melinda
Balogh Ungvári Tünde
Baibarac Magdalena
Beldescu Liliana
Bercea Marcel
Bernád Éva
Cojocar Muțiu Daniela
Dezső Csaba
Eithel Hilde Marie
Enușcă Pană Mioara
Florescu Paula
Füstös Katalin Eszter
Fűzi Zsolt

Gherman Beatrice
Giurea Minica
Iszlai Zoltán
Iancu Miszig Mihaela
Katona Gábor István
Koppándi Magdolna
Kovács Mónika E.
Kovács Zoltán
Lazăr Romulus
Maák Margit
Mirițoiu Purcăroiu Daniela
Moldovan Adriana E.
Mursek Tóth Edit
Mureșan Cojocar Emilia

Nagy István
Pascaru Christiana
Petra Tincă Marioara
Pislaru Dinulescu Carmen
Pfefferkorn Margareta
Rusu Lucia
Sallai Ildikó
Sárkány Zsófia
Sfîriac Emilia M.
Szabó Margit
Szilágyi Márta
Tamás Melinda Teréz
Waitsuk Mária

Fogorvosi Kar

Aron Dorothee
Borsai Márta
Chirulescu Dorin P.
Dumitrescu Vékás Julia
Enache Valerica
Guess Marlene Ilse
Kerekes János
Kéri Gáspár
Kovács Anna Mária

Madaras Attila István
Martonos Gáll Éva
Mezei Mioara
Mihály Melinda
Monea Monica
Oancea Gheorghe
Olteanu Iuliana
Olteanu Radu
Oproiescu Sorin

Postică Leona
Stanciu Miscă Daniela
Székely Tóth Tünde
Székely Levente
Szép Attila
Serdült Antal Anna
Soós Erzsébet
Ursu Lucian E.
Weress Ákos

1986
Általános Orvosi Kar

Albert Éva Ilona	Dolha Magdalena	Kudor Singiorzan Julieta D.
Albu Mirela	Drăgan M. Maxim	Lakatos Judith
András Csíki Csilla	Dumitru Mateoc Gabriela	László Magdolna
Angi Prigya Edit	Dumitru Roman Violeta	Lengyel Gyula
Antal Brânzaniuc Klara	Farkas Demeter Ibolya	Lőrincz Attila
Antal József	Fábián Emőke	Lőrincz Újváry Ildikó
Apostol Cecília Iulia	Fábián Magdolna	Magos Kercsó Krisztina
Balogh Artur	Fekete Erika	Magyarosi László
Balogh Albert Lenke	Ferencz Ildikó	Major Csilla
Balogh Ileana Maria	Finta László Csaba	Marina Ciobanu Mariana
Bánházi László	Florea Dan Rodin	Mateoc I. Sorin
Barabás Györfy Éva	Fodor Olga	Mátyás Mária
Baraghin Ramona	Fodor Teleky Emese	Mészáros Koszti Edit
Bătagă Tiberiu	Földes Beatrix	Micu Dorian Dumitru
Belean Mirela Delia	Friciu Bogdan Mirela	Micu Ioan
Bențe Silvia	Gáspár Mária	Mihăilescu Herculă Lucia
Binder Gheorghe	Gomotârceanu Florin	Miheț Iordache Elvira
Blazsek Péter Viktor	Gorea Dulău Elena	Mikó Zoltán
Bleahu Săndoiu Daniela	Gödri Tóth Erika	Moga Ileana Olga
Boér Katalin	Grecea Teodora Elena	Moldovan Georgeta
Boitan Corina Anca	Györfi András	Müller Maria Ilona
Bordei Trandafirescu Ileana	Györfy Csongor István	Nagy Györfy Anna C.
Bör Finta Irma	Henteș Maria Florentina	Nemes Szabó Tünde A.
Burszan Săcoșian Carmen	Holló Zsuzsánna	Nicu Alexandra
Bzduch Réka Éva	Horváth Zsuzsánna	Nüszl Imola
Calciu Silvia	Hulubei Elena I.	Oprea Fejer Dana Anda
Cătană Camelia	Iezan Petruțiu Anca C.	Pap Enikő Tünde
Chibelea-Tudorache Magda	Ilyés Martonos Ágnes	Pálffy István Mihály
Chirpelean Simona	Illyés Kinga	Popa Lucia Rodica
Ciacoi Ramona B.	Iordache Mihai Marcel	Popa Mariana Rodica
Ciocea Nicolae	István Tibor	Popa Mircea Ioan
Cornea Alex. Mihai	Jánosi László	Popescu Maria
Crihană Dan	Jeszenszky Ferenc	Presecan Horea L.
Curuț Maria	Jude Gomotârceanu Adriana	Prigya Zsolt András
Csák Ferenc	Juhos Csulak Enikő	Puia Bancu Ligia
Csont Judit Éva	Kálmán Éva	Puiu Dorina Georgeta
Decean Victoria	Kelemen Angyal Márta	Rácz Erzsébet
Demeter Ferenc	Kelemen Erzsébet	Rădulescu Deaconu Mariana
Dezsán Gyöngyvér	Kelemen Onigaș Elisabeta	Ranca Stan Iulia
Dezső Ildikó Enikő	Kerekes Medárd Ferenc	Rettegi László
Dinu Anghela Sanda	Kocsis Ildikó	Roșian Mihaela

Russ Rozalia
Rus Şerban Lenuţa
Săbiescu Sergiu Ctin
Săndoiu Ştefan G.
Sarkadi Sándor
Scarlat Petrică
Simion Laura
Simion Radu Nicolae
Sózer János
Stoian Liliana Mariana
Şerban Ramona
Sonfălean Ervin

Şomfălean Sorin
Szabó Balogh Henriette
Szabó Éva
Szabó Erzsébet
Szabó Zrinyi Erika E.
Szabó Zsolt
Szakács Erzsébet
Szatmári Márta
Szatmári Szabolcs
Székely Anikó Andrea
Szilágyi Grünwald Erzsébet
Szini István András

Tamás Szabó Mónika
Tatu Manta Mihaela
Teleky Levente
Tóth Jenő Péter
Tudorache Costin Dorin
Turcea Carmen
Útő Éva
Varga Ildikó
Vlás Zoltán
Vlăduţ Carmen
Zöld Attila

Gyermekgyógyászati Szak

Andrási-Bálint Ilona
Baciu Marcel Sorin
Bajkó Ilona
Bándy Judit
Beleznai-Jeszenszky Cecília
Bérczes-Zékány Enikő
Birki Pálffy Ida
Czirjék Emőke
Csizmadi Csibi Mária
Dávid Éva
Deák Marietta
Dulău Gheorghe
Filep Sarkadi Gabriella
György Rác Zsuzsánna
Hübner Zöld Gabriella

Ileana Bacşin Maria
Kis Margit
Kiss Éva
Landovics Jenő
Lazăr Dan
Lazea Jiga Mariana
Luca Halic Ana
Manta Silviu
Márton Judit Mónika
Micheu Cristian
Müller Kvacskay Ingrid
Németh Éva
Pálfi Erzsébet
Patrulea Florin
Săcoşian Teofil

Sălăgeanu Ildikó
Sátán Bige Csilla
Schnell Erika
Semsei Bajkó Mária
Simionescu Elisabeta
Stan Gheorghe
Stroia Sorin
Sumlea Ana Magdalena
Szakács Gabriella
Szálasi Ibolya
Szeghalmi Derzsi Mária
Tempfli Mikó Rita
Udrea Gina
Ungur Cornel
Vitális Réka

Fogorvosi Kar

Bachner László
Bende Anna
Berdea Opris Lucia
Chişulcutean Manolache
Cecilia
Ciobanu Adrian I.
Coţiu Mariana
Deutsch Vera
Gavrilă Carmen

Gétzi CzimbolmoşAdrien
Haldner Stefana
Horváth Tibor István
Kéri Ildikó E.
Kinizi István
Kürti Gabriella Lavinia
Lazăr Virgiliu
Moldovan Lucia
Morariu Silivăşan Simona A.

Németi Klára
Oltean Biro Eugenia
Ormenişan Erzsébet
Rác László
Sabău Lazăr Maria C.
Székely Berta
Székely Molnár Tünde
Szücs Annamária
Zerbes Edda Dorothea

Általános Orvosi Kar

Ábrahám Áron	Fejer Viorel Iosif	Miclăuș Adrian Radu
Adler Alexandru	Fekete Gyula László	Mihály Katalin
Afra Ilma Mária	Ferencz Aranka	Mocanu Bardac Dan
Albert Attila	Filka András Csaba	Moldovan Monica
Andei Patrache Ligia	Fodor Adriana	Molnár-Adespii Magdalena
Andronescu Lizeta	Friciu Beatrice Carmen	Mosolygó Gavrilă
Apan-Butnariu Lavinia	Gábor László	Mureșan Adriana
Barabás Dezső	Galea Gülther Angela	Nagy András
Barabás Enkö	Gáll János	Nedilă Lăcrămioara L.
Bardóczy Gavril Simion	Gergely Mária Agneta	Nemes Medgyesi Katalin
Bărleanu Constantin	Gherghinoaica Carmen	Német Mária
Benkő Erzsébet	Gondos Orbán Ileana	Nüszl Kovács Imola
Bérczi Ildikó	György Piroska	Oancea Bianca
Bóni János	Hociotă Radu Alexandru	Orbán Csaba László
Bóni Piroska	Hasegan Gheorghe	Palatka Károly
Borbáth Judit	Horvát Ioan Zoltán	Paltán Mária Ildikó
Boromiz Elena	Hönig Tiberiu	Párdi Benjámín Attila
Borz Oliviu Cristian	Inceffy István Levente	Pașcanu Nits Doina
Biró Pál	Ința Liana Maria	Pavel-Hociota Sanda M.
Bodis Vincze Barna	Ionescu Săbiescu Mihaela L.	Pénzes Nicolae
Brassai Attila Miklós	Józsa István Béla	Peres Deac Gabriella
Brânzaniuc Eleodor	Kádár Éva	Petcu Mihai
Buda Cornelia Ioana	Kántor Magdalena	Pirșoveanu Adrian
Bucur Ruxandra Doina	Kardos János	Popescu Constantin
Cautis Nicoleta	Kerestély Péter	Popescu Strejnicu Roxana
Cămuescu Laza Mirela	Kis-Miki András	Popescu Veleanu Elena
Cătană Dobru Ecaterina	Kisgyörgy Zoltán	Pünkösti Ágnes
Cojocaru Cătălin	Kolumbán Otilia	Rab Enikő Réka
Constatntin Ana Mihaela	Kovács Éva	Reiff-Ferencz Anikó K.
Croituru Camelia	Kovács Ștefana Titus	Rend Dezső Csaba
Czira Csaba András	Kovács Zoltán Tibor	Ristea Mihaela
Dániel Imola Edit	Köllő Zsolt	Roth Péter
Deak-Cismaș Felicia Ilka	Kozma Mária Imola	Savu Ovidiu
Deák László	Lazăr Liliana G.	Saja Panna
Debucan Bâldea Artemisa	Leimdörfer Eszter	Strat Alexandru
Demeter Judit	Magyar-Bálint Zsuzsanna	Suciu Manea Rodica
Demisov-Muscă Adela	Malath Sofia	Stroia Secară Mirela
Dinu Victorița Iolanda	Marcu Adrian	Szabó Birton Ildikó
Dragoș Vodă Ovidiu	Mămularu-Pénzes Luminița	Szabó Valcó Emese
Engi Klára	Mesaroș Maria	Szabó Éva Teréz
Éva Ferenc	Mesaroș-Bontu Simona	Szász Judit

Székely Enikő
Székely Ida
Széll Julianna Judit
Szénás Máthé Jenő
Szendes Csaba
Szöcs Barabás Julianna M.
Sarkadi István
Sebestyén Hajnalka
Siményi László

Stauder Ana Maria
Şuteu Nagy Elena
Surariu Zorila Carmen
Takács-Pârşcoveanu Edit
Tamás Orbán Klára
Tódor Enikő
Tóth Éva
Tóth Júlia Edit
Valco Iosif

Varga Marianne Boglárka
Varga Viola
Vasile Puiu
Vécsei András
Vlăduţ Olteanu Ariela
Wonhas Gertruda
Zorilă Florentin Gorge
Zsisku Lajos

Gyermekgyógyászati Szak

Alexandru Golovatei Eugenia
Antal Ferenc
Bălă Gabriel
Bârboi Vasile Daniela
Böjthe Árvai Edit
Budai István
Cornea Mioara Aurica
Cotta Delia Ana M.
Crăciun Aurelian Ioan
Culic-Buzaşu Mariana F.
Czimbalmos Kozma Ferenc
Dănşorean Pop Adriana
Debreczi Serén

Dumitraşcu Rita G.
Guţă Cornel
Günther Marius
Kézdi Erzsébet Iringó
Lazarovici Sorin George
Manolache Daniela
Matei Lucian
Medgyesi Csaba
Mija Dan Virgil
Mohan Monica
Moldovan Lucica
Negoită Gabriela
Negrescu Marin

Páll Mosolygó Irén
Pişcu Crăciun Elena
Polgár Margit
Popa Minca
Rădulescu Dobre Neli M.
Rizó Magdolna
Szilágyi Erzsébet Ágnes
Şomfălean Martea Doina
Toniţă Aurora
Ungureanu Zenobia
Vaida Florian
Veress Éva Mária
Zamfir Corina M.

Fogorvosi Kar

Andreicuţ Daniela
Anghel Dorina Angela
Branis Salamon Edit
Chibeleian-Sitea Mirela G.
Darabos Zsuzsánna Mária
Daróczi Enikő Tünde
Debreczeni Csilla
Gabor Saviana Dorela
Gáspár Zsuzsánna

Gombos Erika
Hencz Hajnalka
Iercan Daniela
Kányádi Zajzon Ildikó
Koncz Károly
Oancea Adriana
Pîrlea Zeno Lucian
Putnoky Benedek Gábor

Segatto Putnoky-Benedek
Zsuzsánna Gyöngyvér
Salamon Branis László
Scridon Hoza Maria Luana
Székely Melinda Gyöngyi
Teodor Mihail Remus
Tóth Péter
Wolf Rus Monica

1988

Általános Orvosi Kar

Ábrám Csilla Anna
Alexandrescu Adrian

Antal Levente
Apáthi Melinda

Apli Judit
Balogh Viola

Bálint László	Iclânzean Simona	Popa Amelia Cecilia
Bardócz Gábor	Icoraru Antonio Virgil	Popa Vasile Nicolae
Bertalan Edit Erzsébet	Imre Éva	Radu Roxana C.
Bertalan Simon Katalin	Ion Daniela	Rahotă Bogdan R.
Blénesi Ágnes	Ionescu Gabriela	Rațiu Silvia
Boda Enikő	Iova Eugenia	Renghea Adina E.
Bódizs György István	Irimiás Erika	Reuss Andrei
Botezan Măcăneală Mihaela	Irimie Drăgan Simina	Roman Opreș Maria
Bozsoki Mirela	Ittu Rădulescu Claudia	Salló Zoltán
Bratu Dan Cristian	Jakab Gothard Gabriella	Sáfár Emese
Bursuc Ursu Angelica	Jenei Csaba	Saviuc Rânghianu Doina
Cazac Mioara	Kardos István	Silivășan Eugen C.
Călinescu Rahotă Daniela	Kese Szabó Melinda	Silvaș Stanca C.
Ciugudean Zilișteanu Marina	Kolumbán Enikő	Simion Aurel
Câmpean Bostan Liliana	Korponay Zsuzsanna	Simon Attila
Constanțin Ovidiu	Kovács Márta Blanka	Simon Enikő
Covaciu Feri Viorel	Kurunczi Beáta	Soós Adela
Cristea Chiticar Monica	László Annamária	Sorbán Zoltán
Cristea Marcela M.	Lázár Benedek Erzsébet	Sólyom Tepfenhart Adél
Cosma Doina	Lovas Antal Enikő	Spinei Stoica Alexandrina
Cozoș Dobre Ancuța	Lungu Birsășteanu Roxana	Stolz László
Császár Enikő	Lupu Cristian	Szabó Berekméri Mária
Csiki Zoltán	Matei Adrian	Szabó Emese
Curticăpean Mirela	Máthé Csaba	Szabó János
Deme Gábor	Molica Mândru Iolanda	Szabó Melinda
Deme Judit	Mureșanu Fănică	Szakács Erős Dénes
Dunca Ioan Liviu	Năstasă Lazăr	Szalontai Lajos
Fazakas Margit	Nemeș Carmen Corina	Sylvester Éva
Frâncean Biriș Rodica	Nicolae Marina	Șolea Monica
Frunză Anca Daniela	Nicolau Constantin R.	Tămaș Lidia
Fugulyan Katalin	Nițu Angela M.	Teognoste Sorin
Fülöp Csaba	Olteanu Eugenia	Tordai Mild Edit
Galajda Zoltán	Onódi Levente	Tőkés Endre
Gothard Csaba	Opreș Mihaela	Turcu Alin George
Graur Kunz Gabriella	Opreș Zeno	Cifrea Coman Lenuța
Graur Monica Cosmina	Ormenișan Carmen	Ujváry István László
Grumaz Vasile	Pamfil Constantin	Varga Péter
Halász István	Pál Ibolya	Vass Károly
Hărșan Ana	Pápai Rozália	Vay Enikő
Hintea Corina M.	Pielaru Carmina	Zöld Antal
Huszár Hajnalka	Péter Zoltán Mihály	
Jezan Paula	Petri Attila	

Gyermekgyógyászati Szak

Andrei Cristian	Dósa Réka	Pârvu Florina
Angyal Attila	Filip Frâncu Carmen	Pâslaru Nuşa
Antal Kolumbán Ilona	Gafiţa Monica S.	Pop Jenica
Băncianu Mija Daniela	Ioan Maratheia Eugenia	Popa Adriana
Birtók Enikő	Katona István Géza	Popovics Klára
Borsay Neagu Éva	Máthé Szénás Katalin	Ruia Mihai Liviu
Bucur Năstase Carmen	Mihăilescu Petcu Mirela	Sabău Sanda Lucia
Bucur Marcos	Miklós Tünde Enikő	Safta Gabriela
Bursuc Botezatu Luminiţa	Moisin Lucia Elena	Simon Alpár
Cocan Ungur Rodica	Nedelcu Trifan Cerasela	Stephănescu Iosif
Cucerea Manuela	Pap Judit	Trifan Cristescu Dănuţa
Damian Cojoc Mihaele	Pataki Angyal Edit	Trifan Florin
Deaconu Codarcea Corina	Păpai Enikő	Tóth Melinda
Dolinszky Gabriella	Paul Lupu Mirela	Voinicu Lucian

Fogorvosi Kar

Ali Dilaver	Julea Carmen Mariana	Năstase Camelia
Borbély Márta	Kacsó Gabriela Judit	Părău Mircea
Boştină Ion	Kántor János	Pilihaci Horaţiu C.
Buia Adriana Éva	Kovács Attila	Răcean Cocişiu Ileana
Chiţimuş Stephănescu Elena	Marinescu Felicia	Rebegel Oliveria
Curţiu Adriana I.	Mihaiu Mihaela	Salomie Ada Mihaela
Deák Emese	Mohr Susana	Steigmann Marius
Dumitrescu Teodor Elisabeta	Molnár Blága Imola	Teodor Remus Mihail
Gergely Teognoste Cristina	Moré Éva	

1989

Általános Orvosi Kar

Ábrám Zoltán S.	Bădescu Mariana	Budai Duma Olimpia
Airizer Katalin	Bectaş Nişa	Buşilă Işan Georgeta
Ambrosius Dieter Emil	Bereczki Árpád	Butilcă Lucia Angela
Andrei Camelia S.	Birău Neagoş Adriana	Caba Corina M.
Bagdi Éva	Biró Attila	Cezar Monica
Bálint Csaba	Binder Andrea Enikő	Ciupercă Roxana
Balu Ancuţa	Boros László	Comănici Simona M.
Barbur Marius Armin	Bojiţa Puşcaşiu Elena	Condrat Neacşu Angela
Baubec Eda	Bota Viorel	Crăciun Corina
Bányász Ritta Réka	Breda Dana Simona	Demian Radu Florin

Dina Ștefan
Dilv Camelia Angela
Dobra Ágnes
Dumitreasa Carmen
Enyed Magdolna Mária
Farkas Emese Enikő
Făgărășan Tudor
Fernbach Mária
Fodor Péter
Fülöp Simon Katalin E.
Fülöp Róbert
Füzesi Margit
Gădălean Florin N.
Gilcă Godea Ana
Gliga Caterina Miladi
Gödri Ghiță Anca Felicia
Gulya Edit
Guriță Napoleon
Ilicea Carmen A.
Ionescu Mariana
Iordache Constantin
Iordache Daniela
Ișan Silviu Petru
Ivan Silviu Cristian
Izsák Dénes
Jakab Katalin
Jánosi Coman Judith
Jánosi Lia Ildikó
Józsa Ildikó
Kolumbán Sándor
Korpos Ildikó Mária
Kovács Tibor
Kurcsi Ileana Adela

Lobonțiu Adrian C.
Mărăcine Mirela
Mátyás Attila Huba
Meier Zita
Mihai Dina Daniela
Milutin Doina C.
Mirce Ana Maria
Mândru Ciprian C.
Mogoci Mariana
Mureșan Delia
Nagy Levente
Nagy Zsuzsanna
Nagy Vasile
Nagy Zita
Nădășan Valentin
Neagșu Iuliana
Neagu Camelia G.
Németh Edit
Nicolae Cheroiu Mariana
Nyáguly Ida
Oláh Gabriella
Olroiu Șanta Carmen
Peterlecean Alexandru
Popa Dan Nicolae
Pupăză Ovidiu
Popescu Dana C.
Popescu Teodora C.
Priester Mónika
Puiu Nicoleta I.
Pop Tudor Sorin
Popa Ioan Marius
Pușcașiu Lucian
Puskás Csaba

Radu Guriță Liliana
Rafa Ovidiu Ioan
Rașca Emilia
Roman Borcoman Gabriela
Roșca Ancuța Noela
Roșca Smaranda
Sántha Judith
Schmidt Loránd
Scîrnciu Mihaela
Suciu Adrian
Sepsi Alexandru
Sepsi Valéria
Sorbán Ildikó
Stefanics Dóra
Serbu Venera
Șinca Marcela M.
Sütő Constantin Maria
Szabó Attila
Szabó Iosif
Szálasy László
Szentendrey B. Dalma
Szmuk Anton
Szörös Ildikó
Takács Julianna
Tămaș Georgeta
Tomp György
Tudor Doina
Tóth Zoltán
Varga Edith Boglárka
Varga Erika Judit
Velejti Valéria

Gyermekgyógyászati Szak

Adam Valeria
Andrei Bianca
Bakró Kerekes Ildikó
Barabás Gabriella
Beckert Mircea C.
Berechi Kolumbán Enikő
Bican Doina Dorina

Bocioancă-Mihály Gabriela I.
Bodizs Ildikó
Borcoman Mihai O.
Chisălău Valeriu V.
Chiorean Szász Liana
Chiriac Daniela Livia
Deneș Popa Stela

Drăghici Tatiana
Iancu Marinela
Ilyés Edit
Jidveanu Nicolae
Joó Éva Tünde
Kósa Attila Kálmán
Kristófi Zsófia

Mationi Ana
Messer Hajnalka
Nagy Edit
Neagoş Lucian V.
Nistor Minodora O.
Papp Borbála
Pál Zsuzsánna Enikő

Poenaru Liana
Potoroacă Bota Marvela
Rozsa Piroska
Şanta Adrian
Soós Kapusy Éva Dalma
Stoica Marius Ioan
Szakács Enikő Hajnalka

Szuhai Varga Aurora
Terebesi Tímea Annamária
Tomolea Claudia
Vida Závodszy Judit
Zamfir Simona

Fogorvosi Kar

Antal Judit
Cristian Mihaela G.
Eftimie Liviu Florin
Fábián Armand Gábor
Grozescu Sorana
Iobágel Carmen
Katona Ilona
Literati Csilla

Miron Adrian
Morărescu Iscu Stela
Munteanu Mircea V.
Nadă Liana Doina
Nagy Mercédes Judit
Pop Mihai
Roşu Emanuela
Savu Mihaela Alma

Schill Renate Alice
Schuller Gerlinde
Schullerus Alida Maria
Szabó Attila László
Szánthó Éva Tünde
Szőke Ildikó
Tetcu Rodica

1990

Általános Orvosi Kar Magyar tagozat

András Ibolya Edit
Apjok Enikő
Beke Emőke
Bakó B. Zsuzsánna
Barabás Hajdú Enikő
Bartha Kása Enikő
Biró Attila István
Boros Kántor M. Erzsébet
Bőjthe Szabó Irén
Butiurca Sándor
Csendőr Éva
Csíki Zoltán
Csipor Fodor Aranka
Dinka Blága Izabella
Fazakas Varga Anna
Fóri Anna
Fullajtár Borbála
Gábor Venter Emma Erika

Gyöfi Melinda
Heidenhoffer Alfred
Incze Judith Yvette
Kerezsi Csaba
Király Anna Hedvig
Kiss-Imre Enikő
Kernetzki Karl Kristian
Köllő Munzlinger Ildikó
Kriza Ákos
Láng Iászló
László Zsuzsanna Éva
Löchli Attila
Lőrinczi Karda Lilla
Munzlinger Attila
Moldován Adrienne
Orbán Antónia
Nagy Judit Veronika
Peti Ildikó Edit

Rappert Takács Julianna
Révész Tünde Ilona
Salló Germán Márta
Sándor Szombatfalvi Enikő
Seress Izsák Emese
Stefán Biró Ibolya
Stefanics László
Stéger Endre
Szabó Csatár Annamária
Szabó Péter
Székely Jenei Aranka
Telegdy Csaba László
Telegdy Dóczy Annamária
Trpkovici Sz. Zsolt Mihály
Tőkés Attila
Tóth Irén Mária
Vass István
Váradai Szabin

Román tagozat

Apolzan Adela I.
Avram Radu Adrian
Bács Dulău Cecilia
Bobocea Silvia
Bodea Ovidiu A.
Boghian Elena
Boldea Liliana
Böjte Attila
Buruiană Daniela
Caziuc Ramona C.
Chelărescu Claudiu
Cipăian Golea Cristina
Ciucă Natalia
Ciucurel Luminița I.
Colceriu Dan Petru
Corbeanu Onoriu
Corlăteanu Delia C.
Costache Cătălin Octavian
Costache Camelia
Deac Dan
Dobre Adrian Sorin
Doboreanu Dan
Dogar Maria Laurenția
Drăgan Călin Dan
Duca Mirela Liana
Dunca Mircea Zoli
Fărăian Monica Teodora

Fetzer Ingrid Corina
Fritz Liliana
Frânceanu Georgeta
Furtea Maria Magdalena
Galea Aurel Cătălin
Găitănaru Daniela
Ghirean Corina Alina
Gliga Angela
Golea Ioan Ovidiu
Husar Iuliana
Ionescu Heroiu Răzvan
Kapussy Tibor
Kovács Finna Ivonne
Lepizsán Carol
Marcu Sabina Elena
Miron Ioan
Mitre Marian
Morariu Silviu Horia
Motoc Horia Răzvan
Mureșan Vasile Adrian
Nechita Colceriu Monica
Nistor Gabriela
Nițu Lucian P.
Ola Luminița
Olaru Corina
Oltean Ioan
Oprea Gabriela F.

Pacurar Anca C.
Palkó Claudia
Pascu Victoria
Pâslaru Corbeanu Silvia
Patra Simona S.
Pârvu Delia
Popa Carmen S.
Popa Liliana G.
Popescu Maria M.
Pușcaș Cornel
Roiban Ariana
Safta Valentina
Salcă Horia C.
Săsăran Bogdan P.
Șerban Ion
Șonca Pop Ligia M.
Ștef Ioan
Tanțos Ana D.
Tohati Marcel Tiberiu
Toma Lucian
Trantea Man Sanda
Toc Săsăran Luminița E.
Verzea Toncean Alina
Vodă Ionela
Voștinar Costache Lavinia
Zernoveanu Radu I.

Gyermekgyógyászati Kar Magyar tagozat

Ágoston István
Bálint Enikő
Beke János
Bikfalvi Judit Márta
Budai Kósa Erzsébet Katalin
Dániel Sándor
Erdődi Anna Mária

Fodor István
Győri Mária M.
Lőrinczi Zoltán
Miskolczy Mária Magdolna
Moldován Anna Mária
Munteanu Anna Mária
Opra Mária

Spáczai-Ágoston Klára Zsuzsa
Szócs Ildikó
Szöllősi Ferenc Lajos
Tamás Mária
Zilahi Károly
Trpkovici Szabó Réka

Román tagozat

Baucoș Cornel
Bodescu Virginia

Borz Felicia F.
Ciobanu Florentina

Ciurceu Daniela
Cristoloveanu Anina

Deoanca Vereş Diana A.
Dumitraşcu Simona
Galan emil
Gâju Diana M.
Hodoş Luca Gabriela L.
Kovács Agella Mária

Luca Marius A.
Ludvig Langhans Marianne
Marton Kiss Irina
Neghirlă Adriana
Niţu Cornel
Pârvu Gălan Mariana Fl.

Pop Aurelia Carmen
Puşcaş Monica Marcela
Togănel Maria
Veres Ioan Ludovic

Fogorvosi Kar
Magyar tagozat

Bálint Emese Margaréta
Bálint Nagy Ildikó
Bereczki Judit
Dani Mária Rita

Koffol Károly Róbert
Máthé Annamária
Mester Ildikó
Rettegi Annamária

Seres Sturm Róbert
Nagy Hajnal Emese

Román tagozat

Aninoiu Simona
Bogdan Delia
Gross Brigitte
Huber Adrian

Kósa Erika
Merişescu Dana
Munteanu Gabriela
Nistor Lăzăruţ Ana M.

Pop Magdalena
Raican Mihaela
Rotaru Grinov Mariana
Damian Dorel A.

1991
Általános Orvosi Kar
Magyar tagozat

Albert András
Albert Sándor
Balog Márta Kristina
Bálint Karda Ágnes
Barabás László János
Baricz Máthé Enikő
Binder Zsolt Péter
Bíró Éva
Both Kajtár Ida
Böjthe Andrea Ildikó
Csiki-Ferencz Ildikó
Csongvai Csaba
Darkó Beáta
Darvai Székely Enikő
Deák Katalin
Dósa Gyöngyvér
Egeressi Zsuzsanna
Erőss Mária

Farkas László Attila
F. Györffy Edit
Gurka Tünde Éva
Gyenes K. Tibor
Gyöngyösi Székely Éva
Héjja Ilona
Horzsa Éva Ildikó
Jáni Judit
Jenei Melinda
Kerekes Márta
Kerekes Ráduly Enikő
Kiffer Erzsébet
Kiss Réka Katalin
Komáromi Zoltán Tibor
Kónya Kerekes Ágnes
Kulcsár Enikő Annamária
Martin Fazakas Lili
Mártonfi Lazsádi Katalin

Mihálykó D. Erzsébet
Miklós Klára
Nán Mária Anna
Oláh Enikő
Ördög Éva Katalin
Palatka Csilla
Pál Magos Melinda Ildikó
Pásztori Gergely Izabella
Pávai Zoltán
Pécsi Enikő
Szilágyi Graef Anikó
Tóth István
Török Imola
Valics Péter
Varga Ildikó
Vargyas Lehel Jenő

Román tagozat

Alexandur Irina
Anca Mariana C.
Ardelean Marcela
Baldea Monica
Barbu Bogdan A.
Bădulescu Ana
Băilă Lucian
Bănică Felix
Belindescu Ștefania
Bejenariu Teodor
Blaga Elisabeta
Bocănete Camelia
Butilă Florin M.
Buzilă Larisa M.
Brândușa Doina
Câmpean Alexandrina
Cristea Mihaela Aida
Crăciun Monica
Cristian Adrian
Crișan Gabriela
Crișan Simona E.
Cucean Georgeta M.
Deli Robert Martin
Diaconescu Iulia
Dimulescu Valeria
Dumitru Aurelia G.
Dungaci Monica E.
Foriș Ștefan
Frâncu Mirela Angela
Fülöp Eugen Francisc
Gherendi Simona
Giurali Özen

Gluga Marius
Gheorghe Carmen
Graur Claudiu A.
Horváth Karin Ursula
Hosu Delia Corina
Irimie Liana N.
Jakab Tiberiu Zoltán
Ibadula Camer
Isleam Taiar
Juga Minodora
Lakatos Emilia
Lăzăruț Lucian
Lisofschi Mihaela
Macavei Radu
Man Rodica E.
Mateescu Simon
Matei Carmen C.
Miron Monica
Molnar Călin
Molnar Claudiu
Moldovan Monica
Monoreanu Camelia
Munteanu Gabriel
Murărețu Daniela
Mitreă Petre
Necula Radu Dan
Nistor Alexandrina
Novac Cristina L.
Oltean Rodica
Onic Cecilian
Orha Silvia
Orza Florin Mihai

Pană Dan Marius
Pașcă Ana Sorina
Poroțiu Dana E.
Pârvu Mariana
Pop Crisanda M.
Răibuleț Mircea
Roșca Liliana
Rus Gabriela
Sava Carmen
Scridon Maria C.
Sfâriac Ioan P.
Simu Caius G.
Spătăcean Brândușa
Socol Alegra Carleta
Staicu Adriana C.
Stanciu Luiza
Sandor Maria C.
Sandor Rodica M.
Schmidt Mihaela S.
Szentpéteri Elisabeta
Sipos Magda
Téglás Ovidiu
Toniță Violeta
Truță Jan Mircea
Tuca Maria
Tudorache Elena
Țilea Ioan
Urzică Mariana
Ureche Corina
Vârșescu Mirela C.
Vlad Corina D.

Fogorvosi Kar

Magyar tagozat

Kiszely Andrea

Vitos Gábor

Zöld Éva

Román tagozat

Coos Smaranda L.
Crișu Mihaela
Curiman Paul

Diaconiță Manuela
Dragoș Grațiela S.
Furnea Bianca D.

Hogaș Silvia D.
Ionescu Rodica
Lőrincz Zoltán E.

Lőrinczi Nicolae Alin
Lungu Corina
Mihalache Sărbulescu Mirela
Németi Erzsébet

Nică Claudia R.
Panaite Mihaela A.
Petrovan Cecilia
Poantă Liliana C.

Purcăroiu Brândușa
Seni Liliana
Toșa Luminița
Varlam Cristina S.

1992

Általános Orvosi Kar

Magyar tagozat

Ambrus Erika Gabriella
Bacsó Kovács Rozália
Bagosi Kerekes Anikó
Bálint István
Barabás Dénes
Bárány H. Csilla
Bérces Mária
Bodiss Éva Franciska
Boga Ferenc Vilmos
Buda Mánzat Andrea
Cséki Szabó Ágnes
Elekes Ella Mária
Erdei Zita Éva
Gebefűgi Júlia
Gy. Kristófi Cecilia
Győri Emese Otília
Hamvas Balázs

Kassay Marietta
Káta T. Zsuzsanna
Kerekes Tímea
Keresztes Csaba
Kiss Enikő Zsuzsanna
Kiss Éva
Kiss Pop Mária Réka
Kiss Szilárd Leó
Kolozsváry Vitályos Kinga
Kovács Attila
László Éva
Makfalvi Ildikó
Nágó Annamária
Nagy Előd Ernő
Nagy Tünde Emese
Némethi Molnár Ildikó
Olcsvári Melinda Ildikó

Palkó Annamária
Papp Csaba Sándor
Papp Mária Csilla
Puskás Attila
Rácz Attila
Szabó Katalin
Szabó Magdolna
Szász Gabriella
Szász József Attila
Székely Izabella
Székely László
Szilágyi Tibor
Tamás Annamária
Tatár Domokos
Vass Előd
Velejti Gabriella

Román Tagozat

Achim Adriana
Amalfi Mihai
Azamfírei Leonard
Alexandrescu Anca
Barabás Barna
Bălaș Daniel
Băilă Liliana
Bejan Ileana
Bejan Luminița
Belindescu Raluca
Berta Éva
Boros Sándor
Budișcă Ovidiu
Burlec Liliana
Cățoiu Mihaela

Ceghizan Ștefan
Chișiu Eva
Ciuchină Septimiu
Chiorean Barbu
Chiușdea Adrian
Colțoman Panseluța
Constantinescu Silvia
Cormoșu Alexandru
Cosâmbescu Maria
Costin Marina
Cocaciu Magdalena
Crăciun Călin
Croitoru Zenovia
Dan Carmen
Dănilă Monica

Dima Sorinela
Dobru Valentin
Dorobanțu Anca
Dobrotă Carmen
Drugan Petronela
Dulău Ioana
Fehér-Simon Enikő
Frunză Silvana
Fărcaș Dan
Gabor Emilia
Ghiban Carmen
Hapca Corina
Hila Sorana
Ijac Corina
Iancu Liana

Ispas Mihaela
Joldeș Daniela
Lucaciu Mariana
Macarie Sorin
Maftei Luminița
Marcu Simona
Marcu Cristian
Mănică Axente
Muntean Elena
Medruț Marius
Micăle Mihaela
Micu Sorin
Moldovan Carmen
Moldovan Adina
Nechifor Daniela
Nan Adrian
Niculescu Luminița
Oală Marcela
Ognean Maria
Opriș Remus

Orțan Florin
Palcu Adriana
Pascu Alina
Păltineanu Bogdan
Popa Iuliana
Popescu Gabriela
Prodan Mirela
Pușcă Gabriela
Pușcariu Irina
Pelim Gabriela
Petre Stefania
Pintilie Elena
Precup Maria
Raicu Liliana
Rață Sorin
Rad Paul
Rusu Elena
Rebega Daniela
Roman Dan
Roșescu Ion

Rusu Cristina
Sabău Alexandru
Stoiță Simona
Șerban Mihaela
Schiopu Sorin
Sârbu Mihaela
Stăvariu Tiberiu
Suciu Daniela
Surdu Simona
Trandafir Cornelia
Tomulescu Cristina
Tilincea Carmen
Trif Carmen
Urzică Teodora
Văsieșiu Dan
Vida Carmen
Viță Ionel
Vâlcă Ileana

Fogorvosi Kar
Magyar tagozat

Badóczi-Tivadar Enikő
Joó Csilla Enikő

Román tagozat

Bedő Anna Júlia
Călugăru Anda
Cândeia Corneliu
Costea Anca
Dobroviceanu Corina
Georgică Iulia
Lambrache Emanuel

László Elisabeta
Maier Cristina
Marian Daniela
Pavel Constantin
Pleșan Alice
Pop Olimiu
Roșă Ioan

Tărcuță Oana
Tâlván Vasile
Tofan Vasile
Toma Luminița
Ujică Adina
Várkony Judit
Ziemmermann Zoltán Ervin

1993
Általános Orvosi Kar
Magyar tagozat

Biró Zita Mária
Cserneczki Erzsébet
Cséki János Károly

Farkas Antal
Fábián Zsolt
Frigy Attila

Gábor Imola
Gáspár Levente
Gallov Katalin

Gál Zoltán
Hallai Róbert
Horváth Ildikó
Katz Noémi
Kádár Török Gabriella
Kirchmayer Péter István
Kocsis Gabriella

Kolcsár Melinda
Komáromi Gáspár Erzsébet
Korponay Tohati Márta
Lengyel Anna Andrea
Márton András Attila
Mészáros Piroska
Mokány Kinga

Székely Zsolt
Torma Katalin
Tókos László
Török Lehel
Vass János Róbert
Veres Katalin
Zakariás Zoltán

Román tagozat

Abrudan Adela
Almășan Claudia
Apostol Carmen
Balkó Zoltán
Balos Sorin
Barbu Loredana
Baruț Marcu Carmen
Boeriu Cristian M.
Borda Adriana C.
Bruslea Delia E.
Buleandră Violeta
Burdea Ramona M.
Burja Claudia
Bucur Dan C.
Cârjea Marcel I.
Chirilă Mihaela
Cepoi Lucian
Cioancă Alina A.
Cioancă Dorcioman Bogdana
Cobucă Letiția G.
Coman Adriana E.
Codreanu Grigore Carmen
Cociorbă Mariana
Constantin Cristian
Crihană Gabriel V.
Crișan Radu
Croitoru Mihaela
Dan Sorina M.
Danciu Gabriela
Daniliuc Gabriela
Dancășiu Mihaela
Dălălău Orza Daniela
David Leonard
Dobrea Liliana
Dima Dan Georgeta

Dimulescu Dana M.
Dobrinescu Petre
Dumitreasa Tarcău Mihaela
Dorcioman Laurențiu
Dorobăț Constantin
Drăgan Mărginean Corina
Dumbravă Mirela
Dumitrean Silvia
Dumitru Murza Corina
Dușa Adrian Cristian
Fireșcu Furtună Octavia
Foșalău Mirela I.
Furtună Dragoș
Gabora Bogdan
Györki Gabriel Eugen
Gheorghe Ovidiu M.
Gidofálvi Ana Maria
Gavril Claudiu
Hâncu Chiușdea Natalia
Hulea Brăescu Otilia
Hosu Ioan
Jung Harold
Joltvinschi Adriana
Judele Haidarli Carmen
Kálmán Bucur Gabriela
Lața Hâncu Monica
Leuștean Mihaela
Luppinger Attila E.
Lupu Ioan Petre
Mărginean Claudiu
Malinetescu Dorina
Motoc Radu Cosmin
Murza Adrian Călin
Moise Nicolae Titus
Neagoie Radu Mircea

Neagoie Salcă Rodica M.
Neculai Dorin
Nistor Gabriel Ioan
Nistor Marius
Orțan Florin
Paripaș Ovidiu Sorin
Pașcanu Sorin
Pecingina Camelia
Pop Simona Roman
Popoviciu Corina Delia
Prisăcaru Juncu Daniela
Rad Iulia
Rotariu Popescu Gabriela
Rob Mihai Ștefan
Rolea George
Salcă Tudor Sorin
Samson Melania
Stăncuțu Daniela
Stoica Mihai Adriana
Suciu Horațiu
Sandru Daniela
Serb Dargoș Andrei
Scglimbea Anca
Stanciu Dragoș
Treabă Diana Olguța
Truța Neagoie Meda P.
Tuzson Tiberiu
Tincu Hallai Georgiana
Tigănescu Mărginean Cristina
Tunaș Horațiu A.
Vasilescu Irina
Vass Zsuzsánna Zita
Voicu Bogdan Costin
Zaharia Maria Violeta
Zală Madalina Elena

Fogorvosi Kar
Magyar tagozat

Székely Zsuzsanna

Román tagozat

Anca Simona Maria
Bacizu Dana Cezarina
Barb Delia Ioana
Bilous Cătălin
Capotă Cristina Rodica
Gencsi Andrea Mária
Ghenescu Roxana Viorica
Goța Ioan Alexandru

Iacob Cecilia
Lukács Andrea Ildikó
Mătasă Raluca
Muntean Vasile
Murariu Mirela Diana
Mușat Cristina
Păuna Daniela Genoveva
Piștănilă Adriana

Pop Cristina Rodica
Rață Antoanela Valeria
Scridon Adnrea Constanța
Simionescu Daniela
Ungur Alina
Vajda-Fülöp Éva

1994

Általános Orvosi Kar
Magyar tagozat

András Pál
Csép Katalin
Dósa Géza
Ellenes-Jakabffy Zoltán
Fekete András József
Gaál Csaba

Györi László
Horber Orsolya
Kerezsi Andrea
Kovács Tibor
Máthé Lehel
Pintér Héjja Ildikó

Sallai Szerénke
Stempel-Pálinkás
Frigy Gerda
Szabó Levente
Tóth Enikő

Román tagozat

Achim Sanda
Albu Cristina
Alexandrescu Roxana
Alexandru Luminița
Andrei Sorin
Ardelean Dana
Arsene Angelica
Arsenescu Răzvan
Barbu Elena
Bălan Mihai
Băzăvan Constantin
Bercan Izabella
Bică Larisa
Blaj Maria
Bogdan Florentina
Botezatu Adina

Braic Livia
Buiu Constantin
Bușiu Lia
Cacior Mircea
Calfa Marian
Căldăraru Carmen
Căpîlnă Mihai
Căprariu Viorica
Cerghizan Anca
Chirilă Dana
Chioroiu Mirella
Ciobotaru Bogdan
Ciocan Ioana
Cismaș Mărioara
Coconu Elisabeta
Cocoș Klara

Colar Liliana
Coliban Luminița
Colotelo Diana
Coman Magdalena
Constantinescu Denisa
Constantinescu Claudia
Constantinescu Raluca
Corlean Antonia
Cotta Claudiu
Croitorescu Lucia
Cucuiet Sorina
Dibuș Mirela
Dodu Marian
Drăgoi Simona
Dumitrașcu Elena
Dușa Costilena

Filip Gabriela
Geană Carmen
Gecu Cristian
Gemănariu Alina
Georgescu Dan
Gherlan Claudiu
Ghiman Simona
Gyalai István
Holircă Delia
Ilca Ioan
Ilieș Carmen
Irimescu Ruxandra
Ișfan Dumitru
Klemsch Otilia
Lazăr Cornelia
Lupșan Ovidiu
Macarie Ioan
Marian Cătălin
Mateescu Ioana
Maximeasa Sorin
Mălău Adrian
Mălău Ovidiu
Meșaroș Mircea
Mihalî Maria
Moldovan Elene
Motronea Marcela
Munteanu Camelia
Munteanu Valentin

Năilescu Corina
Nicolae Cristian
Nimigean Claudia
Nistor Rodica
Niță Florinela
Nucă Gabriel
Olar Mihai
Olariu Lacrima
Oltean Claudia
Oltean Ioan
Olteanu Simona
Onea Răzvan
Oprea Edith
Pană Claudia
Pascu Rodica
Paragina Mădălina
Pașilea Alina
Pătrunjel Liliana
Pfandl Nicoleta
Piticaș Adrian
Pînzaru Ana
Pleșa Nicolae
Pop Daniela
Pop Liliana
Popa Vasile
Popescu Florin
Popescu Gabriel
Popescu Puiu

Porumb Daniela
Raicea Victor
Roman Ionel
Rotund Bogdan
Scovarză Marin
Silaș Răzvan
Simion Cristina
Simu Iulius
Spinu Cristian
Stan Iustina
Stan Octavian
Stănea Adriana
Stratica Genoveva
Szabo Gabriel
Ștef Adrian
Ștefana Marian
Tohat Violeta
Toma Dumitru
Topal Doina
Troienaru Mona
Turdean Minica
Țifrea Dana
Ungureanu Octavian
Vlad Iuliac
Vlădăianu Maria
Vlădescu Doina
Zaharia Daniela
Zaharie Ioan

Fogorvosi Kar
Magyar tagozat

Albert Anna Enikő

Kallós Gyöngyike

Kuti Enikő

Román tagozat

Andreescu Claudia
Barbu Carmen
Bărsan Gabriela
Bozsoki Cristina
Brandi Oana
Bratu Camelia
Bușilă Angela
Chișiu Daniela

Crețu Adela
Cristea Sorina
Dănilă Mădălină
Diaconescu Daniela
Dragnea Mihaela
Farkas Marius
Filimon Mihaela
Fokt Ildikó

Grozescu Adriana
Husar Horațiu
Ionescu Mihaela
Lupu Virginia
Mambet Aifer
Mărcăuțeanu Mihai
Mezei Maria
Modoianu Luminița

Murgu Livia
Negrea Vasile
Oprea Bogdan
Pop Alin
Popa Brigitte
Popescu Saviana

Radu Meda
Rauten Anne-Marie
Răduțoiu Viorel
Săpătoru Georgeta
Seni Gabriela
Simion Carmen

Simionescu Simona
Stoica Andrea
Suciu Mircea
Szabó Iosif
Tărbujaru Diana
Teacă Daniela

1995

Általános Orvosi kar
Magyar tagozat

Balogh Csaba
Béres Zsuzsánna Kiri
Bondár Judit
Borbély János
Büte Andrea Zsuzsánna
Cséki Tünde Emese
Csont Eszter
Daróczi János

Hajdú Mónika
Heim Hermina Katalin
Héjja Botond
Horber Júlia
Márton Réka
Pál Katalin
Pelok Benedek
Sándor András

Schülle Karl Robert
Sükös Andrea
Szabó Loránd Sándor
Szentendrey Kinga
Terebesi Imola
Veres Erzsébet
Weil Gyula
Zsirka Klein Attila

Román tagozat

Adamovici Liliana
Alexandru Luminița
Ancuța Cristina
Anescu Ariana
Antochi Irina
Arghir Lăcrămioara
Avel Mihaela Lorena
Badea Liliana
Băncilă Klara Iulia
Banu Cristina
Bărgoanu Luminița
Bebe Aura Elena
Belean Lucia
Biagini Mirela Iuliana
Biriș Dacian Ioan
Bloj Andrei Florin
Boicean Adrian
Boitor Dan
Borcea Leonard
Borza Alexandrina
Burloiu Mariana

Buțiu Teodor
Buzulescu Catralin
Caciuc Adrian
Călinescu CrinaAlina
Câdea Ileana Bianca
Cardel Carmelita
Chelcea Daniel
Chibelea Bogdan
Chideșă Cristina
Chiper Laura Maria
Chirulescu Cristina Anca
Chirla Mihaela
Chirteș Radu
Cristoveanu Catalin
Ciuvica Radu
Clinciu Margareta
Cobârzan Carmen
Cochîrlean Liviu
Cojocară Reatrice
Constantinescu Stroici Bogdan
Corlaci Daniela

Costache Cristea
Cozma Maria
Creanga Cosmin
Crețu Irina Liliana
Crișan Adriana
Crișan Elena Simona
Crișan Marcel
Crișan Viorica
Curuia Dumitra
Daduian Razvan
Danila Cristina Ileana
Danila Daniela
Darău Marius
Daschievici Cristina
Diaconescu Elena
Dinu Daniela
Dobra Dina
Dorobanțu Dorina
Drăghici Diana Ilona
Drăghici Mihaela
Dragomir Sorin

Ene Stefan	Marmandiu Razvan	Raicea Cezar Iulian
Filip Dan	Mateescu Marilena	Raita Ramona
Florea Mirela	Mateescu Meda Doinița	Rogoșca Ruxandra Mihaela
Floruș Silvana	Mereuța Ovidiu	Roșianu Elena Violeta
Forgaci Violeta	Mihai Denisa	Sabău Stela Zenovia
Foriș Ștefan	Mocanu Simona	Săcălean Claudiu
Frațila Ivona	Moldovan Dana	Sandu Ioan Marius
Friciu Claudia Monica	Moldovan Marilena	Sbârcea Camelia florina
Gabor Beata	Momeu Sorina	Scripca Adriana Gabriela
Gadiuța Daniela	Mozaceanu Aura Denisa	Seltea Angela
Ganea Mihzai	Munteanu Rubin	Șerban Dan Călin
Gârbovan Ovidiu	Murariu Romeo	Serghei Liuba
Georgescu Carmen	Naidim Veronica	Șiara Marius
Gheorghe Mirela	Naum Grațian	Soare Claudiu
Gheta Diana	Neagoș Antoanela	Soitu Cornelia Daiana
Ghimiș Iulian	Nechifor Dan Ovidiu	Soloviev Dragoș
Ghiorghiu Cristina	Negovan Emil Semin	Spătaru Estrela
Ghiran Simona	Negraru Antoanela	Stana Rodica
Girlicel Florin	Negrea Radu	Stanciu Bogdan
Goanta Adina	Nina Anca	Stăniloiu Sorin
Gorea Minerva	Oichian Florentina	Ștefan Nicoleta
Gorea Mioara	Olaru Delia	Stoica Lucia
Gorgan Lucian	Oprea Camelia	Tabarcea Corina Anca
Gorun-Gorunescu Călin	Oprean Luminița	Teleanu Daniele
Gozar Horia	Oprica Zenaida	Tomșa Mihaela
Grădinaru Alina Mihaela	Orășan Cristina Ioana	Tomolescu Maria
Greab Mihaela	Orza Oana	Török Ioana Denisa
Grigore Denisa	Panait Iulia	Trifa Carmen
Grigore Olimpia	Perneș Florin	Trifa Diana
Hecman Gertrude Viorela	Petre Violeta	Triff Dorin
Hopartan Adina	Petrila Camelia	Trinca Marilena
Hutanu Vladuț	Prv Doina	Trufeanu Alina
Iancio Claudiu	Pop Rodica	Trușca Claudia
Ilie Silviu	Popa Carmen Florentina	Tudor Adrian
Ionescu Gabriel	Popa Monica	Tudor Daniela
Ivașcu Augustin	Popa Rosalina Laura	Tutulan Camelia
Ivașcu Marius	Popescu Pompei Iulia	Ungureanu Laurențiu
Jecan Ioana	Popoviciu Horațiu	Vaida Mihai
Lechner Eduard	Pripaș Liliana	Văleanu Crina Monica
Logigan Gabriela	Pușcaș Mircea	Vassai Andrea
Luca Dragoș	Radu Doina	Viga Emil
Lungan Teodor	Radu Liviu	Vizireanu Adrian
Marcu Daniela	Rădulescu Marin Dan	Vlasceanu Simona

Welman Ingrid
Zafiu Mihaela
Zaharia Marilena

Zamfir Clara Alice
Zidaru Elena Cristina

Fogorvosi kar
Magyar tagozat

Horváth István Róbert
Ilyés Zsolt
Kopcsák Emese

Mártha Ildikó Krisztina
Sárosi Imola
Szász Loránt

Tordai Ildikó Enikő
Vass Ildikó Kinga

Román tagozat

Anca Claudia Gabriela
Bernstein Vasile Carol
Buzduchi Monica
Cionca Iuliu
Cochîrleanu Liviu
Costa Adina
Costea Voicu
Cătuțoiu Cristina Ioana
Deac Cornelia Lăcrimioara
Dobrin Dorin
Dogăroiu Luiza
Drosu Alina
Ducu Georgeta
Coca Diana
Frățilă Carmen Diana
Gheiceanu Vitalie

Goran Monica
Hurdugaciuf Cristian
Horga Claudiu
Julea Ionel
Kelerman Elena
Kitaigorod Dumitru
Lazăr Monica Cristina
Maier Luciana Sorina
Marin Lenuța Florica
Mierloiu Sergiu Laurențiu
Mucenic Cristian
Munteanu Simona Claudia
Negoescu Oana
Nițu Crina
Pană Vasile
Petrovan Livia Gabriela

Poclitaru Virginia Dana
Prună Lavinia
Purcăroiu Maura Ioana
Roșca Anatol
Russu Cristina
Salomie Maria Coralia
Savu Laura
Stoica Teodora
Stoinescu Crina Ofelia
Țăran Sonia
Tolbaru Elena
Topală Simona
Vlcu Carmen
Vulcu Anamaria Gabriela
Vulcu Ioana doina
Zaiț Mihaela

Gyógyszerészeti Kar

1950

Béres János
Clemens Éva
Csáky Ida
Csizek Kornélia
Gogolák Márta
Kotilla Erzsébet
Kövy Gyula
Lőrinczy Éva
Princzinger Ernő
Rácz Gábor
Sarudi László
Simonfi Zoltán
Sylveszter Éva
Szabó Endre
Szini László

1951

Ács Géza
Ádám Lajos
Barátky Anna
Barbul Pál
Benedek Zoltán
Brém Mária
Csegedy Jolán
Csontos Levente
Dembrowszky Ilona
Dermla László
Dósa Edit
Haranth Dezső
Harry Zsuzsanna
Kacsó Adalbert
Karres Éva
Kimminich Vera
Kiss Zoltán
Klein Mária
Kornhoffer Wilhelm
Kovács Anna
Körtvélyessy Livia
Mihalik Irén
Nagy Etelka
Orbán Magda

Schlett Ernő
Szabó Ilona
Szántó Endre
Szendrei Dénes
Szöllősi Ilona
Takács Gizella
Voith Mihály
Weichelt Magda
Zakariás Ibolya

1952

Nem volt végzős évfolyam.

1953

Bartha Edit
Berekméri Péter
Béres Ádám
Béres Mária
Csedő Károly
Csepreghy U. Gabriella
Demeter Olga
Ertzmann F. Magdolna
Foltinek Ádám
Fosztó Lenke
Fülöp Lajos
Haranth Jenő
Horváth Margit
Joanovics István
Klein Margit
Lakatos Emma
Makkai Imre
Márk Mária
Micheu Gheorghe
Mózes Irén
Mózes Judit
Nagy Zoltán
Orbán Sándor
Porkoláb Margit
Sárbu Samuilă
Stáncel Zamfira
Szabó András
Tódor Sándor

Tordai Júlia
Végh Györgyi
Wermescher Brigitta

1954

Nem volt végzős évfolyam.

1955

Andor Gizella
Ádám Valéria
Balogh Éva
Chirculescu Nicolae
Csorba Erzsébet
Farkas Árpád
Fekete Katalin
Formanek Gyula
Gerhardt Edit
Giacomuzzi János
Hadnagy Imola
Hajdú Etelka
Hâncu Nicolae
Láday Erzsébet
Kasztl Győző
Kálmán Ferenc
Kelemen Éva
Kiss Erzsébet
Pallos Mária
Rédl Katalin
Rossi Candid
Schlett Margit
Sipos Ilona
Szatmári Ágnes
Válics Katalin.

1956

András Júlia
Bagi Melinda
Balogh Éva
Bihari György
Dénes Margit
Hegedüs Magda
Janzer Ágnes

Konnáth Magda
Marschalkó Márta
Mátyás Sarolta
Müller Éva
Nagy Irén
Nagy Judit
Neumann Stefánia
Schwartz Vera
Szabó Albert
Szabó Berta
Szabó Ilona H.
Szabó Ilona S.
Szabó Katalin
Varga Mária
Varga Éva
Veréph József
Zöldhegyi Magda

1957

Alexy Katalin
Bartók Anna
Bálint Júlia
Bereczky Ilona
Béres Magda
Bíró Antal
Csillag Éva
Csókási Gábor
Czégényi Sándor
Drimus Mária
Fenyvessi Gabriella
Gajdó Mária
Gergely Zsuzsa
Grünfeld Irma
Jenei Ilona
Kiss Emilia
Kiss Judit
Kovács Margit
Körtvélyessy Margit
Lánczky Ilona
Lázár Ilona
Lőrinczi Ilona
Márton Erzsébet
Márton Kamilla
Papp József

Páll Edit
Páll Ilona
Páll Judit
Silló István
Soós Ferenc
Sréter Lili
Szánthó Ildikó
Szánthó Klaudia
Várterész István
Wiesel Márta
Wild Margit

1958

Ajtony Gábor
Csavar Margit
Csergő Péter
Dienes N. Ildikó
Gombos Károly
György Edit
Halmágyi Annamária
Hatsek Vilmos
Horber Pál
Horváth Mária
Koppándi Vilma
Kovács G. Mária
Laczikó Irma
Lőrincz Erzsébet
Lőrincz Ildikó
Mátyás Ida
Nagy Anna
Papp György
Perger Katalin
Péter Mária
Rist Irén
Székedi Ilona
Tereh Erzsébet
Zavada Emil

1959

Bezdek Edit
Bucur Delia
Csipkés Melinda
Czirják Éva
Csúcs Mária

Györgypál Erzsébet
Györffy Mária
Hajdú Árpád
Kakassy Júlia
Kinczel Kornélia
Ludmány Klára
Major Erzsébet
Máthé Mária
Monus István
Olti Rozália
Papp Éva
Patrubán Dóra
Páll Edit
Péter Vilma Mária
Puskás Hajnal
Simon Dezső
Szabó Judit
Timár Ilona
Tóth Júlia
Trombitás Melinda
Ványi Tibor
Zsigmond Éva

1960

Arany Rátz Erzsébet
Augusztin Glória
Csipkés Mária
Demján Júlia
Erdélyi Judit
Gács Erzsébet
Kászoni Ágota
Kerekes Éva
Kovács Magda
Kroll Lívia
Mélik Erzsébet
Nagy Emma
Nagy Ilona
Nagy Szilárda
Papp Ilona
Páll Enikő
Pásztor Irén
Szabó Emilia
Szabó Miklós
Szánthó Ágnes

Takács Hajnal
Toma Olívia
Törös István
Tökés Ilona

1961

Bartis Enikő
Bernáth Éva
Borbély Sára
Csíky Júlia
Fülöp Erzsébet
Fülöp Mária
György Magda
Hamar Ilona
Jakab Magda
Kapy Mária
Király Erzsébet
Kovács Ilona
Kovács Magda
Longó Erzsébet
Losonczy Ágnes
Marinescu Erzsébet
Mayer Anna
Máthé János
Mikó Magda
Nuridsány Annamária
Öllerer Erika
Pataki Mária
Pesthy Júlia
Péterffy Csaba
Sántha Irén
Szigeti Júlia
Tordai Ildikó
Vadady Károly

1962

Balogh Enikő
Bálint István
Bereczky Annamária
Boeriu Veturia
Csegedy Zsófia
Czinczér József
Demeter Judit
Dunai Vilmos

Fodor Pál
Fülöp Anna
Geréb Erzsébet
Kállai Lajos
Kocsis Aranka
Máriás Erzsébet
Nagy Levente
Pilinszky György
Simon Márta
Szabó József
Tasnádi Ida
Tivadar Klára

1963

Ajtay Mária
Bikfalvy Károly
Dani Aranka
Dembrovsky Sándor
Fall Margit
Hamza Ottó
Hâncu Janeta
Kapusai Ágnes
Nagy Irén
Németh Tibor
Rezi Júlia
Stănculescu Maria
Szőke Ildikó
Török József

1964

Bartalis Magda
Bereczky Anna
Bernstein György
Cseh Ildikó
Dombi Vilma
Drenyovszky Oszkár
Fodor Levente
Fülöp Ilka
Gombási Éva
Gyéresi Árpád
Héricz István
Kelemen Éva
Képes Ildikó
Kiss Erzsébet

Kulcsár László
László Ella
Medvés István
Nagy Mária
Novák Zsuzsa
Orbán Erzsébet
Papp B. Márta
Páczai Eleonóra
Szabó Katalin
Szerző Irén
Székely Anna
Szövérfy Csaba Levente
Tóth Magda
Vancsakovszky Gabriella
Varga Kornélia
Veress Mária
Vodá Mária
Zöld Katalin

1965

Bereczky Ildikó
Bíró Katalin Zsuzsanna
Borsi Mária
Csáki Géza
Deák Ferenc
Ferencz Dániel
Giurgiu Mihai
Kaveczky Júlia
Kelemen Etelka
Kocsis Dalma
Kocsis Mária
Kulcsár Apollónia
Lőrincz Katalin
Moldován Mária
Nagy András
Nagy Erzsébet
Parajdi Irén
Páll Zsuzsa
Páni Ödön
Pethő Margit
Schwoy Etelka
Tóth Mária
Triff Irén
Vajda Réti Mária

Vonház Ágnes

1966

Antal Biborka
Ardeleanu Maria
Asztalos Ágnes
Balázs László
Barabás Mária
Bálint Vilma
Bányai Gizella
Bende Éva
Bernád Ella
Bodó Ildikó
Bucur Lelia
Crăciun Maria
Csiri Angéla
Dudutz Gyöngyi
Kalabér Karolina
Madaras Erzsébet
Marossy Csaba
Márton Edit
Nagy Teréz
Ördögh Katalin
Pongrácz Judit
Seress Rozália
Telegdi Irma
Topán Enikő
Varga Erzsébet
Veress László
Vida Mária

1967

Baciu Doina
Bíró Zoltán
Bîrsan Grațiela
Bodon János
Călin Doina
Chiorean Ioan
Citiriga Natalia
Farkas István
Földes Emőke
Gaál Katalin
Györfly László
Heidelbacher Waldemar

Hodor Judit
Horga Doina
Illyés István
Ispán Vilma
Kenéz Gyula
Késmárki Mária
Kósa Ilona
Molnár Mária
Nemes Buți
Nichita Rodica
Nistor Viorica
Rátz Mária
Roth Ursula
Scridon Maria
Simon Emőke
Varghiași Elena
Varró Elena
Verona Alexandra
Vonház Katalin

1968

Balló Júlia
Csetri Imre Károly
Csiszár Anna Lujza
Czitter Beatrice
Deák Magda
Dobos Ágnes
Dragota Ioan
Filimon Delia
Hargitai Mária
Horváth Mária
Ilea Laura Maria
Iluț Toma
Ionescu Mioara
Kadar Gherebețiu Iudita
Lupșa Mariana
Matyok Anna
Matyok Katalin
Májai József
Mermeze Gheorghe
Mihály Béla
Palcă Natalia
Pintea Vasile
Popa Maria

Reimer Reinhard
Réday Lőrinc
Sahin Cristina
Scheffler Rozália
Scridon Ana
Szilágyi Ilona
Szöllösi Éva
Suhăreanu Mircea
Tibori Gabriel
Țibrea Rodica
Turcsányi Ferenc
Viski Éva
Zágoni Elemér

1969

Antalfy Gyöngyvér
Asztalos Gyöngyi
Béres Anna
Bíró Imre
Boros Ecaterina
Cătărig Maria
Cornițescu Dan
Corpadea Mariana
Csibi Victoria
Demeter Mária
Dónáth Károly
Eröss Rozália
Farkas Sándor
Gagy Katalin
Ionescu Viorica
Jakab Mária
Kiss Anna
Kún Éva Réka
Lázár Erzsébet
Mózes Emőke
Nagy Ferenc
Orosz József
Pop Florentina
Schüle Ágnes
Slavu Genoveva
Stelescu Mária
Suci Liana
Szabó Dezső
Szentgyörgyi Juliánna

Vuță Emilia

1970

Baciu Cornel
Bán Olga
Benke Mária
Boér György
Cosma Ecaterina
Dinka Sára
Dragotă Paula
Fábián Ferenc
Gliga Angela
Gomboșiu Doina
György Ilona
Halmaghi Adriana
Hirschon Carmela
Ionașiu Veturia
Jobb Tünde
Jurjuț Stela
Jónás Eszter
Kaffai Géza
Katz Silvia
Kazai Anna
Kovács Klára
Lazăr Ana
Lemnianu Minerva
Macrea Maria
Marina Stana
Marata Gabriela
Moica Lenuța
Nagy Rozália
Péter Olga
Petru Olivia
Sabău Ioan
Stoian Rodica
Szekeres Klára
Tătar Rodica
Trifu Veronica
Turcu Claudia
Varga Anna
Zárug Zsuzsanna

1971

Barátosi Piroska

Bardoși Elena
Bereczki Ibolya
Bertalan Z. Irén
Bozsoki Júlia
Brustur Minerva
Conțiu Alexandrina
Cornea Gloria
Craina Maria
Fazakas Éva Rozália
Dărăban Letiția
Haraszi Annamária
Hădărean Olivia
Ignat Emilia
Józson Margit
Karsai Etelka
Kiss Ibolya
Nagy Ilona
Nagy Mária
Mărcuș Elena Florea
Mărgineau Aurelia
Memet Sevinici
Moga Viorica
Negruțiu Viorica
Nemzőczki Ágnes
Olosz Ágnes
Pirciu Valeria
Purle Florea
Radu Elena
RifCatița
Sabău Ecaterina
Szász Lajos
Tar Emilia
Tat Zina
Timaru Felicia
Vernes Mária
Virág Ágnes

1972

Ádám Maria Janeta
Anghel Petru
Balázs Ágnes
Bertalan Ágota
Beșchea Maria
Buzogány Klára

Capușan Maria
Cristea Cornel
Deák Ilona
Domahidi Mária
Dobru Eugenia
Dogaru Maria
Farkas Ilona
Gál Erzsébet
Gruja Szabolcs
Helwig Ute Dagmar
Józsa Klára
Kenyeres Ilona
Király Anna
Kolozsvári Sajgó Margit
Kovács Edit
Lăslău Mărioara Lucia
Marinescu Lucia
Mátyás Éva Judit
Mășcă Ana
Megan Elena
Molnár Mária
Muchenhaupt Gizella
Munteanu Aurel
Nyárádi Erzsébet
Nighea Lucia
Odaie Maria
Oprea Lenuța
Păcurar Eugenia
Pop Rodica
Robotka Ana
Rociu Paraschiva
Rózsa Mária
Solomon Ana
Schmidt Gerda
Szánthó Ilona
Szász Ilona
Tassaly Réka
Tăpălagă Maria
Țărtăleanu Doina
Vida Éva
Zaharia Brigitte
Zsigmond Ibolya

1973

Ábrán Regina
 Bálint Lenke
 Belițoiu Tudorița
 Biró Olga
 Coman Eugenia
 Cruceriu C. Marieta
 Droppa B. Klára
 Enyedí Arma
 Făgărăsan Maria
 Fejér Cecília
 Fekete Mária Katalin
 Fola Cornelia
 Gheți Aurelia
 Girlea Emilia
 Gomboșiu Lia Evelina
 Gönczi Edit
 Hána Sz. Judit
 Herberth Péter
 Joó István
 Lázár G. Ilona
 Lepuş E. Emilia
 Magyar Ibolya
 Manasia Ileana
 Marin Maria
 Matuska H. Annamária
 Munteanu Magdalena
 Mureșan Maria
 Nagy Erzsébet
 Nagy Judit
 Oprișiu M. Mariana
 Peltán Sára
 Popescu Eugenia
 Popovici Lucia
 Popovici Mariana
 Preda Elena
 Puskás Ibolya
 Roșca Letiția
 Sebestyén Rozália
 Sevcenco Eugenia
 Sporiș Constanța
 Szűcs P. Irén
 Tatu Ligia
 Tordát Katalin

Tóth Zsuzsánna
 Țuțurugă Floarea
 Udvarhelyi Mária
 Vaidacuțan Maria Veturia
 Zsigmond Márta

1974

Ambrus Judit Tünde
 Andronăchescu Elisabeta
 Aron Ana
 Bács Molnár Mária
 Bledea Ana
 Bolog Elena
 Cenușe Doina
 Cheșa Doina
 Ciulea Elena
 Coșeriu Felicia
 Cârstolovean Sánta Mariana
 Crișan B. Rodica
 Csata Mária Magdolna
 Dancea Mariana
 Demeter P. Virginia
 Dița Marcela
 Drăghici S. Zoe
 Dulhaz S. Mărioara
 Farkas Judit
 Fetica Maria Marcela
 Gál Magdolna
 Hermány Emma
 Jidvean Elena
 Kelemen Kamilla
 Király Klára
 Kun Mária
 Lăpușan M. Dorina Cornelia
 Mátyás Gyula Kálmán
 Mărgineanu Titica Maria
 Mihai Klein Elena
 Moga P. Maria
 Morar Ana
 Mózes Margit
 Munteanu Livia
 Mureșan Maria
 Nagy Judit
 Nemes Mária

Németh Mária
 Oláh Suba Olga
 Oprea Emilia Olga
 Ömböli Julianna
 Pană F. Elena
 Pop Schmidt Maria
 Póti Körmöczky Emese
 Salmen Schuller Edith
 Schenn Katharina
 Șerban Pop Stela
 Suciu Silvia
 Szabó M. Rozália
 Szöke Fülöp Zsuzsa
 Tóbiás Anna
 Togănel C. Silvia
 Totorcea Emilia
 Treer Margit
 Turuț Florin
 Țințăreanu Molnar Ana
 Váradí Rozália
 Vass Mátyás Aurora

1975

Bányai Lőrincz Éva
 Berațko Matei
 Boboiciov Maria
 Bobély B. Margit
 Bota Maria
 Bugariu Myosotis
 Busuioc Victoria
 Cornea Elena
 Dobai Katalin
 Dulamă Maria
 Ferencz Katalin
 Gagyi Ibolya
 Géczí Mária
 Gergen Erzsébet
 Gyirkis M. Ilona
 Hidi György László
 Ile Mihai
 Kása E. Edith
 Kerekes Ida
 Kiss P. Vilma
 Kovács Gyula

Az 1971-ben végzett gyógyszerészek ballagása

Az 1978-ban végzett gyógyszerészek 10 éves találkozója

Löv Eşianu Sigrid
Madaras Márta
Magdó Vilma
Moldovan S. Aurora
Nagy N. Gizella
Nagy Ördög Erzsébet
Noszlopi Margit Anna
Olariu Maria
Pop D. Doina
Puskás Szentgyörgyi Babi
Rodean Angelica
Sârbu Maria
Simó Ibolya
Suciu B. Margareta
Szász Éva
Szász Katalin
Sipos Gaudi Ana
Tamás Éva
Tamás Judit
Téglás B. Erzsébet

1976

Achim Anica
Anca Anica
Baczó Boglárka
Beică T. Lucreția
Bernád Bartha Judit
Bíró Réman Éva
Ciuciu C. Mihaela
Darabont Ilona
Dicui Maria
Dobrescu Corina Maria
Domahidí Éva
Dragnea Viorica
Dunky Kraft Adrienne
Éltető Bereczki Margit
Fazekas Demeter Gyöngyvér
Feier Viorica
Gáll Anikó
Gálicz Judit
Gáspár Enikő
Gáspár Ildikó
Horváth Erzsébet
Illyés Erzsébet

Illyés Biró Klára
Jeler Minerva
Kovács Katalin
Köntzey Tamás
Lőrinczi Lenke
Masznyik Tatai Anikó
Man Elena
Merk I. Éva
Morlocan Elena
Munteanu Minodora
Oláh Sárosi Vera
Perzsa Baby
Radu B. Maria
Răucescu Aurelia
Sandu Maria
Simon Rozsnyai Zsófia
Somogyi Erzsébet
Ștefan Adriana Steluța
Stier Mária Margit
Szabó Márta Mária
Szakács Juliánna
Szász Sarolta
Székely Keszeg Rozália
Tóth Irén
Tudor Cristina
Țig Maria Éva
Țiru Elena
Varga Ildikó
Veress Katalin

1977

Bárócz Éva
Băncilă Lachmann Ana
Bârlean Raveca
Botoș Ligia
Ciobănoiu Gheorghîța
Coroș Marcela
Costin Ileana
Damian M. Aurelia
Damian Maria
Drăgan Barbu
Drăgoi Cornelia
Jánosi Parajdi Dalma
Fekete Nagy Gabriella

Grexa Erzsébet
Grigoraș Corina
Hotea Georgeta
Kinczel Eleonóra
Kocsis R. Mária
Majer Mária
Neagu Rusu Maria
Oaie R. Adriana
Parajdi György
Pescaru Cristina
Pokorny László István
Răzvanța B. Ana
Reichenberger László
Roos Edith
Rosenberg László
Rotaru D. Elena
Scheibert Melitta
Sebestyén Margit
Sejk István
Socoliuc Viorica
Somogyi Katalin
Száva Anna
Székely D. Katalin
Ungur Magdalena
Untaru Mariana
Varga Ágnes

1978

Albu Elena Rodica
Apostoloiu Angela
Botez Maria
Bartha Sz. Rozália
Benedek Ilona
Bányai Éva
Ciocîrlan Mina
Conea M. Aurelia
Cristea Rodica
Dézsi Valéria
Derzsi Julianna
Diaconu Mariana
Didirea Florea
Dobrescu Elena
Domokos Szekeres Klára
Erős Fodor Katalin

Ilie Lucia
Jáni Anna
Ienci Cornelia
Kaniczky Ileana
Katona L. Rozália
Kiss Nagy Edit
Kibili Erzsébet
Kosch Lenke
Moldovan Silvia
Orbán Rozália
P. Fecete Carmen
Popescu Dorina
Prohászka Géza László
Radu Aurelia
Rațiu Maria Elena
Răucescu M. Eugenia
Simó Gál Julianna
Székely Lieb Éva
Székely Szabó Gyöngyi
Tamás Sándor
Tinca Emilia
Toducz M. Ildikó
Togănel Ileana Dorina
Vereș Ban Adriana

1979

Antal Eszter
Bartha Margit
Bálint Ágnes
Bereczky Zsófia
Bezdán Erzsébet
Bokor Éva
Boros S. Annamária
Burda Kovács Ágnes
Cătana Doina
Chitescu Puțiu Aurelia
Corfariu Mihaela
Csiszér Halmágyi Katalin
Csórba József
Csupor Dezső
Czompa Bertalan
Darabont Ödön
Dénes Magdus
Domokos Ida

Echîm Ilie
Gáll Farkas Piroska
Gherghe Marcela
Gheorghinoiu Carmen
Gheorghinoiu T. Emilia
Göbbel Z. Erika
Grázel Katalin
Hosz Tiberiu
Ilc Viorica
Imecs Ilona
Josa Maria
Kertész Judit
Kiléber S. Éva
Koma Ilona
Kozma Csath Olga
Lukács Z. Erzsébet
Madarász Klára
Maier Valentina
Man Marta
Mărgineau C. Lucia
Masznyik Géza
Nagy Csiki Ilona
Ormenișan Tatiana
Păcală Lucia
Pogány Lajos
Pop Georgeta
Rusu Marcela
Schuster Ingrid
Singer Brigitte
Staicu Doina
Szabó Ildikó
Székely Emőke
Șerban Margareta
Ursu Marilena
Vancea P. Maria
Varga Rozália
Vass Judit
Vilhelem András
Zaharia Viorica
Zillmann Zoltán
Zsigmond Kovács Emese

1980

Aldea Mărioara

Antal Ilona
Balázs S. Elena
Bálint Melitta
Beleznai András
Blegu Marcela
Bodor Zsófia
Borțan Mariana
Boscornea Victoria
Bunaciu Maria
Ceușan Doina
Chețan Aurora
Cristea Cristina
Cotărlan Felicia
Cselényi Ágnes
Czeisberger Gabriella
Dan Marcela
Derzsi Enikő
Feiri Ingeborg
Feneșer Floarea
Girling Enikő
Gondos Zita
György Izabella
Györgydeák Judit
Hadadi Livia
Heteș Elena
Imreh Márta
Iancu Virginia
Ignat Virginia
Incze Ildikó
Jozefovics Éva
Jurj Viorica
Komsa Edit
Kórodi Csilla
László Ottilia
Limbean Delia
Loas Melania
Magyaros Hajnal
Maria Doina
Mathes Johanna
Mihályi Ibolya
Mitea Brigitte
Moraru Daniela
Munteanu Mariana
Nagy Mária

Nistor Felicia
Petre Margareta
Pistea Georgeta
Rațiu Ágnes
Riedel Eliza
Roman Aristica
Rusu Sida
Sántha Gyöngyi
Schenker Mariana
Szabó Katalin
Șuster Tuța
Șeitan Ileana
Tóth Maria
Truța Livia
Truța Silvia
Vas Iustina

1981

Aparaschivei R. Maria
Barnert Ute
Benyovszki Éva
Bondoc M. Georgeta
Cojocaru I. Anișoara
Constantinescu Silvia
Crihană Mariana Monica
Ecsedi Sándor
Farcașiu Lenuța
Farcașiu Marta
Fleaca Rodica
Gyulai Ilona
Hintya C. Aranka
Husar Mariana Flavia
Kovács Sándor
Kristóf I. Ildikó
Lukács Éva
Márkodi Anna
Miu B. Elena
Nagy István
Pantea Maria
Pop H. Ana
Simion Constanța
Spierer Ibolya
Strîmbu S. Angela
Szabó Ildikó

Szebeni Iszlai Enikő
Suciu Adriana Dana
Tacu V. Adriana
Uifălean M. Lucica
Zolya Katona Klaudia

1982

Achim B. Violeta
Asztalos Tar M. Enikő
Bojică Liliana
Botezatu Gheorghe
Buculeu Voichița
Bungardi Emil
Ciobotaru Lucia
Ciuhat Cs. Cornelia
Chertes Maria
Deák F. Erzsébet
Farkas Zsuzsánna
Hauler Katalin
Imre R. Magda
Ionescu M. Daniela
Irimie Maria
Kecskés D. Gizella
Kocsis Gyöngyike
Kovács Erzsébet
Lajos Irén
Magyari Albert
Márkosí Zsuzsánna
Mihály V. Ildikó
Motoașcă Elena
Németh Bitai Enikő
Péterfi Katalin
Pop Mariana
Rad Ioan
Schrádi K. Ilona
Țifrea Bonea Maria

1983

Antal Enikő
Bara Margareta
Borbély Éger Ildikó
Brezdi Simonica Adela
Chevereșan J. Elvira Éva
Ciulei Valeria

Dávid Szilveszter Rozália
Fazakas Ilona
Gáspár Marossy Rozália
Gazsi Ráchel
Kövy Ildikó
László F. Zsuzsánna
Molnár Aranka
Molnár N. Ibolya Gyöngyi
Morari Rodica
Mózes Miklós Éva
Mucea Maria
Nagy Csegedi Gyöngyike
Nicula Cornelia
Ördög Sebestyén Ildikó
Palotás Zsuzsánna
Perecsenyi Katalin
Sărăcuțiu Antonia Valeria
Scridon Maria
Simó Erzsébet
Tero Ioan

1984

Albert Zonda Cecilia
Berki Anna
Blénesy Demeter Anna Má-
ria
Czikle Téger Magdolna
Gábor Bardóczi Aranka
Gherghinaru Ioana
Graur Maria
Kiss Erzsébet
Kiss Székely Lenke
László Péter Hajnalka
Mateescu Trăistaru Jenica
Márton József
Mile Zsuzsánna Márta
Molnos Sarkadi Erzsébet
Mureșan Carmen Cristina
Obreja Elena
Petrescu C. Florinela
Roth Sigrid
Rusu Aurora
Snitzer Simon Gyöngyi
Stoescu Gheorghina

Szász Éva Ildikó
Sztoták Gréta

1985

Bálint Annamária
Bara Judit
Biber Éva Sarolta
Bíró Tibi
Damian Claudia Simona
Dumitraşcu Elena
Fazakas Hajnal
Goje T. Dorina
Ionescu Niculina
Kovácsnai Mária Magdolna
Máthé Sz. Anna Mária
Nagy Angéla Enikő
Nistor Maria
Orosz Bíró Margit Klára
Pavál Elena
Sava Doina
Szilágyi Annamária
Szombati Rozália
Uilean Szabó Jolánka
Vad Szekrényes Éva
Vlád Erzsébet
Zalahán Annamária

1986

Bádeu Rodica
Ciubucă Natalia
Coroian Dembrowszky
Gyöngyvér
Czira Csilla
Hodgyai Klára
Huciu Delia Daniela
Ilovan Doina
Keresztes Bálint Judit
Kovács Ferenc Csaba
Linescu Violeta
Marcu Carmen Mirela
Menning Anneliese
Mera Liana Emilia
Miclea Lucretia
Moldovan Elisabeta

Mureanu Stanciu Maria
Nemeş Ofelia Sanda
Niste Aurora
Potopeanu Carmen Lidia
Răducanu Cristina Mirela
Rizea Lenuţa
Stănilă Dorina
Stavrache I. Raluca
Tomescu Irina

1987

Bencze Ildikó
Bică Cristina
Coţiu Maria
Covrig Anca Maria
Cosma Manuela Aurora
Dénes Gyöngyi Ibolya
Dénes Éva Ella
Dobry Gudrun Karin
Epure Cecilia
Fábián Tünde
Feşteu Angela Mariana
Ferencz Edit Judit
Kisgyörgy Ágnes Réka
Moldovan Mariana Doina
Molnár Erzsébet Éva
Nagy Éva Annamária
Ondrejcsik Jarmila
Roiban Elena Olivia
Rotaru Magda
Szász György
Savu Georgeta Nicoleta
Szilveszter Edit
Szöcs Dóra Emese
Tribel Emese
Tuţă Margareta

1988

Barabás Ildikó
Berghian Corina Ciresica
Both Viola Gyöngyike
Bozsik Mihály
Câmpean Flórina
Ciobanu Teodora

Ciocîia Manuela
Fazakas Mihály Magdolna
Gombos Mária
Kohn Eleonora
Kovács Dalma
Munteanu T. Ileana
Móni Erzsébet
Nicula Emilia
Parajdi Iudit
Păltineanu Carmen
Pop B. Gabriela
Puşcaş Doina
Rátz Bándi Emese
Stancu Petruţa
Strete Simona Maria
Stroe Agatha Cristina
Tőkés Ildikó
Veştemean A. Simona
Zsigmond Enikő

1989

Almăşan Claudia Barbara
Băceu Daniela
Bíró Brigitta Melinda
Brassai Judit
Márton Erzsébet Enikő
Mihács Ildikó
Milea Liliana
Moldovan Gabriela Ioana
Müller Imola
Ozsvath Claudia Waltraut
Pakot Ildi
Sárosi Emese
Szabó Anna
Szalma Enikő
Szász Ibolya
Székely Erika
Takács Réka
Truţa Elena
Zaharia Elena Liana
Zsofnayk Anikó

1990

Achim Rodica

Andok Adriana
Blaj Minodora
Csibi Enikő Anna
Dobrea Veronica
Gaál Ágota
Holló Gabriella
Horber Mária Márta
Jeler Adela Ciresica
Lászlóffy G. Éva
Máthé Ágota
Muntean Daniela Lucia
Robea Daniela Anda
Strimbu Nicoleta Adela
Szederjessy Izabella
Tuzson Nelli
Varga József László
Wieland Beatrix Katalin
Wotsch T. Ildikó
Zilahi T. Ildikó.
1991
Nem volt végzős évfolyam.
1992
Nem volt végzős évfolyam
1993
Nem volt végzős évfolyam.

1994

Magyar tagozat

Balácsi József
Brassai Erzsébet
Kelemen Erzsébet
Petrov Anişoara
Szabó Hajnal
Szabó Szöcs Zita
Szász Szöcs Judith

Román tagozat

Alecu Carmen
Başulescu Marieta
Bică Carmen
Bran Aura
Burtea Maria
Chiriac Carmen
Cismărescu Georgeta

Cerneva Olga
Ciucu Elena
Cîmpeanu Mirela
Dateş Elena
Dinu Cristina
Dinu Mirela
Dinu Victoria
Dincă Magdalena
Dragnea Marian
Dumitraşcu Marilena
Feghiu Cristina
Ionaşcu Liliana
Jumară Mihaela
Lozincă Simona
Matei Lăcrimioara
Mănişteri Marius
Miron Gina
Manolache Nicoleta
Munteanu Daniela
Nicolae Liliana
Nişescu Oana Cristina
Niţu Cristina
Petrescu Elisabeta
Popea Codruţa
Prodana Traian
Rădoi Elena
Răducea Mihaela
Samu Dorina
Săraru Mihaela
Surdu Elena
Trăistaru Ion
Voicu Denis

1995

Magyar tagozat

Árkosi Gyöngyvér
Baki Anna
Böjthe Anita Krisztina
Boros Klára
Budai Aranka
Galaczi Dóra
Gondos Zsuzsanna
Kacsó Orsolya
Kajtár Klára

Kerekes Kinga
Keresztes Imola Gyöngyvér
Kiss Judit
Kolbert Kinga
Kolcsár Zoltán Zsolt
Kovács Magdolna Katalin
Kristó T. Szidónia
Kuszálik Éva
Máté Enikő Piroska
Ördögh Matild Izabella
Pánczél Emöke
Román Boglárka
Schnederek Erzsébet Evelyn
Szabó Csilla Enikő
Szabó József
Varga Mária Katalin
Varga Erzsébet

Román tagozat

Bogdan Simona Luminiţa
Cornea Viorica
Dincă Alina Constanţa
Ilie Adriana Elena
Manta Ioana Mirela
Niţă Cătălina
Oltean Rodica
Roşu Vasilică
Şerban Luminiţa Mariana
Tarcea Delia Corina
Tomşa Alina Ioana
Török Iluci
Tosa Semida
Vasile Eugenia Cristina
Vereş Adriana

A MOGYI(E) végzőseinek szám szerinti megoszlása évenként és karonként

Év	Kar					Össz végzősök
	Általános	Gyerek	Közeg.	Fogorvosi	Gyógyász.	
1947	33	—	—	—	—	33
1948	32	—	—	—	—	32
1949	21	11	10	—	4	46
1950	32	12	13	—	11	68
1951	71	35	44	—	33	183
1952	102	25	—	—	—	127
1953	103	29	—	—	31	163
1954	91	39	—	—	—	130
1955	77	30	—	—	25	132
1956	86	32	—	—	24	142
1957	74	36	—	—	36	146
1958	121	33	—	—	24	178
1959	108	25	—	—	27	160
1960	122	21	—	—	24	167
1961	105	23	—	—	28	156
1962	70	23	—	—	20	113
1963	45	29	—	—	14	88
1964	50	—	—	—	32	82
1965	55	—	—	19	25	99
1966	54	40	—	27	27	148
1967	43	35	—	43	31	152
1968	64	58	—	47	36	205
1969	69	33	—	58	30	190
1970	68	32	—	47	38	185
1971	67	34	—	48	37	186
1972	71	26	—	59	48	204
1973	83	26	—	97	48	254
1974	73	36	—	38	58	205
1975	80	31	—	44	41	196
1976	91	29	—	39	51	210
1977	148	45	—	41	39	273
1978	155	49	—	38	40	282
1979	151	54	—	37	59	301
1980	174	51	—	55	61	341
1981	217	60	—	53	31	361
1982	214	60	—	31	29	334
1983	176	25	—	24	26	251
1984	185	44	—	22	23	274
1985	156	41	—	27	22	246
1986	158	45	—	26	24	253
1987	150	39	—	24	25	238
1988	130	42	—	26	25	223
1989	127	40	—	23	20	210
1990	134	42	—	22	20	218
1991	147	—	—	24	—	171
1992	155	—	—	23	—	178
1993	135	—	—	23	—	158
1994	149	—	—	45	46	240
1995	222	—	—	56	41	319
Összesen	5244	1420	67	1186	1334	9251

A MOGYI(E) végzőseinek nemzetiség szerinti megoszlása évenként és karonként

Év	Kar														
	Általános			Gyerek			Közeg.			Fogorvosi			Gyógyszerész		
	R	M	E	R	M	E	R	M	E	R	M	E	R	M	E
1947	—	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1948	—	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1949	1	17	3	—	9	2	—	8	2	—	—	—	—	4	—
1950	—	29	3	—	10	2	—	11	2	—	—	—	—	11	—
1951	—	63	8	—	28	7	—	42	2	—	—	—	—	33	—
1952	1	98	3	—	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1953	—	96	7	1	26	2	—	—	—	—	—	—	3	28	—
1954	1	88	2	—	39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1955	2	73	2	—	28	2	—	—	—	—	—	—	2	23	—
1956	3	80	3	2	30	—	—	—	—	—	—	—	—	24	—
1957	—	72	2	—	35	1	—	—	—	—	—	—	—	35	1
1958	—	119	2	2	30	1	—	—	—	—	—	—	—	24	—
1959	4	103	1	—	25	—	—	—	—	—	—	—	1	26	—
1960	1	120	1	—	21	—	—	—	—	—	—	—	—	24	—
1961	2	102	1	—	23	—	—	—	—	—	—	—	—	28	—
1962	4	65	1	—	23	—	—	—	—	—	—	—	1	19	—
1963	—	40	5	1	28	—	—	—	—	—	—	—	1	13	—
1964	3	47	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31	1
1965	6	48	1	—	—	—	—	—	—	1	18	—	1	24	—
1966	5	49	—	5	35	—	—	—	—	3	24	—	3	24	—
1967	4	39	—	5	30	—	—	—	—	4	39	—	12	17	2
1968	21	42	1	18	38	2	—	—	—	10	36	1	15	18	3
1969	32	35	2	9	22	2	—	—	—	13	44	1	8	22	—
1970	32	34	2	10	19	3	—	—	—	11	34	2	20	16	2
1971	27	39	1	17	16	1	—	—	—	18	28	2	19	17	1
1972	38	33	—	11	13	2	—	—	—	21	36	2	21	25	2
1973	35	45	3	11	15	—	—	—	—	33	64	—	24	24	—
1974	31	42	—	12	24	—	—	—	—	16	20	2	33	23	2
1975	33	45	2	11	19	1	—	—	—	12	32	—	15	25	1
1976	36	54	1	7	21	1	—	—	—	12	27	—	18	33	—
1977	55	91	2	13	32	—	—	—	—	16	25	—	20	17	2
1978	77	76	2	15	34	—	—	—	—	13	23	2	20	20	—
1979	63	87	1	15	38	1	—	—	—	12	24	1	21	36	2
1980	75	97	2	23	27	1	—	—	—	24	30	1	32	26	3
1981	102	112	3	19	39	2	—	—	—	19	34	—	17	13	1
1982	105	106	3	22	35	3	—	—	—	10	20	1	14	15	—
1983	80	92	4	10	15	—	—	—	—	12	12	—	8	18	—
1984	84	100	1	17	26	1	—	—	—	9	13	—	8	14	1
1985	73	82	1	18	21	2	—	—	—	12	13	2	7	15	—
1986	75	83	—	17	27	1	—	—	—	12	11	3	17	6	1
1987	64	83	3	27	12	—	—	—	—	10	14	—	11	13	1
1988	66	64	—	28	14	—	—	—	—	16	8	2	13	11	1
1989	69	55	3	23	17	—	—	—	—	12	8	3	7	13	—
1990	78	56	—	21	20	1	—	—	—	11	10	1	8	12	—
1991	94	53	—	—	—	—	—	—	—	20	4	—	—	—	—
1992	101	54	—	—	—	—	—	—	—	19	4	—	—	—	—
1993	100	34	1	—	—	—	—	—	—	20	3	—	—	—	—
1994	132	17	—	—	—	—	—	—	—	40	5	—	39	6	1
1995	196	24	2	—	—	—	—	—	—	47	8	1	14	27	—
Összesen	2011	3148	85	390	989	41	—	61	6	488	671	27	453	853	28

A MOGYI(E) összabszolvenseinek nemzetiség szerinti megoszlása

Év	Absz. száma	Román		Magyar		Egyéb	
		sz.	%	sz.	%	sz.	%
1947	33	—	—	33	100,00	—	—
1948	32	—	—	32	100,00	—	—
1949	46	1	2,17	38	82,60	7	15,21
1950	68	—	—	61	89,70	7	10,29
1951	183	—	—	166	90,71	17	9,28
1952	127	1	0,78	123	96,85	3	2,36
1953	163	4	2,45	150	92,02	9	5,52
1954	130	1	0,76	127	97,69	2	1,53
1955	132	4	3,03	124	93,93	4	3,63
1956	142	5	3,52	134	94,36	3	2,11
1957	146	—	—	142	97,26	4	2,73
1958	178	2	1,12	173	97,19	3	1,68
1959	160	5	3,12	154	96,25	1	0,62
1960	167	1	0,59	165	98,80	1	0,59
1961	156	2	1,28	153	98,07	1	0,64
1962	113	5	4,42	107	94,69	1	0,88
1963	88	2	2,27	81	92,04	5	5,68
1964	82	3	3,65	78	95,12	1	1,21
1965	99	8	8,08	90	90,90	1	1,01
1966	148	16	10,81	132	89,18	—	—
1967	152	25	16,44	125	82,23	2	1,31
1968	205	64	31,12	134	65,36	7	3,41
1969	190	62	32,63	123	64,73	5	2,63
1970	185	73	39,45	103	55,67	9	4,86
1971	186	81	43,54	100	53,76	5	2,68
1972	204	91	44,60	107	52,45	6	2,94
1973	254	103	40,55	148	58,26	3	1,18
1974	205	92	44,87	109	53,17	4	1,95
1975	196	71	36,22	121	61,73	4	2,04
1976	210	73	34,76	135	64,28	2	0,95
1977	273	104	38,09	165	60,43	4	1,46
1978	282	125	44,32	153	54,25	4	1,41
1979	301	111	36,87	185	61,46	5	1,66
1980	341	154	45,16	180	52,78	7	2,05
1981	361	157	43,49	198	54,84	6	1,66
1982	334	151	45,20	176	52,69	7	2,09
1983	251	110	43,82	137	54,58	4	1,59
1984	274	118	43,06	153	55,83	3	1,09
1985	246	110	44,71	131	53,25	5	2,03
1986	253	121	47,82	127	50,19	5	1,97
1987	238	112	47,05	122	51,26	4	1,68
1988	223	123	55,15	97	43,49	3	1,34
1989	210	111	52,85	93	44,28	6	2,85
1990	218	118	54,12	98	44,95	2	0,91
1991	171	114	66,66	57	33,33	—	—
1992	178	120	67,41	58	32,58	—	—
1993	158	120	75,94	37	23,41	1	0,63
1994	240	211	87,91	28	11,66	1	0,41
1995	319	257	80,56	59	18,49	3	0,94
Össz.	9251	3342	—	5722	—	187	—

A kötet szerzői

Dr. BAKOS JÁNOS egyetemi adjunktus

Dr. BAKOS PAULA egyetemi adjunktus

Dr. BALOGH ERNŐ ny. főorvos

Dr. BEDŐ KÁROLY ny. egyetemi tanár, a Román Orvostudományi Akadémia tagja

BEDŐ SÁNDOR ny. főbiológus

Dr. BOCSKAY ISTVÁN tanszékvezető egyetemi tanár

Dr. BORBÁTH ANDOR ny. egyetemi tanár

BORBÉLY ATTILA egyetemi előadótanár

Dr. BRASSAI ZOLTÁN egyetemi tanár

Dr. BUKARESTI LÁSZLÓ tanszékvezető egyetemi tanár

Dr. CSÖGÖR LAJOS ny. egyetemi tanár, érdemes orvos, a Román Orvostudományi Akadémia tagja

Dr. DARVAS ISTVÁN ny. főorvos

Dr. DIENES SÁNDOR konzultáns egyetemi tanár

Dr. DÓCZY PÁL ny. érdemes egyetemi tanár, a Román Orvostudományi Akadémia tagja

Dr. EGYED ZS. IMRE egyetemi tanársegéd

Dr. FARKAS EVELYN egyetemi adjunktus

Dr. FAZAKAS BÉLA egyetemi tanár, prorektor

Dr. FAZEKAS ANDRÁS ny. főorvos

Dr. FERENCZ LÁSZLÓ egyetemi előadótanár

Dr. FESZT GYÖRGY tanszékvezető egyetemi tanár

Dr. FESZT TIBOR ny. főkutató

FILEP GYŐZŐ főkutató

Dr. FODOR FERENC konzultáns egyetemi tanár

Dr. GÁSPÁR ISTVÁN egyetemi tanár

Dr. GROSS FRIGYES ny. egyetemi adjunktus

Dr. HORVÁTH ENDRE ny. egyetemi tanár, érdemes orvos

JAKÓCZI TIBOR ny. lektor

Dr. JOZEFOVICS FERENC ny. egyetemi adjunktus

Dr. JUNG JÁNOS egyetemi előadótanár

Dr. KASZA LÁSZLÓ ny. egyetemi előadótanár

Dr. KISS ERVIN ny. egyetemi adjunktus

Dr. KOMJÁTSZEGI SÁNDOR ny. főorvos

KOVÁCS DÁNIEL ny. lektor

Dr. KOVÁCS ENDRE ny. egyetemi tanár
Dr. KUN IMRE egyetemi adjunktus
Dr. LAKATOS VEÉR MÁRIA ny. egyetemi adjunktus
Dr. LÁSZLÓ JÁNOS konzultáns egyetemi tanár, a Román Orvostudományi Akadémia tagja
Dr. MAGYARÓSI GYÖRGY ny. főorvos
Dr. MAROS TIBOR ny. egyetemi tanár, a Román Orvostudományi Akadémia tagja
Dr. MÁRTHA IVOR ny. főorvos
MÉSZÁROS ILONA ny. lektor
Dr. MOLNÁR VINCE ny. egyetemi adjunktus
Dr. MÓDY JENŐ tanszékvezető egyetemi tanár
Dr. MÜLFAY LÁSZLÓ konzultáns egyetemi tanár
Dr. NAGY FERENC ny. egyetemi adjunktus
Dr. NAGY LEVENTE egyetemi adjunktus
Dr. NAGY ÖRS tanszékvezető egyetemi adjunktus
Dr. NŰSZL LÁSZLÓ egyetemi előadótanár
Dr. ORBÁN JÁNOS ny. egyetemi adjunktus
Dr. PAP ZOLTÁN tanszékvezető egyetemi tanár
PASCU ANNA ny. lektor
PÉTER EMMA ny. védőnő
Dr. PÉTER H. MÁRIA ny. egyetemi adjunktus
Dr. PÉTER MIHÁLY tanszékvezető egyetemi tanár
Dr. PUPP ANTAL ny. egyetemi adjunktus
Dr. PUSKÁS GYÖRGY Semmelweis-díjas ny. érdemes egyetemi tanár, a Román
Orvostudományi Akadémia tagja
Dr. RÁKOSFALVY ZOLTÁN ny. egyetemi előadótanár
Dr. RÁCZ GÁBOR ny. egyetemi tanár, a Román Orvostudományi Akadémia tagja
SEBE BÉLA egyetemi adjunktus
Dr. SZABÓ ISTVÁN ny. egyetemi tanár
Dr. SZÉKELY PÁL ny. főorvos
Dr. SZÖLLŐSI ÁRPÁD ny. főorvos
ZÖLDES JÓZSEF lektor

Összefoglaló

A MAROSVÁSÁRHELYI MAGYAR NYELVŰ ORVOS- ÉS GYÓGYSZERÉSZKÉPZÉS 50 ÉVE

Adatok, emlékezések

Jelen kötet a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem 50 éves (1945—1995) fennállásának tiszteletére készült. A szerzők mindannyian résztvevői voltak a leírt eseményeknek.

Az előszóban Sütő András rávilágít arra, hogy mit jelentett a romániai magyar kisebbségnek a magyar nyelvű orvos- és gyógyszerész-képzés.

A bevezető fejezetek többek között bemutatják az egyetem létrejöttének előzményeit és körülményeit. 1774-ben Mária Terézia kívánságára Kolozsváron egyetemi kollégiumot hoznak létre négy fakultással: teológia, jog, filozófia és orvosi (sebészeti). Az intézményt a piaristák patronálják. 1784-ben II. József megfosztja főiskolai rangjától, és az orvosi kart önálló "Orvos-sebészeti Lyceum"-ná alakítják át. A mai értelemben vett egyetemi szintű magyar tannyelvű orvos- és gyógyszerész-képzés Kolozsváron 1872-ben jött létre a Ferenc József Tudományegyetem keretében. A trianoni békeszerződést követően az egyetem Szegeden folytatja működését, míg helyébe a román állam 1919-1920-ban létrehozta az I. Ferdinánd Király Tudományegyetemet. A bécsi döntés Észak-Erdélyt visszacsatolja Magyarországhoz, s így a Ferenc József Tudományegyetem újraalakul Kolozsváron, míg az I. Ferdinánd Király Tudományegyetem orvosi kara Szebenbe költözik.

1944 őszén a Ferenc József Tudományegyetem nem szakítja meg működését, csupán nevét változtatja meg: Kolozsvári Tudományegyetem, Kolozsvári Magyar Tudományegyetem, majd 1945. június 1-jétől hivatalos neve Magyar Előadásnyelvű Állami Tudományegyetem lett. Még ez év végén jóváhagyják a Bolyai Tudományegyetem elnevezést. Közben az I. Ferdinánd Király Tudományegyetem Szebenből való visszatérését törvény is szentesítette. A magyar tannyelvű Orvosi Karnak átengedett épületek nem tették lehetővé az oktatás folytatását, s így az kénytelen Marosvásárhelyre átköltözni. Az 1945/46-os tanévben már itt indul meg mint a Bolyai Tudományegyetem kihelyezett orvosi kara. Az 1948-as tanügyi reform értelmében önállósult, és Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet név alatt működött 1991-ig. Ettől kezdve visszanyerte egyetemi rangját.

Az oktatás nyelve magyar volt egészen 1962-ig. Ettől kezdve az előadások román és magyar nyelven párhuzamosan folynak, de a gyakorlati oktatás csak román nyelven történik.

Fokozatosan nő mind a román nemzetiségű tanszemélyzet, mind a hallgatók száma, s ennek megfelelően csökken a magyar anyanyelvűeké.

A kötet nagy része a preklinikai és a klinikai tanszékek rövid történetének leírásával foglalkozik. Ezekben megemlíti a tanszékek volt és jelenlegi vezetőit, munkatársait, valamint az oktatói és tudományos tevékenység terén elért eredményeket. A fogorvosi és a gyógyszerészeti kar tanszékeire vonatkozó hasonló adatok egy-egy összefoglaló tanulmányban találhatóak. Külön le vannak írva a gyógyszerészeti karhoz tartozó botanikus és gyógynövénykertekkel kapcsolatos adatok.

Az abszolvensek kihelyezésével egy külön fejezet foglalkozik. Ez a Marosvásárhelyen 1972 és 1989 között végzett 4132 orvos és gyógyszerész kihelyezését dolgozza fel nemzetiségekre lebontva. E fejezetből kiderül, hogy a diktatúra éveiben a kihelyezési politika jó eszköz volt a kisebbségek beolvasztására.

Egy másik fejezetből megtudhatjuk, hogy az egyetemnek önálló tudományos folyóirata volt és van jelenleg is. Ez 1955-ben indult külön-külön román és magyar nyelven. 1975-től csak a román változat jelenik meg, amely magyar, angol, német és francia nyelvű cikkeket is közöl.

Röviden helyet kapnak a kötetben a tanulás anyagi feltételeiről gondoskodó létesítmények is: a könyvtár, a menza, a diákotthonok, valamint az Egyetem Barátainak Egyesülete. Annak ellenére, hogy nincs külön kiemelve, megismerhetjük a súlyos kezdeti és a későbbi anyagi természetű nehézségeket is. Ugyanakkor szép példáját látjuk a lakosság összefogásának és őszinte segíteni akarásnak.

Egy további fejezet bemutatja a tantestület és a hallgatóság gazdag és változatos művelődési és művészeti tevékenységének különböző formáit.

A kötet kitér részletesen az egyetem vonzáskörében kialakult rokon intézményekre is: így az Akadémiai Kutató Állomás és a Közegészségügyi Intézet tevékenységére; valamint bemutatja az egyetem oktatóinak azt a fontos és eredményes törekvését, mely az orvostudomány mellett a középfokú személyzet utánpótlására irányult.

A további részben számos jegyzék szerepel: a magyar nyelvű könyvnyomatos jegyzetek, a magyar és román nyelvű szakkönyvek, a volt tanszemélyzeti tagok és abszolvensek szakmunkái, valamint az oktatók és a volt diákok szépirodalmi munkái és végül az egyetemmel kapcsolatos könyvészeti adatok.

Befejezésként szerepel a fontosabb tisztségeket betöltő személyek jegyzéke és az abszolvensek évenkénti névsora is 1947-től 1995-ig bezárólag.

A kötet dokumentum jellegű adatai tárgyilagosan tükrözik egy sajátságos földrajzi, gazdasági, politikai és kulturális körülmények között tevékenykedő kisebbségi intézmény 50 éves törekvéseit önazonosságának megőrzésére.

Rezumat

ÎNVĂȚĂMÂNTUL MEDICAL ȘI FARMACEUTIC MAGHIAR DIN TÂRGU-MUREȘ DE-A LUNGUL CELOR 50 DE ANI DE EXISTENȚĂ

Date, amintiri

Acest volum apare în cinstea împlinirii a 50 de ani (1945—1995) de existență a Universității de Medicină și Farmacie din Târgu-Mureș. Autorii au participat efectiv la evenimentele prezentate.

În prefață, Sütő András arată ce a însemnat pentru minoritatea maghiară învățământul medical și farmaceutic în limba maternă.

Capitolele introductive prezintă printre altele împrejurările și evenimentele ce au precedat înființarea universității. În 1774 din dorința Mariei Tereza ia naștere la Cluj un colegiu universitar cu patru facultăți: teologie, drept, filozofie și medicină (chirurgie). Instituția este patronată de piariști. În 1784, din ordinul lui Iosif al II-lea, instituția își pierde titlul de institut superior, iar facultatea de medicină devine „Liceu medico-chirurgical”. Învățământul universitar medical și farmaceutic în limba maghiră — în sensul de astăzi al cuvântului — s-a realizat la Cluj în anul 1872 în cadrul universității Ferenc József. În urma păcii de la Trianon, universitatea își continuă activitatea la Szeged, iar în locul acesteia statul român înființează în 1919-1920 Universitatea Regele Ferdinand I. Pactul de la Viena alipește Nordul Transilvaniei de Ungaria, astfel Universitatea Ferenc József se reînființează, iar Facultatea de Medicină a Universității Regele Ferdinand I se mută la Sibiu.

În 1944 Universitatea Ferenc József nu își încetează activitatea ci denumirea se schimbă în: Universitatea Cluj, Universitatea Maghiară Cluj, apoi de la 1 iunie 1945 denumirea oficială este Universitatea de stat cu limba de predare maghiară. La sfârșitul aceluiași an se aprobă denumirea de Universitatea Bolyai. Între timp se legiferează și reîntoarcerea Universității Regele Ferdinand I de la Sibiu. Clădirile în care urma să-și desfășoare activitatea facultatea maghiară de medicină sunt improprie cerințelor necesare continuării activității didactice, astfel facultatea trebuie să fie mutată la Târgu-Mureș. În anul universitar 1945/46 își începe aici activitatea ca Facultatea de Medicină a Universității Bolyai. În urma Reformei Învățământului din 1948 devine institut de sine stătător, denumit Institutul de Medicină și Farmacie, până în anul 1991, dată la care își redobândește statutul de Universitate.

Până în anul 1962 limba de predare a fost limba maghiară. De la această dată cursurile sunt ținute paralel în limbile română și maghiară, iar lucrările practice numai în limba română. Treptat crește atât numărul cadrelor didactice române cât și al studenților, iar în raport cu aceasta scade cel al maghiarilor.

Cea mai mare parte a volumului se ocupă de prezentarea catedrelor preclinice și clinice. Sunt enumerați foștii și actualii conducători ai catedrelor, colaboratorii și rezultatele obținute în activitatea didactică și științifică. Informații similare sunt relatate în studii separate despre facultățile de stomatologie și farmacie. Un alt capitol cuprinde date referitoare la grădina botanică și plante medicinale care aparține de Facultatea de Farmacie.

Un capitol aparte prezintă repartizarea absolvenților între anii 1972—1989. Din aceste date reiese că în anii dictaturii, politica de repartizare a fost o armă care a contribuit la asimilarea minorităților.

Dintr-un alt capitol aflăm că universitatea dispune de o revistă de specialitate din anul 1955 care până în 1975 a apărut atât în limba română cât și în limba maghiară. De la această dată apare un singur volum care cuprinde articole în limbile română, maghiară, engleză, germană și franceză.

Sunt prezentate pe scurt așezămintele care asigură condițiile materiale ale învățământului: biblioteca, cantina, căminele studențești precum și Societatea Prietenilor Universității. Fără a accentua în mod deosebit, aflăm și despre greutățile materiale cu care s-au confruntat atât la început cât și mai târziu. În același timp ne sunt relatate dorința și solidaritatea populației de a ajuta munca universității. Ne este apoi prezentată activitatea culturală și artistică bogată și diversă a cadrelor didactice și a studenților.

Volumul descrie pe larg formarea unor instituții înrudite care s-au format datorită prezenței universității cum ar fi: Centrul de Cercetări al Academiei și Institutul de Igienă, prezentând și activitatea acestora, precum și strădania importantă și rodnică ce vizează asigurarea pregătirii cadrelor medii.

Figurează în continuare numeroase note, liste cum ar fi: Cursuri litografiate în limba maghiară, cărți de specialitate în limbile română și maghiară, lucrări de specialitate ale fostelor cadre didactice și absolvenți, precum și volume de beletristică ale cadrelor didactice și studenți și în sfârșit date bibliografice despre universitate.

În încheiere apare lista persoanelor cu funcții importante și cea a absolvenților începând din 1947 inclusiv anul 1995.

Datele volumului au un caracter documentar și reflectă obiectiv strădaniile celor 50 de ani ai unei instituții care își desfășoară activitatea în condiții geografice, economice, politice și culturale specifice, pentru a-și păstra identitatea.

Zusammenfassung

50 JAHRE UNGARISCHSPRACHIGE ÄRZTE- UND PHARMAZEUTENBILDUNG IN MAROSVÁSÁRHELY Daten, Erinnerungen

Vorliegender Band wurde zu Ehren des fünfzigjährigen (1945—1995) Bestehens der Medizinischen und Pharmazeutischen Universität von Marosvásárhely herausgegeben. Sämtliche Autoren waren Teilnehmer der geschilderten Ereignisse.

In seinem Vorwort erörtert der Schriftsteller SütőAndrás die Bedeutung der ungarischsprachigen Ärzte- und Pharmazeutenbildung für die ungarische Minderheit in Rumänien.

Die einleitenden Kapitel beschreiben die Vorgeschichte und Umstände der Entstehung der Universität. Auf Maria Theresia's Wunsch wurde 1774 in Kolozsvár ein Universitätskollegium gegründet, mit Fakultäten für Theologie, Rechtswissenschaft, Philosophie und Medizin (Chirurgie). Der vom Piaristenorden patronisierten Institution wurde aber durch Joseph II. schon 1784 der Hochschulstand entzogen und die medizinische Fakultät zum selbständigen "Medizinisch-Chirurgisches Lyceum" umgewandelt. Die dem heutigen Sinne entsprechende ungarischsprachige medizinische und pharmazeutische Ausbildung auf Universitätsniveau hat in Kolozsvár in 1872 begonnen, im Rahmen der Ferenc József Universität. Nach dem Friedensvertrag von Trianon wurde die Universität nach Szeged (Ungarn) umgesiedelt und an ihrer Stelle gründete der rumänische Staat 1919-1920 die König Ferdinand I. Universität. Nordsiebenbürgen wird durch den Wiener Schiedsspruch Ungarn zugesprochen und infolgedessen kommt die Ferenc József Universität aufs neue nach Kolozsvár, währenddessen die medizinische Fakultät der König Ferdinand I. Universität nach Szeben (Sibiu, Hermannstadt) umsiedelt.

Im Herbst 1944 stellt die Ferenc József Universität ihre Aktivität nicht ein, lediglich ihr Name ändert sich, in kurzen Zeitabständen gleich mehrmals: Klausenburger Universität (Kolozsvári Tudományegyetem), Klausenburger Ungarische Universität (Kolozsvári Magyar Tudományegyetem) und ab dem 1. Juni 1945 offiziell Ungarischsprachige Staatliche Universität (Magyar Előadásnyelvű Állami Tudományegyetem). Ende desselben Jahres wird der Name Bolyai Universität (Bolyai Tudományegyetem) genehmigt. Mittlerweile wird auch die Rückkehr der König Ferdinand I. Universität aus Szeben gesetzlich verordnet. Die für die ungarischsprachige Fakultät in Kolozsvár (Cluj, Klausenburg) zur Verfügung gestellten Gebäude erwiesen sich als ungeeignet, haben die Fortsetzung des Unterrichts nicht ermöglicht, wodurch die Fakultät zum Umzug nach Marosvásárhely gezwungen wurde. Das akademische Jahr 1945/46 hat schon hier, in dieser ausgelegten medizinischen Fakultät der Bolyai Universität begonnen. Durch die Hochschulreform von 1948 wurde die Fakultät selbstständig und betätigte sich nun als

Medizinisches und Pharmazeutisches Institut von Marosvásárhely (Târgu-Mureş, Neumarkt) bis zum Jahre 1991, als es sein Universitätsrang wiedererhielt.

Die Unterrichtssprache war bis 1962 Ungarisch. Von diesem Jahr an wurden Vorlesungen parallel in rumänischer und ungarischer Sprache gehalten, der praktische Unterricht dagegen fand nur in rumänischer Sprache statt. Nach und nach wächst sowohl die Zahl des Lehrpersonals als auch der Studenten rumänischer Nationalität, dementsprechend sinken die Zahlen deren mit ungarischer Muttersprache.

Der größte Teil des Bandes befaßt sich mit der Beschreibung der Geschichte der präklinischen und klinischen Lehrstühle. Die vormaligen und gegenwärtigen Leiter und Mitarbeiter der Lehrstühle werden erwähnt, sowie ihre auf dem Gebiet der didaktischen und wissenschaftlichen Aktivität erreichten Ergebnisse. Entsprechende, sich auf die Lehrstühle der stomatologischen und pharmazeutischen Fakultäten beziehende Angaben sind gesondert in zusammenfassenden Abhandlungen dargestellt. Die sich auf die zur pharmazeutischen Fakultät gehörenden botanischen Garten und Garten für Heilpflanzen beziehenden Angaben sind auch getrennt beschrieben.

Ein gesonderter Kapitel ist der Verlegung der Absolventen gewidmet. Die Verlegung der in Marosvásárhely zwischen 1972—1989 abgegangenen 4132 Ärzte und Pharmazeuten ist nach Nationalitätenzugehörigkeit dargestellt. Dieser Kapitel belegt, das während den Jahren der Diktatur die Verlegungspolitik als wirksames Mittel für die Assimilierung der Minderheiten diene.

Aus einem weiteren Kapitel ist zu entnehmen, das die Universität eine eigene wissenschaftliche Zeitschrift besaß, bzw. besitzt. Diese erschien seit 1955 regelmäßig, in gesonderten Exemplaren, jeweils in rumänischer und ungarischer Sprache. Ab 1975 wird nur die rumänische Fassung herausgegeben, in der allerdings Artikel auch in ungarischer, englischer, deutscher und französischer Sprache veröffentlicht werden.

Einrichtungen wie Bücherei, Studentenheime, Mensa sowie der Verein der Freunde der Universität, zuständig für Sicherung der materiellen Voraussetzungen des Studiums sind auch kurz erwähnt. Obwohl nicht besonders hervorgehoben, bekommt man trotzdem Einsicht in die bedeutenden materiellen und finanziellen Schwierigkeiten der Anfangszeiten aber auch der späteren Perioden. Dabei gab es auch schöne Beispiele der Solidarität seitens der interessierten Einwohnerschaft der Stadt und ihrer aufrichtigen Hilfsbereitschaft.

Ein weiteres Kapitel schildert diverse Formen der reichen und mannigfaltigen kulturellen und künstlerischen Tätigkeiten des Lehrkörpers und Studentenschaftes.

Der Band befaßt sich ausführlich auch mit den im Anziehungskreis der Universität zustandekommenen, engverwandten Institutionen, wie das Akademisches Medizinisches Forschungszentrum und das Institut für Gesundheitswesen. Das wichtige und erfolgreiche Bestreben des Lehrpersonals — neben der Ärzteschulung — zur Sicherung des Berufsnachwuchses mittleren Grades durch Ausbildung des entsprechenden Personals wird ebenfalls angesprochen.

Im weiteren folgen zahlreiche Anführungen und Verzeichnisse: die ungarischsprachigen litographierten Kollegienhefte, ungarisch- und rumänischsprachige Fachbücher, Werke des vormaligen Lehrpersonals sowie der Absolventen, belletristische Werke des Lehrkörpers und der Studenten und schließlich sich auf die Universität beziehenden bibliographischen Angaben.

Zum Abschluß ist eine Liste mit den wichtigeren Beamten zugefügt, sowie das Namensregister aller Absolventen der Jahre 1947—1995.

Die Daten des Bandes, die einen dokumentarischen Charakter besitzen, widerspiegeln in objektiver Weise die fünfzigjährigen Bestrebungen einer, sich unter spezifischen geographischen, wirtschaftlichen, politischen und kulturellen Verhältnissen betätigenden Institution einer nationalen Minderheit, im Interesse der Bewahrung ihrer Identität.

Summary

MEDICAL AND PHARMACEUTICAL TRAINING IN THE HUNGARIAN LANGUAGE AT TG. MUREȘ/MAROSVÁSÁRHELY IN THE PAST 50 YEARS

This volume has been written in honour of the 50th anniversary (1945-1995) of the Medical and Pharmaceutical University of Tg. Mureș/Marosvásárhely. All the authors were participants at the events described in it.

In the Preface András Sütő writer, has thrown light upon the significance of the Hungarian medical and pharmaceutical training to the Hungarian minority in Romania.

Among others, the introductory chapters show the antecedents and the circumstances of the establishing the University. In 1774, according to the wish of Maria Theresa, a university college was founded at Cluj/Kolozsvár, with four faculties: theology, law, philosophy and medicine (surgery). This institution was patronized by the Piarists. In 1784, Joseph the Second deprived the school of its higher educational rank, and the faculty of medicine was made independent under the name of „Medical and Surgical Lyceum“. The medical and pharmaceutical training in Hungarian at Cluj/Kolozsvár, in the present sense of university level, was started in 1872, within Francis Joseph University of Sciences. After the Peace Treaty of Trianon this university continued its activity at Szeged (Hungary), while the Romanian state instead of it brought into being King Ferdinand the First University in 1919-1920. The Vienna Award gave Northern Transsylvania back to Hungary, and so Francis Joseph University, was re-established at Cluj/Kolozsvár, while King Ferdinand the First University's medical faculty was moved to Sibiu/Nagyszeben.

In the autumn of 1944, Francis Joseph University did not stop its activity, but only its name was changed into: University of Cluj/Kolozsvár, then Hungarian University of Cluj/Kolozsvár, and finally on the 1st of June, 1945 its official name was: State University with Hungarian Teaching Language. Also late that year the name Bolyai University was approved. In the meantime the return of King Ferdinand the First University was also legalized. The medical faculty teaching in Hungarian was not given enough buildings to continue training, and in such a manner it was obliged to move to Tg. Mureș/Marosvásárhely. In the academic year of 1945/46 Hungarian medical training began in this town, at the faculty belonging to the Bolyai University (at Cluj/Kolozsvár). In 1948, the reform of public instruction made it independent under the name: Medical and Pharmaceutical Institute of Tg. Mureș/Marosvásárhely. In 1991 it got back the rank of university.

The language of teaching had been Hungarian until 1962. Since then the lectures have been delivered both in Romanian and Hungarian, but the practical training is being performed only in

Romanian. There is a gradual increase of both the Romanian teaching staff and students, and accordingly there is a decrease of Hungarian-speaking staff and students.

Most of the volume deals with describing the short history of the preclinical and clinical departments. In it both the former and present heads, co-workers, as well as the results obtained in the fields of didactic and scientific activities are mentioned. The faculty of dentistry and that of pharmacy departments' data are presented in separate studies. Data on the botanical and medicinal plant gardens belonging to the faculty of pharmacy are also given separately.

The assignments of the graduates are dealt with in a separate chapter. This gives the posting of 4132 physicians and pharmacists at Tg. Mureş/Marosvásárhely in 1972-1989 according to their nationality. The data prove that during the communist dictatorship the policy of posting the graduates was an efficient means of assimilating minorities.

Another chapter informs about the University's independent scientific review started in 1955 both in Romanian and Hungarian, but since 1975 only the Romanian variation has been published, and it contains Hungarian, English, German and French articles, too.

The establishments ensuring the material conditions of learning: the library, canteen, hostels, as well as the Union of University Friends are also briefly mentioned. Although the great initial and later difficulties as far as the financial means and facilities are concerned are not quite underlined, they can be revealed by the reader. At the same time a good example of the solidarity and the sincere helpfulness of the population concerned can be seen.

In the next chapter one can find the various forms of the varied cultural and artistic activity of the teaching staff and students.

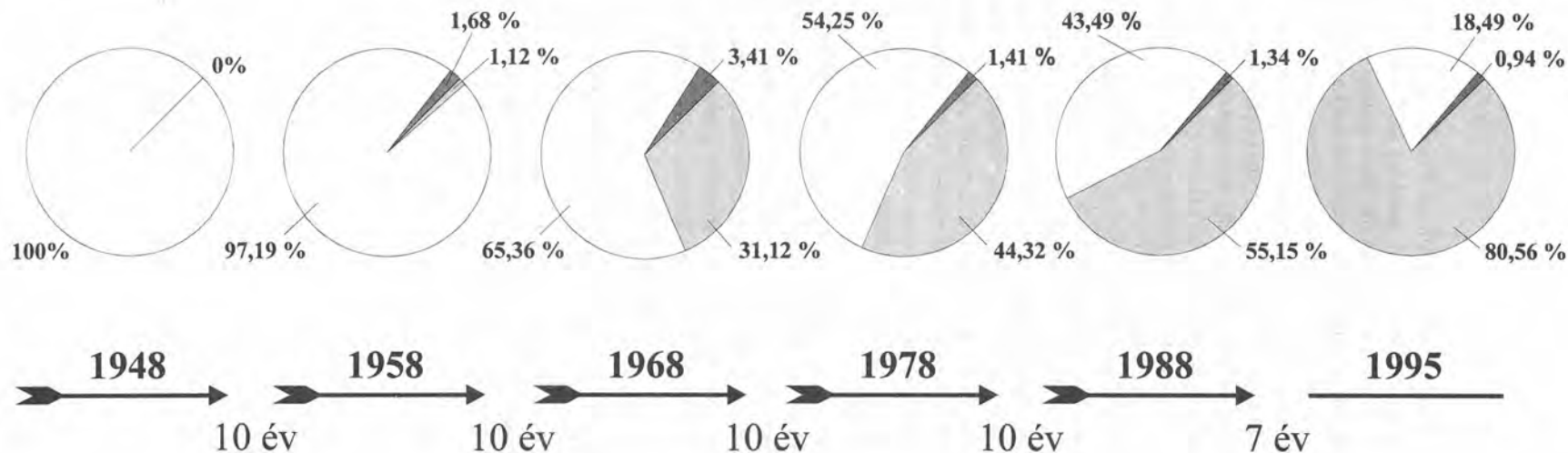
The volume also gives a detailed description of the related institutions formed round the University, such as the Research Station of the Academy and the Institute of Public Hygiene, and it also gives an account on the important and fruitful efforts and endeavours of the teaching staff to train a corresponding technical personnel, besides higher educational instruction.

The other parts of the book contains a lot of notes: lithographed handbooks in Hungarian, books of special literature in Hungarian and Romanian, scientific papers of the former staff members and graduates, as well as belletristic works of former professors and students, and finally the bibliography concerning the University.

The last part comprises the list of the main office-bearers and the annual lists of graduates between 1947 and 1995.

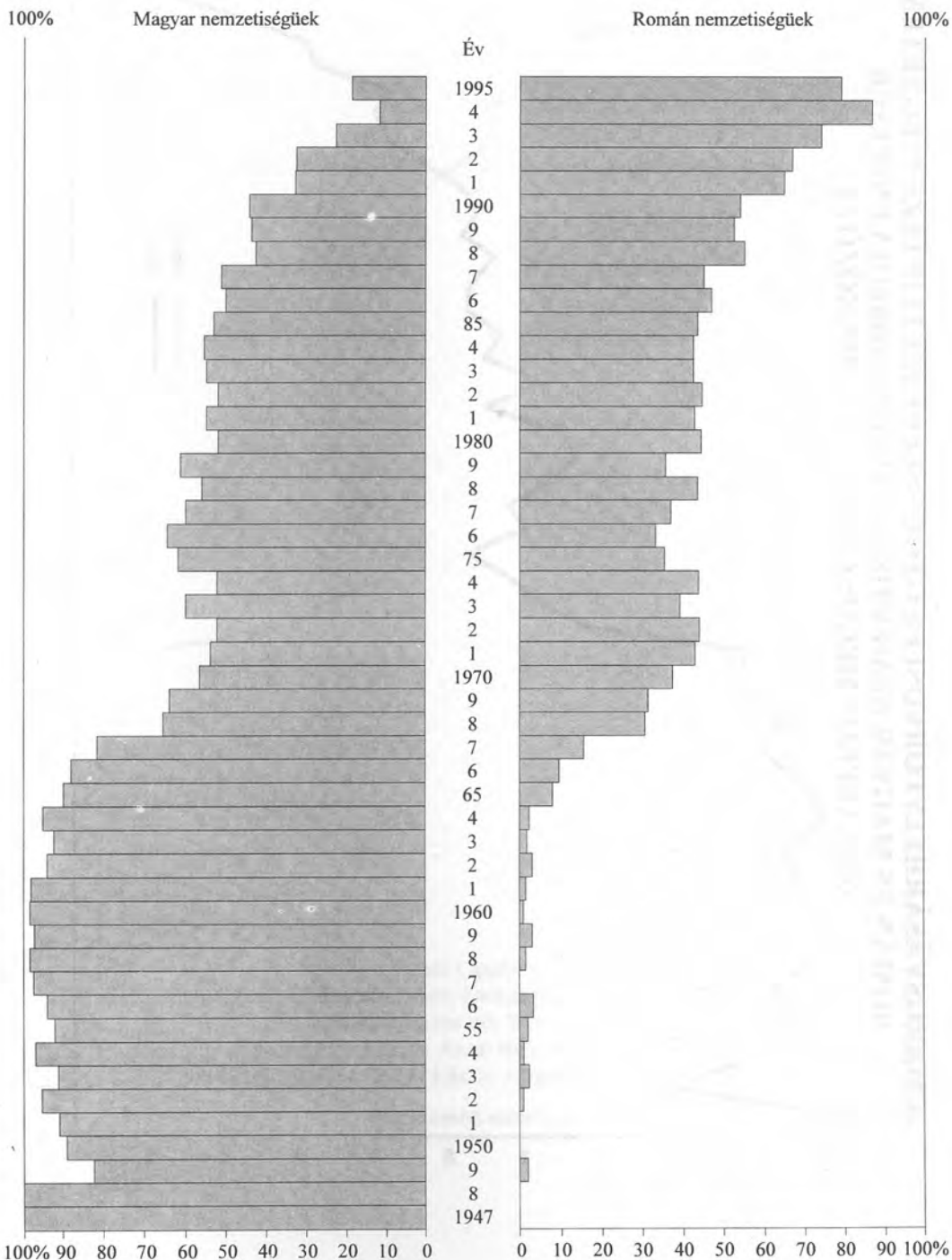
The volume is of a documentary character, and its data reflect, under the particular geographical, economic, political and cultural conditions, a 50-year-old minority educational establishment's struggle to protect its identity.

A MAROSVÁSÁRHELYI ORVOSI ÉS GYÓGYSZERÉSZETI INTÉZET (EGYETEM) ÖSSZABSZOLVENSEINEK NEMZETISÉG SZERINTI MEGOSZLÁSA 1948 - 1995

- Magyar
- Román
- Egyéb

A MAROSVÁSÁRHELYI ORVOSI ÉS GYÓGYSZERÉSZETI INTÉZET (EGYETEM) MAGYAR ÉS ROMÁN ABSZOLVENSEINEK %-OS MEGOSZLÁSA 1947 - 1995 KÖZÖTT

**A MAROSVÁSÁRHELYI ORVOSI ÉS GYÓGYSZERÉSZETI INTÉZET (EGYETEM)
ROMÁN ÉS MAGYAR NEMZETISÉGŰ ORVOS-ABSZOLVENSEINEK
SZÁZALÉKOS MEGOSZLÁSA 1947 - 1995 KÖZÖTT**

Kiadja a Teleki László Alapítvány
Felelős kiadó: Diószegi László
Műszaki szerkesztő: Benda István
Tördelőszerkesztő: Antal Béla, Hingyi Gábor
Szedés és tördelés: Teleki László Alapítvány szerkesztősége

VESZPRÉMI NYOMDA RT.

A SOROZATBAN MEGJELENT

- I. Moldvai csángó-magyar okmánytár 1467–1706, I–II. kötet.
Szerk.: Benda Kálmán (1989)
- II. Vallásosság és népi kultúra a határainkon túl
Szerk.: Fejős Zoltán–Küllös Imola (1990)
- III. A kolozsvári magyar egyetem 1945-ben
Szerk.: Barabás Béla–Joó Rudolf (1990)
- IV. A beregszászi magyar gimnázium története
Szerk.: Benda István–Orosz László (1991)
- V. Hetven év. A romániai magyarság története 1919–1989
Szerk.: Diószegi László–R. Süle Andrea (1990)
- VI. Tökés István: A romániai magyar református egyház élete 1944–1989 (1990)
- VII. Népi kultúra és nemzettudat
Szerk.: Hofer Tamás (1991)
- VIII. Romsics Ignác: Bethlen István. Politikai életrajz (1991)
- IX. Diószegi István: Üllő és kalapács (A nemzetiségi politika a XIX. századi Európában) (1991)
- X. Enyedi Sándor: Öt év a kétszázból. A Kolozsvári Magyar Színház története 1944 és 1949 között (1991)
- XI. Tanulmányok a határainkon túli kétnyelvűségről.
Szerk.: Kontra Miklós (1991)
- XII. Liszka József: Fejezetek a szlovákiai Kisalföld néprajzából (1992)
- XIII. Pávai István: Az erdélyi és moldvai magyarság népi tánczenéje (1993)
- XIV. Tanulmányok a szlovéniai magyarság köréből
Szerk.: Gráfik Imre (1994)
- XV. Túl a kecegárdán
Szerk.: Kontra Miklós (1995)
- XVI. Magyarok kisebbségben és szórványban
Szerk.: Romsics Ignác (1995)
- XVII. Georg Brunner: Nemzetiségi kérdés és kisebbségi konfliktusok Kelet-Európában